

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia ..... 2018 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie Programu rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ze zm.¹⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. W Uchwale Nr XXXIV/559/17 Rady Miasta Białystok z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie Programu rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 załącznik otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Mariusz Krzysztof Gromko

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2232 oraz z 2018 r. poz. 130.

Załącznik do Uchwały Nr .....

Rady Miasta Białystok

z dnia ..... 2018 r.

„Załącznik do Uchwały Nr XXXIV/559/17

Rady Miasta Białystok

z dnia 24 kwietnia 2017 r.

Program rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023

Projekt pn.: „Opracowanie Programu Rewitalizacji dla obszarów zdegradowanych w mieście Białystok” jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 oraz z budżetu państwa.

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

- 1. Wprowadzenie**
- 2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju**
  - 2.1. Poziom europejski
  - 2.2. Poziom krajowy
  - 2.3. Poziom regionalny
  - 2.4. Poziom lokalny
- 3. Metodologia opracowania diagnozy**
- 4. Podstawowe informacje**
- 5. Sfera społeczna**
  - 5.1. Struktura demograficzna
  - 5.2. Pomoc społeczna
  - 5.3. Bezpieczeństwo
  - 5.4. Poziom edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych
  - 5.5. Aktywność kulturalna mieszkańców
  - 5.6. Aktywność społeczna mieszkańców
  - 5.7. Zatrudnienie i bezrobocie
  - 5.8. Bezdomność
  - 5.9. Podsumowanie sfery społecznej
- 6. Sfera gospodarcza**
  - 6.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych
  - 6.2. Specjalna Strefa Ekonomiczna
  - 6.3. Podsumowanie sfery gospodarczej
- 7. Sfera środowiskowa**
  - 7.1. Warunki środowiskowe i tereny zieleni
  - 7.2. Zanieczyszczenie powietrza
  - 7.3. Wyroby azbestowe
  - 7.4. Podsumowanie sfery środowiskowej

8. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

- 8.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna
- 8.2. Sieć gazowa
- 8.3. Komunikacja
- 8.4. Gęstość zaludnienia
- 8.5. Infrastruktura Edukacyjna
- 8.6. Żłobki
- 8.7. Infrastruktura sportowa i turystyczna
- 8.8. Infrastruktura Kultury
- 8.9. Infrastruktura ochrony zdrowia
- 8.10. Podsumowanie sfery przestrzenno-funkcjonalnej

9. Sfera techniczna

- 9.1. Budynki niskoemisyjne
- 9.2. Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 rokiem
- 9.3. Budynki będące własnością miasta
- 9.5. Stan techniczny obiektów oświatowych
- 9.6. Podsumowanie sfery technicznej

10. Analiza SWOT

11. Identyfikacja obszarów kryzysowych

12. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych

- 12.1. Podstawowe informacje
- 12.2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

13. Wizja obszaru rewitalizacji

14. Cele rewitalizacji i główne kierunki działań

15. Lista zgłoszonych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

- 15.1. Projekty podstawowe
- 15.2. Projekty uzupełniające

16. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

- 16.1. Kompleksowości programu rewitalizacji
- 16.2. Koncentracji programu rewitalizacji
- 16.3. Komplementarności projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

17. Indykatywne ramy finansowe

18. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji

19. System realizacji (wdrażania) Programu rewitalizacji

20. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

21. Spis rysunków, tabel i wykresów

22. Załącznik 1 – Partycypacja społeczna

22.1. Badanie CAPI

22.1.1. Podstawowe informacje

22.1.2. Wyniki

22.2. Formularz uwag CAWI

22.2.1. Podstawowe informacje

22.2.2. Wyniki oraz zgłoszone uwagi

22.3. Warsztat strategiczno-diagnostyczny

22.3.1. Podstawowe informacje

22.3.2. Wyniki spotkania

22.4. Spotkanie z NGO

22.5. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Antoniuk

22.5.1. Informacje o spotkaniu

22.5.2. Wybrane kwestie ze spotkania

22.5.3. Materiały dla uczestników

22.6. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Bema

- 22.6.1. Informacje o spotkaniu
- 22.6.2. Wybrane kwestie ze spotkania
- 22.6.3. Materiały dla uczestników
- 22.7. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Centrum
  - 22.7.1. Informacje o spotkaniu
  - 22.7.2. Wybrane kwestie ze spotkania
  - 22.7.3. Materiały dla uczestników
- 22.8. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Dojlidy
  - 22.8.1. Informacje o spotkaniu
  - 22.8.2. Wybrane kwestie ze spotkania
  - 22.8.3. Materiały dla uczestników
- 22.9. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Dziesięciny I
  - 22.9.1. Informacje o spotkaniu
  - 22.9.2. Wybrane kwestie ze spotkania
  - 22.9.3. Materiały dla uczestników
- 22.10. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Przydworcowe
  - 22.10.1. Informacje o spotkaniu
  - 22.10.2. Wybrane kwestie ze spotkania
  - 22.10.3. Materiały dla uczestników
- 22.11. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Sienkiewicza
  - 22.11.1. Informacje o spotkaniu
  - 22.11.2. Wybrane kwestie ze spotkania
  - 22.11.3. Materiały dla uczestników
- 22.12. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Skorupy
  - 22.12.1. Informacje o spotkaniu
  - 22.12.2. Wybrane kwestie ze spotkania

23.12.3. Materiały dla uczestników

22.13. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Starosielce

22.13.1. Informacje o spotkaniu

22.13.2. Wybrane kwestie ze spotkania

22.13.3. Materiały dla uczestników

22.14. Zbieranie projektów do programu rewitalizacji

22.14.1. Zbieranie kart projektowych

22.14.2. Ocena zgłoszonych projektów

22.14.3. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

22.15. Formularz uwag CAWI 2

22.16. Debata podsumowująca

22.16.1. Informacje o spotkaniu

22.16.2. Zgłoszone uwagi podczas debaty

22.17. Konsultacje społeczne aktualizacji Programu rewitalizacji miasta Białegostoku

23. Załącznik 2 – Mapa obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Wykaz skrótów

RPO	Regionalny Program Operacyjny
EFŚ	Europejski Fundusz Społeczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
KPO	Krajowy Program Operacyjny
FS	Fundusz Spójności
GIS	<i>[Geographic Information System]</i> System Informacji Przestrzennej
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
SPP	Strefa Płatnego Parkowania
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
SRK	Strategia Rozwoju Kraju 2020
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
UP	Umowa Partnerska
KPZK	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KPO	Krajowe Programy Operacyjne
POŚ	Program Ochrony Środowiska dla miasta Białegostoku na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020
Strategia ZIT BOF	Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020
RPOWP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020
Strategia RPS	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020

1. Wprowadzenie

Celem opracowania Programu Rewitalizacji jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Plan Rewitalizacji ma charakter kompleksowy i dotyczy zarówno sfery społecznej, gospodarczej jak i przestrzennej. Z kolei działania rewitalizacyjne powinny mieć charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, a w tworzenie opracowania powinna być włączona społeczność lokalna np. mieszkańcy lub lokalni przedsiębiorcy¹. Program rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 - zwany w dalszej części Programem rewitalizacji miasta Białegostoku, został opracowany zgodnie z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.

Rewitalizacja, zgodnie z wytycznymi, rozumiana jest, jako: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)”².

Podczas opracowywania Programu rewitalizacji miasta Białegostoku zastosowano następujący proces planowania strategicznego:

1. Opracowanie diagnozy koncentracji występujących negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych na terenie miasta Białegostoku;
2. Przeprowadzenie spotkań informujących mieszkańców o procesie rewitalizacji oraz jego znaczeniu w rozwoju miasta;
3. Przeprowadzenie badań wśród mieszkańców w zakresie identyfikacji problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych oraz potrzeb i preferencji mieszkańców w zakresie rewitalizacji;
4. Opracowanie sprawozdania wraz z określeniem ostatecznych granic obszarów zdegradowanych i rewitalizacji na podstawie szczegółowej analizy wyników badań;

---

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Rozwoju, Warszawa 2016.

² Tamże.

5. Określenie celów rewitalizacji w odniesieniu do obszarów zdegradowanych;
6. Określenie kierunków działań oraz zakładanych efektów (monitoring) w odniesieniu do wskazanych obszarów rewitalizacji;
7. Określenie listy przedsięwzięć mających na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom ze sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i poprawę życia lokalnej społeczności;
8. Opis powiązań Programu ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Białegostoku, Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, Strategią Rozwoju Miasta Białegostoku;
9. Przygotowanie załącznika graficznego przedstawiającego kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych;
10. Opracowanie oraz wystąpienie z wnioskiem o zaopiniowanie Programu rewitalizacji do wymaganych podmiotów określonych w art. 17, ust. 2, pkt. 4, ppkt a) i b) ustawy o rewitalizacji;
11. Przedstawienie i omówienie przez Wykonawcę wyników Diagnozy (obszarów zdegradowanych i rewitalizacji) oraz projektu Programu rewitalizacji miasta Białegostoku na sesji/ach Rady Miasta Białystok.

Diagnoza opracowana w ramach Programu rewitalizacji pozwoliła na wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji na terenie Białegostoku, które zostały wyodrębnione na podstawie analizy zgodnej z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 oraz założeniami Krajowej Polityki Miejskiej.

Obszar zdegradowany stanowi obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy (tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych). Może być on podzielony na podobszary, w tym podobszary, które nie posiadają wspólnych granic (warunek – występowanie sytuacji kryzysowej na każdym podobszarze).

Obszar rewitalizacji jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym zamierza się prowadzić rewitalizację. Cechuje go koncentracja negatywnych zjawisk oraz znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Program rewitalizacji został zdefiniowany jako inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 ze zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny to zaplanowany oraz ukierunkowany plan na osiągnięcie celów programu rewitalizacji³.

Należy zaznaczyć, że istotnym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych z funduszy europejskich są środki RPO (EFS i EFRR). Komplementarnym źródłem ich współfinansowania są także środki KPO (EFS, EFRR, FS). Źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych mogą być także środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne.

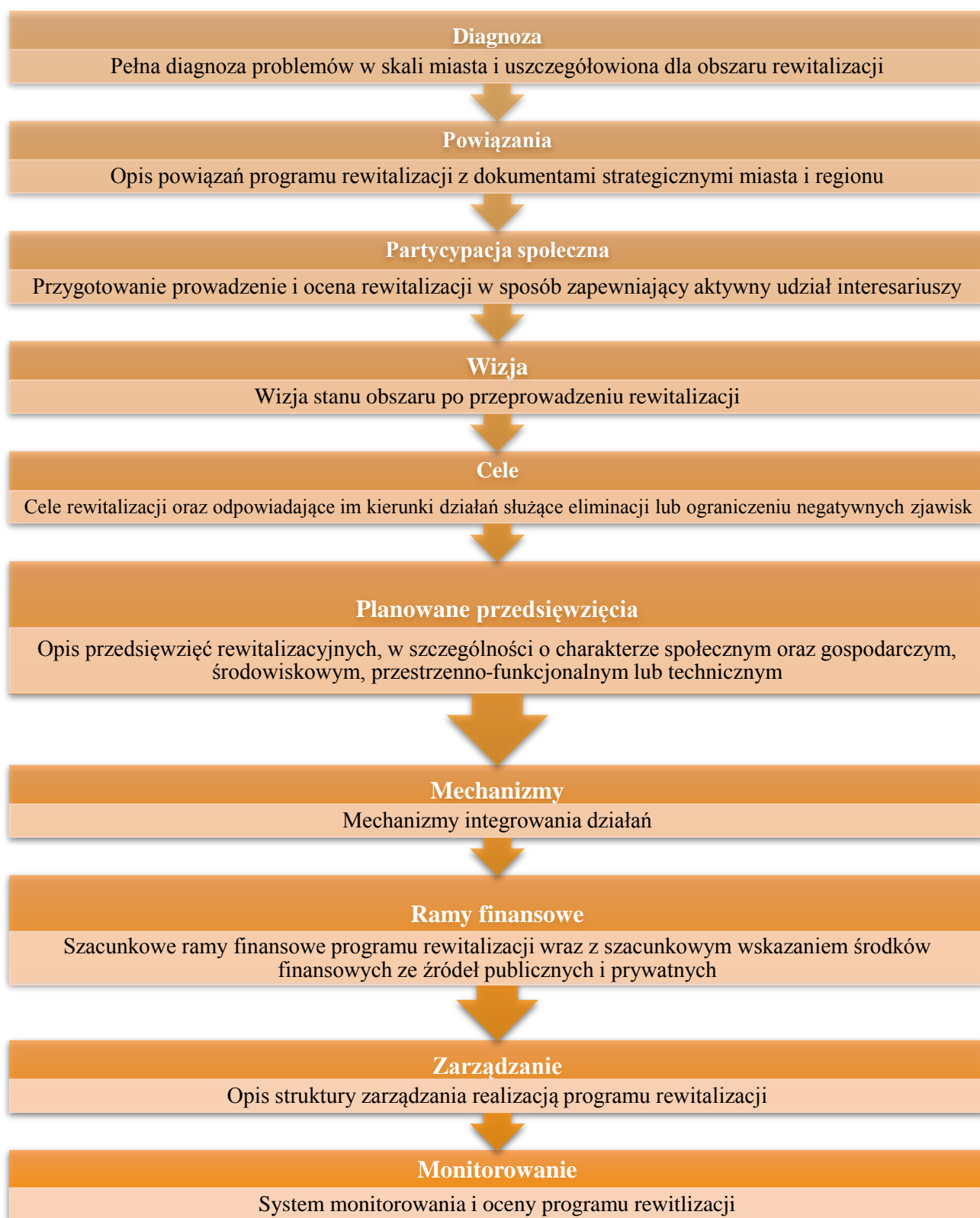
Nieodłącznym elementem programu rewitalizacji jest partycypacja społeczna, która pozwala nie tylko na przygotowanie, ale także ocenę całego procesu rewitalizacji. Zainteresowani interesariusze mogli uczestniczyć w projekcie poprzez konsultacje społeczne i innego rodzaju spotkania.

Na poniższym rysunku przedstawiono poszczególne etapy tworzenia programu. W ten sposób zapewniona została kompleksowość i komplementarność działań. Oceniono także możliwości miasta w oparciu o środki finansowe realne do uzyskania.

---

³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, Minister Rozwoju, Warszawa 2016.

Rysunek 1. Etapy tworzenia Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020

2. Powiązanie z dokumentami strategicznymi na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju

---

2.1. Poziom europejski

Dokument „*Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” (dalej zwany Europa 2020) stanowi unijną ideologię wzrostu państw członkowskich na najbliższe lata. Ze względu na zachodzące zmiany, Unia Europejska potrzebuje prowadzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która będzie przede wszystkim sprzyjać społeczeństwu. W celu uzyskania efektów niniejszego zamierzenia, Unia wyznaczyła sobie konkretny plan obejmujący pięć głównych priorytetów odnoszących się do zatrudnienia, innowacji, edukacji, włączenia społecznego oraz zmian klimatu/energii. Wszystkie założenia należy osiągnąć do 2020 r.

Program Rewitalizacji szczególnie wpisuje się w zakres priorytetu III dokumentu Europa 2020, który brzmi następująco: *rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną*. Założenie to opiera się na realizacji celów, jak np.:

- Cel 1 – ociągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata;
- Cel 4 – podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie, do co najmniej 40%, osób w wieku 30-34 lat posiadających wykształcenie wyższe lub równoważne;
- Cel 5 – wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego, co najmniej 20 mln obywateli.

2.2. Poziom krajowy

„*Krajowa Polityka Miejska 2023*” stanowi dokument określający działania dotyczące polityki miejskiej. Uwzględnia także cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz krajowej strategii rozwoju regionalnego. Polityka Miejska służy ukierunkowanemu terytorialnie działaniu państwa na rzecz zrównoważonego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych oraz wykorzystaniu ich potencjałów w procesach rozwoju kraju.

Wszystkie polskie miasta, wraz z obszarami funkcjonalnymi, mają za zadanie przestrzegać założeń Polityki Miejskiej. „*Krajowa Polityka Miejska 2023*” prezentuje kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian w tkance miejskiej jest kompleksowa rewitalizacja, przeprowadzana na obszarach zdegradowanych. Ponadto, rewitalizacja odnosi się do konkretnego, wytyczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łączy wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne i gospodarcze obszaru, a także wzrost jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia.

Program Rewitalizacji wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań Polityki Miejskiej.

„Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju” stanowi dokument wyznaczający podstawowe trendy, wyzwania oraz koncepcje rozwoju Polski w wymiarze długookresowym. Założenie główne Strategii Rozwoju to określenie i opisanie działań mających na celu poprawienie jakości życia Polaków i rozwoju kraju na tle Unii Europejskiej.

Jednym z nadrzędnych kierunków interwencji Strategii Rozwoju Kraju jest wzmocnienie rozwoju ośrodków lokalnych, poprzez wyrównanie poziomu cywilizacyjnego zamieszkiwania na różnych obszarach, rozwoju usług dobra publicznego, pełnego wykorzystania i rozwoju sieci teleinformatycznych, wyższej jakości i zróżnicowania szkół wyższych, rewitalizacji miast i miasteczek, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz poszerzenia udziału przedsiębiorców i kapitału prywatnego w finansowaniu badań i rozwoju.

W ramach rewitalizacji kraju, przytoczony kierunek interwencji, został uszczegółowiony przez cele strategiczne, którymi m.in. są:

- Cel 3 – poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki;
- Cel 6 – rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny;
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar Efektywności i sprawności państwa; Kapitał społeczny;
- Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Program Rewitalizacji wpisuje się w wymienione cele Strategii Długookresowej Kraju.

„Strategia Rozwoju Kraju 2020” (SRK lub Strategia) wytycza najbardziej istotne zadania państwa. Ich realizacja ma wpłynąć na szybszy i bardziej zrównoważony rozwój kraju oraz na poprawę jakości życia ludności w wyniku zwiększenia zasobów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych.

Dokument SRK wyznacza obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. Strategia szczególnie zwraca uwagę na wymiar terytorialny podejmowanych działań, wzmocnienie i lepsze wykorzystanie potencjałów regionalnych. Podkreśla znaczenie samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w dynamizacji rozwoju regionów i kraju.

SRK określa 9 strategii ze sobą zintegrowanych, które mają przyczyniać się do realizacji założonych w Strategii celów, a zaprojektowane w nich działania - rozwijać i uszczegóławiać reformy wskazane w SRK. Jednym z trzech obszarów strategicznych SRK jest *Spójność społeczna i terytorialna*, w którego zakres działań

szczególnie wpisuje się Program Rewitalizacji. Osiągnięcie kierunków działań określonych w ramach tego obszaru strategicznego, ma nastąpić m.in. dzięki:

- Celowi III.1. *Integracja społeczna* (kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych);
- Celowi III.3. *Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych* (kierunek interwencji: tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocniania potencjału obszarów wiejskich).

Program Rewitalizacji nawiązuje także do obszaru strategicznego: *Sprawne i efektywne państwo*, a dokładniej do jego Celu I.3. *Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela* (kierunek interwencji: rozwój kapitału społecznego) oraz do obszaru strategicznego: *Konkurencyjna gospodarka* – Cel II.4. *Rozwój kapitału ludzkiego* (kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego).

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie” (KSRR) wyznacza średniookresowe działania odnoszące się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Rolą polityki regionalnej jest jak najlepsze wykorzystanie zasobów terytoriów dla zrównoważonego rozwoju wszystkich regionów. Wyróżnia się przede wszystkim takie cechy, jak: podejście terytorialne do zagadnień rozwojowych, czy też umiejscowienie planowania i realizacji na najbardziej adekwatnym do zadań poziomie zarządzania sferą publiczną (subsydiarność) – tam gdzie jest to możliwe i zasadne wzmocnianie tej władzy publicznej, która posiada pochodzącą z wyboru legitymację demokratyczną.

KSRR wyznaczył wizję dla polskich regionów, które w 2020 roku mają charakteryzować się konkurencyjnością i innowacyjnością; spójnością gospodarczą, społeczną i terytorialną; skutecznością, efektywnością i partnerstwem w rewitalizacji celów rozwojowych; bezpieczeństwem ekologicznym, wysokim poziomem i skutecznością ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych. Urzeczywistnienie niniejszej wizji ma nastąpić dzięki efektywnemu wykorzystywaniu specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym (cel strategiczny) oraz budowaniu spójności terytorialnej i przeciwdziałaniu marginalizacji obszarów problemowych (cel 2).

Działania określone w Programie Rewitalizacji są zgodne z założeniami polityki rozwoju regionalnego.

„Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” (KPZK lub Koncepcja) stanowi najważniejszy dokument strategiczny w aspekcie zagospodarowania przestrzennego Polski. Sporządzono go w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania przestrzeni kraju. Koncepcja wyznacza cele i kierunki działań planowania przestrzennego całego państwa, które przyczynią się do rozwoju społeczno-gospodarczego Polski.

Program Rewitalizacji przyczyni się do spełnienia wizji przestrzennego zagospodarowania przedstawiającą Polskę w roku 2030, jako kraj o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowany, sprawnie zarządzany i bezpieczny. Niniejszy stan ma być rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych i cywilizacyjnych. Cechą Polski w 2030 roku ma być spójność społeczno-gospodarcza oraz terytorialna. Natomiast regionów – „siła”, których rozwój ma się opierać na endogenicznym potencjale i przewagach konkurencyjnych.

Co więcej, Program Rewitalizacji wpisuje się w cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności.
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- Przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego.

„Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa” (UP) jest dokumentem określającym kierunki interwencji w latach 2014-2020 trzech polityk unijnych w Polsce – Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Instrumentami realizacji UP są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO). Dokument wyznacza kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, wskazuje oczekiwane rezultaty oraz obowiązujące ramy finansowe oraz wdrożeniowe.

Cel główny UP wyznacza *Zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawę spójności społecznej i terytorialnej oraz podniesienie sprawności i efektywności państwa*. Realizacja tego założenia nastąpi w oparciu o poszczególne określone cele szczegółowe:

- Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy.
- Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.
- Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług.
- Włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane.

Zaproponowane działania ożywienia obszarów kryzysowych wyznaczonych w Programie Rewitalizacji pozwolą na realizację zamierzonych celów Umowy Partnerstwa.

Ponadto w dokumencie wskazano, iż obszary przygraniczne odgrywają ważną rolę w procesach rozwojowych, jak i politycznych, co świadczy o istotności podejmowania działań na tych terenach:

„Ze szczególnymi wyzwaniami muszą mierzyć się obszary położone wzdłuż granic z państwami nie będącymi członkami UE: Rosji (obwód Kaliningradzki), Białorusi i Ukrainy. Obszary te charakteryzują się niskim poziomem wskaźników społeczno-gospodarczych m.in. ze względu na peryferyjne położenie względem krajowych ośrodków wzrostu i brak możliwości (ze względu na trudności formalne wynikające z istnienia granicy) wykorzystania swojego potencjału gospodarczego w oparciu o powiązania społeczno-gospodarcze z regionalnymi ośrodkami wzrostu”.

Zapisy UP wskazują ponadto, że w latach 2014-2020 należy wskazać procesy rewitalizacji przy założeniu precyzyjnego koncentrowania na obszarach najbardziej zdegradowanych.

2.3. Poziom regionalny

„Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020” (Strategia) jest kluczowym dokumentem programowym określającym zasady i kierunki długofalowej koncepcji rozwoju regionu. Polityka regionalna jest ukierunkowana na wzmacnianie i wykorzystanie potencjałów endogenicznych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – kreowania wzrostu, zatrudnienia i spójności. Wizja Strategii wyraża stan województwa podlaskiego w przyszłości, które ma być *„zielone, otwarte, dostępne i przedsiębiorcze”*.

Tak ambitnie sformułowana wizja regionu wymaga determinacji i konsekwencji w procesie realizacji wzajemnie powiązanych celów strategicznych oraz przenikających je celów horyzontalnych (warunkują i wspierają możliwości skutecznego osiągnięcia celów strategicznych).

Przyjęte cele strategiczne zakładają równoległe prowadzenie działań w ramach trzech kierunków, które mają zapewnić:

1. Wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności gospodarki

Cel operacyjny 1.1: Rozwój przedsiębiorczości;

Cel operacyjny 1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu;

Cel operacyjny 1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych;

Cel operacyjny 1.6. Nowoczesna infrastruktura sieciowa.

2. Rozwój krajowych i międzynarodowych powiązań społeczno-gospodarczych regionu

Cel operacyjny 2.1. Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym;

Cel operacyjny 2.5. Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu.

3. Wzrost jakości życia mieszkańców

Cel operacyjny 3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych;

Cel operacyjny 3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego;

Cel operacyjny 3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program Rewitalizacji w swoich zaproponowanych projektach naprawczych terenów wykazujące złą kondycję społeczną, gospodarczą i techniczną, wpisuje się w powyższe kierunki i cele Strategii.

„Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020” (Strategia ZIT BOF) stwierdza, iż *„Niewątpliwie w interesie całego regionu jest wsparcie rozwoju funkcji metropolitalnych stolicy województwa, w tym w szczególności funkcji o charakterze gospodarczym, naukowym, społecznym oraz tych dotyczących dostępu do usług publicznych wyższego rzędu, w tym kulturalnych, a także turystycznych i symbolicznych”*. Jako największą predyspozycję województwa podlaskiego uznano potencjał naukowy skoncentrowany w Białymstoku oraz walory bezpośredniego otoczenia ośrodka aglomeracyjnego.

Strategia ZIT BOF kładzie duży nacisk na przedsiębiorczość i konkurencyjność oraz na powiązania krajowe i międzynarodowe, co zostało wyrażone w wizji i celach strategicznych. Natomiast, misja działań na rzecz rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego ma zapewnić wypracowanie jak najlepszych warunków do życia jego mieszkańcom.

Realizacja misji odbywa się poprzez osiągnięcie siedmiu celów rozwojowych, a ich uszczegółowienie stanowią działania i poddziałania. Spośród wszystkich celów, działań i poddziałań, projekty Programu Rewitalizacji przyczynią się do spełnienia przede wszystkim:

Cel 2. Kompetencje do pracy

Działanie 2.4. Rozwój wychowania przedszkolnego (Poddziałanie 2.4.1. Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej; Poddziałanie 2.4.2. Rozwój infrastruktury wychowania przedszkolnego);

Działanie 2.5. Rozwój kształcenia ogólnego dzieci i młodzieży (Poddziałanie 2.5.1. Podniesienie jakości kształcenia ogólnego dzieci i młodzieży);

Cel 3. Dostępność do kultury

Działanie 3.1. Adaptacja obiektów historycznych na działalność kulturalną;

Cel 4 Aktywna integracja społeczna

Działanie 4.1. Włączenie społeczne, w tym wyrównywanie szans na rynku pracy;

Działanie 4.2. Zwiększenie dostępu do usług społecznych;

Działanie 4.3. Rozwój infrastruktury poprawiającej integrację społeczną;

Cel 5. Gospodarka niskoemisyjna i ochrona środowiska

Działanie 5.2. Poprawa efektywności energetycznej i ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza (Poddziałanie 5.2.1. Wzrost efektywności gospodarowania energią w zakresie oświetlenia ulicznego; Poddziałanie 5.2.4. Modernizacja i rozbudowa systemu sieci ciepłych);

Działanie 5.3. Gospodarka wodno-kanalizacyjna;

Cel 6. Dostępność komunikacyjna

Działanie 6.1. Rozwój kluczowych powiązań komunikacyjnych.

„Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020” (RPOWP) jest dokumentem realizującym „Strategię Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020” oraz „Umowę Partnerstwa”. Stanowi także program dwufunduszkowy, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Obejmuje 33 priorytety inwestycyjne w ramach 9 celów tematycznych, które zostały ujęte w 10 osiach priorytetowych. Poniżej przedstawiono osie priorytetowe i działania spójne z Programem rewitalizacji miasta Białegostoku:

- **Oś priorytetowa I** Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu (Cele szczegółowe: Pobudzenie przedsiębiorczości; Zapewnienie dostępności terenów inwestycyjnych oraz poprawa gospodarczego wizerunku regionu).
  - Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy (**PI 1a**);
  - Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów i zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu (**PI 1b**);
  - Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości (**PI 3a**);
  - Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług (**PI 3c**).
- **Oś priorytetowa II** Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa (Cele szczegółowe: Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia; Tworzenie nowych miejsc pracy oraz rozwój przedsiębiorczości; Podniesienie kwalifikacji, kompetencji i umiejętności osób pracujących oraz ich dostosowanie do potrzeb regionalnej gospodarki).
  - Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia (**PI 2c**).
- **Oś priorytetowa III** Czysta Energia (Cele szczegółowe: Zwiększony poziom produkcji energii z odnawialnych źródeł energii w generacji rozproszonej; Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej; Obniżona emisyjność pyłów w ośrodkach miejskich województwa; Lepsza jakość powietrza w ośrodkach miejskich województwa)

- Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (**PI 4a**);
- Wspieranie efektywności energetycznej inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym (**PI 4c**);
- Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu (**PI 4e**);
- Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu (**PI 6e**).
- **Oś priorytetowa VII** Poprawa spójności społecznej (Cele szczegółowe: Poprawa integracji społecznej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług społecznych; Ułatwienie dostępu do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym).
  - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników (**PI 8i**);
  - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (**PI 8iii**);
  - Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę (**PI 8iv**);
  - Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian (**PI 8v**);
  - Aktywne i zdrowe starzenie się (**PI 8vi**).
- **Oś priorytetowa VIII** Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej (Cel szczegółowy: Wzmocnienie spójności lokalnej poprzez rewitalizację fizyczną, gospodarczą, społeczną obszarów zmarginalizowanych).
  - Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie (**PI 9i**);
  - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej, jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym (**PI 9iv**);
  - Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia (**PI 9v**).
- **Oś priorytetowa IX** Rozwój lokalny (Cel szczegółowy: Poprawa dobrobytu społeczności lokalnych poprzez wzmocnienie kapitału społecznego i zwiększenie zaangażowania w rozwój lokalny).
  - Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego

dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia **(PI 10i)**;

- Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji **(PI 10iii)**;
- Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami **(PI 10iv)**.

Powyższe działania RPOWP 2014-220 są wyznacznikami dla Programu Rewitalizacji. Przedstawia on projekty, które wpłyną na urealnienie wizji i misji regionu.

2.4. Poziom lokalny

„Strategia Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus” (Strategia) to kluczowe narzędzie prowadzące i sprawujące nadzór nad rozwojem Miasta. Podkreśla ona, iż jakość życia w Mieście i sposób jego funkcjonowania w dużej mierze zależą od jakości przestrzeni, stopnia zagospodarowania przestrzennego, stanu i poziomu wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz efektywnego systemu komunikacyjnego. Ponadto, przemiana Miasta opiera się również na kształtowaniu kapitału ludzkiego i społecznego (jak np.: wzrost jakości i innowacyjności kształcenia, rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców oraz wzrost zaangażowania społeczności w życie społeczne oraz gospodarcze).

Przeprowadzona diagnoza uwarunkowań wewnętrznych Miasta w zakresie demografii, społeczeństwa, gospodarki, infrastruktury i środowiska, stanowiła podstawę do wyodrębnienia obszarów problemowych Strategii:

- A. Zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i transportu.
- B. Infrastruktury społecznej i kapitału ludzkiego.
- C. Rozwoju gospodarczego.
- D. Kultury, sportu i turystyki.
- E. Metropolitalny.

Każdy powyższy obszar problemowy został uszczegółowiony celami strategicznymi, a te zaś priorytetami. Program Rewitalizacji wpisuje się w większość kierunków działań celu strategicznego **A** (Przestrzeń Miasta – zharmonizowane, przyjazne środowisko do życia i rozwoju), **B** (Wysoka jakość kapitału ludzkiego i bezpieczeństwo społeczne mieszkańców), **C** (Długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy), **D** (Atrakcyjność i dostępność oferty

kulturalnej, sportowej, turystycznej i rekreacyjnej) i E (Rozwój powiązań Białegostoku z bliższym i dalszym otoczeniem).

„Program Ochrony Środowiska dla miasta Białegostoku na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” (POŚ lub Program) określa działania (wynikające z założeń rozwojowych Miasta), które determinują przyszły kształt rozwoju gospodarczego, społecznego, a zwłaszcza środowiskowo-przestrzennego jednostki miejskiej.

Nadrzędny cel przyjęty w POŚ, brzmi następująco: *Zrównoważony rozwój miasta, w którym środowisko przyrodnicze i jego ochrona mają znaczący wpływ na przyszły charakter tego obszaru i równocześnie wspierają jego rozwój gospodarczy i społeczny*. Jego realizacja umożliwi osiągnięcie harmonijnego rozwoju gospodarczo-społecznego z ochroną walorów środowiskowych. Korzyści wypływające z realizacji celów i zadań systemowych POŚ, wykazują, że dokument ten jest nie tylko wypełnieniem wymagań ustawowych, ale także pełni on rolę aktywizującą administrację oraz różne instytucje i organizacje do wspólnego wdrażania działań i przedsięwzięć zdefiniowanych w tym Programie.

Celami POŚ są m.in.:

- Optymalizacja wykorzystania istniejącej infrastruktury oraz modernizacja i rozbudowa układów komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań minimalizujących lub eliminujących negatywny wpływ na środowisko.
- Optymalne wykorzystanie atutów położenia Białegostoku dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej miasta przy pełnej ochronie środowiska.
- Restrukturyzacja istniejących zakładów przemysłowych oraz rozwój nowoczesnych, innowacyjnych i proeksploatacyjnych sektorów przemysłowych o zminimalizowanym wpływie na zdrowie ludzi i środowisko naturalne.

Niewątpliwie zaproponowane projekty w Programie Rewitalizacji posłużą do spełnienia planów POŚ dla Miasta Białegostoku do 2020 roku.

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Białegostoku” (Studium) realizuje politykę przestrzenną na obszarze niniejszej jednostki miejskiej. Dokument planistyczny odzwierciedla stan gospodarki Miasta Białegostoku, jak i stopień zaangażowania władz i społeczności lokalnej w możliwość wykorzystania koniunktury na rynku inwestycyjnym. Ponadto, ukazuje wrażliwość i determinację w zakresie kształtowania środowiska przyjaznego mieszkańcom tego Miasta.

Rozwój zagospodarowania przestrzennego Białegostoku następuje w wyniku sukcesywnych osiągnięć przyjętych w Studium celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Główny nacisk położony jest na rozwój procesów urbanizacyjnych, realizowanych jako różnorodne funkcje przypisywane poszczególnym terenom, z uwzględnieniem predyspozycji przestrzennych tych obszarów do zabudowy. Podstawowym celem rozwoju zagospodarowania przestrzennego Białegostoku jest: *„stworzenie podstaw do wielofunkcyjnego*

rozwoju przestrzennego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz podniesienia standardu obsługi regionu, w warunkach ekologicznej równowagi, funkcjonalnej sprawności i estetycznej atrakcyjności miasta, a także stymulacji rozwoju białostockiej aglomeracji miejskiej we współpracy z sąsiednimi gminami”.

Tak wyznaczony cel strategiczny oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego, wymuszają planowanie działań inwestycyjnych na terenie Miasta w taki sposób, aby wpływały one na ich realizację. Dlatego też, projekty Programu Rewitalizacji wyraźnie zostały opracowane zgodnie z założeniami Studium.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020” (Strategia RPS) jest integralnym długookresowym dokumentem planistycznym, który wynika z założeń przedstawionych w „Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus”.

Jednym z głównych zadań jednostki miejskiej jest kształtowanie i stymulowanie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego, poprzez np.: wzrost jakości i innowacyjności kształcenia, rozwój osobowy i zawodowy mieszkańców, partycypację społeczną (czyli zaangażowanie społeczności w rozwiązywanie problemów społecznych i gospodarczych), jak również przedsiębiorczość społeczną. Stąd też, Strategia RPS wyznacza podstawowe koncepcje działań, którymi są:

Cele strategiczne: **A.** Rodzina - najlepszym środowiskiem rozwoju; **B.** Bezpieczne społeczeństwo; **C.** Wysoka aktywność zawodowa; **D.** Troska o kondycję zdrowotną; **E.** Przyjazna polityka mieszkaniowa i przeciwdziałanie bezdomności; **F.** Wysoki poziom świadomości i aktywności społecznej mieszkańców w każdym wieku; **G.** Skuteczny system społecznego wsparcia oraz integracja środowiska lokalnego. W ich zakres wpisane zostały priorytety i kierunki działań.

W aspekcie rozwiązywania problemów społecznych, Program Rewitalizacji przyczyni się do zmniejszenia lub całkowitego wyeliminowania negatywnych zjawisk socjalnych, występujących na obszarach kryzysowych Białegostoku.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Na terenie miasta Białegostoku po 1995 roku uchwalono 142 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których nie uwzględniono obszarów rewitalizacji, dlatego w zależności od planów dotyczących realizacji przedsięwzięć w ramach Programu Rewitalizacji część miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego może wymagać ewentualnych zmian.

3. Metodologia opracowania diagnozy

Cel

Celem diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych oraz skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych jest zidentyfikowanie obszarów, które zostaną poddane działaniom rewitalizacyjnym.

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wyznaczenie obszaru zdegradowanego następuje na podstawie zidentyfikowania na nim koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, przy jednoczesnym występowaniu na nim co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. Gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. Środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. Przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
4. Technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszary zdegradowane i rewitalizacji wybrane zostały na podstawie analizy danych obrazujących problemy miasta w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Struktura części diagnostycznej

Część diagnostyczna, służąca wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji, poprzedzona jest opisem metod badawczych oraz zastosowanych mierników. Na diagnozę składają się podstawowe informacje na temat miasta oraz opis sytuacji w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W kolejnej części dokumentu przeprowadzono analizę wskaźników, umożliwiającą wyodrębnienie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji oraz opisano poszczególne obszary rewitalizacji.

Metody badawcze i mierniki stosowane w części diagnostycznej

Dane zawarte w diagnozie przedstawione są w podziale na osiedla. Do przedstawienia wskaźników wykorzystano mapy, tabele oraz wykresy. W przypadku kartogramów do wyznaczenia przedziałów klasowych wykorzystano metodę przedziałów o równej liczbie obserwacji. W tym celu osiedla podzielono na cztery grupy

w zależności od natężenia danego zjawiska. Kolorem pomarańczowym oznaczano zjawiska negatywne zaś kolorem zielonym pozytywne, intensywność koloru odpowiadała natężeniu danego zjawiska tzn. im ciemniejszy kolor tym większe natężenie zjawiska na danym obszarze. W przypadku tabel sposób określania przedziałów klasowych oraz oznaczenia kolorystyczne były tożsame, jak w przypadku kartogramów.

Podsumowanie diagnozy i finalne wyznaczenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji stanowi tabela „Zestawienie wskaźników zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli”. W tabeli tej osiedla, na których zdiagnozowano negatywne zjawiska kryzysowe oznaczono plusem. Osiedla o najwyższej liczbie obszarów problemowych w sferze społecznej (ilość wskaźników odbiegająca od średniej miasta) oraz współwystępujących zjawisk w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej zostały określone, jako obszary zdegradowane i na ich terenie wyznaczono obszar rewitalizacji. Granice obszaru rewitalizacji zostały określone w oparciu o wyniki diagnozy, analizy układu przestrzennego oraz wyniki konsultacji społecznych.

4. Podstawowe informacje

Białystok znajduje się w środkowej części województwa podlaskiego i jest położony na Nizinie Podlaskiej, w zachodniej części Wysoczyzny Białostockiej, nad rzeką Białą, będącą lewym dopływem Supraśli. Jest stolicą województwa podlaskiego. Miasto zajmuje obszar 102,13 km², co stanowi 0,5% powierzchni województwa podlaskiego⁴. Białystok graniczy z obszarami gmin: Wasilków, Supraśl, Zabłudów, Juchnowiec Kościelny, Choroszcz, Dobrzyniewo Duże.

Białystok jest znaczącym ośrodkiem nauki, kultury i przemysłu. Pełni funkcję administracyjnego, gospodarczego, naukowego oraz kulturalnego centrum regionu. Białystok wraz z 9 gminami należącymi do powiatu białostockiego (w tym gminami miejsko-wiejskimi: Choroszcz, Czarna Białostocka, Łapy, Supraśl, Wasilków, Zabłudów oraz gminami wiejskimi: Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Turośń Kościelna) tworzy Białostocki Obszar Funkcjonalny, który graniczy z powiatami: sokolskim, monieckim, wysokomazowieckim, bielskim i hajnowskim.

Białystok jest gminą miejską, podzieloną na 28 osiedli: Centrum, Białostoczek, Sienkiewicza, Bojary, Piaski, Przydworcowe, Młodych, Antoniuk, Jaroszkówka, Wygoda, Piasta I, Piasta II, Skorupy, Mickiewicza, Dojlidy Górne, Bema, Kawaleryjskie, Nowe Miasto, Zielone Wzgórze, Starosielce, Słoneczny Stok, Leśna Dolina, Wysoki Stoczek, Dziesięciny I, Dziesięciny II, Bacieczki, Zawady, Dojlidy Górne.

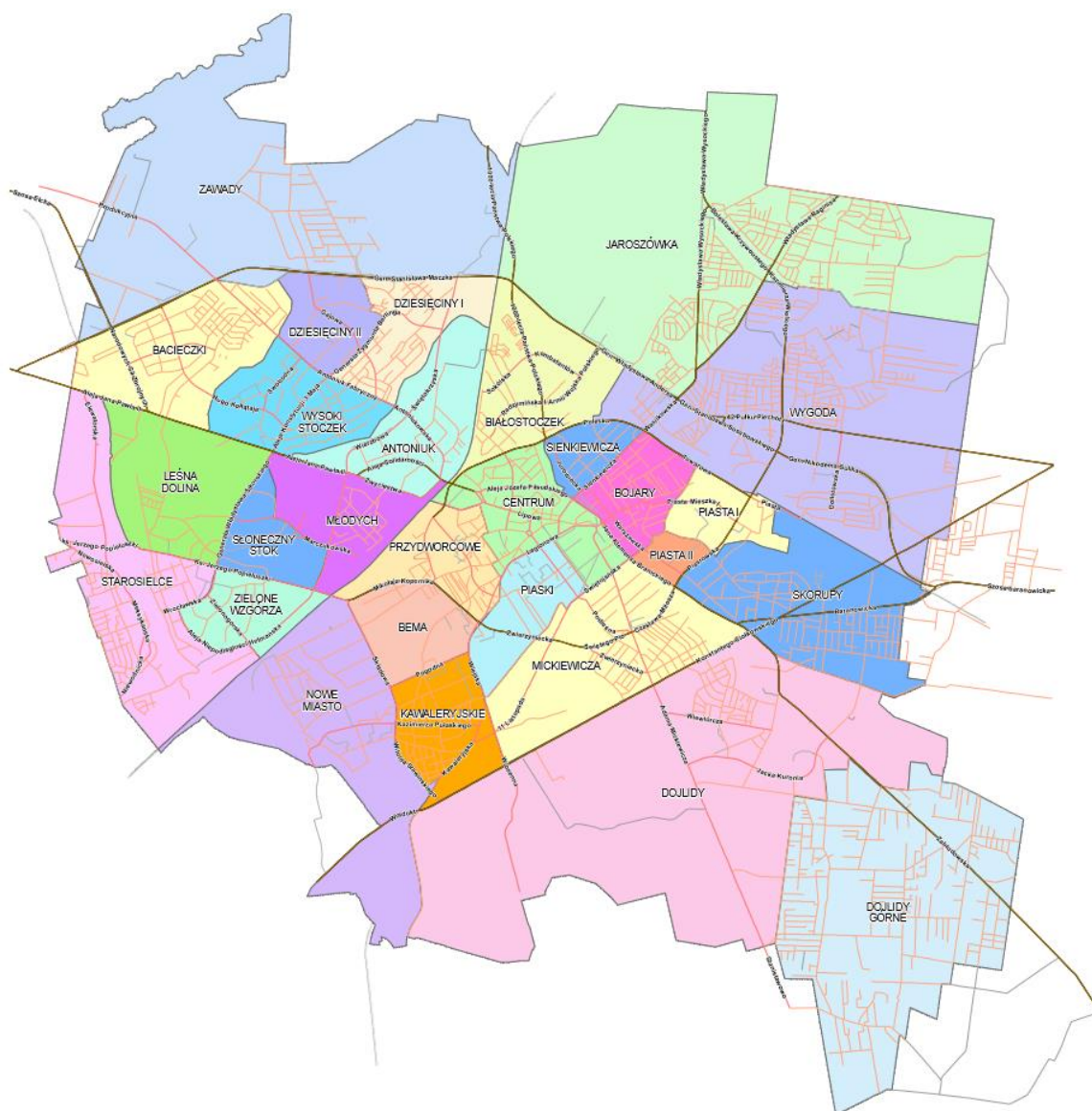
Tabela 1. Powierzchnia osiedli [km²]

	Dojlidy	Jaroszkówka	Zawady	Wygoda	Dojlidy Górne	Starosielce	Skorupy	Nowe Miasto	Mickiewicza	Bacieczki	Leśna Dolina	Białostoczek	Antoniuk	Centrum	Wysoki Stoczek	Młodych	Kawaleryjskie	Dziesięciny II	Przydworcowe	Bema	Piaski	Bojary	Zielone Wzgórze	Dziesięciny I	Słoneczny Stok	Piasta I	Sienkiewicza	Piasta II	OGÓŁEM
	14,038	12,508	10,701	9,656	8,333	4,945	4,333	3,785	3,734	2,964	2,655	2,504	2,259	1,947	1,946	1,766	1,684	1,619	1,492	1,354	1,293	1,224	1,186	1,145	1,061	0,956	0,679	0,355	102,12
	13,75%	12,25%	10,48%	9,46%	8,16%	4,84%	4,24%	3,71%	3,66%	2,90%	2,60%	2,45%	2,21%	1,91%	1,91%	1,73%	1,65%	1,59%	1,46%	1,33%	1,27%	1,20%	1,16%	1,12%	1,04%	0,94%	0,67%	0,35%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

⁴ BDL GUS 2015 r.

Rysunek 2. Podział Białegostoku na osiedla

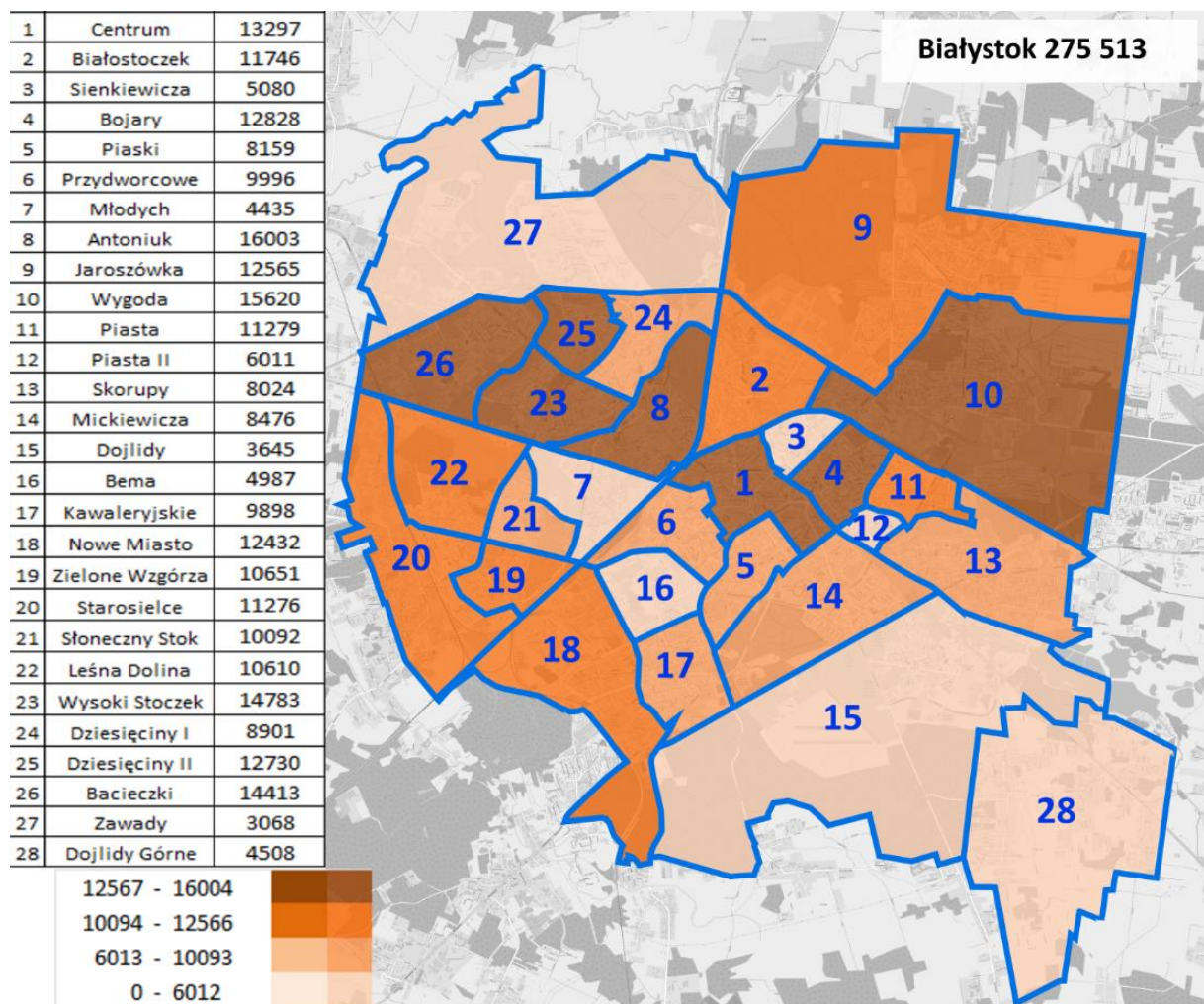

Źródło: GIS Białystok

W Białymstoku w roku 2015 według stanu na dzień 31 XII zameldowanych na pobyt stały było 275 513 osób. Szczegółową strukturę liczby osób zameldowanych na pobyt stały według osiedli przedstawia poniższy kartogram.

Rysunek 3. Liczba ludności w Białymstoku (zameldowanie stałe) według osiedli (2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, [openstreetmap.org](https://www.openstreetmap.org)

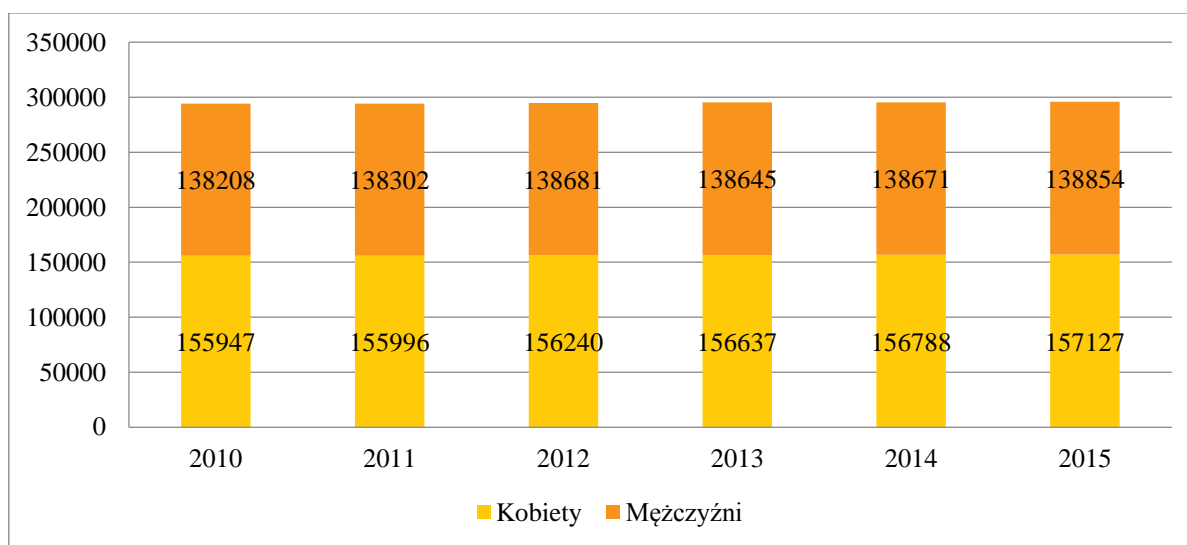

5. Sfera społeczna

5.1. Struktura demograficzna

W Białymstoku mieszka więcej kobiet niż mężczyzn. Na koniec 2015 roku liczba mieszkańców ukształtowała się na poziomie 295 981 osób, w tym 157 127 kobiet (53,1%) oraz 138 854 mężczyzn (46,9%). Na przestrzeni lat 2010 – 2015 liczba mieszkańców stopniowo zwiększała się, wzrastając z 294 155 osób w 2010 roku do 295 981 osób w 2015 roku. Współczynnik feminizacji na terenie miasta osiągnął w roku 2015 wartość 113, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało 113 kobiet.

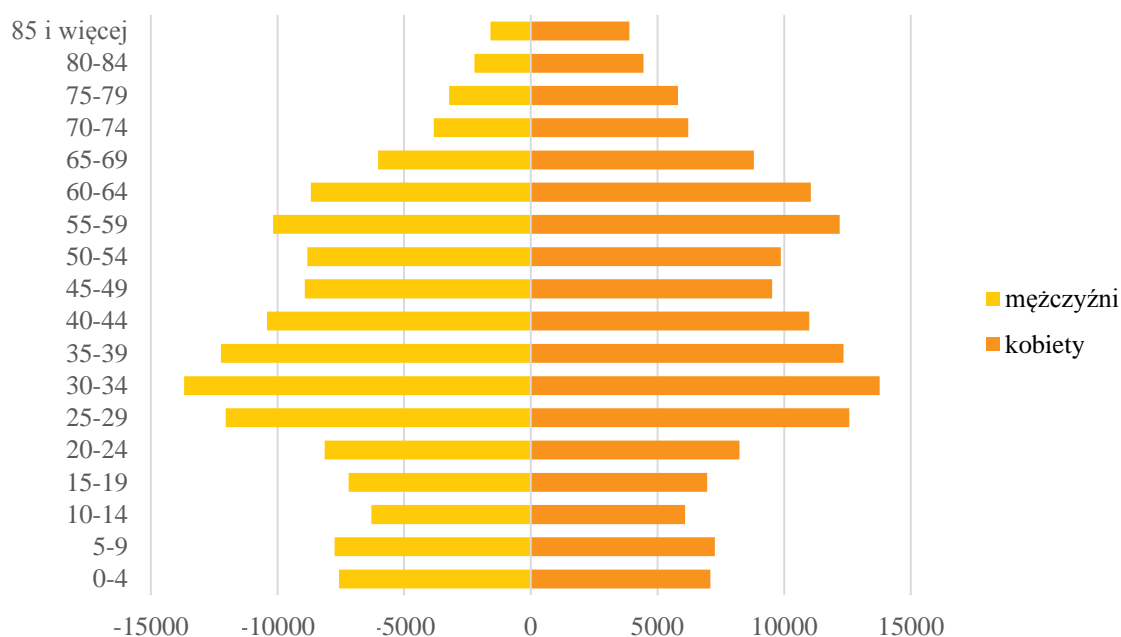
Wykres 1. Liczba ludności miasta w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura ludności miasta pod względem płci i wieku w roku 2015 wskazuje na stosunkowo niewielkie różnice w liczbie kobiet i mężczyzn w różnych przedziałach wiekowych. Różnice najbardziej widoczne są w grupie 65 lat i więcej. Im wyższy wiek, tym większa liczba kobiet. Na 3 891 kobiet w wieku powyżej 85 roku życia przypada tylko 1 589 mężczyzn. Dla porównania, liczba chłopców i dziewczynek w wieku 0-4 jest podobna, różnica wynosi 485 na korzyść chłopców.

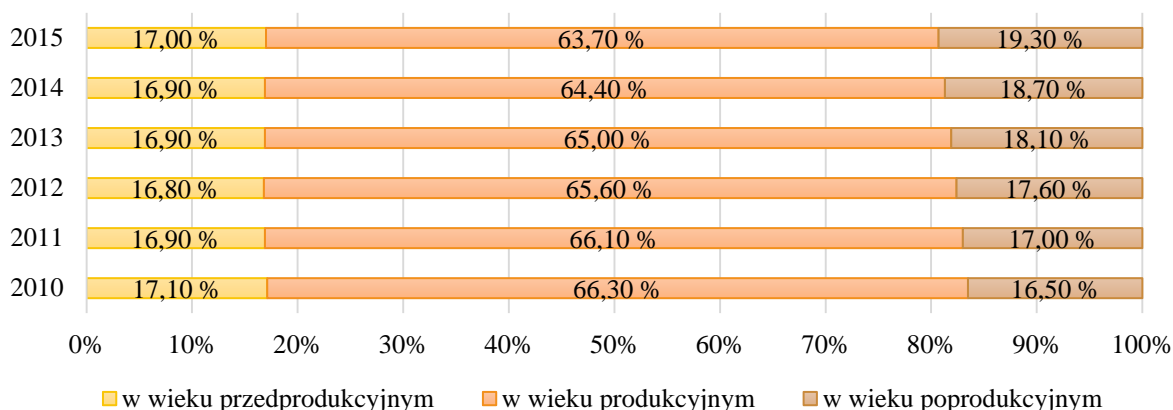
Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców miasta (2015r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Struktura ludności Białegostoku pod względem ekonomicznych grup wieku w roku 2015 wskazuje, że najwięcej osób (63,7%) znajduje się w wieku produkcyjnym. Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym stanowią 19,3%, natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym 17,0%. Od 2010 roku odsetek ludności w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym maleje. W przypadku mieszkańców w wieku produkcyjnym, porównując stan w 2015 roku do stanu w 2010 roku, nastąpił spadek o 2,6 p.p. (liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się ze 195 159 do 188 588). Z kolei w przypadku mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, porównując stan w 2015 roku do stanu w 2010 roku, odnotowano spadek o 0,1 p.p. (liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się z 50 402 do 50 276). Przeciwna sytuacja występuje w przypadku grupy osób w wieku poprodukcyjnym, która systematycznie się zwiększa. Od 2010 roku, w stosunku do 2015 roku, nastąpił wzrost o 2,8 p.p. (liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się z 48 594 do 57 117). Oznacza to, że społeczność Białegostoku starzeje się.

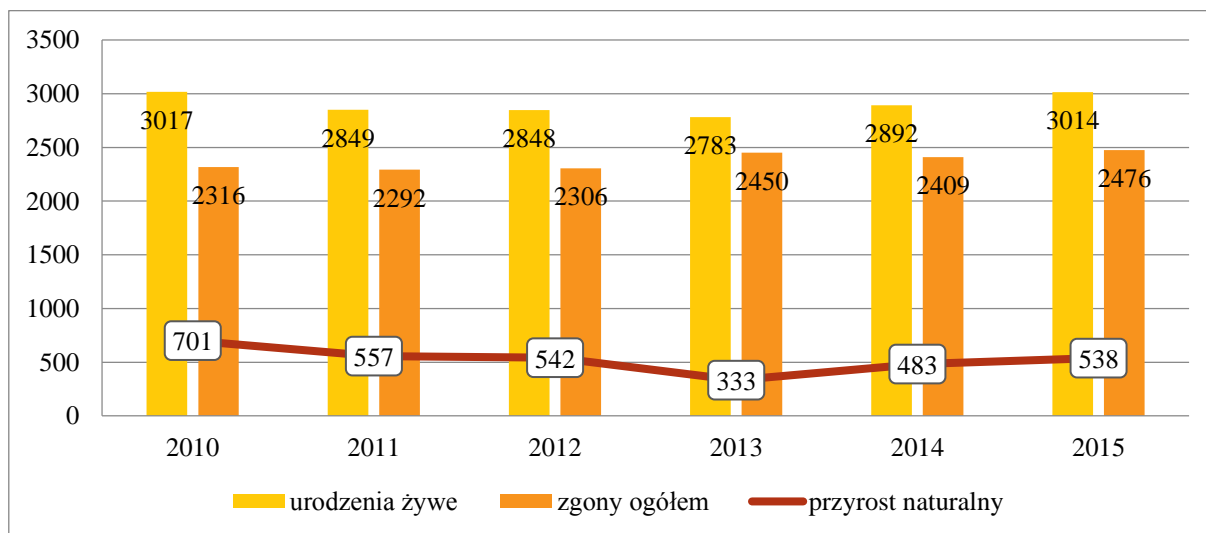
Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (2015r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Potencjał demograficzny Białegostoku pod kątem przyrostu naturalnego przedstawia się relatywnie dobrze. W latach 2010 – 2015 występował dodatni przyrost liczby mieszkańców, a więc liczba urodzeń żywych przewyższała liczbę zgonów. W 2010 roku wskaźnik przyrostu naturalnego osiągnął wartość 701, co oznacza, że odnotowano o 701 więcej urodzeń żywych niż zgonów. Z kolei w 2015 roku wartość wskaźnika przyrostu naturalnego ukształtowała się na poziomie 538, co oznacza, że odnotowano o 538 więcej urodzeń żywych niż zgonów. Na przestrzeni lat 2010 – 2015 wartość wskaźnika była najniższa w 2013 roku, kiedy to ukształtowała się na poziomie 333.

Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie miasta w latach 2010-2015

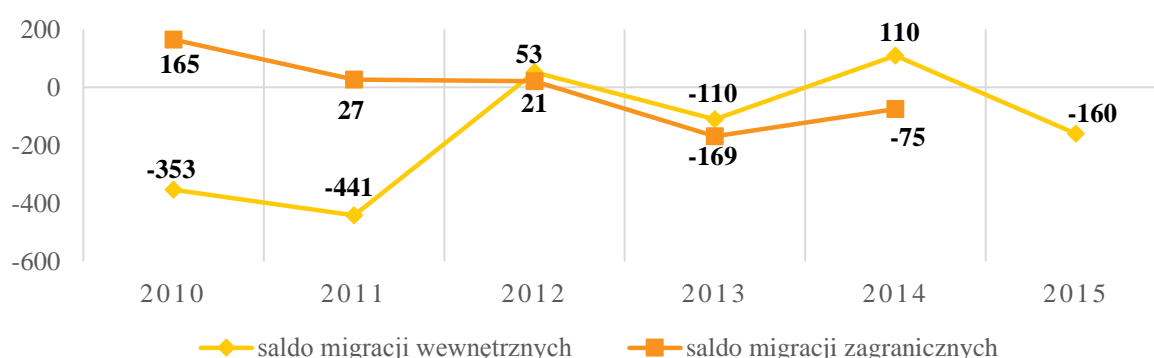
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Białegostoku nie można określić ogólnej tendencji ruchów migracyjnych. Saldo migracji wewnętrznych w latach 2010 – 2015 kształtowało się na różnym poziomie. W 2010 roku osiągnęło wartość ujemną na poziomie -353, analogicznie w roku 2011 z tym, że na poziomie -441, z kolei w 2012 roku przyjęło wartość dodatnią wynoszącą 53. W 2013 roku saldo migracji wewnętrznych ponownie osiągnęło poziom

ujemny i ukształtowało się na poziomie -110, po czym w 2014 roku wskaźnik ten przyjął wartość dodatnią na poziomie 110. Natomiast w 2014 roku odnotowano ujemne saldo migracji wewnętrznych – wskaźnik osiągnął wartość -160.

W latach 2010-2011 saldo migracji zagranicznych osiągnęło wyższe wartości niż saldo migracji wewnętrznych. Dodatni poziom wskaźnika salda migracji wewnętrznych odnotowano w latach 2012 oraz 2014. Na przestrzeni lat 2010-2014 wartość wskaźnika salda migracji zagranicznych była największa w 2010 roku, kiedy to ukształtowała się na poziomie 165, natomiast najmniejsza w 2013 roku i osiągnęła wówczas wartość ujemną na poziomie -169.

Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie miasta w latach 2010-2015⁵

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

5.2. Pomoc społeczna

Na terenie Białegostoku działania z zakresu pomocy społecznej wypełnia przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku. Ponadto zadania z zakresu pomocy społecznej realizują także organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego. Do zadań realizowanych przez te instytucje należą: wykonywanie usług opiekuńczych, wsparcie osób bezdomnych, prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej, zabezpieczenie potrzeb mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego, rozwój pieczy zastępczej oraz profilaktyka zdrowotna. Współpracę Miasta z organizacjami pozarządowymi reguluje „Program Współpracy Miasta Białystok z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą”.

Przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku nadzorowane są:

- Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku ul. Baranowicka 203;
- Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku ul. Świerkowa 9.

MOPR udziela pomocy i wsparcia osobom oraz rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej, poprzez realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Ponadto udziela innych form wsparcia o charakterze socjalnym,

⁵ Brak danych dla salda migracji zewnętrznych w roku 2015 (wypełnienie pozycji było niemożliwe lub niecelowe)

w szczególności realizuje świadczenia wychowawcze, zasiłki rodzinne, dodatki mieszkaniowe, organizuje pieczę zastępczą, pomaga osobom niepełnosprawnym, a także osobom i rodzinom z problemem alkoholowym czy przemocą domową.

W 2010 roku 8 794 rodziny i 18 060 osób korzystało z pomocy społecznej na terenie Białegostoku. Do 2013 roku obserwowano zwiększanie liczby korzystających z pomocy społecznej, liczebność tej grupy wzrosła do 19 165 osób i 10 880 rodzin. Natomiast w okresie 2014-2015 nastąpił spadek liczby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2015 r. ze wsparcia skorzystało 8 876 rodzin (w rodzinach tych było 16 695 osób). Szczegółowe informacje zawarte są na Wykres 6.

Warto przeanalizować również przyznawanie świadczeń pieniężnych przez MOPR w Białymstoku. W 2015 roku z zasiłków stałych ogółem korzystało 1 697 osób (tj. o 137 więcej niż w roku 2010, jednak o 4 mniej niż w roku 2014), z zasiłków okresowych 6 060 (dla porównania w 2010 roku – 6 090, a w 2014 – 6 342), natomiast z celowych 7 473, podczas gdy pięć lat wcześniej 7 654, a rok wcześniej 8 200⁶. Dane wskazują na fakt, iż w przeciągu ostatnich lat utrzymuje się wysoka liczba osób pobierających zasiłki stałe, jednak maleje beneficjentów korzystających z zasiłków okresowych i celowych.

Wykres 6. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

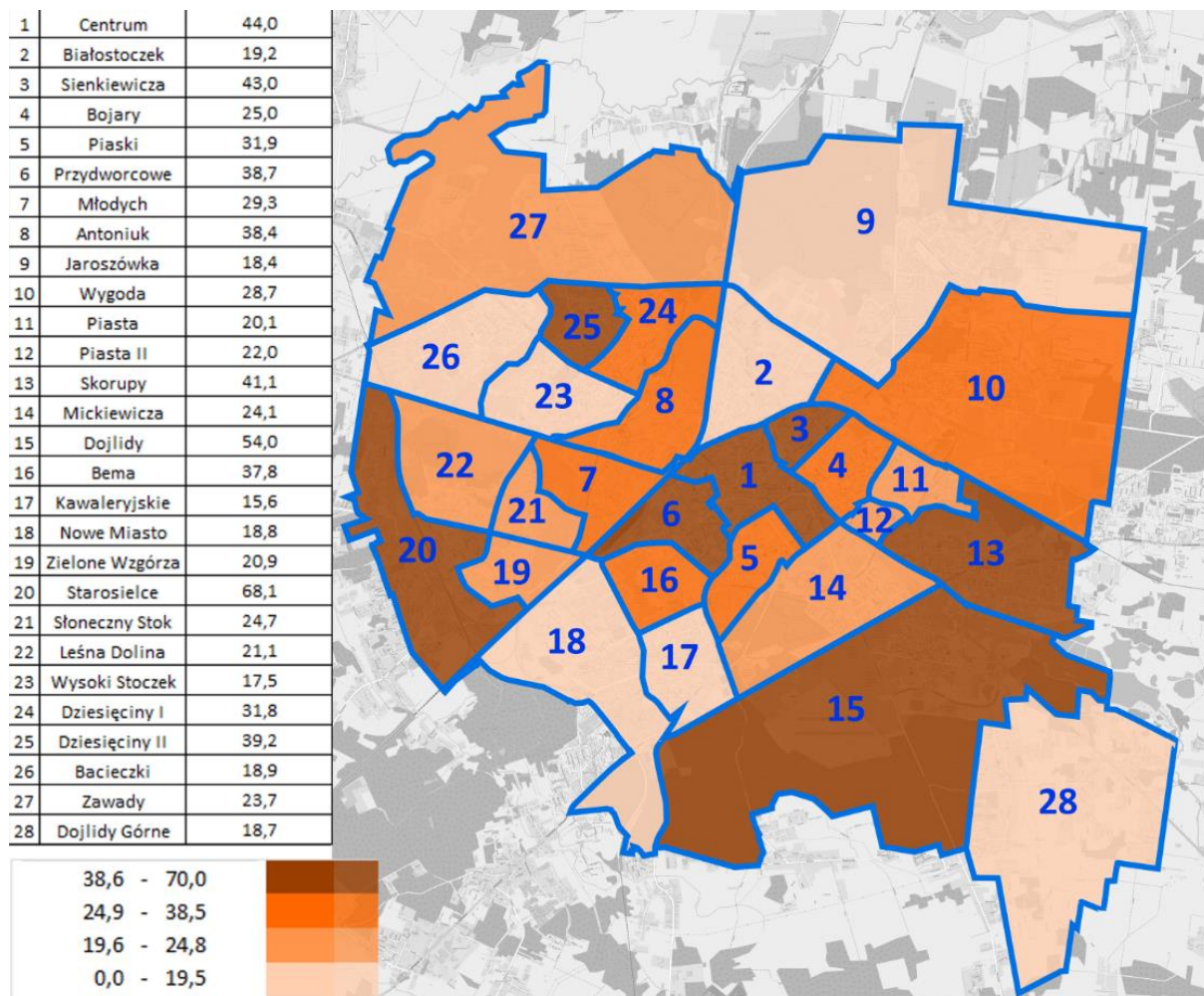
Jednym z najważniejszych wskaźników dotyczących problemów społecznych na terenie miasta jest liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W przypadku Białegostoku są to osoby wspomagane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy są zachodzące negatywne zjawiska społeczne. Do nich zaliczyć należy przede wszystkim: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz problemy alkoholowe. Do rzadziej występujących przyczyn przyznawania zapomogi pieniężnej zalicza się m.in. nieradzenie sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W 2015 roku na terenie miasta ogółem z pomocy społecznej wynikającej z trudnej sytuacji życiowej w postaci ubóstwa korzystało 6 238 osób, w przypadku

⁶ Na podstawie corocznych Sprawozdań z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku.

bezrobocia 5 103, długotrwałej lub ciężkiej choroby 3 797, niepełnosprawności 3 239, a bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego 978.

Osiedlem o największym natężeniu osób wykluczonych społecznie, jest osiedle Starosielce (68,1 osób na 1000 mieszkańców). Nieco mniejsza liczba takich osób zamieszkuje osiedla: Dojlidy (54), Centrum (44), Sienkiewicza (43), Skorupy (41,1). Najmniej osób korzystających z pomocy społecznej mieszka na osiedlach: Jaroszkówka (18,4), Dojlidy Górne (18,7), Nowe Miasto (18,8) oraz Bacieczki (18,9).

Rysunek 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

Szczegółowy rozkład przyczyn korzystania z pomocy społecznej przedstawiono w tabeli na następnej stronie dokumentu. Wśród osób korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, wyróżnić można te, które potrzebują pomocy z powodu:

- ubóstwa;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;

- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- długotrwałej choroby;
- alkoholizmu;
- narkomanii;
- przemocy w rodzinie.

Dane przedstawione w tabeli potwierdzają, iż do najbardziej powszechnych przyczyn udzielania pomocy społecznej w Białymstoku należą: ubóstwo, długotrwała choroba i w mniejszym stopniu bezrobocie. W przypadku ostatniej z wymienionych przyczyn najwyższy jej wskaźnik odnotowano na terenie: Dojlidy (29,81), Starosielce (24,88) i Centrum (20,17). Do osiedli o najwyższym natężeniu osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa należą natomiast: Starosielce (57,73) oraz Dojlidy (45,42). Wysoka, w stosunku do pozostałych części miasta, liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności występuje w przypadku osiedla Dojlidy Górne (7,22). Najwyższą wartość wskaźnika dotyczącą osób otrzymujących pomoc ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zidentyfikowano na osiedlu Starosielce (4,8). W przypadku długotrwałej choroby najwyższe wartości wskaźników dotyczą osiedli: Starosielce (40,63) oraz Dojlidy (30,96). Najwyższe natężenie zjawiska korzystania z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu ma miejsce na osiedlach: Dojlidy (10,4) oraz Starosielce (6,61). Liczba osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla korzystających z pomocy społecznej z powodu narkomanii i przemocy w rodzinie w żadnym z osiedli nie przekroczyła wartości „1”. Jednocześnie najwyższe natężenie tych zjawisk wystąpiło na osiedlach: Starosielce (kolejno 0,36 oraz 0,9) oraz Antoniuk (0,19 i 0,71).

Tabela 2. Liczba osób korzystających ze wsparcia MOPR-u w podziale na osiedla i przyczyny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Osiedle	Korzystający ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie ze względu na:								Liczba osób objętych pomocą społeczną- zasilek stały na 1000 mieszkańców	Liczba osób 65+korzystająca z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców
	bezrobocie	ubóstwo	niepełnosprawność	bezradność w sprawach opiek.-wych.	długotrwałą chorobę	alkoholizm	narkomanię	przemoc w rodzinie		
Średnia dla Białegostoku	11,7	22,9	0,97	0,81	16,4	2,43	0,18	0,5	6,34	2,93
Centrum	20,17	36,2	1,02	0,66	28,03	4,23	0,15	0,66	13,5	6,6
Białostoczek	7,23	16,13	0,69	0,43	7,72	1,04	0	0,35	3,2	1,0
Sienkiewicza	10,62	29,65	0,53	0,36	23,44	3,2	0,18	0,71	7,6	9,4

Osiedle	Korzystający ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie ze względu na:								Liczba osób objętych pomocą społeczną - zasiłek stały na 1000 mieszkańców	Liczba osób 65+korzystająca z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców
	bezrobocie	ubóstwo	niepełnosprawność	bezradność w sprawach opiek.-wych.	długotrwałą chorobę	alkoholizm	narkomanię	przemoc w rodzinie		
Bojary	10,29	20,92	0,47	0,39	15,63	2,45	0,16	0,16	6,2	2,4
Piaski	11,66	26,18	0,23	0,12	22,58	2,68	0	0,23	11,1	6,9
Przydworcowe	15,52	29,99	1,01	1,11	19,55	3,75	0,1	0,51	7,7	4,4
Młodych	11,70	23,46	0,43	0,65	11,73	1,74	0	0,65	5,6	2,8
Antoniuk	16,19	29,47	0,32	0,97	20,45	2,53	0,19	0,71	6,6	5,5
Jaroszówka	10,79	15,63	2,56	0,43	11,02	1,45	0,09	0,43	5,3	0,9
Wygoda	13,16	22,42	1,4	0,83	16,13	2,22	0,38	0,64	5,8	4,0
Piasta	7,17	15,32	0,18	0,09	12,26	1,26	0,09	0,45	3,9	2,3
Piasta II	9,79	17,68	0,52	0,34	14,25	2,23	0,17	0,17	5,2	2,7
Skorupy	16,07	36,37	0,87	2,35	16,33	5,2	0	0,12	10,8	2,6
Mickiewicza	8,67	20,02	1,83	0,46	18,76	2,97	0	0	8,2	4,8
Dojlidy	29,81	45,42	2,03	1,27	30,96	10,4	0	0,51	19,3	7,9
Bema	15,09	28,97	0,6	1,01	21,73	2,01	0,2	0,4	8,9	5,4
Kawaleryjskie	5,19	11,59	0,51	0,51	9,66	0,81	0,1	0,31	3,4	1,3
Nowe Miasto	7,01	15,17	0,24	0,33	11,01	0,73	0	0,33	2,4	0,7
Zielone Wzgórza	6,98	15,63	0,09	0	13,04	1,04	0,09	0,43	4,8	0,8
Starosielce	24,88	57,73	1,36	4,8	40,63	6,61	0,36	0,9	13,7	3,7
Słoneczny Stok	7,34	10,24	0,1	0,1	16,13	1,83	0,2	0	5,4	1,9
Leśna Dolina	7,88	12,04	0,48	0,57	12,42	1,43	0,1	0,76	3,7	1,2
Wysoki Stoczek	6,64	14,3	0,76	0,21	8,01	1,17	0,07	0,35	4,8	1,0
Dziesięciny I	13,20	24,65	1,55	1,22	13,77	2,67	0	0,78	5,1	2,9
Dziesięciny II	16,88	31,05	0,24	0,81	14,03	2,19	0	0,49	4,7	2,5
Bacieczki	8,07	15,34	0,71	0,35	9,89	0,42	0,14	0,14	2,3	0,6
Zawady	8,44	8,98	2,89	0	14,11	2,24	0	0,32	5,5	1,3
Dojlidy Górne	7,01	16,99	7,22	1,06	18,68	1,91	0	0,21	4,5	1,5
legenda:										
16,21 - 21,00 29,49 - 60,00 1,38 - 8,00 0,99 - 5,00 19,57 - 41,00 2,70 - 11,00 0,18 - 0,40 0,66 - 1,00 8,2-13,5 4,8-9,4										
10,31 - 16,20 20,04 - 29,48 0,62-1,37 0,48 - 0,98 14,27 - 19,56 2,21 - 2,69 0,11 - 0,17 0,42 - 0,65 5,4-8,1 2,6-4,7										
7,90 - 10,30 15,34 - 20,03 0,34 - 0,61 0,35 - 0,47 11,75 - 14,26 1,28 - 2,20 0,02 - 0,10 0,23 - 0,41 4,8-5,3 1,2-2,5										
0,00 - 7,89 0,00 - 15,33 0,00 - 0,33 0,00 - 0,34 0,00 - 11,74 0,00 - 1,27 0,00 - 0,01 0,00 - 0,22 0,0-4,7 0,0-1,1										

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPR Białystok

Osiedlami, na terenie których najczęściej odnotowywano wartości wskaźników w najwyższym przedziale są:

- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Dojlidy,**
- ⇒ **Centrum,**
- ⇒ **Sienkiewicza,**
- ⇒ **Piaski,**
- ⇒ **Przydworcowe,**
- ⇒ **Antoniuk,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Wygoda,**
- ⇒ **Bema,**
- ⇒ **Dziesięciny I,**
- ⇒ **Dziesięciny II,**
- ⇒ **Mickiewicza.**

Jednocześnie zaznaczyć należy, że przyczyny tego stanu rzeczy związane są zarówno z uwarunkowaniami zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi. Do pierwszej grupy zaliczyć należy przede wszystkim bezrobocie, w szczególności chroniczne, a także niski poziom płac oferowanych przez pracodawców, które wpływają na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności. Jednocześnie wskazać należy, że niższy poziom wynagrodzenia jest charakterystyczny dla wschodniej części kraju, w porównaniu do pozostałych regionów. Osoby w wieku poprodukcyjnym, ze względu na niski dochód (wyplacany w postaci rent czy emerytur) również nie są w stanie zapewnić sobie odpowiedniego poziomu opieki, a także oczekiwanej jakości życia. W przypadku uwarunkowań psychospołecznych istotne jest dziedziczenie ubóstwa czy syndrom wyuczonej bezradności, powodujące bierność w podjęciu działań celem poprawy własnej sytuacji życiowej oraz przejawianie postaw roszczeniowych. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż częstym zjawiskiem jest ubieganie się o świadczenia z pomocy społecznej przez jedną rodzinę z wielu powodów.

5.3. Bezpieczeństwo

Stopień nasilenia przestępczości oraz częstotliwość występowania wykroczeń wpływa na obniżenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Jest to zatem jeden z decydujących czynników kształtujących poziom zadowolenia z życia. Naruszanie norm i porządku zakłóca funkcjonowanie społeczności lokalnej. Zgodnie z danymi z poniższej tabeli najwyższe natężenie dotyczy przestępstw związanych z kradzieżami, kradzieżami z włamaniem oraz kradzieżami samochodów. Drugą kategorią, w kolejności pod względem częstotliwości występowania, są bójki, rozboje i pobicia. Najniższą skalę występowania odnotowano w przypadku przemocy domowej. Najwyższe natężenie kradzieży, kradzieży z włamaniem oraz kradzieży samochodów na podstawie wskaźnika liczby tych przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zidentyfikowano w przypadku osiedli:

Centrum (11) oraz Dojlidy (11). W zakresie bójek, rozbojów i pobić najwyższe natężenie tych zjawisk miało miejsce na osiedlach: Sienkiewicza (1,95), Centrum (1,61), Starosielce (1,54) oraz Dojlidy (1,52). Wskaźnik dotyczący przemocy domowej wyniósł powyżej „1”, w przypadku osiedla Piasta II oraz Bacieczki.

Tabela 3. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Osiedle	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w tym:		
	kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów	bójki, rozboje, pobicia	przemoc domowa
Średnia dla Białegostoku	4,88	0,73	0,71
Centrum	11,46	1,61	0,73
Białostoczek	3,73	0,35	0,78
Sienkiewicza	7,46	1,95	0,53
Bojary	7,66	0,63	0,87
Piaski	8,61	1,05	0,47
Przydworcowe	4,86	0,71	0,51
Młodych	6,73	1,09	0,22
Antoniuk	4,41	0,71	0,78
Jaroszówka	2,99	0,68	0,60
Wygoda	3,05	0,57	0,64
Piasta	3,24	0,27	0,45
Piasta II	7,21	0,52	1,03
Skorupy	3,09	0,99	0,87
Mickiewicza	6,64	0,46	0,69
Dojlidy	11,42	1,52	0,51
Bema	6,84	0,60	0,20
Kawalerskie	3,86	0,41	0,51
Nowe Miasto	4,24	0,49	0,73
Zielone Wzgórza	4,49	0,35	0,17
Starosielce	4,98	1,54	0,81
Słoneczny Stok	4,77	0,20	0,41
Leśna Dolina	2,01	0,19	0,29
Wysoki Stoczek	2,49	0,21	0,35
Dziesięciny I	2,89	0,56	0,78
Dziesięciny II	3,16	0,49	0,57
Bacieczki	2,40	0,14	1,06
Zawady	6,73	0,64	0,96
Dojlidy Górne	3,40	0,85	0,64
legenda:			
6,75 - 12,00		0,87 - 2,00	0,80 - 1,10
4,43 - 6,74		0,59 - 0,86	0,62 - 0,79
3,11 - 4,42		0,37 - 0,58	0,47 - 0,61
0,00 - 3,10		0,00 - 0,36	0,00 - 0,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Podsumowując analizę poziomu bezpieczeństwa na poszczególnych obszarach miasta należy zaznaczyć, że osiedlami w których najczęściej odnotowano wartości wskaźników w najwyższych przedziałach, są:

- ⇒ **Centrum,**
- ⇒ **Sienkiewicza,**
- ⇒ **Bojary,**
- ⇒ **Piaski,**
- ⇒ **Piasta II,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Zawady,**
- ⇒ **Dojlidy.**

Źródłem sytuacji kryzysowej pod tym względem są najczęściej: brak samowystarczalności ekonomicznej ludności, trudna sytuacja materialna, brak zatrudnienia, nieodpowiednie wzorce przekazywane przez otoczenie, które wpływają na zwiększenie liczby wykroczeń prawa w postaci kradzieży czy bójek. W przypadku stosowania przemocy domowej znaczenie mają również czynniki wewnętrzne i problemy występujące w rodzinie.

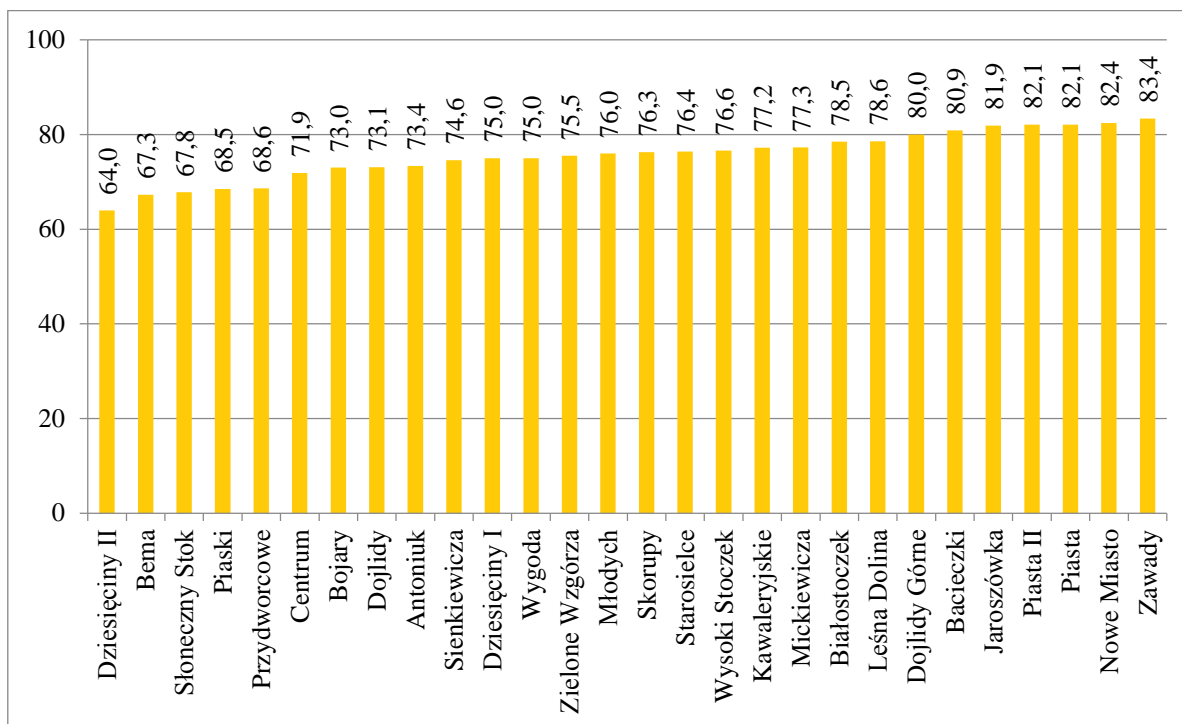
5.4. Poziom edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych

Poziom edukacji uczniów można sprawdzić za pomocą średnich wyników z egzaminu gimnazjalnego (dla uczniów szkół gimnazjalnych) oraz sprawdzianu szóstoklasisty (dla uczniów szkoły podstawowej). Wskaźniki dotyczące edukacji obliczono na podstawie danych odnoszących się do miejsca zamieszkania uczniów.

Zdecydowanie najniższy średni wynik egzaminu gimnazjalnego odnotowano wśród uczniów zamieszkujących osiedle Dziesięciny I (53%). Średnie wyniki poniżej 60% uzyskali także uczniowie na osiedlach: Piasta II (53,7%) Dziesięciny II (54,8%), Zawady (54,8%), Dojlidy (55,4%), Leśna Dolina (55,5%), Młodych (56%), Centrum (57,3%), Wysoki Stoczek (58,2%), Białostoczek (59,1%) oraz Mickiewicza (59,9%). Najwyższy średni wynik egzaminu odnotowano w przypadku uczniów zamieszkujących dzielnicę Piaski (69,7%).

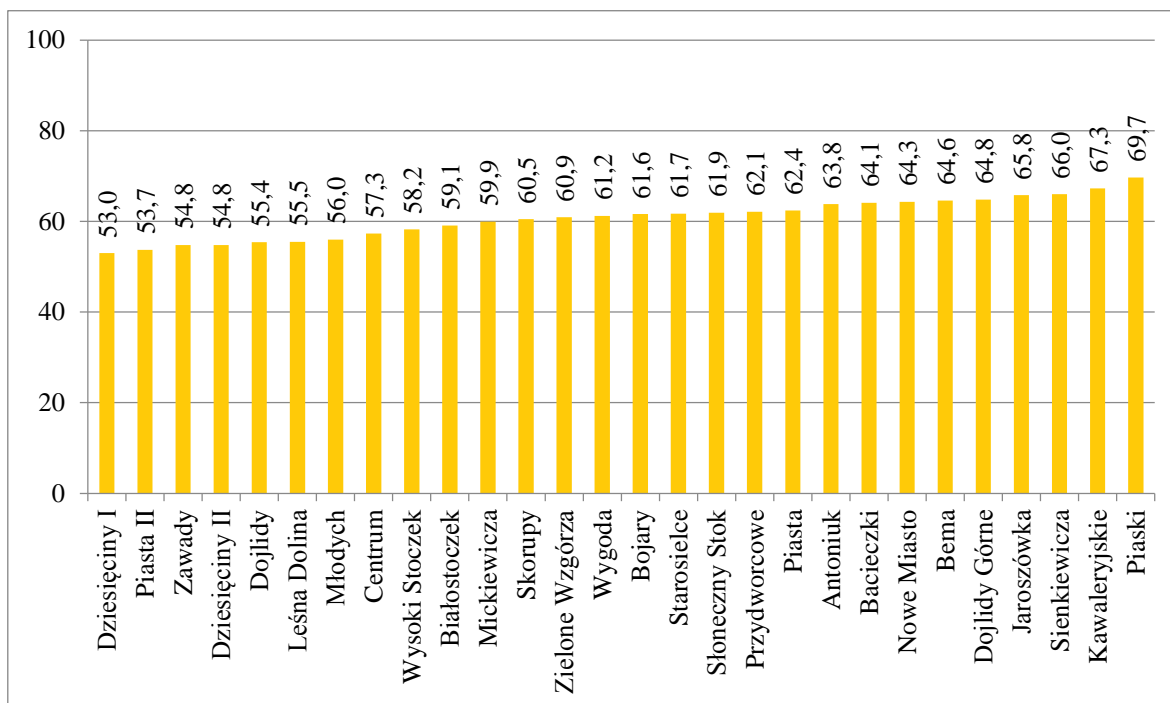
Najniższy średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty odnotowano wśród uczniów mieszkających na osiedlu Dziesięciny II (64%). Wynik poniżej 70% odnotowano w przypadku wartości wskaźników dla osiedli: Bema (67,3%), Słoneczny Stok (67,8%), Piaski (68,5%) oraz Przydworcowe (68,6%). Najwyższy średni wynik uzyskali uczniowie będący mieszkańcami osiedla Zawady (83%).

Wykres 7. Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasisty według osiedli [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Wykres 8. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego według osiedli [%]

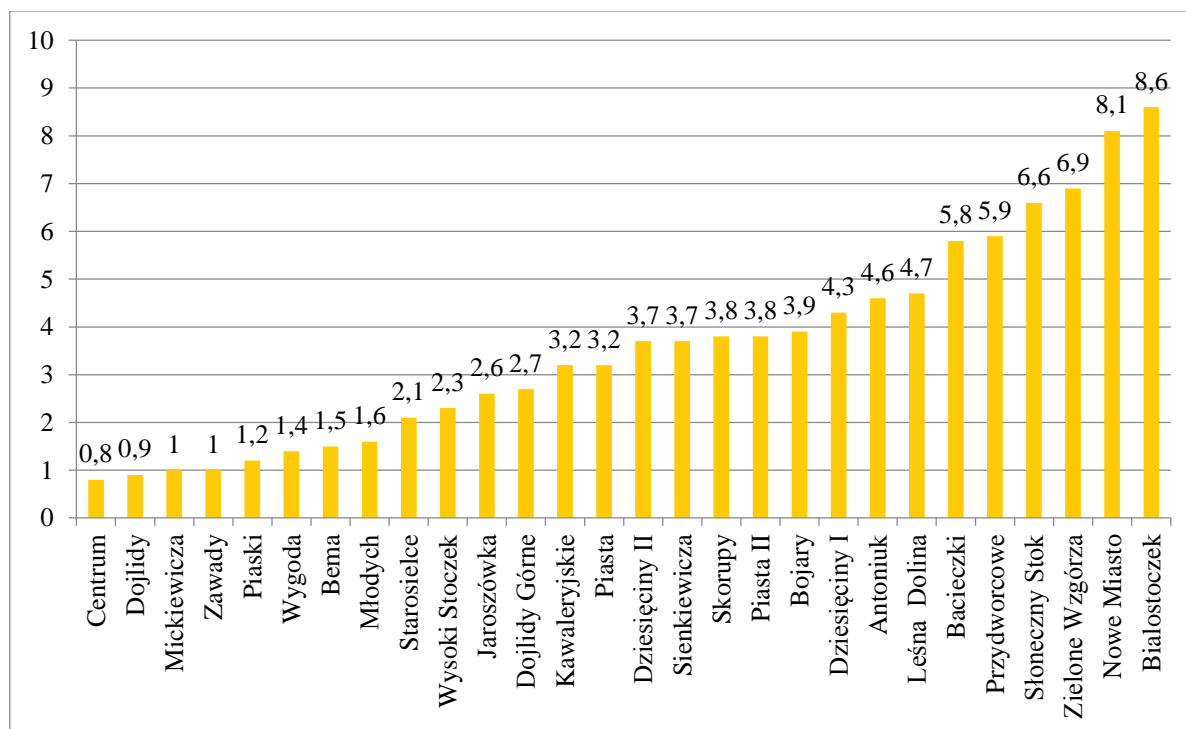
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Ważnym wskaźnikiem występowania problemów społecznych są także uczniowie sprawiający problemy wychowawcze w szkołach podstawowych i gimnazjach. Takie dzieci pochodzą najczęściej z rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, w których występują różnorakie problemy społeczne, m.in. uzależnienia, ubóstwo, przemoc czy bezradność życiowa.

Jak wskazuje poniższy wykres, osiedlami, na których mieszka najwięcej uczniów z problemami wychowawczymi, są: Białostoczek (8,6 osób na 1000 mieszkańców), Nowe Miasto (8,1), Zielone Wzgórza (6,9), Słoneczny Stok (6,6), Przydworcowe (5,9) oraz Bacieczki (5,8). Najmniejsze natężenie problemu występuje na obszarze Centrum (0,8 na 1000 mieszkańców) oraz Dojlidy (0,9).

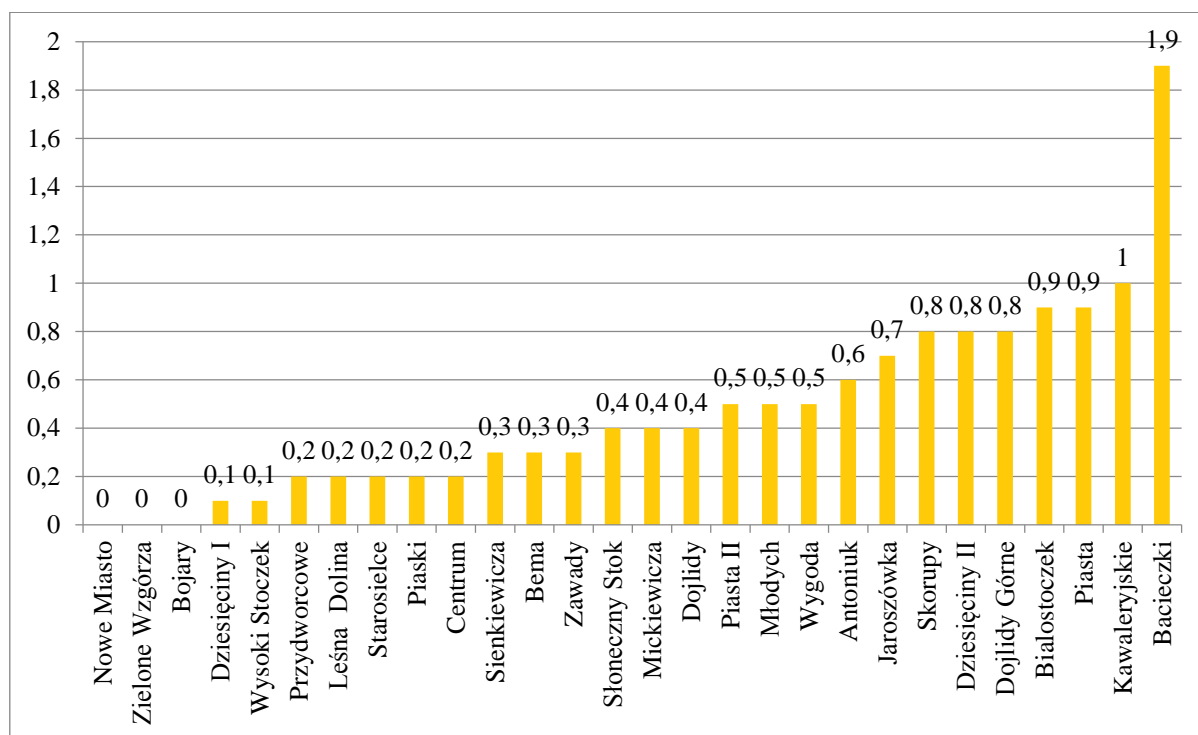
Z problemami wychowawczymi często połączone jest inne zjawisko - problem niskiego poziomu edukacji. Uczniów, którzy nie otrzymują promocji do następnej klasy jest na terenie miasta mniej, niż uczniów z problemami wychowawczymi. Z analizy danych wynika, że największa ich liczba (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) występuje na osiedlach: Bacieczki (1,9), Kawalerskie (1,0), Białostoczek (0,9) oraz Piasta (0,9). Problem uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy nie wystąpił na osiedlach: Nowe Miasto, Zielone Wzgórza oraz Bojary.

Wykres 9. Liczba uczniów z problemami wychowawczymi w szkołach podstawowych i gimnazjum na 1000 mieszkańców osiedla

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Wykres 10. Liczba uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy według ulic lub osiedli w roku szkolnym 2014/2015 na 1000 mieszkańców osiedla

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Podsumowując analizę poziomu edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych zaznaczyć należy, że osiedlami najczęściej wskazywanymi, cechującymi się zjawiskami negatywnymi w tym zakresie są:

- ⇒ **Białostoczek,**
- ⇒ **Bacieczki,**
- ⇒ **Przydworcowe,**
- ⇒ **Słoneczny Stok,**
- ⇒ **Dziesięciny I,**
- ⇒ **Dziesięciny II,**
- ⇒ **Centrum,**
- ⇒ **Sienkiewicza,**
- ⇒ **Bojary,**
- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Antoniuk,**
- ⇒ **Jaroszówka,**
- ⇒ **Piasta II,**
- ⇒ **Skorupy**
- ⇒ **Dojlidy,**
- ⇒ **Zielone Wzgórze,**

⇒ Leśna Dolina.

Słabe wyniki w nauce często powiązane są z nieodpowiednimi warunkami życia (alkoholizm czy trudna sytuacja materialna rodziny stwarzając atmosferę nieustannego napięcia i konfliktów, nie zapewniają warunków do intelektualnego rozwoju), zaniedbaniem pedagogicznym – zarówno ze strony nauczycieli jak i rodziców, zaburzeniami koncentracji czy słabą kondycją fizyczną i psychiczną. Znaczenie w tym kontekście ma także uczestnictwo w kulturze, sytuacja w rodzinie, pozycja społeczna rodziców czy ich motywacja i oczekiwania wobec dziecka. Zwykle trudności w szkole wywołane są wieloma przyczynami lub złożonymi i trudnym do weryfikacji związkiem kilku przyczyn.

5.5. Aktywność kulturalna mieszkańców

Instytucje miejskie organizujące wydarzenia kulturalne na terenie Białegostoku zlokalizowane są głównie w centrum. Działania prowadzą dla mieszkańców całego miasta, w swoich siedzibach, rzadziej w przestrzeni publicznej. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę zorganizowanych wydarzeń kulturalnych przez instytucje miejskie w roku 2015. Wynika z niej, że wskazane jednostki prowadzą szeroką działalność w zakresie kultury, przez co stwarzają możliwość uczestniczenia w działaniach kulturalnych wszystkim mieszkańcom.

Tabela 4. Wydarzenia organizowane na terenie Białegostoku przez instytucje miejskie

Nazwa instytucji	Liczba wydarzeń/rodzaj
Białostocki Ośrodek Kultury	10 wystaw, 6 festiwali (muzyczne, teatralne, filmowe, interdyscyplinarne), 37 koncertów, 270 seansów filmowych - instytucja prowadzi kino
Białostocki Teatr Lalek	8 premier teatralnych, 568 spektakli, 8 wystaw czasowych, 1 festiwal teatralny
Dom Kultury „Śródmieście”	10 koncertów, 5 wystaw
Galeria Arsenal	18 wystaw czasowych, 1 festiwal książki artystycznej
Galeria im. Sleńdzińskich	1 wystawa stała, 15 wystaw czasowych, 2 festiwale muzyczne, 1 konkurs plastyczny
Muzeum Wojska	4 wystawy stałe, 16 wystaw czasowych (8 w siedzibie, 8 plenerowych), 3 konkursy interdyscyplinarne 1 sympozjum naukowe, 2 seminaria naukowo-muzealnicze
Centrum im. Ludwika Zamenhofa	1 wystawa stała, 17 wystaw czasowych, 8 koncertów i projektów muzycznych, 21 spotkań/dyskusji/seminariów,

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Zaznaczyć należy, że w strukturze miejskich instytucji kultury nie funkcjonują kluby czy koła. We wszystkich instytucjach - w ramach edukacji kulturalnej - organizowane są warsztaty, lekcje muzealne, prelekcje, spotkania. Działania te są najczęściej ujęte w formę cykli, wg indywidualnych planów oraz specyfiki instytucji. Korzystają z nich wszyscy mieszkańcy miasta, bez podziału na osiedla. Szczegółowe zestawienie przeprowadzonych w 2015 r. zajęć zawiera poniższa tabela.

Tabela 5. Zajęcia prowadzone na terenie Białegostoku przez miejskie instytucje

L.p.	Nazwa instytucji	Liczba zajęć/warsztatów
1.	Białostocki Ośrodek Kultury	21 warsztatów filmowych
2.	Białostocki Teatr Lalek	9 warsztatów plastycznych dla dzieci, 10 spotkań (czytanie sztuk lalkowych dla dzieci i dorosłych), lekcje teatralne
3.	Dom Kultury „Śródmieście”	instytucja prowadzi działania w zakresie nauczania indywidualnego w ramach klas instrumentów; <u>ognisko muzyczne</u> : 123 słuchaczy, <u>ognisko baletowe</u> : 34 słuchaczy, <u>ognisko plastyczne</u> : 57 słuchaczy,
4.	Galeria Arsenal	88 zajęć edukacyjnych w siedzibie (warsztaty dla dzieci, młodzieży, dorosłych) 1 warsztat dla mieszkańców os. Słoneczny Stok
5.	Galeria im. Sleńdzińskich	118 lekcji muzealnych, 279 warsztatów plastycznych, 107 spotkań - zajęć plastycznych dla grup dzieci indywidualnych w wieku 6-11 lat
6.	Muzeum Wojska	392 działania edukacyjne (250 lekcji muzealnych, warsztaty, zajęcia rodzinne)
7.	Centrum im. Ludwika Zamenhofa	28 projektów edukacyjnych (warsztaty i zajęcia edukacyjne)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Ponadto na terenie miasta działalność kulturalną prowadzą wojewódzkie instytucje kultury, mające swoje siedziby w centrum miasta, tj.: Opera i Filharmonia Podlaska - Europejskie Centrum Sztuki (ul. Odeska 1 i ul. Podleśna 2), Teatr Dramatyczny im. A. Węgierki (ul. Elektryczna 12), Muzeum Podlaskie (Rynek Kościuszki 10) z oddziałami: Muzeum Historycznym (ul. Warszawska 37) i Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego (ul. Świętojańska 17), Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury (ul. Kilińskiego 8 i ul. św. Rocha 14), Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego (ul. M. Skłodowskiej-Curie 14) z filiami bibliotecznymi.

5.6. Aktywność społeczna mieszkańców

Frekwencja wyborcza 2015

Aktywność społeczna przejawia się m.in. rozwiązywaniem ważnych spraw społecznych na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym, dbaniem o realizację interesu grupowego swoich członków⁷. Warto podkreślić, że funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego także w płaszczyźnie politycznej, na przykład jako uczestnictwo w powszechnych wyborach. Aktywność obywatelską rozumie się w tym przypadku jako uczestnictwo w wyborach (zarówno poprzez głosowanie, jak i kandydowanie), przynależność do partii politycznych, wysyłanie petycji i zapytań do polityków i zaangażowanie w działalność trzeciego sektora⁸.

Do najważniejszych należą głosowania powszechne – wybory i referenda, które pełnią różne funkcje:

- uprawnienie wspólnoty politycznej i rządu,
- agregacja interesów obywateli,
- wyłonieniu prawomocnego rządu,
- egzekwowanie politycznej odpowiedzialności.

W związku z tym udział w wyborach powinien być postrzegany jako, między innymi, wkład obywateli w legitymizację stosunków władzy w danym ustroju⁹.

Do pomiarów aktywności społecznej mieszkańców często bywa wykorzystywany wskaźnik poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim poprzez partycypację wyborczą. Poziom uczestnictwa w wyborach powszechnych ukazuje także skalę współodpowiedzialności mieszkańców za sytuację lokalną i ponadregionalną. Wybrano frekwencję wyborczą z wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 10 maja 2015 r. (I tura) i do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 25 października 2015 r., jako dane spójne z pozostałymi z diagnozy. Do wyliczeń było wzięte dane z 169 obwodów do głosowania, a więc z pominięciem 13 komisji zlokalizowanych przy szpitalach, DPS oraz zakładach karnych.

---

⁷ Sikora J., *Instytucje społeczeństwa obywatelskiego*, [w:] Januszek H. (red.), *Kapitał społeczny – aspekty teoretyczne i praktyczne*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań 2004, s. 254.

⁸ Paczeński A., *Wpływ Unii Europejskiej na aktywność obywatelską w Polsce- dobrodziejstwo czy przekleństwo?* [w:] Morawski R., Jemczura T. (red.) *W kierunku samoorganizacji społecznej. Społeczeństwo obywatelskie w działaniu*, Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, Racibórz, s. 19.

⁹ Cześnik M., Grabski M. (red.), *Partycypacja wyborcza Polaków*, Copyright by Fundacja Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2009.

Tabela 6. Wyniki wyborów przeprowadzone w 2015 roku

Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 10 maja 2015 r. (I tura)				Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 25 październik 2015 r.			
	Wyborcy uprawnieni do głosowania	Wyborcy, którym wydano karty do głosowania	Średnia		Wyborcy uprawnieni do głosowania	Wyborcy, którym wydano karty do głosowania	Średnia
Średnia dla Białegostoku	224 789	122 116	54,32	Miasto Białystok	445 686	253 137	56,80
Osiedla				Osiedla			
Centrum	10 737	5 046	47,00	Centrum	20 984	10 170	48,47
Białostoczek	8 203	4 699	57,28	Białostoczek	16 156	9 580	59,30
Sienkiewicza	6 169	3 278	53,14	Sienkiewicza	12 226	6 890	56,36
Bojary	7 314	4 074	55,70	Bojary	14 528	8 659	59,60
Piaski	10 912	6 138	56,25	Piaski	21 358	12 748	59,69
Przydworcowe	6 290	3 487	55,44	Przydworcowe	12 576	7 236	57,54
Młodych	4 931	2 636	53,46	Młodych	9 752	5 478	56,17
Antoniuk	12 657	6 579	51,98	Antoniuk	24 956	13 330	53,41
Jaroszówka	11 278	6 628	58,77	Jaroszówka	22 610	14 132	62,50
Wygoda	11 498	6 287	54,68	Wygoda	23 106	13 154	56,93
Piasta	11 084	6 138	55,38	Piasta	21 860	12 728	58,23
Piasta II	4 991	2 698	54,06	Piasta II	9 828	5 387	54,81
Skorupy	6 708	3 642	54,29	Skorupy	13 286	7 464	56,18
Mickiewicza	6 987	4 073	58,29	Mickiewicza	13 808	8 374	60,65
Dojlidy	3 339	1 827	54,72	Dojlidy	6 612	3 978	60,16
Bema	6 673	3 422	51,28	Bema	13 166	7 078	53,76
Kawalerskie	3 982	2 373	59,59	Kawalerskie	8 040	5 014	62,36
Nowe Miasto	11 723	6 587	56,19	Nowe Miasto	23 506	13 628	57,98
Zielone Wzgórza	7 760	4 163	53,65	Zielone Wzgórza	15 258	8 620	56,49
Starosielce	10 883	5 524	50,76	Starosielce	21 408	11 320	52,88
Słoneczny Stok	7 723	4 046	52,39	Słoneczny Stok	15 198	8 496	55,90
Leśna Dolina	8 339	4 547	54,53	Leśna Dolina	16 544	9 478	57,29
Wysoki Stoczek	11 947	6 811	57,01	Wysoki Stoczek	23 688	13 991	59,06
Dziesięciny I	5 183	2 726	52,60	Dziesięciny I	10 300	5 698	55,32
Dziesięciny II	11 547	5 885	50,97	Dziesięciny II	22 832	12 074	52,88
Bacieczki	6 079	3 158	51,95	Bacieczki	12 332	6 578	53,34
Zawady	6 443	3 740	58,05	Zawady	12 916	7 762	60,10
Dojlidy Górne	3 409	1 904	55,85	Dojlidy Górne	6 852	4 092	59,72
legenda:				legenda:			
			0 – 52,39				0 – 54,81
			52,40 – 54,53				54,82 – 56,93
			54,54 – 56,19				56,94 – 59,60
			56,20 – 59,59				59,60 – 62,50

Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015

Jako reprezentację frekwencji wyborczej w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 10 maja 2015 r. (I tura głosowania), gdzie średnia na terenie miasta wyniosła 54,32%. Różnica pomiędzy najniższą (47% - osiedle Centrum) a najwyższą odnotowaną (59,59% - osiedle Kawaleryjskie) frekwencją wyniosła 12,59 punktów procentowych, co stanowiło około 23,18% frekwencji dla całego miasta. Świadczy ona o średnim zróżnicowaniu aktywności obywatelskiej w skali całego miasta.

- Frekwencja poniżej średniej miasta, stanowi obszary z niższą aktywnością społeczną: Centrum (47%), Starosielce (50,76%), Dziesięciny II (50,97%), Bema (51,28%), Bacieczki (51,95%), Antoniuk (51,98%), Słoneczny Stok (52,39%), Dziesięciny I (52,60%), Sienkiewicza (53,14%), Młodych (53,46%), Zielone Wzgórza (53,68%), Piasta II (54,06%), Skorupy (54,29%);
- Frekwencja powyżej średniej miasta, stanowi obszary z wyższą aktywnością społeczną: Leśna Dolina (54,53%), Wygoda (54,68%), Dojlidy (54,72%), Piasta (55,38%), Przydworcowe (55,44%), Bojary (55,70%), Dojlidy Górne (55,85%), Nowe Miasto (56,19%), Piaski (56,25%), Wysoki Stoczek (57,01%), Białostoczek (57,28%), Zawady (58,05%), Mickiewicza (58,29%), Jaroszkówka (58,77%), Kawaleryjskie (59,59%).

Wybory do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej 2015

Jako reprezentację frekwencji wyborczej łącznie w wyborach do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 25 października 2015 r., gdzie średnia na terenie miasta wyniosła 56,80%, więc nieznacznie wyżej niż w wyborach prezydenckich. Różnica pomiędzy najniższą (48,47% - osiedle Centrum) a najwyższą odnotowaną (62,50% - osiedle Jaroszkówka) frekwencją wyniosła 14,03 punktów procentowych, co stanowiło około 24,07% frekwencji dla całego miasta. Świadczy ona o średnim zróżnicowaniu aktywności obywatelskiej w skali całego miasta. Mimo wyższej frekwencji różnica jest większa w stosunku do wyborów prezydenckich.

- Frekwencja poniżej średniej miasta, stanowi obszary z niższą aktywnością społeczną: Centrum (48,47%), Starosielce (52,88%), Dziesięciny II (52,88%), Bacieczki (53,34%), Antoniuk (53,41%), Bema (53,76%), Piasta II (54,81%), Dziesięciny I (55,32%), Słoneczny Stok (55,90%), Młodych (56,17%), Skorupy (56,18%), Sienkiewicza (56,36%), Zielone Wzgórza (56,49%);
- Frekwencja powyżej średniej miasta, stanowi obszary z wyższą aktywnością społeczną: Wygoda (56,93%), Leśna Dolina (57,29%), Przydworcowe (57,54%), Nowe Miasto (57,98%), Piasta (58,23%), Wysoki Stoczek (59,06%), Białostoczek (59,30%), Bojary (59,60%), Piaski (59,69%), Dojlidy Górne (59,72%), Zawady (60,10%), Dojlidy (60,16%), Mickiewicza (60,65%), Kawaleryjskie (62,36%), Jaroszkówka (62,50%).

Podsumowując powyższą analizę dotyczącą aktywności społecznej mieszkańców, gdzie zanotowano najniższą frekwencję zarówno w wyborach prezydenckich i parlamentarnych, zaznaczyć należy, że w najmniejszym stopniu ma ona miejsce na terenie osiedli:

- ⇒ **Centrum,**
- ⇒ **Antoniuk,**
- ⇒ **Bema,**
- ⇒ **Sienkiewicza,**
- ⇒ **Dziesięciny I,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Piasta II,**
- ⇒ **Zielone Wzgórza,**
- ⇒ **Słoneczny Stok,**
- ⇒ **Dziesięciny II,**
- ⇒ **Bacieczki,**

Analiza aktywności społecznej i obywatelskiej dotyczyła relacji pomiędzy frekwencją w wyborach prezydenckich, a frekwencją w wyborach parlamentarnych oraz porównanie ich ze średnimi dla całej gminy. Zaznaczone obszary, które charakteryzowały się niższą średnią niż współczynnik wyliczony na całą gminę. Świadczyć to może o niskiej aktywności społecznej mieszkańców oraz niskim poziomie zainteresowania lokalnymi sprawami publicznymi.

Aktywność Seniorów

Polskie społeczeństwo jest obecnie jeszcze jednym z najmłodszych w Europie. Przemiany demograficzne zachodzą w naszym kraju bardzo szybko. W niedługim okresie czasu mieszkańcy Polski staną się najszybciej starzejącą się społecznością w Unii Europejskiej. Podobny trend jest widoczny w strukturze miasta, odsetek osób w wieku poprodukcyjnym sukcesywnie rośnie od 2010 roku, osiągając w 2015 roku 19,30%. Czynnikiem przyrostu naturalnego jest dodatki i rośnie od 2012 rok, co może powodować spowolnienie starzenia się społeczeństwa. Jednak oba te wskaźniki są powiązane z rozwojem ekonomicznym i stanowią wyznacznik cywilizacyjny charakterystyczny dla krajów rozwiniętych¹⁰.

---

¹⁰ Lisaka M. (red.), *Polskie społeczeństwo potrzebuje seniorów. Wybrane zagadnienia polityki senioralnej i formy aktywizacji społecznej osób starszych*, Warszawa 2014.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odpowiadając na wyżej opisane zjawisko, stworzyło kompleksowy i długofalowy program działań na rzecz osób starszych. Na mocy uchwały nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2014 r. przyjęto Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej na lata 2014-2020. W ten sposób powstała i funkcjonuje cała sieć wielowymiarowych działań, która określa kształt polityki senioralnej. Dzięki współpracy z organizacjami realizującymi projekty oraz szeroki dialog z przedstawicielami sektora pozarządowego, środowisk naukowych i eksperckich, samorządów, administracji centralnej, organizacji związkowych i organizacji pracodawców, powstała zintegrowana, horyzontalna formuła Programu, odnosząca się do różnorodnych potrzeb oraz interesów istotnych dla tak wrażliwej społecznie fazy życia człowieka¹¹.

Miasto odpowiadając na potrzeby swoich mieszkańców podejmuje aktywne działania na rzecz osób starszych, widząc w tej grupie społecznej przede wszystkim potencjał. W 2015 roku rozpoczęto działanie Programu Karty Aktywnego Seniora Program. Projekt ma na celu aktywizację Seniorów przez zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym poprzez możliwość z korzystania z przygotowanych ulg, preferencji i świadczeń. Karta jest dedykowana na mieszkańców miasta w wieku 60 i więcej lat. Korzyści płynące z wprowadzenia Karty:

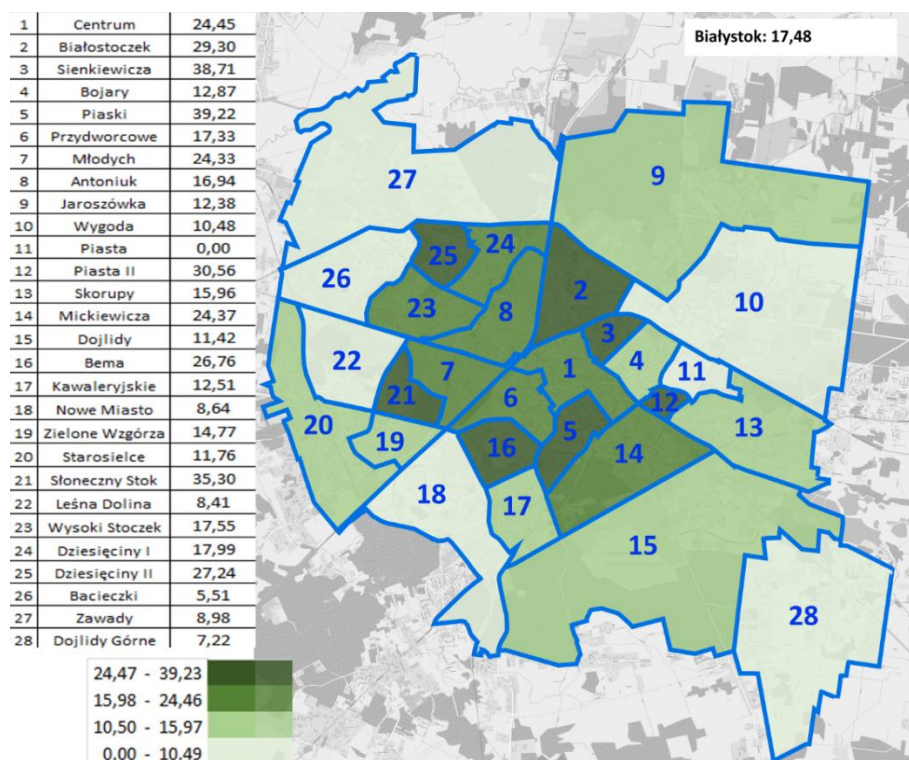
- ułatwienie dostępu do badań profilaktycznych,
- propagowanie prozdrowotnego stylu życia,
- aktywizację społeczną seniorów,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów,
- kształtowanie pozytywnego wizerunku seniorów,
- zachęcanie do uczestnictwa w wydarzeniach edukacyjnych, kulturalnych i sportowych,
- poprawę stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia seniorów.

Ze względu na rosnący potencjał tej grupy społecznej należy przedstawić to zjawisko jako potencjał. Poniżej zaprezentowane dane liczby aktywnych seniorów (osób posiadających Kartę Aktywnego Seniora) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015. Rysunek ukazuje obszary, gdzie są największe potrzeby.

---

¹¹ http://senior.gov.pl/program_asos

Rysunek 5. Liczba aktywnych seniorów na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015¹²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

Osoby starsze biorące aktywny udział w formach działalności kulturalnej organizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice itp., stanowiły około 17% ogólnej liczby członków grup i zespołów artystycznych działających w tych instytucjach¹³. Osoby korzystające z Programu Karty Aktywnego Seniora ukazują jednocześnie potencjał i zwiększone zapotrzebowanie na działania odpowiadające potrzebom tej grupy społecznej.

Organizacje Pozarządowe

Ważnym aspektem obrazującym aktywność społeczną mieszkańców jest także liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na danym obszarze. Podmioty te zrzeszają osoby chcące działać na rzecz bezpieczeństwa, kultury i dziedzictwa kulturowego, czy podnoszenia jakości życia społeczności lokalnej, przyczyniają się do rozwoju gospodarczego i społecznego miasta. Poniżej przedstawiono mapę, na której jasnozielonym oznaczono obszary o najniższej liczbie aktywnych stowarzyszeń, fundacji oraz klubów sportowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, zaś kolorem ciemnozielonym obszary o najwyższej liczbie tych organizacji. Liczba organizacji została przedstawiona na podstawie miejsca rejestracji ich siedziby.

Najmniejsza liczba organizacji pozarządowych występuje na osiedlu Dojlidy Górne (0,4 organizacji na 1000 mieszkańców). Nieco większa, choć nadal alarmująca, liczba organizacji występuje na osiedlach: Słoneczny

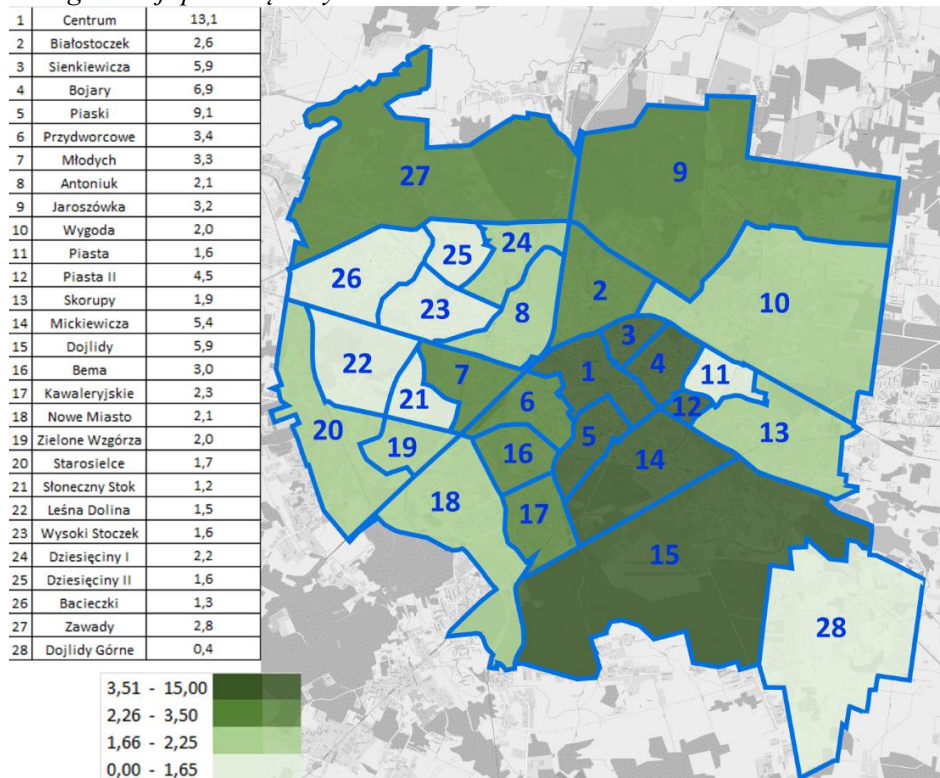
¹² Na podstawie liczby wydanych kart seniora

¹³ Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za rok 2015, Ministerstwo Rodziny, Polityki Społecznej, Warszawa 2016

Stok (1,2), Bacieczki (1,3), Leśna Dolina (1,5), Piasta (1,6), Wysoki Stoczek (1,6), Starosielce (1,7) oraz Skorupy (1,9). Zdecydowanie największa liczba podmiotów pozarządowych znajduje się na obszarze Centrum (13,1 na 1000 mieszkańców).

Rysunek 6. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

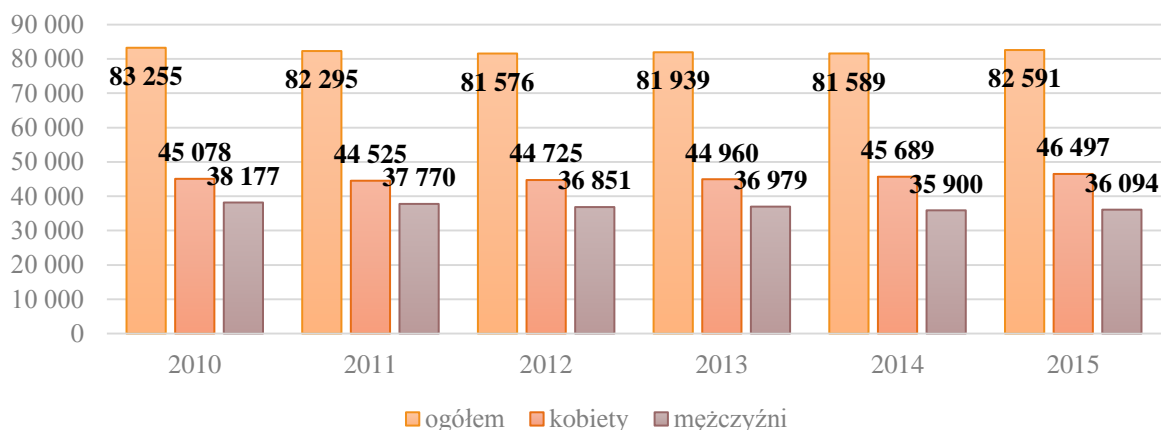
Przyczyną tego typu sytuacji może być brak lub słaba działalność Rad Osiedli, liderów czy animatorów społecznych, mogących zaktywizować ludność. Bierność mieszkańców (w tym osób w wieku poprodukcyjnym) przejawiająca się nie uczestniczeniem w organizowanych wydarzeniach kulturalnych i życiu publicznym zamieszkiwanej jednostki również nie sprzyja budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Brak integracji mieszkańców i inicjatyw oddolnych wpływa natomiast na mniejszą aktywność organizacji pozarządowych. Obecność organizacji pozarządowych należy traktować jako potencjał.

5.7. Zatrudnienie i bezrobocie

W Białymstoku poziom liczby pracujących na przestrzeni lat 2010 – 2014 stopniowo zmniejszał się – oprócz 2013 roku, w którym odnotowano wzrost w porównaniu do roku poprzedniego. W 2010 roku liczba osób pracujących wyniosła 83 255, natomiast w 2014 roku pracowało 81 589 osób. Z kolei w 2015 roku odnotowano wzrost liczby pracujących, zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn – liczba pracujących zwiększyła się o 808 kobiet oraz 194 mężczyzn.

Pomiędzy liczbą pracujących kobiet i mężczyzn można zaobserwować dużą dysproporcję. Na przestrzeni lat 2010 – 2015 zatrudniano więcej kobiet niż mężczyzn. W 2015 roku pracowało 46 497 kobiet oraz 36 094 mężczyzn. Porównując sytuację do 2010 roku należy zauważyć, że liczba pracujących kobiet wzrosła, natomiast liczba pracujących mężczyzn zmalała, podczas gdy ogólna liczba pracujących zmniejszyła się. Z kolei w odniesieniu do roku poprzedniego wzrosła zarówno liczba pracujących kobiet, jak i liczba pracujących mężczyzn.

Wykres 11. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie miasta w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

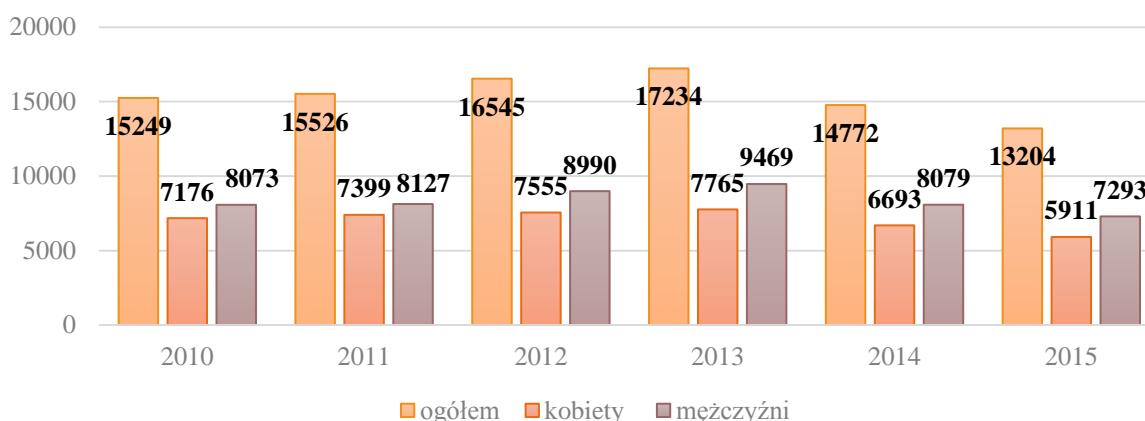
Należy zaznaczyć, że powyższe dane wykluczają osoby pracujące w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osoby pracujące w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, a także zakłady osób fizycznych o liczbie pracujących do 9 osób.

Na przestrzeni lat 2010 – 2015 w Białymstoku liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta stopniowo zwiększała się aż do 2013 roku, natomiast w następnych latach sytuacja ta ulegała poprawie. W 2010 roku liczba bezrobotnych wynosiła 15 249, w 2013 roku wzrosła do 17 234, natomiast w 2015 roku zmalała do 13 204.

W latach 2010 – 2015 liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet była niższa od liczby zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn. W 2015 roku, w stosunku do roku 2010, odnotowano spadek o 1 265 bezrobotnych kobiet oraz 780 mężczyzn. Z kolei w odniesieniu do 2013 roku odnotowano większy spadek wśród zarejestrowanych bezrobotnych, tj. o 1 854 kobiety oraz o 2 176 mężczyzn.

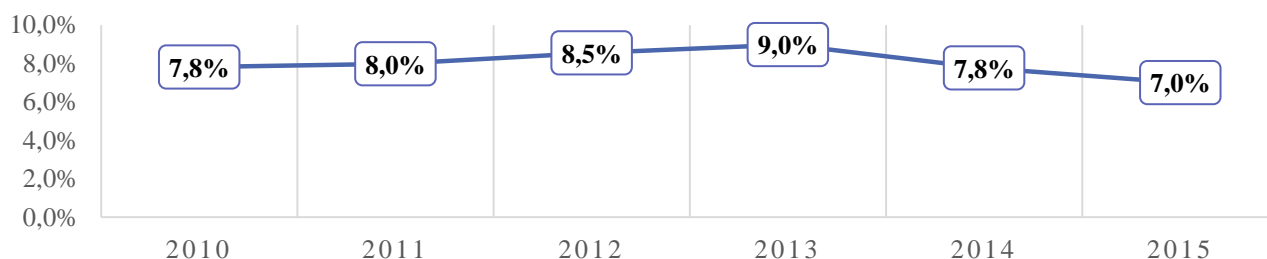
Wykres 12. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wraz ze zmianą liczby zarejestrowanych bezrobotnych na terenie Białegostoku zmieniał się wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. W 2015 roku ukształtował się on na poziomie 7,0%. Należy zauważyć, że na przestrzeni lat 2010 – 2015 wartość ta jest najniższa. Najwyższą wartość wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym osiągnął w 2013 roku i wynosił wówczas 9,0%.

Wykres 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście w latach 2010-2015

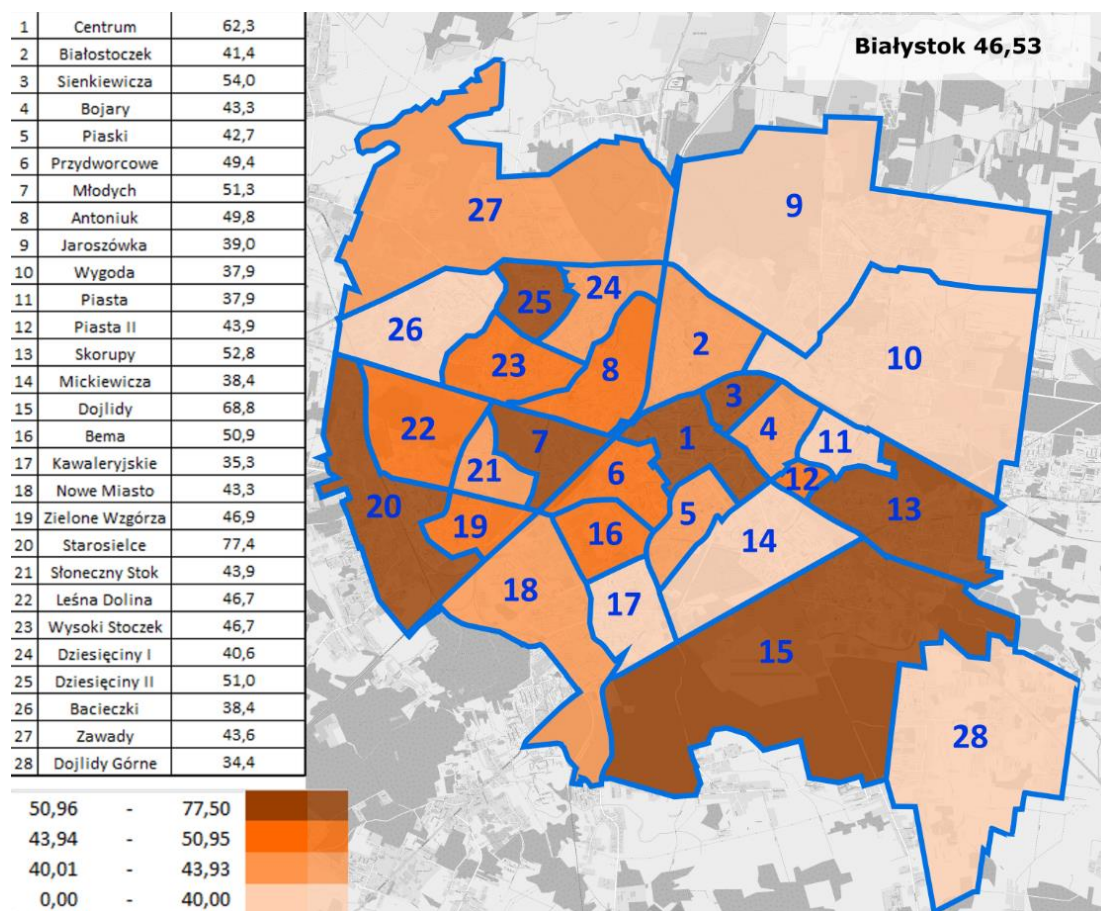
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Brak pracy jest odczuwalnym utrudnieniem dla rodzin, których ten problem dotyka, jednak ważne są także oferowane na rynku pracy warunki zatrudnienia, które pozwalają na godne życie, umożliwiając zaspokojenie przynajmniej podstawowych potrzeb wszystkich członków rodziny. Wpływ na koncentrację zjawiska bezrobocia ma przede wszystkim stopień rozwoju gospodarczego danego obszaru oraz potencjał zasobów ludzkich uwarunkowanych stopniem wykształcenia, posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi, zdolności adaptacji do zmieniającej się sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz otwartość na samozatrudnienie. Należy zaznaczyć, że bezrobocie powiązane jest także z problemami społecznymi, m.in. ubóstwem, uzależnieniami, bezradnością życiową, a w skrajnych przypadkach przemocą w rodzinie i przestępczością.

Najwyższym wskaźnikiem bezrobotnych charakteryzuje się osiedle Starosielce (77,4 osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców). W podobnej sytuacji znajdują się: Dojlidy (68,8), Centrum (62,3), Sienkiewicza (54),

Skorupy (52,8), Młodych (51,3), Dziesięciny II (51) oraz Bema (50,9). Najmniej bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 osób zamieszkuje osiedle Dojlidy Górne (34,4) oraz Kawalerskie (35,3).

Rysunek 7. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

W zakresie zjawiska bezrobocia można wskazać, że nie występuje w Białymstoku znaczące zróżnicowanie pomiędzy natężeniem tego problemu wśród mężczyzn i kobiet. Jednocześnie zdecydowanie większa liczba osób bezrobotnych według wskaźnika w przeliczeniu na 1000 mieszkańców występuje w przypadku osób powyżej 50 roku życia aniżeli do 25 roku życia. Najwyższą wartość wskaźnika osób bezrobotnych bez kwalifikacji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zaobserwowano w przypadku osiedla Dojlidy (30) i Starosielce (27).

Tabela 7. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Osiedle	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w tym:		
	do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	bezrobotni bez kwalifikacji
Białystok	4,52	14,3	12,7
Centrum	7,08	20,14	19,78
Białostoczek	2,69	11,62	10,84
Sienkiewicza	2,49	19,53	14,74
Bojary	4,58	13,11	10,58
Piaski	3,61	11,87	11,40
Przydworcowe	3,85	15,81	14,59
Młodych	5,21	15,64	14,77
Antoniuk	5,39	15,25	14,41
Jaroszówka	10,93	13,75	9,57
Wygoda	9,78	13,46	10,03
Piasta	1,35	8,20	8,65
Piasta II	2,06	11,50	10,30
Skorupy	3,84	17,94	17,57
Mickiewicza	4,80	13,27	9,84
Dojlidy	12,69	22,33	30,20
Bema	1,01	15,29	13,68
Kawaleryjskie	3,86	9,66	7,93
Nowe Miasto	1,79	12,64	9,13
Zielone Wzgórza	1,21	16,76	11,49
Starosielce	7,78	22,98	27,42
Słoneczny Stok	2,03	12,58	9,84
Leśna Dolina	2,20	16,05	10,51
Wysoki Stoczek	5,60	15,96	11,19
Dziesięciny I	1,78	10,77	11,44
Dziesięciny II	0,73	15,57	13,30
Bacieczki	2,76	7,28	9,26
Zawady	6,41	10,58	8,98
Dojlidy Górne	7,01	11,04	11,46
legenda:			
	5,62 - 13,00	15,98 - 23,00	14,43 - 31,00
	3,86 - 5,61	13,48 - 15,97	11,21 - 14,42
	2,05 - 3,85	11,52 - 13,47	9,86 - 11,20
	0,00 - 2,04	0,00 - 11,51	0,00 - 9,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Białymstoku

Podsumowując analizę zatrudnienia i bezrobocia należy wskazać, iż osiedlami na terenie których najczęściej odnotowywano wartości wskaźników w najwyższych przedziałach, są:

- ⇒ **Centrum,**
- ⇒ **Dojlidy,**
- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Sienkiewicza,**
- ⇒ **Przydworcowe,**
- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Antoniuk,**
- ⇒ **Bema,**
- ⇒ **Zielone Wzgórze,**
- ⇒ **Leśna Dolina,**
- ⇒ **Wysoki Stoczek,**
- ⇒ **Dziesięciny II.**

Przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać głównie w niewystarczającej liczbie podmiotów gospodarczych (w tym przede wszystkim podmiotów gospodarczych zatrudniających znaczącą liczbę osób) funkcjonujących na terenie jednostek. Znaczenie mają jednak również niskie kwalifikacje zawodowe osób pozostających bez zatrudnienia, niedostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku pracy, brak doświadczenia zawodowego wśród napływającej kadry absolwentów czy bierna postawa bezrobotnych. W przypadku czynników zewnętrznych istotne jest zmniejszenie popytu na konkretne usługi i dobra, wysokie dla pracodawców koszty pracy, sezonowe wahania poziomu zatrudnienia oraz działania państwa szeroko rozumiane jako pomoc społeczna, których wysokość jest często zbliżona do przeciętnych wynagrodzeń, co obniża motywację do poszukiwania zatrudnienia.

5.8. Bezdomność

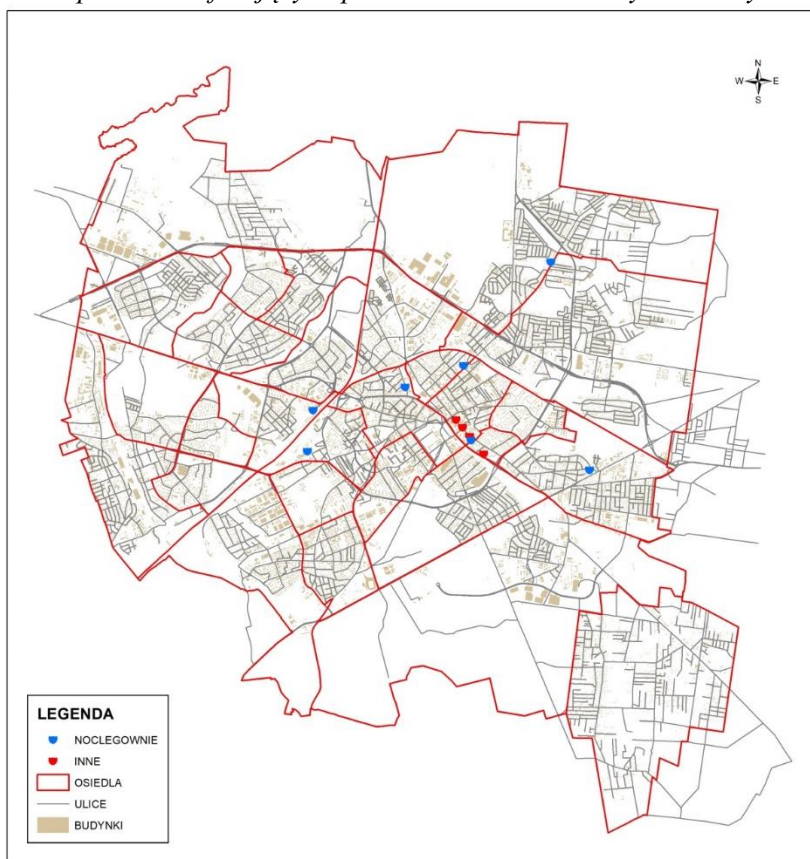
Z inicjatywy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w nocy z 21 na 22 stycznia 2015 r. na terenie całego kraju przeprowadzona została akcja Ogólnopolskiego badania liczby osób bezdomnych. Koordynatorem akcji na terenie Miasta Białystok był pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku. Głównym celem badania było uzyskanie aktualnej informacji o liczbie osób bezdomnych przebywających w placówkach i miejscach niemieszkalnych oraz uzyskanie danych socjodemograficznych o grupie osób bezdomnych. Dane te mogą być pomocne w kreowaniu lokalnej polityki społecznej w zakresie problematyki bezdomności. Określenie liczby osób bezdomnych jest niezbędne do podejmowania działań, które mają na celu ograniczenie negatywnych skutków bezdomności. Przeprowadzenie badania wymagało zaangażowania pracowników Policji, Straży Miejskiej, MOPR, organizacji pozarządowych prowadzących placówki noclegowe i zajmujących się pomocą osobom bezdomnym, pracowników szpitali, zakładów karnych i innych instytucji, a także

wolontariuszy. W ramach prowadzonych badań odwiedzano miejsca, w których najczęściej mogły przebywać osoby bezdomne. Spisu osób bezdomnych przebywających w placówkach noclegowych, szpitalach, hospicjach, zakładzie karnym, areszcie śledczym, izbie wytrzeźwień dokonali pracownicy tych podmiotów. Liczba osób bezdomnych poddana badaniu w nocy z 21 na 22 stycznia 2015 r. na terenie Miasta Białegostoku - zgodnie z miejscem ich przebywania - wyniosła 324 i przedstawiała się następująco:

- placówki - 297 osób bezdomnych, w tym: 269 mężczyzn, 27 kobiet i 1 dziecko;
- miejsca niemieszkalne- 7 osób bezdomnych, w tym: 5 mężczyzn, 2 kobiety;
- pustostany, domki, altany działkowe - 20 osób bezdomnych, w tym: 18 mężczyzn¹⁴.

Zadania z zakresu zapewnienia pomocy, której celem jest bezpieczeństwo socjalne osób bezdomnych oraz zagrożonych bezdomnością MOPR realizuje we współpracy z podmiotami świadczącymi pomoc na rzecz tej grupy społecznej. Szczególne nasilenie działań nakierowanych na pomoc osobom bezdomnym następuje w okresie jesienno-zimowym, gdyż niekorzystne warunki pogodowe (m.in. intensywne opady śniegu, bardzo niskie temperatury powietrza) potęgują zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego. Poniższy rysunek przedstawia rozmieszczenie na terenie miasta placówek oferujących pomoc osobom bezdomnym.

Rysunek 8. Rozmieszczenie placówek oferujących pomoc osobom bezdomnym w Białymstoku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu ds. Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Białymstoku

¹⁴ Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2015

Placówki na terenie miasta oferujące pomoc w formie schronienia osobom bezdomnym:

- Dom dla Bezdomnych Caritas, ul. Sienkiewicza 81/9 - 86 miejsc dla mężczyzn,
- Dom dla Bezdomnych Stowarzyszenia „Ku Dobrej Nadziei”, ul. Grochowa 2A - 18 miejsc dla kobiet i mężczyzn,
- Schronisko Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat”, ul. Świętojańska 2A - 23 miejsca dla mężczyzn.

Łącznie liczba miejsc całodobowego schronienia: 127.

- Noclegownia Caritas dla mężczyzn, ul. Sienkiewicza 81/9 - 40 miejsc,
- Noclegownia Caritas dla kobiet, ul. Raginisa 55 - 20 miejsc,
- Izba Wytrzeźwień, ul. Zaścianańska 84 (w okresie silnych mrozów) - 20 miejsc.

Łączna liczba miejsc w noclegowniach: 80.

- Ogrzewalnia Caritas, ul. Kolejowa 26A - 60 miejsc dla mężczyzn i kobiet,
- Ogrzewalnia KDN, ul. Grochowa 2A - 35 miejsc dla mężczyzn i kobiet.

– Łączna liczba miejsc w ogrzewalniach: 95.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku podejmował szereg działań na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem bezdomności, które szczegółowo zostały opisane w Sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku za rok 2015. W 2015 r. pomocą objęto 495 osób bezdomnych, w tym jednego cudzoziemca z pobytem tolerowanym. Dzięki wsparciu MOPR i innych podmiotów, z którymi współpracowali pracownicy socjalni, z bezdomności wyszło 79 osób bezdomnych (1 osoba otrzymała lokal z ZMK, 14 osób ze względu na potrzebę zapewnienia całodobowej opieki zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej).

Podsumowując powyżej zdiagnozowane zjawisko trudno jest precyzyjnie określić obszar jego występowania ze względu na brak zameldowania osób bezdomnych, co skutkuje możliwością ich przebywania w m.in. w miejsca niezamieszkałych, pustostanach, domkach, altanach działkowych w różnych częściach miasta.

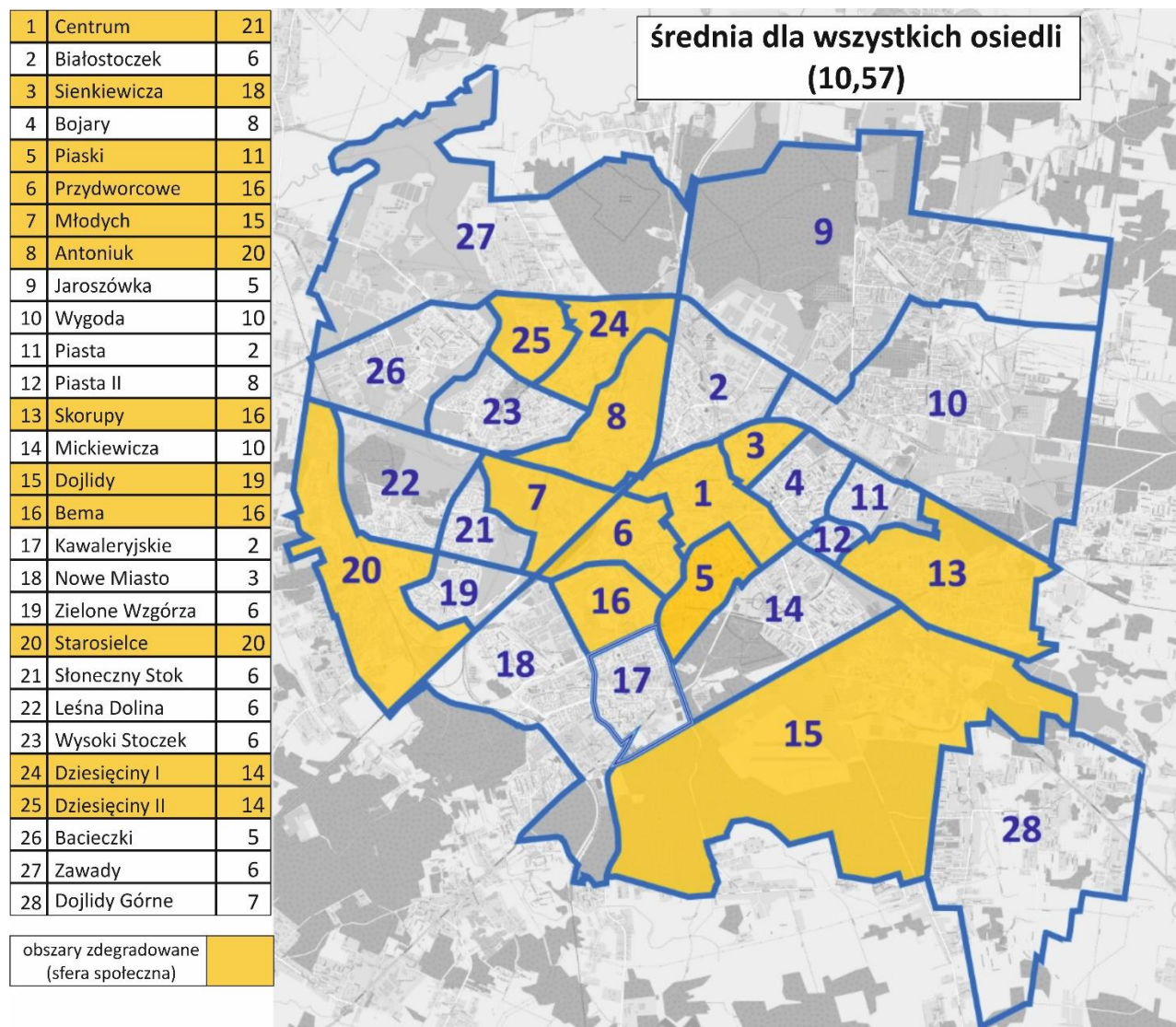
5.9. Podsumowanie sfery społecznej

Analizę przestrzenną liczby obszarów problemowych (wartości wskaźników, które w sposób negatywnie odbiegały od średniej dla miasta) przedstawia poniższa mapa. Wskazać należy, że kumulacją zjawisk negatywnych w sferze społecznej charakteryzuje się głównie centralna część miasta, osiedla: Centrum, Sienkiewicza, Przydworcowe, Bema, Młodych, Antoniuk, Piaski, Skorupy, Dziesięciny I i Dziesięciny II. Jednak najwyższą liczbę problemów odnotowano m.in.: w osiedlach położonych w południowo-wschodniej (osiedle Dojlidy) i zachodniej (Starosielce) części miasta.

Precyzując, w sferze społecznej największą liczbę wskaźników w sposób negatywnie odbiegających od średniej zidentyfikowano w przypadku osiedli: **Centrum** (21), **Starosielce** (20), **Antoniuk** (20), **Dojlidy** (19),

Sienkiewicza (18), **Skorupy** (16), **Bema** (16), **Przydworcowe** (16), **Młodych** (15), **Dziesięciny II** (14), **Dziesięciny I** (14) oraz **Piaski** (11). Analiza wykazała, iż obszary te charakteryzują się wysokim odsetkiem mieszkańców korzystających ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku, relatywnie niskim poziomem bezpieczeństwa (zanalizowanym za pomocą wskaźnika występowania wykroczeń), a także niskim poziomem edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Znaczenie ma również niska aktywność społeczna mieszkańców oraz wysoki poziom bezrobocia. Wszystkie te zjawiska składają się na wysoki poziom zdegradowania osiedli, a także niską jakość życia ich mieszkańców.

Rysunek 9. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze społecznej według osiedli

Źródło: Opracowanie własne danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

Tabela 8. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Zdiagnozowane problemy społeczne		Centrum	Białostoczek	Sienkiewicza	Bojary	Piaski	Przydworcowe	Młodych	Antoniuk	Jaroszówka	Wygoda	Piasta	Piasta II	Skorupy	Mickiewicza	Dojlidy	Bema	Kawaleryjskie	Nowe Miasto	Zielone Wzgórze	Starosielce	Słoneczny Stok	Leśna Dolina	Wysoki Stoczek	Dziesięciny I	Dziesięciny II	Bacieczki	Zawady	Dojlidy Górne
Korzystający z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	+		+	+	+	+	+	+		+			+		+	+				+				+	+			
	Bezrobocie	+					+	+	+		+			+		+	+				+				+	+			
	Ubóstwo	+		+		+	+	+	+					+		+	+				+				+	+			
	Niepelnosprawność	+					+			+	+				+	+					+				+			+	+
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych						+		+		+			+		+	+				+				+	+			+
	Długotrwała choroba	+		+		+	+		+						+	+	+				+								+
	Alkoholizm	+		+	+	+	+		+					+	+	+					+				+				
	Narkomania			+					+		+						+				+	+							
	Przemoc w rodzinie	+		+			+	+	+		+					+					+		+		+				
	Liczba osób objętych pomocą społeczną – zasiłek stały na 1000 mieszkańców	+		+		+	+		+					+	+	+	+				+								
Przestępczość	Kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów	+		+	+	+		+					+		+	+	+				+							+	
	Bójki, rozboje, pobicia	+		+		+		+						+		+					+								+
	Przemoc domowa	+	+		+				+				+	+					+		+				+		+	+	
Edukacja	Gorsze wyniki egz. gimnazjalnego	+	+					+					+	+	+	+							+	+	+	+		+	
	Gorsze wyniki spr. szóstoklasisty	+		+	+	+	+		+	+						+	+			+		+			+	+			
	Uczniowie z problemami wychowawczymi		+	+	+		+		+				+	+					+	+		+	+		+	+	+		
	Uczniowie nie otrzymujący promocji do następnej klasy		+					+	+	+	+	+	+	+				+								+	+		+

Zdiagnozowane problemy społeczne		Centrum	Białostoczek	Sienkiewicza	Bojary	Piaski	Przydworcowe	Młodych	Antoniuk	Jaroszówka	Wygoda	Piasta	Piasta II	Skorupy	Mickiewicza	Dojlidy	Bema	Kawalerskie	Nowe Miasto	Zielone Wzgórze	Starosielce	Słoneczny Stok	Leśna Dolina	Wysoki Stoczek	Dziesięciny I	Dziesięciny II	Bacieczki	Zawady	Dojlidy Górne
Seniorzy	Duża liczba aktywnych seniorów na 1000 mieszkańców	+	+	+		+		+					+		+		+					+		+	+	+			
	Liczba osób 65+ korzystający z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców	+		+		+	+		+		+				+	+	+				+								
Bezrobotni	Bezrobotni na 1000 mieszkańców osiedla	+		+			+	+	+					+		+	+			+	+		+	+		+			
	Bezrobotni do 25 roku życia	+			+			+	+	+	+				+	+				+	+			+				+	+
	Powyżej 50 roku życia	+		+			+	+	+					+		+	+			+	+		+	+		+			
	Bezrobotni bez kwalifikacji	+		+			+	+	+					+		+	+				+					+			
Aktywność mieszkańców																													
	Frekwencja wyborcza	+		+				+	+				+	+			+			+	+	+			+	+	+		
Bezdomność		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SUMA PROBLEMÓW		21	6	18	8	11	16	15	20	5	10	2	8	16	10	19	16	2	3	6	20	6	6	6	14	14	5	6	7

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miejskiego w Białymstoku

6. Sfera gospodarcza

6.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

Na koniec 2015 roku potencjał gospodarczy Białegostoku tworzyło 34 407 podmiotów gospodarki narodowej. Spośród wszystkich podmiotów największą grupę stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające od 1 do 9 osób (33 126 podmiotów, tj. 96,3% ogółu). Na terenie miasta znacznie mniej funkcjonowało przedsiębiorstw małych, zatrudniających od 10 do 49 osób (963 podmioty, które stanowiły 2,8% ogółu) i średnich zatrudniających od 50 do 249 osób (267 podmiotów, tj. 0,8% ogółu). W Białymstoku najmniejszą grupę stanowią przedsiębiorstwa zatrudniające co najmniej 250 osób (51 podmiotów, tj. 0,1% ogółu), w tym 40 przedsiębiorstw zatrudniających od 250 do 999 osób oraz 11 przedsiębiorstw zatrudniających 1 000 osób i więcej. Z powyższych danych wynika, że siłę napędową gospodarki Białegostoku tworzą głównie podmioty o małej wielkości.

W latach 2010 – 2015 liczba podmiotów gospodarczych dynamicznie wzrastała. W 2010 roku ich liczba wynosiła 31 264, a w 2015 funkcjonowało 34 407 przedsiębiorstw – tym samym odnotowano wzrost o 10,1%. Liczba najmniejszych przedsiębiorstw zatrudniających od 1 do 9 osób wzrosła o 3 259, a grupa przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób pomniejszyła się o 97 podmiotów. Ubyło 13 przedsiębiorstw, w których pracę znaleźć może od 50 do 249 osób oraz 7 podmiotów zatrudniających od 250 do 999 pracowników. Ponadto przybyło 1 przedsiębiorstwo zatrudniające co najmniej 1 000 osób.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie miasta w latach 2010-2015

Rok	Liczba zatrudnionych osób				
	1-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
2010	29867	1060	280	47	10
2011	29925	1079	280	45	10
2012	31082	985	288	45	10
2013	31797	961	274	42	11
2014	32445	968	269	42	11
2015	33126	963	267	40	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Biorąc pod uwagę grupy rodzajów działalności, na terenie Białegostoku najmniejszy odsetek stanowią podmioty działające w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (183 podmioty). Zdecydowanie więcej funkcjonowało podmiotów zajmujących się przemysłem i budownictwem (6 001 podmiotów). Największy odsetek stanowiły podmioty funkcjonujące w pozostałej działalności usługowej (28 223 podmioty).

Wśród wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie Białegostoku najwięcej jest tych, których pracownicy zajmują się handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych i motocykli (8 933 podmioty). Mniej liczną grupę stanowią przedsiębiorstwa zajmujące się budownictwem (3 564 podmioty) oraz działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (3 932 podmioty). Na terenie miasta najmniej podmiotów zajmuje się:

- górnictwem i wydobywaniem (23 przedsiębiorstwa);
- wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (51 przedsiębiorstw);
- administracją publiczną i obroną narodową (78 przedsiębiorstw).

Na koniec 2015 roku na terenie Białegostoku zdecydowaną większość stanowiły podmioty z sektora prywatnego (33 592 przedsiębiorstwa). Grupę tę tworzyły przede wszystkim osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą (25 557 jednostek) oraz spółki handlowe (3 303 jednostki). Mniej było spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (452 jednostki), spółdzielni (90 jednostek) oraz fundacji (292 jednostki). Na wysokim poziomie kształtowała się liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych (959) oraz fundacji (292), co może świadczyć o wysokim poziomie aktywności społecznej mieszkańców. W przypadku podmiotów z sektora publicznego na terenie miasta funkcjonowało tylko 526 jednostek danego rodzaju.

Na przestrzeni lat 2010 – 2015 wzrosła liczba podmiotów sektora prywatnego, natomiast zmalała sektora publicznego. Porównując stan podmiotów sektora prywatnego z 2015 roku do stanu z 2010 roku, ich liczba wzrosła o 2 881 przedsiębiorstw. Największy wzrost odnotowano wśród spółek handlowych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – odpowiednio o 980 oraz 958 podmiotów. Można wnioskować, że Białystok jest miastem przyjaznym dla małych i średnich przedsiębiorców. Porównując stan podmiotów sektora publicznego z 2015 roku do stanu z 2010 roku, w Białymstoku ubyło 27 przedsiębiorstw danego sektora własnościowego.

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w mieście w latach 2010-2015

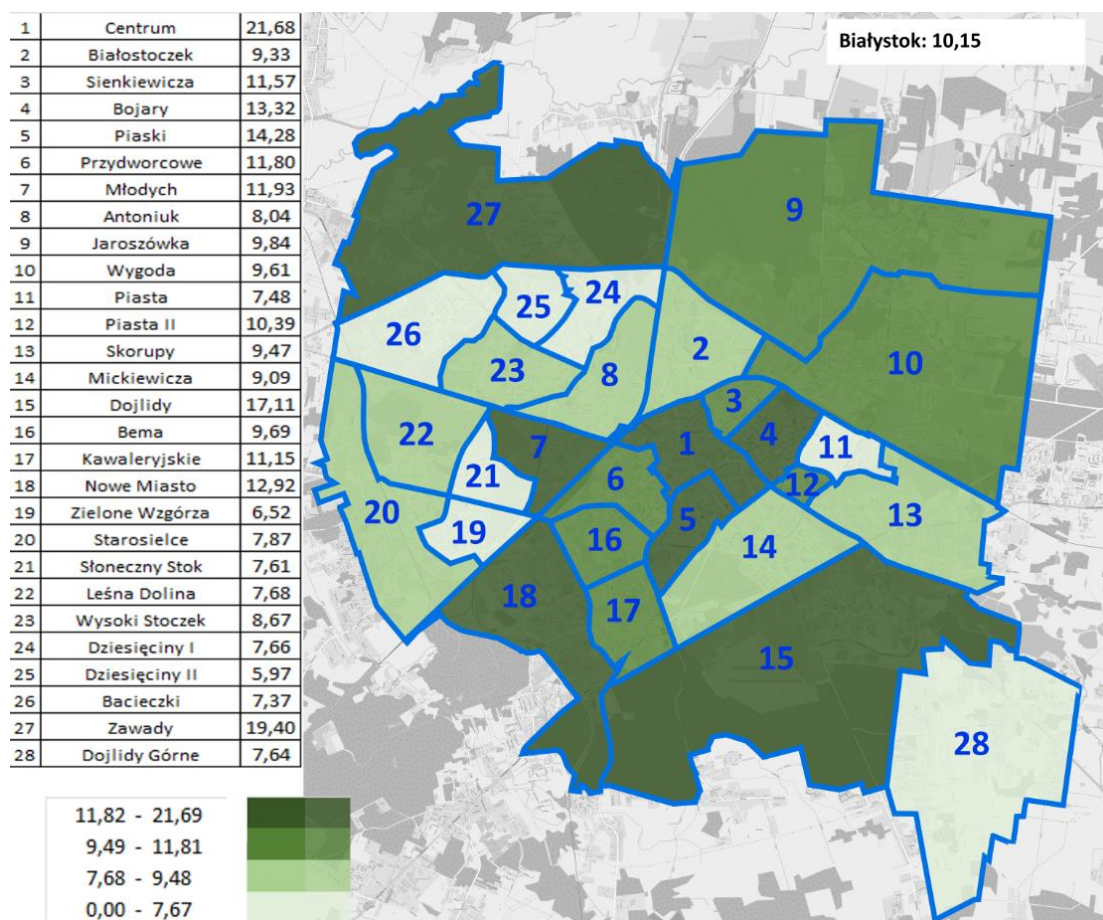
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sektor publiczny ogółem, w tym:	553	581	587	552	532	526
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	347	376	388	362	356	350
Przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	1	1	0
Spółki handlowe	19	16	17	16	16	17
Państwowe i samorządowe	4	0	0	0	0	0

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze						
Sektor prywatny ogółem, w tym:	30711	30758	31823	32533	33188	33592
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	24599	24334	24765	25026	25322	25557
Spółki handlowe	2323	2479	2700	2972	3166	3303
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	285	304	330	362	414	452
Spółdzielnie	81	81	81	82	90	90
Fundacje	124	147	167	201	242	292
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	823	847	877	913	945	959

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczbę nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców poszczególnych osiedli w 2015 roku obrazuje poniższa mapa. Średni wynik dla miasta w tym zakresie wyniósł 10,15. Osiedlami, na terenie których odnotowano najniższe wartości wskaźnika są: Dziesięciny II (5,97), Zielone Wzgórza (6,52), Bacieczki (7,37), Piasta (7,48), Słoneczny Stok (7,61), Dojlidy Górne (7,64), Dziesięciny I (7,66). Kumulacja obszarów o dość niskim poziomie gospodarczym zauważalna jest zatem w północno-zachodniej części miasta. Osiedla o wysokim wskaźniku nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców koncentrują się głównie w centralnej i południowo-zachodniej części jednostki, tj. Centrum (21,68), Dojlidy (17,11), Piaski (14,28), Bojary (13,32), Nowe Miasto (12,92), Młodych (11,93). Osiedlem, na którym odnotowano jedną z najwyższych wartości wskaźnika jest również Zawady (19,40), położone w północnej części miasta.

Rysunek 10. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

Podsumowując powyższą analizę dotyczącą aktywności gospodarczej zaznaczyć należy, że w najmniejszym stopniu ma ona miejsce na terenie osiedli:

- ⇒ Dojlidy Górne,
- ⇒ Piasta,
- ⇒ Zielone Wzgórza,
- ⇒ Słoneczny Stok,
- ⇒ Dziesięciny I,
- ⇒ Dziesięciny II,
- ⇒ Bacieczki

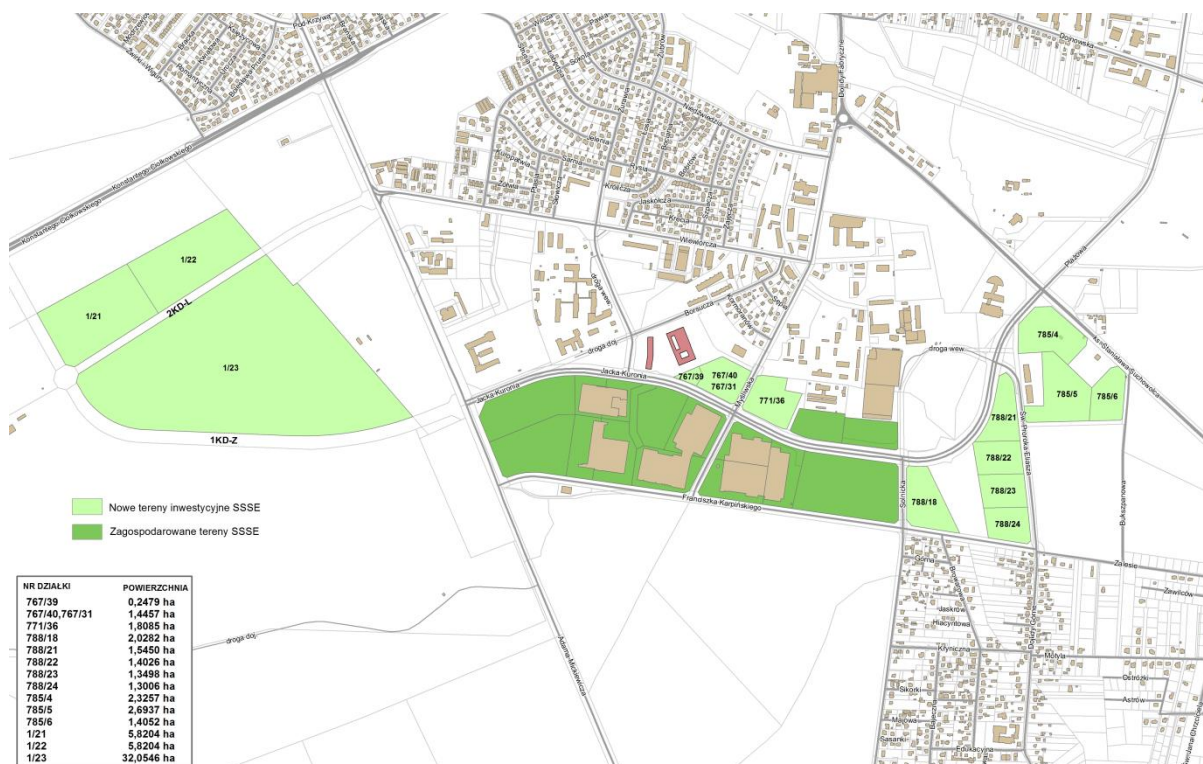
Przyczyn należy upatrywać w niskiej atrakcyjności inwestycyjnej jednostek wynikającej z lokalizacji (położenia w peryferyjnych częściach miasta), czy słabym wyposażeniu w niezbędną infrastrukturę. W tym zakresie znaczenie mają również wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej.

6.2. Specjalna Strefa Ekonomiczna

Część obszaru miasta Białegostoku należy do Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSSE), tworząc Podstrefę Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Tereny te są zlokalizowane w południowo-wschodniej części miasta w obrębie Dojlid i Krywlan, rejon ulic: K. Ciołkowskiego, A. Mickiewicza, J. Kuronia, F. Karpińskiego, Myśliwskiej, Solnickiej, Św. Proroka Eliasza i Ks. St. Suchowolca. Podstrefa Białystok SSSE obejmuje tereny o łącznej powierzchni 94,28 ha, z czego 29,91 ha stanowią tereny zagospodarowane oraz 64,37 ha stanowią nowe tereny inwestycyjne.

Rysunek 11. Mapa obszaru Podstrefy Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Źródło: Urząd Miejski w Białymstoku (www.bialystok.pl)

W części zagospodarowanej Podstrefy Białystok SSSE zainwestowało 8 inwestorów. Są to firmy z następujących branż: produkcja wodnych i grzewczych systemów instalacyjnych, produkcja obudów z tworzyw sztucznych do narzędzi elektrycznych i sprzętu gospodarstwa domowego, produkcja uchwytów do obrabiarek, a także z branży poligraficznej, metalowej, maszynowej oraz hartownia i odlewnia.

Tereny inwestycyjne Podstrefy Białystok SSSE położone w obrębie Dojlidy uzbrojone zostały w infrastrukturę techniczną i drogową, natomiast na terenach inwestycyjnych położonych w obrębie Krywlan realizowany jest obecnie projekt budowlany przewidujący bezpośredni dostęp do infrastruktury technicznej i drogowej.

W bezpośrednim sąsiedztwie Podstrefy Białystok SSSE znajduje się Białostocki Park Naukowo-Technologiczny, który stanowi jednostkę działającą na rzecz zwiększania innowacji wśród lokalnych i regionalnych przedsiębiorstw, inkubowania nowych firm oraz pozyskiwania inwestorów. Białostocki Park Naukowo-Technologicznego jest zlokalizowany w południowej części miasta, w rejonie ulic: Borsuczej, Żurawiej i Myśliwskiej.

Białostocki Park Naukowo-Technologiczny to pierwszy w Polsce Wschodniej certyfikowany technopark. Przyznany certyfikat potwierdza spełnianie środowiskowych standardów jakości działania ośrodków innowacji w fazie rozwoju. Do głównych zadań Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego należy:

- inkubowanie firm rozpoczynających działalność i zapewnienie usług wsparcia dla firm innowacyjnych,
- aktywizowanie współpracy przedsiębiorstw ze środowiskiem naukowo-badawczym,
- wynajem powierzchni biurowej, usługowej i laboratoryjnej dla rozwijających się przedsiębiorstw oraz jednostek naukowo-badawczych po preferencyjnych cenach,
- zarządzanie terenami inwestycyjnymi,
- pozyskiwanie inwestorów.

6.3. Podsumowanie sfery gospodarczej

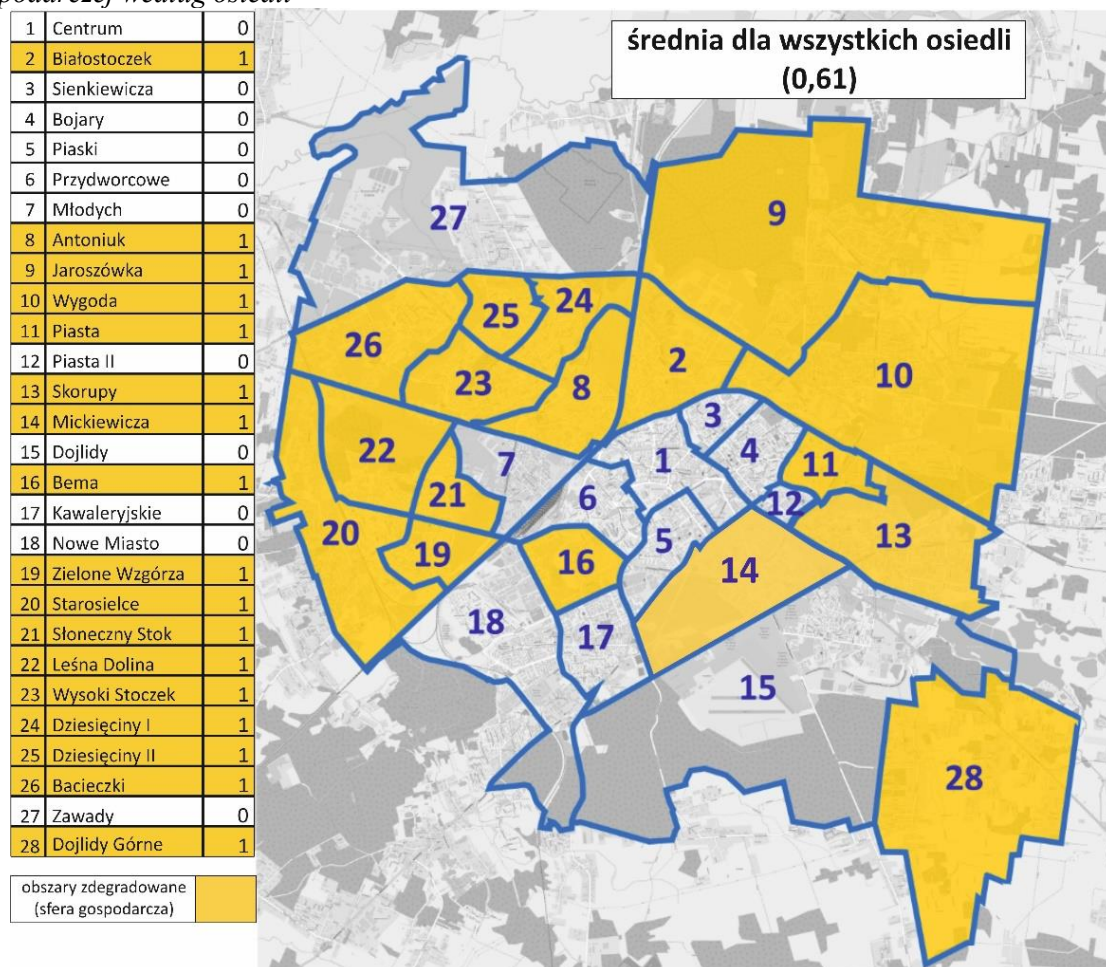
Analizę przestrzenną liczby obszarów problemowych przedstawia poniższa mapa. Wynika z niej, że kumulacją zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej charakteryzuje się głównie północna (zarówno północno-wschodnia, jak i północno-zachodnia) część miasta. Na terenie osiedli: Białostoczek, Antoniuk, Jaroszkówka, Wygoda, Piasta, Piasta II, Skorupy, Mickiewicza, Bema, Zielone Wzgórza, Starosielce, Słoneczny Stok, Leśna Dolina, Wysoki Stoczek, Dziesięciny I, Dziesięciny II, Bacieczki, Dojlidy Górne odnotowano po 1 zjawisku negatywnym ze sfery gospodarczej, co w kontekście całej analizy pozwala uznać obszary za zdegradowane. Dodać należy, że tereny te charakteryzują się niskim poziomem rozwoju gospodarczego, co negatywnie wpływa także na inne sfery (m.in. społeczną – jakość życia) funkcjonowania miasta.

Tabela 11 Zestawienie wskaźników ze sfery gospodarczej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Zdiagnozowane problemy gospodarcze	Centrum	Białostoczek	Sienkiewicza	Bojary	Piaski	Przydworcowe	Młodych	Antoniuk	Jarosówka	Wygoda	Piasta	Piasta II	Skorupy	Mickiewicza	Dojlidy	Bema	Kawalerskie	Nowe Miasto	Zielone Wzgórze	Starosielce	Słoneczny Stok	Leśna Dolina	Wysoki Stoczek	Dziesięciny I	Dziesięciny II	Bacieczki	Zawady	Dojlidy Górne
Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla		+						+	+	+	+		+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+		+
SUMA PROBLEMÓW	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 12. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze gospodarczej według osiedli

Źródło: Opracowanie własne danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

7. Sfera środowiskowa

7.1. Warunki środowiskowe i tereny zieleni

Białystok charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu. Dominują obszary faliste oraz falisto-pagórkowate. Wysokość waha się od 120 do 170 m n.p.m. Charakterystycznym elementem rzeźby obszaru miasta są wyraźne obniżenia w powierzchni wysoczyzny morenowej, które wykorzystują rzeki: Biała, Horodnianka, Czaplinianka. Krajobraz Białegostoku jest zróżnicowany, chociaż należy do typowych krajobrazów miejskich, posiadających zwartą zabudowę.

Białystok jest włączony do obszaru Zielonych Płuc Polski. Warunki geograficzne sprawiły, że około 32% obszaru miasta to tereny zieleni, wśród których należy wymienić:

1. Parki i Ogrody:

- Park Antoniuk;
- Park Centralny;
- Park im. Jadwigi Dziekońskiej;
- Park Konstytucji 3 Maja (Park Zwierzyniecki);
- Park Kruzenszternów (Rüdygierów, Lubomirskich);
- Ogród Branickich;
- Park Planty oraz bulwary im. Mariana Zyndrama Kościałkowskiego;
- Park Stary im. Księcia Józefa Poniatowskiego;
- Park przy ul. Aleksandra Fredry;
- Park przy pałacu Hasbacha;
- Park Wysoki Stoczek;
- Ogród Piekarskich;
- Ogród przy klasztorze Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a Paulo.

2. Skwery i Bulwary:

- Skwery Tamary Sołowiecz;
- Skwer Św. Konstantyna Wielkiego, cesarza;
- Skwer przy ul. Malmeda;
- Skwer przy ul. Żabiej (cmentarz gettowy);
- Skwer przy ul. Pułkowej (cmentarz ewangelicki);
- Skwer Armii Krajowej;
- Skwer przy ul. Gen. Józefa Bema (cmentarz żydowski choleryczny);
- Skwer przy ulicy Adama Mickiewicza/Podlesnej;
- Skwer przy ulicy Augustowskiej;
- Skwer przy ul. Adama Mickiewicza/Czesława Miłosza przy CH Atrium Biała;

- Skwer im. doc. Włodzimierza Zankiewicza;
- Skwer przy ul. Św. Mikołaja;
- Bulwary Ireny Sendlerowej;
- Bulwary ks. dr Stanisława Hałko;
- Bulwary przy ulicy Zbigniewa Herberta;
- Zieleniec z Pomnikiem ks. Jerzego Popiełuszki;
- Zieleniec z Pomnikiem Obrońców Białegostoku;
- Plac Bł. Ks. Michała Sopoćki.

3. Rezerwaty:

- Rezerwat Antoniuk;
- Rezerwat Las Zwierzyniecki.

Na terenie miasta (na działkach gminnych) znajduje się łącznie 9 parków, w tym 5 to parki zabytkowe o łącznej powierzchni około 59,06 ha, wpisane do gminnej ewidencji zabytków, a 4 to parki miejskie zajmujące powierzchnię około 21,68 ha. Ponadto na terenie miasta znajdują się 2 parki i 2 ogrody zabytkowe, stanowiące własność innych podmiotów, których obszar historycznie wynosił około 20 ha a obecnie zajmują obszar około 3 ha. Skwery i zieleńce miejskie zajmują natomiast obszar około 17,62 ha, a ich liczba wynosi 18. Na obszarze miasta odnotowano również dwa rezerwaty.

Zaznaczyć należy, że parki i skwery stanowią tereny uzupełniające główne obszary przyrodnicze (kompleksy leśne, parki leśne, tereny podmokłe i doliny rzeczne, wody płynące, zbiorniki wodne oraz źródła) na terenie miasta. Jak wskazano w Projekcie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku: *„Obszary te są niezbędne dla jakości życia mieszkańców Białegostoku, ze względu na zdolność retencjonowania wody, kształtowanie lokalnego klimatu i regenerację powietrza. Ze względu na występujące sukcesywne osłabianie sprawności systemu przyrodniczego miasta poprzez wprowadzanie zabudowy, konieczne jest zapewnienie ciągłości i powiązań z otoczeniem oraz zatrzymanie fragmentacji terenów biologicznie czynnych”*¹⁵.

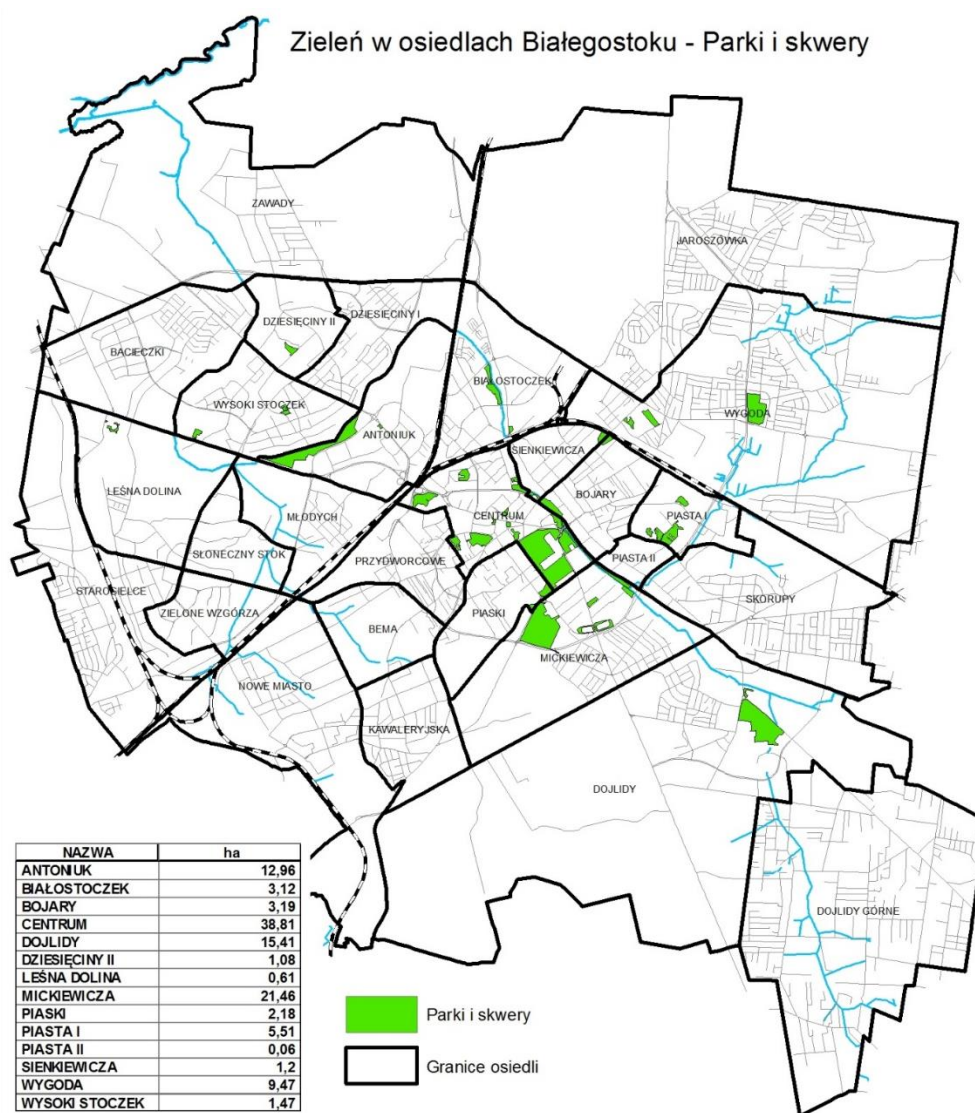
Ze względu na istotność występowania tego typu terenów na obszarze miasta analizie poddano przestrzenne ich rozłożenie w podziale na parki i skwery oraz lasy. W przypadku pierwszej kategorii zauważyć należy, że największą powierzchnię parków i skwerów oraz lasów odnotowano na terenie osiedla Centrum (38,81 ha) i Mickiewicza (21,46 ha). Istotny odsetek występuje także w obszarze osiedla Dojlidy (15,41 ha) oraz Antoniuk (12,96 ha). Mieszkańcy tych jednostek mają zatem największy dostęp do zorganizowanych terenów zieleni, co zapewne podwyższa również komfort ich życia i wpływa na ocenę miejsca zamieszkania. Na obszarze miasta zidentyfikowano również osiedla,

---

¹⁵ Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku, Białystok 2016, s. 61.

na terenie których powierzchnia parków i skwerów jest znikoma: Piasta II (0,06 ha), Leśna Dolina (0,61 ha), Dziesięciny II (1,08 ha), Sienkiewicza (1,2 ha), Wysoki Stoczek (1,47 ha) lub nie występuje wcale: Zawady, Bacieczki, Dziesięciny I, Bema, Młodych, Słoneczny Stok, Starosielce, Zielone Wzgórza, Nowe Miasto, Przydworcowe, Kawaleryjskie, Dojlidy Górne, Skorupy i Jaroszkówka. Analizując przestrzenne rozłożenie parków i skwerów zaznaczyć należy, że najmniejszą ich powierzchnią charakteryzują się osiedla położone w zachodniej i północno-zachodniej części miasta.

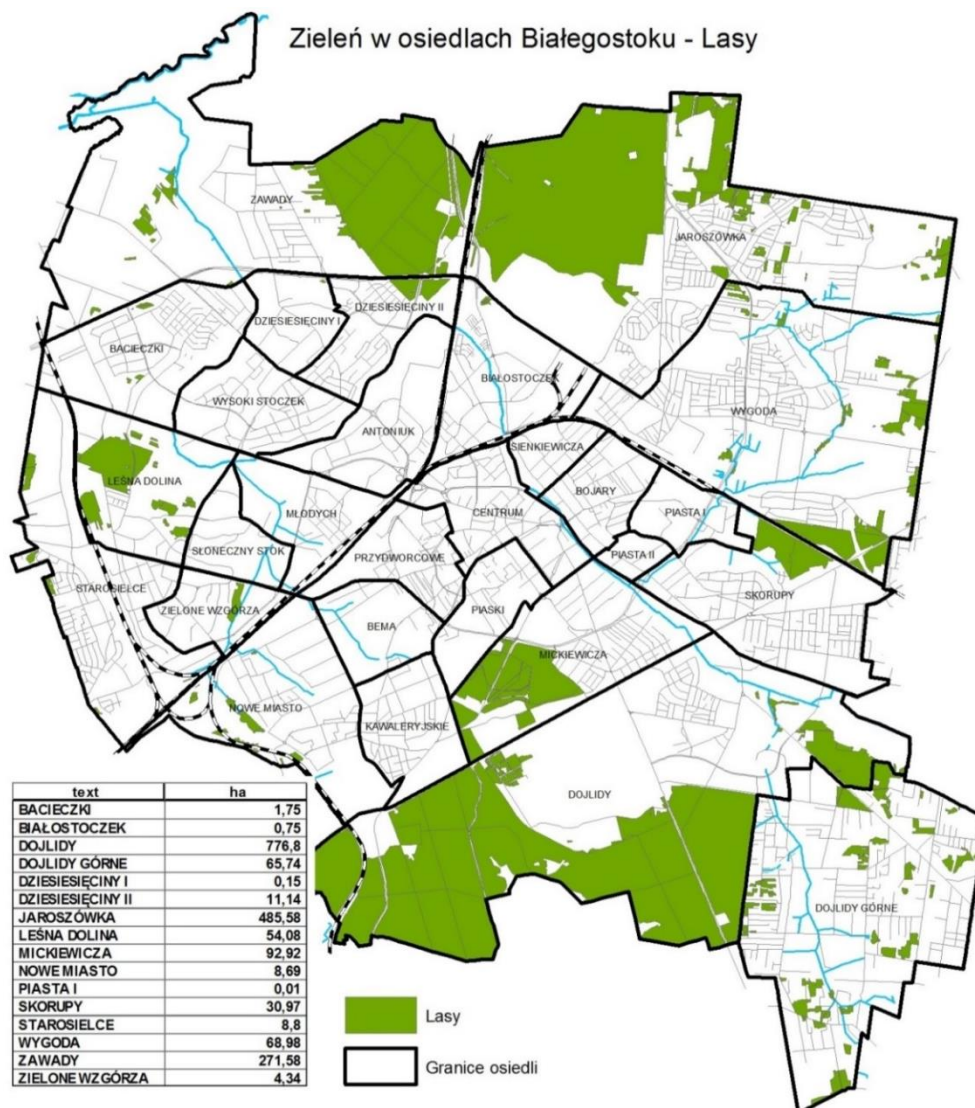
Rysunek 13. Zieleń w osiedlach Białegostoku – Parki i skwery

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Analizie poddano również rozłożenie lasów na terenie miasta, których łączna powierzchnia wynosi 1882,28 ha. Jak wynika z poniższej mapy, największe skupiska występują na obszarach osiedli położonych w północnej (Jaroszkówka - 485,58 ha oraz Zawady - 271,58 ha) oraz południowej (Dojlidy - 776,8 ha) części miasta. Niskim wskaźnikiem (na poziomie 0) charakteryzują się natomiast osiedla w centralnej części miasta: Wysoki Stoczek, Antoniuk, Młodych, Słoneczny Stok, Przydworcowe, Bema, Kawaleryjskie, Sienkiewicza, Centrum, Piaski, Bojary, Piasta I i Piasta II.

Rysunek 14. Zieleń w osiedlach Białegostoku – Lasy

Źródło: Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku

Poniższa tabela przedstawia zestawienie badanego zjawiska jakim są tereny zielone. Kolorem zielonym zostały wskazane osiedla posiadające na swoim obszarze parki, skwery bądź lasy. Plussem oznaczone zostały niedobory tej formy zieleni.

Tabela 12 Zestawienie powierzchni parków i skwerów oraz lasów na terenie osiedli

Zdiagnozowane zjawisko	Centrum	Białostoczek	Sienkiewicza	Bojary	Piaski	Przydworcowe	Młodych	Antoniuk	Jaroszówka	Wygoda	Piasta	Piasta II	Skorupy	Mickiewicza	Dojlidy	Bema	Kawaleryjskie	Nowe Miasto	Zielone Wzgórze	Starosielce	Słoneczny Stok	Leśna Dolina	Wysoki Stoczek	Dziesięciny I	Dziesięciny II	Bacieczki	Zawady	Dojlidy Górne
Zieleń w osiedlach-powierzchnia parków i skwerów						+	+		+				+			+	+	+	+	+	+			+		+	+	+
Zieleń w osiedlach-powierzchnia lasów	+		+	+	+	+	+	+				+				+	+				+		+					
Niedobór terenów zielonych na obszarze osiedla						+	+									+	+				+							

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Tereny zieleni pełnią bardzo ważną funkcję we współczesnym mieście. Oprócz funkcji rekreacyjnej i estetycznej, zieleń pełni również rolę społeczno-wychowawczą np. ogrody zoologiczne. Tereny zieleni nawilżają powietrze i obniżają temperaturę panującą w miastach, co odczuwalne jest zwłaszcza w miesiącach letnich. Dodatkowo odpowiednio zlokalizowana w mieście zieleń pomaga walczyć z nadmiernym hałasem panującym w miastach. Podsumowując występowanie zieleni stanowi potencjał danego osiedla, natomiast jej niedobór można zdiagnozować jako problem. Osiedlami na terenie miasta, w których nie odnotowano parków, skwerów, lasów i pomników przyrody są:

- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Słoneczny Stok,**
- ⇒ **Kawaleryjskie,**
- ⇒ **Bema,**
- ⇒ **Przydworcowe.**

7.2. Zanieczyszczenie powietrza

W sferze środowiskowej analizie poddano pył zawieszony PM₁₀, PM_{2,5} oraz Benzo(a)piren. Pył PM₁₀ składa się z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu, będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (np. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Pył PM_{2,5} zawiera natomiast cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych, płuc oraz przenikać do krwi. Największą emisję pyłów

powoduje spalanie węgla w starych i często źle wyregulowanych kotłach i piecach domowych, a w dużych miastach komunikacja¹⁶. Benzo(a)pireny są natomiast składnikiem zanieczyszczeń powietrza, powstającym w wyniku niskiej emisji, głównie wskutek spalania odpadów. Ich stężenie w powietrzu jest jednym z parametrów oceny jakości powietrza¹⁷.

Stężenie pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów wskazują na występowaniem czterech obszarów położonych we wschodniej i południowo-zachodniej części miasta, w których odnotowano przekroczenia. Obszary te obejmują osiedla: Starosielce, Nowe Miasto, Jaroszkówka, Wygoda, Piasta I, Piasta II, Skorupy, Mickiewicza i w niewielkim fragmencie Dojlidy. Najwyższe stężenia przekraczają dopuszczalny poziom o 16,6%. Stężenie analizowanego pyłu o rocznym okresie uśredniania wskazuje na analogiczne jednostki jak w uśrednianiu 24h, włączając do tego osiedle Bema i część Dziesięciny II. Analizie poddano także stężenie pyłu PM2,5 o rocznym okresie uśredniania, jego rozkład pod względem przekroczeń jest analogiczny do PM10, podobnie jak B(a)P. Przestrzenny rozkład prezentują poniższe mapy.

Dane dotyczące stężenia poszczególnych pyłów przedstawiają stan na rok 2013, obecnie nie ma nowszych opracowań przedstawiających stan powietrza w ujęciu przestrzennym na terenie miasta Białegostoku.

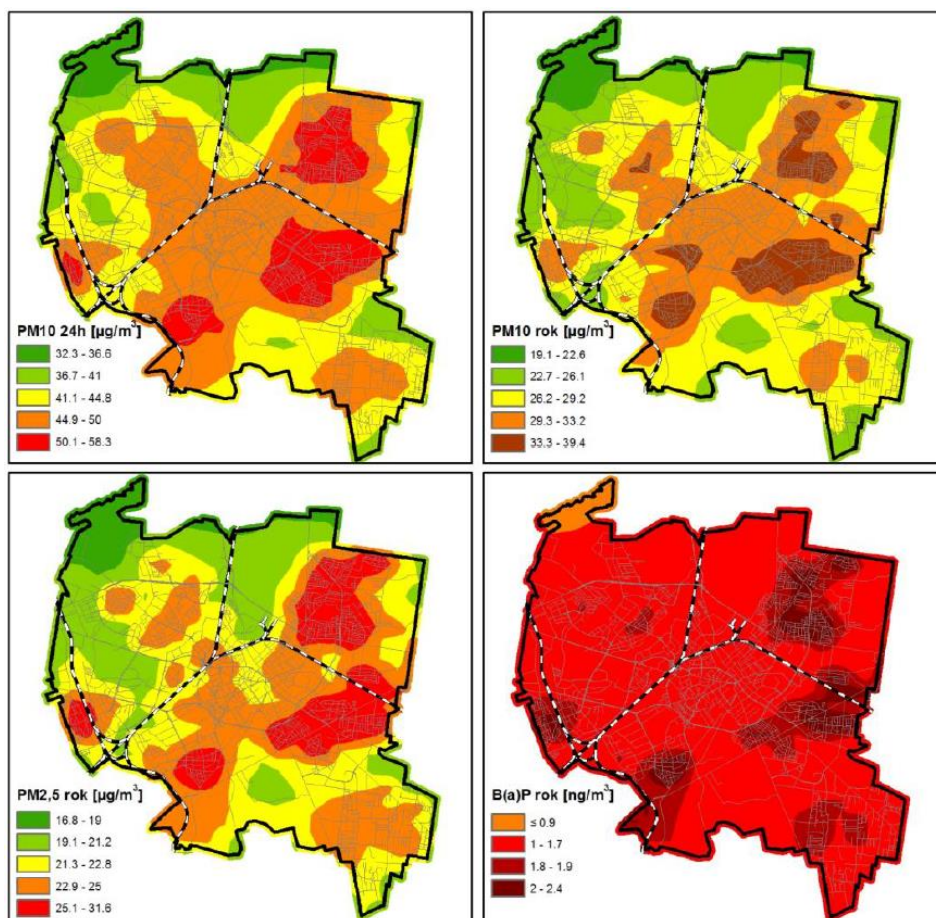
---

¹⁶ http://sojp.wios.warszawa.pl/index.php?page=PM10_i_PM25 [data dostępu: 15.12.2016 r.].

¹⁷ <http://powietrze.krakow.pl/benzoapiren/> [data dostępu: 15.12.2016 r.].

Rysunek 15. Stężenia poszczególnych zanieczyszczeń (pyłu zawieszonego - PM_{2,5}, PM₁₀ 24h, PM₁₀ rok, benzo(a)pirenu - B(a)P) pochodzących z emisji łącznej w strefie aglomeracji białostockiej w 2012 r.

Źródło: Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja białostocka 2013

Podsumowując należy zaznaczyć, że pod względem przestrzennym największe stężenie pyłów występuje na terenie osiedli:

- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Nowe Miasto,**
- ⇒ **Jaroszówka,**
- ⇒ **Wygoda,**
- ⇒ **Dojlidy,**
- ⇒ **Piasta I,**
- ⇒ **Piasta II,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Mickiewicza,**
- ⇒ **Bema**
- ⇒ **Dziesięciny II.**

Źródłami występowania zanieczyszczeń są głównie emisje ze spalania w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych takich jak węgiel, drewno czy biomasa, ruch drogowy (szczególnie pojazdów z silnikami wysokoprężnymi bez filtrów cząstek stałych), a także przemysł.

7.3. Wyroby azbestowe

Według Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitorowania realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” na terenie miasta Białystok łącznie zlokalizowano 4 207,317 Mg wyrobów azbestowych (w 3 534 jednostkach). Rozkład wyrobów według pilności usunięcia kształtuje się następująco:

- I stopień: 90,596 Mg
- II stopień: 1 818,072 Mg
- III stopień: 2 298,649 Mg¹⁸.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 roku budynki, wyroby zawierające azbest podlegają okresowej kontroli. W ramach kontroli dokonywana jest ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania tych wyrobów. Na podstawie poszczególnych kryteriów oceny przyznawane są punkty, które pozwalają na określenie stopnia pilności usunięcia. Kryteria podlegające ocenie to m.in.: sposób zastosowania azbestu, struktura powierzchni wyrobu z azbestem, możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem, miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych oraz wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej. Występują trzy kategorie pilności usunięcia: I stopień (wymagane pilne usunięcie tzn. wymiana na wyrób bezazbestowy lub zabezpieczenie), II stopień pilności (wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku), III stopień pilności (wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat)¹⁹.

Na potrzeby opracowania pt. „Plan ochrony przed szkodliwością azbestu i programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białegostoku, na lata 2006-2032” dwukrotnie przeprowadzono inwentaryzację wg ogólnie obowiązującej metodyki poprzez wykonanie wizyt terenowych i dokonanie tzw. „spisu z natury” ilości i stanu wyrobów azbestowych. W trakcie każdej wizyty został przeprowadzony wywiad w celu zlokalizowania wyrobów zawierających azbest na terenie nieruchomości ni określenia ich ilości. Dane dotyczące osób prawnych były zbierane poprzez zapytanie wysłane do konkretnych podmiotów. Dzięki temu uzyskano dane dotyczące rur i złączy azbestowo-cementowych znajdujących się na terenie miasta. Dane z przeprowadzonej inwentaryzacji zostały wprowadzone do Bazy Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl)²⁰.

Graficzny rozkład wyrobów azbestowych na terenie Białegostoku przedstawia poniższa mapa.

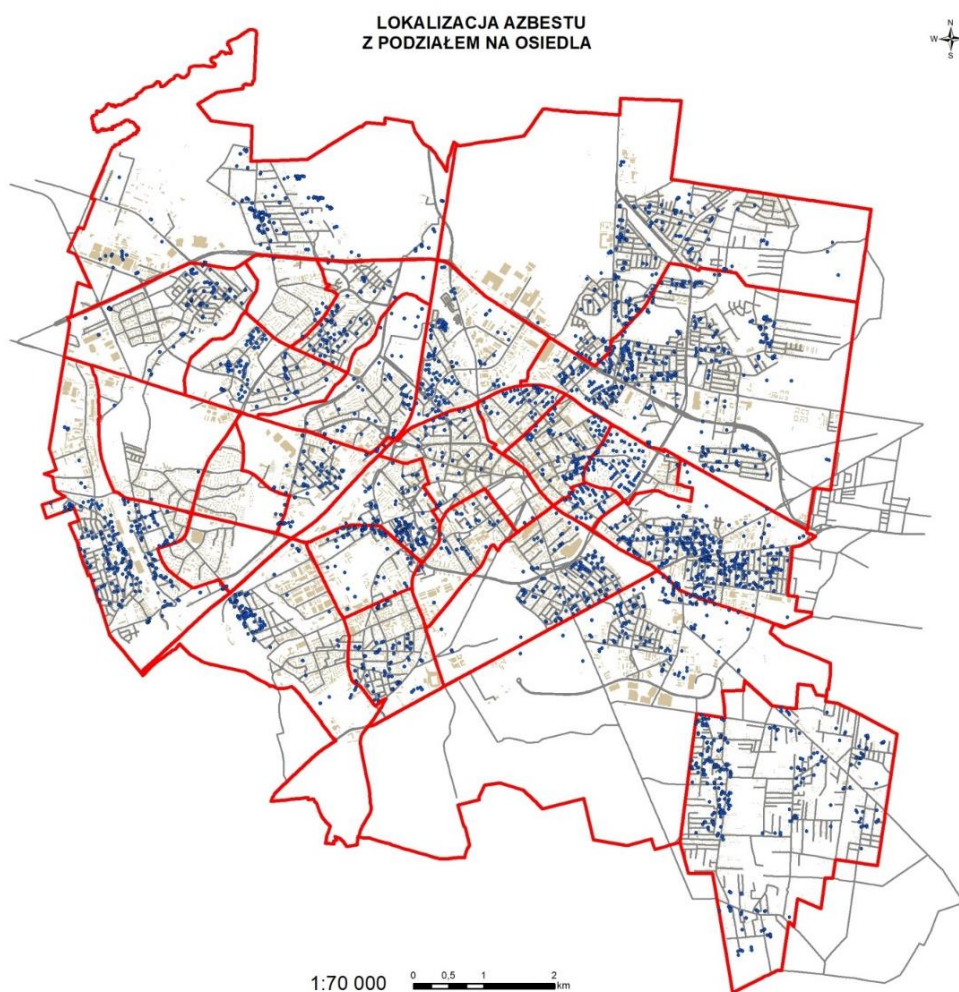
¹⁸ <http://esip.bazaazbestowa.gov.pl> [data odczytu 4.11.2016 r.].

¹⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 162 poz. 1089 z 2010 r.).

²⁰ Uchwała NR VII/68/15 Rady Miasta Białystok z dnia 30 marca 2015 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Planu ochrony przed szkodliwością azbestu i programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta Białegostoku, na lata 2006-2032.

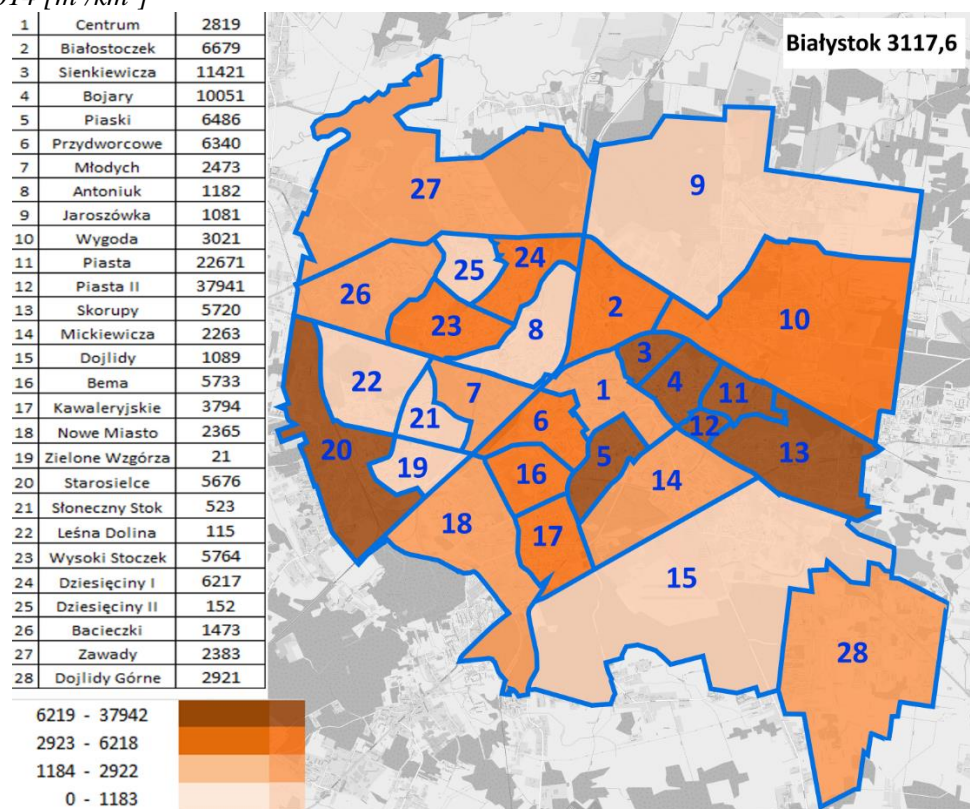
Rysunek 16. Wyroby azbestowe na terenie miasta

Źródło: Opracowanie własne Zespołu ds. Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Największą powierzchnię miejsc występowania azbestu w przeliczeniu na km² osiedla zidentyfikowano w przypadku jednostek: Piasta II, Piasta, Sienkiewicza, Bojary, Starosielce, Skorupy oraz Piaski.

Rysunek 17. Powierzchnia miejsc występowania wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km² osiedla w roku 2014 [m²/km²]²¹

Źródło: Opracowanie własne danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

Podsumowując należy zaznaczyć, że pokłady azbestu powyżej średniej dla miasta odnotowano na osiedlach:

- ⇒ **Piasta II,**
- ⇒ **Piasta,**
- ⇒ **Sienkiewicza,**
- ⇒ **Bojary,**
- ⇒ **Dziesięciny I,**
- ⇒ **Wysoki Stoczek,**
- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Kawalerskie,**
- ⇒ **Bema,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Przydworcowe,**
- ⇒ **Piaski,**
- ⇒ **Białostoczek.**

Wskazać należy, że azbest (dzięki swoim unikalnym właściwościom) był wykorzystywany jako surowiec w ponad 1000 technologii, stąd jego powszechność występowania na terenie całego kraju, w tym także na terenie miasta. Znaczenie w tym kontekście ma obecność przestarzałych technologii.

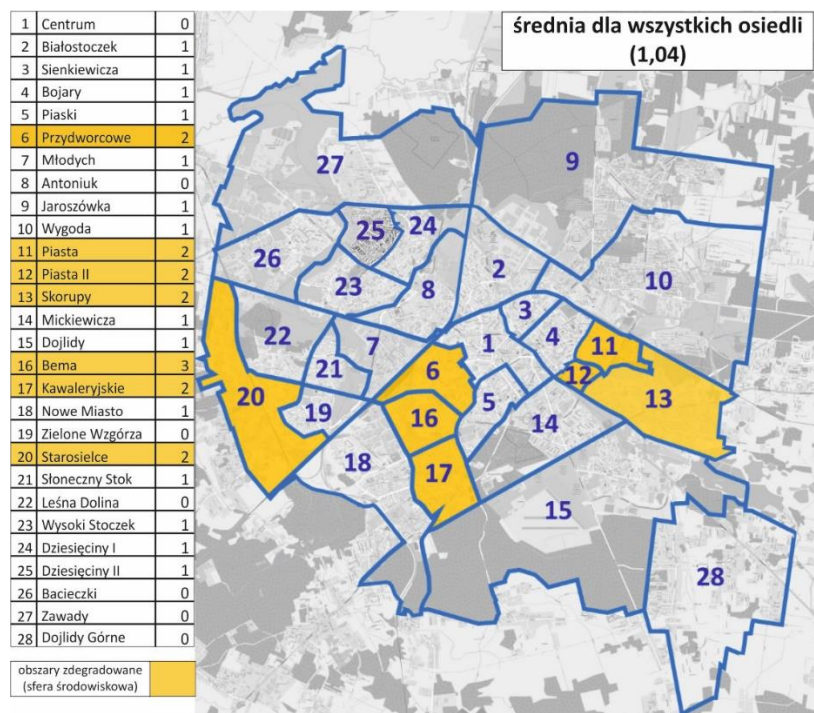
²¹ Brak danych dla roku 2015

7.4. Podsumowanie sfery środowiskowej

Analizę przestrzenną liczby obszarów problemowych (wartości wskaźników, które w sposób negatywnie odbiegały od średniej dla miasta) przedstawia poniższa mapa. Wskazać należy, że kumulacją zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej charakteryzuje się przede wszystkim zachodnia i centralna część miasta. W tym aspekcie wyodrębnić należy osiedla: Bema (3), Przydworcowe (2), Piasta (2), Piasta II (2), Skorupy (2), Kawaleryjskie (2), Starosielce (2).

Warto dodać, że obszary zdegradowane pod względem sfery środowiskowej charakteryzują się: dużą powierzchnią zalegających wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km² osiedla, małą (lub całkowitym brakiem) powierzchnią parków w stosunku do powierzchni osiedla, małą (lub całkowitym brakiem) powierzchnią lasów w stosunku do powierzchni osiedla. Duża powierzchnia zalegających wyrobów azbestowych wpływa negatywnie na stan zdrowia mieszkańców, przyczynia się również do powstawania chorób układu oddechowego (m.in. pylicy azbestowej), łagodnych zmian opłucnowych, a nawet raka płuc. Natomiast mała powierzchnia lasów czy parków wpływa na obniżenie jakości życia. Tereny zieleni pozytywnie wpływają także na samopoczucie mieszkańców – redukują stres i lęk, zmniejszają zagrożenie przed depresją, a także umożliwiają wypoczynek i rekreację. Dlatego zgodnie z Projektem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Białegostoku: „*należy dążyć do objęcia formami ochrony przyrody inne tereny o wysokich walorach przyrodniczych*”.

Rysunek 18. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze środowiskowej według osiedli

Źródło: Opracowanie własne danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

W poniższej tabeli przedstawiono wartości poszczególnych wskaźników, wziętych pod uwagę podczas wyznaczania obszarów zdegradowanych w sferze środowiskowej. Plusem zaznaczono wartości negatywnie odbiegające od średniej wartości wskaźnika dla całego miasta.

Tabela 13. Zestawienie wskaźników ze sfery środowiskowej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Zdiagnozowane problemy środowiskowe	Centrum	Białostoczek	Stenkiewicza	Bojary	Piaski	Przydworcowe	Młodych	Antoniuk	Jaroszówka	Wygoda	Piasta	Piasta II	Skorupy	Mickiewicza	Dojlidy	Bema	Kawaleryjskie	Nowe Miasto	Zielone Wzgórze	Starosielce	Słoneczny Stok	Leśna Dolina	Wysoki Stoczek	Dziesięciny I	Dziesięciny II	Bacieczki	Zawady	Dojlidy Górne
Niedobór terenów zielonych na obszarze osiedla						+	+									+	+				+							
Stężenia poszczególnych zanieczyszczeń pochodzących z emisji łącznej w strefie aglomeracji białostockiej									+	+	+	+	+	+	+	+		+							+			
Powierzchnia miejsc występowania wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km ² osiedla		+	+	+	+	+					+	+	+			+	+			+			+	+				
SUMA PROBLEMÓW	0	1	1	1	1	2	1	0	1	1	2	2	2	1	1	3	2	1	0	2	1	0	1	1	1	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miejskiego w Białymstoku

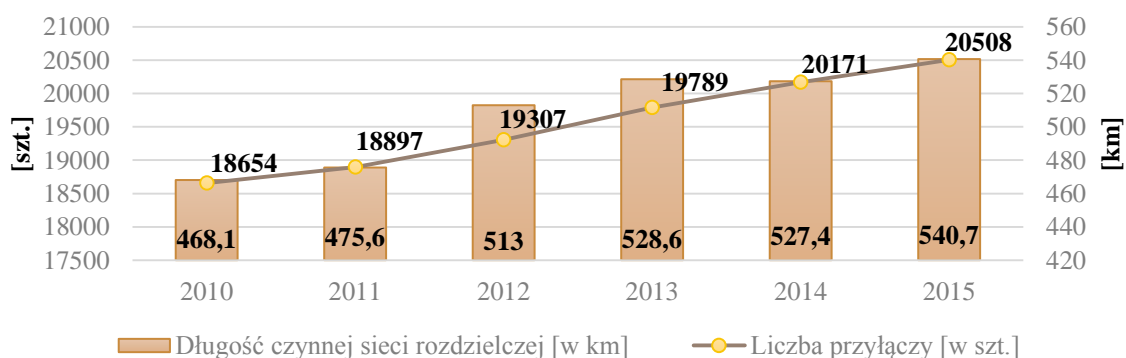
8. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

8.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

W 2015 roku długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Białegostoku wynosiła 540,7 km. W porównaniu do 2010 roku długość ta wzrosła o 72,6 km, natomiast w odniesieniu do roku poprzedniego o 13,3 km.

Na koniec 2015 roku w mieście podłączonych do sieci wodociągowej było 20 508 budynków mieszkalnych. W latach 2010 - 2015 liczba ta stale wzrastała. Dla porównania, na koniec 2010 roku do sieci wodociągowej podłączonych budynków mieszkalnych było 18 654, na koniec 2012 roku 19 307, natomiast na koniec 2014 - 20 171.

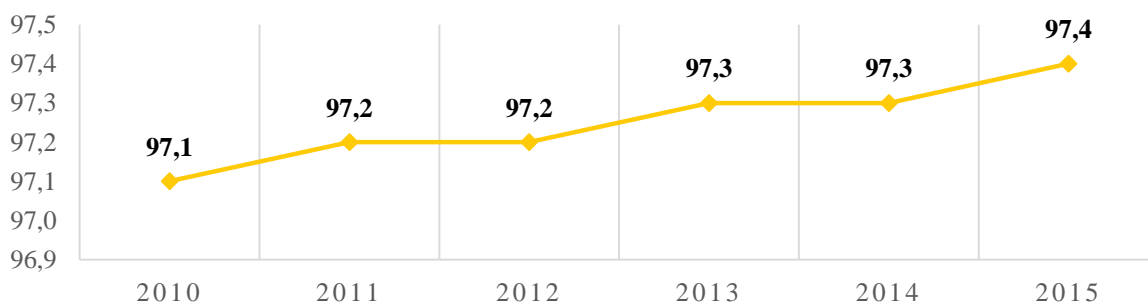
Wykres 14. Długość czynnej sieci wodociągowej i liczba przyłączy na terenie miasta w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wraz ze zmianą liczby przyłączy do czynnej sieci wodociągowej zmieniał się odsetek mieszkańców miasta korzystających z instalacji wodociągowej. Na przestrzeni lat 2010 – 2015 można zaobserwować wzrost w tym zakresie. Dla porównania, w 2015 roku z instalacji wodociągowej korzystało 97,4% mieszkańców Białegostoku, podczas gdy w 2010 roku odsetek ten wynosił 97,1%.

Wykres 15. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności miasta w latach 2010-2015

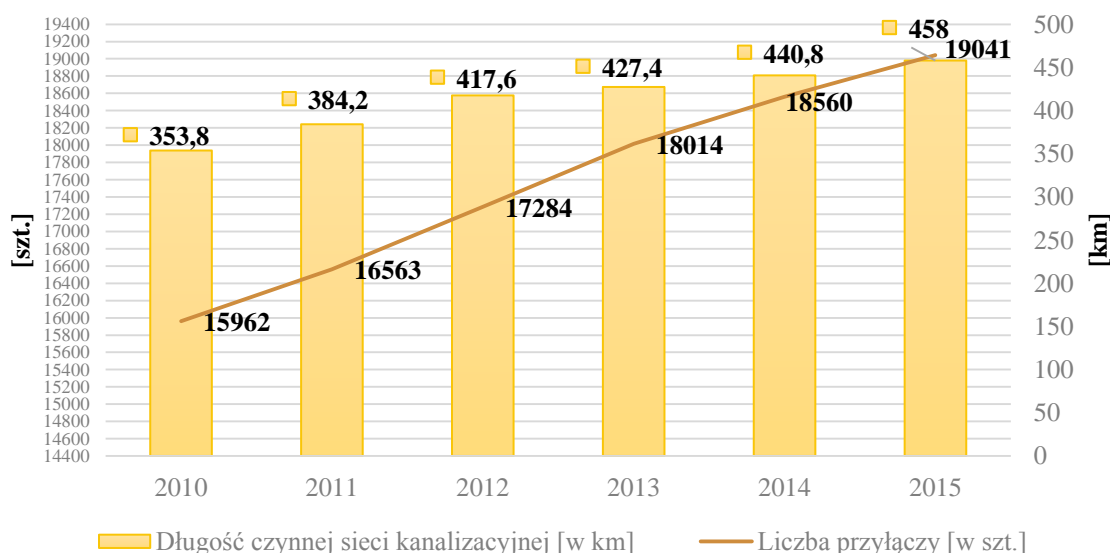

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2010 – 2015 długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie miasta regularnie zwiększała się. W 2010 roku wynosiła ona 353,8 km i do 2015 roku wzrosła o 104,2 km, tj. do 458 km. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2015 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, zwiększyła się o 17,2 km.

Na terenie Białegostoku na koniec 2015 roku podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej było 19 041 budynków mieszkalnych. W latach 2010 - 2015 liczba ta stale wzrastała. Dla porównania, w 2010 roku do sieci kanalizacyjnej podłączonych budynków mieszkalnych było 15 962, na koniec 2012 roku 17 284, natomiast na koniec 2014 roku podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej było 18 560 budynków mieszkalnych.

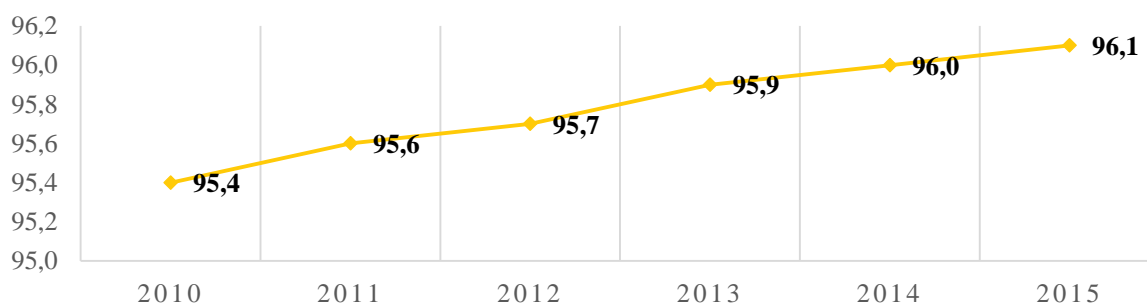
Wykres 16. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i liczba przyłączy w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wraz ze zmianą liczby przyłączy do czynnej sieci kanalizacyjnej zmieniał się odsetek mieszkańców miasta korzystających z instalacji kanalizacyjnej. Na przestrzeni lat 2010 – 2015 można zaobserwować wzrost w tym zakresie. Dla porównania, w 2015 roku z instalacji kanalizacyjnej korzystało 96,1% mieszkańców Białegostoku, podczas gdy w 2010 roku odsetek ten wynosił 95,4%.

Wykres 17. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności miasta w latach 2010-2015

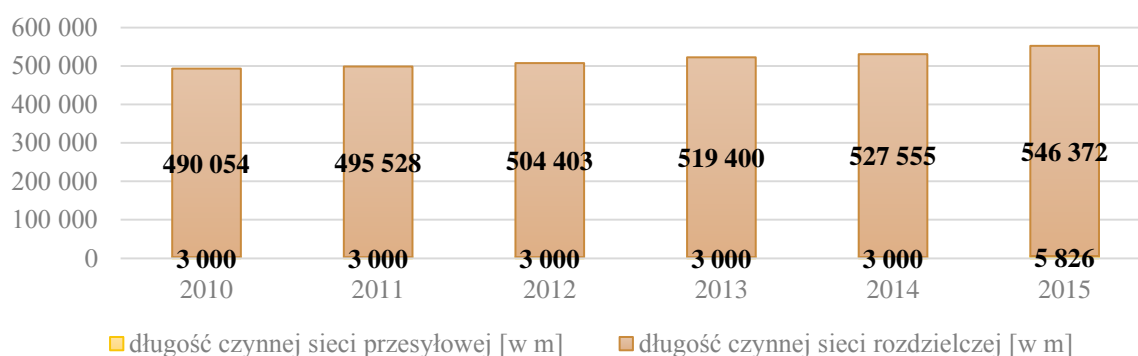
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

8.2. Sieć gazowa

W latach 2010 – 2015 długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie Białegostoku regularnie zwiększała się. W 2010 roku wynosiła 490 054 m, w 2012 roku wzrosła do 504 403 m, a w 2014 roku osiągnęła długość 527 555 m. W 2015 roku długość czynnej sieci rozdzielczej, w porównaniu do roku poprzedniego, wzrosła o 18 817 m, tj. do 546 372 m. Na przestrzeni lat 2010 – 2015 przyrost czynnej sieci rozdzielczej wyniósł 56 318 m.

Na przestrzeni lat 2010 – 2014 długość czynnej sieci przesyłowej nie zmieniała się i wynosiła 3 000 m. Dopiero w 2015 roku nastąpił wzrost w tym zakresie. Przybyło 2 826 m czynnej sieci przesyłowej i jej długość osiągnęła wartość 5 826 m.

Wykres 18. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2015 na terenie miasta

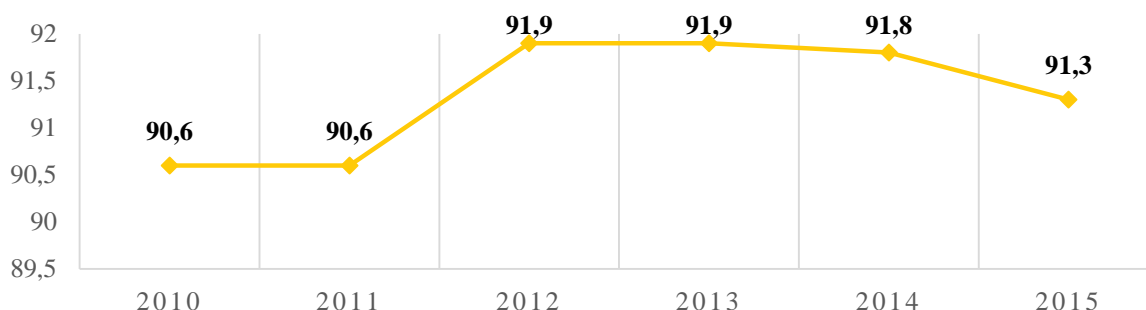

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W poszczególnych latach 2010 – 2015 można zaobserwować różnice w liczbie mieszkańców Białegostoku korzystających z instalacji gazowej. Do 2012 roku odnotowano wzrost korzystających z instalacji gazowej, w 2013 roku stan korzystających pozostał taki sam jak w roku poprzednim, natomiast po 2013 roku nastąpił spadek w tym zakresie. W 2015 roku z instalacji gazowej korzystało 91,3% mieszkańców miasta. Od 2013 roku odnotowano spadek o 0,6 p.p. Z kolei w porównaniu do

2010 roku odnotowano wzrost o 0,7 p.p. – wówczas z instalacji gazowej korzystało 90,6% mieszkańców.

Wykres 19. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności miasta w latach 2010-2015

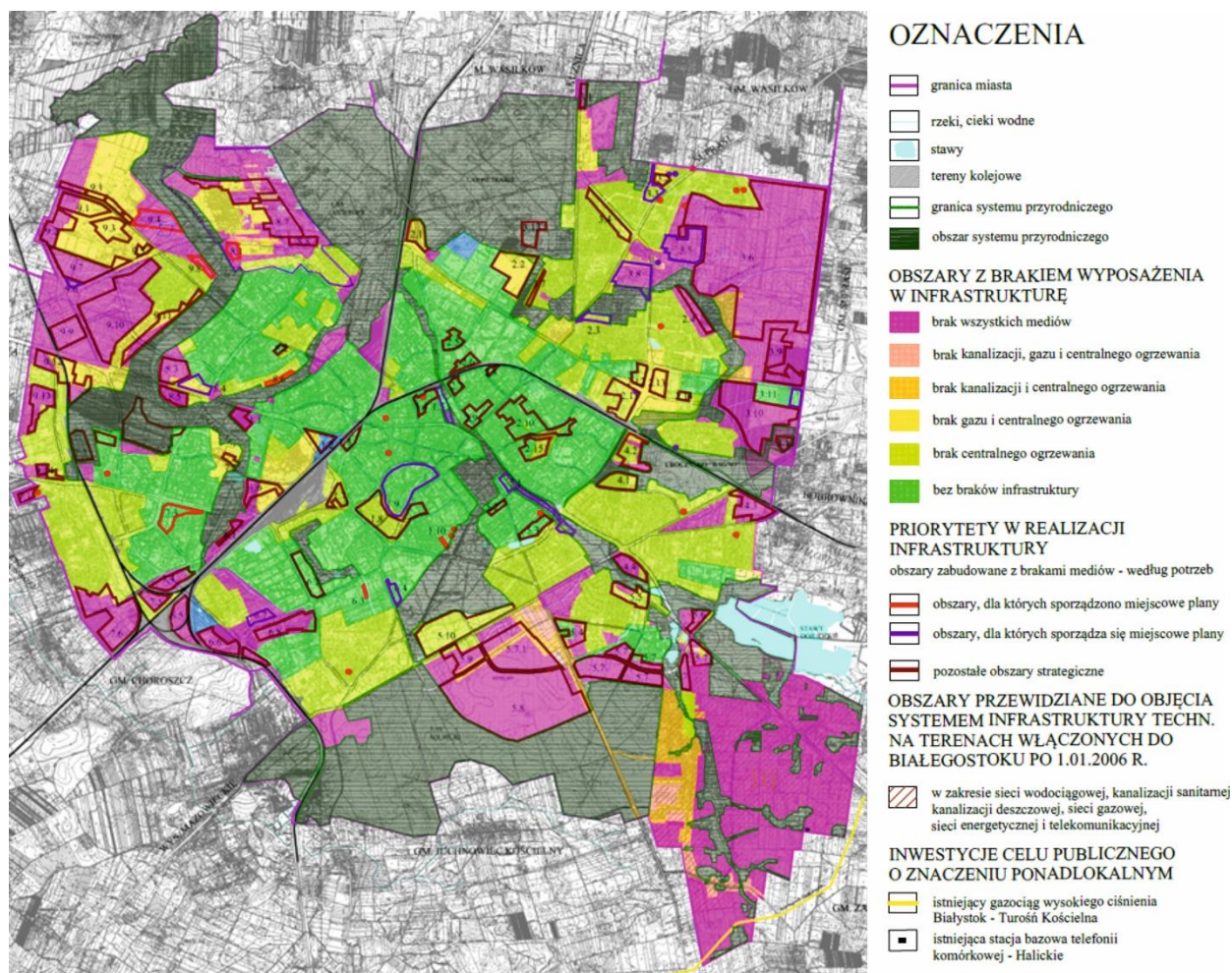

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Na poniższej grafice zobrazowano kierunki rozwoju infrastruktury w Białymstoku. W tym zakresie należy zwrócić uwagę na obszary, na których brakuje wszystkich mediów (kolor różowy na mapie), tj. Dojlidy, Dojlidy Górne, Bacieczki, a także fragmenty osiedli: Jaroszkówka, Wygoda, Skorupy, Nowe Miasto, Zielone Wzgórza, Słoneczny Stok, Starosielce, Leśna Dolina, Antoniuk, Wysoki Stoczek i Zawady. Brak infrastruktury technicznej zauważalny jest głównie w peryferyjnych częściach, położonych przy granicach miasta. Obszary centralne charakteryzują się natomiast pełnym wyposażeniem w media (głównie tereny osiedli: Bema, Piaski, Przydworcowe, Młodych, Centrum, Piasta, Piasta I, Bojary, Białostoczek). Kolorem jasnym zielonym oznaczono tereny, na których nie funkcjonuje centralne ogrzewanie, w tej kwestii wyróżniają się osiedla: Kawalerskie, Mickiewicza, Skorupy, Wygoda, Jaroszkówka, Młodych i Starosielce. Brak gazu i centralnego ogrzewania w największym stopniu dotyczy natomiast osiedli Wygoda, Jaroszkówka i Zawady.

Rysunek 19. Kierunki rozwoju infrastruktury w Białymstoku

Źródło: Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XVII/254/16 Rady Miasta Białystok z dnia 18 stycznia 2016 r.

Rozwinięciem opisu stanu infrastruktury związanej z zagospodarowaniem wód opadowych i kanalizacji deszczowej miasta Białegostoku są opracowania: *Studium Hydrograficzne rzeki Białej* z 2009 roku oraz *Program zagospodarowania wód opadowych i rozbudowy kanalizacji deszczowej miasta Białegostoku* z 2011 roku, znajdujące się w zbiorach Urzędu Miejskiego w Białymstoku. Oba opracowania wskazują na konieczność programowego rozwiązania retencji wodnej na terenie miasta. Konsekwencją rozwoju miasta jest wzrost powierzchni pokrytych materiałami nieprzepuszczalnymi, co będzie prowadziło do dalszego zmniejszenia retencji gruntowej. Wyżej wymienione czynniki wpływają na występowanie sytuacji kryzysowych czyli podtopień i zalań w okresach gwałtownych opadów. Rozwiązaniem może być poprawa efektywności odprowadzania wód opadowych poprzez budowę kolejnych zbiorników retencyjnych na terenie całego miasta w celu uregulowania gospodarki wodnej oraz stosowanie różnych form zagospodarowania wód opadowych u źródła np. w postaci studni chłonnych, zbiorników „małej retencji”, oczek wodnych, powierzchni przepuszczalnych, przeznaczone na wsiąkanie.

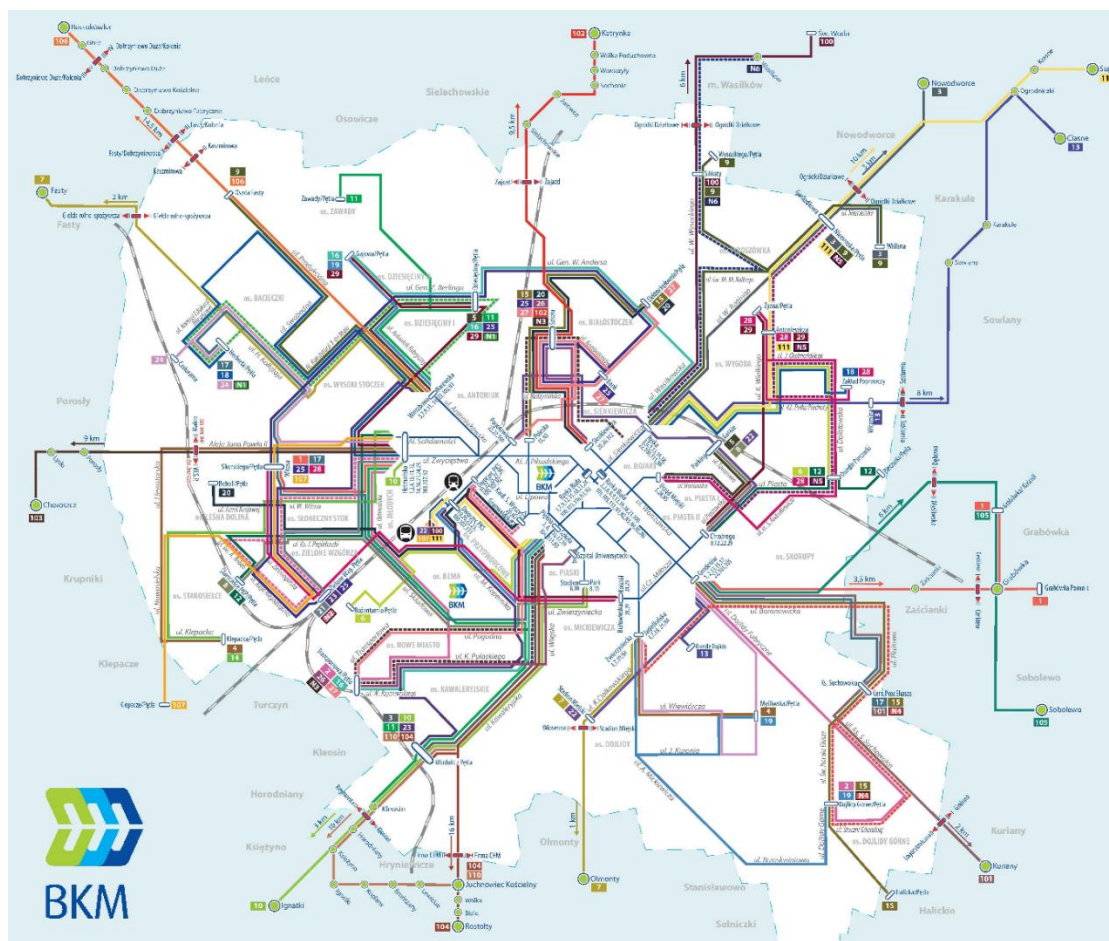
8.3. Komunikacja

Na terenie funkcjonowania Białostockiej Komunikacji Miejskiej obowiązują cztery strefy taryfowe. Bilety na strefę I oznaczone są literą B (Białystok). Bilety na strefy II, III i IV posiadają jednolity wzór i oznaczone są literą G (gminny). Strefy II, III i IV wykraczają poza teren miasta Białegostoku i obsługują również cztery gminy miejsko-wiejskie: Choroszcz, Supraśl, Wasilków i Zabłudów oraz dwie gminy wiejskie: Dobrzyniewo Duże i Juchnowiec Kościelny.

W strefach i pomiędzy nimi kursują następujące linie:

- Linie dzienne kursujące w I strefie taryfowej (B): 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 105, 107;
- Linie dzienne wyjeżdżające poza I strefę taryfową (BG): 3, 7, 10, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 110, 200, 201, 202;
- Linie nocne: numery od N1 do N6.

Rysunek 20. Schemat Białostockiej Komunikacji Miejskiej

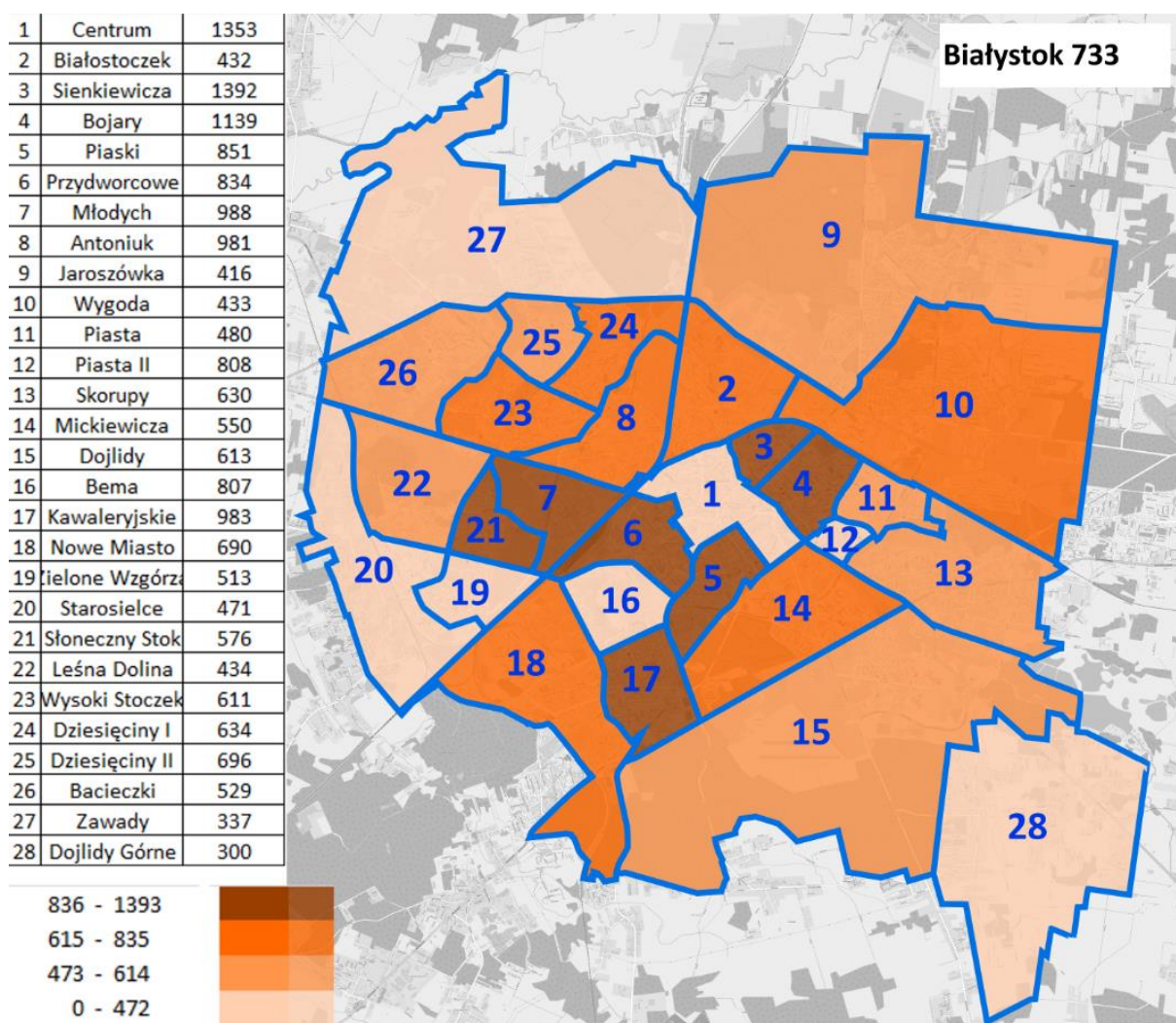

Źródło: www.komunikacja.bialystok.pl

Analizie poddano wskaźnik dotyczący liczby osób korzystających z komunikacji miejskiej w przeliczeniu na jeden przystanek. Z przedstawionej poniżej mapy wynika, że największa liczba pasażerów korzysta z komunikacji miejskiej w obrębie dzielnic położonych w centralnej części miasta, tj. Sienkiewicza (1392 osób/przystanek), Centrum (1353 osób/przystanek), Bojary (1139 osoby/przystanek), Młodych (988 osób/przystanek), Kawaleryjskie (983 osób/przystanek), Antoniuk (981 osób/przystanek), Piaski (851 osób/przystanek), Przydworcowe (834 osób/przystanek), Piasta II (808 osób/przystanek), Bema (807 osób/przystanek). Stanowi to o wysokim natężeniu ruchu na tych obszarach. W zakresie korzystania z komunikacji miejskiej zauważalna jest koncentracja wysokich wartości wskaźników blisko centralnego punktu miasta, a następnie ich spadek wraz ze zwiększaniem odległości od tego punktu.

Rysunek 21. Liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej w przeliczeniu na jeden przystanek według osiedli w roku 2015

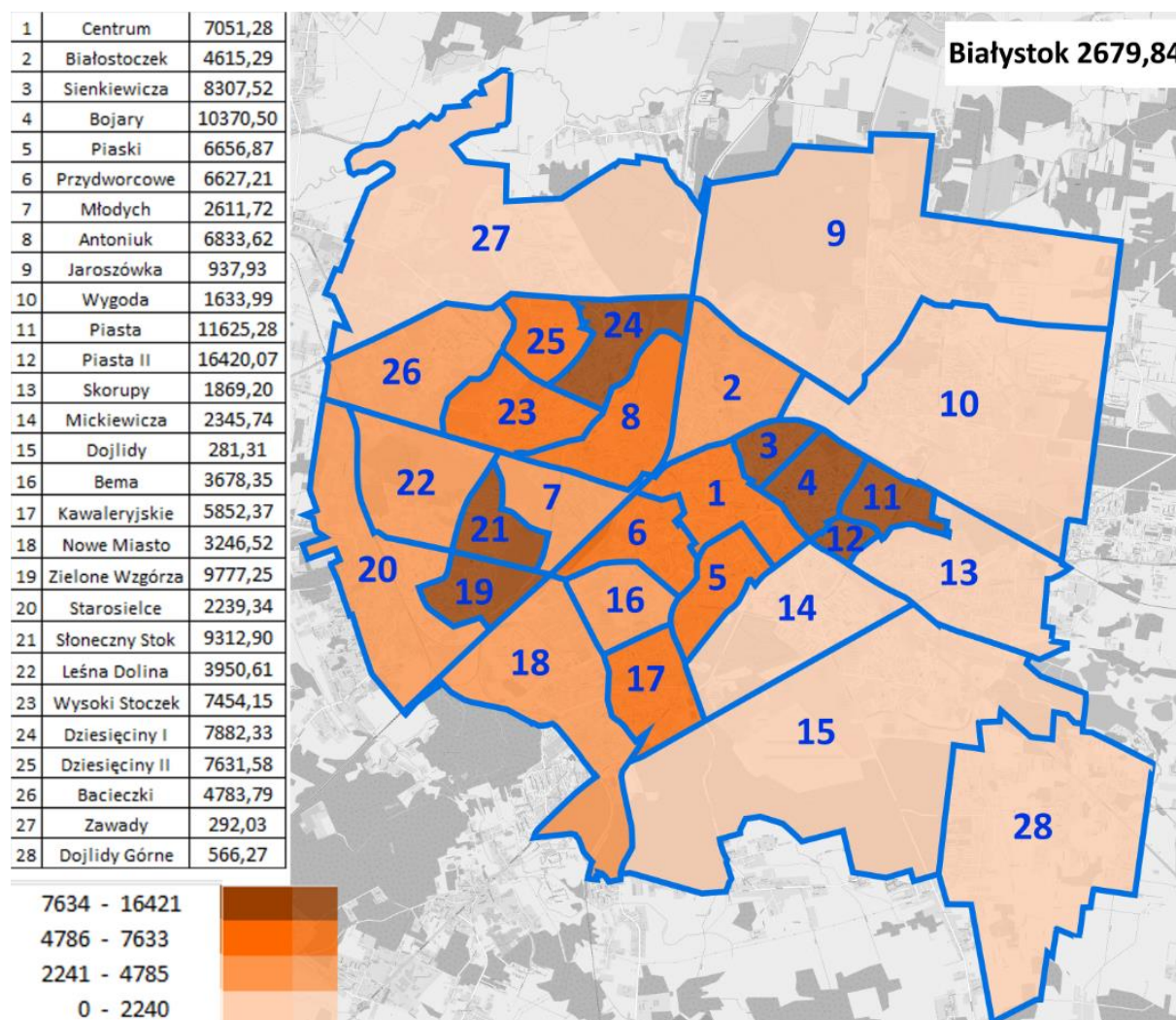

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

8.4. Gęstość zaludnienia

Istotnym wskaźnikiem określającym potrzeby danego obszaru w zakresie przestrzenno-funkcyjnym jest gęstość zaludnienia danego obszaru. Wyższa gęstość zaludnienia wymaga między innymi większej ilości nakładów na transport i komunikację publiczną. Największa gęstość zaludnienia w Białymstoku występuje w przypadku osiedli: Piasta II, Piasta, Bojary, Zielone Wzgórze, Słoneczny Stok, Sienkiewicza oraz Dziesięciny I.

Rysunek 22. Gęstość zaludnienia w podziale na osiedla w roku 2015

Źródło: Opracowanie własne danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

Na terenie miasta w 2015 roku znajdowało się 126 357 mieszkań. Zanotowano wzrost tej liczby o 9 150 względem 2010 roku. W 2010 roku mieszkańcy Białegostoku mieli do swojej dyspozycji 426 351 izb oraz 7 060 458 m² powierzchni użytkowej. Natomiast w 2015 roku liczba izb wynosiła 455 693, a obszar powierzchni użytkowej wzrósł do 7 690 741 m².

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mieszkań	117 207	118 849	121 054	122 593	124 305	126 357
Liczba izb	426 351	432 008	438 866	443 778	449 321	455 693
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	7 060 458	7 183 724	7 333 904	7 439 224	7 556 250	7 690 741

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Warunki mieszkaniowe społeczności Białegostoku są stosunkowo dobre. W 2015 roku 99,7% mieszkań było podłączonych do sieci wodociągowej, podczas gdy w 2010 roku – 99,6% (odnotowano wzrost o 0,1 p.p.), 97,8% mieszkań było wyposażonych w łazienkę, podczas gdy w 2010 roku – 97,6% (wzrost o 0,2 p.p.) oraz 95,7% posiadało centralne ogrzewanie, podczas gdy w 2010 roku – 95,2% (wzrost o 0,5 p.p.).

Tabela 15. Wyposażenie mieszkań na terenie miasta w instalacje w latach 2010 oraz 2015

Wyszczególnienie	Udział [w%]
2010 rok	
Wodociągi	99,6
Łazienka	97,6
Centralne ogrzewanie	95,2
2015 rok	
Wodociągi	99,7
Łazienka	97,8
Centralne ogrzewanie	95,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

8.5. Infrastruktura Edukacyjna

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie miasta w 2015 roku znajdowało się 140 placówek wychowania przedszkolnego, do których uczęszczało 10 134 dzieci. Ponadto w Białymstoku funkcjonowały 543 oddziały wychowania przedszkolnego. Łączna liczba miejsc w przedszkolach wynosiła 10 389.

W 2015 roku na terenie miasta działało 59 szkół podstawowych (do których uczęszczało 19 394 uczniów) oraz 44 gimnazja (do których uczęszczało 7 858 uczniów). Dane z 2014 roku wskazują na istnienie 68 szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczało 17 136 osób.

Dokładne dane dotyczące edukacji w latach 2010 – 2015 znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 16. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w latach 2010-2015

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Placówki wychowania przedszkolnego	107	114	123	132	135	140
Oddziały wychowania przedszkolnego	429	471	487	524	531	543
Miejsca w przedszkolach	8678	8957	9481	9958	10247	10389
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	10005	10587	11043	11444	10949	10134
Szkoły podstawowe	48	49	50	52	53	59
Uczniowie szkół podstawowych	15519	15660	15753	16209	17721	19394
Szkoły gimnazjalne	44	42	44	45	45	44
Uczniowie szkół gimnazjalnych	8766	8501	8180	7901	7771	7858
Szkoły ponadgimnazjalne	97	96	93	79	68	60
Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	20646	19823	19071	17876	17136	16618
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach podstawowych	21	21	21	22	21	21
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach gimnazjalnych	22	22	22	23	23	23
Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach ponadgimnazjalnych	25	24	25	25	26	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W roku 2015 w Białymstoku funkcjonowały następujące uczelnie wyższe oraz filie i punkty zamiejscowych szkół wyższych:

1. Publiczne

- Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza w Warszawie Wydział Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku (filia zamiejscowej szkoły wyższej);
- Politechnika Białostocka;
- Uniwersytet Medyczny w Białymstoku;
- Uniwersytet Muzyczny im. Fryderyka Chopina w Warszawie Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku (filia zamiejscowej szkoły wyższej);
- Uniwersytet w Białymstoku;

2. Prywatne

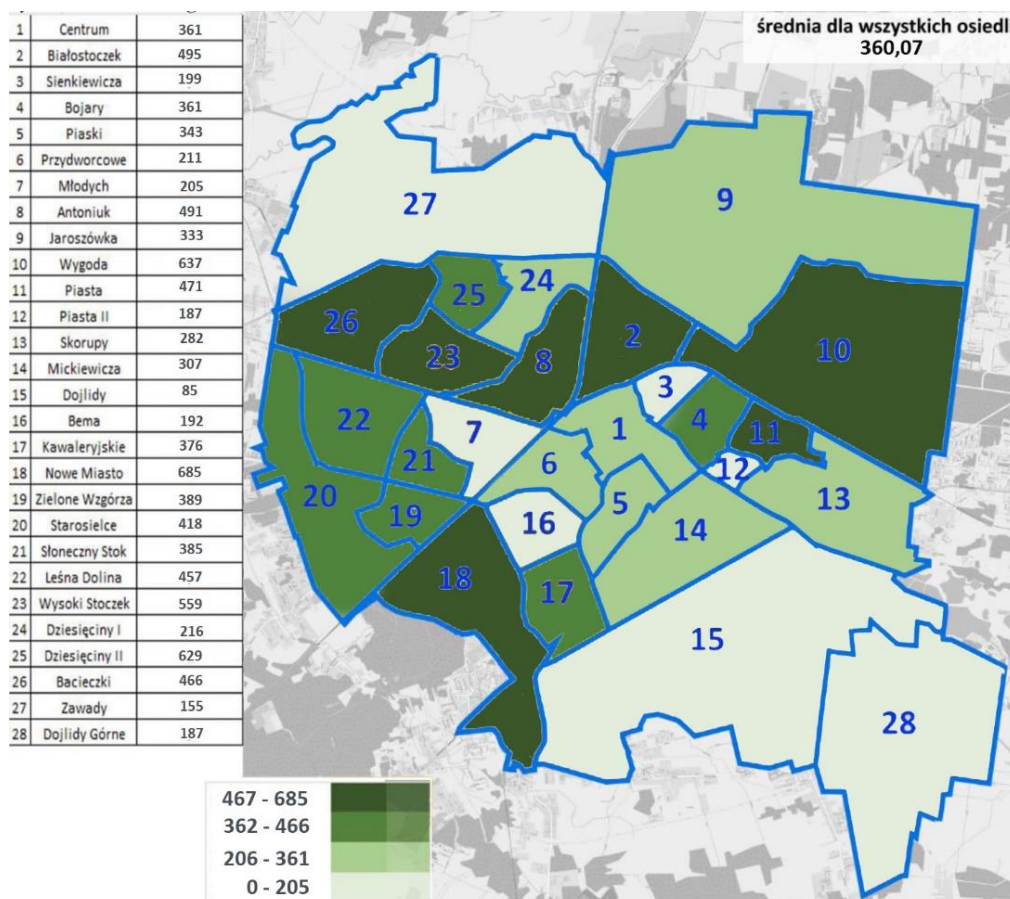
- Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Białymstoku;
- Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie Sekcja św. J. Chrzyciela Studium Teologii w Białymstoku (filia zamiejscowej szkoły wyższej);
- Wyższa Szkoła Administracji Publicznej im. S. Staszica w Białymstoku;
- Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku;
- Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku;
- Wyższa Szkoła Medyczna w Białymstoku;
- Wyższa Szkoła Menedżerska w Białymstoku;
- Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku

8.6. Żłobki

W Białymstoku od 2013 roku można zaobserwować stały wzrost liczby urodzeń oraz dodatni przyrost naturalny, co zostało przedstawione w diagnozie sfery społecznej. Poniższy rysunek przedstawia rozkład dzieci w wieku do lat 3 na poszczególnych osiedlach.

Rysunek 23. Liczba osób w wieku 0-3 zameldowanych na pobyt stały w Białymstoku w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne

Najwięcej najmłodszych mieszkańców miasta zamieszkuje osiedla: Antoniuk, Bacieczki, Białostoczek, Bojary, Centrum, Dziesięciny II, Kawalerskie, Leśna Dolina, Nowe Miasto, Piasta I, Słoneczny Stok, Starosielce, Wygoda, Wysoki Stoczek i Zielone Wzgórza.

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. Opieka w:

- żłobku jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia.
- klubie dziecięcym jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 1 roku życia.

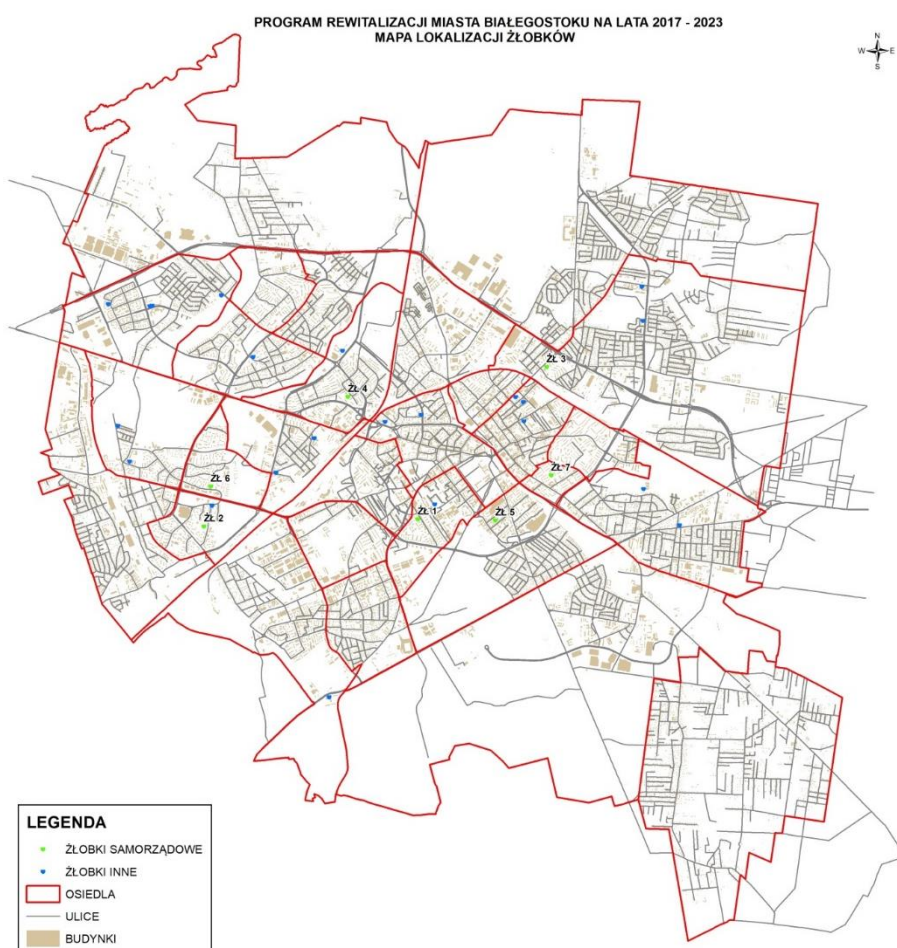
W Białymstoku rekrutacja do żłobka odbywa się w systemie ciągłym, w miarę posiadanych wolnych miejsc. Żłobkową opieką nad dzieckiem w wieku do lat 3 objęte zostaną dzieci:

- w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia do końca roku szkolnego w którym dziecko ukończy 3 rok życia.

- rodziców pracujących lub uczących się, gdy dwoje rodziców pracuje lub uczy się.
- w przypadku rodzin albo rodzica pracującego względnie uczącego się w przypadku osób samotnie wychowujących dzieci. (Za osoby pracujące uznaje się również osoby bezrobotne, pozostające bez pracy przez okres maksymalnie trzech miesięcy od dnia utraty pracy, dokumentujące ten fakt, co miesiąc zaświadczeniem z Powiatowego Urzędu Pracy.)
- rodziców mieszkańców miasta Białegostoku, niewskazujących w rozliczeniu rocznym PIT innego miejsca przekazywania podatku niż Miasto Białystok²².

Prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2017 r. poz.2168, z późn. zm.) i wymaga wpisu do rejestru żłobków i klubów dziecięcych. W ww. rejestrze w 2015 roku w Białymstoku funkcjonowało 7 żłobków publicznych oraz 23 placówki niepubliczne (9 żłobków i 14 klubów dziecięcych). Poniższy rysunek przedstawia rozmieszczenie żłobków i klubów dziecięcych z podziałem na osiedla Białegostoku.

Rysunek 24. Rozmieszczeni żłobków i klubów dziecięcych w Białymstoku

Źródło: Opracowanie własne Zespołu ds. Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Białymstoku

²² <http://www.zlobek.bialystok.pl/rekrutacja.html>

W 2015 roku placówki świadczące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 znajdowały się na osiedlach: Bacieczki, Wysoki Stoczek, Antoniuk, Wygoda, Nowe Miasto, Zielone Wzgórza, Słoneczny Stok, Młodych, Skorupy, Mickiewicza, Piaski, Centrum, Bojary, Piasta II, Leśna Dolina.

W Białymstoku w 2015 roku opieką w żłobkach objęto 1347 dzieci w wieku do lat 3, co stanowiło około 40 % zgłaszanego zapotrzebowania na tego rodzaju usługi. Placówki publiczne w swojej ofercie posiadają ponad dwukrotnie większą liczbę miejsc niż obiekty niepubliczne. Wynika to z obowiązujących regulacji prawnych. Poniższe tabela przedstawiają rozkład ilości miejsc w placówkach publicznych i niepublicznych oraz ilość dzieci oczekujących na przyjęcie do żłobków Miejskich.

Tabela 17. Informacje dotyczące żłobków publicznych według stanu na dzień 31.12.2015 r.

Żłobek publiczny	Ilość miejsc w Żłobkach Miejskich na dzień 31.12.2015 r.	Ilość dzieci oczekujących na przyjęcie do Żłobków Miejskich na dzień 01.05.2015 r.
Nr 1 Integracyjny	141	296
Nr 2	140	364
Nr 3	148	190
Nr 4	125	264
Nr 5	120	272
Nr 6	122	347
Nr 7	132	175
Razem	928	1908

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Tabela 18. Informacje dotyczące żłobków i klubów dziecięcych niepublicznych w 2015 r.

Niepubliczne formy organizacyjne opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	Ilość placówek	Ilość miejsc
żłobki	9	142
kluby dziecięce	14	277
Razem	23	419

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Białymstoku

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, iż ilość dostępnych miejsc zarówno w placówkach publicznych jak i niepublicznych oferujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców. Trudno jest zdiagnozować powyższy problem z przyporządkowaniem go do danego osiedla, gdyż do żłobków

przyjmowane są dzieci z różnych części Białegostoku. Rodzice wybierając żłobek prawdopodobnie kierują się bliskością obiektu do miejsca zamieszkania lub pracy swojego lub dziadków oraz dostępnością komunikacyjną. W związku z powyższym zdiagnozowany problem dotyczy wszystkich mieszkańców miasta. Powstanie dodatkowych żłobków pozwoli m. in. na powrót rodziców do pracy w związku z dostępnością większej ilości miejsc dla dzieci i sprawowania nad nimi opieki w nowych placówkach.

8.7. Infrastruktura sportowa i turystyczna

O jakości życia i aspektach przestrzenno-funkcjonalnych świadczy również możliwość wypoczynku i rekreacji, zwłaszcza bez konieczności wyjazdu poza miejsce zamieszkania bądź w niedalekiej odległości od niego. W związku z niedużą odległością mieszkańcy Białegostoku mogą wykorzystywać w celach rekreacyjno-wypoczynkowych doliny rzek, zbiorniki wodne, zespoły ogrodów działkowych, zespoły zabudowy letniskowej, czy parki krajobrazowe. Istotne w tym względzie są również funkcjonujące na terenie miasta obiekty sportowo-rekreacyjne, tj.:

- Ośrodek Sportów Wodnych „Dojlidy” – z nowym wielofunkcyjnym budynkiem, budynkami hangarowymi na sprzęt, prysznicami i przebieralniami, a także polem kempingowym, miejscem na ognisko, placami zabaw, otwartą siłownią, kąpieliskami z pomostami oraz ścieżkami spacerowymi i rowerowymi;
- 5 pływalni (łącznie z pływalnią usytuowaną przy Domu Pomocy Społecznej przy ul. Baranowickiej);
- 1 sztuczne lodowisko;
- 3 ośrodki z kortami tenisowymi;
- 3 hale sportowe (przy uczelniach);
- 1 stadion piłkarski;
- 1 stadion lekkoatletyczny;
- 9 boisk piłkarskich (w tym 2 orliki, 1 do piłki plażowej), 3 boiska wielofunkcyjne;
- 3 strzelnice sportowe przy szkołach;
- 2 skateparki.

Poza wymienionymi obiektami, przy szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie całego miasta funkcjonuje 100 sal gimnastycznych o różnych wymiarach. Warto zaznaczyć, że w Białymstoku działalność prowadzi również wiele jednostek prywatnych oferujących zajęcia sportowe (m.in. pilates, aerobik, siłownie, fitness).

Podsumowując zaznaczyć należy, że największą dostępność do obiektów sportowych mają mieszkańcy osiedli: Starosielce, Antoniuk, Bema, Piaski, Kawaleryjskie, Mickiewicza oraz częściowo Dojlidy.

Na podstawie mapy znajdującej się na następnej stronie należy zauważyć, że obiekty sportowe są zlokalizowane głównie w centralnej i zachodniej części miasta, we wschodniej jest ich nieco mniej. W północnej i południowej części jednostki liczba ośrodków sportowych jest znikoma – występują sporadycznie lub nie ma ich w ogóle.

Rysunek 25. Rozmieszczenie obiektów sportowych i turystycznych w Białymstoku według osiedli

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GIS Białystok

Tabela 19. Liczba obiektów sportowych i turystycznych w Białymstoku według osiedli

Lp.	Osiedle	Obiekty sportowe	Hotele i miejsca noclegowe	Razem
1	Centrum	5	9	14
2	Białostoczek	11	1	12
3	Sienkiewicza	3	2	5
4	Bojary	8	3	11
5	Piaski	13	1	14
6	Przydworcowe	5	1	6
7	Młodych	1	1	2
8	Antoniuk	14	1	15
9	Jaroszwka	3	4	7
10	Wygoda	7	1	8
11	Piasta	11	0	11

<i>Lp.</i>	<i>Osiedle</i>	<i>Obiekty sportowe</i>	<i>Hotele i miejsca noclegowe</i>	<i>Razem</i>
12	<i>Piasta II</i>	4	0	4
13	<i>Skorupy</i>	4	1	0
14	<i>Mickiewicza</i>	5	2	7
15	<i>Dojlidy</i>	7	0	7
16	<i>Bema</i>	3	2	5
17	<i>Kawaleryjskie</i>	4	2	6
18	<i>Nowe Miasto</i>	6	1	7
19	<i>Zielone Wzgórza</i>	5	0	5
20	<i>Starosielce</i>	6	0	6
21	<i>Słoneczny Stok</i>	3	0	3
22	<i>Leśna Dolina</i>	2	1	3
23	<i>Wysoki Stoczek</i>	4	0	4
24	<i>Dziesięciny I</i>	5	0	5
25	<i>Dziesięciny II</i>	5	1	6
26	<i>Bacieczki</i>	5	0	5
27	<i>Zawady</i>	0	0	0
28	<i>Dojlidy Górne</i>	1	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GIS Białystok

W mieście działa Białostocki Ośrodek Sportu i Rekreacji, który realizuje zadania własne miasta Białegostoku w zakresie kultury fizycznej i turystyki poprzez:

- zarządzanie i administrowanie obiektami oraz urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi;
- organizowanie zajęć, zawodów i imprez sportowych;
- zapewnienie i szkolenie kadry instruktorów do prowadzenia zajęć sportowych;
- tworzenie, utrzymywanie i udostępnianie bazy sportowo-rekreacyjnej;
- prowadzenie działalności służącej upowszechnianiu kultury fizycznej oraz prawidłowemu funkcjonowaniu i rozwojowi Ośrodka, działalności hotelarsko-gastronomicznej, wypożyczalni sprzętu sportowego i turystycznego;
- organizację i obsługę ruchu turystycznego;
- prowadzenie innej działalności, w tym działalności gospodarczej, celem pozyskiwania środków na rozszerzenie działalności statutowej Ośrodka w zakresie upowszechniania kultury fizycznej²³.

Jednostka administruje Zespołem Obiektów Sportowych Zwierzyniec, trzema pływalniami i Ośrodkiem Sportów Wodnych „Dojlidy”. Innymi instytucjami, realizującymi działania z zakresu sportu i rekreacji są: Stadion Miejski (dysponujący stadionami piłkarskim) i Zarząd Mienia Komunalnego (sprawujący nadzór nad terenami sportowo-rekreacyjnymi, boiskami piłkarskimi, Skate

²³ Sposoby realizacji zadań BOSiR pochodzą z Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Białymstoku biparch.um.bialystok.pl.

parkiem i Centrum Sportów Miejskich). W tym zakresie należy również wskazać na boiska typu Orlik funkcjonujące przy Szkole Podstawowej nr 37 i Zespole Szkół Handlowo-Ekonomicznych.

Tabela 20. Obiekty sportowe administrowane przez białostockie miejskie jednostki organizacyjne²⁴

L.p.	Nazwa Instytucji	Obiekt	Adres
1	Białostocki Ośrodek Sportu i Rekreacji	Zespół Obiektów Sportowych Zwierzyniec, w którego skład wchodzi: stadion lekkoatletyczny, boisko treningowe, lodowisko, korty tenisowe	ul. 11 Listopada 28
		Pływalnia Sportowa	ul. Włókiennicza 4
		Pływalnia Rodzinna	ul. Stroma 1a
		Pływalnia Kameralna	ul. Mazowiecka 39c
		Ośrodek Sportów Wodnych „Dojlidy”	ul. Plażowa
2	Stadion Miejski Sp. z o.o.	Stadion piłkarski oraz boisko treningowe	ul. Słoneczna 1
		Stadion piłkarski	ul. Elewatorska
3	Zarząd Mienia Komunalnego	Tereny Sportowo-Rekreacyjne	ul. Zachodnia,
		Boiska piłkarskie	ul. Pieczurki, ul. Barszczańska
		Centrum Sportów Miejskich - Parkour	ul. Węglowa
		Skate park	park im. Jadwigi Dziekońskiej, przy "Spodkach"
4	Szkoła Podstawowa Nr 37	Moje Boisko Orlik 2012	ul. Jaworowa 8
5	Zespół Szkół Handlowo-Ekonomicznych	Moje Boisko Orlik 2012	ul. Bema 105

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Białymstoku

²⁴ Pozostałe obiekty sportowe miejskie tj. hale sportowe, boiska piłkarskie, boiska wielofunkcyjne, administrowane są przez placówki oświatowe miasta Białystok

Tabela 21. Liczba obiektów sportowych na km² powierzchni

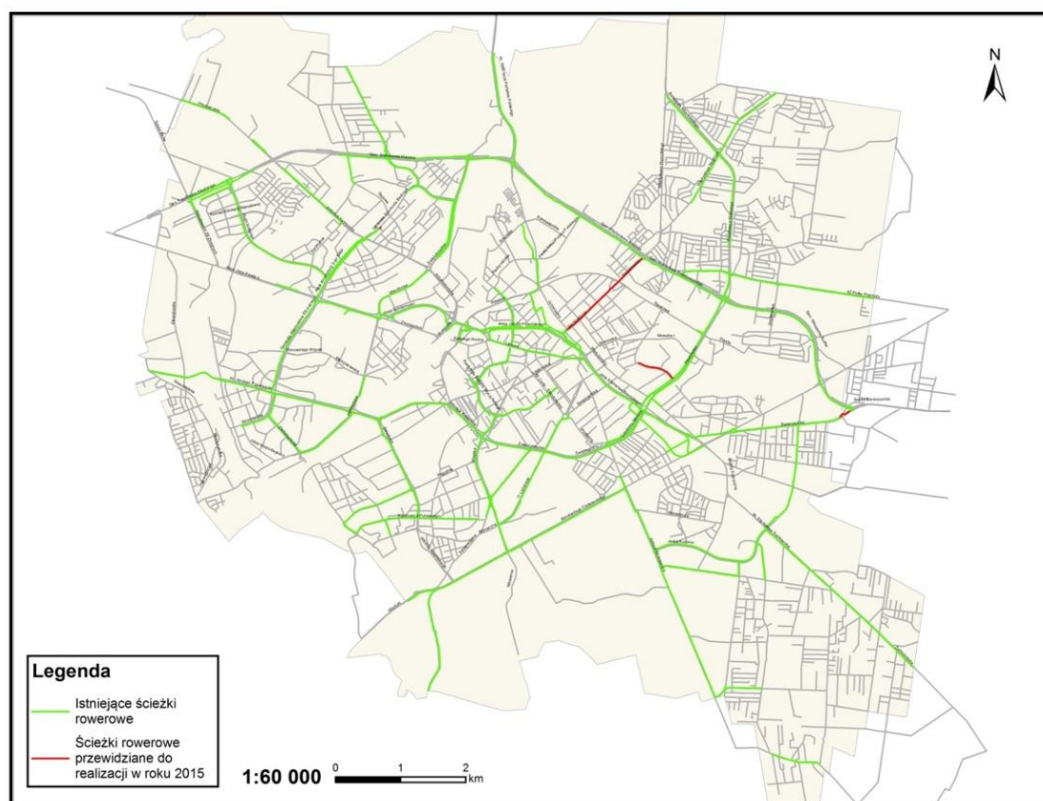
Osiedle	Średnia liczba obiektów sportowych na km ²
Średnia dla Białegostoku	1,5
Centrum	2,6
Białostoczek	4,2
Sienkiewicza	4,4
Bojary	6,6
Piaski	10,1
Przydworcowe	3,3
Młodych	0,6
Antoniuk	6,2
Jaroszówka	0,2
Wygoda	0,7
Piasta	11,5
Piasta II	11,4
Skorupy	1,1
Mickiewicza	1,3
Dojlidy	0,5
Bema	2,2
Kawaleryjskie	2,4
Nowe Miasto	1,6
Zielone Wzgórza	4,2
Starosielce	1,4
Słoneczny Stok	2,8
Leśna Dolina	0,7
Wysoki Stoczek	2,1
Dziesięciny I	4,3
Dziesięciny II	3,1
Bacieczki	1,7
Zawady	0,0
Dojlidy Górne	0,1
legenda:	
0 – 0,7	
0,8 – 2,2	
2,3 – 4,2	
4,3 – 11,5	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu miejskiego w Białymstoku

Białystok jest również wyposażony w bogatą sieć ścieżek rowerowych (poniższa mapa przedstawia rozkład graficzny). Zaznaczyć należy, że na terenie miasta funkcjonuje Białostocka Komunikacja Rowerowa (BiKeR). Rowery są dostępne od 1 kwietnia do 30 listopada każdego roku i stanowią uzupełnienie podstawowej komunikacji miejskiej. Rowerzyści mają obecnie do dyspozycji 46 stacji i 460 rowerów. W 2015 roku odnotowano: 473 102 wypożyczenia (wzrost o 36% względem roku 2014), 12 226 nowych rejestracji, a dzienny rekord wypożyczeń wyniósł 4 125 (2 czerwca). Do najpopularniejszych stacji wypożyczeń zaliczyć należy: Rynek/Kościuszki, Zwierzyniecka/Świerkowa, Wiejska/Pogodna, Mickiewicza/Świętojańska, Piłsudskiego/Sienkiewicza,

natomiast za najczęstsze stacje zwrotów uznano: Rynek/Moniuszki, Zwierzyniecka/Świerkowa, Wiejska/Pogodna, Bohaterów Monte Cassino/Wyszyńskiego, Mickiewicza/Świętojańska. Jednocześnie w 2015 roku w Choroszczy uruchomiono pierwszą aglomeracyjną stację rowerów miejskich w kraju, a w Juchnowcu Kościelnym wystartował system, składający się z 2 stacji i 20 rowerów – kompatybilny z BiKeR²⁵.

Rysunek 26. Sieć dróg rowerowych

Źródło: *arch.um.bialystok.pl*

Turyści mogą korzystać także z licznych szlaków turystycznych:

- Szlak rodu Branickich;
- Szlak architektury drewnianej;
- Szlak białostockich fabrykantów;
- Szlak esperanto i wielu kultur;
- Szlak białostockich świętyń;
- Szlak Bojar.

²⁵ <http://bikerbialystok.pl/o-biker/> [data dostępu: 20.12.2016 r.].

Podsumowując liczba obiektów sportowych na km² powierzchni jest niższa od średniej wartości tego wskaźnika dla miasta na osiedlach:

- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Jaroszówka,**
- ⇒ **Wygoda,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Mickiewicza,**
- ⇒ **Dojlidy,**
- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Leśna Dolina,**
- ⇒ **Zawady,**
- ⇒ **Dojlidy Górne.**

8.8. Infrastruktura Kultury

Na terenie miasta działa 7 miejskich i 6 wojewódzkich instytucji kultury. Instytucje miejskie są finansowane z budżetu Miasta Białegostoku. Należą do nich:

Białostocki Ośrodek Kultury, prowadzący działalność na terenie osiedla Piaski, organizuje lub współorganizuje około 300 imprez ogólnomiejskich, w których udział bierze średnio ponad 80 tysięcy osób. Propozycje kierowane są do wszystkich mieszkańców miasta, a udział w części z nich jest bezpłatny. Spośród proponowanych przez BOK wydarzeń wielkim powodzeniem u odbiorców cieszą się festiwale: Dni Sztuki Współczesnej, Jesień z Bluesem, Międzynarodowy Festiwal Filmów Krótkometrażowych ŻUBROFFKA, Inny Wymiar (od 2013 roku w ramach projektu Wschód Kultury), Ciekawi Świata, „Underground/Independent?”, a także inne imprezy²⁶.

Białostocki Teatr Lalek, instytucja artystyczna, znajduje się na terenie osiedla Centrum, przygotowuje w każdym sezonie od 3 do 5 nowych premier, wykorzystujących rozmaite techniki lalkowe (m.in. kukła, pacynka, marionetka), formy teatru wizualnego, teatru przedmiotu, teatru maski i teatru aktorskiego²⁷.

Ofertę kulturalną przygotowuje też **Dom Kultury „Śródmieście”** (osiedle Centrum), ośrodek edukacji artystycznej, realizujący zadania z zakresu wychowania, edukacji kulturalnej i upowszechniania kultury wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych²⁸.

Na terenie osiedla Centrum swoją siedzibę ma także **Galeria Arsenal**. Galeria realizuje konsekwentny autorski program wystawienniczy - prezentuje i promuje sztukę najnowszą różnych

²⁶ <http://bok.bialystok.pl/o-nas/> [data dostępu: 20.12.2016 r.].

²⁷ http://www.btl.bialystok.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=26&lang=pl [data dostępu: 20.12.2016 r.].

²⁸ <http://www.dksrodmiescie.pl/index.php> [data dostępu: 20.12.2016 r.].

mediów (malarstwo, rzeźba, obiekty, fotografia, wideo, instalacje intermedialne, performance, itp.) poprzez wystawy, koncerty i pokazy filmowe²⁹.

Galeria im. Sleńdzińskich, posiada dwie siedziby na terenie osiedla Centrum. Celem działalności Galerii jest upowszechnianie i udostępnianie zbiorów rodu Sleńdzińskich, dokumentujących kulturę Kresów Wschodnich oraz prezentowanie dorobku i historii lokalnego środowiska artystycznego³⁰.

Muzeum Wojska w Białymstoku to instytucja muzealna zajmująca się historią wojskowości, posiadająca liczną kolekcję eksponatów wojskowych. Muzeum jest największą tego typu instytucją w województwie podlaskim oraz jednym z najchętniej odwiedzanych muzeów³¹.

Miejską instytucją utworzoną w 2011 roku jest **Centrum im. Ludwika Zamenhofs**, proponujące zwiedzającym wystawę stałą „Białystok młodego Zamenhofs” oraz liczne wystawy czasowe, koncerty, projekcje filmowe, przedstawienia teatralne. W CLZ organizowane są też dyskusje panelowe, wykłady i promocje literackie³². Z dniem 31 grudnia 2016 roku CLZ zakończyło działalność jako odrębna instytucja i zostało połączone z Białostockim Ośrodkiem Kultury. Ponadto od 1 stycznia 2017 roku rozpoczęła działalność nowa instytucja muzealna – Muzeum Pamięci Sybiru, z siedzibą przy ul. Sienkiewicza 26.

Tabela 22. Miejskie instytucje kultury na terenie Białegostoku w roku 2015

L.p.	Nazwa instytucji	Adres
1.	Białostocki Ośrodek Kultury	15-281 Białystok, ul. Legionowa 5
2.	Białostocki Teatr Lalek	15-875 Białystok, ul. Kalinowskiego 1
3.	Dom Kultury „Śródmieście”	15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 13
4.	Galeria Arsenal	15-232 Białystok, ul. Mickiewicza 2 (oraz ul. Elektryczna 13)
5.	Galeria im. Sleńdzińskich	15-461 Białystok, ul. Waryńskiego 24 a (oraz ul. Legionowa 2)
6.	Muzeum Wojska	15-089 Białystok, ul. Kilińskiego 7 (oraz oddział Muzeum Wojska - Muzeum Pamięci Sybiru, ul. Sienkiewicza 26)
7.	Centrum im. Ludwika Zamenhofs	15-062 Białystok, ul. Warszawska 19

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Białymstoku

W Białymstoku funkcjonują także galerie sztuki (w tym galerie prywatne, mające charakter komercyjny), teatry (w tym stowarzyszenia i fundacje prowadzące działalność teatralną) oraz domy

²⁹ <http://galeria-arsenal.pl/o-nas> [data dostępu: 20.12.2016 r.].

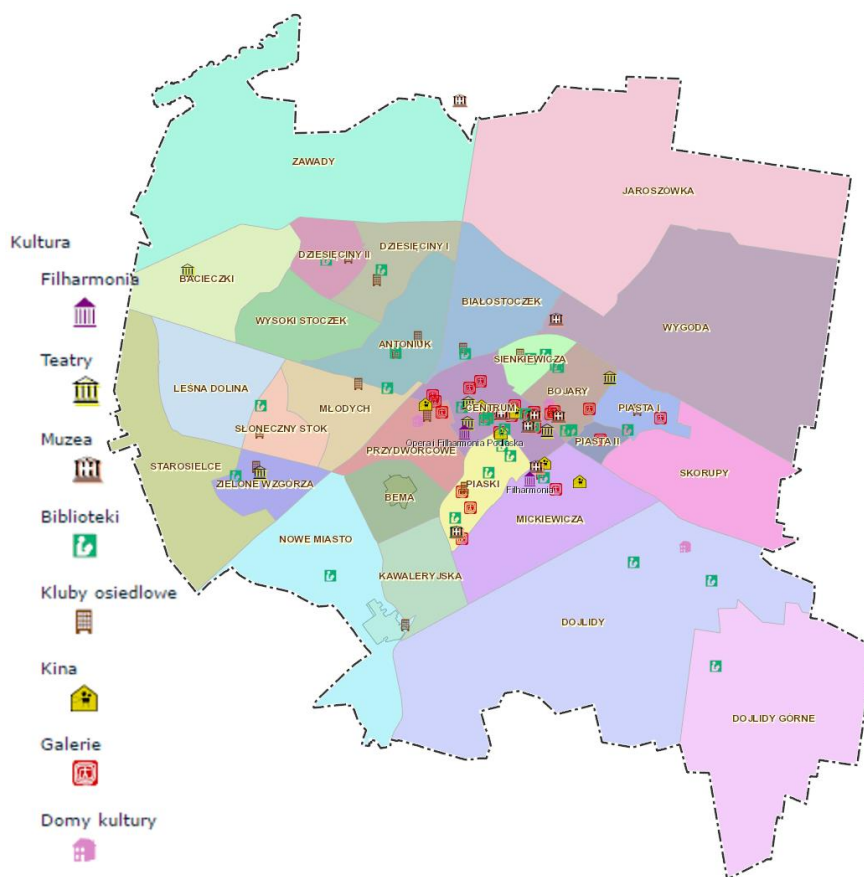
³⁰ <http://galeriaslendzinski.pl/index.php?id=301> [data dostępu: 20.12.2016 r.].

³¹ <http://www.mwb.com.pl/mwb2015/p,69,historia-muzeum> [data dostępu: 20.12.2016 r.].

³² <http://www.centrumzamenhofs.pl/p,10,clz> [data dostępu: 20.12.2016 r.].

kultury i spółdzielcze kluby osiedlowe. Na podstawie poniższej mapy należy zauważyć, że obiekty kulturalne są zlokalizowane głównie w centralnej części miasta.

Rysunek 27. Rozmieszczenie obiektów kulturalnych na terenie Białegostoku według osiedli

Źródło: opracowanie własne na podstawie GIS Białystok

Tabela 23. Liczba obiektów kulturalnych na terenie Białegostoku według osiedli

L.p.	Osiedle	Filharmonie	Teatry	Muzea	Biblioteki	Kina	Galerie	Domy kultury/ kluby osiedlowe	Razem
1	Centrum	1	3	3	5	2	11	2	27
2	Białostoczek	0	0	0	1	0	0	1	2
3	Sienkiewicza	0	0	0	2	0	0	1	3
4	Bojary	0	1	1	4	0	3	1	10
5	Piaski	0	0	1	6	1	4	1	13
6	Przydworcowe	0	0	0	0	1	1	2	4
7	Młodych	0	0	0	0	0	0	1	1
8	Antoniuk	0	0	0	2	0	0	1	3
9	Jaroszówka	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Wygoda	0	0	1	0	0	0	0	1

L.p.	Osiedle	Filharmonie	Teatry	Muzea	Biblioteki	Kina	Galerie	Domy kultury/ Kluby osiedlowe	Razem
11	Piasta	0	0	0	1	0	1	1	3
12	Piasta II	0	0	0	0	0	1	0	1
13	Skorupy	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Mickiewicza	1	0	1	1	2	1	1	7
15	Dojlidy	0	0	0	2	0	0	1	3
16	Bema	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Kawalerskie	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Nowe Miasto	0	0	0	1	0	0	1	2
19	Zielone Wzgórze	0	1	0	1	0	0	1	2
20	Starosielce	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Słoneczny Stok	0	0	0	1	0	0	1	2
22	Leśna Dolina	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Wysoki Stoczek	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Dziesięciny I	0	0	0	1	0	0	1	2
25	Dziesięciny II	0	0	0	1	0	0	1	2
26	Bacieczki	0	1	0	0	0	0	0	1
27	Zawady	0	0	0	0	0	0	0	0
28	Dojlidy Górne	0	0	0	1	0	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GIS Białystok

Tabela 24. Liczba instytucji kultury na km² powierzchni

Osiedla	Średnia liczba instytucji kultury na km ²
Średnia dla Białegostoku	0,9
Centrum	13,8
Białostoczek	0,8
Sienkiewicza	4,4
Bojary	8,2
Piaski	10,1
Przydworcowe	2,7
Młodych	0,6
Antoniuk	1,3
Jaroszówka	0,0
Wygoda	0,1
Piasta	3,1
Piasta II	2,9
Skorupy	0,0
Mickiewicza	1,9
Dojlidy	0,2
Bema	0,0
Kawalerskie	0,0
Nowe Miasto	0,5

Osiedla	Średnia liczba instytucji kultury na km ²
Średnia dla Białegostoku	0,9
Zielone Wzgórza	1,7
Starosielce	0,0
Słoneczny Stok	1,9
Leśna Dolina	0,0
Wysoki Stoczek	0,0
Dziesięciny I	1,7
Dziesięciny II	1,2
Bacieczki	0,3
Zawady	0,0
Dojlidy Górne	0,1
legenda:	
0	
0,1 – 0,6	
0,7 – 1,9	
2 – 13,8	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu miejskiego w Białymstoku

Podsumowując liczba instytucji kultury na km² powierzchni jest niższa od średniej wartości tego wskaźnika dla miasta na osiedlach:

- ⇒ **Białostoczek,**
- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Jaroszówka,**
- ⇒ **Wygoda,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Dojlidy,**
- ⇒ **Bema,**
- ⇒ **Kawaleryjskie,**
- ⇒ **Nowe Miasto,**
- ⇒ **Starosielce,**
- ⇒ **Leśna Dolina,**
- ⇒ **Wysoki Stoczek,**
- ⇒ **Bacieczki,**
- ⇒ **Zawady,**
- ⇒ **Dojlidy Górne.**

8.9. Infrastruktura ochrony zdrowia

O zdrowie i życie mieszkańców miasta dba kadra wykwalifikowanych pracowników, zatrudnionych w następujących szpitalach:

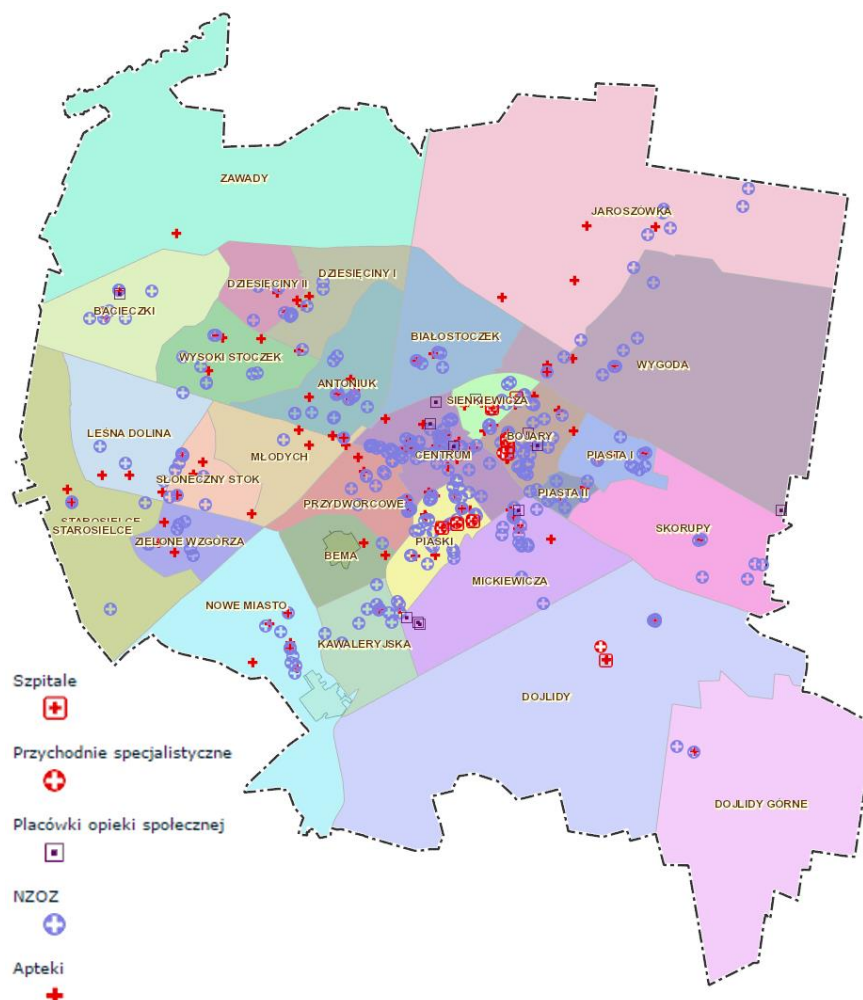
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. K. Dłuskiego;

- Szpital Położniczo-Ginekologiczny;
- Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gruźlicy i Chorób Płuc;
- Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. L. Zamenhofa;
- Samodzielny Szpital Miejski im. PCK;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej. Wojewódzki Szpital Zespolony im. J. Śniadeckiego;
- Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Akademii Medycznej.

Na terenie miasta funkcjonują również 123 apteki. Na podstawie poniższej mapy należy zauważyć, że obiekty opieki zdrowotnej są zlokalizowane głównie w centralnej i zachodniej części miasta, natomiast we wschodniej jest ich nieco mniej. Z kolei w północnej i południowej części miasta liczba obiektów opieki zdrowotnej jest znikoma, występują sporadycznie lub w ogóle.

Rysunek 28. Rozmieszczenie punktów opieki zdrowotnej na terenie miasta Białegostoku według osiedli

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GIS Białystok

Tabela 25. Liczba punktów opieki zdrowotnej na terenie miasta Białegostoku według osiedli

Lp.	Osiedle	Szpitala	Przychodnie specjalistyczne	Placówki opieki społecznej	NZOZ	Apteki	Razem
1	Centrum	0	0	3	43	13	59
2	Białostoczek	0	0	0	6	2	8
3	Sienkiewicza	2	1	1	19	7	30
4	Bojary	3	2	2	35	9	51
5	Piaski	3	3	0	38	13	57
6	Przydworcowe	0	0	0	29	3	32
7	Młodych	0	0	0	1	2	3
8	Antoniuk	0	0	0	15	9	24
9	Jaroszówka	0	0	0	8	4	12
10	Wygoda	0	0	0	8	3	11
11	Piasta	0	0	0	9	3	12
12	Piasta II	0	0	0	8	2	10
13	Skorupy	0	0	0	6	1	7
14	Mickiewicza	0	0	4	17	6	27
15	Dojlidy	1	1	0	5	2	9
16	Bema	0	0	0	1	2	3
17	Kawalerskie	0	0	0	11	2	13
18	Nowe Miasto	0	0	0	9	6	15
19	Zielone Wzgórza	0	0	0	8	4	12
20	Starosielce	0	0	0	4	2	6
21	Słoneczny Stok	0	0	0	10	5	15
22	Leśna Dolina	0	0	0	4	3	7
23	Wysoki Stoczek	0	0	0	8	6	14
24	Dziesięciny I	0	0	0	10	2	12
25	Dziesięciny II	0	0	0	4	3	7
26	Bacieczki	0	0	1	7	3	11
27	Zawady	0	0	0	0	1	1
28	Dojlidy Górne	0	0	0	2	1	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GIS Białystok

W Białymstoku realizowane są następujące programy zdrowotne:

- Program profilaktycznych szczepień ochronnych przeciwko grypie dla mieszkańców miasta Białegostoku powyżej 65 roku życia;
- Program badań mammograficznych w ramach profilaktyki raka piersi dla mieszkanki miasta Białegostoku w wieku 40 - 49 lat.

Tabela 26. Liczba placówek opieki zdrowotnej na km² powierzchni

Osiedla	Średnia liczba placówek opieki zdrowotnej na km ²
Białystok	4,6
Centrum	30,3
Białostoczek	3,0
Sienkiewicza	44,1
Bojary	41,8
Piaski	44,2
Przydworcowe	21,3
Młodych	1,7
Antoniuk	10,7
Jaroszówka	1,0
Wygoda	1,2
Piasta	12,5
Piasta II	28,6
Skorupy	1,8
Mickiewicza	7,2
Dojlidy	0,6
Bema	2,2
Kawaleryjskie	7,7
Nowe Miasto	4,0
Zielone Wzgórza	10,2
Starosielce	1,4
Słoneczny Stok	13,9
Leśna Dolina	2,6
Wysoki Stoczek	7,2
Dziesięciny I	10,3
Dziesięciny II	4,3
Bacieczki	3,7
Zawady	0,1
Dojlidy Górne	0,4
legenda:	
0 – 1,7	
1,7 – 4,3	
4,4 – 12,5	
12,6 – 30,3	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu miejskiego w Białymstoku

Podsumowując liczba placówek opieki zdrowotnej na km² powierzchni jest niższa od średniej wartości tego wskaźnika dla miasta na osiedlach:

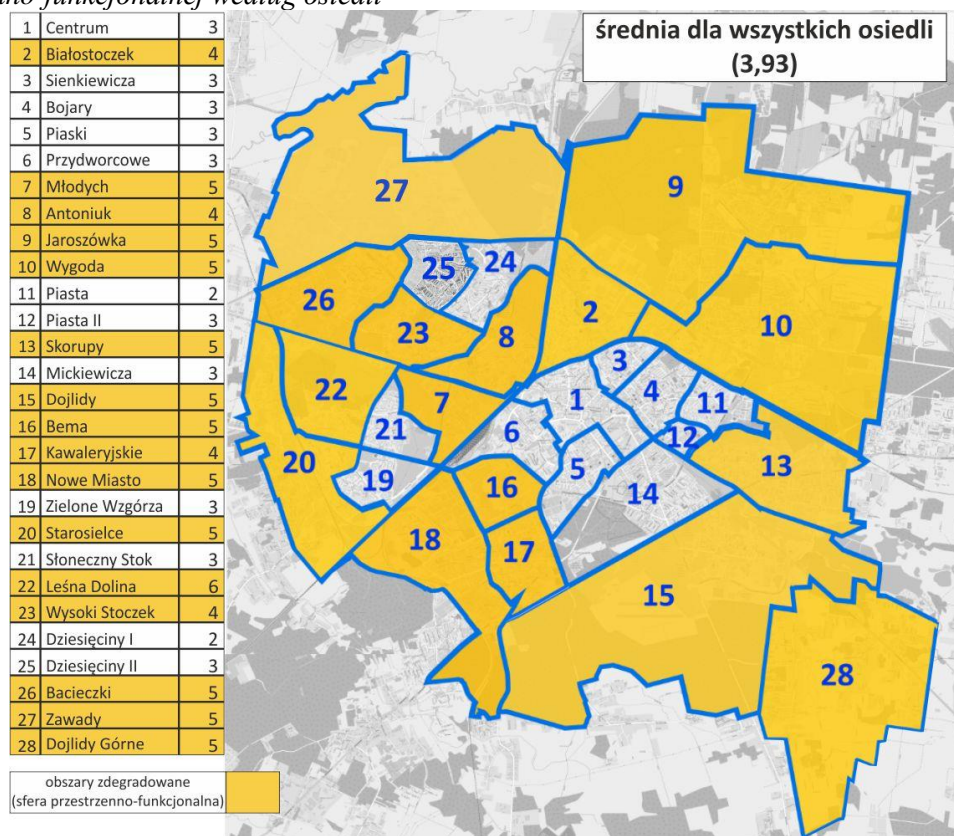
- ⇒ **Białostoczek,**
- ⇒ **Młodych,**
- ⇒ **Jaroszówka,**
- ⇒ **Wygoda,**
- ⇒ **Skorupy,**
- ⇒ **Dojlidy,**
- ⇒ **Bema,**
- ⇒ **Nowe Miasto,**

- ⇒ Starosielce,
- ⇒ Leśna Dolina,
- ⇒ Dziesięciny II,
- ⇒ Bacieczki,
- ⇒ Zawady,
- ⇒ Dojlidy Górne.

8.10. Podsumowanie sfery przestrzenno-funkcjonalnej

W ramach określenia obszarów zdegradowanych pod względem sfery przestrzenno-funkcjonalnej posłużono się siedmioma wskaźnikami: średnią liczbą osób korzystających z komunikacji publicznej w przeliczeniu na jeden przystanek, liczbą instytucji kultury na km² powierzchni, liczbą obiektów sportowych na km² powierzchni, liczbą placówek opieki zdrowotnej na km² powierzchni, gęstością zaludnienia [os./km²], niedoborem infrastruktury technicznej oraz żłobków. Średni wynik dla całego miasta to 3,93 obszary problemowe. Powyżej wskazanej wartości znalazły się osiedla: Leśna Dolina (6), Młodych (5), Skorupy (5), Dojlidy (5), Bacieczki (5), Zawady (5), Bema (5), Nowe Miasto (5), Starosielce (5), Dojlidy Górne (5), Jaroszkówka (5), Wygoda (5), Kawaleryjskie (4), Antoniuk (4), i Wysoki Stoczek (4) i Białostoczek (4).

Rysunek 29. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej według osiedli

Źródło: Opracowanie własne danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

W poniższej tabeli znajdują się natomiast szczegółowe wartości wskaźników. W przypadku średniej liczby osób korzystających z komunikacji publicznej w przeliczeniu na jeden przystanek największe natężenie obserwuje się na terenie osiedli Centrum, Sienkiewicza i Bojary, a najwyższy wskaźnik gęstości zaludnienia dotyczy terenów Piasta II, Piasta i Bojary. Najmniejsza liczba instytucji w przeliczeniu na powierzchnię charakteryzuje jednostki: Skorupy, Bema, Kawaleryjskie, Starosielce, Leśną Dolinę, Wysoki Stoczek i Zawady. Podobną metodologię zastosowano w przypadku obiektów sportowych, brak możliwości korzystania z tego typu kompleksów dotyczy jedynie mieszkańców osiedla Zawady, natomiast niższą wartość tego wskaźnika w stosunku do średniej wartości dla miasta osiągnęło jeszcze 9 osiedli. Najniższa wartość wskaźnika placówek opieki zdrowotnej w przeliczeniu na powierzchnię dotyczy również osiedla Zawady, ale także Dojlidy Górne i Dojlidy.

Tabela 27. Zestawienie wskaźników ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Zdiagnozowane problemy przestrzenno-funkcjonalne	Centrum	Białostoczek	Sienkiewicza	Bojary	Piaski	Przydworcowe	Młodych	Antoniuk	Jarosówka	Wygodna	Piasta	Piasta II	Skorupy	Mickiewicza	Dojlidy	Bema	Kawaleryjskie	Nowe Miasto	Zielone Wzgórze	Starosielce	Słoneczny Stok	Leśna Dolina	Wysoki Stoczek	Dzieścieciny I	Dzieścieciny II	Bacieczki	Zawady	Dojlidy Górne
Średnia liczba osób korzystających z komunikacji publicznej w przeliczeniu na jeden przystanek	+		+	+	+	+	+	+				+				+	+											
Liczba instytucji kultury na km ² powierzchni osiedla		+					+		+	+			+		+	+	+	+		+		+	+			+	+	+
Liczba obiektów sportowych na km ² powierzchni osiedla							+		+	+			+	+	+					+		+					+	+
Liczba placówek opieki zdrowotnej km ² powierzchni osiedla		+					+		+	+			+		+	+		+		+		+			+	+	+	+
Gęstość zaludnienia [os./km ²]	+	+	+	+	+	+		+			+	+				+	+	+	+		+	+	+	+	+	+		
Niedobór infrastruktury technicznej-wszystkie media									+	+	+		+		+			+	+	+	+	+	+			+	+	+
Żłobki	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
SUMA PROBLEMÓW	3	4	3	3	3	3	5	4	5	5	2	3	5	2	5	5	4	5	3	5	3	6	4	2	3	5	5	5

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miejskiego w Białymstoku

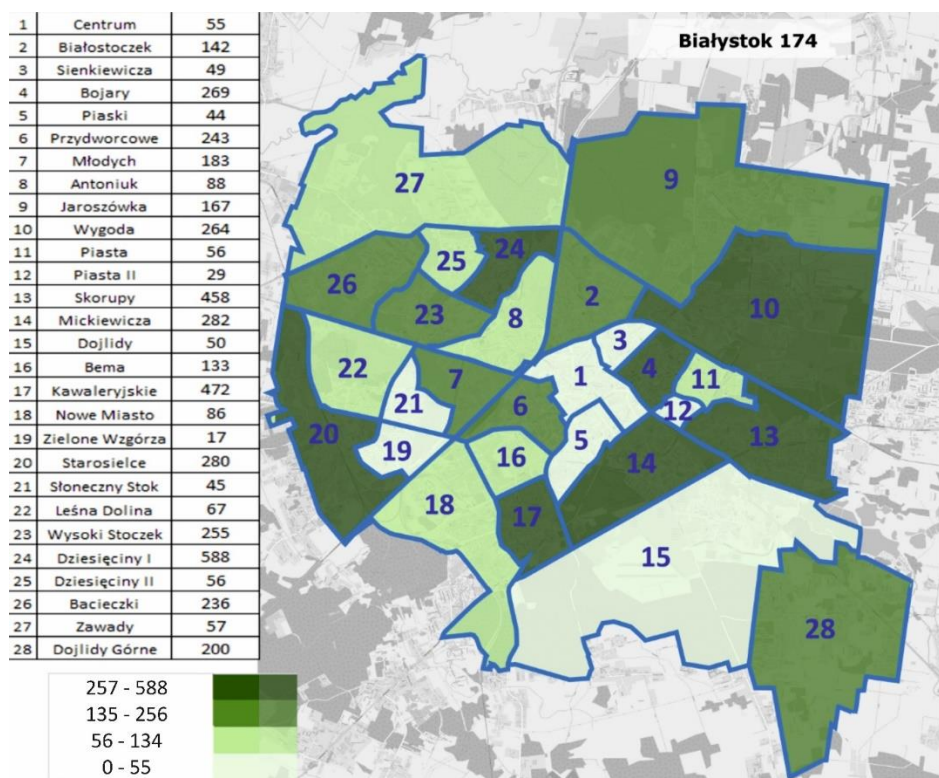
9. Sfera techniczna

9.1. Budynki niskoemisyjne

Zarówno na stan środowiska, jak i komfort życia mieszkańców wpływ ma niskoemisyjność. Główną przyczyną niskoemisyjności w budownictwie są źródła ciepła. Nowe budynki projektuje się w taki sposób, by minimalizować straty energii potrzebnej na ogrzanie, wentylację oraz podgrzanie wody. Również w już istniejących budynkach możliwa jest wymiana źródeł ciepła na nowe, bardziej przyjazne środowisku.

Poniższa mapa wskazuje występowanie budynków niskoemisyjnych na terenie Białegostoku. Kolorem ciemno-zielonym oznaczone zostały obszary, na których takich budynków w przeliczeniu na 1 km² powierzchni jest najwięcej. W zdecydowanie najlepszej sytuacji znajduje się osiedle Dziesięciny I. Na 1 km² powierzchni przypada tam 588 budynków niskoemisyjnych. W dobrej sytuacji są również osiedla: Skorupy (458) oraz Kawalerskie (472). Osiedla o zdecydowanie mniejszej liczbie budynków niskoemisyjnych w przeliczeniu na 1 km² osiedla, a więc o mniejszej oszczędności energii i większym zanieczyszczeniu środowiska, znajdują się w centrum miasta. W najgorszej sytuacji znajdują się osiedla Piasta II (29) oraz Zielone Wzgórza (17). W niewiele lepszej sytuacji są jednostki: Słoneczny Stok (45), Piasta (56), Sienkiewicza (49), Piaski (44), Dziesięciny II (56) oraz Centrum (55).

Rysunek 30. Liczba budynków niskoemisyjnych na 1 km² osiedla w roku 2015

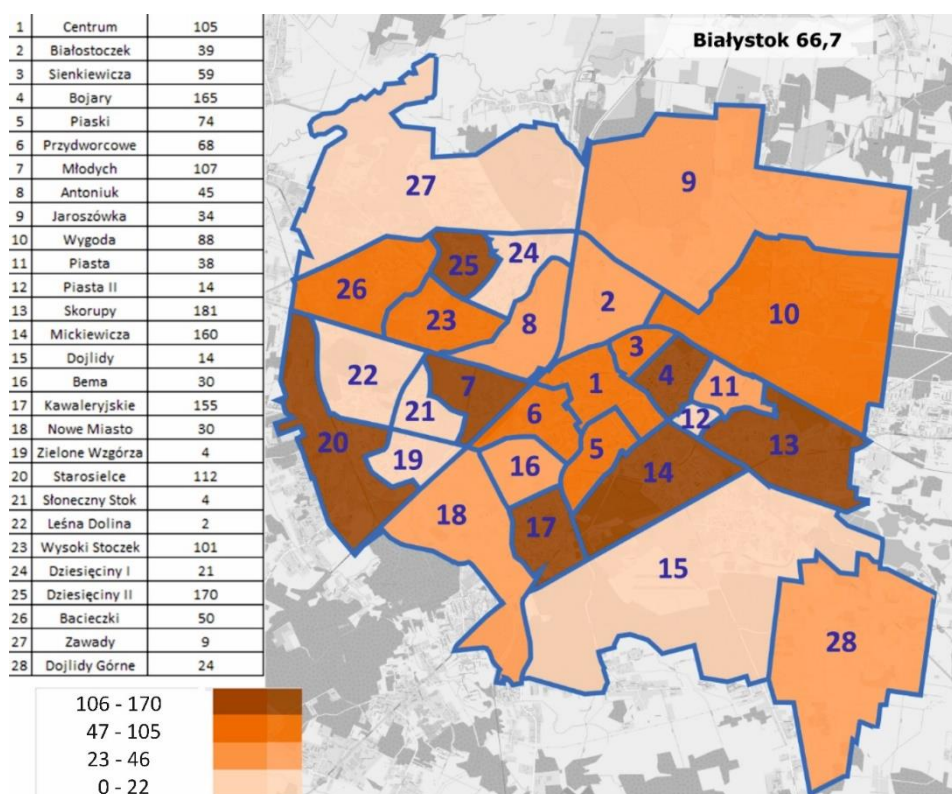
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

9.2. Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 rokiem

Wskaźnikiem problemów przestrzenno-funkcjonalnych są także budynki zbudowane przed 1970 rokiem. Takie obiekty zdecydowanie częściej niż budynki młodsze nie mają dostępu do kanalizacji, wymagają termomodernizacji i wymiany elewacji.

Na mapie znajdującej się na następnej stronie kolorem najciemniejszym oznaczono obszary, na których liczba budynków zbudowanych przed 1970 rokiem, w przeliczeniu na 1km² powierzchni osiedla, jest największa. Z mapy wynika, że obszarem o największym natężeniu takich obiektów jest osiedle Skorupy (181). W podobnej sytuacji znajdują się osiedla: Dziesięciny II (170), Bojary (165), Mickiewicza (160) oraz Kawaleryjskie (155). Osiedla o najmniejszej liczbie takich budynków, to: Słoneczny Stok (4), Leśna Dolina (2), Zielone Wzgórze (4) oraz Zawady (9).

Rysunek 31. Liczba budynków mieszkalnych zbudowanych przed 1970 rokiem na 1km² osiedla w roku 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

9.3. Budynki będące własnością miasta

Największa liczba komunalnych budynków mieszkalnych znajduje się na osiedlach Dojlidy (23), Starosielce (19) oraz Wygoda (11). W roku 2015 łączna liczba mieszkalnych budynków komunalnych w Białymstoku wynosiła 84. Stan techniczny budynków komunalnych jest zróżnicowany. Blisko dwie piąte obiektów (38%) nie jest wyposażona w centralne ogrzewanie. Mniejszość budynków (12%) jest

niewyposażony w łazienkę. Pojedyncze obiekty (6%) nie posiadają podłączenia do sieci kanalizacyjnej. Zdecydowana większość budynków jest podłączona do sieci wodociągowej, braki w tym względzie odnotowano jedynie w przypadku jednego obiektu (przy ul. Ciołkowskiego 6). Szczegółowe zestawienie w podziale osiedla przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Stan techniczny komunalnych budynków mieszkalnych w Białymstoku (2015r.)

Lp.	Osiedle	Ogółem	Niewyposażone w łazienkę	Niepodłączone do sieci wodociągowej	Niepodłączone do sieci kanalizacyjnej	Niewyposażone w centralne ogrzewanie
1	Centrum	7	3	0	0	3
2	Białostoczek	0	0	0	0	0
3	Sienkiewicza	2	0	0	0	1
4	Bojary	1	0	0	0	0
5	Piaski	1	0	0	0	0
6	Przydworcowe	2	0	0	0	1
7	Młodych	0	0	0	0	0
8	Antoniuk	1	0	0	0	1
9	Jaroszówka	1	1	0	0	1
10	Wygoda	11	0	0	0	4
11	Piasta	0	0	0	0	0
12	Piasta II	1	0	0	0	1
13	Skorupy	3	0	0	0	3
14	Mickiewicza	1	0	0	0	1
15	Dojlidy	23	6	1	4	12
16	Bema	1	0	0	0	0
17	Kawaleryjskie	1	0	0	1	1
18	Nowe Miasto	1	0	0	0	0
19	Zielone Wzgórza	0	0	0	0	0
20	Starosielce	19	0	0	0	3
21	Słoneczny Stok	0	0	0	0	0
22	Leśna Dolina	1	0	0	0	0
23	Wysoki Stoczek	2	0	0	0	0
24	Dziesięciny I	0	0	0	0	0
25	Dziesięciny II	0	0	0	0	0
26	Bacieczki	4	0	0	0	0
27	Zawady	1	0	0	0	0
28	Dojlidy Górne	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku

9.4.Stan techniczny obiektów oświatowych

W 2015 roku zostały opracowane przez Urząd Miejski w Białymstoku listy rankingowe budowy boisk i sal gimnastycznych przy szkołach oraz termomodernizacji obiektów oświatowych. Zestawienie potrzeb inwestycyjnych Białegostoku obejmowało budowę 20 boisk przyszkolnych, infrastruktury lekkoatletycznej przy 22 placówkach, 21 sal gimnastycznych oraz termomodernizacji 21 przedszkoli i 18 szkół.

Inwestycje sportowe przy białostockich szkołach:

Listy rankingowe planowanych inwestycji sportowych (boisk przyszkolnych wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną) powstały w oparciu o ocenę aktualnej sytuacji w szkołach. Punkty przyznawane były na podstawie następujących kryteriów:

- brak boiska lub boisko o innej nawierzchni niż bezpieczna – 50 pkt,
- boisko o nawierzchni bezpiecznej (z poliuretanu, trawiasta, naturalna dobrze utrzymana lub „sztuczna trawa”) – 0 pkt,
- brak sali gimnastycznej – 20 pkt,
- mała sala gimnastyczna – 10 pkt,
- duża sala gimnastyczna – 0 pkt,
- liczba oddziałów w szkole – max 30 pkt.

W oparciu o przyznane punkty zostały uporządkowane najpilniejsze potrzeby w zakresie inwestycji sportowych. Pierwsza lista dotyczyła szkół, przy których w najbliższych latach Miasto planowało budowę nowych boisk. Druga tych, które chociaż boiska już mają, to wymagają inwestycji w infrastrukturę lekkoatletyczną (bieżnia, skocznia w dal, rzutnia do pchnięcia kulą). Trzecia lista zawierała szkoły, które potrzebują nowych sal gimnastycznych.

Tabela 29. Lista rankingowa budowy boisk przyszkolnych - część pierwsza

BUDOWA BOISK PRZYSZKOLNYCH - CZĘŚĆ PIERWSZA LISTA RANKINGOWA												
LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY									ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		BOISKO	NAWIERZCHNIA	PKT (max. 50)	SALA IMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
1	Zespół Szkół Gastronomicznych ul. Knyszyńska 12	-	-	50	1	12x24	10	33	30,00	90,00	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	700
2	Zespół Szkół Zawodowych nr 2 ul. Świętojańska 1	1	trawa	50	1	9x18	10	31	28,18	88,18	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600

**BUDOWA BOISK PRZYSZKOLNYCH - CZĘŚĆ PIERWSZA
LISTA RANKINGOWA**

LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY									ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		BOISKO	NAWIERZCHNIA	PKT (max. 50)	SALA IMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
3	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy ul. Antoniuk Fabryczny 40	-	-	50	1	-	20	16	14,55	84,55	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
4	Szkoła Podstawowa nr 44 ul. Rumiankowa 13	2	asfalt / płyta chodnikowa	50	1	15x30	10	27	24,55	84,55	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
5	Zespół Szkół nr 11 ul. Rzemieślnicza 12/3	1	trawa (żużel)	50	1	6x12	20	14	12,73	82,73	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
6	Zespół Szkół nr 12 ul. Krakowska 19	-	-	50	-	-	20	14	12,73	82,73	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	300
7	Zespół Szkół nr 13 ul. Słonimska 38	-	-	50	-	-	20	13	11,82	81,82	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
8	XI Liceum Ogólnokształcące ul. Grottera 9	1	asfalt	50	1	10,5x17,4	10	24	21,82	81,82	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
9	VIII Liceum Ogólnokształcące ul. Piastowska 5	3	asfalt	50	1	12x24	10	24	21,82	81,82	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
10	Szkoła Podstawowa nr 34 ul. Pogodna 12	2	asfalt	50	2	14,9x26,7 5,8x11,9	10	21	19,09	79,09	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
11	V Liceum Ogólnokształcące ul. Miodowa 5	1	asfalt	50	1	9x18	10	21	19,09	79,09	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
12	Zespół Szkół nr 17 ul. Orla 4	-	-	50	-	-	20	9	8,18	78,18	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
13	Publiczne Gimnazjum nr 5 ul. Pułaskiego 25	-	-	50	1	9,5x8	10	18	16,36	76,36	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
14	I Liceum Ogólnokształcące ul. Brukowa 2	1	asfalt	50	1	24x46	0	25	22,73	72,73	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
15	VI Liceum Ogólnokształcące ul. Warszawska 8	-	-	50	2	27,2x44 7,8x19	0	25	22,73	72,73	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	500
16	Zespół Szkół Zawodowych nr 5 ul. Antoniuk Fabryczny 40	3 (1/2)	trawa / asfalt	50	1	10,2x17,6	10	11	10,00	70,00	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
17	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 8 ul. Żurawia 12	2	piaszczyste / asfalt	50	1	10x18,8	10	10	9,09	69,09	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600

BUDOWA BOISK PRZYSZKOLNYCH - CZĘŚĆ PIERWSZA LISTA RANKINGOWA												
LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY									ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		BOISKO	NAWIERZCHNIA	PKT (max. 50)	SALA IMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
18	Publiczne Gimnazjum nr 18 ul. Magnoliowa 13	4 (¹ / ₃)	trawa / asfalt	50	3	20,7x35 8,7x14,9 8,7x14,9	0	18	16,36	66,36	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	550
19	Publiczne Gimnazjum nr 4 ul. Ciepła 32	1	asfalt	50	1	8,8x17,8	10	6	5,45	65,45	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	700
20	Szkoła Podstawowa nr 2 ul. Boh. Monte Cassino 25	2	asfalt	50	1	18x30	0	15	13,64	63,64	boisko wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną	600
RAZEM: 11 750 000												

Źródło: <http://www.bialystok.pl/pl/wiadomosci/aktualnosci/listy-rankingowe-realizacji-nowy.html>

Tabela 30. Lista rankingowa budowy boisk przyszkolnych - część druga

BUDOWA BOISK PRZYSZKOLNYCH - CZĘŚĆ DRUGA LISTA RANKINGOWA												
LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY									ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		BOISKO	NAWIERZCHNIA	PKT (max. 50)	SALA GIMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
1	Zespół Szkół Mechanicznych CKU Nr 2 ul. Broniewskiego 14	1	sztuczna trawa	0	1	11x22	10	39	30,00	40,00	infrastruktura lekkoatletyczna	150
2	Szkoła Podstawowa nr 26 ul. Radzywińska 11	w trakcie realizacji		0	1	9,5x17	10	33	25,38	35,38	boisko z infrastrukturą lekkoatletyczną	750
3	Szkoła Podstawowa nr 51 ul. J. K. Kluka 11A	1	poliuretan	0	-	-	20	18	13,85	33,85	infrastruktura lekkoatletyczna	150
4	IV Liceum Ogólnokształcące ul. Zwierzyniecka 9A	1	poliuretan	0	2	15x27 8,5x7	10	29	22,31	32,31	infrastruktura lekkoatletyczna	150
5	Szkoła Podstawowa nr 11 ul. Poleska 27	w trakcie realizacji		0	1	15x30	10	28	21,54	31,54	boisko z infrastrukturą lekkoatletyczną	750

BUDOWA BOISK PRZYSZKOLNYCH - CZĘŚĆ DRUGA
LISTA RANKINGOWA

LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY									ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		BOISKO	NAWIERZCHNIA	PKT (max. 50)	SALA GIMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
6	Szkoła Podstawowa nr 50 ul. Pułaskiego 96	2	poliuretan /sztuczna trawa	0	1	24x44	0	39	30,00	30,00	infrastruktura lekkoatletyczna	150
7	Szkoła Podstawowa nr 4 ul. Częstochowska 6A	(2 do realizacji w 2015)		0	1	8,8x17,6	10	25	19,23	29,23	infrastruktura lekkoatletyczna	150
8	Szkoła Podstawowa nr 43 ul. Stroma 16	w trakcie realizacji		0	1	14,8x29,7	10	23	17,69	27,69	boisko z infrastrukturą lekkoatletyczną	750
9	Zespół Szkół Handlowo- Ekonomicznych ul. Bema 105	2	sztuczna trawa/ poliuretan	0	1	12,5x36	10	22	16,92	26,92	infrastruktura lekkoatletyczna	150
10	Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Warmińska 55	3	poliuretan /asfalt	0	1	10x18	10	20	15,38	25,38	boisko z infrastrukturą lekkoatletyczną	750
11	Szkoła Podstawowa nr 37 ul. Jaworowa 8	2	poliuretan /sztuczna trawa	0	2	15x30 9x15	10	20	15,38	25,38	infrastruktura lekkoatletyczna	150
12	Publiczne Gimnazjum nr 9 ul. Antoniuk Fabryczny 5/7	1	poliuretan	0	w trakcie realizacji		10	19	14,62	24,62	infrastruktura lekkoatletyczna	150
13	Zespół Szkół Budowlano- Geodezyjnych ul. Słomska 47/1	1	sztuczna trawa	0	1	26x48	0	30	23,08	23,08	boisko z infrastrukturą lekkoatletyczną	750
14	Szkoła Podstawowa nr 6 ul. Wesoła 11A	w trakcie realizacji		0	1	14,5x27	10	16	12,31	22,31	boisko z infrastrukturą lekkoatletyczną	750
15	Szkoła Podstawowa nr 14 ul. Pułaskiego 25	1	poliuretan	0	1	18x30	0	27	20,77	20,77	infrastruktura lekkoatletyczna	150
16	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 9 ul. Upalna 26	2	poliuretan /sztuczna trawa	0	1	20,7x41,8	0	26	20,00	20,00	infrastruktura lekkoatletyczna	150
17	Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego ul. Konopnickiej 3	2	sztuczna trawa / poliuretan	0	1	9x18	10	12	9,23	19,23	infrastruktura lekkoatletyczna wraz z przebudową sieci c.o.	350
18	Zespół Szkół Sportowych ul. Promienna 13A	2	poliuretan	0	2	9x18 6 x 7	10	11	8,46	18,46	infrastruktura lekkoatletyczna	150
19	Publiczne Gimnazjum nr 13 ul. Piastowska 3D	2	poliuretan /asfalt	0	1	14,7 x 27	10	10	7,69	17,69	boisko z infrastrukturą lekkoatletyczną	750
20	Publiczne Gimnazjum nr 16 ul. Sokólska 1	2	poliuretan /sztuczna trawa	0	2	13,9x31 9x14,6	10	7	5,38	15,38	infrastruktura lekkoatletyczna	150

BUDOWA BOISK PRZYSZKOLNYCH - CZĘŚĆ DRUGA LISTA RANKINGOWA												
LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY									ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		BOISKO	NAWIERZCHNIA	PKT (max. 50)	SALA GIMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
21	Publiczne Gimnazjum nr 15 ul. Porzeczkowa 11	1	poliuretan	0	2	14,8x29,7 9 x 14,8	0	18	13,85	13,85	infrastruktura lekkoatletyczna	150
22	Publiczne Gimnazjum nr 6 ul. Komisji Edukacji Narodowej 1	4	poliuretan	0	1	26,9x47,6	0	15	11,54	11,54	infrastruktura lekkoatletyczna	150
											RAZEM: 7 700 000	

Źródło: <http://www.bialystok.pl/pl/wiadomosci/aktualnosci/listy-rankingowe-realizacji-nowy.html>

Tabela 31. Lista rankingowa budowy sal gimnastycznych - część trzecia

BUDOWA SAL GIMNASTYCZNYCH- CZĘŚĆ RZECIA LISTA RANKINGOWA									
LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY						ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		SALA GIMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
1	Szkoła Podstawowa nr 26 ul. Radzymińska 11	1	9,5x17	10	33	30,00	40,00	sala gimnastyczna 36x18	4 150
2	Zespół Szkół Zawodowych nr 2 ul. Świętojańska 1	1	9x18	10	31	28,18	38,18	sala gimnastyczna 36x18	4 150
3	Szkoła Podstawowa nr 51 ul. J. K. Kluka 11A	-	-	20	18	16,36	36,36	sala gimnastyczna 36x18	4 150
4	Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy ul. Antoniuk Fabryczny 40	1	-	20	16	14,55	34,55	sala gimnastyczna 36x18	4 150
5	Zespół Szkół nr 11 ul. Rzemieślnicza 12/3	1	6x12	20	14	12,73	32,73	sala gimnastyczna 36x18	4 150
6	Szkoła Podstawowa nr 4 ul. Częstochowska 6A	1	8,8x17,6	10	25	22,73	32,73	sala gimnastyczna 36x18	4 150
7	Zespół Szkół nr 13 ul. Słonimska 38	-	-	20	13	11,82	31,82	sala gimnastyczna 36x18	4 150

BUDOWA SAL GIMNASTYCZNYCH- CZĘŚĆ RZECIA LISTA RANKINGOWA									
LP	NAZWA PLACÓWKI	STAN ISTNIEJĄCY						ZAKRES INWESTYCJI	KOSZT w tys.
		SALA GIMN.	WYMIARY	PKT (max. 20)	LICZBA ODDDZIAŁÓW	PKT (max. 30)	SUMA PKT		
8	XI Liceum Ogólnokształcące ul. Grottgera 9	1	10,5x17,4	10	24	21,82	31,82	sala gimnastyczna 36x18	4 150
9	V Liceum Ogólnokształcące ul. Miodowa 5	1	9x18	10	21	19,09	29,09	sala gimnastyczna 36x18	4 150
10	Szkoła Podstawowa nr 28 ul. Warmińska 55	1	10x18	10	20	18,18	28,18	sala gimnastyczna 36x18	4 150
11	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 ul. Strażacka 25	1	10x18	10	17	15,45	25,45	sala gimnastyczna 36x18	4 150
12	VII Liceum Ogólnokształcące ul. Wierzbowa 7	1	10x17,9	10	17	15,45	25,45	sala gimnastyczna 36x18	4 150
13	Publiczne Gimnazjum nr 7 ul. Stołeczna 6	1	8,9x17,9	10	16	14,55	24,55	sala gimnastyczna 36x18	4 150
14	Zespół Szkół nr 1 ul. Leśna 30	1	8x16	10	15	13,64	23,64	sala gimnastyczna 36x18	4 150
15	Publiczne Gimnazjum nr 3 ul. Spacerowa 6	1	9x18	10	15	13,64	23,64	sala gimnastyczna 36x18	4 150
16	Zespół Szkół nr 2 ul. Gdańska 23/1	1	10x14,9	10	13	11,82	21,82	sala gimnastyczna 36x18	4 150
17	Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego ul. Konopnickiej 3	1	9x18	10	12	10,91	20,91	sala gimnastyczna 36x18	4 150
18	Zespół Szkół Zawodowych nr 5 ul. Antoniuk Fabryczny 40	1	10,2x17,6	10	11	10,00	20,00	sala gimnastyczna 36x18	4 150
19	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 8 ul. Żurawia 12	1	10x18,8	10	10	9,09	19,09	sala gimnastyczna 36x18	4 150
20	Publiczne Gimnazjum nr 4 ul. Ciepła 32	1	8,8x17,8	10	6	5,45	15,45	sala gimnastyczna 36x18	4 150
								RAZEM: 83 000 000	
Wymiary istniejącej sali gimnastycznej w sposób nieznaczny odbiegają od minimalnych, przy których nie proponuje się budowy nowej sali. Biorąc jednak pod uwagę bardzo dużą ilość oddziałów wskazana byłaby budowa nowej, o ponadstandardowych wymiarach sala gimnastyczna.									
1	Zespół Szkół Mechanicznych CKU Nr 2 ul. Broniewskiego 14	1	11x22	-	39	-	-	sala gimnastyczna 46x24	8 000

Źródło: <http://www.bialystok.pl/pl/wiadomosci/aktualnosci/listy-rankingowe-realizacji-nowy.html>

Czas realizacji tych inwestycji uzależniony jest od możliwości finansowych Miasta. W pierwszej kolejności realizowane były boiska przyszkolne. W roku 2017 budowa planowanych boisk została zakończona. Brakującą infrastrukturę lekkoatletyczną Miasto planuje uzupełnić do 2019 roku. Powstanie wszystkich, brakujących sal gimnastycznych to plan na wiele lat.

Listy rankingowe termomodernizacji:

Przy tworzeniu rankingów inwestycji termomodernizacyjnych braliśmy pod uwagę kryteria:

- koszt ogrzewania na m² – max 80 pkt,
- zły stan techniczny – 10 pkt,
- obiekt zabytkowy – 10 pkt.

Na tej podstawie powstały listy najpilniejszych termomodernizacji w przedszkolach i szkołach.

Tabela 32. Lista rankingowa termomodernizacji –wykaz pozostałych placówek oświatowych

TERMOMODERNIZACJA - WYKAZ POZOSTAŁYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH LISTA RANKINGOWA													
LP	NAZWA PLACÓWKI	Rok budowy	Pow. calk.	Liczba dzieci	Miesięczny koszt ogrzewania	Koszt ogrzewanie na m2 (pow. cal.)	PKT (ogrz./m2) max. 80 pkt	Stolarka do wymiany	Stan techniczny max. 10 pkt	Obiekt zabytkowy max. 10 pkt	Dokumentacja	SUMA PKT	Koszt termomodernizacji
1	Bursa Szkolna ul. Dobra 3	1965	2 535	298	20 058,64	7,91	80,00	13%	10			90,00	1 300 000
2	Zespół Szkół Rolniczych ul. Ks. S. Suchowolca 26	1955	* 8921	700	44 983,89	5,04	50,97	5%				50,97	2 800 000
3	Zespół Szkół Handlowo-Ekonomicznych (internat) ul. gen. J. Bema 105	1982	2 906	200	14 436,00	4,97	50,27	-				50,27	1 300 000
4	Publiczne Gimnazjum nr 7 ul. Stołeczna 6	1966	2 979	425	11 554,74	3,88	39,24	-	10			49,24	1 160 000
5	VI Liceum Ogólnokształcącego ul. Warszawska 8	1803	7 770	824	19 476,30	2,51	25,39	100%	10	10		45,39	3 500 000
6	Zespół Szkół Zawodowych nr 2 (internat) ul. Świętojańska 1	1962	* 6691	372	22 208,82	3,32	33,58	5% okienna 50% drzwiowa	10			43,58	1 300 000
7	Zespół Szkół Technicznych (szkoła) ul. Stołeczna 21	1960	4 200	444	14 274,94	3,40	34,39	61%				34,39	1 850 000
8	Zespół Szkół Zawodowych nr 5 ul. Antoniuk Fabryczny 40	1965	3 463	250	11 601,14	3,35	33,88	-				33,88	1 350 000
9	Szkoła Podstawowa Nr 11 ul. Poleska 27	1983	5 497	440	17 200,00	3,13	31,66	20%				31,66	1 600 000
10	Szkoła Podstawowa Nr 44 ul. Rumiankowa 13	1988	6 536	655	19 773,00	3,03	30,64	-				30,64	2 400 000

**TERMOMODERNIZACJA - WYKAZ POZOSTAŁYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH
LISTA RANKINGOWA**

LP	NAZWA PLACÓWKI	Rok budowy	Pow. całkow.	Liczba dzieci	Miesięczny koszt ogrzewania	Koszt ogrzewanie na m2 (pow. całkow.)	PKT (ogrz./m2) max. 80 pkt	Stolarzka do wymiany	Stan techniczny max. 10 pkt	Obiekt zabytkowy max. 10 pkt	Dokumentacja	SUMA PKT	Koszt termomodernizacji
11	Zespół Szkół nr 16 ul. Zwycięstwa 28	1962	8 867	250	25 790,66	2,91	29,43	2%				29,43	2 900 000
12	Specjalistyczna Poradnia dla Dzieci i Młodzieży ul. A. Mickiewicza 31/2	1992	420	nd	1 211,00	2,88	29,13	5%				29,13	340 000
13	Poradnia Psychologiczno-Pedagogicznej nr 2 ul. Mazowiecka 35	1863	538	nd	1 512,00	2,81	28,42	46% drzwiowa				28,42	640 000
14	Publiczne Gimnazjum nr 18 ul. Magnoliowa 13	1991	10 408	460	29 015,00	2,79	28,22	-				28,22	3 500 000
15	Szkoła Podstawowa Nr 43 ul. Stroma 16	1986	6 514	515	15 317,16	2,35	23,77	-			TAK	23,77	2 400 000
16	Zespół Szkół Handlowo-Ekonomicznych ul. gen. J. Bema 105	1980	6 789	651	15 890,00	2,34	23,67	-				23,67	2 400 000
17	Zespół Szkół nr 2 ul. Gdańska 23/1	1916	2 214	263	5 100,00	2,30	23,26	-				23,26	950 000
18	Zespół Szkół Elektrycznych ul.1000-lecia PP 14	1995	8 971	918	19 300,00	2,15	21,74	-				21,74	2 900 000
RAZEM 34 590 000													

* powierzchnia całkowita obejmuje wszystkie budynki szkoły, z których część poddano termomodernizacji

Źródło: <http://www.bialystok.pl/pl/wiadomosci/aktualnosci/listy-rankingowe-realizacji-nowy.html>

Tabela 33. Lista rankingowa termomodernizacji –wykaz przedszkoli

TERMOMODERNIZACJA - WYKAZ PRZEDSZKOLI LISTA RANKINGOWA													
LP	NAZWA PLACÓWKI	Rok budowy	Pow. calk.	Liczba dzieci	Miesięczny koszt ogrzewania	Koszt ogrzewanie na m2 (pow. cal.)	PKT (ogrz./m2) max. 80 pkt	Stolarka do wymiany	Stan techniczny max. 10 pkt	Obiekt zabytkowy max. 10 pkt	Dokumentacja	SUMA PKT	Koszt termomodernizacji
1	Przedszkole Samorządowe nr 8 ul. Nowogródzka 5A	1959	549	100	3 349,62	6,10	80,00	-	10			90,00	750 000
2	Przedszkole Samorządowe nr 1 ul. Kawaleryjska 70	1952	632	75	3 462,51	5,48	71,87	-		10		81,87	400 000
3	Przedszkole Samorządowe nr 31 ul. Świętokrzyska 4	1972	810	142	4 934,73	6,09	79,87	-				79,87	850 000
4	Przedszkola Samorządowe nr 73 ul. Gajowa 66	1986	854	125	4 963,54	5,81	76,20	-				76,20	750 000
5	Przedszkole Samorządowe nr 52 ul. J. Waszyngtona 16	1982	1 128	150	6 251,36	5,54	72,66	30%				72,66	800 000
6	Przedszkola Samorządowego nr 44 ul. Antoniukowska 9	1976	771	125	4 258,70	5,52	72,39	20%				72,39	750 000
7	Przedszkole Samorządowe nr 7 ul. Bydgoska 4	1967	871	125	4 096,00	4,70	61,64	-				61,64	700 000
8	Przedszkole Samorządowe nr 71 ul. Dziesięciny 50	1985	1 104	125	4 909,54	4,45	58,36	-				58,36	750 000
9	Przedszkole Samorządowe nr 47 ul. Św. Wojciecha 14	1978	1 072	125	4 708,12	4,39	57,57	20%				57,57	750 000
10	Przedszkole Samorządowe nr 2 ul. Mazowiecka 39E	1974	967	143	4 214,00	4,36	57,18	10%				57,18	800 000
11	Przedszkole Samorządowe nr 68 ul. Mieszka I 19	1985	1 080	146	4 498,71	4,17	54,69	1%				54,69	850 000

TERMOMODERNIZACJA - WYKAZ PRZEDSZKOLI LISTA RANKINGOWA													
LP	NAZWA PLACÓWKI	Rok budowy	Pow. calc.	Liczba dzieci	Miesięczny koszt ogrzewania	Koszt ogrzewanie na m2 (pow. cal.)	PKT (ogrz./m2) max. 80 pkt	Stolarka do wymiany	Stan techniczny max. 10 pkt	Obiekt zabytkowy max. 10 pkt	Dokumentacja	SUMA PKT	Koszt termomodernizacji
12	Przedszkole Samorządowe nr 42 ul. Ciepła 19A	1975	900	150	3 705,00	4,12	53,99	1%				53,99	800 000
13	Przedszkole Samorządowe nr 39 ul. Witosza 22	1985	2 348	230	8 944,59	3,81	49,97	-				49,97	1 600 000
14	Przedszkole Samorządowe nr 78 ul. Zagórna 2/3	1988	2 100	168	7 845,64	3,74	49,05	-				49,05	1 600 000
15	Przedszkole Samorządowe nr 46 ul. Mieszka I 4a	1977	1 081	145	3 982,78	3,68	48,26	20%				48,26	750 000
16	Przedszkole Samorządowe nr 48 ul. Pogodna 8	1978	1 095	125	3 820,85	3,49	45,77	-				45,77	900 000
17	Przedszkole Samorządowe nr 65 ul. Łagodna 12	1991	1 388	150	4 829,09	3,48	45,64	-				45,64	750 000
18	Przedszkole Samorządowe nr 69 ul. Karpowicza 1	1974	404	75	1 402,68	3,47	45,51	-				45,51	*
19	Przedszkole Samorządowe nr 58 ul. Palmowa 20A	1993	1 695	200	5 758,09	3,40	44,59	86%				44,59	1 800 000
20	Przedszkole Samorządowe nr 53 ul. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 2A	1982	1 251	100	3 626,86	2,90	38,03	5%				38,03	700 000
21	Przedszkole Samorządowe nr 79 ul. Konwaliowa 8	1990	2 056	165	3 993,83	1,94	25,44	20%				25,44	1 600 000
												RAZEM 18 650 000	

Źródło: <http://www.bialystok.pl/pl/wiadomosci/aktualnosci/listy-rankingowe-realizacji-nowy.html>

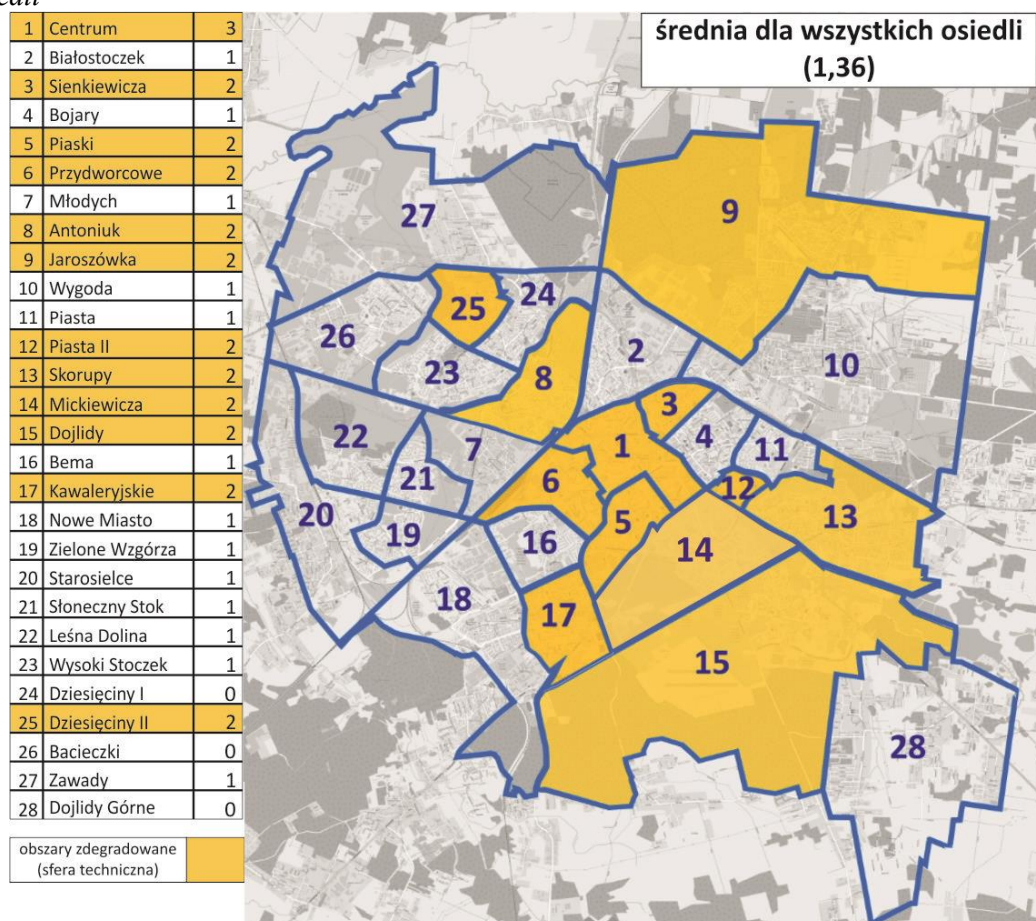

Podsumowując realizacja powyższych inwestycji w zakresie budowy boisk przyszkolnych i sal gimnastycznych na terenie Białegostoku wpłynie na poprawę jakości zajęć sportowych prowadzonych w białostockich szkołach. W pełni wyposażone obiekty sportowe będą mogły również służyć mieszkańcom Białegostoku jako nowe miejsca spędzania w sposób aktywny wolnego czasu. Termomodernizacja obiektów oświatowych oprócz poprawy walorów estetycznych elewacji oraz warunków technicznych obiektów, w których kształcą się dzieci i młodzież, wpłynie na sferę środowiskową poprzez ograniczenie strat ciepła w sezonie jesienno-zimowym, co będzie skutkowało oszczędnościami w ogrzewaniu tych budynków.

9.5. Podsumowanie sfery technicznej

W ramach analizy osiedli pod kątem sfery technicznej wykorzystano wskaźniki: liczba budynków niskoemisyjnych na km², komunalne budynki mieszkalne w Białymstoku niewyposażone w centralne ogrzewanie i budynków mieszkalne wybudowanych przed 1970 rokiem na km².

Rysunek 32. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze technicznej według osiedli

Źródło: Opracowanie własne danych Urzędu Miejskiego w Białymstoku, GIS Białystok, openstreetmap.org

W poniższej tabeli zaprezentowano wartości wskaźników dla poszczególnych osiedli, odbiegające od średniej wartości dla miasta. Warto zwrócić uwagę na wykładnik dotyczący budynków niskoemisyjnych

przypadających na 1 km² jednostki, najniższe wartości w tym zakresie odnotowano na terenie osiedli Zielone Wzgórza (17), Piasta II (29), Słoneczny Stok (45), Piaski (44), Sienkiewicza (49). W przypadku budynków wybudowanych przed 1970 rokiem, również w przeliczeniu na km² osiedla, najwyższymi wartościami charakteryzują się jednostki: Skorupy (181), Dzieściny II (170), Bojary (165), Mickiewicza (160) i Kawaleryjskie (155).

Tabela 34. Zestawienie wskaźników ze sfery technicznej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Zdiagnozowane problemy techniczne	Centrum	Białostoczek	Sienkiewicza	Bojary	Piaski	Przydworcowe	Młodych	Antoniuk	Jarosówka	Wygoda	Piasta	Piasta II	Skorupy	Mickiewicza	Dojlidy	Bema	Kawaleryjskie	Nowe Miasto	Zielone Wzgórza	Starosielce	Słoneczny Stok	Leśna Dolina	Wysoki Stoczek	Dzieściny I	Dzieściny II	Bacieczki	Zawady	Dojlidy Górne
Budynki niskoemisyjne na km ²	+	+	+		+			+	+		+	+			+	+		+	+		+	+			+		+	
Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 rokiem na km ²	+			+	+	+	+			+			+	+			+			+			+		+			
Komunalne budynki mieszkalne w Białymstoku niewyposażone w centralne ogrzewanie	+		+			+		+	+			+	+	+	+		+											
SUMA PROBLEMÓW	3	1	2	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1	0	2	0	1	0

Źródło: Opracowanie własne Urzędu Miejskiego w Białymstoku

10. Analiza SWOT

Celem analizy SWOT (strengths-weaknesses-opportunities-threats) jest identyfikacja i analiza czynników w kontekście ustalonego celu oraz wskazanie najlepszych rozwiązań, wytyczenie kierunków działania przy jednoczesnym wykorzystaniu szans i mocnych stron, a także minimalizacji zagrożeń i słabych stron analizowanego podmiotu. Przystępując do analizy SWOT należy wskazać czynniki, które mogą wpływać na funkcjonowanie analizowanego podmiotu. Następnie należy posegregować je w cztery grupy:

- grupa 1: mocne strony (strengths, „S”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które stanowią atuty, zalety, przewagę analizowanego podmiotu
- grupa 2: słabe strony (weaknesses, „W”) - czynniki wewnętrzne, cechy, które są słabszą stroną analizowanego podmiotu, bariery, wady
- grupa 3: szanse (opportunities, „O”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają szansę korzystnej zmiany analizowanego podmiotu
- grupa 4: zagrożenia (threats, „T”) - czynniki zewnętrzne, cechy otoczenia, które stwarzają niebezpieczeństwo zmian niekorzystnych dla analizowanego podmiotu

Analiza SWOT bazuje na identyfikacji poszczególnych czynników za pomocą kryterium czasu ich występowania (obecne/przyszłe) i charakteru oddziaływania danego czynnika (pozytywne/ negatywne). Ze względu na zakres przedmiotowy i cel opracowania dokumentu zdecydowano się przyjąć założenia:

- mocne strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i pozytywny;
- słabe strony uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter wewnętrzny i negatywny;
- szanse uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i pozytywny;
- zagrożenia uznaje się wyłącznie te czynniki, które mają charakter zewnętrzny i negatywny.
-

Tabela 35. Analiza SWOT

Sfera społeczna	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • miasto stanowi ważny ośrodek regionu, jako centrum administracyjne, naukowe i kulturalne, • prawie 300 tys. osób zameldowanych na stałe, • największa liczba osób w wieku produkcyjnym, • utrzymujący się dodatni przyrost naturalny, • aktywna działalność ośrodka i domów pomocy społecznej, • wysokie średnie wyników egzaminu gimnazjalnego i sprawdzianu szóstoklasisty, • wysoki wskaźnik aktywności seniorów, • zapewniona edukacja na poziomie: przedszkolnym, szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, uczelni wyższych,	<ul style="list-style-type: none"> • wyraźne występujące zjawisko „starzejącego się społeczeństwa”, • ujemne saldo migracji wewnętrznych (2015 r.), • duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, • kumulowanie negatywnych zjawisk społecznych na osiedlu Starosielce i Dojlidy, • odnotowanie dużej liczby przestępstw, głównie kradzieży, • wysoki wskaźnik uczniów z problemami wychowawczymi, • bardzo słaba aktywność seniorów mieszkających na osiedlach położonych na obrzeżach miasta, • duża dysproporcja pomiędzy liczbą

<ul style="list-style-type: none"> • zapewniona opieka medyczna na wysokim poziomie, • realizacja programów zdrowotnych. 	<p>pracujących kobiet i mężczyzn,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dojlidy, Skorupy, Starosielce, Antoniuk, Centrum, Sienkiewicza, Przydworcowe, Skorupy i Bema, to osiedla o najwyższej kumulacji negatywnych zjawisk w sferze społecznej, • południowo-wschodnia część miasta (Dojlidy) stanowi obszar o najmniej rozwiniętej opiece medycznej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby ludności, • ciągły rozwój działalności organizacji pozarządowych, które będą zrzeszać coraz większą liczbę członków, • dostosowanie ofert jednostek pozarządowych do każdej grupy społecznej, • wyższa liczba osób pracujących w 2015 r. w stosunku do roku poprzedzającego, • przeprowadzanie większej liczby programów zdrowotnych uświadamiających mieszkańców, jak ważne jest prowadzenie zdrowego stylu życia. 	<ul style="list-style-type: none"> • przewaga kobiet w strukturze społeczeństwa, zwłaszcza im wyższy wiek, tym większa liczba kobiet, • malejący odsetek ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, • niekorzystne zmniejszanie się różnicy między urodzeniami żywymi, a liczbą zgonów, • występowanie negatywnych zjawisk społecznych, głównie: ubóstwo, długotrwała choroba i alkoholizm, • występujące problemy społeczne niekorzystnie wpływają na wskaźnik bezrobocia.
Sfera gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • znaczący ośrodek gospodarczy (szczególnie rozwinięty jest przemysł), • współdział miasta w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym, • miasto przyjaznym i średnim przedsiębiorcom (bardzo duża liczba mikroprzedsiębiorstw), • dobrze rozwinięta działalność w przemyśle i budownictwie oraz w usługach, • duża liczba aktywnie działających stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych, • wzrost liczby podmiotów z sektora prywatnego, • część miasta stanowi Podstrefę Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, • działalność Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • duże bezrobocie wśród mężczyzn, • najwyższa kumulacja osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych i bez kwalifikacji zawodowych, występuje w obrębie osiedla Starosielce i Dojlidy, • bardzo mały udział podmiotów gospodarczych zatrudniających 50 i więcej osób, • malejąca liczba podmiotów z sektora publicznego.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • stworzenie nowych miejsc pracy: <ul style="list-style-type: none"> ○ zmniejszenie poziomu bezrobocia, ○ wzrost liczby zatrudnionych będących w wieku produkcyjnym. • utrzymanie stałego wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, 	<ul style="list-style-type: none"> • zdecydowanie większa liczba osób bezrobotnych występuje w przypadku osób powyżej 50 roku życia aniżeli do 25 roku życia, • rozwój gospodarki oparty głównie na działalności podmiotów gospodarczych

<ul style="list-style-type: none"> • powstawanie nowych podmiotów o różnej działalności, • wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • o małej klasie wielkości, • odnotowywanie ciągłego spadku przedsiębiorstw dużych, • dominująca przewaga podmiotów z sektora prywatnego nad podmiotami z sektora publicznego.
Sfery: przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa i techniczna	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • położenie w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, • duża ilość obszarów zieleni na terenie miasta, • rozwinięty system komunikacji publicznej, • dobrze rozwinięty system wodociągowy, kanalizacyjny i gazowniczy, • funkcjonowanie wielu obiektów i miejsc sportowo-rekreacyjnych, • bogata sieć ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, • rozwinięta działalność kulturalna (muzea, galerie, teatry, domy kultury), • wysoki ogólny wskaźnik dla budynków emisyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie dużej ilości wyrobów zawierających azbest o łącznej masie 4 207,869 Mg, • wschodnia, północna i południowa część miasta jest słabiej rozwinięta pod względem funkcjonowania obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturowych, • brak pokrycia całości miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, • osiedla położone w centrum miasta oraz osiedle Dojlidy wykazują najniższy wskaźnik budynków niskoemisyjnych.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • kontrola wyrobów zawierających azbest, która pozwoli na ocenę stanu i określenie możliwości bezpiecznego użytkowania tych wyrobów, • powstanie nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych na obszarach miasta, • realizacja programów aktywujących mieszkańców do prowadzenia jeszcze większej niż dotychczas, aktywności sportowo-rekreacyjnych i kulturowych (gł. ze wschodniej, północnej i południowej części miasta), • wymiana źródeł ciepła na nowe, bardziej przyjazne środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> • słabo rozwinięta oferta sportowo-rekreacyjna we wschodniej, północnej i południowej części miasta, może zniechęcać mieszkańców tych terenów do prowadzenia aktywnego trybu życia, • prowadzenie nierównomiernego rozwoju przestrzenno-funkcjonalnego miasta, (jako główna przyczyna pogłębiania przestrzenno-urbanistycznego nieładu), • brak realizacji projektów modernizacyjnych (m.in. termoizolacja, wymiana elewacji i urządzeń sieciowych) budynków, obecnie nie wykazujących niskoemisyjności (mają duże zużycie energii i przyczyniają się na wzrost zanieczyszczenia środowiska).

Źródło: Opracowanie własne

11. Identyfikacja obszarów kryzysowych

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie zidentyfikowanych obszarów problemowych w poszczególnych sferach według osiedli.

Tabela 36. Liczba obszarów problemowych na poszczególnych osiedlach

Osiedle	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno - funkcjonalna	Sfera techniczna	Razem
Centrum	21	0	0	3	3	27
Starosielce	20	1	2	5	1	29
Antoniuk	20	1	0	4	2	27
Dojlidy	19	0	1	5	2	27
Sienkiewicza	18	0	1	3	2	24
Skorupy	16	1	2	5	2	26
Bema	16	1	3	5	1	26
Przydworcowe	16	0	2	3	2	23
Młodych	15	0	1	5	1	22
Dziesięciny II	14	1	1	3	2	21
Dziesięciny I	14	1	1	2	0	18
Piaski	11	0	1	3	2	17
Białystok	10,57	0,61	1,04	3,93	1,36	-
Wygoda	10	1	1	5	1	18
Mickiewicza	10	1	1	2	2	16
Piasta II	8	0	2	3	2	15
Bojary	8	0	1	3	1	13
Dojlidy Górne	7	1	0	5	0	13
Słoneczny Stok	6	1	1	3	1	12
Leśna Dolina	6	1	0	6	1	14
Białostoczek	6	1	1	4	1	13
Wysoki Stoczek	6	1	1	4	1	13
Zawady	6	0	0	5	1	12
Zielone Wzgórza	6	1	0	3	1	11
Jaroszówka	5	1	1	5	2	14
Bacieczki	5	1	0	5	0	11
Nowe Miasto	3	0	1	5	1	10
Kawalerskie	2	0	2	4	2	10
Piasta	2	1	2	2	1	8

Źródło Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego

Najwyższą liczbą zidentyfikowanych obszarów problemowych w sferze społecznej (wartości wskaźników negatywnie odbiegające od średniej) charakteryzują się osiedla:

- **Centrum** (21 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferze technicznej);
- **Starosielce** (20 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej);
- **Antoniuk** (20 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej);

- **Dojlidy** (19 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach: przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej);
- **Sienkiewicza** (18 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferze: technicznej);
- **Skorupy** (16 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej);
- **Bema** (16 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej);
- **Przydworcowe** (16 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach: środowiskowej i technicznej);
- **Młodych** (15 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej);
- **Dziesięciny II** (14 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej i technicznej);
- **Dziesięciny I** (14 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej);
- **Piaski** (11 negatywnych zjawisk, dodatkowo zdiagnozowano występowanie negatywnych zjawisk w sferze technicznej);

Wskazane jednostki należy uznać za obszary zdegradowane na terenie miasta.

12. Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji określony w oparciu o diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych

12.1. Podstawowe informacje

Obszar rewitalizacji został wybrany na podstawie wskaźników, diagnozy społeczno-gospodarczej, a także przeprowadzonych ankiet. Podsumowując:

- Analiza wskaźnikowa wykazała koncentrację negatywnych zjawisk na terenie osiedli: Dojlidy, Starosielce, Przydworcowe, Centrum, Antoniuk, Bema, Sienkiewicza, Skorupy, Dziesięciny II, Młodych, Dziesięciny I i Piaski.
- Wyniki przeprowadzonego badania kwestionariuszowego wskazują na obszary: Centrum, Antoniuk, Bema, Dojlidy.

W wyniku wszystkich działań, do rewitalizacji wybrano obszar jednostek: Centrum, Sienkiewicza, Przydworcowe, Antoniuk, Skorupy, Bema, Starosielce, Dziesięciny I oraz zurbanizowaną część osiedla Dojlidy.

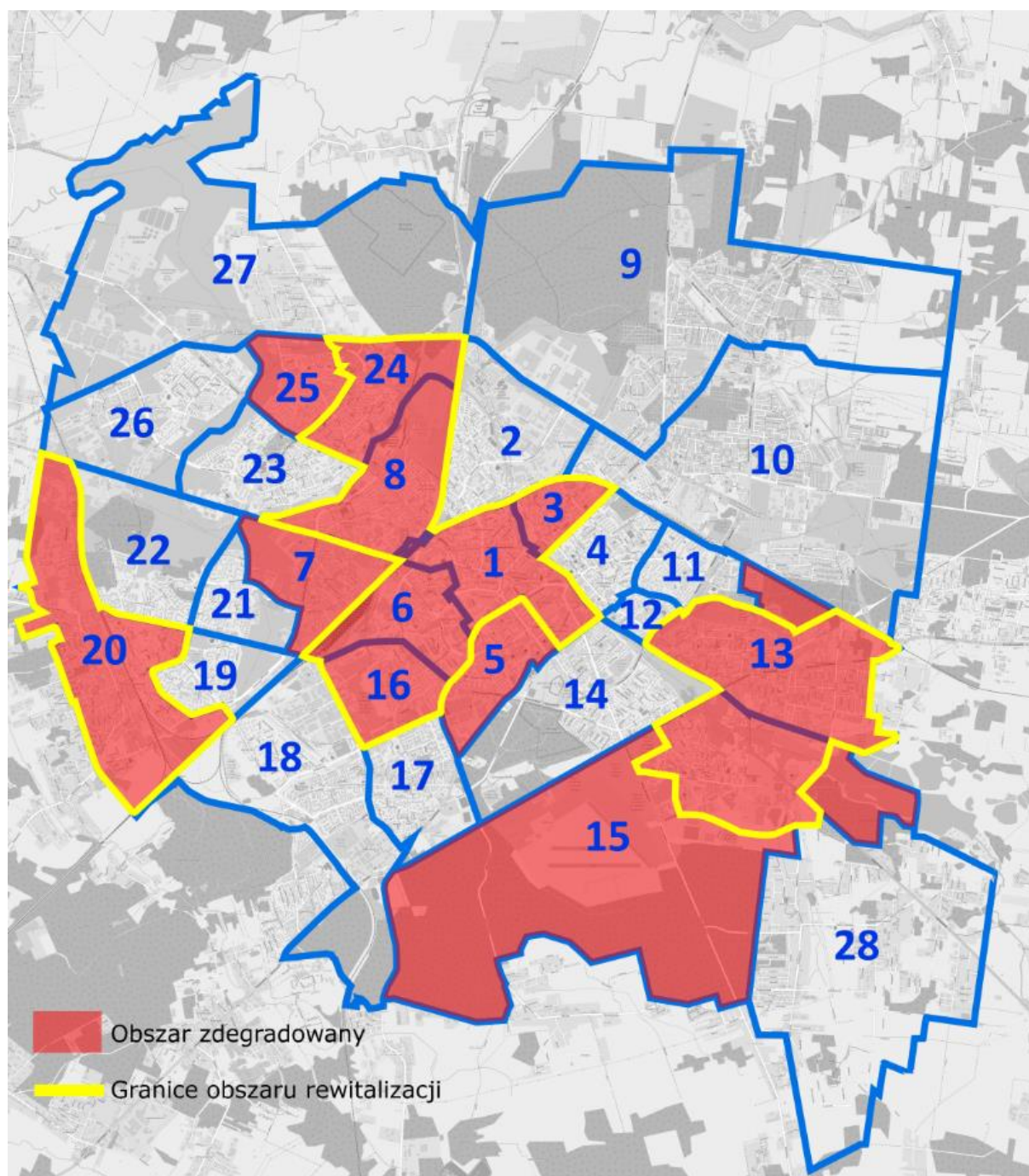
Obszar wyznaczony do rewitalizacji nie przekracza 30% ogółu mieszkańców miasta oraz 20% jego powierzchni.

Tabela 37. Wyliczenia dotyczące obszaru do rewitalizacji

Jednostka	Liczba mieszkańców	Powierzchnia
Dojlidy	3645	2,7 (włączono jedynie zurbanizowaną część osiedla)
Starosielce	11276	4,9
Przydworcowe	9996	1,5
Centrum	13297	1,9
Antoniuk	16003	2,9
Bema	4987	1,4
Sienkiewicza	5080	0,7
Skorupy	8024	3,3 (włączono jedynie zurbanizowaną część osiedla)
Dziesięciny I	8901	1,1
Suma	81209	19,8
% ogółu	29,5%	19,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego

Rysunek 33. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok, openstreetmap.org

12.2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

W ramach charakterystyki obszaru rewitalizacji, w poniższej tabeli zostały porównane wartości wskaźników dla obszaru wyznaczonego do rewitalizacji i pozostałej części miasta.

Zsumowane i przeliczone wartości dla obszaru rewitalizacji w prawie każdym przypadku przewyższały te, uzyskane dla pozostałej części miasta. Największe rozbieżności widoczne są w przypadku sfery społecznej (dla przykładu liczba osób korzystających z pomocy społecznej w roku 2015 na terenie rewitalizacji blisko dwukrotnie przewyższała wskaźnik dla pozostałej części miasta). Odwrotna sytuacja widoczna jest jedynie w przypadku wskaźników dotyczących: liczby budynków niskoemisyjnych, liczby organizacji pozarządowych, aktywnych seniorów i średniego wyniku egzaminu gimnazjalnego – noty dla części miasta niewłączonej do rewitalizacji przyjmują wartości mniej korzystne. Szczegółowe zestawienie zawiera poniższa tabela.

Tabela 38. Porównanie obszaru rewitalizacji z obszarem niewłączonym do rewitalizacji (natężenie problemów)

WSKAŹNIK	OBSZAR MIASTA WŁĄCZONY DO REWITALIZACJI	POZOSTAŁA CZĘŚĆ MIASTA
Liczba budynków niskoemisyjnych na 1000 mieszkańców	68,77	60,77
Budynki mieszkalne w osiedlach zbudowane przed 1970 na 1000 mieszkańców	23,17	19,64
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	4,54	2,80
Aktywni seniorzy na 1000 mieszkańców	19,40	16,64
Liczba korzystająca z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców	43,96	22,94
Liczba osób 65+ korzystająca z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców	5,11	2,07
Liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu na ubóstwo na 1000 mieszkańców	35,39	17,54
Liczba osób objętych pomocą społeczną - zasiłek stały na 1000 mieszkańców	9,92	4,87
Liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	0,97	0,89
Liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1000 mieszkańców	1,59	0,40
Liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu na długotrwałą chorobę na 1000 mieszkańców	23,99	13,10
Liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu na alkoholizm na 1000 mieszkańców	4,19	1,59
Liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu na narkomanię na 1000 mieszkańców	0,15	0,10
Liczba osób objętych pomocą społeczną ze względu	0,62	0,35

WSKAŹNIK	OBSZAR MIASTA WŁĄCZONY DO REWITALIZACJI	POZOSTAŁA CZĘŚĆ MIASTA
na przemoc w rodzinie na 1000 mieszkańców		
Liczba przestępstw - kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów na 1000 mieszkańców	6,12	4,24
Liczba przestępstw bójki, rozboje, pobicia na 1000 mieszkańców	1,10	0,46
Liczba przestępstw - przemoc domowa na 1000 mieszkańców	0,69	0,59
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	56,15	42,34
Liczba bezrobotnych do 25 roku życia na 1000 mieszkańców	5,14	4,11
Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia na 1000 mieszkańców	17,60	12,77
Liczba bezrobotnych bez kwalifikacji na 1000 mieszkańców	17,82	10,38
Liczba uczniów z problemami wychowawczymi w szkołach podstawowych i gimnazjum na 1000 mieszkańców	3,96	2,92
Liczba uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy według ulic lub osiedli w roku szkolnym 2014/2015 na 1000 mieszkańców	0,60	0,41
Średni wynik egzaminu gimnazjalnego	60,04%	58,81%
Średnik wynik sprawdzianu szóstoklasisty	72,99%	76,88%

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy całego miasta pod względem wskaźników ze sfer społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej został wyznaczony obszar rewitalizacji, który można podzielić na 3 podobszary nieposiadających wspólnych granic:

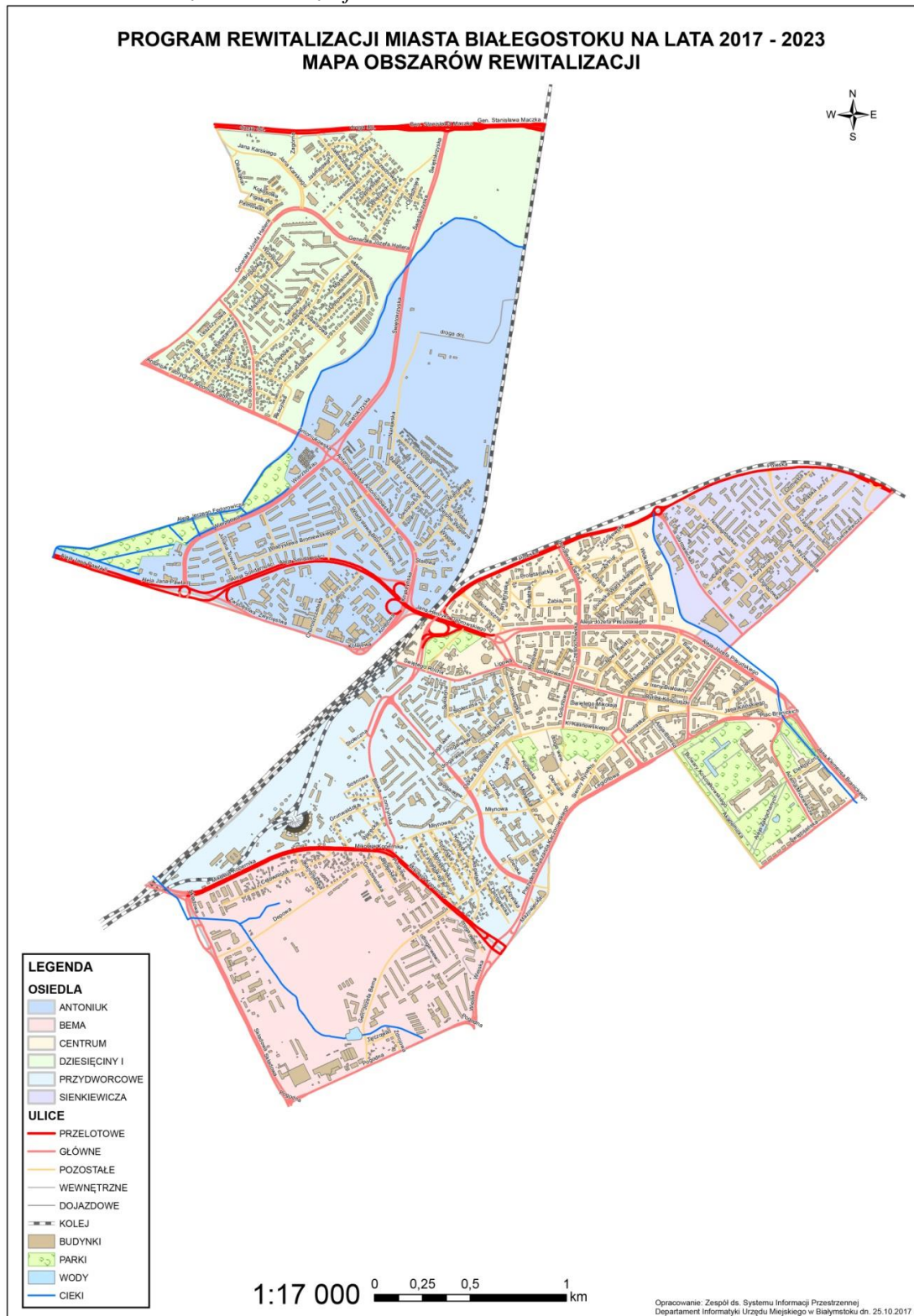
- Podobszar I (osiedla: Przydworcowe, Centrum, Antoniuk, Bema, Sienkiewicza, Dziesięciny I)
- Podobszar II (osiedla: Skorupy, Dojlidy)
- Podobszar III (osiedle Starosielce)

PODOBSZAR REWITALIZACJI I

Podobszar rewitalizacji I składa się z 6 osiedli położonych w centralnej części Białegostoku. Poniższy rysunek przedstawia opisywany obszar miasta.

Rysunek 34 Granice Podobszaru rewitalizacji I

Źródło: Opracowanie własne Zespołu ds. Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Białymstoku

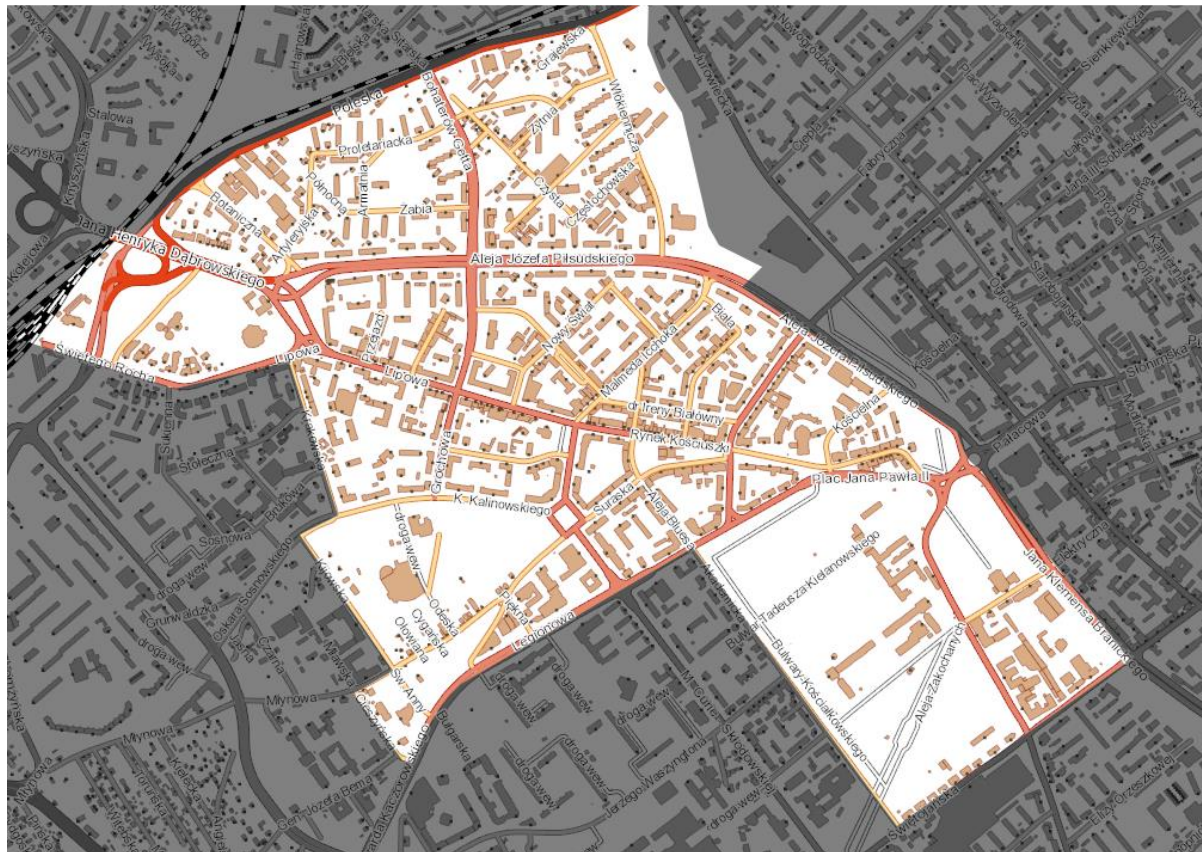
Poniżej została przedstawiona szczegółowa charakterystyka każdego z osiedli wchodzących w ten podobszar.

CENTRUM

Granica osiedla centrum przebiega od ul. H. Dąbrowskiego, wzdłuż ul. Poleskiej do rzeki Białej, wzdłuż rzeki Białej do ul. J. Piłsudskiego na wys. ul. Fabrycznej, ul. J. Piłsudskiego przez Plac dr n med. A. P. Lussy, ulicą J. K. Branickiego do ul. Świętojańskiej, wzdłuż ul. Świętojańskiej do Akademickiej, Akademicką do Legionowej, Legionową, Mazowiecką do ul. Cieszyńskiej, ulicą Cieszyńską do Młynowej, Młynową do Kijowskiej, Kijowską do Grunwaldzkiej, ul. Grunwaldzką, Sosnową do Krakowskiej, ulicą Krakowską do ul. Św. Rocha, ulicą Św. Rocha do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do ul. H. Dąbrowskiego 1.

Osiedle centrum to obszar położony w środkowej części miasta o powierzchni 1,95 km² zamieszkiwany przez 13 297 osób. Teren sąsiaduje z osiedlami: Antoniuk, Białostoczek, Sienkiewicza, Bojary, Piasta II, Mickiewicza, Piaski, Przydworcowe oraz Młodych³³.

Rysunek 35. Granice osiedla Centrum

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok

³³ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

Na obszarze osiedla Centrum mieszka duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej (wydawane są zasiłki stałe i okresowe, duża część osób korzystających z pomocy to osoby ubogie, starsze, chore, uzależnione od alkoholu i narkotyków lub będące ofiarami przemocy w rodzinie). Innym problemem społecznym występującym na terenie osiedla jest przestępczość (głównie kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów, bójki, rozboje, pobicia i przemoc domowa). Dane wskazują, że uczniowie szkół funkcjonujących na terenie osiedla otrzymywali stosunkowo niskie wyniki w sprawdzianach klas szóstych i egzaminach gimnazjalnych, dość duża liczba uczniów nie otrzymała również promocji do następnej klasy. Problemem gospodarczo-społecznym obszaru jest wysokie bezrobocie. W Centrum znajduje się także niewielka liczba budynków niskoemisyjnych, co wpływa na zanieczyszczanie środowiska i mniejszy komfort życia mieszkańców.

Przeprowadzone spotkanie warsztatowo-konsultacyjne wykazało, że istotnym problemem na terenie osiedla jest również niewystarczająca liczba miejsc spotkań dla seniorów, a także trudności związane ze sprawowaniem usług opiekuńczych dla tej grupy. Przyczyną tego stanu rzeczy jest starzejące się społeczeństwo. Problem dotyczy w szczególności obszarów osiedla w granicach ulic: Piłsudskiego, Poleska, Nowy Świat, Malmeda. Przy ulicy Białej funkcjonuje Klub Seniora, jednak spore grono seniorów niechętnie opuszcza własne mieszkania i włącza się w życie lokalnej społeczności, co generuje kolejny problem. Jak zaznaczali uczestnicy warsztatów na terenie osiedla świadczone są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, jednak zapotrzebowanie na tę formę wsparcia jest znacznie większe niż możliwości jej udzielenia, a ponadto godziny pracy obejmują tylko zakres czasowy od godziny 8 do 16. Kolejnym wskazywanym problemem jest niskie zaangażowanie społeczności osiedla w działania na jego rzecz. Nie odnotowano klubów osiedlowych, Domów Spotkań (jak np. Relaks na osiedlu Młodych), brakuje również podwórek, które gromadziłyby mieszkańców i skłaniały do podejmowania interakcji. Jak zaznaczono, osiedle nie stanowi zintegrowanej społeczności. Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji brakuje również podstawowej infrastruktury lub jest w niedostatecznym stanie: chodniki, oświetlenie, uporządkowana zieleń, elementy małej architektury. Deficyt miejsc wspólnych w postaci podwórek wpływa na wskazaną mniejszą integrację mieszkańców, a brak infrastruktury sportowej ogranicza możliwości w zakresie spędzania czasu wolnego. Na terenie Centrum odnotowano także niedostatek małych sklepów spożywczych, rynków osiedlowych i podmiotów zajmujących się rzemiosłem oraz handlem (np. zegarmistrz, szewc, krawcowa).

Za główny atut Centrum uznano jego położenie, a także Park Planty i Park Branickich.

OSIEDLE SIENKIEWICZA

Osiedle Sienkiewicza to niewielki obszar położony na prawym brzegu rzeki Białej. Jego granice biegną od rzeki Białej, ulicą Poleską przez Plac ks. M. Sopoćki, ul. Wasilkowską, ul. H. Sienkiewicza do ul. J. Piłsudskiego, ulicą J. Piłsudskiego na wys. ul. Fabrycznej do rzeki Białej, wzdłuż rzeki Białej do ul. Poleskiej. Powierzchnię 0,68 km² zamieszkuje 5 080 osób.

Osiedle ma charakter głównie mieszkaniowy, o zwartej zabudowie cztero- i jedenastopiętrowych bloków mieszkaniowych podlegających głównie pod Białostocką Spółdzielnię Mieszkaniową. Osiedle zostało nazwane na cześć Henryka Sienkiewicza, którego pomnik stoi na terenie osiedla.

Rysunek 36. Granice osiedla Sienkiewicza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok

Na obszarze osiedla odnotowano liczne problemy społeczne. Na terenie tym mieszka duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej (głównie są to osoby ubogie, starsze, chore, uzależnione od alkoholu i narkotyków lub będące ofiarami przemocy w rodzinie). Odnotowano również niski poziom bezpieczeństwa - występuje tu większa niż na innych osiedlach liczba kradzieży, kradzieży z włamaniem, kradzieży samochodów, bójek, rozbojów i pobić. Problemem jest także wysokie bezrobocie. Na osiedlu Sienkiewicza występuje bardzo mała liczba budynków niskoemisyjnych, co wpływa na zanieczyszczanie środowiska i mniejszy komfort życia mieszkańców.

Uczestnicy spotkania warsztatowego wskazali, iż istotną barierą tego terenu jest utrudniona komunikacja piesza z sąsiednimi osiedlami – północną granicą osiedla są tory kolejowe, natomiast zachodnio-południową rzeka Biała. Ponadto wskazywano na brak przestrzeni i warunków do aktywnego spędzania czasu wolnego (np. ogólnodostępnego sprzętu do aktywności fizycznej) oraz miejsc, w których mieszkańcy mogliby dzielić się

własnymi pasjami, zainteresowaniami i wymieniać doświadczenia. W tym zakresie zwracano również uwagę na brak zorganizowanej przestrzeni przyjaznej młodzieży.

Na terenie osiedla funkcjonuje dom dla osób bezdomnych prowadzony przez Caritas, który w opinii mieszkańców jest dość uciążliwy, ze względu na jego lokatorów – osoby bezdomne często pod wpływem alkoholu spędzają czas na klatkach schodowych bloków mieszkalnych, gromadzą się także w pawilonie handlowo-usługowym przy ul. Sienkiewicza. Do problemów społecznych tego obszaru zaliczyć należy niską świadomość swoich praw i braku informacji na temat podmiotów świadczących pomoc w postaci poradnictwa prawnego. Przy ulicy Białej i Zamenhofska funkcjonują punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, ale wiedza o ich działaniu nie jest powszechna.

W przypadku sfer przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej zauważalny jest brak przestrzeni do prowadzenia drobnego handlu, będącej jednocześnie miejscem spotkań i interakcji (funkcję taką sprawowało zlikwidowane targowisko przy ul. Jurowieckiej). Niska jakość i mała liczba terenów zieleni ogranicza możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców. Duża liczba pustostanów, w tym zaniedbanych o wysokim stopniu dewastacji, wpływa negatywnie na wizerunek osiedla, a słabe oświetlenie ulic i przestrzeni wewnątrzosiedlowych na bezpieczeństwo. Wskazano również, że niewykorzystany pozostaje potencjał rzeki Białej (np. na cele rekreacyjne).

Do atutów jednostki zaliczono natomiast: radę osiedla, położenie (łatwy dostęp do centrum i obwodnicy śródmiejskiej, co stanowi o potencjale osiedla), dobry dostęp do usług medycznych, a także skwer zieleni przy ul. Poleskiej. Ponadto na osiedlu znajduje się klub osiedlowy MIKRON mieszczący się przy ul. Ciepłej 15.

OSIEDLE PRZYDWORCOWE

Osiedle Przydworcowe od zachodu graniczy z centrum, jego granice przebiegają od torów kolejowych św. Rocha do ul. Krakowskiej, ul. Krakowską do ul. Sosnowej, ul. Sosnową, ul. Grunwaldzką do ul. Kijowskiej, ul. Kijowską do ul. Młynowej, ul. Młynową do ul. Cieszyńskiej, ul. Cieszyńską do ul. Mazowieckiej, ul. Mazowiecką do ul. Kopernika, ul. Kopernika do nowego tunelu, wzdłuż torów kolejowych do św. Rocha³⁴. Swoją nazwę osiedle zawdzięcza Dworcowi PKS, który znajduje się na terenie osiedla. Powierzchnię 1,5 km² zamieszkuje 9 996 osób.

---

³⁴ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

Rysunek 37. Granice osiedla Przydworcowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok

Na osiedlu Przydworcowym, w porównaniu do innych osiedli Białegostoku, znajduje się niewielka liczba budynków niskoemisyjnych, co oznacza zanieczyszczanie środowiska i mniejszy komfort życia mieszkańców. Problemem osiedla jest także mała liczba organizacji pozarządowych, co wiąże się z niską aktywnością mieszkańców, w tym osób starszych. Duża liczba osób korzysta również z pomocy społecznej (wydawane są zasiłki stałe i okresowe, duża część osób korzystających z pomocy to osoby ubogie, starsze, chore, uzależnione od alkoholu i narkotyków). O wysokim poziomie ubóstwa świadczy także niewielkie zainteresowanie odpłatnymi zajęciami dla dzieci i znaczna liczba udzielanych stypendiów socjalnych. Innym problemem społecznym występującym na terenie osiedla są bójkі, rozboje, pobicia oraz wysokie bezrobocie, w tym bezrobocie długotrwałe. Dostrzega się także bezradność wychowawczą części rodziców w rodzinach ze zdiagnozowanymi problemami społecznymi.

Deficytem występującym na terenie osiedla jest niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla całych rodzin, seniorów, a także młodzieży gimnazjalnej i licealnej. Mieszkańcy w tym zakresie wskazywali również na brak miejsca spotkań, jakie dawniej stanowił dom kultury. Do małej integracji przyczynia się ogólny brak przestrzeni wspólnie dzielonych przez lokalną społeczność: placów zabaw, siłowni pod chmurką itd., a także ich ograniczanie poprzez rozbudowywanie terenów mieszkaniowych. Odnotowano również, podobnie jak w przypadku innych jednostek, znaczący odsetek osób starszych wymagających wyspecjalizowanej opieki. Istotną trudnością obszaru jest duża liczba wynajmowanych mieszkań, wiążąca się z mniejszą identyfikacją

lokatorów z osiedlem. Jak wskazano, często są to osoby z problemami, objęte pomocą asystentów rodzin. Niewystarczająca promocja i informacja o wydarzeniach, zmianach zachodzących w przestrzeni i działalności organizacji pozarządowych wpływa na niskie zainteresowanie oraz zaangażowanie mieszkańców w życie osiedla.

W przypadku problemów ze sfer technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej mieszkańcy zauważają bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej oraz przestrzeni miejskiej (chodniki, przejścia dla pieszych bez sygnalizacji świetlnej lub zbyt krótki czas cyklu sygnalizacji, powodujący problem z przejściem na drugą stronę ulicy). Pustostany na terenie osiedla (ul. Kijowska, Młynowa) sprzyjają natomiast licznym ich dewastacjom, co utrudnia utrzymanie ładu przestrzennego. Niewystarczające oświetlenie niektórych części obszaru (okolice dworca, ul. Bohaterów Monte Cassino) wpływa na obniżenie poczucia bezpieczeństwa.

Atutami, będącymi jednocześnie potencjałami osiedla są aktywnie działające organizacje pozarządowe oraz instytucje wspierające lokalną społeczność, a także zwiększająca się liczba mieszkańców włączających się w ich działalność. W tym kontekście wskazać należy także na działalność jednostek oświatowych (3 szkoły i przedszkole) i wolne przestrzenie wokół nich, możliwe do wykorzystania na rzecz mieszkańców. Potencjałem o znaczeniu historyczno-kulturowym jest budynek Misji Barbikańskiej z 1927-1930 roku, gdzie obecnie funkcjonuje stowarzyszenie na rzecz osób wykluczonych społecznie. Unikalny charakter zabudowy, objęty ochroną konserwatorską stanowi o istotności podejmowania działań w przestrzeni miejskiej. Atutem osiedla Przydworcowego jest również jego charakter związany z usługami rzemieślniczymi (pasaż przy ul. Wyszyńskiego), a także duża liczba małych sklepów i przedsiębiorczość lokalnej społeczności.

OSIEDLE ANTONIUK

Osiedle Antoniuk znajduje się blisko centrum Białegostoku. Jego granice przebiegają od rzeki Białej, wzdłuż torów kolejowych do ul. Dąbrowskiego, ul. Dąbrowskiego do ul. Kolejowej, ul. Kolejową do ul. Zwycięstwa, ul. Zwycięstwa, ul. Jana Pawła II do rzeki Białej, wzdłuż rzeki Białej do torów kolejowych³⁵. Powierzchnię 2,25 km² zamieszkuje 16 003 osób.

---

³⁵ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

Rysunek 38. Granice osiedla Antoniuk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok, openstreetmap.org

Osiedle Antoniuk charakteryzuje się niewielką liczbą budynków niskoemisyjnych, co bezpośrednio wpływa na zanieczyszczanie środowiska. Problemem osiedla jest także niska aktywność społeczna mieszkańców (zwłaszcza osób starszych), co przekłada się także na niewielką liczbę organizacji pozarządowych mających swoją siedzibę na tym osiedlu. Na terenie Antoniuka występuje wiele problemów społecznych – ubóstwo, osoby długotrwale chore, osoby starsze, uzależnione od alkoholu i narkotyków, stosujące przemoc domową (zarówno fizyczną, jak i psychiczną). Zaznaczyć należy jednocześnie, że istniejący system opieki społecznej (m.in. atrakcyjne kwoty świadczeń) nie motywuje osób korzystających ze wsparcia do zmiany postawy życiowej. Osoby młode, dziedziczące tego typu zachowania, często nie chcą się usamodzielniać i żyją na rachunek rodziny oraz państwa, o czym wspomniano podczas warsztatów. Innym problemem społecznym występującym na terenie osiedla są bójki, rozboje i pobicia. Wysoki odsetek mieszkańców to osoby bezrobotne, dla których brak zatrudnienia jest często dokonany wybór życiowy. Wskazać należy także na dobrze rozwiniętą szarą strefę (znaczną liczbę zatrudnionych bez umów).

Przeprowadzone konsultacje społeczne ujawniły, że teren osiedla zamieszkuje znaczna liczba osób starszych, bardzo często samotnych, a odnotowany poziom opieki uznany został za niewystarczający. Podobnie jest w przypadku oferty zagospodarowania czasu wolnego tej grupy. Jednocześnie wskazać należy, iż rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi (zarówno starszych, jak i młodszych – wyniszczonych w skutek zażywania używek), a także bezradność służb porządkowych w zakresie pomocy (bez wyrażenia zgody nie jest

możliwe leczenie) wpływają na obniżenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców. Problemem osiedla są również nielegalne koczowiska osób bezdomnych (ul. Zwycięstwa 25) i powiązane z tym zakłócanie porządku publicznego. Mieszkańcy w niewielkim stopniu odczuwają działalność organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie osiedla. Poczucie tożsamości lokalnej również pozostaje na niskim poziomie.

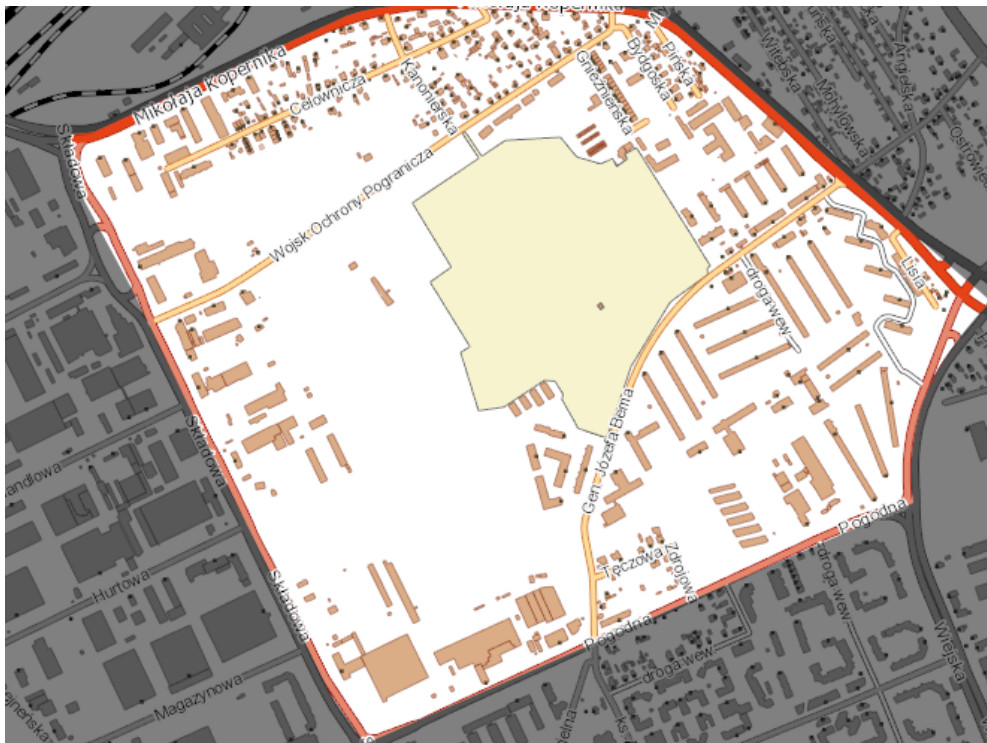
W zakresie przestrzenno-funkcjonalnym dostrzegalny jest brak zagospodarowanych terenów nad rzeką Białą, a także mała liczba miejsc do rekreacji (np. siłownie pod chmurką), służących mieszkańcom i odpowiadających na ich potrzeby. Wąskie uliczki i zbyt mała liczba miejsc parkingowych stwarzają problemy w ruchu.

Potencjałem osiedla jest jego położenie (blisko centrum, dworca), a także dobre skomunikowanie z innymi częściami miasta. W tym zakresie wskazać należy również na Dzienny Dom Pomocy Społecznej znajdujący się na tym obszarze i kluby funkcjonujące przy spółdzielniach (np. Metafora). Mieszkańcy mają również dostęp do dobrze utrzymanych terenów rekreacyjnych (np. Park Antoniuk), obiektów handlowych i opieki medycznej (znaczną liczbą przychodni, w tym specjalistycznych).

OSIEDLE BEMA

Osiedle Bema znajduje się na południe od centrum miasta. Jego granice przebiegają od ul. Składowej, ul. Kopernika, ul. Wiejską do ul. Pogodnej, ul. Pogodną, od ul. Pogodnej do ul. Składowej³⁶. Powierzchnię 1,35 km² zamieszkuje 4 986 osób.

Rysunek 39. Granice osiedla Bema

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok

³⁶ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

W porównaniu do pozostałych jednostek na terenie osiedla Bema występuje niska liczba budynków niskoemisyjnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Zdecydowanie powyżej średniej dla całego miasta plasują się wartości wskaźników określających natężenie korzystania z pomocy społecznej. Ponadto na osiedlu Bema zidentyfikowano problemy związane z wysokim poziomem bezrobocia, a znaczny odsetek mieszkańców stanowią osoby starsze. Podczas konsultacji wskazywano, iż trudnością w tym zakresie jest brak integracji międzypokoleniowej lokalnej społeczności (uczenie się i czerpanie wzajemnych korzyści), co przekłada się na kształtowanie stereotypów i negatywnych postaw zarówno wobec osób starszych, jak i młodszych. Trudnością tej części miasta jest liczna obecność osób bezdomnych, często pod wpływem alkoholu, postrzeganych jako zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej trudnością jest mała liczba miejsc parkingowych przy jednoczesnym wzroście aut. Brak ogólnodostępnych i przystosowanych terenów zieleni, a także elementów małej architektury znacząco wpływa na możliwości wypoczynku mieszkańców. Odnotowano również brak zabezpieczenia miejsc składowania odpadów (śmietniki, kontenery), który wpływa na estetykę przestrzeni.

Potencjałem osiedla jest przede wszystkim dobra infrastruktura usługowo-handlowa, obecność placówek edukacyjnych, a także przychodni lekarskich. Istotne jest również dobre połączenie komunikacyjne z innymi obszarami miasta, bliskie sąsiedztwo uczelni wyższej (Politechnika Białostocka) oraz funkcjonowanie ogrodów działkowych, jako terenów zieleni.

OSIEDLE DZIESIĘCINY I

Osiedle Dziesięciny I znajduje się w północnej części miasta. Jego granice przebiegają od ul. Oliwkowej, ul. Gen. Maczka do torów kolejowych, wzdłuż torów do rzeki Białej, rzeką Białą do ul. Antoniuk Fabryczny, ul. Antoniuk Fabryczny do ul. gen. Berlinga, ul. gen Berlinga, do ul. Palmowej, ul. Palmową, ul. Oliwkową do ul. gen. Maczka³⁷. Powierzchnie 1,1 km² zamieszkuje 8901 osób.

---

³⁷ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

Na terenie osiedla odnotowano niewielki odsetek budynków niskoemisyjnych. Ponadto zidentyfikowano wysokie zapotrzebowanie na usługi pomocy społecznej, przede wszystkim w zakresie bezrobocia. Przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać w braku odpowiednich kwalifikacji, niechętnym kontynuowaniu nauki po skończeniu liceum czy szkoły zawodowej, atrakcyjnym systemie pomocy społecznej, a także poczuciu niezadowolającego wynagrodzenia (przede wszystkim w przypadku osób młodych). Istotny jest również wysoki odsetek osób starszych korzystających z pomocy społecznej oraz brak miejsc przyjaznych tej grupie społecznej (miejsc spotkań i integracji).

Strona 146

społeczność wykazuje niewielkie zainteresowanie sprawami osiedla, czego przyczyną może być wysoka anonimowość i brak organizacji pozarządowych skupiających swoją działalność na omawianym terenie.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej za problem uznano brak nowego budownictwa, przez co osiedle uważane jest za stare, będące „betonową pustynią”. Brak miejsc spotkań, terenów rekreacyjnych i ścieżek pieszo-rowerowych wpływają także na ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców.

Tabela 39. Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe oraz potencjały Podobszaru I

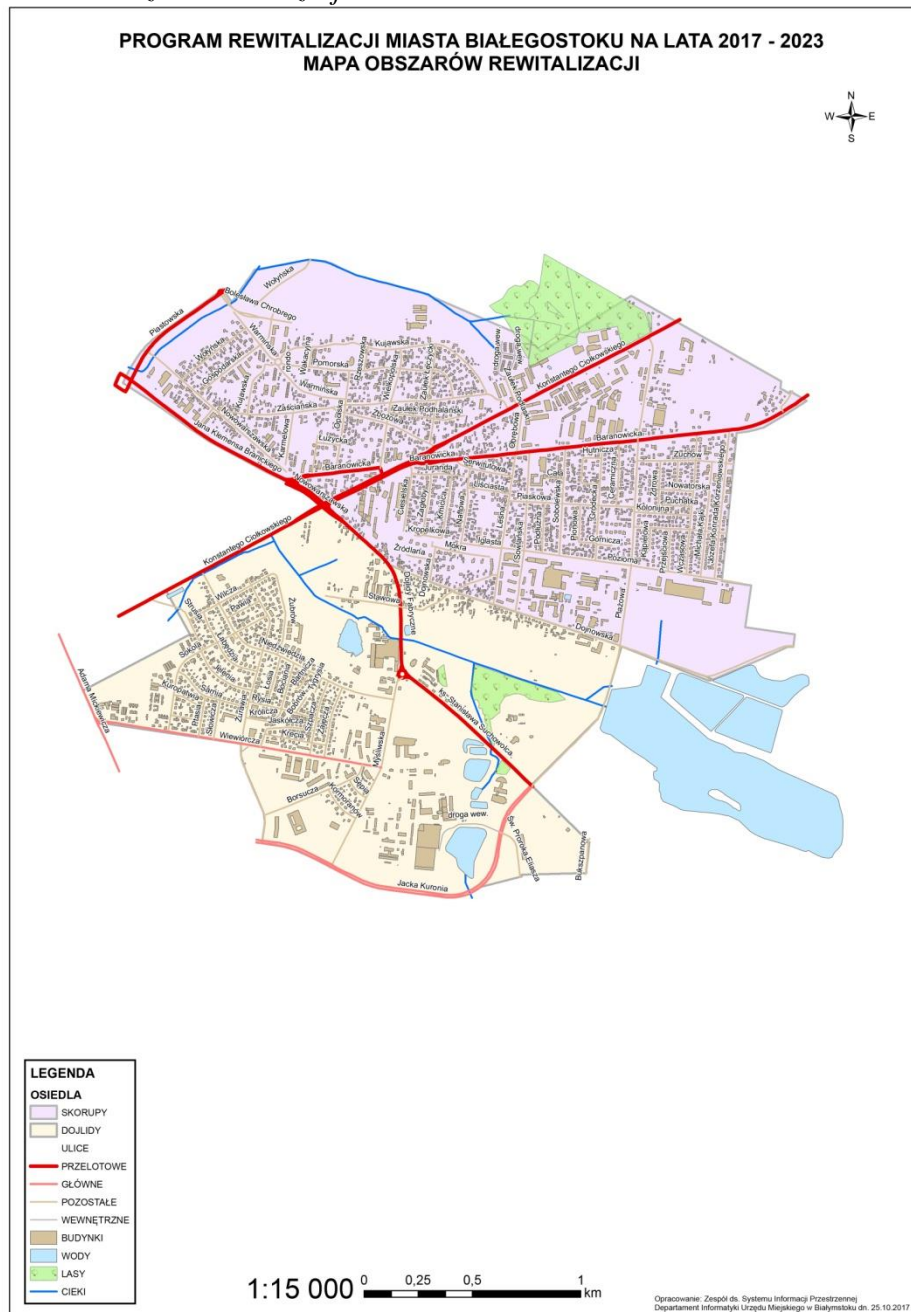
Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe	Potencjały
<ul style="list-style-type: none"> – wszystkie osiedla podobszaru wykazują duże natężenie problemów ze sfery społecznej (w szczególności: liczby osób, korzystających z pomocy społecznej, ubóstwa, bezrobocia, niskich wyników egzaminu szóstoklasisty, aktywności społecznej, przestępczość, bezdomność), – niewielka liczba budynków niskoemisyjnych, – brak lub niedostateczny stan techniczny: chodników, oświetlenia, elementów małej architektury, itp.; – brak terenów do prowadzenia drobnego handlu, – niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego i integracji dla różnych grup wiekowych, – pustostany. 	<ul style="list-style-type: none"> – duża liczba parków i skwerów (Park Planty, Ogrody Branickich, dolina rzeki Białej, skwer przy ul. Poleskiej, Park Antoniuk), – duża kumulacja instytucji kultury o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym (Białostocki Teatr Lalek, Dom kultury „Śródmieście, Galeria Arsenał, Galeria im. Siedzińskich”), – bogata oferta wydarzeń kulturalnych: festiwali, wystaw, koncertów oraz dostęp do licznych warsztatów i działań edukacyjnych, – duża kumulacja uczelni wyższych, – duża kumulacja ośrodków zdrowia, poradni i szpitali, – duża liczba aktywnych seniorów, – punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, – funkcjonujące Rady Osiedli, – położenie: centrum miasta wraz z unikalną zabudową, – duża liczba działających organizacji pozarządowych, – przedsiębiorczość, – rozwinięta sieć ścieżek rowerowych umożliwiających dostęp do różnych części miasta, – komunikacja rowerowa BIKER.

Źródło: Opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI II

Podobszar rewitalizacji II składa się z 2 osiedli położonych w wschodniej części Białegostoku. Poniższy rysunek przedstawia opisywany obszar miasta.

Rysunek 41 Granice Podobszaru rewitalizacji II

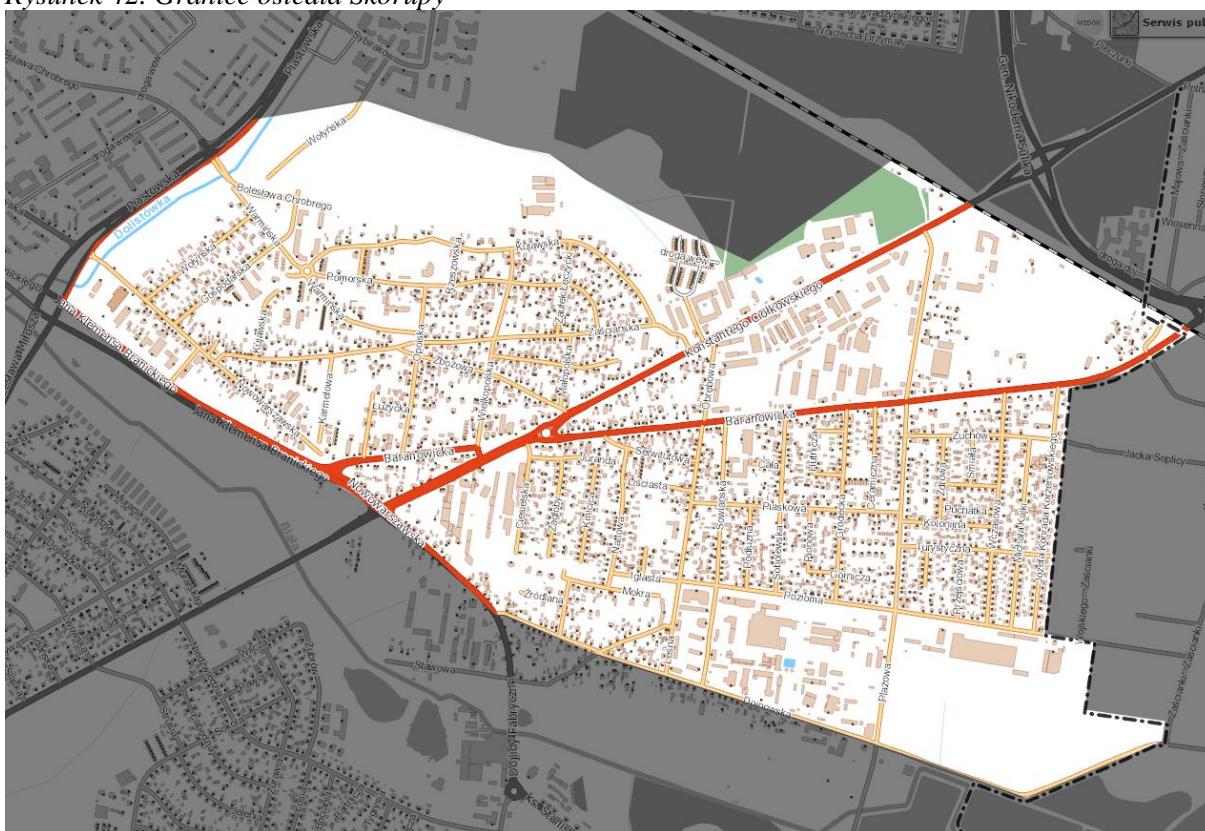
Źródło: Opracowanie własne Zespołu ds. Systemu Informacji Przestrzennej Urzędu Miejskiego w Białymstoku

OSIEDLE SKORUPY-obszar zurbanizowany

Osiedle Skorupy znajduje się we wschodniej części miasta. Jego granice przebiegają od ogródków działkowych wzdłuż torów kolejowych (na Zubki Białostockie) do granicy administracyjnej miasta, wzdłuż granicy administracyjnej miasta do ul. Dojnowskiej, ul. Dojnowską, ul. Nowowarszawską, ul. Branickiego, Placu Antonowicza, ul. Piastowską do rzeki Dolistówki (na wys. Warمیńskiej), rzeką Dolistówką do cieków wodnych, ciekami do wysokości ścian lasu, ścianą lasu do granicy ogródków działkowych, granicą ogródków działkowych do torów kolejowych (na Zubki Białostockie)³⁸. Osiedle pełni funkcję przemysłowo-mieszkaniową. Powierzchnia osiedla wynosi 4,33 km², powierzchnia obszaru wyznaczonego do rewitalizacji zaś 3,3 km². Osiedle zamieszkuje 8 024 osób.

Rysunek 42. Granice osiedla Skorupy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok

Na terenie osiedla Skorupy występuje duża liczba budynków mieszkalnych powstałych przed 1970 rokiem. Problemem osiedla jest także mała liczba organizacji pozarządowych, co także przekłada się na małą aktywnością mieszkańców, w tym osób starszych. Z pomocy społecznej na osiedlu Skorupy korzystają głównie osoby ubogie, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i uzależnione od alkoholu. Dostrzega się również wyuczoną bezradność dziedziczną pokoleniami. Najczęściej popełnianymi przestępstwami są bójki, rozboje, pobicia oraz przemoc domowa. Przyczyn występowania wymienionych negatywnych zjawisk

³⁸ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

na terenie wyznaczonym do rewitalizacji upatruje się przede wszystkim w strukturze własnościowej lokali – duża liczba mieszkań socjalnych. Na terenie osiedla występuje również wysoki odsetek osób bezrobotnych, w tym bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Sytuacja ta związana jest z zamknięciem dużych zakładów pracy, funkcjonujących wcześniej na terenie osiedla.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej podkreślić należy deficyty w infrastrukturze społecznej: place zabaw, siłownie pod chmurką, kluby osiedlowe, miejsca przyjazne mieszkańcom (służące integracji). W tym zakresie warto wspomnieć także o przestrzeni biurowej oraz miejscach służących rekreacji. Przyczyną tego stanu rzeczy jest gęsta zabudowa osiedla uniemożliwiająca inwestycje.

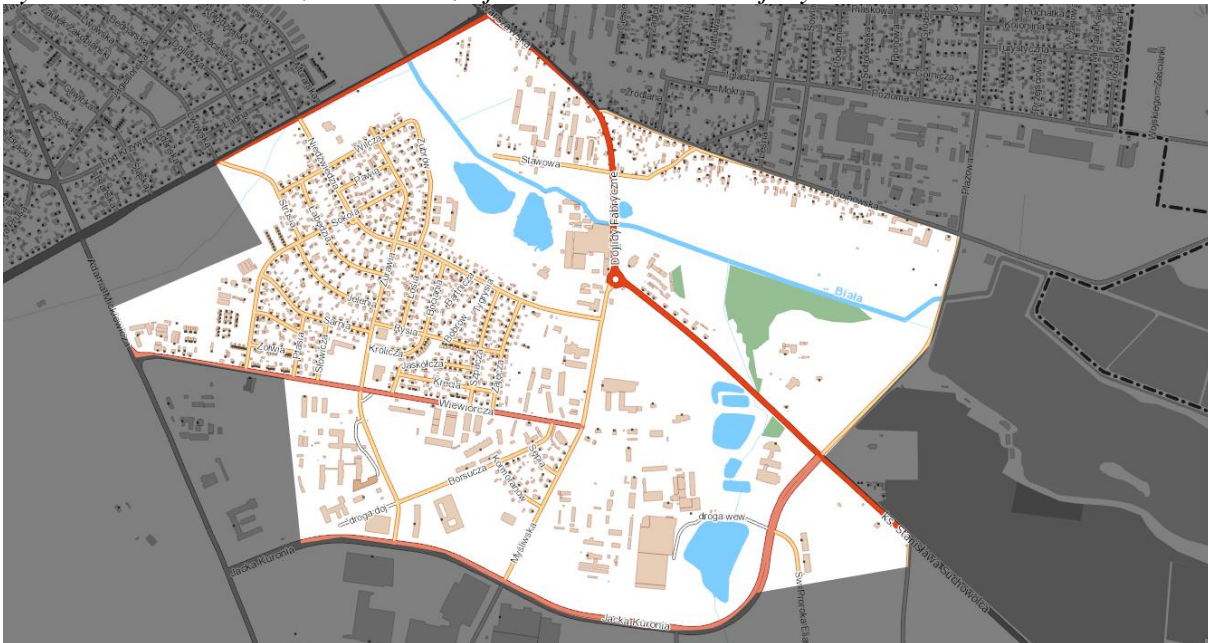
Za atuty obszaru uznać należy: położenie blisko centrum oraz dobrą komunikację, dużą powierzchnię terenów zieleni (lasy, rodzinne ogródki działkowe), a także dobrą jakość nawierzchni ulic. Mieszkańcy podczas warsztatów wskazywali również na przyjazne stosunki sąsiedzkie i opinię osiedla, jako spokojnego.

OSIEDLE DOJLIDY – obszar zurbanizowany

Osiedle Dojlidy położone jest w południowej części miasta. Jego granice przebiegają od granicy administracyjnej miasta ul. Wiadukt, przez Plac 10 Pułku Ułanów Litewskich, ul. K. Ciołkowskiego do ul. Nowowarszawskiej, ul. Nowowarszawską, ul. Dojnowską do granicy administracyjnej miasta, wzdłuż granicy administracyjnej miasta do ul. Wiadukt³⁹. Osiedle pełni funkcje mieszkaniowo-przemysłowe. Powierzchnia osiedla wynosi 14,04 km², powierzchnia obszaru wyznaczonego do rewitalizacji zaś 2,7 km². Osiedle zamieszkuje 3 645 osób.

Rysunek 43. Granice obszaru rewitalizacji w ramach osiedla Dojlidy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok

---

³⁹ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

Na terenie osiedla Dojlidy występuje duża liczba budynków mieszkalnych zbudowanych przed 1970 rokiem. Dużym problemem są negatywne zjawiska społeczne: duża liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, osoby starsze, ubogie, niepełnosprawne, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i uzależnione od alkoholu. Najczęściej popełnianymi przestępstwami są kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów, bójk, rozboje oraz pobicia. Na terenie osiedla występuje również wysoki odsetek osób bezrobotnych, w tym bezrobotnych powyżej 50 roku życia i długotrwale bezrobotnych. Podczas warsztatów wskazano także na podział osiedla i izolację ulic, na terenie których występuje koncentracja negatywnych zjawisk (ulice: Dojnowska, Suchowolca, Eliasza). Sytuacja ta powiązana jest ze strukturą własnościową lokali znajdujących się przy wymienionych ulicach – większość z nich to mieszkania socjalne. Na terenie tym obserwuje się zjawisko dziedziczenia korzystania z pomocy społecznej, a także wzrost poczucia wykluczenia społecznego przez uwarunkowania przestrzenne. Jak wskazano, osoby zagrożone z tych obszarów uczestniczą w dedykowanych im projektach, jednak często przejawiają zachowania roszczeniowe – nie podejmują pracy, korzystają tylko z wybranych projektów, przynoszących im dodatkowe korzyści (np. posiłek, zwrot kosztów dojazdu).

Istotnym problemem osiedla jest również jego negatywna (stereotypowa) opinia wśród mieszkańców pozostałych części miasta – Dojlidy uznawane jest za obszar pozbawiony życia, a także niewykorzystane walory (np. tereny zieleni kompleksu szpitalnego; istniejąca infrastruktura edukacyjna) i zasoby turystyczno-historyczne. Mieszkańcy w tym zakresie wskazywali również na utratę terenów uzbrojonych oraz przeznaczenie gruntów przemysłowych pod zabudowę, co spowodowane jest brakiem planu zagospodarowania przestrzennego osiedla.

Osiedle Dojlidy posiada duży potencjał rekreacyjny: park przy WSAPie, parki zabytkowe, Pałac Lubomirskich.

Tabela 40. Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe oraz potencjały Podobszaru II

Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe	Potencjały
<ul style="list-style-type: none"> – wszystkie osiedla podobszaru wykazują duże natężenie problemów ze sfery społecznej (w szczególności: duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, bezrobocie, bezdomność, niska aktywność społeczna, problemy edukacyjne, przestępczość); – występowanie wyrobów azbestowych; – niewielka ilość instytucji kultury, obiektów sportowych i placówek opieki zdrowotnej, brak obiektów małej architektury m.in. placów zabaw; – niedobór infrastruktury technicznej; – niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego i integracji dla różnych grup wiekowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – ośrodek sportów wodnych „Dojlidy”; – działające organizacje pozarządowe, – bliskość Podstrefy Białostok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej; – położenie blisko centrum; – dostępność terenów zielonych np. Park Lubomirskich; – funkcjonująca Rada Osiedla Dojlidy; – rozwinięta sieć ścieżek rowerowych umożliwiających dostęp do różnych części miasta; – komunikacja rowerowa BIKER.

Źródło: Opracowanie własne

PODOBSZAR REWITALIZACJI III

Podobszar rewitalizacji III składa się z osiedla Starosielce, położonego w zachodniej części Białegostoku.

OSIEDLE STAROSIELCE

Osiedle Starosielce znajduje się w zachodniej części miasta. Jego granice przebiegają od granicy administracyjnej miasta Jana Pawła II do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do ul. ks. Popiełuszki, ul. ks. Popiełuszki do ul. Wrocławskiej, ul. Wrocławską, ul. Niepodległości, ul. Zielonogorską do torów kolejowych, wzdłuż torów kolejowych do granic administracyjnych miasta, wzdłuż granicy administracyjnej miasta do Jana Pawła II⁴⁰. Osiedle pełni funkcję przemysłowo-mieszkaniową. Powierzchnię 4,95 km² zamieszkuje 11 276 osób.

Rysunek 44. Granice osiedla Starosielce (Podobszar rewitalizacji III)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: GIS Białystok

---

⁴⁰ Uchwała Nr XXXI/331/04 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 25 października 2004 r.

Osiedle Starosielce pod względem analizy wskaźnikowej charakteryzuje się wysoką wartością wskaźnika budynków wybudowanych przed rokiem 1970 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Na osiedlu tym, w porównaniu do średniej dla miasta, występuje wysokie natężenie osób korzystających z pomocy społecznej oraz bezrobotnych. W przypadku osób pozostających bez pracy, często sytuacja ta pozostaje dobrowolnym wyborem mieszkańców, czego przyczyn należy upatrywać w wyuczonej bezradności, braku kwalifikacji, a także braku motywacji i odpowiednich wzorców (przede wszystkim w przypadku młodzieży). Odnotowano także wysokie wartości wskaźnika przestępczości. W tym zakresie należy wspomnieć o występowaniu zjawiska przemocy domowej, co często jest równorzędne z nadmiernym spożywaniem alkoholu. Podczas przeprowadzonych warsztatów mieszkańcy zwracali uwagę również na brak poczucia bezpieczeństwa w niektórych rejonach osiedla (m.in. ulice: Barszczańska i Klepacka) i niski stopień tożsamości lokalnej. W zakresie infrastruktury społecznej wskazywano na brak miejsc spotkań dla mieszkańców (w tym klubów seniora i klubów młodzieżowych, pełniących funkcję integracyjną oraz wspomagających dialog dotyczący osiedla), biblioteki, a także słaby dostęp do opieki medycznej.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej należy zwrócić uwagę na słabą dostępność komunikacyjną osiedla (brak przejazdu kolejowego), która powoduje izolację, ale również zniszczoną infrastrukturę drogową (w postaci parkingów, chodników i stref osiedlowych). Znaczenie ma także zagrożenie akustyczne, czego przyczyną jest silne natężenie ruchu w rejonie osiedla i zanieczyszczenie powietrza (niska emisja). Odnotowuje się również zbyt małą liczbę terenów urządzonej zieleni i ogólnodostępnych obiektów sportowych, służących rekreacji mieszkańców.

Potencjałem osiedla są aktywnie działający członkowie Rady Miejskiej i dobrze współpracujące parafie osiedlowe. W zakresie infrastruktury społecznej wskazać należy natomiast na funkcjonujące na tym terenie świetlice środowiskowe. Duża powierzchnia przestrzeni do zagospodarowania (m.in. tereny zieleni przy ul. Szkolnej) i obecność budynków, które można przekształcić na cele społeczne świadczą o możliwościach osiedla.

Tabela 41. Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe oraz potencjały Podobszaru III

Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe	Potencjały
<ul style="list-style-type: none"> – osiedle Starosielce wykazuje duże natężenie problemów ze sfery społecznej (w szczególności: duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, bezrobocie, bezdomność, niska aktywność społeczna, przestępczość); – występowanie wyrobów azbestowych; – niewielka ilość instytucji kultury, obiektów sportowych i placówek opieki zdrowotnej; – niedobór infrastruktury technicznej; – niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego i integracji dla różnych grup wiekowych; – występowanie obiektów wybudowanych przed rokiem 1970. 	<ul style="list-style-type: none"> – duża powierzchnia przestrzeni do zagospodarowania np. na tereny zielone; – występowanie lokalnych liderów; – obecność budynków, które można przekształcić na cele społeczne.

Źródło: Opracowanie własne

13. Wizja obszaru rewitalizacji

Wizja przedstawia obraz obszaru rewitalizacji w perspektywie czasu. Zakłada ona określony stan, który zostanie osiągnięty przy założeniu wystąpienia odpowiednich czynników wewnętrznych i zewnętrznych. Wizja pokazuje główny rezultat, jaki ma przynieść realizacja Programu rewitalizacji.

Uwspólniona wizja wszystkich podobszarów rewitalizacji do roku 2023 jest następująca:

Cechą charakterystyczną i wyróżniającą obszar rewitalizacji miasta Białegostoku są jego mieszkańcy – zaangażowani w działania na rzecz poprawy warunków, w jakich żyją, zintegrowani, chętnie udzielający sobie pomocy sąsiedzkiej i silnie związani z miejscem swojego zamieszkania. Więzi społeczne są budowane na fundamencie wielokulturowego dziedzictwa miasta i rozwijane poprzez działania realizowane w specjalnie przygotowanych miejscach spotkań zagospodarowanych zgodnie z potrzebami mieszkańców. Każda mała społeczność ma swoją przestrzeń - podwórko, klub, które jest miejscem powstawania nowych inicjatyw, chętnie wspieranych przez inne instytucje i podmioty działające na terenie miasta. Działalność organizacji pozarządowych jest coraz bardziej rozwinięta i dostosowana do różnych grup odbiorców.

Usługi społeczne i opiekuńcze są na wysokim poziomie, dzięki czemu nastąpiło włączenie społeczne, a osoby do tej pory będące w grupach zmarginalizowanych chętniej angażują się w działania aktywizujące i są w większym stopniu zmotywowane do poprawy swojej sytuacji bytowej. Mieszkańcy są coraz bardziej aktywni zawodowo i przedsiębiorczy, a na obszarze powstają systematycznie nowe lokalne lokale rzemieślnicze, usługowe zapewniające stabilny rozwój gospodarczy obszaru.

Przestrzeń publiczna obszaru rewitalizacji jest funkcjonalna, spójnie zagospodarowana, wyposażona w małą architekturę i sprzyjająca korzystaniu z niej przez wszystkich mieszkańców. Obszar jest dobrze skomunikowany, a infrastruktura komunikacyjna nie stanowi już barier zarówno dla osób niepełnosprawnych jak i innych osób o ograniczonych możliwościach ruchowych.

Osiedla mieszkaniowe zlokalizowane na obszarze rewitalizacji odznaczają się wysoką estetyką, a także wysoko energooszczędnością, co przyczyniło się do zwiększenia oszczędności mieszkańców oraz poprawiło ich komfort życia.

Mieszkańcy, a w szczególności osoby starsze oraz dzieci i młodzież, mają możliwość rozwijania swoich pasji oraz aktywnego i ciekawego spędzania czasu wolnego dzięki dopasowanej do ich potrzeb i znaczenie poszerzonej ofercie kulturalnej, edukacyjnej, sportowo-rekreacyjnej realizowanej na dobrze wyposażonych i zmodernizowanych obiektach świadczących tego typu usługi.

Obszar rewitalizacji jest dobrym miejscem do życia całych rodzin, dzięki odpowiedniej infrastrukturze, wysokiej jakości środowiska, a przede wszystkim dzięki przyjaznemu klimatowi, jaki tworzą jego mieszkańcy.

14. Cele rewitalizacji i główne kierunki działań

Sposobem na osiągnięcie zakładanej wizji jest realizacja wyznaczonych celów rewitalizacji oraz przypisanych im głównych kierunków działań. Cele wyrażają stan, poziom rozwoju, do którego dążą podmioty zaangażowane we wdrażanie Programu rewitalizacji. Stopień ich realizacji będzie cyklicznie monitorowany i poddawany ocenie. Przyjęta struktura programowania rozwoju na obszarach rewitalizacji przedstawia się w następujący sposób:

Rysunek 45. Struktura programowania rozwoju na podobszarach rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Cel nadrzędny rewitalizacji stanowi ogólne przełożenie wizji na poziom operacyjny Programu.

Celem nadrzędnym Programu jest:

Zintegrowane społeczeństwo mające możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego na odpowiedniego przygotowanej do tego infrastrukturze.

Do celu nadrzędnego przypisane zostały cele strategiczne wyznaczone w poszczególnych sferach rozwoju (społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcyjny, środowiskowy, techniczny). Uszczegółowieniem celów strategicznych są cele operacyjne oraz przypisane do nich główne kierunki działań. Najniższy poziom operacyjności stanowią projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne będące konkretnymi zadaniami do wykonania.

Zakłada się, że nie każde działanie musi być realizowane na wszystkich osiedlach. Wynika to z charakteru poszczególnych podobszarów i zidentyfikowanych problemów. Do każdego z celów i kierunków działań zostało także dokonane przyporządkowanie osiedli – podobszarów rewitalizacji, których one dotyczą. Poniżej w tabeli prezentowane jest powiązanie celów z działaniami oraz osiedlami, na których będą one realizowane.

Tabela 42. Matryca logiczna kierunków interwencji w ramach Programu rewitalizacji

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań
Społeczna	1. Wysoki stopień spójności społecznej i spełnienia potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji	1.1. Silne więzi społeczne i wysokie poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców miasta	Wspieranie działania rad osiedlowych, formalnych i nieformalnych grup działania, organizacji pozarządowych - tworzenie centrów aktywności społecznej
			Wsparcie tworzenia i działania klubów osiedlowych i świetlic środowiskowych oferujących szeroki wachlarz działań dla społeczności lokalnej
			Powołanie i wspieranie działania animatorów lokalnych oraz liderów lokalnych. Wspieranie realizacji oddolnych inicjatyw społecznych (konkursy grantowe, udostępnianie miejsc do działania, poradnictwo)
			Wspieranie różnych form współpracy i współdziałania instytucji publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych, kościelnych, wyznaniowych oraz mieszkańców
			Wsparcie integracji międzypokoleniowej, szczególnie osób młodych i starszych, wymiany doświadczeń oraz wiedzy
			Rozwój form dialogu i komunikacji społecznej, wprowadzanie nowych form i narzędzi komunikacji oraz konsultacji, prowadzenie szerokich akcji informacyjnych
			Wsparcie organizacji wydarzeń i przedsięwzięć integrujących lokalną społeczność (w tym przedsięwzięć podwórkowych), budujących pozytywny wizerunek osiedli oraz związanych z włączeniem rzeki Białej w życie miasta
		1.2. Skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców	Aktywizacja zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy
			Prowadzenie programów pokazujących nowe horyzonty i możliwości rozwoju osób korzystających z pomocy społecznej (uzależnionych od korzystania z pomocy społecznej)
			Prowadzenie działań interwencyjnych i profilaktycznych dla osób uzależnionych
			Zwiększenie puli środków (np. poprzez konkursy grantowe) dla podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania wkluczeniom społecznym
			Wsparcie działania pedagogów ulicy

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań
		1.3. Zwiększona dostępność do usług społecznych dla mieszkańców	Wsparcie tworzenia mieszkań treningowych
			Prowadzenie Programów Aktywności Lokalnej, utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej, wspieranie działania Centrum Integracji Społecznej
			Nawiązywanie współpracy i wspieranie organizacji pozarządowych, grup nieformalnych realizujących usługi na rzecz mieszkańców, szczególnie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem
			Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej, usług POZ oraz specjalistycznych
			Rozwój usług dla osób starszych i niepełnosprawnych (dom seniora, dom dziennego pobytu, asystenci i opiekunowie osób wymagających opieki)
			Powołanie spółdzielni socjalnej świadczącej usługi społeczne na rzecz mieszkańców
			Wsparcie i promocja inicjatyw i ruchów wolontariackich
			Tworzenie i wspieranie tworzenia nowych przedszkoli, punktów przedszkolnych, społecznych inicjatyw opieki nad dziećmi
			Zwiększanie oferty edukacyjnej i wyrównawczej w placówkach oświatowych (zajęcia rozwijające, poszarzające horyzonty, ale także wyrównawcze)
Gospodarcza	2. Zaktywizowane zawodowo społeczeństwo i rozwinięty pod względem gospodarczym obszar rewitalizacji	1.4. Wysoka jakość i dostępność opieki nad dziećmi oraz oświaty i edukacji	Zwiększenie puli środków (np. poprzez konkursy grantowe) dla podmiotów realizujących skuteczne i nowatorskie zadania publiczne w zakresie edukacji i oświaty
			Zwiększenie liczby patroli policji i straży miejskiej
			Prowadzenie działań profilaktycznych i prewencyjnych wśród różnych grup społecznych
			Rozwój monitoringu wizyjnego w mieście
		2.1. Wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców	Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w szczególności osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym
			Rozwijanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży
		2.2. Wysoki poziom dostępności do usług dla mieszkańców	Wsparcie działania i rozwoju usług oraz zawodów rzemieślniczych kierowanych do mieszkańców
			Wsparcie rozwoju usług prospołecznych, kierowanych do mieszkańców

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań
		2.3. Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej obszarów	Przygotowanie i udostępnianie nowych terenów pod inwestycje, działalność gospodarczą, usługową dla mieszkańców Ułatwianie dostępu do informacji na temat dostępnych lokali usługowych, gruntów inwestycyjnych wraz z obsługą przedsiębiorcy
Przestrzenno-funkcjonalna	3. Zapewnione wysokiej jakości warunki życia mieszkańców	3.1. Infrastruktura społeczna dostosowana do potrzeb mieszkańców oraz działających organizacji pozarządowych	Rozwój sieci oraz renowacja i doposażenie istniejących ośrodków zdrowia Przeprowadzenie renowacji, kompleksowych remontów oraz doposażenia obiektów służących celom publicznym, wykorzystywanym przez organizacje pozarządowe, formalne i nieformalne grupy działania (centra aktywności lokalne, centra wolontariatu, świetlice i kluby osiedlowe, siedziby organizacji pozarządowych) Przeprowadzenie renowacji, kompleksowych remontów oraz doposażenia obiektów instytucji publicznych (oświatowych, pomocowych i innych)
		3.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej zdegradowanych obszarów miasta	Rozbudowa i przebudowa ciągów komunikacyjnych, szczególnie w zakresie poprawy bezpieczeństwa użytkowników ruchu (w tym przejścia dla pieszych, rozwój ścieżek rowerowych, poprawa organizacji ruchu) Rozwój infrastruktury komunikacji publicznej (przystanki, centra przesiadkowe, parkingi dla mieszkańców - w tym wielopoziomowe)
		3.3. Atrakcyjna przestrzeń publiczna służąca wszystkim aktorom miasta	Zagospodarowanie nieużytków oraz renowacja terenów zielonych, poprawa estetyki, wprowadzenie małej architektury, oświetlenia, tworzenie ścieżek, instalacji artystycznych Modernizacja, powiększanie istniejących oraz tworzenie nowych miejsc spotkań, a także miejsc do rekreacji dla mieszkańców (siłownie pod chmurką, wielofunkcyjne place zabaw, międzypokoleniowe place zabaw), w tym tworzenie bulwarów i przestrzeni rekreacyjnych, miejsc spotkań nad rzeką Białą Poprawa zagospodarowania i renowacja przestrzeni międzyblokowych oraz podwórek, wyposażenie w małą architekturę, renowacja i odbudowa śmietników, tworzenie miejsc spotkań, a także do działania dla mieszkańców Wprowadzenie rozwiązań nakazujących deweloperom zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dla lokalnej społeczności (miejsca rekreacji, parkingi, drogi dojazdowe)

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Kierunki działań
Techniczna		3.4. Poprawa warunków mieszkaniowych	Zachowanie unikalnego krajobrazu cennych kulturowo części miasta (np. ze względu na unikalną architekturę, dziedzictwo historyczne)
			Zapewnienie wysokiej estetyki budynków mieszkalnych Remonty i modernizacje części wspólnych budynków
Środowiskowa		3.5. Wysoki poziom środowiskowych walorów życia mieszkańców	Przeciwdziałanie negatywnym skutkom natężonego ruchu komunikacyjnego (spowalnianie ruchu, układanie cichej i równej nawierzchni)
			Wsparcie wykorzystania energooszczędnych i niskoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz w przedsiębiorstwach
			Wsparcie poprawy warunków termicznych budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstw
			Prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, utworzenie Centrum Edukacji Ekologicznej
			Wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii
			Modernizacja, powiększanie istniejących oraz tworzenie nowych miejsc spotkań, a także miejsc do rekreacji dla mieszkańców (siłownie pod chmurką, wielofunkcyjne place zabaw, międzypokoleniowe place zabaw), w tym tworzenie bulwarów i przestrzeni rekreacyjnych, miejsc spotkań nad rzeką Białą
			Poprawa zagospodarowania i renowacja przestrzeni międzyblokowych oraz podwórek, wyposażenie w małą architekturę, renowacja i odbudowa śmietników, tworzenie miejsc spotkań, a także do działania dla mieszkańców
			Wprowadzenie rozwiązań nakazujących deweloperom zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dla lokalnej społeczności (miejsca rekreacji, parkingi, drogi dojazdowe)
			Zachowanie unikalnego krajobrazu cennych kulturowo części miasta (np. ze względu na unikalną architekturę, dziedzictwo historyczne)
			modernizacja komunikacji miejskiej z uwzględnieniem alternatywnych, ekologicznych rozwiązań.

Źródło: Opracowanie własne

15. Lista zgłoszonych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

---

W ramach Programu rewitalizacji zaplanowano realizację działań zgłoszonych przez Miasto Białystok stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane w ramach diagnozy problemy, jak również pomysłów zgłoszonych przez interesariuszy Programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji zakłada wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe. Projekty rewitalizacyjne są spójne z celami rewitalizacji i powiązane z innymi działaniami rewitalizacyjnymi.

Zaproponowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne do Programu rewitalizacji miasta Białegostoku stanowią jedynie „bank pomysłów” i powinny być jeszcze zweryfikowane w kontekście uwarunkowań prawnych i struktury własnościowej oraz możliwości technicznych i finansowych ich realizacji. Na obecnym etapie trudno jest wskazać źródło finansowania projektu/przedsięwzięcia.

Opisy poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały określone w oparciu o bieżący stan przygotowania ich do realizacji. W przypadku przedsięwzięć, które np. nie mają dokumentacji technicznej opisy projektów zostały opisane w sposób ogólny. Projekty zostaną doprecyzowane na etapie wdrażania programu rewitalizacji.

Źródłem współfinansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego, a także pozostałe np. prywatne. Pomysłodawcy projektów podstawowych będą mogli wnioskować o środki finansowe z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oraz z innych źródeł finansowania przeznaczonych na realizację tego typu przedsięwzięć.

Określone w programie rewitalizacji szacunkowe koszty projektów rewitalizacyjnych i ich źródła finansowania będą dokładniej wyliczone na etapie analiz finansowych wykonanych przed aplikowaniem o dofinansowanie ze środków unijnych przez właściwego wnioskodawcę. Wskazany w programie rewitalizacji poziom dofinansowania jest maksymalnym poziomem dofinansowania dla poszczególnych działań i osi priorytetowych, wskazanych w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (projekty 1-11). W przypadku pozostałych projektów rewitalizacyjnych poziom dofinansowania został uśredniony do wartości 85% wartości projektu.

Horyzont czasowy realizacji projektów wskazanych w programie rewitalizacji jest tożsamy z okresem obowiązywania Programu rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023.

15.1. Projekty podstawowe

Projekty podstawowe stanowią główną oś działań realizowanych w ramach Programu rewitalizacji. Poniżej znajduje się zestawienie projektów podstawowych, przygotowanych zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.

Tabela 43. Zestawienie listy projektów podstawowych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca	Osiedle
1.	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z rozbudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu	Miasto Białystok	Przydworcowe
2.	Remont i modernizacja budynku przy ul. Ciepłej 4	Miasto Białystok	Sienkiewicza
3.	Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku realizowany etapami	Miasto Białystok	Lokalizacja projektu: obszar rewitalizacji Z rezultatów projektu korzystać będą mieszkańcy całego obszaru rewitalizacji
4.	Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na Osiedlu Bema w Białymstoku	Rada Osiedla Bema w Białymstoku	Bema
5.	Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących	Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”	Przydworcowe
6.	Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych	Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”	Centrum
7.	Centrum Aktywności Lokalnej na Włókienniczej	Osoba prywatna	Centrum
8.	Aktywny Antoniuk	Fundacja LABORO Stowarzyszenie My dla Innych	Antoniuk
9.	Dawna Misja Barbikańska centrum życia kulturalnego	Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei” Zbór „Droga Zbawienia” Kościół Baptistów w Białymstoku	Przydworcowe
10.	STAROTEKA - biblioteka multimedialna, formalnie filia biblioteczna	Osoba prywatna	Starosielce
11.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej Nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku	Szkoła Podstawowa nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego	Sienkiewicza
12.	Dom Sąsiedzki „Na Rocha”	Miasto Białystok	Przydworcowe
13.	Dostosowanie budynku przy ulicy św. Rocha 3 do potrzeb osób niepełnosprawnych	Miasto Białystok	Przydworcowe

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca	Osiedle
14.	Budowa zbiornika retencyjnego zlewnia z ul. Bohaterów Monte Cassino – PKP – ul. Stołeczna	Miasto Białystok	Przydworcowe
15.	Zielone podwórka w Centrum Białegostoku - modernizacja istniejących i zagospodarowanie nowych terenów zieleni urządzonej	Miasto Białystok	Centrum
16.	„Bądź najlepszy, bądź aktywny”	Miasto Białystok	Antoniuk
17.	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Antoniuk	Miasto Białystok	Antoniuk
18.	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie ulic: Dębowej i Cedrowej	Miasto Białystok	Antoniuk
19.	Klub Seniora	Miasto Białystok	Bema
20.	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 7	Miasto Białystok	Bema
21.	„Aktywny Senior” – kawiarenka z salą rehabilitacyjną	Miasto Białystok	Dziesięciny I
22.	„Święto Sąsiadów” – coroczna impreza edukacyjno-kulturalna	Miasto Białystok	Dziesięciny I
23.	Budowa zbiornika retencyjnego – ul. Gen. J. Hallera / Świętokrzyska	Miasto Białystok	Dziesięciny I
24.	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie skrzyżowania ulic Świętokrzyskiej i Gen. J. Hallera przy ogrodach działkowych	Miasto Białystok	Dziesięciny I
25.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 28, ul. Warmińska 55	Miasto Białystok	Skorupy
26.	Budowa zbiornika retencyjnego – zlewnia z ul. Korzeniowskiego przed ogrodami działkowymi	Miasto Białystok	Skorupy
27.	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Dojlidy	Miasto Białystok	Dojlidy
28.	„Sąsiedzka pomoc wzajemna ” – mikroinicjatywa samopomocowa	Miasto Białystok	Starosielce
29.	„Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na osiedlu przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej”	Miasto Białystok	Starosielce
30.	„Historia Starosielce w Galerii Grafitti”	Miasto Białystok	Starosielce
31.	„Centrum Aktywności Lokalnej na terenie Starosielce jako narzędzie rozwiązywania problemów społecznych.”	Miasto Białystok	Starosielce
32.	Klub osiedlowy „Razem” przy ul. Barszczańskiej 5	Miasto Białystok	Starosielce
33.	Budowa parku przy ul. Szkolnej	Miasto Białystok	Starosielce
34.	Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów	Miasto Białystok	Obszar rewitalizacji
35.	Podwórkowe Centrum Edukacji i Dialogu Społecznego – ławeczka	Miasto Białystok	Obszar rewitalizacji
36.	Kulturalny Dom Spotkań	Miasto Białystok	Dziesięciny I i Dojlidy
37.	Budowa kanalizacji deszczowej w obszarze rewitalizacji	Miasto Białystok	Obszar rewitalizacji
38.	Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (ciepłych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok	Miasto Białystok	Obszar rewitalizacji
39.	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w Mieście Białystok	Miasto Białystok	Obszar rewitalizacji
40.	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 14	Miasto Białystok	Centrum

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca	Osiedle
41.	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 31	Miasto Białystok	Antoniuk
42.	Rewitalizacja osiedli poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - monitoring wizyjny.	Miasto Białystok	Obszar rewitalizacji
43.	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 42	Miasto Białystok	Sienkiewicza

Źródło: opracowanie na podstawie złożonych kart projektów

Projekty zostały opisane zgodnie z wymaganiami wskazanymi w Wytycznych Ministerstwa Rozwoju. Poniżej znajduje się opis poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 44. Karta projektu nr 1

Projekt 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z rozbudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Przydworcowe
Podmiot realizujący	Gmina Białystok, Zarząd Mienia Komunalnego w Białymstoku
Zakres realizowanych działań	<p>Celem projektu jest przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z odbudową i przebudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu oraz budową nowych instalacji zewnętrznych i wewnętrznych oraz urządzeń budowlanych. Celem jest przystosowanie układu funkcjonalno-przestrzennego do wymagań technologicznych, obowiązujących przepisów przeciwpożarowych, sanitarnych, bezpieczeństwa oraz warunków technicznych, jak również dostosowanie obiektu do wymagań użytkowników.</p> <p>Adaptacja nowej lokalizacji przeznaczona jest dla dzieci i młodzieży z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej „Jedynka” aktualnie mieszczącej się w wyeksploatowanym budynku przy ul. Słonimskiej 8 w Białymstoku. Zasadniczy plan adaptacji budynku związany jest także z dostosowaniem do obowiązujących regulacji prawnych dotyczących funkcjonowania instytucjonalnej pieczy zastępczej po 2020 roku.</p> <p>Inwestor, czyli Gmina Białystok, wykona działania zmierzające do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienia środków finansowych; • zaprojektowania; • wyłonienia wykonawcy; • nadzorowania prac budowlanych; • przekazania budynku dla użytkownika.
Szacowana wartość	2 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wychowanków objętych wsparciem (sposób oceny i miary: listy obecności), • Liczba zmodernizowanych obiektów (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru).
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 2	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 45. Karta projektu nr 2

Projekt 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Remont i modernizacja budynku przy ul. Ciepłej 4
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Sienkiewicza
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Celem projektu jest dostosowanie funkcjonowania placówki opiekuńczo-wychowawczej do obowiązujących przepisów. Stworzenie warunków odpowiednich do funkcjonowania placówki, w której ma docelowo mieszkać 14 dzieci w różnym wieku. Zapewnienie dzieciom bezpiecznych warunków życia, stosownych do poziomu rozwoju psychoruchowego zarówno wewnątrz budynku i na terenie go okalającym (poprzez przygotowanie placu zabaw, miejsca do rekreacji itp.). W ramach projektu przewiduje się wykonanie generalnego remontu budynku z wymianą okien, drzwi i instalacji CO, wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, gazowej. Przystosowanie budynku do potrzeb placówki opiekuńczo-wychowawczej, czyli do zamieszkania tam dzieci oraz przystosowanie części budynku do potrzeb administracji.</p> <p>Ponadto w ramach projektu przewiduje się zagospodarowanie terenu wokół budynku: przygotowanie placu zabaw, miejsca do rekreacji i wypoczynku oraz przystosowanie pomieszczeń gospodarczych do przechowywania sprzętów, rowerów, sanek itp., a także przygotowanie miejsc parkingowych, ogrodzenie terenu, wyposażenie w monitoring i domofon, oświetlenie terenu i budynku.</p>
Szacowana wartość	6 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wychowanków objętych wsparciem (sposób oceny i miary: listy obecności), • Liczba zmodernizowanych obiektów (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru).
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 1	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 46. Karta projektu nr 3

Projekt 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku
Lokalizacja	Program obejmuje obszar 420 ha położonych na terenie miasta Białegostoku na terenach doliny rzeki Białej na całym jej miejskim odcinku, w tym na obszarze rewitalizacji
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Celem projektu jest restytucja terenów doliny rzeki Białej jako elementu rewitalizacji zasobów osiedlowych terenów zieleni, wykorzystująca naturalne walory przyrodnicze doliny rzeki Białej, w celu zapewnienia miejsca do wypoczynku i rekreacji, miejsca spotkań i nawiązywania kontaktów, zacieśniania więzi społecznych wszystkich grup wiekowych mieszkańców z terenu rewitalizacji. Projekt jest realizacją oczekiwań i potrzeb społecznych, zdefiniowanych podczas spotkań i rozmów konsultacyjnych na poszczególnych osiedlach.</p> <p>Przewiduje się etapowanie projektu przy zachowaniu spójności pod względem funkcjonalno-przestrzennym. W ramach planowanych działań wyróżniono dwa typy poddziałań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poddziały obszarowe dotyczące kształtowania konkretnych przestrzeni publicznych; takich jak parki miejskie, wielofunkcyjne publiczne tereny sportowo-rekreacyjne, reprezentacyjne bulwary nadrzeczne itp. Na działania obszarowe składać się powinny,

Projekt 3	
	<p>zarówno: odpowiednie wyposażenie terenów otwartych w miejsca wypoczynku i rekreacji (ławki, stoliki, także do gier np. szachy, stoły do ping-ponga, boiska do gier sportowych, bezpieczne place zabaw dla dzieci), jak i zadbane trawniki oraz umiejętnie dobrane kompozycje roślinne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • poddziałania spajające ww. przestrzenie publiczne w ramach terenów zieleni wzdłuż rzeki Białej. Działania spajające powinny być realizowane w dwóch wymiarach rzeka i komunikacja. <p>Rzeka - restytucja/odrodzenie koryta i nabrzeży rzeki Białej w celu prawidłowego funkcjonowania w krajobrazie miasta pod względem przyrodniczym (biologicznym, hydrologicznym) i wypoczynkowym.</p> <p>Komunikacja - realizacja ciągów spacerowych i rowerowych jako element spajający przestrzeń i poprawiający dostępność potencjalnych terenów wypoczynkowych w dolinie rzeki Białej.</p>
Szacowana wartość	200 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia (ha) terenów zieleni utworzona lub rekultywowana w ramach projektu (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej), • Liczba osiedli (mieszkańców) z obszaru rewitalizacji korzystająca z terenów w dolinie rz. Białej (sposób oceny i miary: obserwacja).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 14, 18, 23, 24, 26, 37 i projektami uzupełniającymi nr: 17, 21, 22, 23	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 47. Karta projektu nr 4

Projekt 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na Osiedlu Bema w Białymstoku
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Bema
Podmiot realizujący	Gmina Białystok, Zarząd Mienia Komunalnego w Białymstoku
Zakres realizowanych działań	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem dotyczący niewystarczającej liczby miejsc spotkań, niewystarczającego zagospodarowania terenów zieleni. Przedmiotem projektu jest rewitalizacja osiedlowych terenów zieleni w celu zapewnienia miejsca do wypoczynku i rekreacji wszystkim grupom wiekowym mieszkańców Osiedla Bema stanowiącego obszar rewitalizacji. W ramach projektu zaplanowano następujące elementy zagospodarowania:</p> <p>Strefa 1: poza renowacją trawników, nowych nasadzeń krzewów i drzew zaplanowano miejsca do wypoczynku dla osób starszych, dla matek spacerujących z wózkami i mini placzki zabaw dla małych dzieci. Ponadto powstanie siłownia na świeżym powietrzu na istniejącym, nieużywanym placu sportowym oraz dostosowane zostanie drugie istniejące boisko dla dzieci. Zakłada się również generalny remont gminnego placu zabaw.</p> <p>Strefa 2: to przyszły park. Projektuje się zielone trawiaste pola wielofunkcyjne ze stolami do gier planszowych i do organizacji pikników ze stolami piknikowymi. Park zostanie wyposażony w ławki, siłownię pod chmurką, plac zabaw, drewniane mostki i kładki nad rzeczką. Zakłada się również organizację kina letniego z amfiteatrem jako kontynuację pomysłu z lat 70-tych z XX w. Górka saneczkowa zostanie poddana modernizacji. Teren zostanie wyposażony w wydzielone ścieżki rowerowe wsparte grupami krzewów. Całość zostanie oświetlona i monitorowana.</p>

Projekt 4	
	<p>Strefa 3: Skwer nad wodą zostanie oczyszczony i estetycznie zagospodarowany.</p> <p>Strefa 4: to strefa sportowo-rekreacyjna w części północnej wyposażona zostanie w boiska do gier zespołowych różnego rodzaju, w części południowej powstanie plac zabaw dla młodzieży-Street workout, parkour.</p>
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia (ha) terenów zielonych utworzona lub rekultywowana w ramach projektu (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), Liczba osób biorąca udział w wydarzeniach organizowanych w ramach projektu (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 3, 15 i projektami uzupełniającymi nr: 16, 19	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 48. Karta projektu nr 5

Projekt 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Przydworcowe
Podmiot realizujący	Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”
Zakres realizowanych działań	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem, jakim jest bezdomność. Obecna infrastruktura nie pozwala na prowadzenie odpowiednich zajęć, które przyczyniłyby się do reintegracji społecznej i zawodowej osób bezdomnych. Osoby te nie mają zapewnionego odpowiedniego schronienia i warunków, które pozwoliłyby na wyjście z bezdomności. Celem głównym przedsięwzięcia jest zapewnienie osobom bezdomnym przebywającym na terenie miasta, a głównie w centrum i okolicach przydworcowych, miejsca do bezpiecznego przebywania wraz z zapleczem - terenem zielonym i ławeczkami do bezpiecznego pobytu.</p> <p>W ramach projektu planuje się remont budynku i przysposobienie do pracy z osobami bezdomnymi. W budynku powinny znaleźć się odpowiadające normom pomieszczenia ogrzewalni oraz pokoi treningowych, a także miejsce na prowadzenie CIS. Budynek, dzięki przeprowadzonym pracom remontowym będzie odpowiadał wszelkim normom i przepisom bezpieczeństwa i użytkowania, a otaczał go będzie teren zielony z ogródkiem i ławkami do dyspozycji osób bezdomnych. Ogrzewalnia zapewni schronienie i wyżywienie ponad 300 osobom rocznie. Kilka osób rocznie skorzysta z zajęć w CIS, co może pomóc im w powrocie na rynek pracy</p>
Szacowana wartość	2 500 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i powierzchnia budynków dostosowana do potrzeb odbiorców (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), Liczba osób objęta wsparciem w ramach projektu (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, listy obecności).
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr:6	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 49. Karta projektu nr 6

Projekt 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Centrum
Podmiot realizujący	Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”
Zakres realizowanych działań	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem dotyczący bezdomności, a także niskiego poziomu estetyki budynków zlokalizowanych na terenie obszaru rewitalizacji.</p> <p>Projekt będzie polegał na przywróceniu dawnej świetności dwóm budynkom mieszkalnym pochodzącym z lat 1909 i 1914, w których powstanie łącznie 13 mieszkań treningowych z dwoma baremi gastronomicznymi, prowadzonymi w ramach działalności odpłatnej stowarzyszenia, które będą miejscem szkoleń osób z grona zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz będą służyć lokalnej społeczności jako miejsce zakupu tanich posiłków. Jest to o tyle istotne, że mieszkańcami osiedli są w dużej mierze osoby starsze, które chętnie wolą zakupić tani posiłek niż go gotować. Oba budynki wymagają generalnego remontu, zmiany sposobu ich ogrzewania, w jednym z nich należy wymienić okna i dach. W obu należy wzmocnić stropy, ocieplić ściany, położyć na nowo kanalizację, instalację elektryczną, instalację gazową, a w każdym budynku przygotować kuchnię z barem „okienko” do zewnętrznej sprzedaży, która będzie spełniać wymogi Sanepidu. W domach tych powstaną też świetlice do spotkań mieszkańców. W tym samym czasie będzie prowadzona praca z osobami bezdomnymi, znajdującymi się na przedostatnim etapie wychodzenia z bezdomności w celu ich wzmocnienia emocjonalnego oraz usamodzielnienia finansowego, a także reintegracji społeczno-zawodowej.</p> <p>Zostanie również zatrudniona kadra potrzebna do pracy z osobami bezdomnymi, które mają zamieszkać w domach: psycholog, pracownik socjalny, prawnik, coach, pedagog resocjalizacji, instruktor zawodu grupy gastronomicznej.</p>
Szacowana wartość	1 800 000 zł - remont Kamienicy przy ul. Włókienniczej 16 1 600 000 zł - remont Kamienicy przy ul. Żelaznej 23
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i powierzchnia budynków dostosowana do potrzeb odbiorców (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), • Liczba osób objęta wsparciem w ramach projektu (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, listy obecności), • Liczba osób zatrudnionych w CIS (sposób oceny i miary: dokumentacja projektu).
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 5 Komentarz: Przestrzeń użytkowa budynku przy ul. Włókienniczej 16 będzie podzielona i wykorzystana na potrzeby projektów podstawowych nr 6 i 7.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 50. Karta projektu nr 7

Projekt 7	
Nazwa przedsięwzięcia	Centrum Aktywności Lokalnej na Włókienniczej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Centrum
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem dotyczący małego zaangażowania mieszkańców w życie społeczne oraz niewystarczającej liczby miejsc spotkań dla mieszkańców. Projekt zakłada kompleksowy remont zabytkowego budynku przy ul. Włókienniczej 16.
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i powierzchnia budynków dostosowana do potrzeb odbiorców (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), Liczba osób biorąca udział w wydarzeniach realizowanych w budynku (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, listy obecności), Liczba wydarzeń realizowana w budynku (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, kosztorysy).
Projekt jest komplementarny z projektami uzupełniającymi nr: 12, 13, 14, 15 Komentarz: Przestrzeń użytkowa budynku przy ul. Włókienniczej 16 będzie podzielona i wykorzystana na potrzeby projektów podstawowych nr 6 i 7.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 51. Karta projektu nr 8

Projekt 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Aktywny Antoniuk
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji - osiedle Antoniuk
Podmiot realizujący	Fundacja LABORO Stowarzyszenie My dla Innych
Zakres realizowanych działań	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem dotyczący niewystarczającej oferty usług dla osób z niepełnosprawnością oraz osób starszych, a także niewystarczającego zaangażowania społecznego i konieczności wsparcia organizacji pozarządowych w swojej działalności.</p> <p>Projekt Aktywny Antoniuk zakłada do realizacji kilka istotnych z punktu widzenia potrzeb społecznych działań:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Adaptację budynku przy ul. Antoniuk Fabryczny 3 w zespół mieszkań wspomaganych treningowych dla osób niepełnosprawnych. Planowane jest prowadzenie działań usamodzielniających skierowanych zarówno do podopiecznych warsztatów terapii zajęciowej, zakładu aktywności zawodowej czy też uczniów szkół specjalnych. Budynek, który w tej chwili jest w złym stanie technicznym może zyskać nową funkcję mieszkalną i służyć ważnym celom społecznym związanym z deinstytucjonalizacją usług na rzecz osób niepełnosprawnych. 2. Szkolenia dot. wolontariatu i działań prospołecznych skierowane do uczniów szkół ponadgimnazjalnych z terenu osiedla Antoniuk. Powyższe będzie miało na celu zainicjowanie działań nakierowanych na wsparcie starszych mieszkańców osiedla. Mogą to być zarówno usługi typu - pomoc w zakupach czy też sprzątaniu jak też przedsięwzięcia mające na celu zapobieganie osamotnieniu i wykluczeniu społecznemu: spotkania integracyjne z wykorzystaniem infrastruktury placówek edukacyjnych, wspólna organizacja

Projekt 8	
	<p>np. przedstawień teatralnych dla dzieci z lokalnych przedszkoli itp. Wszystkie działania mają służyć nie tylko pomocy seniorom, ale także mają na celu zmianę wizerunku osób w wieku 60 + oraz integrację międzypokoleniową.</p> <p>3. Działania animacyjne skierowane do mieszkańców osiedla Antoniuk. Będą miały na celu nie tylko atrakcyjne spędzenie czasu wolnego, ale również przyczynią się do integracji społeczności osiedla.</p> <p>4. Planowane są m.in. poniższe inicjatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turnieje gier i zabaw dla dzieci, • Zawody sportowe (np. piłki nożnej, koszykówki, biegi), • Uwolnij swoje ubrania – akcja wymiany niepotrzebnej lub niechcianej odzieży, • Warsztaty z recyklingu, • Gimnastyka na świeżym powietrzu, • Pikniki integracyjne, • Zakładanie ogrodów społecznych.
Szacowana wartość	<p>Infrastruktura – 600 000 zł</p> <p>Pozostałe działania – 200 000zł</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i powierzchnia budynków dostosowana do potrzeb odbiorców (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), • Liczba osób biorąca udział w wydarzeniach realizowanych w budynku (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, listy obecności), • Liczba wydarzeń realizowana w budynku (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, kosztorysy)
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 16, 17 i projektami uzupełniającymi nr: 12, 13, 14, 15	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 52. Karta projektu nr 9

Projekt 9	
Nazwa przedsięwzięcia	Dawna Misja Barbikańska centrum życia kulturalnego
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji - osiedle Przydworcowe
Podmiot realizujący	<ul style="list-style-type: none"> • Zbór „Droga Zbawienia” Kościoła Chrześcijan Baptystów w Białymstoku, ul. Św. Rocha 23 15-879 Białystok • Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”
Zakres realizowanych działań	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem dotyczący małego zaangażowania społecznego, niewystarczającego wsparcia dla organizacji pozarządowych oraz konieczności podjęcia działań na rzecz poszerzenia oferty dla różnych grup społecznych, w tym osób starszych. W ramach projektu przewiduje się realizację następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przywrócenie dawnej wspaniałości i charakteru miejscu, w którym znajdował się kościół oraz misja służąca białostoczanom i przywrócenie kultu religijnego w tym budynku, dzięki przeprowadzeniu prac remontowo-budowlanych (w tym: wymiana instalacji grzewczej, instalacji elektrycznej, podział budynku na piętra, wyrównanie podłogi z niecki pokinowej). • Zapewnienie wiernym Kościoła Chrześcijan Baptystów miejsca kultu religijnego, w tym prowadzenia nauki religii dla dzieci oraz działalności kulturalnej i charytatywnej. • Powstanie muzeum o historii tego miejsca i jego założycieli

Projekt 9	
	<p>z tablicami informacyjnymi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powstanie miejsca spotkań towarzyskich i działań aktywizujących społeczność lokalną osiedla, szczególnie osób starszych. • Zapewnienie odpowiednich warunków w budynku, by jeszcze więcej organizacji pozarządowych i aktywistów społecznych mogło z niego korzystać do prowadzenia działań na rzecz mieszkańców Białegostoku, w tym remont mieszkań na tyłach budynku i przystosowanie ich jako świetlice do zajęć warsztatowych. • Zapewnienie kontynuacji i ciągłości działań Stowarzyszenia oraz Zboru. • Przywrócenie, w miarę możliwości, pierwotnego, przedwojennego wyglądu budynku wraz z wieżą. • Przybliżenie wartości ekonomii społecznej mieszkańcom miasta. • Powstanie centrum kulturalnego i historycznego dla mieszkańców osiedla.
Szacowana wartość	2 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i powierzchnia budynków dostosowana do potrzeb odbiorców (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), • Liczba osób biorąca udział w wydarzeniach realizowanych w budynku (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, listy obecności), • Liczba wydarzeń realizowana w budynku (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, kosztorysy).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 12, 13 i projektami uzupełniającymi nr: 12, 13, 14, 15	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 53. Karta projektu nr 10

Projekt 10	
Nazwa przedsięwzięcia	STAROTEKA - biblioteka multimedialna, formalnie filia biblioteczna
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok, Książnica Podlaska
Zakres realizowanych zadań	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem dotyczący niewystarczającej oferty kulturalnej, edukacyjnej. Celem projektu jest stworzenie biblioteki multimedialnej w budynku po dawnym kinie „Kolejarz”, wraz z rewitalizacją przyległego parku. Dla realizacji powyższych zamierzeń niezbędne jest wykonanie następujących działań inwestycyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompleksowy remont i termomodernizacja budynku wraz z otoczeniem, • przeprojektowanie w możliwym zakresie wnętrza obiektu i dostosowanie go do nowych funkcji, • aranżacja wnętrza i przestrzeni na potrzeby nowych funkcji, • zakup urządzeń i wyposażenia obiektu oraz urządzeń do zagospodarowania przestrzeni zewnętrznej, • rewaloryzacja parku.
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i powierzchnia budynków dostosowana do potrzeb odbiorców (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), • Liczba osób biorąca udział w wydarzeniach realizowanych w budynku

Projekt 10	
	(sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, listy obecności), <ul style="list-style-type: none"> Liczba wydarzeń realizowana w budynku (sposób oceny i miary: dane z raportów dot. realizowanych przedsięwzięć, kosztorysy).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 28, 29, 30, 31, 32 i projektami uzupełniającymi nr: 12,13,14,15	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 54. Karta projektu nr 11

Projekt 11	
Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Sienkiewicza
Podmiot realizujący	Szkoła Podstawowa nr 11 z Oddziałami Integracyjnymi im. Kornela Makuszyńskiego w Białymstoku Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Projekt stanowi odpowiedź na zidentyfikowany problem dotyczący niedostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb odbiorców usług zlokalizowanych w tych obiektach. Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawienie wyglądu zewnętrznego szkoły, podniesie energooszczędności budynku oraz obniżenie kosztów jego użytkowania, dostosowanie obiektu do potrzeb użytkowników (uczniów, nauczycieli, rodziców, pracowników szkoły), optymalizacja warunków do nauki uczniów SP 11, w tym dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych. <p>W ramach projektu przewiduje się realizację następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> wejście główne do budynku szkoły - dobudowanie przedsionka, przebudowanie istniejących schodów, izolacja przeciwwilgociowa, odkopanie piwnic, docieplenie do poziomu 1.0 poniżej terenu, przebudowa całości instalacji odgromowej, docieplenie dachu i ścian nadziemnych szkoły i sali gimnastycznej, wymiana pokrycia dachowego, wymiana rynien, wymiana okien sali gimnastycznej, wymiana okien niskich na wysokie w pomieszczeniach użytkowych, wymiana instalacji c.o. łącznie z leżakami pionowymi, wymiana leżaków wody w piwnicy, wymiana ogrodzenia szkoły, likwidacja placów ze starych płytek chodnikowych, wykonanie nowych chodników łącznie z opaskami, wykonanie monitoringu na zewnątrz szkoły, wykonanie oświetlenia na ścianach budynku łącznie z lampami.
Szacowana wartość	1 500 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> Liczba i powierzchnia budynków dostosowana do potrzeb odbiorców (sposób oceny i miary: dane z dokumentacji projektowej, protokołów odbioru), Oszczędności w kosztach ogrzewania (sposób oceny i miary: dane księgowe), Liczba uczniów korzystająca z budynku (sposób oceny i miary: dokumentacja szkolna), Liczba przedsięwzięć, wydarzeń społecznych organizowana

Projekt 11	
	<p>w budynku (sposób oceny i miary: raporty, dokumentacja szkolna),</p> <ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestników wydarzeń organizowanych w budynku (sposób oceny i miary: raporty, dokumentacja szkolna).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 20 i 43	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 55. Karta projektu nr 12

Projekt 12	
Nazwa przedsięwzięcia	Dom sąsiedzki „Na Rocha”
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Przydworcowe
Podmiot realizujący	<p>Urząd Miejski w Białymstoku i organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego wymienione w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2004 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, to jest:</p> <p>a) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,</p> <p>b) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,</p> <p>c) spółdzielnie socjalne,</p> <p>d) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.</p>
Zakres realizowanych działań	<p>Dotychczas brakowało miejsca, w którym mieszkańcy mogliby z własnej inicjatywy realizować działania na rzecz najbliższego sąsiedztwa. Budynek przy ul. Św. Rocha 3 może stać się miejscem otwartym na działania mieszkańców.</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt:</p> <p>Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wynika, iż osiedle Przydworcowe charakteryzuje się dużą liczbą organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców osiedla. Powstały obiekt zostanie przeznaczony na działalność tego typu podmiotów.</p> <p>Reintegracja społeczno-zawodowa odpowie na zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji problem bezrobocia głównie ze względu na brak kwalifikacji oraz dużą liczbę osób korzystających ze wsparcia MOPR ze względu na: bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczych, alkoholizm.</p> <p>Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców obszarów rewitalizacji wynikający z niskiej frekwencji wyborczej. Brak integracji społecznej mieszkańców. Brak miejsca spotkań. Potrzeba miejsca służącego integracji społecznej zarówno pomiędzy mieszkańcami obszaru rewitalizacji, jak i ich integracji z pozostałymi mieszkańcami miasta.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <p>Celem projektu jest animowanie i wspieranie mieszkańców w ich działaniach, a także bezpłatne udostępnianie przestrzeni na potrzeby grup nieformalnych i organizacji pozarządowych. Dom sąsiedzki ma wspierać rozwój społeczności lokalnej, aby była zintegrowana, silna, aktywna</p>

Projekt 12	
	<p>i świadomie decydowała o sprawach dla niej ważnych.</p> <p>Celem projektu jest wzrost integracji społecznej mieszkańców Białegostoku, przeciwdziałanie wykluczeniu zawodowemu poprzez inicjowanie działań oraz wspieranie mieszkańców w ich przedsięwzięciach, a także bezpłatne udostępnianie przestrzeni na potrzeby grup nieformalnych i organizacji pozarządowych. Dom spotkań ma wspierać rozwój społeczności lokalnej, aby była zintegrowana, silna, aktywna i świadomie decydowała o sprawach dla niej ważnych.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <p>Projekt Dom Sąsiedzki „Na Rocha” ma być miejscem otwartym na każdego, kto chce coś robić z innymi ludźmi. To przestrzeń, którą tworzą aktywni mieszkańcy, społecznicy, artyści czy akademicy. Można tu poznać sąsiadów, nawiązać nowe przyjaźnie i nauczyć się wielu rzeczy: wziąć udział w bezpłatnych zajęciach prowadzonych przez innych mieszkańców lub zorganizować coś własnego np. spotkanie, warsztaty czy wystawę. Można również skorzystać z porad specjalisty, zrobić coś wspólnie z sąsiadami, a także nawiązać nowe, znajomości i poczuć się jak w domu. Odbiorcami projektu są mieszkańcy osiedla Przydworcowe i Centrum. Dom Sąsiedzki „Na Rocha” będzie działał zgodnie z zasadą wzajemności - jeśli coś dostajesz, daj coś od siebie innym. Zatem jeśli osoby korzystają np. z kawy czy herbaty w kuchni mogą w zamian kupić cukier, żeby inni też mogli skorzystać. Biorąc udział w darmowych zajęciach – w zamian można zrobić coś dla innych np. pomóc w posprzątaniu sali lub zorganizować i poprowadzić inne zajęcia.</p> <p>Aby umożliwić realizację wyżej wymienionych założeń zostaną podjęte następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie Cafe Sąsiad - wyposażenie kawiarenki, z elementami biura coworkingowego. Miejsce na spotkania oraz przestrzeń dla mieszkańców oraz grup inicjatywnych, którzy potrzebują przestrzeni do pracy w zakresie działalności pożytku publicznego. Wyposażenie pomieszczeń zakłada kreatywnie zaaranżowana i pobudzająca wyobraźnię przestrzeń, w której będą gromadzić się mieszkańcy. • Utworzenie sali polisensorycznej (sali doświadczenia świata) i wyposażenie w sprzęt. • Inicjatywy, przedsięwzięcia, wydarzenia. <ul style="list-style-type: none"> - Kuchnia sąsiedzka (warsztaty kulinarne) - Skrzynka dobroci - W starym ciele młody duch-zajęcia ruchowe dla seniorów - Zajęcia polisensoryczne dla dzieci i niepełnosprawnych - Poczytelnia sąsiedzka - Rękodzieło - Legalni sąsiedzi – zajęcia edukacyjne z zakresu prawa - Z kulturą za Pan Brat – wydarzenia artystyczne (np. mini koncert)
Szacowana wartość	220 000 zł
Prognostowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie miejsca spotkań – powierzchnia w m², • zawiązanie więzi społecznych między mieszkańcami; ilość osób uczestniczących w zajęciach, • wypełnienie czasu wolnego - ilość godzin przeprowadzonych zajęć, • przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.- ilość osób uczestniczących w zajęciach, • wzrost jakości życia – ankieta ewaluacyjna.
Projekt jest komplementarny z projektami nr: 13	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 56. Karta projektu nr 13

Projekt 13	
Nazwa przedsięwzięcia	Dostosowanie budynku przy ulicy św. Rocha 3 do potrzeb osób niepełnosprawnych
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Przydworcowe
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Budynek znajdujący się przy ulicy św. Rocha 3, w którym znajdować się będzie budynek administracji publicznej oraz pomieszczenia udostępniane organizacjom pozarządowym, jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednak w zakresie tym występują braki, które dla bezpieczeństwa użytkowników powinny zostać uzupełnione.</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wynika, iż osiedle Przydworcowe charakteryzuje się dużą liczbą organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców osiedla. Podmioty te zrzeszają osoby chcące działać na rzecz bezpieczeństwa, kultury i dziedzictwa kulturowego, czy też podnoszenia jakości życia społeczności lokalnej, przyczyniają się do rozwoju gospodarczego i społecznego miasta. Obiekt udostępniony tym organizacjom powinien być dostosowany do osób niepełnosprawnych. Ponadto w budynku będzie znajdować się biuro Urzędu Miejskiego. W związku z powyższym obiekt powinien być dostosowany do potrzeb osób korzystających z powyższych usług, którymi mogą być m.in.: osoby niepełnosprawne jak również osoby starsze.</p> <p>Na osiedlu Przydworcowym zdiagnozowano dużą liczbę budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem w przeliczeniu na 1 km² osiedla. Takie obiekty wymagają remontów i dostosowania do obecnie obowiązujących przepisów jak dostęp obiektów użyteczności publicznej – a takie przeznaczenie będzie miał obiekt przy ul. Św. Rocha 3 do osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Projekt zakłada dostosowanie pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych, a przez to aktywizację osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Projekt ma polegać na dostosowaniu wskazanego budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, niedowidzących lub niewidomych oraz niedosłyszących lub niesłyszących. Można to uzyskać poprzez wprowadzenie kontrastowych oznaczeń wszystkich przeszkód: drzwi (ok. 70 sztuk), stopni (dwie klatki schodowe), windy. Ponadto można zainstalować barierki przy schodach prowadzących w dół od poziomu wejściowego. Dużą pomocą dla osób niewidzących byłyby tabliczki z brajłem (ok. 70 sztuk) przy drzwiach do pokoi, jak również informacja przy wejściu z rozkładem pomieszczeń. Ponadto można zainstalować przy wejściach do budynku mapy tyflograficzne budynku. Dodatkowo można skierować urzędników pracujących w budynku na szkolenia z zakresu języka migowego.</p> <p>Odbiorcą projektu będą osoby niepełnosprawne (klienci urzędu, członkowie organizacji pozarządowych, uczestnicy konferencji) korzystające z budynku przy ulicy św. Rocha 3.</p>
Szacowana wartość	72 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze	<ul style="list-style-type: none"> • Prognozowane rezultaty to aktywizacja osób niepełnosprawnych

Projekt 13	
sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami jak najlepszej jakości życia, ale także wzrostu samodzielności jak i najpełniejszej partycypacji w życiu społecznym, integracji społecznej. Stworzenie przyjaznego i bezpiecznego środowiska bytowego. • Sposobem w jaki można przeprowadzić weryfikację rezultatów jest ankieta przeprowadzona wśród użytkowników budynku oraz weryfikacja przeprowadzonych modyfikacji przez partnerów projektu (Polski Związek Niewidomych, Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych).
Projekt jest komplementarny z projektami nr: 12	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 57. Karta projektu nr14

Projekt 14	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa zbiornika retencyjnego zlewnia z ul. Bohaterów Monte Cassino – PKP – ul. Stołeczna
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Przydworcowe
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Obecnie niezagospodarowane tereny o wysokim poziomie wód gruntowych. Wylot kanalizacji deszczowej dn1000 mm</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Na podstawie kierunków rozwoju infrastruktury w Białymstoku zamieszczonej w diagnozie zdiagnozowano potrzebę wyposażenia części terenów miasta w niezbędną infrastrukturę techniczną. Konieczność zagospodarowania wód wynikająca z szeregu wydarzeń-zalań związanych z obfitymi i nagłymi opadami deszczu. Zdarzenia ukazują kilka słabych punktów na terenie miasta. Zwiększona ilość wód opadowych powstających w wyniku rozwoju miasta i jego infrastruktury, powoduje nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu. Na terenie miasta nie ma sieci takich zbiorników, a budowa ich sieci stanowiłaby kompleksowe rozwiązanie sytuacji.</p> <p>W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowo zostanie nadana nowa funkcja niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez stworzenie przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku. Rekreacyjna funkcja zbiornika może być wykorzystana jako miejsce integrujące lokalną społeczność.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie podtopieniom okolicznych nieruchomości; • Ograniczenie spływu wód do kanalizacji deszczowej; • Retencja wód opadowych i odciążenie odbiorników wód opadowych (rzeki, cieków i rowów); • W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowa funkcja rekreacyjna. <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie projektu budowlanego i wykonawczego, przedmiarów robót, kosztorysów inwestorskich, • Uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i decyzji,

Projekt 14	
	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa zbiornika, • Odbiorca projektu – mieszkańcy miasta.
Szacowana wartość	700 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie ilości wód wpływających do przeciążonych odcinków kanalizacji deszczowej i odbiorników naturalnych – ilość rozbudowanej sieci; • przeciwdziałanie podtopieniom - wielkość obszaru • uregulowanie gospodarki wodnej – ilość/wielkość rozbudowanej sieci; • wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność - wielkość obszaru.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 3, 18, 23, 24, 26, 37 i projektami uzupełniającymi nr: 17, 21, 22, 23	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 58. Karta projektu nr15

Projekt 15	
Nazwa przedsięwzięcia	Zielone podwórka w Centrum Białegostoku - modernizacja istniejących i zagospodarowanie nowych terenów zieleni urządzonej.
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Centrum W zakres projektu mogą być także włączone tereny pozostałych osiedli z obszaru rewitalizacji
Podmiot realizujący	Miasto Białystok, Wspólnoty mieszkaniowe, Spółdzielnie mieszkaniowe
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Tereny zieleni urządzonej zagospodarowane w niewielkim stopniu lub niezagospodarowane, wymagające uporządkowania i określenia (nadania) charakteru i funkcji (reprezentacyjnej, rekreacyjnej, wypoczynkowej, sportowej, edukacyjnej itd.).</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Osiedle centrum charakteryzuje duża gęstość zaludnienia. Realizacja projektu poprawi walory estetyczne obszaru oraz wpłynie na polepszenie jakości życia mieszkańców. Nadanie nowej funkcji niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku, a także miejsce spotkań międzypokoleniowych.</p> <p>Na osiedlu Centrum zdiagnozowano niski poziom aktywności społecznej mieszkańców obszarów rewitalizacji wynikający z niewielkiej frekwencji wyborczej. Brak integracji społecznej mieszkańców.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Uporządkowanie i uatrakcyjnienie terenów zieleni na obszarze ścisłego Centrum miasta z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców i reprezentacyjnego charakteru wynikającego z lokalizacji terenu w mieście.</p> <p>Zaangażowanie i włączenie mieszkańców danego obszaru we wspólne działania, integracja mieszkańców, asymilacja i pobudzenie identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania, wzrost świadomości społecznej, zwiększenie liczby terenów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych, zachęcenie mieszkańców do „wyjścia z domu”.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p>

Projekt 15	
	<ul style="list-style-type: none"> określenie zespołu/zespołów koordynujących prace (z udziałem interesariuszy), wspólne wypracowanie szczegółowych założeń i zakresu działań, opracowanie niezbędnej dokumentacji, realizacja inwestycji m.in. przy udziale interesariuszy (włączenie mieszkańców w prace), wspólne wypracowanie metod utrzymania terenów oraz możliwości wprowadzania sukcesywnych zmian (zagwarantowanie stałego włączenia mieszkańców lub ich przedstawicieli).
Szacowana wartość	4 800 0000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> wzrost świadomości i aktywności społecznej, integracja mieszkańców, asymilacja z miejscem zamieszkania; wzrost liczby terenów zieleni w mieście. <p>Sposób oceny i miary:</p> <ul style="list-style-type: none"> liczba zrealizowanych podwórek – szt.; wzrost liczby zgłaszanych projektów do Budżetu Obywatelskiego, wzrost liczby oddających głos na projekty z BO z danego obszaru; Powierzchnia zagospodarowanego terenu - m².
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 3 i projektami uzupełniającymi nr: 16, 19	
<i>Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu</i>	

Tabela 59. Karta projektu nr 16

Projekt 16	
Nazwa przedsięwzięcia	„Bądź najlepszy, bądź aktywny”
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Antoniuk
Podmiot realizujący	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego - Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt:</p> <p>Projekt jest odpowiedzią na lokalną sytuację problemową- bezrobocie, które dotyczy osób korzystających z pomocy MOPR w ZPS Nr 8. Brak zatrudnienia wpływa nie tylko na funkcjonowanie poszczególnych osób, ale także i ich rodzin dotkniętych tym problemem. Stanowi źródło nieporozumień i rodzi patologie. Destrukcyjnie wpływa na całe rodziny, borykające się z problemem ubóstwa, bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, chorobą. Ponadto z doświadczeń pracowników socjalnych wynika, że osoby które z różnych przyczyn życiowych pozostają długotrwale bez zatrudnienia charakteryzują się niską samooceną, wyuczoną bezradnością, brakiem umiejętności godzenia pracy i obowiązków opiekuńczych. Zatem brak aktywności zawodowej powoduje wycofanie się z życia społecznego, wpływa na kondycję psychiczną, sytuację materialną i zdrowotną oraz dotyka osoby z najbliższego otoczenia. Przedłużające się pozostawanie na marginesie życia społecznego i zawodowego prowadzi do utrwalania negatywnych postaw, umacniania problemów i ostatecznie do wykluczenia społecznego.</p> <p>Reintegracja społeczno-zawodowa odpowie na zdiagnozowany na obszarze rewitalizacji problem bezrobocia głównie ze względu na brak kwalifikacji oraz dużą liczbę osób korzystających ze wsparcia MOPR ze względu na: bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczych, alkoholizm.</p>

Projekt 16	
	<p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Celem projektu będzie nabycie wśród osób długotrwale bezrobotnych umiejętności poruszania się po rynku pracy, zmiany myślenia o sobie, wzrost wiary we własne siły i możliwości.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Zakładany projekt powinien być zrealizowany w następujący sposób:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie organizacyjne, dobór kadry projektowej, pozyskanie materiałów, 2. Promocja projektu wśród Klientów MOPR- ZPS Nr 8, 3. Rekrutacja uczestników do projektu, 4. Ustalenie miejsca stanowiącego centrum warsztatów oraz koordynowania i realizacji projektu. <p>Projekt adresowany jest do osób długotrwale bezrobotnych mieszkańców dzielnicy Antoniuk podstawowym jego elementem jest aktywizacja osób bezrobotnych .</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrostu poczucia własnej wartości i motywacji do zmiany, umiejętności psychospołeczne przyczynią się do zwiększenia integracji uczestników projektu z otoczeniem i wzmocnienia postaw otwartości, poczucia własnej wartości; • zwiększenia umiejętności poruszania się po rynku pracy poprzez uczestnictwo w warsztatach aktywnego poszukiwania pracy, wpłynie na wzrost świadomości swojego potencjału w kontekście rynku pracy, własnych predyspozycji zawodowych., posiadanych umiejętności i kompetencji, planowania rozwoju zawodowego oraz zwiększy szanse na znalezienie pracy przez uczestników projektu. Zrealizowane działania przyczynią się do tego, że u uczestników projektu nastąpi zmiana myślenia o sobie, wzrośnie wiara we własne siły i możliwości, umiejętności poruszania się po rynku pracy. <p>Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy (24 godz.) celem warsztatów jest zapoznanie uczestników z aktywnymi sposobami poszukiwania pracy, nabycie przez nich umiejętności zwiększających szansę reintegracji na rynku pracy, poznanie metod poszukiwania pracy oraz umożliwi nabycie umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych (cv, list motywacyjny), a także praktyczne przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej z potencjalnym pracodawcą.</p> <p>Warsztaty rozwoju osobistego (24 godz.) celem warsztatów jest nabycie umiejętności radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania problemów, motywacji do podejmowania działań, zachowań asertywnych, wzrost poczucia własnej wartości.</p>
Szacowana wartość	4 500 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty: Twarde:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 os. zostanie objętych kontraktem socjalnym, • 20 os. zakończy udział w projekcie, • 20 os. uczestniczyć będzie w warsztatach aktywnego poszukiwania pracy (PUP, Work Service), • 20 os. uczestniczyć będzie w warsztatach rozwoju osobistego (OIK, pracownicy socjalni).

Projekt 16	
	<p>Miękkie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 20 os. zwiększy osobiste predyspozycje w obszarach: radzenia sobie ze stresem i przy rozwiązywaniu problemów, motywacja do podejmowania działań, zachowań asertywnych, • u 20 os. nastąpi zmiana postawy z biernej na aktywną, odzyskanie zdolności do samodzielnego działania, • u 20 os. nastąpi wzrost poczucia własnej wartości, • 20 os. nabędzie praktyczne umiejętności przydatne do poruszania się na rynku pracy. <p>Sposób oceny i miary:</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób uczestniczących w projekcie, • ankieta ewaluacyjna.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 8, 17 i projektami uzupełniającymi nr: 12,13,14,15	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 60. Karta projektu nr17

Projekt 17	
Nazwa przedsięwzięcia	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Antoniuk
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Centrum Filia nr 13 Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego ul. Władysława Broniewskiego 4, 15-748 Białystok
Podmiot realizujący	Filia nr 13 Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego ul. Władysława Broniewskiego 4, 15-748 Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Placówka jest niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.</p> <p>Zbiory o charakterze uniwersalnym. Bogaty wybór literatury beletrystycznej i popularnonaukowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych, lektury szkolne i opracowania. Dla najmłodszych bajki, wiersze, opowiadania. Do dyspozycji czytelnika: stanowiska z dostępem do katalogu komputerowego i Internetu. Biblioteka współpracuje z przedszkolami, szkołami podstawowymi, klubem osiedlowym.</p> <p>Placówka jest niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.</p> <p>Powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych w m²: 130. Lokalizacja ww. filii: I piętro.</p> <p>Księgozbiór stan w dniu 31.12.2017 r. (bez czasopism oprawnych): 20411. Czytelnicy (wypożyczający) zarejestrowani w ciągu roku (1888 osób)</p> <ul style="list-style-type: none"> - do 5 lat - 39 - 6 - 12 lat - 192 - 13 - 15 lat – 109 - 16 - 19 lat - 144 - 20 - 24 lat - 103 - 25 - 44 lat - 601 - 45 - 60 lat - 329 - powyżej 60 lat – 371. <p>Inicjatywy podejmowane na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych: brak.</p>

Projekt 17

Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt:

Wysoki odsetek osób starszych na obszarze rewitalizacji w stosunku do średniej dla Białegostoku. Niski poziom aktywności społecznej osób starszych. Na obszarze rewitalizacji brakuje przestrzeni dla aktywności osób starszych. Wskazane jest zapewnienie dla tych osób możliwości spędzania czasu, integracji z innymi oraz integracji międzypokoleniowej. Niezapewnienie tego typu miejsc może w przyszłości skutkować odizolowaniem znacznej części społeczeństwa od reszty mieszkańców Białegostoku. Biblioteka może spełniać powyższe funkcje jeśli zostanie dostosowana do potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnych.

Cel projektu/przedsięwzięcia:

Likwidowanie barier wykluczających osoby starsze i/lub niepełnosprawne i uniemożliwiających im korzystanie z budynków i zasobów bibliotecznych.

Zakres realizowanych działań:

Dostosowanie siedziby biblioteki do obsługi czytelników niepełnosprawnych (podjazd lub winda dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich). Zapewnienie specjalistycznego sprzętu umożliwiającego pracę osobom niedowidzącym oraz zakup przenośnej pętli indukcyjnej dla niedosłyszących. Wyposażenie placówki w oprogramowanie oraz sprzęt pozwalający w pełni korzystać z bibliotek i ich zasobów osobom starszym, niedowidzącym i niewidomym - multilektor, powiększalnik stacjonarny, program udźwiękowiający komputer, oprogramowanie OCR oraz program powiększający obraz. Uruchomienie usługi „książka na telefon” - dowożenie książek do domu osobom obłożnie chorym. Odpowiednie dostosowanie toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.

Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób starszych lub niepełnosprawnych pozwoliłoby na realizację projektów na wzór wdrażanego w Stanach Zjednoczonych programu „Bibliotek Dostępnych Przez Całe Życie” („Lifelong Access Libraries”, www.lifelonglibraries.org). Celem programu jest przystosowanie usług bibliotecznych do potrzeb dynamicznie rosnącej grupy osób w wieku 50 lat i powyżej, które w przeciwieństwie do wcześniejszych pokoleń są zdrowsze, bardziej aktywne i chętne do zaangażowania na rzecz lokalnych społeczności. Czteroletni projekt realizowany obecnie przez wybrane biblioteki ma na celu przekształcenie bibliotek tradycyjnych w centra kształcenia ustawicznego i zaangażowania obywatelskiego. Biblioteki publiczne włączone w realizację tego projektu zainicjowały własne programy poszerzenia oferty usług w celu zapewnienia seniorom różnorodnych propozycji pracy, wolontariatu i wypoczynku. Podkreśla się wagę tworzenia przestrzeni i aktywizacji osób starszych na rzecz bibliotek. Poszczególne programy kładą nacisk na profilaktykę zdrowotną, budowanie relacji międzypokoleniowych, redagowanie i wydawanie gazetek. Wszystko odbywa się w ramach współpracy partnerskiej z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Przykładowe działania aktywizujące seniorów:

- Kursy językowe,
- Kursy komputerowe,
- Spotkania brydżowe lub szachowe,
- Spotkania z ciekawymi ludźmi – np. w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki,

Projekt 17	
	<ul style="list-style-type: none"> • Spotkania na temat zdrowia, • Zajęcia z biblioterapii (działania terapeutyczne opierające się na zastosowaniu materiałów czytelnicznych, rozumianych jako środek wspierający proces terapeutyczny), • Nawiązanie współpracy z sekcjami białostockiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, • Włączenie osób starszych w wolontariat (wolontariusze seniorzy mogą np. czytać dzieciom bajki, opowiadać o swoim życiu lub uczyć inne osoby starsze i pomagać im).
Szacowana wartość	400 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost liczby osób korzystających z biblioteki (czytelników, którzy dotychczas mieli utrudnione korzystanie z placówki) – liczba osób korzystających; • Ograniczenie wykluczenia społecznego i technologicznego osób niepełnosprawnych i seniorów – liczba wyposażonych pomieszczeń, liczba zakupionych urządzeń; • Aktywizacja, poprzez aktywne włączenie w życie biblioteki osób niepełnosprawnych i seniorów – liczba przedsięwzięć organizowanych dla mieszkańców (w tym liczba zajęć, liczba uczestników), ankieta ewaluacyjna wypełniana przez korzystających.
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 27	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 61. Karta projektu nr 18

Projekt 18	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie ulic: Dębowej i Cedrowej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Antoniuk
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Obecnie tereny zielone, niezagospodarowane. Wysoki poziom wód gruntowych u. Dębowa i Cedrowa zalewane są przez wody przelewające się z koryta rzeki Białej.</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Na podstawie kierunków rozwoju infrastruktury w Białymstoku zamieszczonej w diagnozie zdiagnozowano potrzebę wyposażenia części terenów miasta w niezbędną infrastrukturę techniczną. Konieczność zagospodarowania wód wynikająca z szeregu wydarzeń-zalań związanych z obfitymi i nagłymi opadami deszczu. Zdarzenia ukazują kilka słabych punktów na terenie miasta. Zwiększona ilość wód opadowych powstających w wyniku rozwoju miasta i jego infrastruktury, powoduje nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu. Na terenie miasta nie ma sieci takich zbiorników, a budowa ich sieci stanowiłaby kompleksowe rozwiązanie sytuacji.</p> <p>W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowo nadanie nowej funkcji niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez stworzenie przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku. Wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie podtopieniom okolicznych nieruchomości i wylewaniem wód z koryta rzeki Białej.

Projekt 18	
	<ul style="list-style-type: none"> Ograniczenie spływu wód do kanalizacji deszczowej. Retencja wód opadowych i odciążenie odbiorników wód opadowych (rzeki, cieków i rowów). W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowa funkcja rekreacyjna. <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektu budowlanego i wykonawczego, przedmiarów robót, kosztorysów inwestorskich Uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i decyzji Budowa zbiornika Odbiorca projektu – mieszkańcy miasta.
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie ilości wód wpływających do przeciążonych odcinków kanalizacji deszczowej i odbiorników naturalnych – ilość rozbudowanej sieci; przeciwdziałanie podtopieniom;- wielkość obszaru; uregulowanie gospodarki wodnej – ilość/wielkość rozbudowanej sieci; wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność - wielkość obszaru.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 3, 14, 23, 24,26, 37 i projektami uzupełniającymi nr: 17, 21, 22, 23	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 62. Karta projektu nr19

Projekt 19	
Nazwa przedsięwzięcia	Klub Seniora
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Bema
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Osiedle Bema zostało uznane w Programie Rewitalizacji za jedno z obszarów zdegradowanych, na których brakuje m.in. klubów osiedlowych i klubów seniora. Ze względu na starzenia się społeczeństwa oraz wykluczenie osób w podeszłym wieku, zasadnym jest stworzenie miejsca, które ułatwiałoby nawiązanie kontaktów społecznych i towarzyskich.</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Wysoki odsetek osób starszych na obszarze rewitalizacji w stosunku do średniej dla Białegostoku. Niski poziom aktywności społecznej osób starszych. Na obszarze rewitalizacji brakuje przestrzeni dla aktywności osób starszych oraz brakuje zajęć dla seniorów. Wskazane jest zapewnienie dla tych osób możliwości spędzania czasu, integracji z innymi oraz integracji międzypokoleniowej. Niezapewnienie tego typu miejsc może w przyszłości skutkować odizolowaniem znacznej części społeczeństwa od reszty mieszkańców Białegostoku.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> wsparcie osób starszych, aktywizacja społeczna osób starszych, zajęcia twórcze i edukacyjne, zajęcia ruchowe,

Projekt 19	
	<ul style="list-style-type: none"> wspólne wyjścia do teatru, kina itp., spotkania z psychologiem, integracja międzypokoleniowa poprzez angażowanie się w wolontariat. Zakres realizowanych działań: <ol style="list-style-type: none"> Dostosowanie budynku zgodnie z zasadami dostępności dla osób z trudnościami w poruszaniu się i z niepełnosprawnością. Opracowanie organizacyjne, dobór kadry, zakup materiałów. Promocja zadania. Rekrutacja uczestników. <p>Odbiorcami projektu będą mieszkańcy osiedla Bema w wieku poprodukcyjnym.</p>
Szacowana wartość	130 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: <ul style="list-style-type: none"> zwiększanie aktywności seniorów, poprawa samopoczucia fizycznego i psychicznego, wzrost poczucia własnej wartości, zmiana postawy z biernej na czynną. Sposób oceny i miary: <ul style="list-style-type: none"> liczba uczestników projektu ankieta
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 7, 8, 12, 21 i projektami uzupełniającymi nr: 12, 13, 14, 15	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 63. Karta projektu nr20

Projekt 20	
Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 7
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Bema
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	Opis stanu istniejącego: Obiekt wymagający przeprowadzenia termomodernizacji. Charakteryzuje się zbyt wysokimi współczynnikami przenikania ciepła, co w efekcie powoduje duże zużycie energii. Cel projektu/przedsięwzięcia: Działania mają na celu zwiększenie komfortu cieplnego oraz zmniejszenie zużycia energii oraz polepszenie jakości usług w tej placówce. Poprawa warunków lokalowych w obiekcie znajdzie przełożenie na poziom zdrowia i samopoczucia użytkowników. Zakres realizowanych działań: Roboty termomodernizacyjne m.in. izolacja ścian, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u., wymiana oświetlenia na energooszczędne. Odbiorcami są dzieci uczęszczające do Przedszkola Samorządowego Nr 7.
Szacowana wartość	1 850 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i ciepłej. Wskaźnik będzie monitorowany wspólnie z placówkami edukacyjnymi poprzez porównywanie rocznego zużycia energii elektrycznej i ciepłej.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 11, 38, 43	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 64. Karta projektu nr21

Projekt 21	
Nazwa przedsięwzięcia	„Aktywny Senior” – kawiarenka z salą rehabilitacyjną
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Dziesięciny I
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Na osiedlu Dziesięciny I istnieje tylko jedna placówka opieki zdrowotnej.</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Osiedle Dziesięciny I charakteryzuje się dużą gęstością zaludnienia w przeliczeniu na km². Mieszkańcy osiedla są w większości społeczeństwem w wieku emerytalnym i z braku innej alternatywy często spędzają swój czas wolny w pobliskiej przychodni absorbując czas lekarzy swoimi prywatnymi problemami.</p> <p>Niski poziom aktywności społecznej osób starszych. Na obszarze rewitalizacji brakuje przestrzeni dla aktywności osób starszych oraz brakuje zajęć dla seniorów. Wskazane jest zapewnienie dla tych osób możliwości spędzania czasu, integracji z innymi oraz integracji międzypokoleniowej. Niezapewnienie tego typu miejsc może w przyszłości skutkować odizolowaniem znacznej części społeczeństwa od reszty mieszkańców Białegostoku.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Celem projektu jest stworzenie miejsca przyjaznego seniorom z jednoczesnym uwzględnieniem ich potrzeb zdrowotnych. Seniorzy mogliby spędzać wolny czas w towarzystwie osób im podobnych, nie czuliby się osamotnieni i wykluczeni społecznie. Rehabilitacja podniosłaby ich sprawność fizyczną przez co byłiby bardziej samodzielni i nie musieliby być zdani na pomoc najbliższych.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Adaptacja istniejącej przychodni na potrzeby seniorów lub przeznaczenie gminnej nieruchomości na ten cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie kawiarenki, miejsca spotkań seniorów, wspólnych rozmów, nawiązywania kontaktów, wymiany sąsiedzkich doświadczeń, • wyłonienie w drodze konkursu organizacji pozarządowej prowadzącej kawiarenkę; • utworzenie sali do ćwiczeń rehabilitacyjnych (zakup stołu do masażu, mat i przyrządów do ćwiczeń); • zatrudnienie fizjoterapeuty i trenera zajęć grupowych.
Szacowana wartość	300 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost aktywności społecznej seniorów - Liczba projektów złożonych do budżetu obywatelskiego przez osoby w wieku senioralnym z osiedla Dziesięciny I; • Poprawa stanu zdrowia i aktywności ruchowej seniorów - Spadek liczby pacjentów przychodni w wieku emerytalnym – stwierdzonej na podstawie danych liczbowych z książki rejestracji; • Zorganizowanie dwa razy w tygodniu zajęć grupowych seniorom typu „zdrowy kręgosłup” i indywidualnych konsultacji z rehabilitantem - Liczba seniorów biorących udział w zajęciach rehabilitacyjnych; • Przeprowadzenie warsztatów dotyczących zwiększenia udziału osób starszych w życiu publicznym, społecznym (np. zagadnień związanych z budżetem obywatelskim czy inicjatywą lokalną)

Projekt 21	
	<p>i kulturalnym - Zorganizowanie dwa razy w tygodniu spotkań nie tylko samych seniorów ale również z młodszym pokoleniem, celem wymiany doświadczeń, budowania wzajemnego zrozumienia oraz rozwoju umiejętności społecznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność zarówno fizyczną jak i społeczną, która jest warunkiem starzenia się w zdrowiu.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 7, 8, 12, 22 i projektami uzupełniającymi nr: 12, 13, 14, 15	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 65. Karta projektu nr22

Projekt 22	
Nazwa przedsięwzięcia	„Święto Sąsiadów” – coroczna impreza edukacyjno-kulturalna
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Dziesięciny I
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Dziesięciny to jedno z największych blokowisk w Białymstoku. Postrzegane jest jako betonowe, smutne i niebezpieczne. Na osiedlu brakuje miejsc na rekreację i wypoczynek. Sporadycznie organizowane są imprezy ogólnosiedlowe, brakuje atrakcyjnej formy spędzania wolnego czasu. Na osiedlu dochodzi też do incydentów na tle rasowym. Świadomość kulturowa i społeczna mieszkańców osiedla jest na niskim poziomie, nie wykazują zainteresowania innymi kulturami (wskazuje na to Diagnoza postaw mieszkańców Białegostoku w zakresie tolerancji, Fundacja Soclab, Białystok 2013 rok)</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Osiedle Dziesięciny I charakteryzuje duża gęstość zaludnienia. Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego. W granicach zdiagnozowanego obszaru rewitalizacji stwierdzono niewielką liczbę instytucji kultury w przeliczeniu na km² powierzchni osiedli. Na obszarze zdiagnozowano niski poziom aktywności społecznej mieszkańców obszarów rewitalizacji wynikający z niewielkiej frekwencji wyborczej. Brak integracji społecznej mieszkańców.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Organizacja „Święta Sąsiadów” przyczyni się do zintegrowania społeczności, pozwoli na pokazanie wielopokoleniowości i różnorodności osiedla (w osiedlowej szkole podstawowej uczy się 31 uczniów narodowości czeczeńskiej). Celem jest przekonanie mieszkańców i uczniów, że na osiedlu można spędzać czas w sposób atrakcyjny i aktywny. Konkursy będą odpowiedzią na problemy związane z zachowaniami antydyskryminacyjnymi, nadwyrężeniem więzi rodzinnych, a szczególnie nienawiązywaniu stosunków dobrosąsiedzkich. Uczestnicy imprezy nawiążą nowe znajomości osiedlowe i przyjaźnie, uczniowie będą kształtować postawy otwartości i tolerancji.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkursy i zabawy dla dzieci; • występy i kiermasze artystyczne; • zabawy taneczne; • wystawy okolicznościowe; • degustacje potraw z różnych kultur Podlasia.

Projekt 22	
Szacowana wartość	20 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Działania zintegrują mieszkańców osiedla, spowodują zacieśnienie więzi społecznych, poprawę stosunków międzyludzkich. Impreza zachęci mieszkańców osiedla do wspólnego, aktywnego spędzenia czasu. W działaniach będą uczestniczyć całe rodziny około 300 osób: dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 7, 8, 12, 21 i projektami uzupełniającymi nr: 12, 13, 14, 15	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 66. Karta projektu nr 23

Projekt 23	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa zbiornika retencyjnego – ul. Gen. J. Hallera / Świętokrzyska
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Dziesięciny I
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Niezagospodarowane tereny o wysokim poziomie wód gruntowych. Konieczność zagospodarowania wód.</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Na podstawie kierunków rozwoju infrastruktury w Białymstoku zamieszczonej w diagnozie zdiagnozowano potrzebę wyposażenia części terenów miasta w niezbędną infrastrukturę techniczną. Konieczność zagospodarowania wód wynikająca z szeregu wydarzeń-zalań związanych z obfitymi i nagłymi opadami deszczu. Zdarzenia ukazują kilka słabych punktów na terenie miasta. Zwiększona ilość wód opadowych powstających w wyniku rozwoju miasta i jego infrastruktury, powoduje nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu. Na terenie miasta nie ma sieci takich zbiorników, a budowa ich sieci stanowiłaby kompleksowe rozwiązanie sytuacji.</p> <p>W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowo zostanie nadana nowa funkcja niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez stworzenie przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku. Wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie podtopieniom okolicznych nieruchomości, • Ograniczenie spływu wód do kanalizacji deszczowej, • Retencja wód opadowych i odciążenie odbiorników wód opadowych (rzeki, cieków i rowów), • W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowa funkcja rekreacyjna. <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie projektu budowlanego i wykonawczego, przedmiarów robót, kosztorysów inwestorskich, • uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i decyzji • budowa zbiornika, • Odbiorca projektu – mieszkańcy miasta.
Szacowana wartość	300 000 zł

Projekt 23	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> ograniczenie ilości wód wpływających do przeciążonych odcinków kanalizacji deszczowej i odbiorników naturalnych – ilość rozbudowanej sieci; przeciwdziałanie podtopieniom;- wielkość obszaru uregulowanie gospodarki wodnej – ilość/wielkość rozbudowanej sieci; wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność - wielkość obszaru.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 3, 14, 18, 24, 26, 37 i projektami uzupełniającymi nr: 17, 21, 22, 23	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 67. Karta projektu nr24

Projekt 24	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie skrzyżowania ulic: Świętokrzyskiej i Gen. Hallera przy ogrodach działkowych
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Dziesięciny I
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Istniejące ogrody działkowe. Wody opadowe nie mieszczą się w przepuszczenie pod mostem, co jest powodem piętrzenia i wylewania wód na ogrody działkowe.</p> <p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Na podstawie kierunków rozwoju infrastruktury w Białymstoku zamieszczonej w diagnozie zdiagnozowano potrzebę wyposażenia części terenów miasta w niezbędną infrastrukturę techniczną. Konieczność zagospodarowania wód wynikająca z szeregu wydarzeń-zalań związanych z obfitymi i nagłymi opadami deszczu. Zdarzenia ukazują kilka słabych punktów na terenie miasta. Zwiększona ilość wód opadowych powstających w wyniku rozwoju miasta i jego infrastruktury, powoduje nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu. Na terenie miasta nie ma sieci takich zbiorników, a budowa ich sieci stanowiłaby kompleksowe rozwiązanie sytuacji.</p> <p>W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowo zostanie nadana nowa funkcja niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez stworzenie przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku. Wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> Przeciwdziałanie podtopieniom okolicznych nieruchomości, w tym ogrodów działkowych, Ograniczenie spływu wód do kanalizacji deszczowej, Retencja wód opadowych i odciążenie odbiorników wód opadowych (rzeki, cieków i rowów), W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowa funkcja rekreacyjna. <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opracowanie projektu budowlanego i wykonawczego, przedmiarów robót, kosztorysów inwestorskich, uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i decyzji,

Projekt 24	
	<ul style="list-style-type: none"> • budowa zbiornika, • Odbiorca projektu – mieszkańcy miasta.
Szacowana wartość	800 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie ilości wód wpływających do przeciążonych odcinków kanalizacji deszczowej i odbiorników naturalnych – ilość rozbudowanej sieci; • przeciwdziałanie podtopieniom - wielkość obszaru • uregulowanie gospodarki wodnej – ilość/wielkość rozbudowanej sieci; • wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność - wielkość obszaru.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 3, 14, 18, 23, 26, 37 i projektami uzupełniającymi nr: 17, 21, 22, 23	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 68. Karta projektu nr 25

Projekt 25	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 28, ul. Warmińska 55
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Skorupy
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt:</p> <p>Szkoła znajduje się na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. z strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, przemoc domowa) oraz przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, niewielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej). Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań.</p> <p>Funkcjonująca w szkole sala gimnastyczna o wymiarach 10x18m nie daje możliwości realizacji zajęć sportowo-kulturalno-dydaktycznych, ale przede wszystkim nie jest atrakcyjną i funkcjonalną bazą sportową dla okolicznych mieszkańców. Stan obecny ogranicza pełny rozwój zdolności i kondycji fizycznej dzieci, młodzieży oraz mieszkańców.</p> <p>Nowy obiekt znacząco podniesie standard, pozwoli na właściwe zorganizowanie czasu wolnego dla młodzieży oraz mieszkańców, co przełoży się na poprawę zdrowia i aktywności społecznej.</p> <p>Dodatkowo sala gimnastyczna będzie odpowiedzią na braki w ofercie spędzania wolnego czasu szczególnie o charakterze sportowym dla lokalnej społeczności. Obiekt będzie udostępniany dla mieszkańców po zakończeniu zajęć lekcyjnych.</p> <p>Wybór lokalizacji został oparty na podstawie listy rankingowej budowy boisk i sal gimnastycznych przy szkołach oraz termomodernizacji obiektów oświatowych. (opisane w rozdziale Sfera techniczna).</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <p>Celem głównym jest wzrost aktywności mieszkańców poprzez promowanie zdrowego stylu życia poprzez uprawianie sportu, zachęcania do uprawiania różnych dyscyplin sportu jako formy spędzania wolnego czasu.</p>

Projekt 25	
	Zakres realizowanych działań: Etap I: wyłonienie wykonawcy i realizacja prac budowlanych wraz zagospodarowaniem terenu przyległego (realizacja dokumentacji technicznej, która jest w trakcie opracowywania). Etap II: <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia sportowe dla dzieci zamieszkałych na obszarze rewitalizacji, • udostępnianie obiektu dla mieszkańców po zakończeniu zajęć dydaktycznych.
Szacowana wartość	6 500 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Nowo wybudowana sala gimnastyczna – ilość m² nowej powierzchni oddanej do użytku, • Zagospodarowanie terenu – ilość m² zagospodarowanej powierzchni, • Poprawa aktywności dzieci i młodzieży – liczba osób korzystających z obiektu przez rok, • Poprawa aktywności mieszkańców – liczba osób korzystających z obiektu przez rok, • Podniesienie jakości prowadzenia zajęć wychowania fizycznego oraz możliwość prowadzenia różnych dyscyplin sportu w odpowiednich warunkach – ilość nowych dyscyplin sportu prowadzonych przez rok, • Podniesienie kondycji fizycznej mieszkańców osiedla Skorupy i okolicznych osiedli – liczba godziny udostępnienie obiektu przez rok dla mieszkańców.
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 39	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 69. Karta projektu nr26

Projekt 26	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa zbiornika retencyjnego – zlewnia z ul. Korzeniowskiego przed ogrodami działkowymi
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Skorupy
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	Opis stanu istniejącego: Niezagospodarowane tereny o wysokim poziomie wód gruntowych. Konieczność zagospodarowania wód. Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt: Na podstawie kierunków rozwoju infrastruktury w Białymstoku zamieszczonej w diagnozie zdiagnozowano potrzebę wyposażenia części terenów miasta w niezbędną infrastrukturę techniczną. Konieczność zagospodarowania wód wynikająca z szeregu wydarzeń-zalań związanych z obfitymi i nagłymi opadami deszczu. Zdarzenia ukazują kilka słabych punktów na terenie miasta. Zwiększona ilość wód opadowych powstających w wyniku rozwoju miasta i jego infrastruktury, powoduje nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu. Na terenie miasta nie ma sieci takich zbiorników, a budowa ich sieci stanowiłaby kompleksowe rozwiązanie sytuacji. W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowo zostanie nadana nowa funkcja niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez stworzenie przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku. Wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną

Projekt 26	
	<p>społeczność.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie podtopieniom okolicznych nieruchomości i miejskiej infrastruktury; • Ograniczenie spływu wód do kanalizacji deszczowej; • Retencja wód opadowych i odciążenie odbiorników wód opadowych (rzeki, cieków i rowów); • W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowa funkcja rekreacyjna; • Nadanie nowej funkcji niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez budowę zbiornika retencyjnego- przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku; <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie projektu budowlanego i wykonawczego, przedmiarów robót, kosztorysów inwestorskich; • Uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i decyzji; • Budowa zbiornika; • Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika; • Odbiorca projektu – mieszkańcy miasta.
Szacowana wartość	600 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie ilości wód wpływających do przeciążonych odcinków kanalizacji deszczowej i odbiorników naturalnych – ilość rozbudowanej sieci; • przeciwdziałanie podtopieniom – wielkość obszaru objętego uregulowaniem wód opadowych poprzez budowę zbiornika; • uregulowanie gospodarki wodnej – ilość/wielkość rozbudowanej sieci; • wykorzystanie rekreacyjnej funkcji zbiornika jako miejsca integrującego lokalną społeczność – powierzchnia obszaru;
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 3, 14, 18, 23, 37 i projektami uzupełniającymi nr: 17, 21, 22, 23	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 70. Karta projektu nr 27

Projekt 27	
Nazwa przedsięwzięcia	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Dojlidy
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Dojlidy Filia nr 11 Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego 15-540 Białystok, ul. Żurawia 12
Podmiot realizujący	Filia nr 11 Książnicy Podlaskiej im. Ł. Górnickiego 15-540 Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Placówka jest niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.</p> <p>Zbiory o charakterze uniwersalnym. Bogaty wybór literatury beletrystycznej i popularnonaukowej dla dzieci, młodzieży, dorosłych, lektury szkolne i opracowania. Dla najmłodszych bajki, wiersze, opowiadania.</p> <p>Do dyspozycji czytelnika: stanowiska z dostępem do katalogu komputerowego i Internetu.</p>

Projekt 27

Biblioteka współpracuje z przedszkolami, szkołami podstawowymi, klubem osiedlowym.

Placówka jest niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.

Powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych w m2: 130. Lokalizacja ww. filii: I piętro.

Księgozbiór stan w dniu 31.12.2017r. (bez czasopism oprawnych): 20411.

Czytelnicy (wypożyczający) zarejestrowani w ciągu roku (1888 osób)

- do 5 lat - 39
- 6 - 12 lat - 192
- 13 - 15 lat - 109
- 16 - 19 lat - 144
- 20 - 24 lat - 103
- 25 - 44 lat - 601
- 45 - 60 lat - 329
- powyżej 60 lat - 371.

Inicjatywy podejmowane na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych: brak.

Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt:

Funkcje bibliotek: informacyjna, edukacyjna, rozrywkowa, intelektualna, estetyczna oraz substytutowa. Do tego wykazu warto dołączyć jeszcze jedną, tj. obywatelską, która z jednej strony towarzyszy bibliotekom.

Wysoki odsetek osób starszych na obszarze rewitalizacji w stosunku do średniej dla Białegostoku. Niski poziom aktywności społecznej osób starszych. Na obszarze rewitalizacji brakuje przestrzeni dla aktywności osób starszych. Wskazane jest zapewnienie dla tych osób możliwości spędzania czasu, integracji z innymi oraz integracji międzypokoleniowej. Niezapewnienie tego typu miejsc może w przyszłości skutkować odizolowaniem znacznej części społeczeństwa od reszty mieszkańców Białegostoku.

Problemem osób niepełnosprawnych oraz w wieku senioralnym z obszaru rewitalizacji jest osamotnienie, ograniczenie sprawności fizycznej, niskie dochody, duże wydatki związane z leczeniem, które powodują barierę ekonomiczną i nie pozwalają na czynny udział w życiu społecznym. Skumulowanie ww. problemów doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań.

W przypadku osób niepełnosprawnych bariery architektoniczne uniemożliwiają prawidłowe funkcjonowanie. W wyniku realizacji projektu zostanie dostosowany budynek oraz wyposażenie do potrzeb osób niepełnosprawnych, co umożliwi przyjęcie większej ilości czytelników i osób korzystających z inicjatyw biblioteki.

Biblioteka może spełniać powyższe funkcje jeśli zostanie dostosowana do potrzeb osób starszych i osób niepełnosprawnych.

Cel projektu/przedsięwzięcia:

Głównym celem jest rozwój oferty instytucji kultury oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarze rewitalizacji przez reintegrację i aktywizację grup zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Stworzenie przestrzeni dostosowanej oraz oferty edukacyjnej do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub starszych.

Likwidowanie barier wykluczających osoby starsze i/lub niepełnosprawne i uniemożliwiających im korzystanie z budynków i zasobów bibliotecznych.

Projekt 27

Zakres realizowanych działań:

Dostosowanie siedziby biblioteki do obsługi czytelników niepełnosprawnych (podjazd lub winda dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich). Zapewnienie specjalistycznego sprzętu umożliwiającego pracę osobom niedowidzącym oraz zakup przenośnej pętli indukcyjnej dla niedosłyszących. Wyposażenie placówki w oprogramowanie oraz sprzęt pozwalający w pełni korzystać z bibliotek i ich zasobów osobom starszym, niedowidzącym i niewidomym - multilektor, powiększalnik stacjonarny, program udźwiękowiający komputer, oprogramowanie OCR oraz program powiększający obraz. Uruchomienie usługi „książka na telefon” - dowożenie książek do domu osobom obłożnie chorym. Odpowiednie dostosowanie toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.

Dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób starszych lub niepełnosprawnych pozwoliłoby na realizację projektów na wzór wdrażanego w Stanach Zjednoczonych programu „Bibliotek Dostępnych Przez Całe Życie” („Lifelong Access Libraries”, www.lifelonglibraries.org). Celem programu jest przystosowanie usług bibliotecznych do potrzeb dynamicznie rosnącej grupy osób w wieku 50 lat i powyżej, które w przeciwieństwie do wcześniejszych pokoleń są zdrowsze, bardziej aktywne i chętne do zaangażowania na rzecz lokalnych społeczności. Czteroletni projekt realizowany obecnie przez wybrane biblioteki ma na celu przekształcenie bibliotek tradycyjnych w centra kształcenia ustawicznego i zaangażowania obywatelskiego. Biblioteki publiczne włączone w realizację tego projektu zainicjowały własne programy poszerzenia oferty usług w celu zapewnienia seniorom różnorodnych propozycji pracy, wolontariatu i wypoczynku. Podkreśla się wagę tworzenia przestrzeni i aktywizacji osób starszych na rzecz bibliotek. Poszczególne programy kładą nacisk na profilaktykę zdrowotną, budowanie relacji międzypokoleniowych, redagowanie i wydawanie gazetek. Wszystko odbywa się w ramach współpracy partnerskiej z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

Przykładowe działania aktywizujące seniorów:

- Kursy językowe,
- Kursy komputerowe,
- Spotkania brydżowe lub szachowe,
- Spotkania z ciekawymi ludźmi – np. w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki,
- Spotkania na temat zdrowia,
- Zajęcia z biblioterapii (działania terapeutyczne opierające się na zastosowaniu materiałów czytelnicznych rozumianych jako środek wspierający proces terapeutyczny),
- Nawiązanie współpracy z sekcjami białostockiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- Włączenie osób starszych w wolontariat (wolontariusze seniorzy mogą na przykład czytać dzieciom bajki, opowiadać o swoim życiu lub uczyć inne osoby starsze i pomagać im).

Realizacja przedsięwzięcia składa się z dwóch etapów:

Etap I:

- dostosowanie budynku biblioteki w niezbędną infrastrukturę techniczną (podjazd lub winda dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich) - opracowanie projektu technicznego i wykonawczego, przedmiarów robót, kosztorysów inwestorskich; uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i decyzji; realizacji robót.

Projekt 27	
	<ul style="list-style-type: none"> wyposażenie placówki w specjalistyczny sprzęt umożliwiający pracę osobom niedowidzącym oraz zakup przenośnej pętli indukcyjnej dla niedosłyszących. Wyposażenie placówki w oprogramowanie oraz sprzęt pozwalający w pełni korzystać z bibliotek i ich zasobów osobom starszym, niedowidzącym i niewidomym - multilektor, powiększalnik stacjonarny, program udźwiękwiający komputer, oprogramowanie OCR oraz program powiększający obraz. Uruchomienie usługi „książka na telefon” - dowożenie książek do domu osobom obłożnie chorym. Odpowiednie dostosowanie toalet do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych. <p>Etap II:</p> <ul style="list-style-type: none"> promocja nowych funkcji i możliwości biblioteki – ulotki i plakaty; organizacja inicjatyw/spotkań
Szacowana wartość	400 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> dostosowanie infrastruktury technicznej budynku – liczba urządzeń zamontowanych/powierzchnia dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych; dostosowanie wyposażenia placówki – liczba nowych urządzeń; wzrost aktywności osób starszych i niepełnosprawnych – liczba osób na rok; wzrost aktywności społeczności lokalnej – liczba inicjatyw zorganizowanych w bibliotece oraz liczba uczestników na rok.
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 17	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 71. Karta projektu nr28

Projekt 28	
Nazwa przedsięwzięcia	„Sąsiedzka pomoc wzajemna” – mikro inicjatywa samopomocowa
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Mieszkańcy osiedla znajdującego się przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej w Białymstoku nie identyfikują się z mieszkańcami dzielnicy Starosielce. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, że są to osoby, które zamieszkały na osiedlu z powodu wcześniejszych eksmisji z zajmowanych lokali, na terenie innych dzielnic Białegostoku. Niestety mieszkańcy dzielnicy Starosielce, zamieszkują tu od dłuższego czasu i postrzegają mieszkańców bloków przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej jako element obcy i nieprzyjazny. Źródłem takiej postawy są uprzedzenia i swoista stygmatyzacja mieszkańców osiedla przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej. Osiedle to charakteryzuje się wysokim odsetkiem osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, wysokim wskaźnikiem przestępczości, bezrobocia z wyboru, alkoholizmem, bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego i trudnościami w sferze opiekuńczo-wychowawczej. Niski poziom zamożności powoduje, że mieszkańcy często nie mogą zapewnić sobie dostępu do ważnych dóbr i usług bez znacznego uszczerbku finansowego. Możliwość dzielenia się własnymi kwalifikacjami, umiejętnościami czy wolnym czasem zwiększy aktywność mieszkańców i bardziej uwrażliwi na potrzeby drugiego człowieka.</p>

Projekt 28

Problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy, które rozwiązuje projekt:

Inicjatywa będzie realizowana na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. z strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, bójki, rozboje, pobicia, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego), strefy środowiskowej (niski współczynnik parków i lasów, zanieczyszczenie powietrza), przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, nie wielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej) oraz sfery technicznej (duża liczba budynków wybudowanych przed 1970, brak centralnego ogrzewania).

Wymiana dóbr i usług w ramach sąsiedzkiej pomocy wzajemnej nie wymaga zarezerwowania do realizacji zadania szczególnej infrastruktury ani nie musi być procesem szczególnie skomplikowanym logistycznie.

Problemem mieszkańców z obszaru rewitalizacji jest osamotnienie, ograniczenie sprawności fizycznej, niskie dochody, duże wydatki związane z leczeniem, które powodują barierę ekonomiczną i nie pozwalają na czynny udział w życiu społecznym. Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.

Cel projektu/przedsięwzięcia:

Celem projektu jest aktywizacja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Objęcie wsparciem społeczności lokalnej osiedla wpłynie na poprawę warunków życia wielu rodzin, zapobiegnie konfliktom i uprzedzeniom. Zwiększenie poziomu pozytywnej samooceny, nawiązania i zacieśnienia więzi międzyludzkich, budowy tożsamości lokalnej i solidarności międzyludzkiej wśród mieszkańców całej dzielnicy Starego Siedlca, bez podziału na Starego Siedlca i osiedle Barszczańska i Klepacka.

Zakres realizowanych działań:

- Opracowanie organizacyjne, dobór kadry projektowej, zakup materiałów,
- Promocja i reklama zadania,
- Rekrutacja uczestników do projektu,
- Ustalenie miejsca stanowiącego centrum wymiany dóbr i usług zajmującego się tworzeniem warunków do wymiany, kanałów komunikacyjnych (telefon, mail, strona internetowa itp.) oraz koordynowania i realizacji projektu.
- Uruchomienie działalności centrum wymiany dóbr i usług

Projekt adresowany jest do mieszkańców dzielnicy Starego Siedlca i podstawowym jego elementem jest włączenie mieszkańców do aktywnego korzystania z możliwości, jakie daje sąsiedzka wymiana dóbr i usług. Wymiana dóbr i usług wśród mieszkańców powinna być realizowana w celu wzajemnej pomocy i nawiązania więzi sąsiedzkiej oraz relacji międzyludzkich, budowania sieci wzajemnego wsparcia, relacji zaufania, lojalności i solidarności ponad barierami, środowisk społecznych, pokoleń, klas i grup zawodowych. Powinna wpływać na realizację założonych celów z wykorzystaniem własnych zasobów

Projekt 28	
	<p>i możliwości mieszkańców.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sposoby zachęcania mieszkańców do udziału w projekcie: <ul style="list-style-type: none"> • dystrybucję ulotek informacyjnych przygotowanych przez koordynatorów projektu (pracowników socjalnych) wśród podopiecznych MOPR w Białymstoku oraz organizacji pozarządowych działających na terenie osiedla Starosielce, • rozmowy z podopiecznymi o idei projektu, • tzw. poczta pantoflowa, • organizowanie spotkań z mieszkańcami osiedla Starosielce w siedzibach organizacji pozarządowych działających na terenie dzielnicy Starosielce, • propagowanie i angażowanie mieszkańców do działań wolontarystycznych na rzecz centrum wymiany dóbr i usług. 2. Zakres działań ukazujących sposób działania centrum wymiany dóbr i usług. Projekt polega na wymianie dóbr i usług między mieszkańcami dzielnicy Starosielce tj. umożliwieniu świadczenia wzajemnej pomocy np. opieka nad dzieckiem w zamian za dokonanie drobnych napraw w mieszkaniu, pomoc w odrabianiu lekcji w zamian za zrobienie zakupów osobie starszej itp. W tym celu w miejscu stanowiącym centrum wymiany dóbr i usług planuje się; 3. Obsługa centrum wymiany przez pracownika prowadzącego centrum (osobą prowadząca – mieszkaniec dzielnicy Starosielce, możliwa wymiana między chętnymi mieszkańcami dzielnicy Starosielce) na zasadach wolontariatu 3 razy w tygodniu po godzinie, <ul style="list-style-type: none"> • stworzenie kanałów komunikacyjnych niezbędnych do spotkania się beneficjentów (uczestników wymiany dóbr i usług) projektu; • kontaktowanie uczestników wymiany dóbr i usług projektu poprzez telefon, mail oraz stronę internetową bądź osobiście w siedzibie centrum; 4. Realizacja – w formie wolontariatu – usług przez zainteresowanych mieszkańców osiedla Starosielce wzajemnie i nieodpłatnie w terminach ustalonych między nimi.
Szacowana wartość	4 350 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost aktywności mieszkańców – liczba osób uczestniczących w projekcie; • Nawiązanie i zacieśnienie więzi społecznych – osoby współpracujące w ramach projektu (listy obecności); • Zwiększenie samooceny mieszkańców – stopień akceptacji działań projektowych (ankieta zadowolenia, wywiady z uczestnikami, obserwacja); • Zwiększenie oszczędności czasu i środków finansowych – liczba przedmiotów wymienionych.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 30, 31, 32	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 72. Karta projektu nr29

Projekt 29	
Nazwa przedsięwzięcia	„Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na osiedlu przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej”
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Zakres realizowanych działań	Opis stanu istniejącego:

Projekt 29	
	<p>Inicjatywa będzie realizowana na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. ze strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, bójki, rozboje, pobicia, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego), strefy środowiskowej (niski współczynnik parków i lasów, zanieczyszczenie powietrza), przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, nie wielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej) oraz sfery technicznej (duża liczba budynków wybudowanych przed 1970, brak centralnego ogrzewania).</p> <p>Osiedle znajdujące się przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej cechuje się wysokim stopniem chuligaństwa i przestępczości, a także alkoholizmem i przemocą w rodzinie.</p> <p>Mieszkańcy osiedla nie czują się bezpieczni w miejscu zamieszkania. Po zainstalowaniu kamer między budynkami, po drugiej stronie ulicy chuligani spotykają się w miejscach wskazanych wyżej, gdzie należy umieścić nowe kamery. Kamery powinny zostać zainstalowane na istniejących słupach oświetleniowych.</p> <p>Problemem mieszkańców z obszaru rewitalizacji jest osamotnienie, ograniczenie sprawności fizycznej, niskie dochody, duże wydatki związane z leczeniem, które powodują barierę ekonomiczną i nie pozwalają na czynny udział w życiu społecznym. Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <p>Wzrost funkcjonalności infrastruktury i nadanie nowych funkcji przestrzeniom publicznym w obszarze rewitalizacji w celu poprawy jakości życia mieszkańców, poprawy bezpieczeństwa publicznego oraz poprawy aktywności społecznej mieszkańców.</p> <p>Odbiorcami projektu będą mieszkańcy osiedla przy u. Barszczańskiej i Klepackiej, leżącego na terenie dzielnicy Stare Bielice w Białymstoku.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <p>Zainstalowanie 5 kamer całodobowych i podłączenie ich do istniejącego systemu monitoringu miejskiego, co znacząco podniesie poziom bezpieczeństwa na osiedlu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie dokumentacji technicznej, • Wytypowanie wykonawcy projektu, • Zainstalowanie kamer całodobowych, szerokokątnych, • Kamery zostaną zainstalowane na istniejących słupach oświetleniowych, • Podłączenie kamer do miejskiego systemu monitoringu miejskiego.
Szacowana wartość	280 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Zainstalowanie 5 kamer całodobowych szerokokątnych – ilość; • Podłączenie kamer do miejskiego systemu monitoringu – ilość; • Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców osiedla – wskaźnik przestępczości na danym terenie.
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 42	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 73. Karta projektu nr30

Projekt 30	
Nazwa przedsięwzięcia	„Historia Starosielc w Galerii Graffiti”
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Inicjatywa będzie realizowana na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. ze strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, bójki, rozboje, pobicia, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego), strefy środowiskowej (niski współczynnik parków i lasów, zanieczyszczenie powietrza), przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, niewielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej) oraz sfery technicznej (duża liczba budynków wybudowanych przed 1970, brak centralnego ogrzewania).</p> <p>Mieszkańcy osiedla znajdującego się przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej w Białymstoku nie identyfikują się z mieszkańcami dzielnicy Starosielce. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, że są to osoby, które zamieszkały na osiedlu z powodu wcześniejszych eksmisji z zajmowanych lokali, na terenie innych dzielnic Białegostoku. Niestety mieszkańcy dzielnicy Starosielce, zamieszkują tu od dłuższego czasu i postrzegają osiedle ul. Barszczańskiej i Klepackiej jako element obcy i nieprzyjazny. Źródłem takiej postawy są uprzedzenia i swoista stygmatyzacja mieszkańców osiedla przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej. Osiedle to charakteryzuje się wysokim odsetkiem osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, wysokim wskaźnikiem przestępczości, bezrobocia z wyboru, alkoholizmem, bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego i trudnościami w sferze opiekuńczo-wychowawczej.</p> <p>Elewacje budynków mieszkalnych na których mogą powstać obrazy graffiti są w dobrym stanie technicznym. Powstanie całej galerii o historii Starosielc unaoczní tak mieszkańcom osiedla, jak i innym mieszkańcom Starosielc wspólnotę miejsca ich życia. Przyczyni się do budowy tożsamości lokalnej i solidarności międzyludzkiej.</p> <p>Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <p>Celem głównym przedsięwzięcia jest wielopłaszczyznowe wzmocnienie poczucia lokalnej tożsamości, niski poziom aktywności społecznej, zacieśnienie więzi pomiędzy mieszkańcami całej dzielnicy poprzez stworzenie przestrzeni na obszarze rewitalizacji służących integracji społecznej i międzypokoleniowej dzięki włączeniu mieszkańców do ustalenia tematyki obrazów graffiti oraz praktycznym warsztatom z malowania graffiti. Włączenie mieszkańców w proces powstawania galerii daje nadzieję, że uczestnicy warsztatów nie będą dewastowali powstałych obrazów i potrafią się przeciwstawić potencjalnym aktom wandalizmu.</p>

Projekt 30	
	Zakres realizowanych działań: <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie organizacyjne, dobór kadry projektowej, uzyskanie niezbędnych pozwoleń, zakup materiałów, • Promocja i reklama zadania, • Zaproszenie mieszkańców Starosielec do zaprezentowania i wypożyczenia dokumentacji fotograficznej swojej dzielnicy od najdawniejszych czasów, • Rekrutacja uczestników do projektu, • Przegląd zasobów archiwum Białegostoku i pozyskanie dokumentacji fotograficznej i pisanej Starosielec, • Opracowanie scenariusza i myśli przewodniej wystawy o historii Starosielec we współpracy z mieszkańcami i realizatorami projektu („kamienie milowe” dzielnicy, postaci historyczne), • Nawiązanie współpracy ze specjalistami od grafitti i mieszkańcami dzielnicy i osiedla, wybór obrazów, które mają zostać zaprezentowane podczas mobilnej wystawy, a także stanowiących podstawę obrazów w formie grafitti, • Przeprowadzenie warsztatów malowania grafitti dla mieszkańców dzielnicy, • Włączenie mieszkańców do współtworzenia galerii grafitti na ul. Barszczańskiej, • Starosielce, określenie szczegółowego zakresu planowanych obrazów, • Stworzenie galerii „Historia Starosielec w Galerii Grafitti”, • Promocja i reklama powstałej galerii w lokalnych i ogólnokrajowych mediach.
Szacowana wartość	100 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Pobudzenie tożsamości lokalnej – liczba osób zainteresowanych realizacją projektu, • Nawiązanie relacji pomiędzy mieszkańcami Starosielec i osiedla przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej – liczba osoby współpracujące w ramach projektu (listy obecności) oraz ilość spotkań, • Zaprezentowanie technik tworzenia obrazów metodą grafitti – lista grafik wykonanych, • Zmiana wizerunku osiedla „Barszczańskiej” w opinii innych mieszkańców Białegostoku – m² wykonanych obrazów.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 28, 31, 32	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 74. Karta projektu nr 31

Projekt 31	
Nazwa przedsięwzięcia	„Centrum Aktywności Lokalnej na terenie Starosielec jako narzędzie rozwiązywania problemów społecznych”
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	Opis stanu istniejącego: Inicjatywa będzie realizowana na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. ze strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, bójki, rozboje, pobicia, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego), strefy środowiskowej (niski współczynnik parków i lasów, zanieczyszczenie

Projekt 31

powietrza), przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, nie wielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej) oraz sfery technicznej (duża liczba budynków wybudowanych przed 1970, brak centralnego ogrzewania).

Na terenie dzielnicy Starosielce w znacznym stopniu zdiagnozowane są problemy społeczne takie jak: bezrobocie z wyboru, chuligaństwo, przestępczość, alkoholizm, przemoc w rodzinie, brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność oraz uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej. Bez wątpienia przyczyną takiego stanu rzeczy jest charakter lokali mieszkalnych na osiedlu „Barszczańska” t.j. dominują tu lokale socjalne i docelowo wszystkie mieszkania mają zostać przekształcone na lokale socjalne. Problemem mieszkańców z obszaru rewitalizacji jest osamotnienie, ograniczenie sprawności fizycznej, niskie dochody, duże wydatki związane z leczeniem, które powodują barierę ekonomiczną i nie pozwalają na czynny udział w życiu społecznym. Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.

Dotychczas wiele organizacji pozarządowych i instytucji podejmowało i podejmuje istotne działania na rzecz poprawy stanu spraw społecznych na dzielnicy. Niemniej jednak każda z tych instytucji bądź organizacji podejmuje działania tylko w sferze własnych celów statutowych i brak jest działań wspólnych, skoordynowanych i analizowanych na bieżąco w zakresie stopnia realizacji zadań, efektywności i możliwości rozwoju wspólnych form działania.

Cel projektu/przedsięwzięcia:

Celem głównym projektu jest aktywizacja społeczności objętym terenem rewitalizacji poprzez Centrum Aktywności Lokalnej, które skupiać będzie pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku, organizacji pozarządowych, instytucji, biznesu i aktywnych mieszkańców dzielnicy w celu stworzenia Lokalnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dzielnicy Starosielce. Instytucja będzie działać na podstawie specjalnie utworzonej strategii dzielnicowej, czyli szczegółowego planu działania, terminów realizacji zadań programowych oraz odpowiedzialności poszczególnych realizatorów zadań. Dzięki realizacji ww. celu umożliwi mieszkańcom prowadzenia kompleksowej, aktywnej działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu, stworzenie bezpiecznego miejsca spotkań, integracji wielopokoleniowej.

Zakres realizowanych działań:

- Ustalenie składu uczestników prac w ramach CAL.
- Zaproszenie przedstawicieli organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych, biznesu, lokalnych parafii wyznaniowych oraz aktywnych mieszkańców do wspólnej pracy.
- Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dzielnicy Starosielce.
- Opracowanie szczegółowego programu podejmowanych działań, podział zadań, ustalenie harmonogramu i terminy monitoringu i ewaluacji projektu.

Projekt 31	
	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja programu działań, monitoring i ewaluacja. <p>Zakres prac CAL – opis działań miękkich:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nawiązanie sieci współpracy organizacji, instytucji, służb społecznych, biznesu, lokalnych parafii wyznaniowych, mieszkańców, służb społecznych oraz wszystkich jednostek adresujących swoje działania do mieszkańców osiedla Barszczańska i dzielnicy Starosielec. Aktualizacja mapy zasobów i potrzeb we współpracy z uczestnikami partnerstwa. Opracowanie strategii i programu rozwiązywania problemów społecznych osiedla i dzielnicy. Podział zadań i stworzenie ich harmonogramu wraz z ustaleniem odpowiedzialności poszczególnych członków sieci za ich realizację. Systematyczne spotkania ewaluacyjne sieci partnerstwa. Rozwijanie wolontariatu mieszkańców osiedla i dzielnicy.
Szacowana wartość	80 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> Powstanie Centrum Aktywności Lokalnej – analiza organizacyjna, Stworzenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dzielnicy Starosielec – powstanie dokumentu strategii, Opracowanie dokumentu programowego zadań do realizacji – powstanie dokumentu programowego, Monitoring i ewaluacja działań projektowych – liczba spotkań.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 28, 30, 32	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 75. Karta projektu nr32

Projekt 32	
Nazwa przedsięwzięcia	Klub osiedlowy „Razem” przy ul. Barszczańskiej 5
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Starosielec
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Inicjatywa będzie realizowana na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. ze strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, bójki, rozboje, pobicia, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego), strefy środowiskowej (niski współczynnik parków i lasów, zanieczyszczenie powietrza), przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, niewielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej) oraz sfery technicznej (duża liczba budynków wybudowanych przed 1970, brak centralnego ogrzewania).</p> <p>W odczucie mieszkańców Białegostoku osiedle Starosielec jest uważane za niebezpieczne, pozbawione więzi lokalnych, nieatrakcyjne do zamieszkania. Problemem mieszkańców z obszaru rewitalizacji jest osamotnienie, ograniczenie sprawności fizycznej, niskie dochody, duże wydatki związane z leczeniem, które powodują barierę ekonomiczną i nie pozwalają na czynny udział w życiu społecznym. Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.</p>

Projekt 32	
	<p>W marcu 2017 roku na osiedlu Starosielce przy ul. Barszczańskiej 5 powstał klub osiedlowy. O takie miejsce spotkań zabiegali mieszkańcy składając do Budżetu Obywatelskiego 2016 projekt „Moje, Twoje, Nasze na Barszczańskiej – poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i utworzenie klubu osiedlowego na osiedlu Starosielce”. Ta propozycja zyskała poparcie ok. 1,2 tys. głosów.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Celem działań jest poprawa stanu bezpieczeństwa na osiedlu poprzez stworzenie więzi między mieszkańcami i uaktywnienie samych mieszkańców z różnych grup wiekowych poprzez kontynuację działalności klubu osiedlowego. Placówka wzmacnia aktywność społeczną i rozwój społeczności lokalnych osiedla Starosielce, w tym stworzenie bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni do działalności mieszkańców osiedla, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych i instytucji publicznych.</p> <p>Działania podejmowane w ramach projektu zmierzają do wzrostu umiejętności mieszkańców osiedla do udziału w działaniach partycypacyjnych, do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców na rzecz rozwoju lokalnego i rozwiązywania lokalnych problemów.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Projekt będzie polegał na prowadzeniu klubu osiedlowego otwartego dla mieszkańców osiedla Starosielce. Odbiorcami działań będą różne grupy mieszkańców – w podziale na wiek (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy), w podziale na zainteresowania (zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami).</p> <p>Projekt zakłada prowadzenie zajęć, których oczekują mieszkańcy. Mieszkańcy będą włączeni w proces planowania, realizacji i ewaluacji działań klubu. Możliwie duża część aktywności będzie realizowana przez mieszkańców samodzielnie, z ewentualną pomocą moderatora.</p> <p>Przeprowadzenie cyklu działań animacyjnych obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie wspólnie z mieszkańcami osiedla programu działalności klubu osiedlowego, dopasowanego do ich potrzeb i oczekiwań, • opracowanie scenariuszy i stworzenie materiałów na warsztaty (na przykład kulinarne, plastyczne, modelarskie, fryzjerskie, krawieckie, informatyczne, „zrób to sam”), • realizację programu wsparcia dla dzieci i młodzieży w odrabianiu lekcji oraz organizacji czasu wolnego, • opracowanie kalendarza warsztatów, spotkań dla dzieci i młodzieży, zajęć i warsztatów dla seniorów oraz innych wydarzeń takich jak otwarte spotkania dla mieszkańców, spotkania okolicznościowe, osiedlowe wydarzenia integracyjne, • stworzenie innych, opracowanych wspólnie z mieszkańcami materiałów i form współpracy przeznaczonych dla użytkowników klubu. <p>W klubie może być prowadzony Punkt Porad Obywatelskich, porady psychologa i in.</p>
Szacowana wartość	100 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie klubu osiedlowego otwartego dla mieszkańców – ilość godzin funkcjonowania klubu, • zwiększenie partycypacji mieszkańców w życiu osiedla i Miasta – ilość mieszkańców uczestniczących w przedsięwzięciach klubu, ilość przedsięwzięć partycypacyjnych (np. ilość wniosków złożonych do

Projekt 32	
	<p>Budżetu Obywatelskiego) podjętych przez mieszkańców. Poprzez udział w zajęciach klubu i możliwość wspólnej realizacji przedsięwzięć nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugruntowanie więzi lokalnych między mieszkańcami - ilość mieszkańców uczestniczących w przedsięwzięciach klubu, ilość przedsięwzięć partycypacyjnych (np. ilość wniosków złożonych do Budżetu Obywatelskiego) podjętych przez mieszkańców. podniesienie poziomu bezpieczeństwa na osiedlu Starosielce – współczynnik przestępczości.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 28, 30, 31	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 76. Karta projektu nr33

Projekt 33	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa parku przy ul. Szkolnej
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Inicjatywa będzie realizowana na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. ze strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, bójki, rozboje, pobicia, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego), strefy środowiskowej (niski współczynnik parków i lasów, zanieczyszczenie powietrza), przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, nie wielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej) oraz sfery technicznej (duża liczba budynków wybudowanych przed 1970, brak centralnego ogrzewania). Problemem mieszkańców z obszaru rewitalizacji jest osamotnienie, ograniczenie sprawności fizycznej, niskie dochody, duże wydatki związane z leczeniem, które powodują barierę ekonomiczną i nie pozwalają na czynny udział w życiu społecznym. Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.</p> <p>Niezagospodarowany teren po byłej szkole kolejowej wymagający nowego zagospodarowania i rewitalizacji. Teren ogrodzony, ogólnodostępny, zapewni okolicznym mieszkańcom dostęp do miejsca wypoczynku i rekreacji w miejscu ich zamieszkania. Jest to dzielnica zwartej zabudowy domków jednorodzinnych bez obecności zorganizowanego przestrzeni wypoczynku i rekreacji rodzin z dziećmi, młodzieży i osób starszych.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <p>Głównym celem przedsięwzięcia jest aktywizacja społeczności objętej terenem rewitalizacji poprzez rewitalizację terenów zielonych oraz udostępnienie na cele publiczne w ramach poprawy stanu technicznego. Uzupełnienie braków w infrastrukturze oraz poszerzenie zakresu dostępnych usług wraz z poprawą ich jakości poprzez remont i przystosowanie istniejącej infrastruktury na cele kulturalne i społeczne, sportowo-rekreacyjne oraz poprawa oferty usług skierowanej do</p>

Projekt 33	
	<p>młodzieży oraz osób starszych i niepełnosprawnych, dzieci, rodzin z dziećmi, młodzieży.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <p>Projekt zakłada nowe zagospodarowanie terenu i jego rewitalizację. W wyniku realizacji projektu ma powstać nowy teren zieleni do wypoczynku i rekreacji dla rodzin z dziećmi, seniorów, dzieci i młodzieży. W zakresie zieleni planowane prace będą obejmowały odtworzenie i wprowadzenie nowych nasadzeń, uporządkowanie zieleni, wprowadzenie rozwiązań korzystnych dla ochrony przyrody, tj. urządzenie terenów zielonych, wprowadzenie zieleni piętrowej, osłonowej z gatunków rodzimych.</p> <p>W zakresie robót budowlanych: strefa wypoczynku, plac zabaw dla dzieci i młodzieży, mała architektura parkowa, wykonanie utwardzonych nawierzchni, wykonanie oświetlenia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie dokumentacji projektowej wraz z uzyskaniem niezbędnych pozwoleń. • Wyłonienie wykonawcy na realizację robót.
Szacowana wartość	1 800 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • powierzchnia – w m², • Liczba organizowanych imprez plenerowych – liczba, • Wzrost poziomu bezpieczeństwa – wskaźnik przestępczości, • Poprawa warunków do rozwoju – ilość nowych urządzeń do rekreacji, • Wzrost aktywności osób starszych – ilość osób korzystających, • Wzrost poziomu integracji międzypokoleniowej – ilość osób korzystających, • Wzrost jakości przestrzeni publicznej – ilość nowych urządzeń do rekreacji.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 35	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 77. Karta projektu nr34

Projekt 34	
Nazwa przedsięwzięcia	Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedla rewitalizacji: Przydworcowe, Centrum, Antoniuk, Bema, Sienkiewicza, Dziesięciny I, Skorupy, Dojlidy, Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Inicjatywa będzie realizowana na osiedlach objętych rewitalizacją, na którym zdiagnozowano różne problemy. Zwracamy uwagę szczególnie na problemy ze strefy społecznej (bezrobocie) oraz gospodarczej. Bezrobocie i mała liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w połączeniu z niską aktywnością mieszkańców jest czynnikiem oddziałującym negatywnie. Na obszarze jest niewystarczająca liczba małych bazarków lub ich brak. Takie miejsca są nie tylko miejscem handlu, ale także miejscem spotkań.</p> <p>Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców oraz zaniżenia jakości życia na danym obszarze, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków jeśli chodzi o tworzenie nowych miejsc handlu i spotkań.</p>

Projekt 34	
	<p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Celem głównym przedsięwzięcia jest reintegracja społeczno-zawodowa oraz wzrost przedsiębiorczości wykluczonych społecznie i bezrobotnych, wspieranie rozwoju społeczności lokalnych, rozwój przedsiębiorczości.</p> <p>Uzasadnienie: Siedem z dziewięciu obszarów rewitalizacji ma wyższy współczynnik poziomu bezrobocia z ustalonym III profilem pomocy, są to osoby nieaktywne zawodowo, często i chętnie korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Z powyższych danych wynika, że osoby bezrobotne oraz nieaktywne zawodowo to znaczna liczba mieszkańców miasta i dlatego należy podjąć działania na rzecz udzielenia wsparcia tym osobom.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Wyłonienie miejsc na obszarach rewitalizacji. Urządzenie miejsc handlu ulicznego, organizacja pierwszych jarmarków i festynów, które, jeżeli się przyjmą, będą cykliczne powtarzane przez samych mieszkańców.</p>
Szacowana wartość	100 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost poziomu atrakcyjności gospodarczej obszarów – m² nowo powstałych powierzchni handlowo-usługowych; • Wzrost przedsiębiorczości mieszkańców – ilość stanowisk handlu/usług; • Aktywizacja osób bezrobotnych i wyrównywanie ich szans na rynku pracy – wskaźnik bezrobocia w podziale na osiedla; • Wzrost postaw przedsiębiorczych – m² nowo powstałych powierzchni handlowo-usługowych; • Atrakcyjna przestrzeń publiczna służąca wszystkim aktorom miasta – ilość wydanych zezwoleń na handel w nowo powstałych obszarach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 78. Karta projektu nr 35

Projekt 35	
Nazwa przedsięwzięcia	Podwórkowe Centrum Edukacji i Dialogu Społecznego - ławeczka
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle rewitalizacji: Przydworcowe, Centrum, Antoniuk, Bema, Sienkiewicza, Dziesięciny I, Skorupy, Dojlidy, Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Inicjatywa będzie realizowana na obszarze objętym rewitalizacją, na którym zdiagnozowano problemy m.in. ze strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, przestępczość, problemy w nauce), co się przekłada na niską aktywność społeczną mieszkańców.</p> <p>Wśród wielu zjawisk jakie zostały zdiagnozowane na terenach zdegradowanych jest m.in. zjawisko separacji osób starszych (izolacja i zamykanie się w mieszkaniach). Pomimo potencjału jaki posiadają to m.in. z racji swojego wieku czy też stanu zdrowia są wykluczane ze społeczeństwa. Przestrzeń w której funkcjonują często ograniczona jest do czterech ścian i przysłowiowego „okna na świat”.</p> <p>Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców oraz zaniżenia jakości życia na danym obszarze, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie</p>

Projekt 35	
	<p>negatywnych działań.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Budowanie więzi i świadomości społecznej mieszkańców, wspólnot mieszkaniowych. Zachęcenie osób starszych do wyjścia na „podwórko” na symboliczną ławeczkę. Celem projektu jest zainicjowanie mikro działań zachęcających mieszkańców do większej integracji oraz identyfikacji z miejscem zamieszkania, z sąsiadami. Potrzeba realizacji przedsięwzięcia wynika z częstej bezradności seniorów, których ilość lawinowo rośnie w starzejącym się społeczeństwie. Nie potrafią oni konstruktywnie organizować swojego wolnego czasu. Często są to ludzie schorowani, samotni, niepotrafiący odnaleźć się w szybko zmieniającej się rzeczywistości. Projekt rozwiąże problem niskiej aktywności seniorów w obrębie kreatywnego organizowania swojego wolnego czasu w domu i okolicach. Realizacja projektu przyczyni się zapobieganiu wykluczeniu społecznemu osób starszych z obszaru wyznaczonego do rewitalizacji.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Projekt inicjujący szerokie działania prospołeczne, poprzez zachęcenie mieszkańców do wspólnej realizacji „symbolicznych ławeczek”, na podwórkach podjęte zostaną działania zmierzające do większej integracji. Symboliczna ławeczka – wykreowana przez mieszkańców ma stać się miejscem spotkań, wymiany poglądów, doświadczeń, a także co najważniejsze kontaktów społecznych. Projekt zakłada budowanie więzi społecznych, integrację mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych- które z racji swojego doświadczenia mogą stać się istotnym „przekaznikiem” wiedzy, zachęcając dzieci, młodsze pokolenia do poznawania np. świata nauki – Wszystko w założeniu ma się odbywać na „symbolicznej ławeczce”.</p>
Szacowana wartość	200 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Spotkania z seniorami- liczba spotkań; • Ławeczka – liczba ławek/małej architektury zamontowanej; • Podniesienie jakości życia w obszarze czasu wolnego seniora. Nabycie przez seniora umiejętności konstruktywnego organizowania swojego czasu wolnego - liczba organizowanych spotkań z seniorami; • Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych – liczba ławeczek; • Budowanie więzi społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych i dzieci – ilość osób uczestniczących w spotkaniach; • Wzrost liczby osób starszych włączających się w działania społeczne – ankiety.
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 4, 8, 15, 22, 28, 32, 35, 36	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 79. Karta projektu nr 36

Projekt 36	
Nazwa przedsięwzięcia	Kulturalny Dom Spotkań
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedla Dziesięciny I i Dojlidy
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Osiedla objęte inicjatywą są objęte obszarem rewitalizacji, na którym zdiagnozowano problemy m.in. ze strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego) oraz przestrzenno-funkcjonalnej (niewielka liczba instytucji kultury, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej). Niski poziom aktywności społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Diagnoza przeprowadzona na potrzeby programu rewitalizacji wskazuje również na dużą liczbę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym również dzieci i młodzieży. Na obszarze rewitalizacji brak jest oferty spędzania czasu pozaszkolnego dedykowanej dzieciom i młodzieży.</p> <p>Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia:</p> <p>Głównym celem przedsięwzięcia jest wielopłaszczyznowe wzmocnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych z terenu rewitalizacji przez stworzenie trwałych warunków rozwoju oferty dla dzieci i młodzieży oraz prowadzenie działalności edukacyjnej ukierunkowanej na minimalizowanie patologii życia społecznego, poprzez realizację programu spotkań, wykładów, zajęć i warsztatowych poświęconych dziedzictwu historycznemu i kulturowemu i a co za tym idzie rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych oraz środowiskowych występujących na obszarze objętych programem rewitalizacji.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <p>Projekt zakłada rewitalizację budynku/lokalu i stworzenia w nim miejsca spotkań, warsztatów, pokazów, działań o charakterze edukacyjnym i społeczno-kulturalnym oraz działań różnych stowarzyszeń i fundacji.</p> <p>Celem KDS jest sprzyjanie realizowaniu pomysłów mieszkańców, nawiązywaniu sąsiedzkich relacji oraz aktywnemu spędzaniu czasu wolnego w najbliższym otoczeniu. Cele realizowane będą poprzez udostępnianie swojej przestrzeni na oddolne działania, podejmowanie współpracy z mieszkańcami i wspólne aktywizowanie sąsiadów. KDS to odpowiedź na brak przestrzeni, gdzie mieszkańcy mogą nieodpłatnie realizować swoje pomysły.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <p>Projekt zakłada rewitalizację budynku/lokalu i stworzenia w nim miejsca do działań o charakterze edukacyjnym i społeczno-kulturalnym prowadzonego przez mieszkańców lub organizacje pozarządowe.</p> <p>Projekt zakłada zorganizowanie klubów filmowych, a także warsztatów kulinarnych dla dzieci i dorosłych. Za działania Domów odpowiedzialni będą zatrudnieni animatorzy kultury. Zajęcia odbywać się będą raz w tygodniu.</p>

Projekt 36	
Szacowana wartość	180 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wyremontowanych, wyposażonych i przystosowanych do potrzeb dzieci i młodzieży budynków – liczba; • Liczba zmodernizowanych obiektów – 2; • Wzrost etatów pracy – ilość etatów utworzonych; • Poszerzenie oferty kulturalnej o dodatkowe przedsięwzięcia i nowe funkcje – liczba; • Przeprowadzenie zajęć – min. liczba godzin rocznie; • Wzrost poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym – liczba osób; • Nowe stałe formy działalności, zespoły, koła zainteresowań – liczba; • integracja grup społecznych oraz jednostki w grupie – ilość osób uczestniczących w zajęciach; • wzrost pozytywnych interakcji w grupie – ilość inicjatyw podjętych przez samych mieszkańców; • ukształtowanie poczucia przynależności do grupy – ilość inicjatyw podjętych przez samych mieszkańców; • Wzrost kompetencji dzieci i młodzieży w grupie – ilość osób uczestniczących w zajęciach; • Aktywizacja społeczna i kulturalna różnych grup użytkowników (seniorzy, dzieci i młodzież) – ilość inicjatyw podjętych przez samych mieszkańców; • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu grupy – ilość inicjatyw podjętych przez samych mieszkańców; • Wzrost aktywności obywatelskiej – ilość inicjatyw podjętych przez samych mieszkańców; • Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży – powierzchnia w m².
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 7, 12, 19, 22, 28	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 80. Karta projektu nr37

Projekt 37	
Nazwa przedsięwzięcia	Budowa kanalizacji deszczowej w obszarze rewitalizacji
Lokalizacja	<p>Obszar rewitalizacji – osiedla Sienkiewicza, Bema, Centrum, Przydworcowe, Dziesięciny, Antoniuk, Starosielce oraz Skorupy</p> <p>Wykaz kanalizacji deszczowej wymagającej przebudowy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fabryczna (odc. od ul. Jagienki w stronę ul. Poleskiej) – 400 m 2. Pozioma – 1200 m 3. Sowlańska – 730 m 4. Francuska (częściowo brak kanalizacji deszczowej) – 290 m 5. Plażowa (odc. od ul. K. Ciołkowskiego do ul. Baranowickiej) – 2250 m 6. J. Bema odc. od KM do ul. kard. St. Wyszyńskiego – 180 m 7. Akademicka 9 odc. od J. Waszyngtona do Świętojańskiej – 420 m 8. Zwycięstwa – 1060 m 9. Kolejowa – 370 m 10. Monte Cassino – 750 m 11. Żurawia – 420 m 12. Niedźwiedzia – 1110 m 13. Dziesięciny -1270 m

Projekt 37	
	14. Włókiennicza – 520 m 15. Poleska (od Sienkiewicza do Włókienniczej) – 1450 m 16. Ciepła – 580 m 17. Nowogródzka – 410 m 18. Depowa – 1000 m 19. Składowa – 1210 m 20. I. Malmeda (odc. od. ul. I. Białówny do ul. Białej) – 310 m Łącznie: 15930 m
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Inicjatywa będzie realizowana na obszarach objętych rewitalizacją, na którym zdiagnozowano szereg problemów z każdej ze sfer. Szczególnie należy zwrócić uwagę na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niedostateczny stan techniczny rurociągów; • nieszczelności oraz brak odpowiedniego odprowadzania wód deszczowych podczas gwałtownych opadów; • kanały klawiszujące oraz poprzerastane korzeniami; • zapadająca się jezdnie w w/w ulicach. <p>Projekt obejmuje przebudowę istniejącej i budowę nowej kanalizacji deszczowej na obszarze rewitalizacji.</p> <p>Istotnym problemem związanym z obecną eksploatacją dróg objętych przedmiotowym projektem jest niedostosowanie parametrów technicznych ulic do obecnych warunków meteorologicznych, natężenia ruchu i zły stan techniczny dróg. Zły stan kanalizacji lub jej brak utrudniają korzystanie z infrastruktury grupom docelowym, w tym dojazd do miejsc pracy, usług i urzędów zlokalizowanych w tej części miasta.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Celem projektu jest poprawa efektywności odprowadzania wód opadowych wskazanych osiedli Białegostoku poprzez poprawę stanu technicznego i przepustowości kanalizacji, a także poprawę infrastruktury drogowej wraz z otaczającymi terenami zielonymi. Dzięki przedsięwzięciu ulegnie poprawie jakość życia mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa wszystkich użytkowników ruchu oraz wzrost funkcjonalności infrastruktury i nadanie nowych funkcji przestrzeniom publicznym w obszarze rewitalizacji.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie projektu budowlanego i wykonawczego, przedmiarów robót, kosztorysów inwestorskich; • Uzyskanie wymaganych prawem uzgodnień i decyzji; • Wyłonienie wykonawcy robót; • Budowa kanalizacji deszczowej w w/w ulicach.
Szacowana wartość	16 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności odprowadzania wód opadowych – długość kanalizacji poddanych modernizacji lub wybudowanych; • poprawa stanu technicznego dróg – długość dróg poddanych modernizacji lub wybudowanych; • zwiększenie bezpieczeństwa na drogach – długość dróg poddanych modernizacji lub wybudowanych; • poprawa odporności miasta na zmiany klimatyczne, w szczególności związane z gwałtownymi opadami deszczu powodującymi zalania ulic i nieruchomości – długość kanalizacji poddanych modernizacji lub wybudowanych;

Projekt 37	
	<ul style="list-style-type: none"> poprawy warunków życia i zdrowia ludności – współczynnik przepustowości (przed i po).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 3, 14, 18, 23, 24, 26 i projektami uzupełniającymi nr: 17, 21, 22, 23	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 81. Karta projektu nr 38

Projekt 38	
Nazwa przedsięwzięcia	Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (cieplnych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok.
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedla Przydworcowe, Centrum, Antoniuk, Bema, Sienkiewicza, Dziesięciny I, Skorupy, Dojlidy, Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>Projekt obejmuje swym zakresem obszary zdiagnozowane w Programie Rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 jako zdegradowane i podlegające rewitalizacji. W sferze środowiskowej analizie poddano pył zawieszony PM10, PM 2,5 oraz Benzo(a)piren. Pył PM10 składa się z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu, będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (np. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyne i furany. Pył PM2,5 zawiera natomiast cząstki o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometra, które mogą docierać do górnych dróg oddechowych, płuc oraz przenikać do krwi. Największą emisję pyłów powoduje spalanie węgla w starych i często źle wyregulowanych kotłach i piecach domowych, a w dużych miastach komunikacja. Benzo(a)pireny są natomiast składnikiem zanieczyszczeń powietrza, powstającym w wyniku niskiej emisji, głównie wskutek spalania odpadów. Ich stężenie w powietrzu jest jednym z parametrów oceny jakości powietrza. Stężenie pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów wskazują na występowaniem czterech obszarów położonych we wschodniej i południowo-zachodniej części miasta, w których odnotowano przekroczenia. Obszary te obejmują osiedla: Starosielce, Nowe Miasto, Jaroszkówka, Wygoda, Piasta I, Piasta II, Skorupy, Mickiewicza i w niewielkim fragmencie Dojlidy. Najwyższe stężenia przekraczają dopuszczalny poziom o 16,6%. Stężenie analizowanego pyłu o rocznym okresie uśredniania wskazuje na analogiczne jednostki jak w uśrednianiu 24h, włączając do tego osiedle Bema i część Dziesięciny II. Analizie poddano także stężenie pyłu PM2,5 o rocznym okresie uśredniania, jego rozkład pod względem przekroczeń jest analogiczny do PM10, podobnie jak B(a)P. Podsumowując należy zaznaczyć, że pod względem przestrzennym największe stężenie pyłów występuje na terenie osiedli: Starosielce, Nowe Miasto, Kawalerskie, Jaroszkówka, Wygoda, Piasta I, Piasta II, Skorupy, Mickiewicza, Bema, Dziesięciny II. Źródłami występowania zanieczyszczeń są głównie emisje ze spalania w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych takich jak węgiel, drewno czy biomasa, ruch drogowy (szczególnie pojazdów z silnikami wysokoprężnymi bez filtrów cząstek stałych), a także przemysł.</p>

Projekt 38

Cel projektu/przedsięwzięcia:

Celem projektu jest ograniczenie emisji szkodliwych pyłów i gazów (w tym CO₂) pochodzących z kotłowni w ramach tzw. niskiej emisji, która obok zanieczyszczeń pochodzenia komunikacyjnego powoduje, że na obszarze Miasta Białystok występują stężenia przewyższające standardy jakości powietrza wymagane prawem krajowym i unijnym poprzez zastosowanie odnawialnych źródeł energii. Redukcja zużycia paliw stałych znacząco wpłynie na poprawę efektywności energetycznej. Założenia te są zgodne z „Programem ochrony powietrza dla strefy aglomeracja białostocka” - z załącznikiem nr 1 do Uchwały Nr XXXIV/415/13 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 20 grudnia 2013 r. oraz celem strategicznym gminy: „Dążenie do utrzymania niskoemisyjnego rozwoju gospodarczego i zaspokajania potrzeb społeczeństwa, tj. rozwoju gospodarczo-społecznego miasta Białystok do 2020 roku następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną”, który uwzględnia zapisy pakietu klimatyczno-energetycznego. Korzyści społeczne z wdrażania niniejszego działania: bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców (zmniejszenie emisji pyłowej i gazowej), zwiększenie ekologicznej świadomości mieszkańców, zaangażowanie mieszkańców w działania proekologiczne, poprawa standardu użytkowego budynków, podniesienie stopnia samowystarczalności domów jednorodzinnych/obiektów użyteczności publicznej położonych w Białymstoku.

Zakres realizowanych działań:

Istotą projektu jest zastosowanie odnawialnych źródeł energii (kolektory słoneczne, pompy ciepła, panele fotowoltaiczne) w indywidualnych budynkach mieszkalnych oraz na obiektach użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji na terenie miasta Białystok. W ramach niniejszego projektu zakłada się: budowę mikroinstalacji prosumenckich, instalację pomp ciepła wykorzystujących odnawialne źródła energii na wskazanym obszarze, zakup i montaż instalacji solarnych, zakup i instalacja ogniw fotowoltaicznych do produkcji energii elektrycznej, instalację kolektorów słonecznych dla uzyskania ciepłej wody użytkowej, celem zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Odbiorcą projektu, będą mieszkańcy obszarów rewitalizacji na terenie Białegostoku, w szczególności właściciele budynków jednorodzinnych oraz podmioty korzystające z obiektów użyteczności publicznej, położonych na obszarze rewitalizacji na terenie miasta Białegostoku.

Przyjęto następujący zakres realizacji programu na lata 2019-2022:

- instalacja kolektorów słonecznych,
- instalacja pomp ciepła,
- instalacje fotowoltaiczne.

Rekrutacja do udziału w projekcie odbywać się będzie w ramach organizowanych naborów deklaracji uczestnictwa. Warunki przystąpienia odbiorcy do projektu określone zostaną w regulaminie uczestnictwa w projekcie. Z beneficjentami ostatecznymi zostaną zawarte umowy. Miasto, przeprowadzając postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego, wyłoni Wykonawcę, który wykona weryfikację techniczną budynków, dokumentację projektową oraz prace instalacyjne.

Szacowana wartość

4 440 000 zł

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu

- Zwiększenie liczby gospodarstw domowych, korzystających z odnawialnych źródeł energii - jednostka miary – gospodarstwo

Projekt 38	
do celów rewitalizacji	<p>domowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie liczby obiektów użyteczności publicznej, korzystających z odnawialnych źródeł energii - Jednostka miary – obiekt użyteczności publicznej; • Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych - tony ekwiwalentu CO₂ MgCO₂/rok; • Poprawa standardu użytkowego budynków oraz polepszenie jakości życia mieszkańców - tony ekwiwalentu CO₂ MgCO₂/rok; • Zwiększenie ekologicznej świadomości mieszkańców, zaangażowanie mieszkańców oraz podmiotów korzystających z obiektów użyteczności publicznej w działania proekologiczne. - gospodarstwo domowe, które wymieniło instalację grzewczą.

Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 11, 42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 82. Karta projektu nr 39

Projekt 39	
Nazwa przedsięwzięcia	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w Mieście Białystok
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji Publiczne (placówki oświatowe) – osiedla Przydworcowe, Centrum, Antoniuk, Bema, Sienkiewicza, Dziesięciny I, Skorupy, Dojlidy, Starosielce
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego:</p> <p>W szkołach, dla których organem prowadzącym jest Miasto Białystok rozpoznawane są potrzeby edukacyjne uczniów. Nauczyciele diagnozują możliwości edukacyjne wszystkich swoich uczniów, zapoznają się z opiniami i orzeczeniami oraz realizują na swoich zajęciach zalecenia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. Nauczyciele nie ograniczają diagnoz do uczniów zagrożonych i zdolnych, ale obejmują nią wszystkich uczniów każdego zespołu klasowego. Nauczyciele rozpoznają potrzeby edukacyjne uczniów przede wszystkim w oparciu o wyniki testów i sprawdzianów, bieżące wyniki w nauce i obserwacje uczniów, rozmowy z rodzicami i pedagogiem szkolnym.</p> <p>W przypadku zauważenia problemów edukacyjnych uczniów nauczyciele podejmują następujące działania: konsultacje z pedagogiem szkolnym, dodatkowe zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze, indywidualne podejście do ucznia, możliwość poprawy sprawdzianów, propozycja pomocy koleżeńskiej. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna realizowane jest przez nauczycieli w trakcie bieżącej pracy z uczniem (w trakcie obowiązkowych zajęć lekcyjnych) oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajęć rozwijających uzdolnienia, • zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, • zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, • rozwijających umiejętności uczenia się. <p>Potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole wynika m.in. z niepełnosprawności, z niedostosowania społecznego, z zagrożenia niedostosowaniem społecznym, z zaburzeń zachowania, ze szczególnych uzdolnień, ze specyficznych trudności w uczeniu się, z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych, z niepowodzeń edukacyjnych. Według Systemu Informacji Oświatowej stan na 30 września 2017 r. w szkołach uczy się 1335 uczniów z orzeczeniem</p>

Projekt 39

o potrzebie kształcenia specjalnego. Zalecenia wskazują na wsparcie uczniów pomocą psychologiczno-pedagogiczną, w szczególności zajęciami korekcyjno-kompensacyjnymi, terapią pedagogiczną, zajęciami logopedycznymi, zajęciami dydaktyczno-wyrównawczymi, treningiem umiejętności społecznych.

Cel projektu/przedsięwzięcia:

Projekt ma na celu zwiększenie dostępności i podniesienie jakości wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom, w szczególności uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych w szkołach prowadzonych przez Miasto Białystok. Projekt wpisuje się w Program Rewitalizacji w cel 1.4 Wysoka jakość i dostępność opieki nad dziećmi oraz oświaty i edukacji i jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy w sferze społecznej.

Zakres realizowanych działań:

Projektem objęci zostaną uczniowie wszystkich klas szkół podstawowych liceów ogólnokształcących, techników i branżowych szkół I stopnia prowadzonych przez Miasto Białystok. W poszczególnych zajęciach specjalistycznych wezmą udział uczniowie, u których zdiagnozowano określone problemy. Każdy z uczestników projektu zostanie dodatkowo objęty wsparciem psychologiczno-pedagogicznym.

Działanie 1: Doposażenie bazy dydaktycznej szkoły. Wyposażenie będzie zgodne z potrzebami uczniów szkół podstawowych. Do szkół podstawowych zakupione zostaną gry dydaktyczne pozwalające poprzez zabawę poprawiać wymowę dzieci. Ponadto, z uwagi na specyficzne potrzeby uczniów do szkół zakupione zostaną specjalne gry i plansze edukacyjno-wychowawcze z przeznaczeniem dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Szkoły doposażą swoją bazę dydaktyczną w sprzęt specjalistyczny (specjalistyczne oprogramowanie, pakiety do diagnozowania i korygowania dysfunkcji i dysharmonii rozwojowych, takich jak: wady wymowy, dysleksja, wady postawy i zaburzenia koordynacji ruchowej). Stworzenie warunków w szkołach objętych wsparciem, umożliwiających i wspomagających indywidualną pracę nauczyciela z uczniem

Działanie 2: Usługa edukacyjna. Szkoły zrealizują zajęcia dodatkowe, wspierające indywidualizację procesu dydaktycznego, na podstawie opracowanych przez zespół nauczycieli szkół programów indywidualizacji. W szkołach podstawowych realizowane będą następujące zajęcia:

- zajęcia dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym także zagrożonych ryzykiem dysleksji – w wymiarze 50 h w ciągu jednego roku szkolnego. Zajęcia prowadzone w grupach liczących po 5-6 osób.
- zajęcia logopedyczne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju mowy – w wymiarze 60 h w ciągu roku szkolnego. Podobnie, jak w przypadku pierwszej formy wsparcia zajęcia prowadzone będą w małych grupach, liczących po 4 osoby.

Ponadto w szkołach przewidziano realizację następujących zajęć:

- zajęcia socjoterapeutyczne i psychoedukacyjne dla dzieci z zaburzeniami komunikacji społecznej – w wymiarze 60 h.
- specjalistyczne zajęcia terapeutyczne dla dzieci niepełnosprawnych – 40 h zajęć, grupy tworzone będą na podstawie zdiagnozowanych, indywidualnych potrzeb.

Ponadto w ramach projektu wszystkie dzieci objęte zostaną pomocą

Projekt 39	
	psychologiczną i pedagogiczną. Każde dziecko biorące udział w projekcie zostanie objęte co najmniej 1 h wsparciem psychologiczno-pedagogicznym. W ramach pomocy skierowanej do wszystkich dzieci zostaną zorganizowane warsztaty uczące postaw wzajemnego szacunku wobec siebie i partnerskich relacji między płciami, a także unikaniu przemocy. Warsztaty te będą przekazywać również niestereotypową wiedzę nt. możliwości wyborów życiowych niezależnie od płci. Zapewnienie każdemu dziecku, objętemu wsparciem w ramach projektu, oferty edukacyjno-wychowawczo-profilaktycznej, zgodnej z jego indywidualnymi potrzebami i możliwościami edukacyjnymi i rozwojowymi, w okresie do końca realizacji projektu.
Szacowana wartość	3 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości wsparcia i pomocy psychologicznej dla 500 dzieci (listy obecności, dzienniki, ankiety); • Doposażenie bazy dydaktycznej placówek - 50 placówek oświatowych (faktury, protokoły przekazania).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 11, 25, 40, 42	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

Tabela 83. Karta projektu nr 40

Projekt 40	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 14
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Centrum Przedszkole Samorządowe nr 14, ul. Piłsudskiego 20/4
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Na terenie miasta Białystok istnieje deficyt miejsc w przedszkolach. Obiekty powstałe w latach 60-tych i 70-tych XX w. Obiekty wymagają rozbudowy i dostosowania do przyjęcia większej liczby dzieci oraz w zwiększenia atrakcyjności oferty edukacyjnej. Powstanie dodatkowych przedszkoli pozwoli m. in. aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, u których zdiagnozowano problem bezrobocia; zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach pozwoli opiekunom dzieci do podjęcia stałej pracy.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Zwiększenie liczby dzieci przyjętych do przedszkoli blisko miejsc zamieszkania.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Rozbudowa istniejącego obiektu na potrzeby sal edukacyjnych oraz pomieszczeń technicznych i organizacyjnych niezbędnych do funkcjonowania przedszkoli. Przedszkole Samorządowe nr 14 – niezbędne jest opracowanie dokumentacji technicznej. Odbiorcami są dzieci w wieku przedszkolnym z terenów rewitalizacji. Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie dokumentacji technicznej, • wyłonienie wykonawcy i realizacja prac budowlanych wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego, • okres prac budowlanych i wykończeniowych, • odbiór robót.
Szacowana wartość	1 000 000 zł

Projekt 40	
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach. Roczna rekrutacja do przedszkoli. Wskaźnik będzie monitorowany przez Urząd Miejski (Departament Edukacji).
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowym nr: 39, 41	
<i>Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu</i>	

Tabela 84. Karta projektu nr 41

Projekt 41	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 31
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedle Antoniuk Przedszkole Samorządowe nr 31, ul. Świętokrzyska 4
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Na terenie miasta Białystok istnieje deficyt miejsc w przedszkolach. Obiekty powstałe w latach 60-tych i 70-tych XX w. Obiekty wymagają rozbudowy i dostosowania do przyjęcia większej liczby dzieci oraz w zwiększenia atrakcyjności oferty edukacyjnej. Powstanie dodatkowych przedszkoli pozwoli m. in. aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, u których zdiagnozowano problem bezrobocia; zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach pozwoli opiekunom dzieci do podjęcia stałej pracy.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Zwiększenie liczby dzieci przyjętych do przedszkoli blisko miejsc zamieszkania.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Rozbudowa istniejącego obiektu na potrzeby sal edukacyjnych oraz pomieszczeń technicznych i organizacyjnych niezbędnych do funkcjonowania przedszkoli. Przedszkole Samorządowe nr 31 – opracowana dokumentacja techniczna. Odbiorcami są dzieci w wieku przedszkolnym z terenów rewitalizacji. Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie dokumentacji technicznej, • wyłonienie wykonawcy i realizacja prac budowlanych wraz zagospodarowaniem terenu przyległego, • okres prac budowlanych i wykończeniowych, • odbiór robót.
Szacowana wartość	3 200 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach. Roczna rekrutacja do przedszkoli. Wskaźnik będzie monitorowany przez Urząd Miejski (Departament Edukacji).
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 39, 40	
<i>Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu</i>	

Tabela 85. Karta projektu nr 42

Projekt 42	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja osiedli poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - monitoring wizyjny.
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji – osiedla Skorupy, Dojlidy, Sienkiewicza, Bema, Centrum, Starosielce w Białymstoku.
Podmiot realizujący	Miasto Białystok

Projekt 42	
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Monitoring wizyjny miasta Białegostoku aktualnie posiada 206 kamer rozlokowanych na terenie całego miasta, większość kamer umiejscowiona jest w jego centrum. Obecnie zainstalowanych jest 113 kamer pracujących w systemie HD oraz 93 kamery pracujące w systemie analogowym. Poza centrum na osiedlu Skorupy, Dojlidy oraz Starosielce zainstalowanych jest 12 kamer w tym 4 pracujące w systemie analogowym.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: W celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców i wyeliminowania zjawisk w postaci rozbojów, kradzieży czy włamań do pojazdów zasadne byłoby poprawić skuteczność monitoringu poprzez wymianę już istniejących kamer monitoringu pracujących w systemie analogowym na system HD, jak również montaż nowych kamer na osiedlach: Skorupy, Dojlidy, Sienkiewicza, Bema, Centrum czy Starosielce. Nadmienić należy, że obraz z instalowanych kamer HD jest nieporównywalnie lepszy, czytelniejszy i bardziej użyteczny podczas prac operacyjnych i samym odtwarzaniu zarejestrowanych zdarzeń, na co ma wpływ nie tylko sam fakt tego, że kamery HD są kamerami wysokiej rozdzielczości, nieporównywalne do kamer w rozdzielczości standardu PAL, ale również fakt że w przypadku kamer analogowych monitoringu miejskiego do transmisji obrazu z odległych miejsc instalacji wykorzystywane są urządzenia kodujące po stronie punktów kamerowych jak i dekodujące po stronie rejestratora wpływające na jakość uzyskiwanego z nich obrazu w centrum monitoringu. Dodatkowo pamiętać należy, że uzyskany w ten sposób obraz z kamer analogowych ulega również dodatkowej kompresji podczas jego rejestracji na rejestratorach w związku z czym jakość obrazu jest dodatkowo zaniżona.</p> <p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Montaż nowych kamer w systemie HD oraz wymiana kamer analogowych na cyfrowe. • Podłączenie ich do istniejącego systemu monitoringu miejskiego, co znacząco podniesie poziom bezpieczeństwa na osiedlu. • Opracowanie dokumentacji technicznej, • Wytypowanie wykonawcy projektu, • Zainstalowanie kamer całodobowych, szerokokątnych, • Kamery zostaną zainstalowane na istniejących słupach oświetleniowych.
Szacowana wartość	1 000 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Zainstalowanie kamer całodobowych szerokokątnych – ilość; • Podłączenie kamer do miejskiego systemu monitoringu – ilość; • Wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców osiedla – wskaźnik przestępczości na danym terenie. Wskaźnik będzie monitorowany przez Komendę Miejską Policji w Białymstoku.
Projekt jest komplementarny z projektem podstawowym nr: 29	
<i>Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu</i>	

Tabela 86. Karta projektu nr 43

Projekt 43	
Nazwa przedsięwzięcia	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 42
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji– osiedle Sienkiewicza
Podmiot realizujący	Miasto Białystok
Zakres realizowanych działań	<p>Opis stanu istniejącego: Obiekt wymagający przeprowadzenia termomodernizacji. Charakteryzuje się zbyt wysokimi współczynnikami przenikania ciepła, co w efekcie powoduje duże zużycie energii.</p> <p>Cel projektu/przedsięwzięcia: Działania mają na celu zwiększenie komfortu cieplnego oraz zmniejszenie zużycia energii oraz polepszenie jakości usług w tej placówce. Poprawa warunków lokalowych w obiekcie znajdzie przełożenie na poziom zdrowia i samopoczucia użytkowników.</p> <p>Zakres realizowanych działań: Roboty termomodernizacyjne m.in. izolacja ścian, wymiana okien, modernizacja instalacji c.o. i c.w.u., wymiana oświetlenia na energooszczędne. Odbiorcami są dzieci uczęszczające do Przedszkola Samorządowego Nr 42.</p>
Szacowana wartość	1 650 000 zł
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i cieplnej.</p> <p>Wskaźnik będzie monitorowany wspólnie z placówkami edukacyjnymi poprzez porównywanie rocznego zużycia energii elektrycznej i cieplnej.</p>
Projekt jest komplementarny z projektami podstawowymi nr: 11, 20, 38	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonej karty projektu

15.2. Projekty uzupełniające

Zgodnie z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oprócz projektów podstawowych program rewitalizacji obejmuje projekty uzupełniające, które poprzez realizację kierunków działań, przyczyniają się do eliminacji lub ograniczenia negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Poniżej przedstawione projekty uzupełniające wynikają z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz przedsięwzięć planowanych do realizacji przez Miasto Białystok, które odpowiadają na problemy przedstawione w diagnozie Programu rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne przedstawiono dla wszystkich podobszarów zbiorczo. Opis tych projektów został przedstawiony w dwóch aspektach:

1. podział obszarów tematycznych ze względu na zidentyfikowane sfery problematyczne

Nie podano dla nich szczegółowych informacji, w tym wartości. Będą mogły być doprecyzowane, a następnie realizowane w przypadku zapewnienia prywatnych źródeł finansowania, pojawiania się dodatkowych środków finansowych własnych lub z różnych źródeł zewnętrznych, bądź oszczędności w środkach przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć podstawowych.

Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą mieć formę projektów, ale także działań rozumianych jako interwencje nieprojektowe (np. stosowanie polityki czynszowej, klauzul społecznych w zamówieniach

publicznych), które miasto będzie realizować w celu rozwiązywania problemów zidentyfikowanych w diagnozie obszarów rewitalizacji.

Tak szeroki zakres przedsięwzięć uzupełniających zastosowany został m.in. celem jak najpełniejszego uwzględnienia wyników konsultacji społecznych oraz propozycji przedsięwzięć zgłaszanych przez różnych interesariuszy, a także ze względu na fakt, że interesariusze będą pozyskiwać dofinansowanie dla projektów z różnych (nie tylko unijnych) źródeł, gdzie wymagane jest wpisywanie się projektu w kierunki gminnych dokumentów strategicznych bądź operacyjnych.

2. zestawienie pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgłoszonych przez Miasto Białystok

Co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do objęcia wsparciem można jednak dopuszczać także projekty rewitalizacyjne zlokalizowane poza tym obszarem, jeśli służą one realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Takie przypadki będą szeroko uzasadniane i wskazana zostanie ich komplementarność z innymi działaniami rewitalizacyjnymi oraz efektywności oddziaływania takiego projektu. Dotyczyć to będzie zwłaszcza projektów w zakresie wsparcia zatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej, jak i działań wspierających dostęp usług społecznych i zdrowotnych oraz działań w zakresie aktywnej integracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem, w których z uwagi na sposób organizacji tych usług i zapisy statutowe jednostek/podmiotów je świadczących niezasadnym byłoby ograniczenie dostępu jedynie osobom zamieszkującym obszar rewitalizowany. W związku z powyższym zakłada się możliwość realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w których beneficjenci będą pochodzić z dowolnego obszaru miasta, ale będą powiązane z obszarem rewitalizowanym, co zostanie szczegółowo uzasadnione zgodnie z powyższym, a powiązania te będą mogły przybierać m.in. formy:

- projekt może być realizowany poza obszarem (tylko tam dostępny jest np. lokal) beneficjenci projektu będą mieszkańcami obszaru rewitalizacji lub osobami na nim przebywającymi (np. osoby bezdomne);
- projekt realizowany jest poza obszarem dla osób spoza obszaru rewitalizacji, ale osoby te będą miały wpływ na obszar rewitalizowany – np. doradców zawodowych, którzy po udziale w projekcie będą pracować w obszarze rewitalizacji.

Do projektów uzupełniających zostały zakwalifikowane te działania, które w obecnym kształcie nie posiadają jeszcze określonych ram organizacyjnych i finansowych. Stanowią one bazę projektów będących odpowiedzią na zidentyfikowane problemy, mogących zostać wcielone w życie przy określeniu szczegółowych warunków wdrażania.

Do tych projektów można zaliczyć przedsięwzięcia przyczyniające się do zwiększenia spójności społecznej obszaru takie jak:

1. Przedsięwzięcia przyczyniające się do aktywizacji osób bezrobotnych i podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców obejmujące m. in.:
  - szkolenia i kursy umożliwiające nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych, w tym z dziedzin niszowych, kultywujących zanikające zawody oraz kursy z zapewnieniem zatrudnienia,
  - utworzenie programu kształcenia zawodowego i ustawicznego dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy,
  - wsparcie w postaci praktyk i staży, które spełniają podstawowe wymogi zapewniające wysoki standard stażu,
  - wsparcie w postaci zatrudnienia wspomaganego dla osób z niepełnosprawnościami,
  - organizację prac społecznie użytecznych związanych z rewitalizacją,
  - umożliwienie kobietom powrotu do pracy po urodzeniu dziecka poprzez tworzenie żłobków,
  - sfinansowanie kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi lub wynagrodzenia dziennego opiekuna lub niani dla opiekunów dzieci do lat 3,
  - wsparcie sektora ekonomii społecznej poprzez m.in. usługi doradcze, edukacyjne i biznesowe, w tym podnoszenie kwalifikacji,
  - wsparcie organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz osób bezrobotnych.
2. Przedsięwzięcia przyczyniające się do zapobiegania wykluczeniu i do włączenia społecznego różnych grup społecznych obejmujące m. in.:
  - wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej – przekształcanie publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych,
  - tworzenie klubów seniora,
  - wprowadzenie pomocy sąsiedzkiej skierowanej do osób starszych,
  - prowadzenie działań podmiotów ekonomii społecznej na poszczególnych osiedlach,
  - tworzenie mieszkań wspomaganych dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną,
  - realizację Programów Aktywności Lokalnej,
  - wsparcie osób niepełnosprawnych poprzez realizację kompleksowych projektów aktywizacyjnych służących integracji społecznej i zawodowej, a także likwidację barier architektonicznych,
  - działania wspierające pracodawców w tworzeniu miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami,
  - rozwój usług społecznych i kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób bezdomnych,
  - uruchomienie ogrzewalni dla osób bezdomnych.

Przykładowe projekty zgłoszone przez mieszkańców:

- utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Dorosłych Osób z Autyzmem w Białymstoku (wnioskodawca: Fundacja Oswoić Świat).
3. Przedsięwzięcia na rzecz dzieci i młodzieży przyczyniające się do podnoszenia szans edukacyjnych, walki z dziedziczeniem ubóstwa i patologii społecznych, a także przyczyniające się do zapewnienia odpowiednich warunków opiekuńczych obejmujące m. in.:
- poprawę i wzbogacenie bazy sportowej i rekreacyjnej (poprawę stanu obiektów sportowych szkolnych i ogólnodostępnych, tworzenie placów zabaw, boisk podwórkowych),
  - organizację infrastruktury spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.
4. Przedsięwzięcia integrujące mieszkańców i wpływające na rozwój inicjatyw społecznych mieszkańców obejmujące m.in.:
- wspieranie powstawania klubów osiedlowych,
  - organizację „lokalnych spotkań” – festyny sąsiedzkie, reanimacja podwórek, wyprzedaż garażowa, piknik, wspólna praca nad podwórkami, pokazy filmów mówiących o historii okolicy,
  - utworzenie miejsca, w którym można będzie organizować warsztaty (np. modelarskie, fotograficzne, robótek ręcznych), wystawy prac mieszkańców, spotkania hobbystów; włączenie się pasjonatów do dzielenia się doświadczeniem z innymi,
  - utworzenie lokalnych domów kultury i „domów społecznych”, lokalnych muzeów, wystaw i szlaków tematycznych oraz zagospodarowanie obiektów historycznych.
5. Przedsięwzięcia wspierające rozwój organizacji pozarządowych i lokalnych liderów oraz działań wolontarystycznych na poszczególnych osiedlach.
6. Przedsięwzięcia na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców obejmujące m. in.:
- poprawę stanu infrastruktury służby zdrowia,
  - wsparcie w zakresie zapewnienia dostępu do kompleksowych i innowacyjnych zabiegów medycznych.
7. przedsięwzięcia na rzecz rozwoju działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy oraz wspierania usług rzemieślniczych obejmujące m. in.:
- adaptację lokali na parterach budynków, niezagospodarowanych budynków i obiektów, terenów przemysłowych na działalność gospodarczą, a także kulturalną, turystyczną i społeczną w szczególności usługi dla mieszkańców,
  - przygotowanie terenów pod inwestycje,
  - rozwój inkubatorów przedsiębiorczości m.in. dla nowoczesnych start-upów,

- zapewnienie dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudniania oraz wspierania mobilności pracowników.

Ważnym aspektem przekładającym się na odpowiedni komfort życia mieszkańców jest także realizacja przedsięwzięć z zakresu poprawy warunków życia mieszkańców w ich otoczeniu oraz poprawy jakości przestrzeni publicznej, a także inne przedsięwzięcia przyczyniające się do realizacji zakładanych celów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej:

8. Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury drogowej oraz mobilności miejskiej obejmujące m.in.:

- budowę ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej (np. stojaków),
- poprawę stanu chodników i dróg dojazdowych do budynków mieszkalnych i instytucji,
- tworzenie miejsc parkingowych,
- organizację otoczenia dróg (oświetlenie, pasy zieleni).

Przykładowe projekty zgłoszone przez mieszkańców:

- Parking dla samochodów osobowych przy ul. Wiejskiej na Osiedlu Bema w Białymstoku (wnioskodawca: Rada Osiedla Bema),
- Odtworzenie publicznej drogi gminnej w miejscu dawnej ul. Ostrołęckiej w Białymstoku (wnioskodawca: Rada Osiedla Bema),
- Uruchomienie linii autobusowej na trasie Dworzec PKP/PKS -centrum miasta, darmowej dla pasażerów (wnioskodawca: Federacja Zielonych),
- Białostocka Kolej Miejska i Aglomeracyjna (wnioskodawca: Federacja Zielonych).

9. Przedsięwzięcia na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego obejmujące m. in.:

- instalacja monitoringu wizyjnego,
- montaż dodatkowego oświetlenia.

10. Przedsięwzięcia z zakresu ekologii i poprawy stanu środowiska, w tym zapewnienie instalacji energooszczędnych w budynkach, ograniczenie niskiej emisji obejmujące m. in.:

- monitoring środowiska poprzez prowadzenie pomiarów stanu zanieczyszczeń, hałasu, itd.,
- likwidację dzikich wysypisk śmieci oraz wdrażanie działań mających na celu poprawę stanu czystości miasta,
- uporządkowanie koryta oraz terenów przybrzeżnych rzeki Białej,
- edukację proekologiczną i kształtowanie postaw proekologicznych,
- upowszechnianie wykorzystania alternatywnych źródeł energii,
- podnoszenie energooszczędności i efektywności cieplnej budynków mieszkalnych i publicznych.

11. Przedsięwzięcia z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznych służących integracji mieszkańców, obejmujące m. in.:

- działania w otoczeniu miejsca zamieszkania mieszkańców - zagospodarowanie podwórek, urządzenie małej architektury, aranżowanie przestrzeni wspólnych,
- organizacja zieleni (placów, parków, skwerów, zieleni między budynkami mieszkalnymi, ogrodów przyszkolnych),
- organizację miejsc spotkań i odpoczynku mieszkańców,
- remonty kamienic oraz wypełnienie luk w zabudowie.

Przykładowe projekty zgłoszone przez mieszkańców:

- Rewitalizacja tzw. Stawu Młyńskiego na osiedlu Dojlidy (wnioskodawca: osoba prywatna),
- Zadaszenie odcinków ulic okolicy ul. Lipowej i Rynek Kościuszki (wnioskodawca: Federacja Zielonych).

Ważnym aspektem prowadzonych działań będzie również odpowiedni system informowania i komunikacji między stroną społeczną a samorządową.

Poniżej przedstawiono również zestawienie pozostałych projektów rewitalizacyjnych, uzupełniających projekty podstawowe opisane w rozdziale 15.1 Programu rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023, zgłoszonych przez Miasto Białystok.

Tabela 87 Wykaz projektów uzupełniających

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Skrócony opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Jakie problemy zdefiniowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie	Cele projektu powiązane z celami strategicznymi i operacyjnymi Programu Rewitalizacji	Szacunkowy koszt
12.	Przebudowa budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenal oraz zagospodarowanie fragmentu bulwaru nad rzeką Białą pomiędzy ulicami: Świętojańską i Elektryczną w Białymstoku	<p>Projekt polega na dokonaniu adaptacji obiektu przemysłowego starej elektrowni na cele Galerii Arsenal – instytucji kultury prowadzącej działalność wystawienniczą, edukacyjną, upowszechnieniową w zakresie sztuki współczesnej, wg wykonanego projektu adaptacji.</p> <p>Istotną korzyścią dla mieszkańców terenu objętego rewitalizacją będzie lepszy dostęp do kultury, udział w działaniach animacyjnych, budowa lokalnych więzi społecznych, tożsamości kulturowej poprzez uczestnictwo w tworzeniu kultury. Odbiorcami będą wszystkie grupy społeczne i wiekowe, w tym w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, seniorzy, osoby niepełnosprawne, osoby zależne, bezrobotne, długotrwale korzystające z pomocy społecznej.</p>	Miasto Białystok	Galeria Arsenal mieści się na osiedlu Centrum. Obszar ten charakteryzuje się dużą kumulacją problemów ze sfery społecznej. Negatywnie oddziałujące na obszar rewitalizacji aspekty to: bezrobocie oraz wysoki współczynnik osób korzystających ze wsparcia MOPR ze względu na: ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą chorobę, alkoholizm, przemoc w rodzinie, niewydolność wychowawczą. Mimo, instrumentów systemowych, problem nie ulega zmianie, co wskazuje na potrzebę rozszerzenia oferty wsparcia mieszkańców w szczególności zamieszkałych na terenach wyznaczonych do rewitalizacji.	<p>Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.1., 1.2., 1.3.</p> <p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.1., 3.3., 3.5.</p>	<p>Budynek 20 000 000 zł Bulwar 1 500 000 zł Węzeł ciepłowniczy 4 000 000 zł Łącznie: 25 500 000 zł</p>
13.	BTL – przestrzeń kreatywna	Projekt będzie polegał na wykonaniu modernizacji magazynu i jego rozbudowy	Miasto Białystok	Budynek magazynu mieści się na osiedlu Centrum, w obrębie obszaru rewitalizacji. Obszar ten charakteryzuje się dużą kumulacją	Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.1., 1.2., 1.3.	2 650 000 zł

	<p>oraz dostosowaniu go do nowej funkcji – realizacji projektów teatralnych na podstawie koniecznej do opracowania koncepcji funkcjonalno-przestrzennej. Po uzyskaniu pozwolenia na budowę i wykonaniu prac remontowo-budowlanych obiekt będzie wykorzystywany na cele statutowe Teatru – prowadzenia projektów teatralnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi i artystami.</p> <p>Równocześnie z pracami remontowo-budowlanymi prowadzone będą prace nad opracowaniem programu działalności „BTL – PRZESTRZENI KREATYWNEJ” przy współpracy partnerów społecznych (lokalne NGO, niezrzeszeni twórcy, lokalni liderzy; włączenie w te aktywności szerokiego grona interesariuszy da szansę na integrację środowiska i wielokrotni efekty podejmowanych działań). Jeszcze przed ukończeniem remontu obiektu nastąpi realizacja programów miękkich: organizowanie wydarzeń w plenerze (przestrzeni publicznej), w celu „zaistnienia” w nowym miejscu, poznania się i nawiązania kontaktu z lokalną społecznością.</p>		<p>problemów ze sfery społecznej. Negatywnie oddziałujące na obszar rewitalizacji aspekty to: bezrobocie oraz wysoki współczynnik osób korzystający ze wsparcia MOPR ze względu na: ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą chorobę, alkoholizm, przemoc w rodzinie, niewydolność wychowawczą. Mimo instrumentów systemowych, problem nie ulega zmianie, co wskazuje na potrzebę rozszerzenia oferty wsparcia mieszkańców w szczególności zamieszkałych na terenach wyznaczonych do rewitalizacji. Jednocześnie – w tym obszarze brak jest przestrzeni przeznaczonej dla organizacji pozarządowych prowadzących działalność w zakresie kultury i indywidualnych twórców do realizacji projektów teatralnych, co powoduje, że osoby takie opuszczają miasto i migrują do innych miejsc</p>	<p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.1.</p>	
--	---	--	--	---	--

14.	<p>Adaptacja zabytkowego obiektu na cele kultury - siedzibę domu kultury „ŚRÓDMIEŚCIE”</p>	<p>Projekt polega na wykonaniu adaptacji obiektu zabytkowego na cele Domu Kultury „Śródmieście” – instytucji kultury prowadzącej działalność edukacji kulturalnej dzieci, młodzieży i dorosłych. Niezbędny będzie do wykonania projekt adaptacji budynku, uwzględniający potrzeby osób niepełnosprawnych, wraz z przylegającym terenem, uzyskanie pozwoleń i wykonanie generalnego remontu obiektu – jego adaptacji. Po wykonaniu adaptacji obiekt będzie wykorzystywany na cele statutowe instytucji: działalność edukacyjną i upowszechnieniową.</p> <p>Istotną korzyścią dla mieszkańców terenu objętego rewitalizacją będzie lepszy dostęp do kultury, udział w działaniach edukacyjnych, budowa lokalnych więzi społecznych, tożsamości kulturowej poprzez uczestnictwo w tworzeniu kultury.</p> <p>Przedsięwzięcie będzie skierowane w pierwszej kolejności do mieszkańców objętych terenem rewitalizacji. Odbiorcami będą wszystkie grupy społeczne i wiekowe, w tym w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, seniorzy, osoby</p>	<p>Miasto Białystok</p>	<p>Dom Kultury “Śródmieście” mieści się na osiedlu Centrum. Obszar ten charakteryzuje się dużą kumulacją problemów ze sfery społecznej. Negatywnie oddziałujące na obszar rewitalizacji aspekty to: bezrobocie oraz wysoki współczynnik osób korzystający ze wsparcia MOPR ze względu na: ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą chorobę, alkoholizm, przemoc w rodzinie, niewydolność wychowawczą. Mimo, instrumentów systemowych, problem nie ulega zmianie, co wskazuje na potrzebę roszerzenia oferty wsparcia mieszkańców w szczególności zamieszkałych na terenach wyznaczonych do rewitalizacji.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.1., 1.2., 1.3., 1.4.</p> <p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.1.</p>	10 000 000 zł
-----	---	---	-------------------------	---	---	---------------

		niepełnosprawne, osoby zależne, bezrobotne, długotrwale korzystające z pomocy społecznej.				
15.	Adaptacja i rozbudowa zabytkowego obiektu na siedzibę Galerii im. Sleńdzińskich	<p>Projekt zakłada wykonanie remontu zabytkowego budynku wraz z przebudową układu przestrzennego i adaptacją do nowych funkcji oraz rozbudowę budynku wraz z zagospodarowaniem istniejącej posesji.</p> <p>Niezbędny będzie do wykonania projekt adaptacji budynku, uwzględniający potrzeby osób niepełnosprawnych, wraz z przylegającym terenem, uzyskanie pozwoleń i wykonanie remontu obiektu – jego adaptacji oraz rozbudowie o dodatkową powierzchnię. W ramach remontu i adaptacji zakłada się przebudowę wnętrza wraz z dostosowaniem wszystkich instalacji. Rozbudowa zabytku będzie polegać na wzniesieniu w jego bezpośrednim sąsiedztwie trzykondygnacyjnego budynku o atrakcyjnej formie architektonicznej (o kubaturze około 800 m²), wraz z pełną infrastrukturą techniczną.</p> <p>Po wykonaniu adaptacji i rozbudowy obiekt będzie wykorzystywany na cele statutowe instytucji: działalność wystawienniczą, edukacyjną i upowszechnieniową.</p>	Miasto Białystok	<p>Galeria im. Sleńdzińskich zlokalizowana jest na osiedlu Centrum. Obszar ten charakteryzuje się dużą kumulacją problemów ze sfery społecznej. Negatywnie oddziałujące na obszar rewitalizacji aspekty to: bezrobocie oraz wysoki współczynnik osób korzystający ze wsparcia MOPR ze względu na: ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą chorobę, alkoholizm, przemoc w rodzinie, niewydolność wychowawczą. Mimo, instrumentów systemowych, problem nie ulega zmianie, co wskazuje na potrzebę rozszerzenia oferty wsparcia mieszkańców w szczególności zamieszkałych na terenach wyznaczonych do rewitalizacji.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.1., 1.2., 1.3.</p> <p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.1., 3.3., 3.5</p>	8 000 000 zł

		Istotną korzyścią dla mieszkańców terenu objętego rewitalizacją będzie lepszy dostęp do kultury, udział w działaniach edukacyjnych, budowa lokalnych więzi społecznych, tożsamości kulturowej poprzez uczestnictwo w tworzeniu kultury.				
16.	Rewaloryzacja Parku Lubomirskich w Białymstoku	<p>Projekt zakłada zmianę nawierzchni alei parkowych wraz towarzyszącą infrastrukturą i elementami małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne). Urozmaicenie istniejącej szaty roślinnej.</p> <p>Rewaloryzacja parku zachęci mieszkańców do uczestnictwa w organizowanych programach aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo.</p>	Miasto Białystok	<p>Park Lubomirskich w Białymstoku położony jest w granicach obszaru rewitalizacji osiedla Dojlidy. Uzasadnieniem realizacji przedsięwzięcia o charakterze ogólnomiejskim jest jego położenie na obszarze, na którym zdiagnozowano problemy m.in. z strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego) oraz przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, nie wielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej). Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.1., 1.2.</p> <p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.3., 3.5.</p>	3 000 000 zł

17.	Usprawnienie połączenia pomiędzy osiedlami Centrum i Białostoczek	<p>Obecne rozwiązania przeprowadzenia rzeki Białej pod torami kolejowymi, przy intensywnych opadach deszczu, sprawia spiętrzenie wody przy wlocie do przepustu, co z kolei powoduje podtapianie terenów przyległych.</p> <p>Projekt zakłada przebudowę infrastruktury drogowej w celu poprawienia powyższej sytuacji. Zakres rzeczowy obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowę nawierzchni ulic (jezdnia, chodnik, itp.), • budowę tunelu pod nasypem kolejowym, • budowę oświetlenia ulicznego, • budowę kanalizacji deszczowej, • wyprostowanie koryta rzeki Białej (ciek otwarty). • przebudowę i budowę pozostałej infrastruktury (sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna), • budowę urządzeń zabezpieczenia ruchu. 	Miasto Białystok	<p>Mieszkańcy okolicznych osiedli mają utrudniony dojazd do pracy, szkół, centrum miasta. Ruch pieszy i rowerowy odbywa się wąskimi ciągami pieszymi zlokalizowanymi bezpośrednio przy jezdni, na której jest duże natężenie ruchu. Ponadto obecne rozwiązania przeprowadzenia rzeki Białej pod torami kolejowymi, przy intensywnych opadach deszczu, sprawia spiętrzenie wody przy wlocie do przepustu, co z kolei powoduje podtapianie terenów przyległych.</p> <p>Realizacja projektu umożliwi udrożnienie połączenia pomiędzy osiedlami poprzez poprawę przepustowości, wpłynie na podniesienie wydajności i płynności ruchu oraz zwiększy bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów. Ponadto rozładowanie lokalnego natężenia ruchu, spowoduje zmniejszenie emisji spalin a przez to polepszenie warunków życia mieszkańców w rejonie lokalizacji projektu.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.2.</p>	5 000 000 zł
18.	Przewóz Osób Niepełnosprawnych w systemie mikrobusowym. Zwiększenie dostępności przez osoby niepełnosprawne do przewozów	<p>Przewóz osób niepełnosprawnych funkcjonuje w Białymstoku od 20 lat. Przewozem objęte są niepełnosprawne dzieci objęte obowiązkiem szkolnym oraz pozostałe osoby niepełnosprawne, którym przewóz mikrobusami umożliwia dotarcie do miejsc pracy, rehabilitacji itp.</p>	Miasto Białystok	<p>Problemem jest ograniczona dostępność do przewozów, wynikająca z poziomu wyeksploatowania taboru mikrobusowego posiadanego przez Miasto i konieczność sukcesywnej wymiany najstarszych egzemplarzy na nowszy. Starszy tabor charakteryzuje się wyższą awaryjnością, wyższymi kosztami bieżącej eksploatacji, a z tego tytułu niższą sprawnością i liczbą realizowanych przewozów.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.1., 1.2.</p> <p>Cel strategiczny 2. Cele operacyjne: 2.2.</p> <p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.2 .</p>	190 000,00 zł

		<p>Projekt zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakup mikrobusów o specyfikacji technicznej przygotowanej do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich, wyposażonych w windę do ich załadunku. • standaryzacja oznaczeń pojazdów i włączenie ich do floty mikrobusów przewożących osoby niepełnosprawne. • zatrudnienie dodatkowych dwóch kierowców. • przyjmowanie zleceń, planowanie i organizowanie przewozów, synchronizacja tras przewozów dla kilku osób. <p>Odbiorcą usługi będą niepełnosprawne dzieci objęte obowiązkiem szkolnym oraz inne osoby starsze z dysfunkcjami wymagającymi opieki lub asysty innych osób w związku z dotarciem do placówek medyczno-opiekuńczych lub innych ważnych celów życiowych.</p>				
19.	Przyjazne, wygodne i zielone otoczenie przystanków komunikacji miejskiej	<p>Na terenie miasta można znaleźć przystanki autobusowe komunikacji miejskiej zlokalizowane „na betonowo-asfaltowej pustyni”.</p> <p>Przypadki „betonowo-asfaltowej pustyni” wokół przystanków autobusowej komunikacji miejskiej w Białymstoku są niewątpliwie nieliczne, jednak wydaje się, iż warto byłoby</p>	Miasto Białystok	<p>Zwiększenie komfortu oczekiwania na komunikację miejską na obszarach, na których zdiagnozowano problem z dużą liczbą osób korzystających z komunikacji miejskiej.</p> <p>W związku ze zmianami klimatu, obserwujemy nasilające się zjawiska intensywnego nasłonecznienia lub długotrwałych opadów deszczu. Zadaszenia i nasadzenia roślin mogłyby ograniczyć te negatywne oddziaływania natury. Realizacja</p>	Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.1. , 3.2., 3.5	400 000,00zł

		<p>urządzić przestrzeń wokół tych miejsc w sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bardziej komfortowy • funkcjonalny • zadbać o otoczenie miejsc oczekiwania na odjazd elementami nasadzeń niskorosnących drzew lub krzewów. <p>Mając na uwadze starzenie się społeczeństwa warto byłoby zainwestować w wyposażenie typu nieduże ławki z oparciem (długości 1-2 m), zadaszenia bez ścianek bocznych również niewielkiej szerokości oraz wprowadzić nasadzenie roślin zielonych w donicach lub w gruncie.</p>		<p>projektu przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ułatwienia dostępu obiektów dla osób starszych i niepełnosprawnych. • poprawy estetyki i wyglądu przystanków komunikacji miejskiej i ich otoczenia, co wpłynie na atrakcyjność zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji. 		
20.	Budowa żłobka na osiedlu Wygoda	<p>Budowa nowego obiektu z przeznaczeniem na żłobek. Odbiorcami są dzieci w wieku do 3 lat z obszaru rewitalizacji, osiedla Wygoda oraz osiedli przyległych.</p>	<p>Miasto Białystok</p>	<p>Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wynika, iż ilość dostępnych miejsc zarówno w placówkach publicznych jak i niepublicznych oferujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców.</p> <p>W związku z powyższym na terenie miasta Białystok istnieje deficyt miejsc w żłobkach.</p> <p>Realizacja projektu poprzez budowę żłobka zakłada m.in.: aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, u których zdiagnozowano problem bezrobocia; zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i objęcie opieką w placówkach publicznych większej liczby dzieci do lat 3 pozwoli opiekunom dzieci do podjęcia stałej pracy.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.4.</p> <p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.1.</p>	7 000 000 zł

21.	Likwidacja barier infrastrukturalnych kolidujących z docelowym przeznaczeniem terenu	<p>Projekt zakłada likwidację barier infrastrukturalnych na terenie miasta Białegostoku, zwłaszcza w dolinie rzeki Białej.</p> <p>Tereny te, mogące stać się miejscem codziennych spacerów mieszkańców, miejscem rekreacji i wypoczynku są miejscami omijanymi. Powyższe powoduje, że bardzo atrakcyjne tereny w mieście są upodobane zwłaszcza przez osoby spożywające alkohol, bezdomne itp. co dodatkowo powoduje degradację zarówno przestrzenną, jak i potęgują narastające problemy społeczne.</p>	Miasto Białystok	<p>Na terenie miasta Białegostoku, zwłaszcza w dolinie rzeki Białej (w śródmieściu) przebiegające sieci infrastruktury technicznej w dużym stopniu ograniczają dostęp do rzeki, terenów zieleni jak też powodują istotne ograniczenia w użytkowaniu tych terenów przez mieszkańców. Napowietrzne linie energetyczne, parociągi i inne stwarzają istotne zagrożenie dla mieszkańców (zwłaszcza dzieci).</p> <p>Infrastruktura nadwieszona nisko nad lustrem wody utrudnia przepływ w okresie wysokiego stanu wód w rzece Białej w okresie opadów o dużym natężeniu -na przewodach zatrzymują się przepływające gałęzie i zanieczyszczenia i są one narażone na zniszczenie.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do likwidacji miejsc zwłaszcza w śródmieściu potęgujących negatywne zjawiska społeczne, zachęci mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu oraz przywróci terenom zieleni w mieście funkcję jaką powinny spełniać.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Cele operacyjne: 1.1., 1.2. Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.3., 3.5.</p>	20 000 000 zł
22.	Budowa zbiorników retencyjnych poza obszarem rewitalizacji	<p>Projekt zakłada budowę sieci zbiorników retencyjnych na obszarze całego miasta w celu: przeciwdziałania podtopieniom okolicznych nieruchomości; ograniczenia spływu wód do kanalizacji deszczowej; retencji wód opadowych i odciążenie odbiorników wód opadowych (rzeki, cieków i rowów). W przypadku ziemnego zbiornika otwartego powstanie dodatkowa funkcja rekreacyjna.</p>	Miasto Białystok	<p>Konieczność zagospodarowania wód powodujących nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu.</p>	<p>Cel strategiczny 3. Cele operacyjne: 3.2., 3.3., 3.5.</p>	7 000 000 zł

23.	Budowa kanalizacji deszczowej – poza obszarem rewitalizacji	Projekt zakłada poprawę efektywności odprowadzania wód opadowych wynikający m.in. z: niedostatecznego stanu technicznego rurociągów; nieszczelności oraz braku odpowiedniego odprowadzania wód deszczowych podczas gwałtownych opadów, kanałów klawiszujących oraz poprzerastanych korzeniami. Skutkiem tej sytuacji są zapadające się jezdnie w ulicach, które wymagają poprawy stanu technicznego.	Miasto Białystok	Konieczność zagospodarowania wód powodujących nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu.	Cel strategiczny 3. Cel operacyjny: 3.2.	9 000 000 zł
24.	Wykonanie utwardzenia stanowisk dla pojazdów oraz chodnika (osiedle Bema)	Projekt zakłada wykonanie utwardzenia stanowisk dla pojazdów oraz chodnika dla pieszych w rejonie bloków 91, 93, 95 i 97 przy ul. Bema w Białymstoku.	Miasto Białystok	Realizacja projektu wpłynie na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców zamieszkujących okoliczne bloki oraz poprawi ład i uporządkuje tę przestrzeń.	Cel strategiczny 3. Cel operacyjny: 3.2.	300 000 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie złożonych kart projektowych

16. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Integracja działań oraz projektów rewitalizacyjnych zapewniona w Programie rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 pozwoli na uzyskanie efektów:

1. Kompleksowości programu rewitalizacji,
2. Koncentracji programu rewitalizacji,
3. Komplementarności projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

16.1. Kompleksowość programu rewitalizacji

Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. Nie oznacza to, w każdym przypadku obowiązku jednoczesnej realizacji projektów, lecz synchronizację efektów ich oddziaływania na sytuację kryzysową. Program rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 obejmuje swoim zasięgiem interwencje w różnych sferach tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej, uwzględniając przy tym realizację przedsięwzięć z różnych źródeł finansowania. Kompleksowość programu rewitalizacji pozwoli na wyprowadzenie zdiagnozowanych w mieście Białystok obszarów ze stanów kryzysowych.

16.2. Koncentracja programu rewitalizacji

Koncentracja interwencji i potrzeba hierarchizacji potrzeb powodują, że programy rewitalizacji dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych szczególnie koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. W Programie rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 zapewniono mechanizm koncentracji poprzez:

1. przeprowadzenie diagnozy całego miasta pod kątem różnorodnych wskaźników dotyczących sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej na podstawie, których zostały wyznaczone: obszar zdegradowany i rewitalizacji o koncentracji zjawisk kryzysowych na poziomie wyraźnie przekraczającym wartość dla całego miasta.
2. wyznaczenie obszaru rewitalizacji zgodnie z kryteriami określonymi w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 tj. obszar:
  - a. o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy - wyznaczony obszar rewitalizacji (19,4% powierzchni Białegostoku),
  - b. zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy - wyznaczony obszar rewitalizacji (29,5% mieszkańców Białegostoku).

3. projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne przeznaczone są do realizacji na 9 osiedlach położonych w podobszarach rewitalizacji:
- a. Podobszar I (osiedla: Przydworcowe, Centrum, Antoniuk, Bema, Sienkiewicza, Dziesięciny I)
  - b. Podobszar II (osiedla: Skorupy, Dojlidy)
  - c. Podobszar III (osiedle Starosielce)

Co do zasady projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach rewitalizacji. Do Programu rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 dopuszczono także projekty rewitalizacyjne o charakterze ogólnomiejskim bądź zlokalizowane poza tym obszarem, służące realizacji celów wynikających z programu rewitalizacji. Do tych projektów należą:

12. Przebudowa budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenal oraz zagospodarowanie fragmentu bulwaru nad rzeką Białą pomiędzy ulicami: Świętojańską i Elektryczną w Białymstoku

Uzasadnieniem realizacji projektu o charakterze ogólnomiejskim są korzyści dla mieszkańców terenu objętego rewitalizacją poprzez m.in.: lepszy dostęp do kultury, udział w działaniach animacyjnych, budowę lokalnych więzi społecznych, tożsamości kulturowej poprzez uczestnictwo w tworzeniu kultury. Przedsięwzięcie będzie skierowane w pierwszej kolejności do mieszkańców objętych terenem rewitalizacji. Odbiorcami będą wszystkie grupy społeczne i wiekowe, w tym w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, m.in. dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, seniorzy, osoby niepełnosprawne, osoby zależne, bezrobotne, długotrwale korzystające z pomocy społecznej.

Galeria Arsenal użytkuje budynek starej elektrowni i prowadzi w nim działalność wystawienniczą. Budynek jest w złym stanie technicznym (przeciekający dach, nieszczelności drzwi, niespełniająca wymogów technicznych podłoga, brak odpowiedniej ilości sanitariatów, obiekt niedostosowany do potrzeb) wymaga naprawy, a ostatecznie adaptacji na cele prowadzenia w nim działalności kulturalnej. Obecnie jest to wciąż obiekt przemysłowy, nie spełnia swojej funkcji – obiektu wystawienniczego i jest wykorzystywany tymczasowo tylko na realizację niektórych wystaw, poza sezonem zimowym. Dopelnieniem prac modernizacyjnych jest zagospodarowanie terenu przyległego, wzdłuż rzeki Białej.

Zaadaptowana elektrownia może stać się synonimem nowoczesności, kreatywności i wielokulturowości miasta, miejscem otwartym na nowatorskie projekty lokalnych artystów oraz artystów i kuratorów z Polski i zagranicy. Stanie się miejscem otwartym na widza, dzięki wielofunkcyjnej przestrzeni, gdzie publiczność z obszaru rewitalizacji będzie mogła spędzić wolny czas poprzez interakcję ze sztuką współczesną, także uczestnicząc w dyskusjach, w których będą rozwijane nowe formy dialogu społecznego, pokazach filmowych czy koncertach. Przestronne sale ekspozycyjne, dostosowane do prezentacji wielkogabarytowych dzieł sztuki i dużych wystaw muzealnych, nowoczesna sala wykładowa i projekcyjna, innowacyjna mediateka, księgarnia i kawiarnia – wszystko zaprojektowane na najwyższym

światowym poziomie, stworzą możliwość udziału w projektach kulturalnych oraz w nawiązaniu relacji wielopokoleniowych, dużemu gronu odbiorców, w szczególności mieszkańcom obszaru rewitalizacji.

Udana adaptacja budynku starej elektrowni oraz uporządkowanie terenów w jego sąsiedztwie wpłyną na: zwiększenie potencjału i efektywności Galerii Arsenał, na zachowanie lokalnego dziedzictwa historycznego (obiekt przemysłowy), na podniesienie atrakcyjności oferty kulturalnej w mieście, a w szczególności obszaru rewitalizacji na zwiększenie możliwości uczestnictwa w kulturze, a także na rozwinięciu współpracy pomiędzy instytucją i organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami życia społecznego. Polepszy się także dostępność mieszkańców obszarów rewitalizacji do usług kulturalnych.

13. BTL – przestrzeń kreatywna

Uzasadnieniem realizacji projektu o charakterze ogólnomiejskim są korzyści dla mieszkańców terenu objętego rewitalizacją oraz wykorzystanie lokalnego potencjału jakim są studenci i absolwenci Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza – Wydziału Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku.

Odbiorcą projektu będzie głównie lokalna społeczność z obszaru rewitalizacji (wszystkie grupy społeczne, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, seniorzy), terenu miasta oraz turyści.

Budynek magazynu o pow. użytkowej 566 m² jest obiektem parterowym, niepodpiwniczonym. Jest wykorzystywany jako garaż na samochody oraz magazyn do przechowywania dekoracji i scenografii teatralnych instytucji oraz na inne cele magazynowe, wynajmowany podmiotowi zewnętrznemu. Został oddany do użytkowania w 1991 r. Budynek został wybudowany w technologii lat 80. XX wieku, charakteryzującej się niską jakością wykonawstwa, co rzutuje na wysokie koszty jego utrzymania. Obiekt jest w złym stanie technicznym, gdyż nie był remontowany. Ściany wymagają docieplenia i izolacji, są zawilgocone. Dach przecieka, a instalacje: elektryczna, sanitarna i deszczowa są niedostosowane do obecnie obowiązujących norm. Tynki elewacyjne w wielu miejscach uległy zniszczeniu i odspojeniu, co wpływa na degradację struktury ścian zewnętrznych oraz pogarsza walory estetyczne budynku. Obiekt wymaga modernizacji i rozbudowy, co jednocześnie stwarza możliwość wykorzystania go i przystosowania do pełnienia nowej funkcji: kulturalno-społecznej.

PROJEKT „BTL - PRZESTRZEŃ KREATYWNA” polega na dostosowaniu obiektu magazynowego do nowej funkcji kulturalnej: realizacji przedsięwzięć teatralnych i społeczno-kulturalnych na wysokim poziomie artystycznym i technicznym. Ma on na celu:

- skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu głównie wśród mieszkańców zamieszkujących tereny objęte rewitalizacją oraz mieszkańców całego miasta Białystok poprzez utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej służącej celom kulturalnym i społecznym,

- prowadzenie programów pokazujących nowe horyzonty i możliwości rozwoju poprzez działania teatralne,
- tworzenie silnych więzi społecznych i wysokiego poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców miasta poprzez wsparcie organizacji wydarzeń i przedsięwzięć integrujących lokalną społeczność, budujących pozytywny wizerunek obszaru rewitalizacji,
- inicjowanie dyskusji o ważnych problemach lokalnych,
- powiększenie powierzchni do działań kulturalnych w mieście, a w szczególności na obszarze rewitalizacji,
- stworzenie nowego miejsca działań teatralnych i integracji środowiska teatralnego, w różnych grupach wiekowych,
- wzrost uczestnictwa grup wykluczonych społecznie w kulturze wysokiej, podniesienie świadomości kulturalnej i wiedzy w tym stworzenie warunków do prezentacji szerszej publiczności spektakli młodych twórców, nieformalnych grup teatralnych oraz studentów wydziału lalkarskiego i zatrzymanie absolwentów szkół wyższych w mieście (w tym artystów i osób z sektora kreatywnego),
- podniesienie kompetencji kulturowych osób z obszaru rewitalizacji,
- poprawę estetyki obiektu w obszarze rewitalizacji,
- rozwój kapitału kulturowego i kreatywnego mieszkańców Białegostoku oraz tworzenie miejsc pracy;
- wykorzystanie potencjału twórczego studentów i absolwentów uczelni artystycznej - Akademii Teatralnej im. A. Zelwerowicza – Wydziału Sztuki Lalkarskiej w Białymstoku.

Przeprowadzenie adaptacji magazynu na cele kulturalno-społeczne wpłynie na: integrację osób lokalnego środowiska teatralnego miasta poprzez stworzenie nowego miejsca działań społecznych i zapewnienie nowej przestrzeni do działań teatralnych. Jednocześnie umożliwi realizację programu społeczno-kulturalnego w nowej przestrzeni, opracowanego przez Białostocki Teatr Lalek w porozumieniu z grupami interesariuszy (organizacje pozarządowe, twórcy). Działania te mogą być mechanizmem trwałej zmiany społecznej w obszarze rewitalizacji. Nowa przestrzeń teatralna wpłynie także na postrzeganie miasta jako przyjaznego twórcom i animatorom kultury. Wieloaspektowy projekt „BTL - PRZESTRZEŃ KREATYWNA” ma szansę stać się katalizatorem procesów odnowy zdegradowanej części Białegostoku w warstwie społecznej oraz budować tożsamość lokalnej społeczności, w oparciu o jej kreatywność.

Realizacja projektu będzie generowała istotne zmiany jakościowe w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej osiedla Centrum w Białymstoku. W konsekwencji spowoduje zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej instytucji, podniesienie jej atrakcyjności i różnorodności oraz będzie miała korzystny wpływ na rozwój kulturalny społeczeństwa i upowszechnianie sztuki teatralnej. Efektem końcowym podjętych

działań będzie wprowadzenie różnorodnej oferty kulturalnej dostosowanej do potrzeb lokalnej społeczności, w obiekcie spełniającym najwyższe standardy w zakresie wykonanych prac oraz wykorzystanie i zagospodarowanie możliwości twórczych środowiska akademickiego białostockich lalkarzy.

14. Adaptacja zabytkowego obiektu na cele kultury - siedzibę domu kultury „ŚRÓDMIEŚCIE”

Uzasadnieniem realizacji projektu o charakterze ogólnomiejskim są korzyści dla mieszkańców terenu objętego rewitalizacją poprzez m.in.: lepszy dostęp do kultury, udział w działaniach edukacyjnych, budowa lokalnych więzi społecznych, tożsamości kulturowej poprzez uczestnictwo w tworzeniu kultury.

Odbiorcą projektu będzie głównie lokalna społeczność z obszaru rewitalizacji (wszystkie grupy społeczne, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, seniorzy), terenu miasta oraz turyści.

Budynek zabytkowy, trzykondygnacyjny z pocz. XX w. służący pierwotnie celom dydaktycznym. Obecnie stoi pusty, jest nieużytkowany i nieogrzewany. Elewacja budynku częściowo otynkowana, w większości zachowała się oryginalna elewacja z cegły. Budynek wpisany jest do rejestru zabytków województwa podlaskiego. Do elewacji płd-zach. obiektu przylega podłużna, parterowa przybudówka, w całości podpiwniczona, w kształcie dwóch połączonych prostokątów, nakrytych dachem płaskim, 2 wejścia osłonięte daszkami płaskimi. Przybudówka ma zostać zburzona. W miarę możliwości podpiwniczenie zostanie zachowane. Wokół obiektu jest spory teren do zagospodarowania. Budynek wymaga generalnego remontu i dostosowania go do nowej, kulturalnej funkcji, a teren wokół do wykorzystania go na cele społeczne, co zasadniczo zmieni tę część miasta. Dom Kultury „Śródmieście” ma obecnie niewystarczającą powierzchnię do prowadzenia działalności edukacyjnej dla różnych grup wiekowych, w tym seniorów; na działalność integrującą artystów, nieformalne grupy twórcze i zespoły amatorskie.

Projekt adaptacji zabytkowego obiektu na cele kultury – siedzibę Domu Kultury „Śródmieście” ma na celu:

- skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu głównie wśród mieszkańców zamieszkujących tereny objęte rewitalizacją oraz mieszkańców całego miasta Białystok poprzez utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej służącej celom kulturalnym i rekreacyjnym,
- stworzenie nowego miejsca edukacji kulturalnej na obszarze rewitalizacji,
- zagospodarowanie terenu wokół obiektu w centrum i poprawę estetyki tej części miasta
- poszerzenie oferty kulturalnej i edukacyjnej dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych oraz wspieranie działalności lokalnych animatorów i liderów kultury
- wspieranie różnych form współpracy i współdziałania instytucji publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych

- wspieranie integracji międzypokoleniowej, szczególnie osób młodych i starszych, wymiany doświadczeń oraz wiedzy,
- lepsze dostosowywanie działań instytucji kultury do potrzeb mieszkańców miasta i lokalnej społeczności

Instytucja będzie nowym miejscem spotkań oraz miejscem do aktywizacji różnych grup odbiorców z obszaru rewitalizacji oraz całego miasta, zaspokajającym ich potrzeby edukacyjne, kulturalne i rozrywkowe. Nastąpi także poprawa estetyki tego obszaru, z uwzględnieniem lokalnego dziedzictwa historycznego.

15. Adaptacja i rozbudowa zabytkowego obiektu na siedzibę Galerii im. Sleńdzińskich

Uzasadnieniem realizacji projektu o charakterze ogólnomiejskim są korzyści dla mieszkańców terenu objętego rewitalizacją poprzez m.in.: lepszy dostęp do kultury, udział w działaniach edukacyjnych, budowę lokalnych więzi społecznych, tożsamości kulturowej poprzez uczestnictwo w tworzeniu kultury.

Odbiorcą projektu będzie głównie lokalna społeczność z obszaru rewitalizacji (wszystkie grupy społeczne, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, seniorzy), terenu miasta oraz turyści.

Budynek zabytkowego Odwachu przy Rynku Kościuszki z przełomu XVIII/XIX w. , wpisany do rejestru zabytków województwa podlaskiego, jest jednym z najcenniejszych zabytków Białegostoku. Jest siedzibą Archiwum Państwowego w Białymstoku, które w związku z budową nowej siedziby przy ul. Mickiewicza, opuści obiekt w 2018 r. W związku z tym powstaje możliwość jego remontu i adaptacji do potrzeb miejskiej instytucji kultury - Galerii im. Sleńdzińskich, a tym samym stworzenie nowego miejsca w obszarze rewitalizacji o charakterze kulturo- i centrotwórczym. Stan zachowania zabytku i nadanie nowej funkcji wymagają przeprowadzenia remontu i zmiany sposobu użytkowania (adaptacji) oraz jego rozbudowy o dodatkową kubaturę (ok. 800 m²). Galeria obecnie użytkuje - jako główną siedzibę - obiekt przy ul. Waryńskiego 24A, który jest w bardzo złym stanie technicznym, a jego powierzchnia jest niewystarczająca na potrzeby działań statutowych instytucji. Galeria jest instytucją upowszechniania kultury, prezentującą na wystawach dorobek wileńskiego rodu Sleńdzińskich oraz lokalnych artystów; prowadzącą działalność edukacyjną i popularyzacyjną. W nowym, zaadaptowanym na cele kultury obiekcie, będzie mogła realizować te zadania, przyczyniając się jednocześnie do integracji społeczności lokalnej i zwiększając ofertę kulturalną, kierowaną do różnych grup społecznych i wiekowych.

Projekt polega na adaptacji i rozbudowie zabytkowego obiektu na cele kultury – siedzibę Galerii im. Sleńdzińskich i ma na celu:

- skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu głównie wśród mieszkańców zamieszkujących tereny objęte rewitalizacją oraz mieszkańców całego miasta Białystok poprzez utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej służącej celom kulturalnym i rekreacyjnym,
- stworzenie nowego miejsca działań kulturalnych na obszarze rewitalizacji,
- udostępnienie mieszkańcom obiektu w centrum i terenu przylegającego
- poszerzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, w tym seniorów oraz wspieranie działalności lokalnych animatorów i liderów kultury,
- wspieranie różnych form współpracy i współdziałania instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i indywidualnych twórców
- wspieranie integracji międzypokoleniowej, szczególnie osób młodych i starszych, wymiany doświadczeń oraz wiedzy,
- lepsze dostosowywanie działań instytucji kultury do potrzeb mieszkańców miasta i lokalnej społeczności.

Nowa siedziba będzie miejscem spotkań i integracji oraz miejscem do aktywizacji różnych grup odbiorców (wiekowych i społecznych) z obszaru rewitalizacji oraz całego miasta, zaspokajającym ich potrzeby kulturalne i edukacyjne. Nastąpi także poprawa estetyki tego obszaru, z jednoczesnym wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego miasta przez mieszkańców.

16. Rewaloryzacja Parku Lubomirskich w Białymstoku

Park Lubomirskich w Białymstoku położony jest w granicach obszaru rewitalizacji osiedla Dojlidy. Uzasadnieniem realizacji przedsięwzięcia o charakterze ogólnomiejskim jest jego położenie na obszarze, na którym zdiagnozowano problemy m.in. z strefy społecznej (bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba, alkoholizm, gorsze wyniki egzaminu gimnazjalnego) oraz przestrzenno-funkcjonalnej (niedobór infrastruktury technicznej, niewielka liczba instytucji kultury, nie wielka liczba obiektów sportowych, niewielka liczba placówek opieki zdrowotnej). Skumulowanie problemów z ww. stref doprowadza do wykluczenia mieszkańców, co uzasadnia podejmowanie szeregu działań mających na celu odwrócenie negatywnych działań. Niezbędne jest zatem stwarzanie odpowiednich warunków egzystencji i rozwoju, motywowanie do aktywności, co uzasadnia potrzebę wyrównywania szans i integracji społecznej.

Park w stylu krajobrazowym, położony w południowo – wschodniej części miasta jest największym zabytkowym założeniem parkowym. Zbiorniki wodne i przestrzeń w parku nadaje inny charakter temu miejscu. Piękny i okazały starodrzew tworzą lipy, brzozy, jesiony, klony oraz świerki jako spuścizna po pierwotnym naturalistycznym charakterze założenia parkowego. Zniszczona nawierzchnia alejek i elementy małej architektury zniechęcają mieszkańców do przebywania na terenie parku.

Nadanie nowej funkcji niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni Parku przyczyni się do stworzenia nowego miejsca do wypoczynku i rekreacji przyjaznego całym rodzinom, w którym każdy znajdzie coś dla siebie. Utworzone w ramach projektu wielofunkcyjnej przestrzeni publicznej poprawi jakość życia osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, oferując nowe możliwości spędzania czasu, rekreacji i wypoczynku.

Rewaloryzacja parku zachęci mieszkańców do uczestnictwa w następujących programach aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo:

- „Plenerowe lekcje przyrody”;
- „Plenerowe warsztaty plastyczne”;
- „Zawody wędkarskie dla małych i dużych”;
- „Akademia aktywnego Seniora” w tym plenerowe zajęcia z aerobiku oraz marsze nordic walking.

17. Usprawnienie połączenia pomiędzy osiedlami Centrum i Białostoczek

Realizacja projektu będzie uzupełnieniem innych projektów rewitalizacyjnych planowanych do realizacji, związanych z uregulowaniem gospodarki wodnej miasta poprzez poprawę drożności rzeki Białej i przebudowanie infrastruktury drogowej.

Obecne rozwiązania przeprowadzenia rzeki Białej pod torami kolejowymi, przy intensywnych opadach deszczu, sprawia spiętrzenie wody przy wlocie do przepustu, co z kolei powoduje podtapianie terenów przyległych.

Ponadto ruch pomiędzy osiedlami Centrum i Białostoczek obecnie odbywa się poprzez Al. Tysiąclecia PP biegnącą tunelem pod nasypem kolejowym linii Białystok – Zubki Białostockie. Al. Tysiąclecia PP stanowi ważny element układu drogowego Białegostoku, ponieważ łączy drogi krajowe i wojewódzkie w granicach miasta. Parametry techniczne ulicy są naturalną barierą komunikacyjną, która znacząco ogranicza przepustowość i płynność ruchu oraz stwarza duże zagrożenie dla bezpieczeństwa wszystkich użytkowników ruchu.

Mieszkańcy okolicznych osiedli mają utrudniony dojazd do pracy, szkół, centrum miasta. Ruch pieszy i rowerowy odbywa się wąskimi ciągami pieszymi zlokalizowanymi bezpośrednio przy jezdni, na której jest duże natężenie ruchu.

Celem projektu jest poprawa oraz usprawnienie połączenia osiedla Centrum z osiedlem Białostoczek oraz poprawę warunków podróży i bezpieczeństwa użytkowników drogi.

18. Przewóz osób Niepełnosprawnych w systemie mikrobusowym. Zwiększenie dostępności przez osoby niepełnosprawne do przewozów

Uzasadnieniem realizacji projektu o charakterze ogólnomiejskim jest zwiększenie dostępności przewozów dla osób niepełnosprawnych, w szczególności poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Przewóz osób niepełnosprawnych funkcjonuje w Białymstoku od 20 lat. Przewozem objęte są niepełnosprawne dzieci objęte obowiązkiem szkolnym oraz pozostałe osoby niepełnosprawne, którym przewóz mikrobusami umożliwia dotarcie do miejsc pracy, rehabilitacji itp. Problemem jest ograniczona dostępność do przewozów, wynikająca z poziomu wyeksploatowania taboru mikrobusowego posiadanego przez Miasto i konieczność sukcesywnej wymiany najstarszych egzemplarzy na nowszy. Starszy tabor charakteryzuje się wyższą awaryjnością, wyższymi kosztami bieżącej eksploatacji, a z tego tytułu niższą sprawnością i liczbą realizowanych przewozów. Miasto dysponuje obecnie 11 mikrobusami przystosowanymi do przewozu osób niepełnosprawnych w tym na wózkach inwalidzkich, wyposażonych w windy do załadunku wózka z pasażerem na pokład mikrobusu. Celowym byłoby również zatrudnienie co najmniej dwóch dodatkowych kierowców.

Realizacja projektu wpłynie na: zwiększenie możliwości realizacji zamawianych kursów dla osób niepełnosprawnych stwarza łatwiejszy dostęp do opieki zdrowotnej, usług medycznych podstawowej opieki zdrowotnej, poradni specjalistycznych i szpitali oraz innych życiowych celów tej grupy osób; zintegrowanie usługi przewozu osób starszych wiekiem i niepełnosprawnych z asystentami osób niepełnosprawnych, zwiększy aktywność życiową i społeczną osób z tej grupy oraz zapewnienie bezpiecznego dowozu do i ze szkoły dzieci na wózkach inwalidzkich, co ułatwia ich rodzicom i opiekunom funkcjonowanie w sferze zawodowej i życiu codziennym.

19. Przyjazne, wygodne i zielone otoczenie przystanków komunikacji miejskiej

Realizacja projektu wynika ze zdiagnozowanego w sferze środowiskowej problemu niedoboru terenów zielonych na obszarze rewitalizacji.

Na obszarze rewitalizacji można znaleźć przystanki autobusowe komunikacji miejskiej zlokalizowane „na betonowo-asfaltowej pustyni”. Przypadki „betonowo-asfaltowej pustyni” wokół przystanków autobusowej komunikacji miejskiej w Białymstoku są niewątpliwie nieliczne, jednak wydaje się, iż warto byłoby urządzić przestrzeń wokół tych miejsc w sposób:

- bardziej komfortowy,
- funkcjonalny,
- zadbać o otoczenie miejsc oczekiwania na odjazd elementami nasadzeń niskorosnących drzew lub krzewów lub roślin w donicach.

Mając na uwadze starzenie się społeczeństwa należałoby wyposażyć przystanki w nieduże ławki z oparciem (długości 1-2 m), zadaszenia bez ścianek bocznych również niewielkiej szerokości oraz wprowadzić nasadzenie roślin zielonych w donicach lub w gruncie. Elementy te miałyby związek ze zmianami klimatu, ponieważ obserwujemy nasilające się zjawiska intensywnego nasłonecznienia lub długotrwałych opadów deszczu. Zadaszenia i nasadzenia roślin mogłyby ograniczyć te negatywne oddziaływania natury.

Realizacja projektu wpłynie na zwiększenie komfortu oczekiwania na komunikację miejską na obszarach, na których zdiagnozowano problem z dużą liczbą osób korzystających z komunikacji miejskiej. W związku ze zmianami klimatu, obserwujemy nasilające się zjawiska intensywnego nasłonecznienia lub długotrwałych opadów deszczu. Zadaszenia i nasadzenia roślin mogłyby ograniczyć te negatywne oddziaływania natury.

Realizacja projektu przyczyni się do:

- ułatwienia dostępu obiektów dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- poprawy estetyki i wyglądu przystanków komunikacji miejskiej i ich otoczenia, co wpłynie na atrakcyjność zamieszkiwania na obszarze rewitalizacji.

20. Budowa żłobka na osiedlu Wygoda

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wynika, iż ilość dostępnych miejsc zarówno w placówkach publicznych jak i niepublicznych oferujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb zgłaszanych przez mieszkańców. W związku z powyższym zasadne jest tworzenie nowych żłobków na terenie miasta Białystok.

Realizacja tego typu przedsięwzięcia w tej lokalizacji jest podyktowana posiadaniem odpowiedniej nieruchomości (gruntu) poza obszarem rewitalizacji. Ponadto do obiektów żłobkowych przyjmowane są dzieci w wieku do lat 3 z całego miasta w związku z powyższym odbiorcami projektu są dzieci w wieku do 3 lat z terenów objętych rewitalizacją oraz osiedla Wygoda.

Powstanie dodatkowych żłobków pozwoli m.in. aktywizację zawodową mieszkańców obszaru rewitalizacji, u których zdiagnozowano problem bezrobocia; zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i objęcie opieką w placówkach publicznych większej liczby dzieci do lat 3 pozwoli opiekunom dzieci do podjęcia stałej pracy.

21. Likwidacja barier infrastrukturalnych kolidujących z docelowym przeznaczeniem terenu

Projekt jest uzupełnieniem realizacji projektu podstawowego pn. „Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku”.

Na terenie miasta Białegostoku, zwłaszcza w dolinie rzeki Białej (w śródmieściu) przebiegające sieci infrastruktury technicznej w dużym stopniu ograniczają dostęp do rzeki, terenów zieleni jak też powodują istotne ograniczenia w użytkowaniu tych terenów przez mieszkańców. Napowietrzne linie energetyczne, parociągi i inne stwarzają istotne zagrożenie dla mieszkańców (zwłaszcza dzieci). Ponadto infrastruktura nadwieszona nisko nad lustrem wody utrudnia przepływ w okresie wysokiego stanu wód w rzece Białej w okresie opadów o dużym natężeniu -na przewodach zatrzymują się przepływające gałęzie i zanieczyszczenia i są one narażone na zniszczenie.

Tereny te, mogące stać się miejscem codziennych spacerów mieszkańców, miejscem rekreacji i wypoczynku są miejscami omijanymi. Powyższe powoduje, że bardzo atrakcyjne tereny w mieście są upodobane zwłaszcza przez osoby spożywające alkohol, bezdomne itp. co dodatkowo powoduje degradację zarówno przestrzenną, jak i potęgują narastające problemy społeczne.

Realizacja projektu przyczyni się do likwidacji miejsc zwłaszcza w śródmieściu potęgujących negatywne zjawiska społeczne, zachęci mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu oraz przywróci terenom zieleni w mieście funkcję jaką powinny spełniać.

22. Budowa zbiorników retencyjnych poza obszarem rewitalizacji

Realizacji projektu jest uzupełnieniem innych projektów rewitalizacyjnych planowanych do realizacji, związanych z uregulowaniem gospodarki wodnej miasta. Powstała konieczność zagospodarowania wód powodujących nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu. Na terenie miasta nie ma sieci takich zbiorników, a budowa ich sieci stanowiłaby kompleksowe rozwiązanie sytuacji.

Realizacja projektu wpłynie na:

- ograniczenie ilości wód wpływających do przeciążonych odcinków kanalizacji deszczowej i odbiorników naturalnych;
- przeciwdziałanie podtopieniom;
- uregulowanie gospodarki wodnej.

W przypadku ziemnego zbiornika otwartego dodatkowo nastąpi nadanie nowej funkcji niezagospodarowanej i zaniedbanej przestrzeni miejskiej poprzez stworzenie przestrzeni publicznej oferującej nowe możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji i wypoczynku.

23. Budowa kanalizacji deszczowej – poza obszarem rewitalizacji

Realizacji projektu jest uzupełnieniem innych projektów rewitalizacyjnych planowanych do realizacji, związanych z uregulowaniem gospodarki wodnej miasta. Powstała konieczność zagospodarowania wód powodujących nagłe zalania w trakcie intensywnych opadów deszczu. Projekt zakłada:

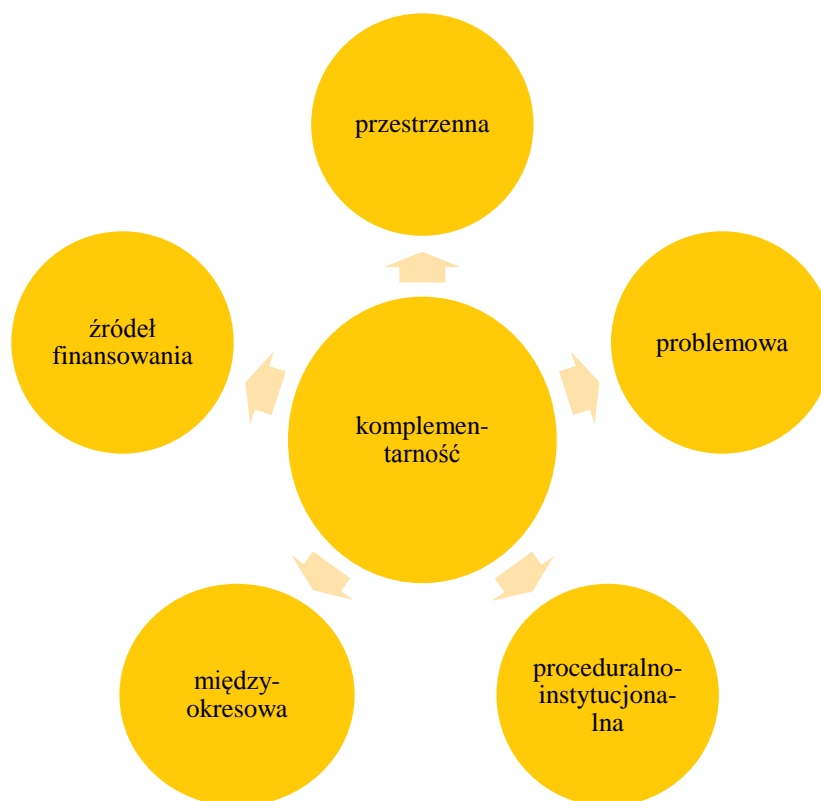
- poprawę efektywności odprowadzania wód opadowych,
- poprawę stanu technicznego dróg,
- zwiększenie bezpieczeństwa na drogach
- poprawę odporności miasta na zmiany klimatyczne, w szczególności związane z gwałtownymi opadami deszczu powodującymi zalania ulic i nieruchomości,
- poprawę warunków życia i zdrowia ludności.

16.3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Dotychczasowe doświadczenia z realizacji działań rewitalizacyjnych z różnych miejsc w Polsce pokazały, że pojedyncze, punktowe inwestycje w infrastrukturę nie przyniosły oczekiwanego sukcesu rewitalizacyjnego, dlatego konieczne jest planowanie takich działań, które wobec siebie komplementarne.

Skuteczność działań rewitalizacyjnych powinna opierać się na 5 filarach komplementarności.

Rysunek 46. Wymiary komplementarności

Źródło: Opracowanie własne

Komplementarność przestrzenna oznacza takie planowanie działań, aby ich efekty nie przynosiły punktowych, pojedynczych rezultatów, ale pozytywnie wpływały na rozwój całego obszaru dotkniętego kryzysem. W procesie opracowywania programu rewitalizacji przeprowadzono diagnozę w ramach sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Na jej podstawie określone zostały cele strategiczne i operacyjne programu rewitalizacji, dla których zidentyfikowano wzajemnie powiązane projekty rewitalizacyjne. Zaplanowane w ramach Programu rewitalizacji projekty/przedsięwzięcia będą pozytywnie wpływały na rozwój całego obszaru rewitalizacji, gdyż wyznaczone zostały one na różnych osiedlach (nie ma kumulacji realizacji przedsięwzięć wyłącznie na jednym osiedlu). Ponadto część projektów np. działania dotyczące pomocy osobom bezdomnym mimo realizacji w określonym punkcie obszaru będą rozwiązywały problem bezdomności, który dotyczy znacznej części całego obszaru rewitalizacji. Należy również podkreślić, że zaplanowane działania nie będą przyczyniały się do przenoszenia problemów na inne obszary miasta oraz nie będą wpływały na marginalizację tych obszarów.

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju **komplementarność problemowa** oznacza *konieczność realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym)*⁴¹.

Poniżej znajduje się tabela wskazująca na powiązania przedsięwzięć z poszczególnymi sferami.

Tabela 88. Komplementarność problemowa – powiązania przedsięwzięć z celami w poszczególnych podsystemach

Nazwa przedsięwzięcia		Powiązania		
Lp.		Cele strategiczne	Cele operacyjne	Sfera
PROJEKTY PODSTAWOWE				
1.	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z rozbudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu	1 3	1.3 3.1	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
2.	Remont i modernizacja budynku przy ul. Ciepłej 4	1 3	1.3 3.1	Przestrzenno-funkcjonalna
3.	Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku realizowany etapami	1 3	1.1 3.3	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
4.	Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na Osiedlu Bema w Białymstoku	1 3	1.1 3.3	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
5.	Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących	1	1.2	Społeczna
6.	Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych	1 3	1.2 3.1	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
7.	Centrum Aktywności Lokalnej na Włókienniczej	1	1.1	Społeczna

⁴¹ Wytyczne Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Powiązania		
		Cele strategiczne	Cele operacyjne	Sfera
8.	Aktywny Antoniuk	1 3	1.1 1.2 1.3 3.1	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
9.	Dawna Misja Barbikańska centrum życia kulturalnego	1 3	1.1 1.2 3.1	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
10.	STAROTEKA - biblioteka multimedialna, formalnie filia biblioteczna	1 3	1.4 3.1	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
11.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej Nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku	1 3	1.4 3.1	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
12.	Dom Sąsiedzki „Na Rocha”	1 3	1.1. 1.2. 1.3. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
13.	Dostosowanie budynku przy ulicy św. Rocha 3 do potrzeb osób niepełnosprawnych	1 3	1.1. 1.2. 1.3. 3.1. 3.3.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
14.	Budowa zbiornika retencyjnego zlewnia z ul. Bohaterów Monte Cassino – PKP – ul. Stołeczna	3	3.2. 3.3. 3.5.	Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
15.	Zielone podwórka w Centrum Białegostoku - modernizacja istniejących i zagospodarowanie nowych terenów zieleni urządzonej	1 3	1.1. 1.2. 3.3. 3.5.	Społeczna Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
16.	„Bądź najlepszy, bądź aktywny”	1 2	1.1. 1.2. 2.1. 2.2.	Społeczna Gospodarcza
17.	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Antoniuk	1 3	1.2. 1.3. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
18.	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie ulic: Dębowej i Cedrowej	3	3.2 3.3. 3.5.	Społeczna Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
19.	Klub Seniora	1 3	1.1. 1.2. 3.1. 3.4.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna Techniczna
20.	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 7	1 3	1.4. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
21.	„Aktywny Senior” – kawiarenka z salą rehabilitacyjną	1 3	1.1. 1.3. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
22.	„Święto Sąsiadów” – coroczna impreza edukacyjno-kulturalna	1	1.1. 1.2.	Społeczna
23.	Budowa zbiornika retencyjnego – ul. Gen. J. Hallera / Świętokrzyska	3	3.2. 3.3. 3.5.	Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
24.	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie skrzyżowania ulic	3	3.2.	Środowiskowa

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Powiązania		
		Cele strategiczne	Cele operacyjne	Sfera
	Świątokrzyskiej i Gen. J. Hallera przy ogrodach działkowych		3.3. 3.5.	Przestrzenno-funkcjonalna
25.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 28, ul. Warmińska 55	1	1.4.	Społeczna
26.	Budowa zbiornika retencyjnego – zlewnia z ul. Korzeniowskiego przed ogrodami działkowymi	3	3.2. 3.3. 3.5.	Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
27.	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Dojlidy	1 3	1.2. 1.3. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
28.	„Sąsiedzka pomoc wzajemna” – mikroinicjatywa samopomocowa	1	1.1. 1.2.	Społeczna
29.	„Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na osiedlu przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej”	1	1.5.	Społeczna
30.	„Historia Starosielc w Galerii Grafitti”	1 3	1.1. 1.2. 3.1. 3.3.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
31.	„Centrum Aktywności Lokalnej na terenie Starosielc jako narzędzie rozwiązywania problemów społecznych.”	1	1.1. 1.2. 1.3.	Społeczna
32.	Klub osiedlowy „Razem” przy ul. Barszczańskiej 5	1	1.1. 1.2.	Społeczna
33.	Budowa parku przy ul. Szkolnej	1 3	1.1. 3.3. 3.5.	Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
34.	Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów	1 2 3	1.1. 1.2. 2.1. 2.3. 3.3. 3.5.	Społeczna Gospodarcza Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
35.	Podwórkowe Centrum Edukacji i Dialogu Społecznego – ławeczka	1 3	1.1. 1.2. 3.3.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
36.	Kulturalny Dom Spotkań	1 2 3	1.1. 1.2. 2.1. 2.2. 3.1. 3.3.	Społeczna Gospodarcza Przestrzenno-funkcjonalna
37.	Budowa kanalizacji deszczowej w obszarze rewitalizacji	3	3.2.	Przestrzenno-funkcjonalna
38.	Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (ciepłych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok	3	3.4. 3.5.	Przestrzenno-funkcjonalna Techniczna
39.	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w Mieście Białystok	1 3	1.2. 1.3. 1.4. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Powiązania		
		Cele strategiczne	Cele operacyjne	Sfera
40.	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 14	1 3	1.4. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
41.	Rozbudowa Przedszkoli Samorządowych: nr 31	1 3	1.4. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
42.	Rewitalizacja osiedli poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - monitoring wizyjny.	1	1.5.	Społeczna
43.	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 42	1 3	1.4. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE				
1.	Przedsięwzięcia przyczyniające się do aktywizacji osób bezrobotnych i podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców	1 2	1.2 2.1	Społeczna Gospodarcza
2.	Przedsięwzięcia przyczyniające się do zapobiegania wykluczeniu i do włączenia społecznego różnych grup społecznych	1	1.2	Społeczna
3.	Przedsięwzięcia na rzecz dzieci i młodzieży przyczyniające się do podnoszenia szans edukacyjnych, walki z dziedziczeniem ubóstwa i patologii społecznych, a także przyczyniających się do zapewnienia odpowiednich warunków opiekuńczych	1	1.4	Społeczna
4.	Przedsięwzięcia integrujące mieszkańców i wpływające na rozwój inicjatyw społecznych mieszkańców	1	1.1	Społeczna
5.	Przedsięwzięcia wspierające rozwój organizacji pozarządowych i lokalnych liderów oraz działań wolontarystycznych na poszczególnych osiedlach	1	1.1	Społeczna
6.	Przedsięwzięcia na rzecz poprawy stanu zdrowia mieszkańców	1	1.3	Społeczna
7.	Przedsięwzięcia na rzecz rozwoju działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy oraz wspierania usług rzemieślniczych	2	2.1 2.2 2.3	Gospodarcza
8.	Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury drogowej oraz mobilności miejskiej	3	3.2	Przestrzenno-funkcjonalna
9.	Przedsięwzięcia na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego	1	1.5	Społeczna
10.	Przedsięwzięcia z zakresu ekologii i poprawy stanu środowiska, w tym zapewnienie instalacji energooszczędnych w budynkach, ograniczenie niskiej emisji	3	3.4 3.5	Przestrzenno-funkcjonalna
11.	Przedsięwzięcia z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznych służących integracji mieszkańców	1 3	1.1 3.3	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
12.	Przebudowa budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenał oraz zagospodarowanie fragmentu bulwaru nad rzeką Białą pomiędzy ulicami: Świętojańską i Elektryczną w Białymstoku	1 3	1.1. 1.2. 1.3. 3.1. 3.3. 3.5.	Społeczna Środowiskowa Przestrzenno-funkcjonalna
13.	BTL - przestrzeń kreatywna	1 3	1.1. 1.2. 1.3. 3.1.	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Powiązania		
		Cele strategiczne	Cele operacyjne	Sfera
14.	Adaptacja zabytkowego obiektu na cele kultury - siedzibę domu kultury „ŚRÓDMIEŚCIE”	1 3	1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 3.1.	Społeczna Przestrzenno- funkcjonalna
15.	Adaptacja i rozbudowa zabytkowego obiektu na siedzibę Galerii im. Sleńdzińskich	1 3	1.1. 1.2. 1.3. 3.1. 3.3. 3.5.	Społeczna Środowiskowa Przestrzenno- funkcjonalna
16.	Rewaloryzacja Parku Lubomirskich w Białymstoku	3	3.3. 3.5.	Środowiskowa Przestrzenno- funkcjonalna
17.	Usprawnienie połączenia pomiędzy osiedlami Centrum i Białostoczek	3	3.2.	Przestrzenno- funkcjonalna
18.	Przewóz Osób Niepełnosprawnych w systemie mikrobusowym. Zwiększenie dostępności przez osoby niepełnosprawne do przewozów	1 2 3	1.2. 1.3. 2.2. 3.2.	Społeczna Gospodarcza Przestrzenno- funkcjonalna
19.	Przyjazne, wygodne i zielone otoczenie przystanków komunikacji miejskiej	3	3.1. 3.2. 3.5.	Środowiskowa Przestrzenno- funkcjonalna
20.	Budowa żłobka na osiedlu Wygoda	1 3	1.4. 3.1.	Społeczna Przestrzenno- funkcjonalna
21.	Likwidacja barier infrastrukturalnych kolidujących z docelowym przeznaczeniem terenu	1 3	1.1. 1.2. 3.3. 3.5.	Społeczna Środowiskowa Przestrzenno- funkcjonalna
22.	Budowa zbiorników retencyjnych poza obszarem rewitalizacji	3	3.2. 3.3. 3.5.	Środowiskowa Przestrzenno- funkcjonalna
23.	Budowa kanalizacji deszczowej – poza obszarem rewitalizacji	3	3.2.	Przestrzenno- funkcjonalna
24.	Wykonanie utwardzenia stanowisk dla pojazdów oraz chodnika (osiedle Bema)	3	3.2.	Przestrzenno- funkcjonalna

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 89. Komplementarność problemowa- Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych dla Podobszaru I

Zdiagnozowane problemy		Przydworcowe	Centrum	Antoniuk	Bema	Sienkiewicza	Dziesięciny I	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Korzystający z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	+	+	+	+	+	+	Osiedle Przydworcowe: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z rozbudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu Dawna Misja Barbikańska centrum życia kulturalnego Dom Sąsiedzki „Na Rocha” Dostosowanie budynku przy ulicy św. Rocha 3 do potrzeb osób niepełnosprawnych Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących Osiedle Centrum: <ul style="list-style-type: none"> Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych Centrum aktywności lokalnej na Włókienniczej Zielone podwórka w Centrum Białegostoku-modernizacja istniejących i zagospodarowanie nowych terenów zieleni urządzonej Osiedle Antoniuk: <ul style="list-style-type: none"> Aktywny Antoniuk „Bądź najlepszy, bądź aktywny” Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Antoniuk Osiedle Bema: <ul style="list-style-type: none"> Klub Seniora Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na osiedlu Bema w Białymstoku Osiedle Sienkiewicza: <ul style="list-style-type: none"> Remont i modernizacja budynku przy ul. Ciepłej 4 Osiedle Dziesięciny I: <ul style="list-style-type: none"> „Aktywny Senior” – kawiarenka z salą rehabilitacyjną „Święto Sąsiadów” – coroczna impreza edukacyjno-kulturalna Kulturalny Dom Spotkań Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenal oraz zagospodarowanie fragmentu bulwaru nad rzeką białą pomiędzy ulicami: Świętojańską i Elektryczną
	Bezrobocie	+	+	+	+		+	
	Ubóstwo	+	+	+	+	+	+	
	Niepełnosprawność	+	+				+	
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	+		+	+		+	
	Długotrwała choroba	+	+	+	+	+		
	Alkoholizm	+	+	+		+	+	
	Narkomania			+	+	+		
	Przemoc w rodzinie	+	+	+		+	+	
	Liczba osób objętych pomocą społeczną- zasiłek stały na 1000 mieszkańców	+	+	+	+	+		
Bezrobocie	Bezrobotni na 1000 mieszkańców osiedla	+	+	+	+	+		
	Bezrobotni do 25 roku życia		+	+				
	Powyżej 50 roku życia	+	+	+	+	+		
	Bezrobotni bez kwalifikacji	+	+	+	+	+		
Seniorzy	Duża liczba aktywnych seniorów na 1000 mieszkańców		+		+	+	+	
	Liczba osób 65 + korzystający z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców	+	+	+	+	+		
Bezdomność		+	+	+	+	+	+	

Zdiagnozowane problemy		Przydworcowe	Centrum	Antoniuk	Bema	Sienkiewicza	Dziesięciny I	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Aktywność mieszkańców	Frekwencja wyborcza		+	+	+	+	+	<p>w Białymstoku</p> <ul style="list-style-type: none"> Adaptacja zabytkowego obiektu na cele kultury - siedzibę domu kultury „ŚRÓDMIEŚCIE” Adaptacja i rozbudowa zabytkowego obiektu na siedzibę Galerii im. Słędzińskich, BTL - przestrzeń kreatywna Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku Podwórkowe Centrum Edukacji i Dialogu Społecznego – ławeczka Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów Przewóz Osób Niepełnosprawnych w systemie mikrobusowym. Zwiększenie dostępności przez osoby niepełnosprawne do przewozów Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Edukacja	Gorsze wyniki egz. gimnazjalnego		+				+	<p>Osiedle Bema:</p> <ul style="list-style-type: none"> Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 7
	Gorsze wyniki spr. szóstoklasisty	+	+	+	+	+	+	<p>Osiedle Centrum:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 14
	Uczniowie z problemami wychowawczymi	+		+		+	+	<p>Osiedle Antoniuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 31
	Uczniowie nie otrzymujący promocji do następnej klasy			+				<p>Osiedle Sienkiewicza:</p> <ul style="list-style-type: none"> Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 42 <p>Cały podobszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów na obszarze rewitalizacji Budowa żłobka na osiedlu Wygoda Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Bezpieczeństwo	Kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów		+		+	+		<p>Cały podobszar:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja osiedli poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - monitoring wizyjny. inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
	Bójki, rozboje, pobicia		+			+		
	Przemoc domowa		+	+			+	

Zdiagnozowane problemy		Przydworcowe	Centrum	Antoniuk	Bema	Sienkiewicza	Dziesięciny I	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Przedsiębiorczość	Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla			+	+		+	Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Zielen	Brak terenów zielonych na terenie osiedla	+			+			Osiedle Centrum: <ul style="list-style-type: none"> Zielone podwórka w Centrum Białegostoku - modernizacja istniejących i zagospodarowanie nowych terenów zieleni urządzonej Osiedle Bema: <ul style="list-style-type: none"> Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na Osiedlu Bema w Białymstoku Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Podwórkowe Centrum Edukacji i Dialogu Społecznego – ławeczka Przyjazne, wygodne i zielone otoczenie przystanków komunikacji miejskiej Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku (projekt jest komplementarny z projektem: Likwidacja barier infrastrukturalnych kolidujących z docelowym przeznaczeniem terenu) Oprócz wyżej wymienionych projektów inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Zanieczyszczenia	Stężenia poszczególnych zanieczyszczeń pochodzących z emisji łącznej w strefie aglomeracji białostockiej				+			Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (ciepłych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2. realizacja projektów/przedsięwzięć na obiektach zawierających wyroby azbestowe będzie zakłada ich usunięcie
	Powierzchnia miejsc występowania wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km ² osiedla	+			+	+	+	

Zdiagnozowane problemy		Przydworcowe	Centrum	Antoniuk	Bema	Sienkiewicza	Dziesięciny I	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Średnia liczba osób korzystających z komunikacji publicznej w przeliczeniu na jeden przystanek		+	+	+	+	+		Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Przyjazne, wygodne i zielone otoczenie przystanków komunikacji miejskiej Oprócz wyżej wymienionych projektów inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Gęstość zaludnienia [os./km ²]		+	+	+	+	+	+	
Żłobki		+	+	+	+	+	+	
Usługi społeczno-kulturalne skierowane do mieszkańców	Liczba instytucji kultury na km ² powierzchni osiedla				+			<ul style="list-style-type: none"> Oprócz wyżej wymienionych projektów inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
	Liczba obiektów sportowych na km ² powierzchni osiedla							
	Liczba placówek opieki zdrowotnej km ² powierzchni osiedla				+			
Infrastruktura techniczna	Niedobór infrastruktury technicznej- wszystkie media			+				Osiedle Przydworcowe: <ul style="list-style-type: none"> Budowa zbiornika retencyjnego zlewnia z ul. Bohaterów Monte Cassino – PKP – ul. Stołeczna Osiedle Antoniuk: <ul style="list-style-type: none"> Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie ulic: Dębowej i Cedrowej Osiedle Dziesięciny I: <ul style="list-style-type: none"> Budowa zbiornika retencyjnego – ul. Gen. J. Hallera / Świętokrzyska Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie skrzyżowania ulic Świętokrzyskiej i Gen. J. Hallera przy ogrodach działkowych Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Budowa kanalizacji deszczowej w obszarze rewitalizacji (projekt jest komplementarny z projektem: Usprawnienie połączenia pomiędzy osiedlami Centrum i Białostoczek) Budowa zbiorników retencyjnych poza obszarem rewitalizacji Budowa kanalizacji deszczowej – poza obszarem rewitalizacji Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Stan techniczny budynków	Budynki niskoemisyjne na km ²		+	+	+	+		Osiedle Bema: <ul style="list-style-type: none"> Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 7 Osiedle Sienkiewicza: <ul style="list-style-type: none"> Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku,
	Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 rokiem na km ²	+	+					
	Komunalne budynki mieszkalne w Białymstoku niewyposażone w centralne ogrzewanie	+	+	+		+		

Zdiagnozowane problemy		Przydworcowe	Centrum	Antoninek	Bema	Sienkiewicza	Dziesięciny I	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
								<ul style="list-style-type: none"> Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 42 Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (ciepłych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 90. Komplementarność problemowa- Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych dla Podobszaru II

Zdiagnozowane problemy		Skorupy	Dojlidy	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Korzystający z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	+	+	Osiedle Dojlidy: <ul style="list-style-type: none"> Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Dojlidy Rewaloryzacja Parku Lubomirskich w Białymstoku Kulturalny Dom Spotkań Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenal oraz zagospodarowanie fragmentu bulwaru nad rzeką białą pomiędzy ulicami: Świętojańską i Elektryczną w Białymstoku Adaptacja zabytkowego obiektu na cele kultury - siedzibę domu kultury „ŚRÓDMIEŚCIE” Adaptacja i rozbudowa zabytkowego obiektu na siedzibę Galerii im. Sienkiewicza, BTL - przestrzeń kreatywna Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku Mini bazariki osiedlowe i punkty wymiany towarów Przewóz Osób Niepełnosprawnych w systemie mikrobusem. Zwiększenie dostępności przez osoby niepełnosprawne do przewozów Oprócz wyżej wymienionych projektów inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2
	Bezrobocie	+	+	
	Ubóstwo	+	+	
	Niepełnosprawność		+	
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	+	+	
	Długotrwała choroba		+	
	Alkoholizm	+	+	
	Narkomania			
	Przemoc w rodzinie		+	
	Liczba osób objętych pomocą społeczną- zasiłek stały na 1000 mieszkańców	+	+	
Bezrobocie	Bezrobotni na 1000 mieszkańców osiedla	+	+	
	Bezrobotni do 25 roku życia		+	
	Powyżej 50 roku życia	+	+	
	Bezrobotni bez kwalifikacji	+	+	
Seniorzy	Duża liczba aktywnych seniorów na 1000 mieszkańców			

Zdiagnozowane problemy		Skorupy	Dojłdy	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
	Liczba osób 65 + korzystający z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców		+	
Bezdomność		+	+	
Aktywność mieszkańców	Frekwencja wyborcza	+	+	
Edukacja	Gorsze wyniki egz. gimnazjalnego	+	+	Osiedle Skorupy: <ul style="list-style-type: none"> Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 28, ul. Warmińska 55 Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów na obszarze rewitalizacji Budowa żłobka na osiedlu Wygoda Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2
	Gorsze wyniki spr. szóstoklasisty		+	
	Uczniowie z problemami wychowawczymi	+		
	Uczniowie nie otrzymujący promocji do następnej klasy	+		
Bezpieczeństwo	Kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów		+	Cały podobszar: <ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja osiedli poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - monitoring wizyjny. Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2
	Bójki, rozboje, pobicia	+	+	
	Przemoc domowa	+		
Przedsiębiorczość	Liczba nowozarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla	+		Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2
Zanieczyszczenia	Stężenia poszczególnych zanieczyszczeń pochodzących z emisji łącznej w strefie aglomeracji białostockiej	+		Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (ciepłych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2 Realizacja projektów/przedsięwzięć na obiektach zawierających wyroby azbestowe będzie zakłada ich usunięcie
	Powierzchnia miejsc występowania wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km ² osiedla	+	+	
Żłobki		+	+	<ul style="list-style-type: none"> Budowa żłobka na osiedlu Wygoda Oprócz wyżej wymienionych projektów inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.

Zdiagnozowane problemy		Skorupy	Dojły	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Usługi społeczno-kulturalne skierowane do mieszkańców	Liczba instytucji kultury na km ² powierzchni osiedla	+	+	
	Liczba obiektów sportowych na km ² powierzchni osiedla	+	+	
	Liczba placówek opieki zdrowotnej km ² powierzchni osiedla	+	+	
Infrastruktura techniczna	Niedobór infrastruktury technicznej-wszystkie media	+	+	<p>Osiedle Skorupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> Budowa zbiornika retencyjnego – zlewnia z ul. Korzeniowskiego przed ogrodami działkowymi <p>Cały podobszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> Budowa kanalizacji deszczowej w obszarze rewitalizacji (projekt jest komplementarny z projektem: Usprawnienie połączenia pomiędzy osiedlami Centrum i Białostoczek) Budowa zbiorników retencyjnych poza obszarem rewitalizacji Budowa kanalizacji deszczowej – poza obszarem rewitalizacji Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Stan techniczny budynków	Budynki niskoemisyjne na km ²		+	<p>Cały podobszar rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (ciepłych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
	Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 rokiem na km ²	+		
	Komunalne budynki mieszkalne w Białymstoku niewyposażone w centralne ogrzewanie	+	+	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 91. Komplementarność problemowa- Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych dla Podobszaru III

Zdiagnozowane problemy		Starosielce	Projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne
Korzystający z pomocy społecznej	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	+	Osiedle Starosielce: <ul style="list-style-type: none"> „Sąsiedzka pomoc wzajemna” – mikroinicjatywa „Historia Starosielc w Galerii Grafitti” „Centrum Aktywności Lokalnej na terenie Starosielc jako narzędzie rozwiązywania problemów społecznych.” Klub osiedlowy „Razem” przy ul. Barszczańskiej 5 Budowa parku przy ul. Szkolnej STAROTEKA- biblioteka multimedialna, formalnie filia biblioteczna Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> Przebudowa budynku starej elektrowni na potrzeby Galerii Arsenal oraz zagospodarowanie fragmentu bulwaru nad rzeką białą pomiędzy ulicami: Świętojańską i Elektryczną w Białymstoku Adaptacja zabytkowego obiektu na cele kultury - siedzibę domu kultury „ŚRÓDMIEŚCIE” Adaptacja i rozbudowa zabytkowego obiektu na siedzibę Galerii im. Sienkiewicza, BTL - przestrzeń kreatywna Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku Podwórkowe Centrum Edukacji i Dialogu Społecznego – ławeczka Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów Przewóz Osób Niepełnosprawnych w systemie mikrobusem. Zwiększenie dostępności przez osoby niepełnosprawne do przewozów Oprócz wyżej wymienionych projektów inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
	Bezrobocie	+	
	Ubóstwo	+	
	Niepełnosprawność	+	
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	+	
	Długotrwała choroba	+	
	Alkoholizm	+	
	Narkomania	+	
	Przemoc w rodzinie	+	
	Liczba osób objętych pomocą społeczną- zasiłek stały na 1000 mieszkańców	+	
	Bezrobotni na 1000 mieszkańców osiedla	+	
Bezrobocie	Bezrobotni do 25 roku życia	+	
	Powyżej 50 roku życia	+	
	Bezrobotni bez kwalifikacji	+	
Seniorzy	Duża liczba aktywnych seniorów na 1000 mieszkańców		
	Liczba osób 65 + korzystający z pomocy społecznej w roku 2015 na 1000 mieszkańców	+	
Bezdomność		+	
Aktywność mieszkańców	Frekwencja wyborcza	+	
Bezpieczeństwo	Kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów	+	Osiedle Starosielce: <ul style="list-style-type: none"> „Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na osiedlu przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej” Cały podobszar: <ul style="list-style-type: none"> Rewitalizacja osiedli poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - monitoring wizyjny. Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
	Bójki, rozboje, pobicia	+	
	Przemoc domowa	+	

Przedsiębiorczość	Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla	+	Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów • Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Zanieczyszczenia	Stężenia poszczególnych zanieczyszczeń pochodzących z emisji łącznej w strefie aglomeracji białostockiej	+	Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (cieplnych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok • Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2 • realizacja projektów/przedsięwzięć na obiektach zawierających wyroby azbestowe będzie zakłada ich usunięcie
	Powierzchnia miejsc występowania wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km ² osiedla	+	
Usługi społeczno-kulturalne skierowane do mieszkańców	Żłobki	+	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa żłobka na osiedlu Wygoda • Oprócz wyżej wymienionych projektów inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
	Liczba instytucji kultury na km ² powierzchni osiedla	+	
	Liczba obiektów sportowych na km ² powierzchni osiedla	+	
	Liczba placówek opieki zdrowotnej km ² powierzchni osiedla	+	
Infrastruktura techniczna	Niedobór infrastruktury technicznej- wszystkie media	+	Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Budowa kanalizacji deszczowej w obszarze rewitalizacji • Budowa zbiorników retencyjnych poza obszarem rewitalizacji • Budowa kanalizacji deszczowej – poza obszarem rewitalizacji • Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
Stan techniczny budynków	Budynki niskoemisyjne na km ²	+	Osiedle Starosielce: <ul style="list-style-type: none"> • „Historia Starosielc w Galerii Graffiti” Cały podobszar rewitalizacji: <ul style="list-style-type: none"> • Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (cieplnych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok • Inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne opisane w podrozdziale 15.2.
	Budynki mieszkalne wybudowane przed 1970 rokiem na km ²		
	Komunalne budynki mieszkalne w Białymstoku niewyposażone w centralne ogrzewanie		

Źródło: Opracowanie własne

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisują się w kierunki działań wynikające z dokumentów strategicznych miasta m.in.: Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Realizacja zakładanych celów i kierunków działań będzie wymagała ścisłej współpracy partnerów z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego. Dlatego też konieczne jest określenie odpowiednich procedur

i struktury wdrażania Programu oraz umieszczenie tej struktury w systemie zarządzania w mieście – zapewnienie tego oznacza spełnienie zasady **komplementarności proceduralno-instytucjonalnej**. Szczegółowy opis systemu realizacji Programu rewitalizacji znajduje się w rozdziale 19.

Komplementarność międzyokresowa wiąże się z oceną i zebraniem doświadczeń z realizacji projektów w ramach perspektywy na lata 2007-2013. Obecnie realizowane projekty mogą stanowić uzupełnienie, dopełnienie projektów z poprzedniej perspektywy (jeśli takie działanie w większym stopniu przyczyni się do przezwyciężania zidentyfikowanych problemów). Poprzedni program rewitalizacji miasta Białegostoku (Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Białegostoku) obejmował swoim zasięgiem:

- Obszar ścisłego centrum miasta graniczący z Pałacem Branickich i wzdłuż ulicy Lipowej,
- Obszar pomiędzy ul. Poleską, Al. Piłsudskiego i ul. Sienkiewicza,
- Osiedle Kopernika.

Obszar ten w znaczącym stopniu nie wchodzi w obecnie wyznaczony obszar rewitalizacji. Działania, które wówczas zostały wskazane jako kluczowe w dużej mierze związane były z przedsięwzięciami infrastrukturalnymi (poprawa stanu infrastruktury drogowej, transportu publicznego, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych, poprawa jakości tkanki mieszkaniowej). Przedsięwzięcia infrastrukturalne realizowane m.in. na osiedlu Centrum w obecnej perspektywie mogą być uzupełnione o działania społeczne tzw. „miękkie”.

W poprzedniej perspektywie finansowej Miasto Białystok realizowało także projekty finansowane ze środków europejskich, których charakter wpisuje się w działania rewitalizacyjne i nawiązuje do zaplanowanych celów i kierunków działań. Miasto we współpracy ze szkołami zrealizowało 58 projektów w obszarze edukacji. Były to projekty zarówno infrastrukturalne jak i dotyczące rozwoju oferty zajęć dla dzieci i młodzieży, a także wzmacniania roli szkolnictwa zawodowego w procesie edukacji. Działania te stanowią nawiązanie do celów strategicznych i operacyjnych wpisanych do Programu rewitalizacji takich jak:

Cel strategiczny 1. Wysoki stopień spójności społecznej i spełnienia potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji

Cel operacyjny 1.4. Wysoka jakość i dostępność opieki nad dziećmi oraz oświaty i edukacji

Cel strategiczny 2. Zaktywizowane zawodowo społeczeństwo i rozwinięty pod względem gospodarczym obszar rewitalizacji

Cel operacyjny 2.1 Wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, w szczególności kierunek działań: Rozwijanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży

Cel strategiczny 3. Zapewnione wysokiej jakości warunki życia mieszkańców

Cel operacyjny 3.1 Infrastruktura społeczna dostosowana do potrzeb mieszkańców oraz działających organizacji pozarządowych, w szczególności kierunek działań: przeprowadzenie renowacji, kompleksowych remontów oraz doposażenia obiektów instytucji publicznych (oświatowych, pomocowych i innych).

Realizowane były również projekty z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jak: *Aktywność kluczem do sukcesu*, *Cyfrowy Białystok - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Białegostoku* wpisujące się w cel strategiczny 1 Wysoki stopień spójności społecznej i spełnienia potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji cel operacyjny 1.2 Skuteczne przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców.

Jedenaście realizowanych projektów dotyczyło poprawy infrastruktury komunikacyjnej i transportu publicznego. Efekty tych działań mogą być wykorzystane w przy wdrażaniu celu strategicznego 3 Zapewnione wysokiej jakości warunki życia mieszkańców, cel operacyjny 3.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej zdegradowanych obszarów miasta.

Na liście zrealizowanych projektów znalazły się również te dotyczące poprawy warunków do rozwoju oferty sportowo-rekreacyjnej: *Rewaloryzacja Barokowego Ogrodu Branickich w Białymstoku - Etap I*, *Modernizacja Ośrodka Sportów Wodnych Dojlidy w Białymstoku*, które wiążą się z celem strategicznym 3 Zapewnione wysokiej jakości warunki życia mieszkańców, cel operacyjny 3.5 Atrakcyjna przestrzeń publiczna służąca wszystkim aktorom miasta.

Ważnym aspektem zapewnienia komplementarności Programy jest także **komplementarność źródeł finansowania**, która oznacza zastosowanie takiego mechanizmu łączenia finansowania z różnych funduszy, które pozwoli na uniknięcie ryzyka podwójnego finansowania. Oznacza to również uwzględnienie w źródłach finansowania zarówno środków publicznych (budżet miasta, kraju, UE), a także środków prywatnych. Źródła finansowania zostały określone i przypisane do poszczególnych przedsięwzięć w rozdziale 17. Indykatywne ramy finansowe.

17. Indykatywne ramy finansowe

Zgodnie z przyjętymi założeniami Program Rewitalizacji jest dokumentem wieloletnim. Ideą programu jest nawiązanie współpracy różnych podmiotów (instytucji miejskich, mieszkańców, organizacji pozarządowych, firm prywatnych) w zakresie realizacji projektów rewitalizacyjnych jak również w zakresie ich finansowania. Dlatego program zakłada wykorzystanie różnych źródeł finansowania projektów przy znacznym udziale środków publicznych (środki własne miasta i jednostek miejskich, fundusze zewnętrzne).

Wstępne założenia wykorzystania środków finansowych przy realizacji projektów rewitalizacyjnych zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 91. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania				
		pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (m.in. z budżetu miasta)	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy unijnych	pochodzące z innych źródeł	SUMA
1.	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z rozbudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu	100 000,00	0,00	1 900 000,00 (EFRR)	0,00	2 000 000,00
2.	Remont i modernizacja budynku przy ul. Ciepłej 4	300 000,00	0,00	5 700 000,00 (EFRR)	0,00	6 000 000,00
3.	Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku realizowany etapami	50 000 000,00	0,00	150 000 000,00 (EFRR)	0,00	200 000 000,00
4.	Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na Osiedlu Bema w Białymstoku	150 000,00	0,00	2 850 000,00 (EFRR)	0,00	3 000 000,00
5.	Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących	125 000,00	0,00	2 375 000,00 (EFRR- 2 137 500,00, EFS-237 500,00)	0,00	2 500 000,00

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania				
		pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (m.in. z budżetu miasta)	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy unijnych	pochodzące z innych źródeł	SUMA
6.	Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych	170 000,00	0,00	3 230 000,00 (EFRR- 2 907 000,00, EFS- 323 000,00)	0,00	3 400 000,00
7.	Centrum Aktywności Lokalnej na Włókienniczej	600 000,00	0,00	2 400 000,00 (EFRR)	0,00	3 000 000,00
8.	Aktywny Antoniuk	40 000,00	0,00	760 000,00 (EFRR- 684 000,00, EFS- 76 000,00)	0,00	800 000,00
9.	Dawna Misja Barbikańska centrum życia kulturalnego	100 000,00	0,00	1 900 000,00 (EFRR- 1 710 000,00, EFS- 190 000,00)	0,00	2 000 000,00
10.	STAROTEKA - biblioteka multimedialna, formalnie filia biblioteczna	150 000,00	0,00	2 850 000,00 (EFRR)	0,00	3 000 000,00
11.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej Nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku	75 000,00	0,00	1 425 000,00 (EFRR)	0,00	1 500 000,00
12.	Dom Sąsiedzki „Na Rocha”	33 000,00	0,00	187 000,00 (EFRR- 176 000,00, EFS-11 000,00)	0,00	220 000,00
13.	Dostosowanie budynku przy ulicy św. Rocha 3 do potrzeb osób niepełnosprawnych	10 800,00	0,00	61 200,00 (EFRR)	0,00	72 000,00
14.	Budowa zbiornika retencyjnego zlewnia z ul. Bohaterów Monte Cassino – PKP – ul. Stołeczna	105 000,00	0,00	595 000,00 (EFRR)	0,00	700 000,00
15.	Zielone podwórka w Centrum Białegostoku - modernizacja istniejących i zagospodarowanie nowych terenów zieleni urządzonej	720 000,00	0,00	4 080 000,00 (EFRR)	0,00	4 800 000,00

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania				
		pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (m.in. z budżetu miasta)	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy unijnych	pochodzące z innych źródeł	SUMA
16.	„Bądź najlepszy, bądź aktywny”	675,00	0,00	3 825,00 (EFS)	0,00	4 500,00
17.	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Antoniuk	60 000,00	0,00	340 000,00 (EFRR)	0,00	400 000,00
18.	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie ulic: Dębowej i Cedrowej	150 000,00	0,00	850 000,00 (EFRR)	0,00	1 000 000,00
19.	Klub Seniora	19 500,00	0,00	110 500,00 (EFRR-104 000,00, EFS-6 500,00)	0,00	130 000,00
20.	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 7	277 500,00	0,00	1 572 500,00 (EFRR)	0,00	1 850 000,00
21.	„Aktywny Senior” – kawiarenka z salą rehabilitacyjną	45 000,00	0,00	255 000,00 (EFRR-240 000,00, EFS-15 000,00)	0,00	300 000,00
22.	„Święto Sąsiadów” – coroczna impreza edukacyjno-kulturalna	3 000,00	0,00	17 000,00 EFS	0,00	20 000,00
23.	Budowa zbiornika retencyjnego – ul. Gen. J. Hallera / Świętokrzyska	45 000,00	0,00	255 000,00 (EFRR)	0,00	300 000,00
24.	Budowa zbiornika retencyjnego w rejonie skrzyżowania ulic Świętokrzyskiej i Gen. J. Hallera przy ogrodach działkowych	120 000,00	0,00	680 000,00 (EFRR)	0,00	800 000,00
25.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 28, ul. Warmińska 55	975 000,00	0,00	5 525 000,00 (EFRR-5 200 000,00, EFS-325 000,00)	0,00	6 500 000,00
26.	Budowa zbiornika retencyjnego – zlewnia z ul. Korzeniowskiego przed ogrodami działkowymi	90 000,00	0,00	510 000,00 (EFRR)	0,00	600 000,00

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania				
		pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (m.in. z budżetu miasta)	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy unijnych	pochodzące z innych źródeł	SUMA
27.	Biblioteka bez barier - modernizacja i rozszerzenie funkcji biblioteki służącej mieszkańcom osiedla Dojlidy	60 000,00	0,00	340 000,00 (EFRR)	0,00	400 000,00
28.	„Sąsiedzka pomoc wzajemna ” – mikroinicjatywa samopomocowa	652,50	0,00	3 697,50 (EFS)	0,00	4 350,00
29.	„Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na osiedlu przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej”	42 000,00	0,00	238 000,00 (EFRR)	0,00	280 000,00
30.	„Historia Starosielec w Galerii Grafitti”	15 000,00	0,00	85 000,00 (EFS)	0,00	100 000,00
31.	„Centrum Aktywności Lokalnej na terenie Starosielec jako narzędzie rozwiązywania problemów społecznych.”	12 000,00	0,00	68 000,00 (EFS)	0,00	80 000,00
32.	Klub osiedlowy „Razem” przy ul. Barszczańskiej 5	15 000,00	0,00	85 000,00 (EFS)	0,00	100 000,00
33.	Budowa parku przy ul. Szkolnej	270 000,00	0,00	1 530 000,00 (EFRR)	0,00	1 800 000,00
34.	Mini bazarki osiedlowe i punkty wymiany towarów	15 000,00	0,00	85 000,00 (EFRR)	0,00	100 000,00
35.	Podwórkowe Centrum Edukacji i Dialogu Społecznego – ławeczka	30 000,00	0,00	170 000,00 (EFRR-160 000,00, EFS-10 000,00)	0,00	200 000,00
36.	Kulturalny Dom Spotkań	27 000,00	0,00	153 000,00 (EFRR-144 000,00, EFS-9 000,00)	0,00	180 000,00
37.	Budowa kanalizacji deszczowej w obszarze rewitalizacji	2 400 000,00	0,00	13 600 000,00 (EFRR)	0,00	16 000 000,00

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Indykatywne środki finansowe w ramach programu rewitalizacji z podziałem na źródła finansowania				
		pochodzące ze źródeł krajowych publicznych (m.in. z budżetu miasta)	pochodzące ze źródeł prywatnych	pochodzące z funduszy unijnych	pochodzące z innych źródeł	SUMA
38.	Instalowanie źródeł energii odnawialnej, w szczególności źródeł solarnych (cieplnych i fotowoltaicznych) na obiektach użyteczności publicznej oraz w indywidualnych budynkach mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach rewitalizacji na terenie miasta Białystok	666 000,00	0,00	3 774 000,00 (EFRR)	0,00	4 440 000,00
39.	Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów w Mieście Białystok	450 000,00	0,00	2 550 000,00 (EFS)	0,00	3 000 000,00
40.	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 14	150 000,00	0,00	850 000,00 (EFRR)	0,00	1 000 000,00
41.	Rozbudowa Przedszkola Samorządowego nr 31	480 000,00	0,00	2 720 000,00 (EFRR)	0,00	3 200 000,00
42.	Rewitalizacja osiedli poprzez podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców - monitoring wizyjny.	150 000,00	0,00	850 000,00 (EFRR)	0,00	1 000 000,00
43.	Termomodernizacja Przedszkola Samorządowego Nr 42	247 500,00	0,00	1 402 500,00 (EFRR)	0,00	1 650 000,00
	RAZEM	59 494 627,50	0,00	218 936 222,50 (EFRR- 214 920 700,00, EFS- 4 015 522,50)	0,00	278 430 850,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zgłoszonych kart projektów

* Szacowany koszt zaproponowany przez Wykonawcę opracowania

W przypadku projektów uzupełniających, o których mowa w podrozdziale 15.2 programu szacunkowa wartość ich realizacji wynosi 98 040 000 złotych, z czego środki funduszy europejskich stanowić będą 78 432 000 złotych (zakładając uśrednione dofinansowanie w wysokości 80%), zaś środki krajowe (w tym z budżetu miasta – 19 608 000 złotych).

18. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie miasta w proces rewitalizacji

---

Zasada partnerstwa i partycypacji

Jedną z głównych zasad, na których opierać powinien się każdy program rewitalizacji jest zasada partnerstwa i partycypacji. Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. *prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.*

Interesariusze Programu Rewitalizacji

Interesariuszami Programu rewitalizacji są przede wszystkim:

- a) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- b) pozostali mieszkańcy miasta,
- c) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze miasta działalność gospodarczą,
- d) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze miasta działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- e) przedstawiciele jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych,
- f) organy władzy publicznej,
- g) podmioty, inne niż wymienione w powyższym punkcie, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

W procesie rewitalizacji ważne jest, aby poziom natężenia partycypacji, czy stopień zaangażowania interesariuszy Programu, wzrastał od znikomego przejawiającego się wyłączenie informowaniem strony społecznej o podejmowanych działaniach poprzez średni poziom natężenia, który poza informowaniem zawiera w sobie element konsultacji, czyli dostarczania wypracowanych rezultatów i zbierania uwag oraz opinii na ich temat, do wysokiego poziomu natężenia partycypacji, czyli współdecydowania i współdziałania strony społecznej z władzą lokalną i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi działającymi na obszarze.

Mechanizmy włączania interesariuszy Programu na poszczególnych etapach procesu rewitalizacji

Interesariusze Programu Rewitalizacji byli zachęceni do włączenia się do prac nad dokumentem już na etapie prowadzonej **delimitacji obszaru**. Pierwszym elementem było zbieranie opinii mieszkańców w formie badania ankietowego, którego celem było zidentyfikowanie obszarów problemowych występujących na terenie miasta oraz poznanie potrzeb rewitalizacyjnych.

Badanie przeprowadzono na próbie 3000 mieszkańców Białegostoku. Badanie realizowane było w dniach 10.10.2016-28.10.2016. Ankieterzy realizowali badanie na osiedlach mieszkalnych w dniach: 21-23 października w godz. 10:00-18:00 oraz 27-28 października w godz. 12:00-18:00 na Rynku Kościuszki oraz w okolicach skrzyżowania ul. Sienkiewicza i al. Piłsudskiego.

Po wstępnym **wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji** został zorganizowany warsztat strategiczno-diagnostyczny. Warsztat odbył się 9 listopada 2016 r. o godz. 17.00 w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku. Celem warsztatu było zaprezentowanie wstępnych wyników analiz dotyczących wyznaczonych obszarów zdegradowanych, skonsultowanie wyników badań i analiz z interesariuszami Programu Rewitalizacji oraz zidentyfikowanie mocnych i słabych stron wskazanego obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w trzech grupach:

- zespół 1. sfera społeczna
- zespół 2. sfera gospodarcza
- zespół 3. sfera przestrzenno-funkcjonalna.

Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i mocnych stron obszaru w danym podsystemie.

W dniach 7-16 listopada 2016 r. wszystkie zainteresowane osoby mogły również zgłosić swoje uwagi do projektu **diagnozy społeczno-gospodarczej** oraz propozycji wskaźników delimitacji za pomocą formularza CAWI. Robocza diagnoza została opublikowana na stronie bialystok.badanie.net wraz z formularzem zgłaszania uwag.

Kolejnym działaniem mającym na celu włączenie społeczne do prac nad dokumentem było przedstawienie założeń projektu oraz zachęcenie do zgłaszania propozycji projektów rewitalizacyjnych podczas kawiarenki obywatelskiej organizowanej przez Federację Organizacji Pozarządowych Miasta Białystok. Spotkanie odbyło się 30 listopada 2016 r. o godz. 16.00.

Wszystkie spotkania miały charakter otwarty i mogła w nich wziąć udział każda zainteresowana osoba.

Na etapie **opracowywania części projekcyjnej** dokumentu zostały zorganizowane spotkania na każdym z podobszarów rewitalizacji. Łącznie, w dniach 5-9 grudnia 2016 r. zostało przeprowadzonych dziewięć spotkań warsztatowo-konsultacyjnych, których celem było pogłębienie charakterystyki podobszarów oraz określenie potrzeb i działań rewitalizacyjnych na poszczególnych podobszarach. Podczas pracy warsztatowej uczestnicy pracowali w grupach. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy odpowiadali na pytania

dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu.

W dniach 12.12.2016 r. – 6.01.2017 r. wszystkie zainteresowane osoby mogły również **zgłosić swój pomysł na rewitalizację**. W tym celu udostępniony został formularz karty projektu. Kartę w wersji papierowej można było pobrać i złożyć:

- ul. Słonimska 1 (Budynek Urzędu Miejskiego w Białymstoku),
- ul. Branickiego 3/5 (Budynek Urzędu Miejskiego w Białymstoku),
- ul. Lipowa 16 (Punkt Personalizacji Kart Miejskich BKM),
- ul. Składowa 11 (Budynek Urzędu Miejskiego w Białymstoku),
- ul. Nowy Świat 4 (Biuro Strefy Płatnego Parkowania, Punkt Kasowy).

Istniała również możliwość pobrania i złożenia karty w wersji elektronicznej ze strony http://www.bialystok.pl/pl/dla_mieszkancow/rewitalizacja/ i wysyłając na adres e-mail: rewitalizacja@eu-consult.pl

Po opracowaniu Programu rewitalizacji zostały przeprowadzone **konsultacje społeczne** dokumentu. W ramach konsultacji udostępniony został projekt dokumentu wraz z formularzem zgłaszania uwag oraz została przeprowadzona debata podsumowująca proces konsultacji społecznych. Podczas debaty zostały podsumowane wszystkie działania podjęte w ramach prac nad Programem Rewitalizacji. Ponadto zaprezentowane zostały główne założenia Programu. Każdy z uczestników miał możliwość zgłoszenia swoich uwag i opinii.

W celu jak najszerszego włączenia interesariuszy w prace nad Programem zastosowane zostały następujące **działania informacyjno-promocyjne** podsumowane w poniższej tabeli.

Tabela 92. Działania promocyjno-informacyjne

Etap	Działanie	Data	Zakres/grupa docelowa
Opracowanie diagnozy i wyznaczenie obszarów zdegradowanych	Spoty telewizyjne 10x15 s	6.11.2016 – 8.11.2016	Całe miasto, mieszkańcy
	Plakaty w autobusach promujące warsztat strategiczno-diagnostyczny	do 16.11.2016	Całe miasto, mieszkańcy
	200 szt. plakatów A3	18.10.2016 – 9.11.2016	Całe miasto, mieszkańcy
	Mailing do interesariuszy	31.10.2016	Wybrani losowo przedsiębiorcy, jednostki porządkowe: policja, straż miejska, straż pożarna; placówki edukacyjne: przedszkola, żłobki, szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne (licea, szkoły zawodowe), szkoły dla dorosłych;

Etap	Działanie	Data	Zakres/grupa docelowa
Opracowanie części projekcyjnej Programu rewitalizacji (część I)			uczelnie wyższe; instytucje pozaszkolne: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Samorządowe Ognisko Baletowe w Białymstoku itp.; Radni osiedlowi, Radni miasta Białystok; organizacje pozarządowe.
	135 szt. plakatów A3	28.11.2016 – 09.12.2016	Obszar rewitalizacji
	900 szt. ulotek A6	28.11.2016 – 09.12.2016	Obszar rewitalizacji
	100 szt. plakatów A3	01.12.2016 – 06.01.2017	Obszar rewitalizacji
	Plakaty w autobusach promujące zbieranie kart projektów	do 6.01.2017	Obszar rewitalizacji
Opracowanie części projekcyjnej Programu rewitalizacji (część II)	Mailing do interesariuszy	01.12.2016	Wybrani losowo przedsiębiorcy, jednostki porządkowe: policja, straż miejska, straż pożarna; placówki edukacyjne: przedszkola, żłobki, szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne (licea, szkoły zawodowe), szkoły dla dorosłych; uczelnie wyższe; instytucje pozaszkolne: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Samorządowe Ognisko Baletowe w Białymstoku itp.; Radni osiedlowi, Radni miasta Białystok; organizacje pozarządowe.
	100 szt. plakatów A3 promujących ankietę CAWI	27.01.2017- 27.02.2017	Całe miasto, mieszkańcy
	Plakaty w autobusach promujące ankietę CAWI)	27.01.2017- 21.02.2017	Całe miasto, mieszkańcy
	Spoty telewizyjne 30x15 s (promujące debatę oraz ankietę CAWI)	11.02.2017 – 21.02.2017	Całe miasto, mieszkańcy
	Mailing do interesariuszy (debata)	14.02.2017	Wybrani losowo przedsiębiorcy, jednostki porządkowe: policja, straż miejska, straż pożarna; placówki edukacyjne: przedszkola, żłobki, szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne (licea,

Etap	Działanie	Data	Zakres/grupa docelowa
			szkoły zawodowe), szkoły dla dorosłych; uczelnie wyższe; instytucje pozaszkolne: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Samorządowe Ognisko Baletowe w Białymstoku itp.; Radni osiedlowi, Radni miasta Białystok; organizacje pozarządowe.

Źródło: Opracowanie własne

Poza działaniami na etapie opracowywania Programu rewitalizacji istotny jest także udział strony społecznej na etapie wdrażania i monitorowania rezultatów Programu rewitalizacji. Ten udział może przejawiać się m.in. wspólną realizacją projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgodnie z zasadą partnerstwa. Realizacja wspólnych przedsięwzięć między samorządem lokalnym, a organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi będzie realizowana poprzez nawiązywanie partnerstw, których inicjatorem może być zarówno Miasto jak i poszczególni interesariusze Programu.

Ważnym elementem związanym z włączaniem mieszkańców jest zaplanowanie w ramach Programu Rewitalizacji jednego z kierunków działań, który będzie służył zwiększeniu stopnia komunikacji poprzez rozwój form dialogu i komunikacji społecznej, wprowadzanie nowych form i narzędzi komunikacji oraz konsultacji, prowadzenia akcji informacyjnych.

W związku z tym przewiduje się na etapie wdrażania Programu rewitalizacji następujących działań przyczyniających się do zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnej m.in.:

- 1) Zamieszczanie informacji dotyczących procesu rewitalizacji na stronie miasta Białegostoku.
- 2) Upublicznianie informacji nt. realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz aktualizowanie danych dotyczących postępów prac, osiąganych rezultatów.
- 3) Publikowanie informacji zachęcających do włączenia się w realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także możliwości i sposobów zaangażowania się w dane przedsięwzięcie.
- 4) Identyfikowanie liderów lokalnych oraz wspieranie rozwoju podejmowanych inicjatyw lokalnych.
- 5) Organizowanie spotkań, które będą przyjmowały formę wspólnych działań sąsiedzkich. Inicjowanie akcji, które w dalszej perspektywie czasu będą kontynuowane przez samych mieszkańców.
- 6) Zwiększenie zakresu konsultacji dotyczącej proponowanej oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej z szerokim gronem odbiorców.
- 7) Promowanie i upublicznianie pomysłów na działania o charakterze rewitalizacyjnym zgłoszone przez mieszkańców.
- 8) Utworzenie bazy potencjalnych partnerów społeczno-gospodarczych oraz banku pomysłów rewitalizacyjnych.

Społeczność lokalna powinna mieć również możliwość bieżącego śledzenia efektów procesu, w który się angażowała, dlatego ważne jest włączenie mieszkańców i innych interesariuszy w proces monitorowania i oceny rezultatów Programu rewitalizacji. W związku z tym przewiduje się realizację następujących działań:

- 1) Prowadzenie monitoringu umożliwiającego analizowanie zachodzących zmian wynikających z realizacji Programu rewitalizacji.
- 2) Upublicznianie sprawozdań z prowadzonego monitoringu i oceny rezultatów Programu Rewitalizacji, co przyczyniać się będzie do zwiększenia jawności i przejrzystości realizowanych działań.
- 3) Badanie opinii mieszkańców nt. realizowanego procesu.
- 4) Organizację spotkań podsumowujących realizację poszczególnych etapów Programu Rewitalizacji.

W załączniku nr 1 znajdują się raporty z przeprowadzonych działań partycypacyjnych.

19. System realizacji (wdrażania) Programu rewitalizacji

Rewitalizacja to kompleksowy proces łączący w sobie działania z różnych sfer, ale jednocześnie wymagający zaangażowania wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz osób, w których kompetencji leży wykonywanie działań związanych z przygotowaniem, wdrażaniem i monitorowaniem Programu rewitalizacji. Dlatego też ważnym elementem jest zaplanowanie spójnego i efektywnego systemu zarządzania, który pozwoli na osiągnięcie zakładanych rezultatów.

Jednocześnie należy pamiętać, że Program rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych. Jak zostało wskazane w rozdziale 2 konieczność opracowania Programu rewitalizacji wpisuje się w zakładane cele Strategii Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus. Przyjęte w Programie rewitalizacji cele i kierunki działań są spójne z tymi przewidzianymi w Strategii, dlatego też system wdrażania Programu rewitalizacji musi uwzględniać system zarządzania przyjęty w przypadku realizacji Strategii.

Zakłada się, że Miasto będzie koordynatorem całego procesu związanego z rewitalizacją. Nie oznacza to, że będzie wyłącznym realizatorem przedsięwzięć. Rola poszczególnych podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji będzie zależała od charakteru podejmowanych działań (realizator działań, oceniający rezultaty działań, użytkownik działań). Struktura zarządzania Programem rewitalizacji została przedstawiona na schemacie.

Za zarządzanie Programem rewitalizacji odpowiedzialny jest Prezydent Miasta Białegostoku, który podejmuje kluczowe decyzje związane z prowadzeniem procesu rewitalizacji. Wszystkie operacyjne działania związane z wdrażaniem i monitorowaniem Programu zlecane będą przez Prezydenta Pełnomocnikowi/Koordynatorowi ds. rewitalizacji, który będzie kierował specjalnie wydzieloną w strukturach Urzędu Miejskiego komórką ds. koordynowania, wdrażania, nadzorowania i monitorowania Programu rewitalizacji.

W strukturze zarządzania powinien być powołany Zespół opiniująco-doradczy, któremu będzie przewodniczył I Zastępca Prezydenta podlegający Prezydentowi. Zespół opiniująco-doradczy zastąpi dotychczasowy zespół zadaniowy do spraw koordynacji prac nad przygotowaniem projektu Programu rewitalizacji miasta Białegostoku powołany Zarządzeniem wewnętrznym Nr 4/17 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 17 stycznia 2017 r. Dotychczasowy Zespół składa się z przedstawicieli poszczególnych komórek merytorycznych Urzędu Miejskiego tj.:

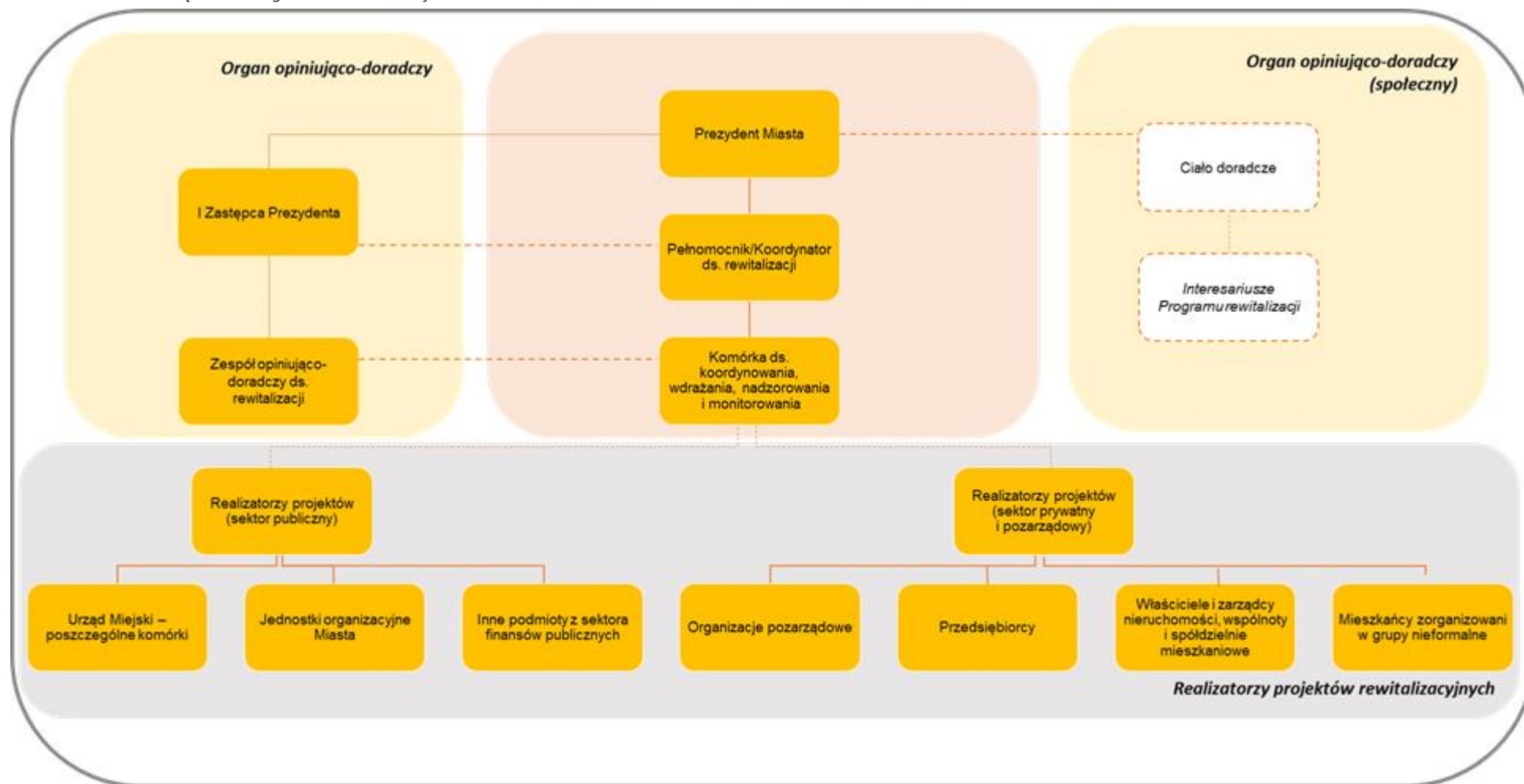
- Departamentu Spraw Społecznych,
- Departamentu Urbanistyki,
- Biura Funduszy Europejskich,
- Departamentu Strategii i Rozwoju,
- Departamentu Kultury, Promocji i Sportu,
- Departamentu Skarbu,
- Biura Prawnego,

- Biura Zamówień Publicznych,
- Departamentu Komunikacji Społecznej.

W strukturze powinny być wyodrębnione także społeczne organy opiniujące. Z jednej strony są to wszyscy interesariusze Programu zainteresowani procesem rewitalizacji, a z drugiej strony zakłada się powstanie ciała doradczego przy Prezydencie złożonego z przedstawicieli strony społecznej.

Kolejną grupą podmiotów wyodrębnioną w strukturze zarządzania będą podmioty będące realizatorami projektów rewitalizacyjnych. Podmioty te mogą samodzielnie realizować poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacyjne bądź w partnerstwie. Jednocześnie rolą poszczególnych realizatorów jest raportowanie do Komórki ds. koordynowania, wdrażania, nadzorowania i monitorowania Programu rewitalizacji na temat osiągniętych rezultatów poszczególnych projektów, informowanie o postępach i ryzykach związanych z realizacją projektów.

Rysunek 47. Struktura zarządzania Programem rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

W systemie zarządzania wyznaczono trzy główne zadania, w ramach których wskazano działania dla poszczególnych podmiotów w strukturze:

1. Planowanie i realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
2. Monitorowanie i ocena rezultatów Programu rewitalizacji.
3. Upublicznianie rezultatów działań podejmowanych w ramach wdrażania Programu rewitalizacji.

Tabela 93. Matryca zadań w systemie zarządzania Programem rewitalizacji

Funkcja/Etap	Planowanie i realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Monitorowanie i ocena rezultatów Programu rewitalizacji	Upublicznianie rezultatów działań podejmowanych w ramach wdrażania Programu rewitalizacji
Pełnomocnik/ Koordynator ds. rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Identyfikowanie i nawiązywanie współpracy z podmiotami społeczno-gospodarczymi w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Określanie wytycznych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Ustalanie i akceptowanie sposobu realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Koordynowanie współpracy w przypadku realizacji projektów przez różne podmioty 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadzorowanie i kontrolowanie realizowanych projektów pod kątem jakości wykonania, zakładanych terminów i optymalizacji kosztów • Nadzorowanie procesu monitorowania i oceny rezultatów Programu Rewitalizacji • Koordynowanie prac komórki ds. koordynowania, wdrażania i nadzorowania Programu rewitalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Udział w spotkaniach, wydarzeniach mających na celu promowanie i informowanie o rezultatach prowadzonego procesu rewitalizacji • Akceptowanie sprawozdań z realizacji Programu rewitalizacji • Przyjmowanie i analizowanie opinii zgłaszanych przez Zespół opiniująco-doradczy i ciało doradcze ze strony społecznej
Komórka ds. koordynowania, wdrażania, nadzorowania i monitorowania Programu rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Ustalanie szczegółowych harmonogramów realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich aktualizacja • Przygotowanie wniosków o dofinansowanie w przypadku projektów realizowanych przez Urząd Miejski • Pomoc w pozyskaniu dofinansowania ze źródeł zewnętrznych w przypadku projektów realizowanych przez partnerów społeczno-gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> • Pozyskiwanie i przetwarzanie danych dot. realizacji Programu Rewitalizacji • Odpowiadanie za odpowiedni przepływ informacji związanych z Programu Rewitalizacji • Prowadzenie monitoringu wskaźników rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizacji (diagnozowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań informacyjnych związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji i realizowanymi przedsięwzięciami • Prowadzenie aktywnych działań na rzecz zachęcania mieszkańców do zaangażowania i włączenie

Funkcja/Etap	Planowanie i realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Monitorowanie i ocena rezultatów Programu rewitalizacji	Upublicznianie rezultatów działań podejmowanych w ramach wdrażania Programu rewitalizacji
	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynowanie procesu związanego z doradztwem w zakresie prawnym i finansowym w zakresie dot. realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Koordynowanie procesu zamówień publicznych w ramach wdrażanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych • Współpraca z komórkami i jednostkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w realizacji projektów rewitalizacyjnych • Ogłaszanie naborów na zgłaszanie dodatkowych projektów rewitalizacyjnych • Gromadzenie i tworzenie bazy projektów zgłaszanych przez podmioty społeczno-gospodarcze i mieszkańców 	<p>sytuacji problemowych)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie monitoringu realizacji Programu rewitalizacji (gromadzenie i weryfikacja danych, przeprowadzenie badań opinii) • Okresowe przygotowywanie sprawozdań z realizacji Programu rewitalizacji 	<p>się w realizację działań rewitalizacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie strony internetowej/zakładki poświęconej rewitalizacji w Białymstoku
Realizatorzy projektów (sektor publiczny, prywatny i pozarządowy)	<ul style="list-style-type: none"> • Określenie warunków brzegowych realizowanego przedsięwzięcia • Przygotowanie bądź współpraca przy opracowaniu wniosków o dofinansowanie • Realizacja projektu, finansowanie i rozliczanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie wskaźników produktu i rezultatu danego projektu • Systematyczne i terminowe przekazywanie niezbędnych informacji do Pełnomocnika ds. rewitalizacji • Ocena propozycji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie dostępu do informacji stronie społecznej odnośnie do realizowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego • Przygotowywanie niezbędnych informacji odnośnie przedsięwzięcia do umieszczenia na stronie prowadzonej przez Komórkę ds. koordynowania, wdrażania i nadzorowania Programu rewitalizacji

Funkcja/Etap	Planowanie i realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Monitorowanie i ocena rezultatów Programu rewitalizacji	Upublicznianie rezultatów działań podejmowanych w ramach wdrażania Programu rewitalizacji
Zespół opiniująco-doradczy ds. rewitalizacji	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie wsparcia merytorycznego w zakresie swoich kompetencji Komórcie ds. koordynowania, wdrażania, nadzorowania i monitorowania Programu rewitalizacji • Współpraca przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazywanie swoich opinii nt. dokumentów związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji, sprawozdań okresowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Angażowanie się oraz zachęcanie osób ze swojego otoczenia do włączenia się w działania rewitalizacyjne
Ciało doradcze ze strony społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazywanie swoich opinii nt. dokumentów związanych z prowadzonym procesem rewitalizacji, sprawozdań okresowych • Ocena propozycji nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Angażowanie się oraz zachęcanie osób ze swojego otoczenia do włączenia się w działania rewitalizacyjne

Źródło: Opracowanie własne

20. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

---

Bardzo ważnym elementem procesu rewitalizacji jest prowadzenie rzetelnego monitoringu skuteczności wdrażanych działań i podejmowanych projektów. W celu skutecznego przeprowadzenia procesu rewitalizacji, efektywnego wykorzystania zasobów, szczególnie finansowych, niezbędnym jest przeprowadzanie analiz podejmowanych czynności na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej.

System monitoringu wzmocni proces koordynacji wdrażania i zarządzania procesem rewitalizacji jak również przyczyni się do wzrostu poczucia odpowiedzialności za podejmowane działania.

Założeniem systemu monitoringu jest ocena przyjętej logiki interwencji, zgodnie z którą wykorzystywane zasoby mają przyczynić się do wypracowania określonych produktów, przez co zostaną osiągnięte odpowiednie rezultaty.

Monitoring realizacji Programu rewitalizacji będzie oparty na zasadach:

- partnerstwa i wielopodmiotowości: informacje będą pozyskiwane od szerokiego grona interesariuszy programu, reprezentujących różne obszary działania,
- spójności programowej: informacje dotyczą różnych poziomów wdrażania od poszczególnych projektów po dane przedstawiające osiągnięcie założonych celów,
- spójności strategicznej: monitoring będzie spójny z istniejącym w mieście monitoringiem dotyczącym wdrażania dokumentów strategicznych,
- elastyczności: co umożliwia dostosowywanie systemu oceny oraz opracowanych wskaźników do danej sytuacji, zaobserwowanych zmian i powstałych potrzeb,
- ciągłości: co znaczy, że będzie prowadzony w sposób ciągły, w ustalonych przedziałach czasowych,
- łączenia źródeł danych: w systemie monitoringu będą wykorzystywane przede wszystkim dane ilościowe, ale także jakościowe pozwalające na dogłębną interpretację zebranych danych oraz formułowania propozycji zmian.

Działania monitoringu będą się odnosiły do pomiaru wskaźników w kontekście produktów i rezultatów.

Wskaźniki zostaną zaprojektowane w oparciu o następujące kryteria:

- mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,

- dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

System monitoringu stanowi także nawiązanie do wykonanych diagnoz oraz odnosi się do zidentyfikowanych problemów. Wskaźniki odnoszą się do osiągnięcia określonych celów oraz oceny sytuacji na obszarze rewitalizacji.

W poniższej tabeli przedstawiono zbiór wskaźników, które posłużą do określenia poziomu realizacji celów Programu rewitalizacji miasta Białegostoku oraz do diagnozowania zmian sytuacji na obszarze rewitalizacji.

Tabela 94. Wskaźniki monitoringu

Cel strategiczny	Wskaźnik	Źródło danych	Wartość bazowa	Trend
Wysoki stopień spójności społecznej i spełnienia potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Urząd Miejski w Białymstoku	60,6	↓
	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w tym: kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże samochodów	Komenda Miejska Policji w Białymstoku	4,88	↓
Zaktywizowane zawodowo społeczeństwo i rozwinięty pod względem gospodarczym obszar rewitalizacji	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Urząd Miejski w Białymstoku	46,53	↓
	Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	GUS	10,15	↑
Zapewnione wysokiej jakości warunki życia mieszkańców	Liczba instytucji kultury na km ² powierzchni	Urząd Miejski w Białymstoku	0,9	↑
	Liczba obiektów sportowych na km ² powierzchni	Urząd Miejski w Białymstoku	1,5	↑
	Liczba miejsc w żłobkach	Urząd Miejski w Białymstoku	419	↑

Źródło: Opracowanie własne

System monitoringu będzie realizowany w oparciu o cztery, cyklicznie powtarzane kroki:

1. Przeprowadzenie procedury monitoringu
2. Interpretacja wyników
3. Przedstawienie wypracowanych na tej podstawie zmian w Programie oraz systemie wdrażania
4. Wprowadzenie realnych zmian w Programie i systemie jego wdrażania

Zakłada się, że dokonywana ocena będzie miała charakter zarówno instrumentalny jak i koncepcyjny. W wymiarze instrumentalnym dokonywana ocena będzie podstawą do dokonywania niezbędnych korekt, w koncepcyjnym pozwoli na stworzenie okazji do gromadzenia niezbędnej wiedzy o procesie rewitalizacji. Równocześnie zarówno ewaluacja mid-term jak i ex-post będą podstawą do rozważań na temat skuteczności realizowanych działań oraz tworzenia bazy wiedzy i dobrych praktyk⁴².

Monitoring programu rewitalizacji będzie dokonywany w cyklu rocznym, pierwszy za rok 2018. Podmiotem odpowiedzialnym za ten proces będzie Komórka ds. koordynowania, wdrażania, nadzorowania i monitorowania Programu rewitalizacji. Za zbieranie wymaganych do monitoringu danych odpowiedzialne będą podmioty realizujące poszczególne przedsięwzięcia oraz wyżej wymieniona komórka, a także w miarę możliwości podmioty niezależne prowadzące swoje statystyki jak np. Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Policji. Każdy z podmiotów odpowiedzialnych za zbieranie i dostarczanie danych zobowiązany będzie do przesłania informacji na temat poziomu osiągniętych wskaźników.

Za gromadzenie i weryfikację danych będzie odpowiadała Komórka ds. koordynowania, wdrażania, nadzorowania i monitorowania Programu rewitalizacji – wyznaczona w strukturach Urzędu Miejskiego. Do zadań komórki będzie należało organizowanie bądź zlecanie badań opinii mieszkańców dotyczącego oceny mieszkańców nt. skuteczności procesu rewitalizacji, a także dokonanie oceny pozyskanych danych i sporządzenie na tej podstawie sprawozdania zawierającego wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych czynności.

Sprawozdania związane z realizacją procesu rewitalizacji będą corocznie publikowane za pomocą strony internetowej miasta oraz Biuletynu Informacji Publicznej.

Program Rewitalizacji będzie też cyklicznie weryfikowany oraz aktualizowany. Proces ten będzie przeprowadzany przy udziale organów opiniujących – ciała doradczego ze strony społecznej oraz powołanego Zespołu opiniująco-doradczego ds. rewitalizacji. Program po aktualizacji będzie podlegał konsultacjom społecznym i po uwzględnieniu uwag z tego procesu zostanie wdrożony w życie.

---

⁴² Olejniczak, Karol. Mechanizmy wykorzystania ewaluacji. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, 2008. ISBN 978-83-7383-306-7.

21. Spis rysunków, tabel i wykresów

Spis rysunków:

Rysunek 1. Etapy tworzenia Programu Rewitalizacji

Rysunek 2. Podział Białegostoku na osiedla

Rysunek 3. Liczba ludności w Białymstoku (zameldowanie stałe) według osiedli (2015 r.)

Rysunek 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Rysunek 5. Liczba aktywnych seniorów na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Rysunek 6. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Rysunek 7. Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Rysunek 8. Rozmieszczenie placówek oferujących pomoc osobom bezdomnym w Białymstoku

Rysunek 9. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze społecznej według osiedli

Rysunek 10. Liczba nowo zarejestrowanych przedsiębiorstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Rysunek 11. Mapa obszaru Podstrefy Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Rysunek 12. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze gospodarczej według osiedli

Rysunek 13. Zieleń w osiedlach Białegostoku – Parki i skwery

Rysunek 14. Zieleń w osiedlach Białegostoku – Lasy

Rysunek 15. Stężenia poszczególnych zanieczyszczeń (pyłu zawieszonego - PM_{2,5}, PM₁₀ 24h, PM₁₀ rok, benzo(a)pirenu - B(a)P) pochodzących z emisji łącznej w strefie aglomeracji białostockiej w 2012 r.

Rysunek 16. Wyroby azbestowe na terenie miasta

Rysunek 17. Powierzchnia miejsc występowania wyrobów azbestowych w przeliczeniu na km² osiedla w roku 2014 [m²/km²]

Rysunek 18. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze środowiskowej według osiedli

Rysunek 19. Kierunki rozwoju infrastruktury w Białymstoku

Rysunek 20. Schemat Białostockiej Komunikacji Miejskiej

Rysunek 21. Liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej w przeliczeniu na jeden przystanek według osiedli w roku 2015

Rysunek 22. Gęstość zaludnienia w podziale na osiedla w roku 2015

Rysunek 23. Liczba osób w wieku 0-3 zameldowanych na pobyt stały w Białymstoku w 2015 roku

Rysunek 24. Rozmieszczeni żłobków i klubów dziecięcych w Białymstoku

Rysunek 25. Rozmieszczenie obiektów sportowych i turystycznych w Białymstoku według osiedli

Rysunek 26. Sieć dróg rowerowych

Rysunek 27. Rozmieszczenie obiektów kulturalnych na terenie Białegostoku według osiedli

Rysunek 28. Rozmieszczenie punktów opieki zdrowotnej na terenie miasta Białegostoku według osiedli

Rysunek 29. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej według osiedli

Rysunek 30. Liczba budynków niskoemisyjnych na 1 km² osiedla w roku 2015

Rysunek 31. Liczba budynków mieszkalnych zbudowanych przed 1970 rokiem na 1km² osiedla w roku 2015

Rysunek 32. Obszary zdegradowane (liczba obszarów problemowych powyżej średniej) w sferze technicznej według osiedli

Rysunek 33. Granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rysunek 34 Granice Podobszaru rewitalizacji I

Rysunek 35. Granice osiedla Centrum

Rysunek 36. Granice osiedla Sienkiewicza

Rysunek 37. Granice osiedla Przydworcowe

Rysunek 38. Granice osiedla Antoniuk

Rysunek 39. Granice osiedla Bema

Rysunek 40. Granice osiedla Dziesięciny I

Rysunek 41 Granice Podobszaru rewitalizacji II

Rysunek 42. Granice osiedla Skorupy

Rysunek 43. Granice obszaru rewitalizacji w ramach osiedla Dojlidy

Rysunek 45. Granice osiedla Starosielce (Podobszar rewitalizacji III)

Rysunek 47. Struktura programowania rozwoju na podobszarach rewitalizacji

Rysunek 48. Wymiary komplementarności

Rysunek 49. Struktura zarządzania Programem rewitalizacji

Spis tabel:

Tabela 1. Powierzchnia osiedli [km²]

Tabela 2. Liczba osób korzystających ze wsparcia MOPR-u w podziale na osiedla i przyczyny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Tabela 3. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Tabela 4. Wydarzenia organizowane na terenie Białegostoku przez instytucje miejskie

Tabela 5. Zajęcia prowadzone na terenie Białegostoku przez miejskie instytucje

Tabela 6. Wyniki wyborów przeprowadzone w 2015 roku

Tabela 7. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla w roku 2015

Tabela 8. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie miasta w latach 2010-2015

Tabela 10. Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własnościowych w mieście w latach 2010-2015

Tabela 11. Zestawienie wskaźników ze sfery gospodarczej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Tabela 12. Zestawienie powierzchni parków i skwerów oraz lasów na terenie osiedli

Tabela 13. Zestawienie wskaźników ze sfery środowiskowej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta w latach 2010-2015

Tabela 15. Wyposażenie mieszkań na terenie miasta w instalacje w latach 2010 oraz 2015

Tabela 16. Dane statystyczne na temat oświaty i edukacji w latach 2010-2015

Tabela 17. Informacje dotyczące żłobków publicznych według stanu na dzień 31.12.2015 r.

Tabela 18. Informacje dotyczące żłobków i klubów dziecięcych niepublicznych w 2015 r.

Tabela 19. Liczba obiektów sportowych i turystycznych w Białymstoku według osiedli

Tabela 20. Obiekty sportowe administrowane przez białostockie miejskie jednostki organizacyjne

Tabela 21. Liczba obiektów sportowych na km² powierzchni

Tabela 22. Miejskie instytucje kultury na terenie Białegostoku w roku 2015

Tabela 23. Liczba obiektów kulturalnych na terenie Białegostoku według osiedli

Tabela 24. Liczba instytucji kultury na km² powierzchni

Tabela 25. Liczba punktów opieki zdrowotnej na terenie miasta Białegostoku według osiedli

Tabela 26. Liczba placówek opieki zdrowotnej na km² powierzchni

Tabela 27. Zestawienie wskaźników ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Tabela 28. Stan techniczny komunalnych budynków mieszkalnych w Białymstoku (2015r.)

Tabela 29. Lista rankingowa budowy boisk przyszkolnych - część pierwsza

Tabela 30. Lista rankingowa budowy boisk przyszkolnych - część druga

Tabela 31. Lista rankingowa budowy sal gimnastycznych - część trzecia

Tabela 32. Lista rankingowa termomodernizacji –wykaz pozostałych placówek oświatowych

Tabela 33. Lista rankingowa termomodernizacji –wykaz przedszkoli

Tabela 34. Zestawienie wskaźników ze sfery technicznej zastosowanych w diagnozie z zaznaczeniem wartości odbiegających negatywnie od średniej według osiedli

Tabela 35. Analiza SWOT

Tabela 36. Liczba obszarów problemowych na poszczególnych osiedlach

Tabela 37. Wyliczenia dotyczące obszaru do rewitalizacji

Tabela 38. Porównanie obszaru rewitalizacji z obszarem niewłączonym do rewitalizacji (natężenie problemów)

Tabela 39. Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe oraz potencjały Podobszaru I

Tabela 40. Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe oraz potencjały Podobszaru II

Tabela 41. Zdiagnozowane negatywne zjawiska kryzysowe oraz potencjały Podobszaru III

Tabela 42. Matryca logiczna kierunków interwencji w ramach Programu rewitalizacji

Tabela 43. Zestawienie listy projektów podstawowych

Tabela 44. Karta projektu nr 1

Tabela 45. Karta projektu nr 2

Tabela 46. Karta projektu nr 3

Tabela 47. Karta projektu nr 4

Tabela 48. Karta projektu nr 5

Tabela 49. Karta projektu nr 6

Tabela 50. Karta projektu nr 7

Tabela 51. Karta projektu nr 8

Tabela 52. Karta projektu nr 9

Tabela 53. Karta projektu nr 10

Tabela 54. Karta projektu nr 11

Tabela 55. Karta projektu nr 12

Tabela 56 Karta projektu nr 13

Tabela 57 Karta projektu nr14

Tabela 58 Karta projektu nr15

Tabela 59 Karta projektu nr 16

Tabela 60 Karta projektu nr17

Tabela 61 Karta projektu nr 18

Tabela 62 Karta projektu nr19

Tabela 63 Karta projektu nr20

Tabela 64 Karta projektu nr21

Tabela 65 Karta projektu nr22

Tabela 66 Karta projektu nr 23

Tabela 67 Karta projektu nr24

Tabela 68 Karta projektu nr 25

Tabela 69 Karta projektu nr26

Tabela 70 Karta projektu nr 27

Tabela 71 Karta projektu nr28

Tabela 72 Karta projektu nr29

Tabela 73 Karta projektu nr30

Tabela 74 Karta projektu nr 31

Tabela 75 Karta projektu nr32

Tabela 76 Karta projektu nr33

Tabela 77 Karta projektu nr34

Tabela 78 Karta projektu nr 35

Tabela 79 Karta projektu nr 36

Tabela 80 Karta projektu nr 37

Tabela 81 Karta projektu nr 38

Tabela 82 Karta projektu nr 39

Tabela 83 Karta projektu nr 40

Tabela 84 Karta projektu nr 41

Tabela 85 Karta projektu nr 42

Tabela 86 Karta projektu nr 43

Tabela 87 Wykaz projektów uzupełniających

Tabela 88. Komplementarność problemowa – powiązania przedsięwzięć z celami w poszczególnych podsystemach

Tabela 89 Komplementarność problemowa- Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych dla Podobszaru I

Tabela 90 Komplementarność problemowa- Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych dla Podobszaru II

Tabela 91 Komplementarność problemowa- Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych dla Podobszaru III

Tabela 92. Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 93. Działania promocyjno-informacyjne

Tabela 94. Matryca zadań w systemie zarządzania Programem rewitalizacji

Tabela 95. Wskaźniki monitoringu

Załącznik 1 – Partycypacja społeczna

Spis tabel:

Tabela 96. Średnia ocena miejsca zamieszkania (osiedla) pod względem trzech aspektów (skala 1: bardzo źle – 5: bardzo dobrze)

Tabela 97. Ocena natężenia poszczególnych problemów w miejscu (na osiedlu) zamieszkania

Tabela 98. Uwagi do zidentyfikowanych obszarów problemowych

Tabela 99. Uwagi do wyznaczonych obszarów zdegradowanych i rewitalizacji

Tabela 100. Dojlidy

Tabela 101. Starosielce

Tabela 102. Dojlidy

Tabela 103. Starosielce

Tabela 104. Przydworcowe

Tabela 105. Centrum

Tabela 106. Antoniuk

Tabela 107. Bema

Tabela 108. Sienkiewicza

Tabela 109. Skorupy

- Tabela 110. Dziesięciny I
- Tabela 111. Atuty i problemy obszaru rewitalizacji
- Tabela 112. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Antoniuk
- Tabela 113. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Antoniuk
- Tabela 114. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Bema
- Tabela 115. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedle Bema
- Tabela 116. Wybrane kwestie ze spotkania –osiedle Centrum
- Tabela 117. Wybrane kwestie ze spotkania –Atuty osiedla Centrum
- Tabela 118. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Dojlidy
- Tabela 119. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Dojlidy
- Tabela 120. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Dziesięciny I
- Tabela 121. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Przydworcowe
- Tabela 122. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Przydworcowe
- Tabela 123. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Sienkiewicza
- Tabela 124. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Sienkiewicza
- Tabela 125. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Skorupy
- Tabela 126. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Skorupy
- Tabela 127. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Starosielce
- Tabela 128. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Starosielce
- Tabela 129. Ocena projektów rewitalizacyjnych
- Tabela 130. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz
CAWI2 – pytanie nr 1
- Tabela 131. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz
CAWI2 – pytanie nr 2
- Tabela 132. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz
CAWI2 – pytanie nr 3
- Tabela 133. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz
CAWI2
- Tabela 134. Zestawienie uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców zgłoszonych podczas debaty

Spis wykresów:

- Wykres 1. Liczba ludności miasta w latach 2010-2015
- Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców miasta (2015r.)
- Wykres 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (2015r.)
- Wykres 4. Przyrost naturalny na terenie miasta w latach 2010-2015
- Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na terenie miasta w latach 2010-2015

Wykres 6. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta w latach 2010-2015

Wykres 7. Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasisty według osiedli [%]

Wykres 8. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego według osiedli [%]

Wykres 9. Liczba uczniów z problemami wychowawczymi w szkołach podstawowych i gimnazjum na 1000 mieszkańców osiedla

Wykres 10. Liczba uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy według ulic lub osiedli w roku szkolnym 2014/2015 na 1000 mieszkańców osiedla

Wykres 11. Liczba pracujących ogółem wg płci na terenie miasta w latach 2010-2015

Wykres 12. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie miasta w latach 2010-2015

Wykres 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w mieście w latach 2010-2015

Wykres 14. Długość czynnej sieci wodociągowej i liczba przyłączy na terenie miasta w latach 2010-2015

Wykres 15. Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności miasta w latach 2010-2015

Wykres 16. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i liczba przyłączy w latach 2010-2015

Wykres 17. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności miasta w latach 2010-2015

Wykres 18. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2010-2015 na terenie miasta

Wykres 19. Korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności miasta w latach 2010-2015

Załącznik 1 – Partycypacja społeczna

Spis wykresów:

Wykres 20. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

Wykres 21. Struktura respondentów według płci

Wykres 22. Struktura respondentów według wieku

Wykres 23. Struktura respondentów według wykształcenia

Wykres 24. Ocena zapotrzebowania na prowadzenie poszczególnych działań rewitalizacyjnych w Białymstoku

Wykres 25. Ocena stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych osiedli

Wykres 26. Zapotrzebowanie na działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (np. ograniczenie ubóstwa, wsparcie ubogich rodzin, walka z patologiami społecznymi) na poszczególnych osiedlach

Wykres 27. Zapotrzebowanie na działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (np. wzrost produkcji, zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie liczby przedsiębiorstw na poszczególnych osiedlach)

Wykres 28. Zapotrzebowanie na działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury drogowej (np. chodniki, ulice, parkingi), mieszkaniowej (np. odnowienie elewacji budynków, dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych)

22. Załącznik 1 – Partycypacja społeczna

22.1. Badanie CAPI

22.1.1. Podstawowe informacje

W dniach 10.10.2016-28.10.2016 r. przeprowadzono badania CAPI na próbie 3000 mieszkańców Białegostoku.

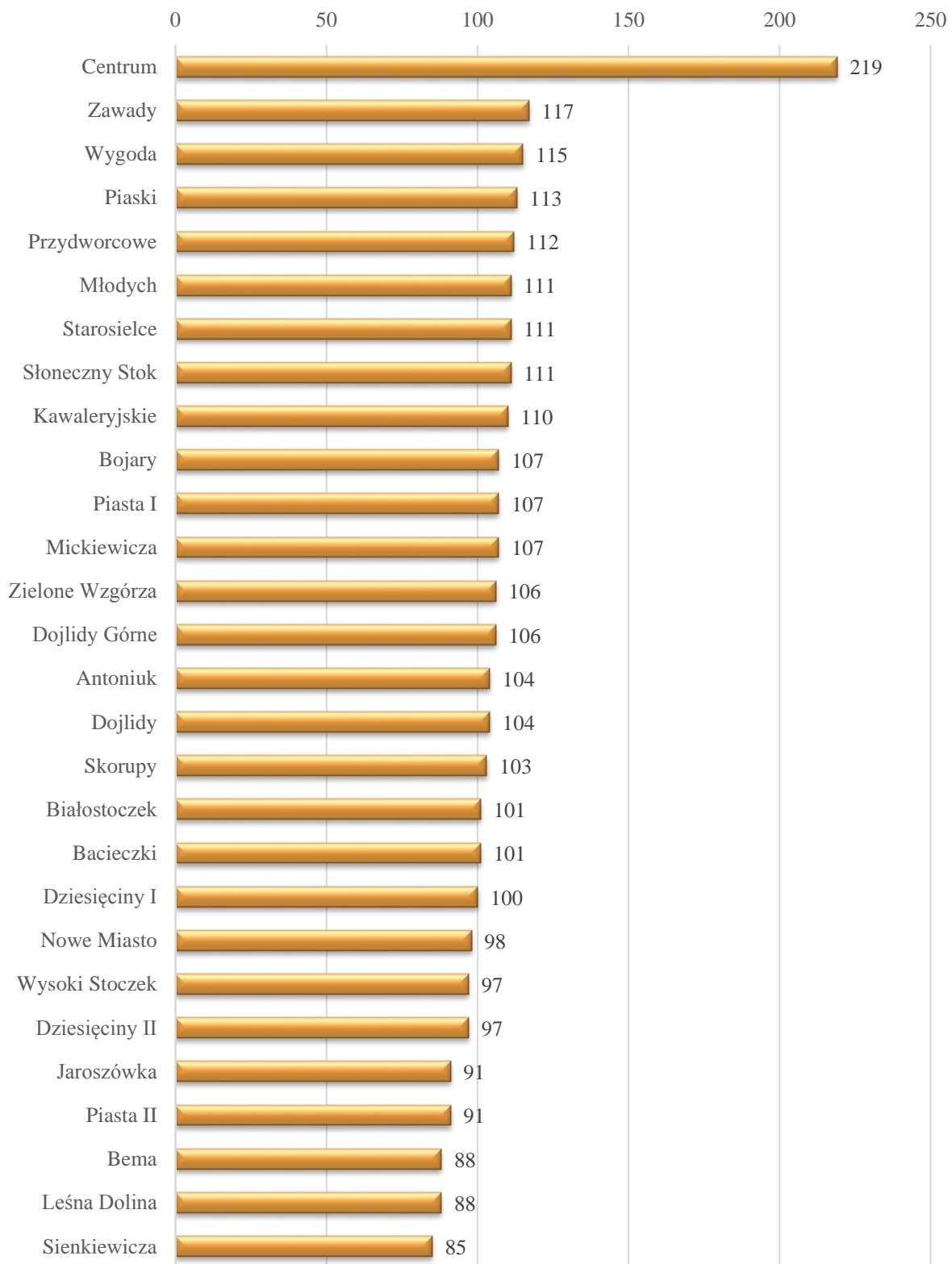
Ankieterzy realizowali badanie na osiedlach mieszkalnych i w dniach: 21-23 października 2016 r. w godz. 10:00-18:00 oraz 27-28 października 2016 r. w godz. 12:00-18:00 na Rynku Kościuszki oraz w okolicach skrzyżowania ul. H. Sienkiewicza i al. J. Piłsudskiego.

22.1.2. Wyniki

Zdecydowanie największa liczba respondentów biorących udział w badaniu mieszkała na osiedlu Centrum (219 osób). O połowę mniej zamieszkiwała osiedla: Zawady (117 osób), Wygoda (115 osób), Piaski (113 osób), Przydworcowe (112 osób) oraz osiedla: Młodych, Starosielce i Słoneczny Stok (po 111 osób).

Najmniejsza liczba badanych zamieszkiwała osiedle Sienkiewicza (85 osób). Nieco większa liczba reprezentowała osiedla Bema i Leśna Dolina (po 88 osób).

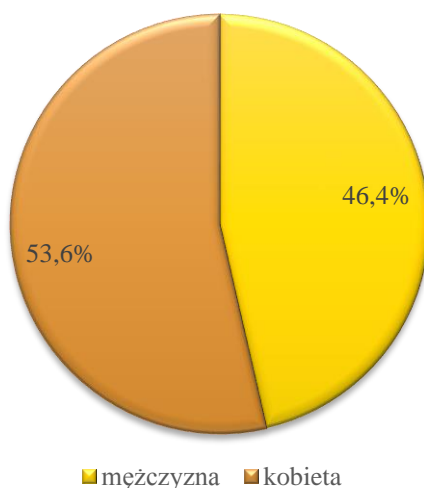
Wykres 20. Struktura respondentów według miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

W badaniu wzięło udział 3000 mieszkańców Białegostoku. 53,6%, tj. 1608 osób stanowiły kobiety, zaś 46,4%, tj. 1392 mężczyźni.

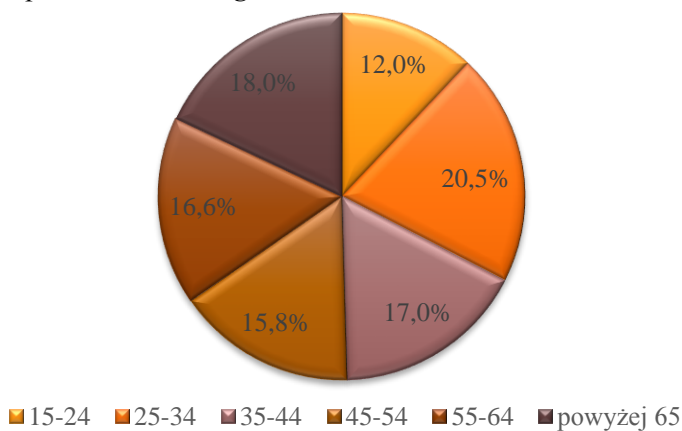
Wykres 21. Struktura respondentów według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Struktura wieku respondentów rozkładała się dość równomiernie. Jedną piątą badanych (20,5%, tj. 615 osób) stanowiły osoby w wieku 25-34 lat. Nieco mniejszy odsetek (18,0%, tj. 540 osób) stanowiły osoby powyżej 65 roku życia. 17,0% badanych to osoby między 35 a 44 rokiem życia, zaś 16,6% osób miało od 55 do 64 lat. Najmniej liczbą grupą wiekową byli ankietowani między 15 a 24 rokiem życia.

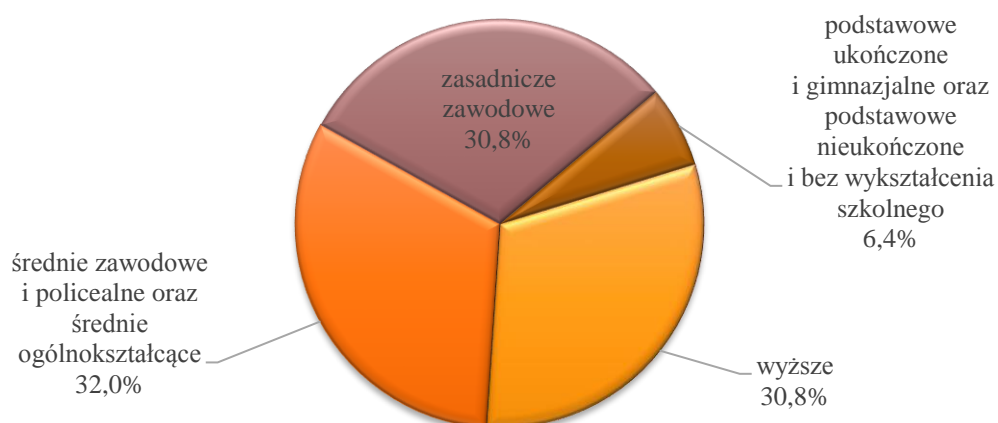
Wykres 22. Struktura respondentów według wieku

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Przebadani mieszkańcy Białegostoku to w przeważającej większości osoby z średnim i wyższym wykształceniem (93,6%, tj. 2808 osób). Wśród nich 32,0% (960 badanych) to osoby posiadające wykształcenie średnie zawodowe i policealne oraz średnie ogólnokształcące. Po 30,8% (924 osób) respondentów stanowiły osoby o wykształceniu zasadniczym zawodowym oraz wyższym. Jedynie 6,4% (192 osoby) ankietowanych to osoby posiadające wykształcenie podstawowe.

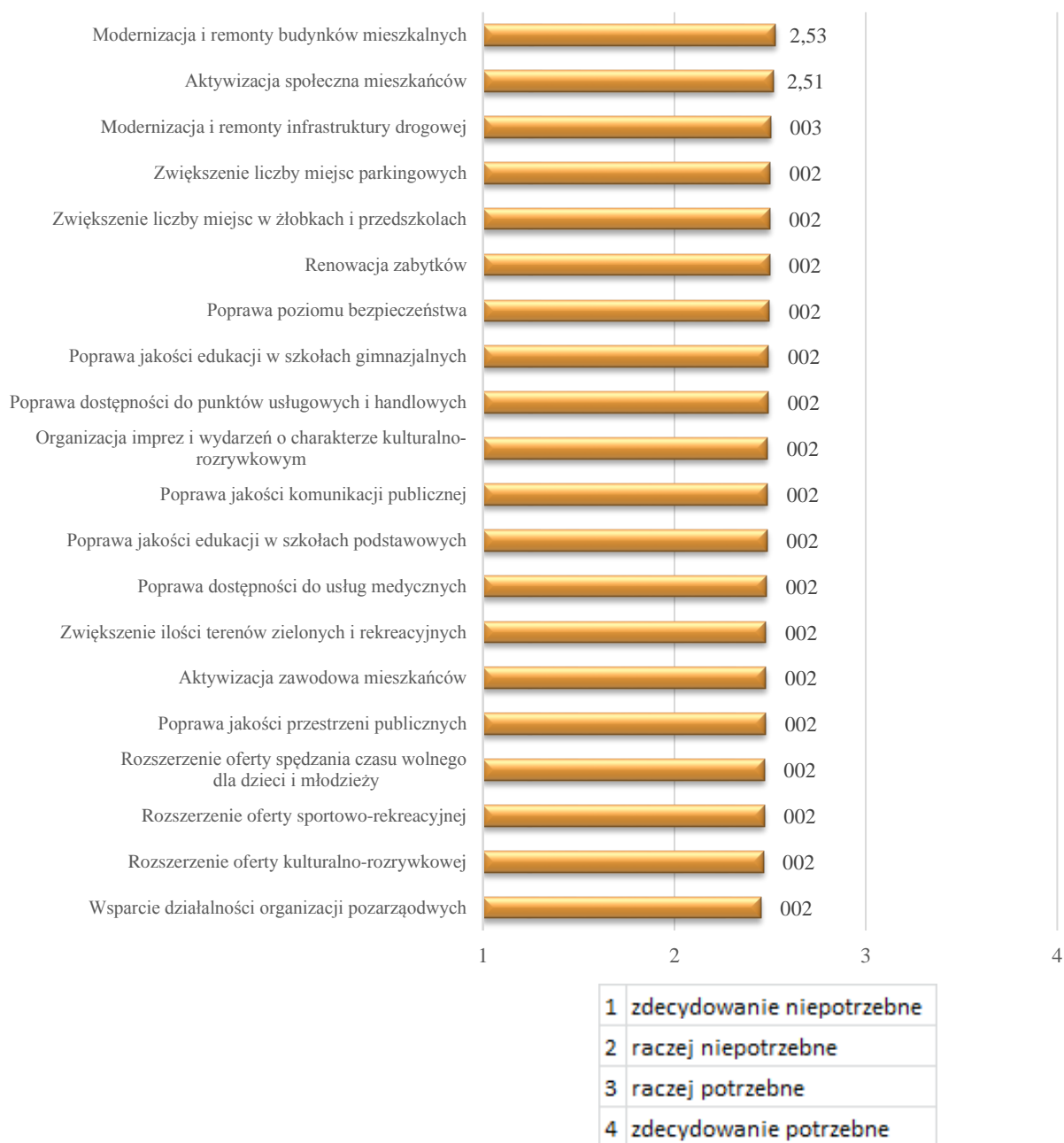
Wykres 23. Struktura respondentów według wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Mieszkańców Białegostoku zapytano o ocenę zapotrzebowania na prowadzenie poszczególnych działań rewitalizacyjnych. Do dyspozycji respondentów pozostawały odpowiedzi: „zdecydowanie niepotrzebne”, „raczej niepotrzebne”, „raczej potrzebne” i „zdecydowanie potrzebne”. Wszystkie działania ocenione zostały przeciętnie – średnia z ocen wahała się między 2,45 a 2,53. Mimo jedynie minimalnej przewagi można przyjąć, że modernizacja i remonty budynków mieszkalnych uznane zostały za najbardziej potrzebne działanie, zaś działaniem o najmniejszej pilności zdaniem respondentów jest wsparcie działalności organizacji pozarządowych.

Wykres 24. Ocena zapotrzebowania na prowadzenie poszczególnych działań rewitalizacyjnych w Białymstoku³⁵

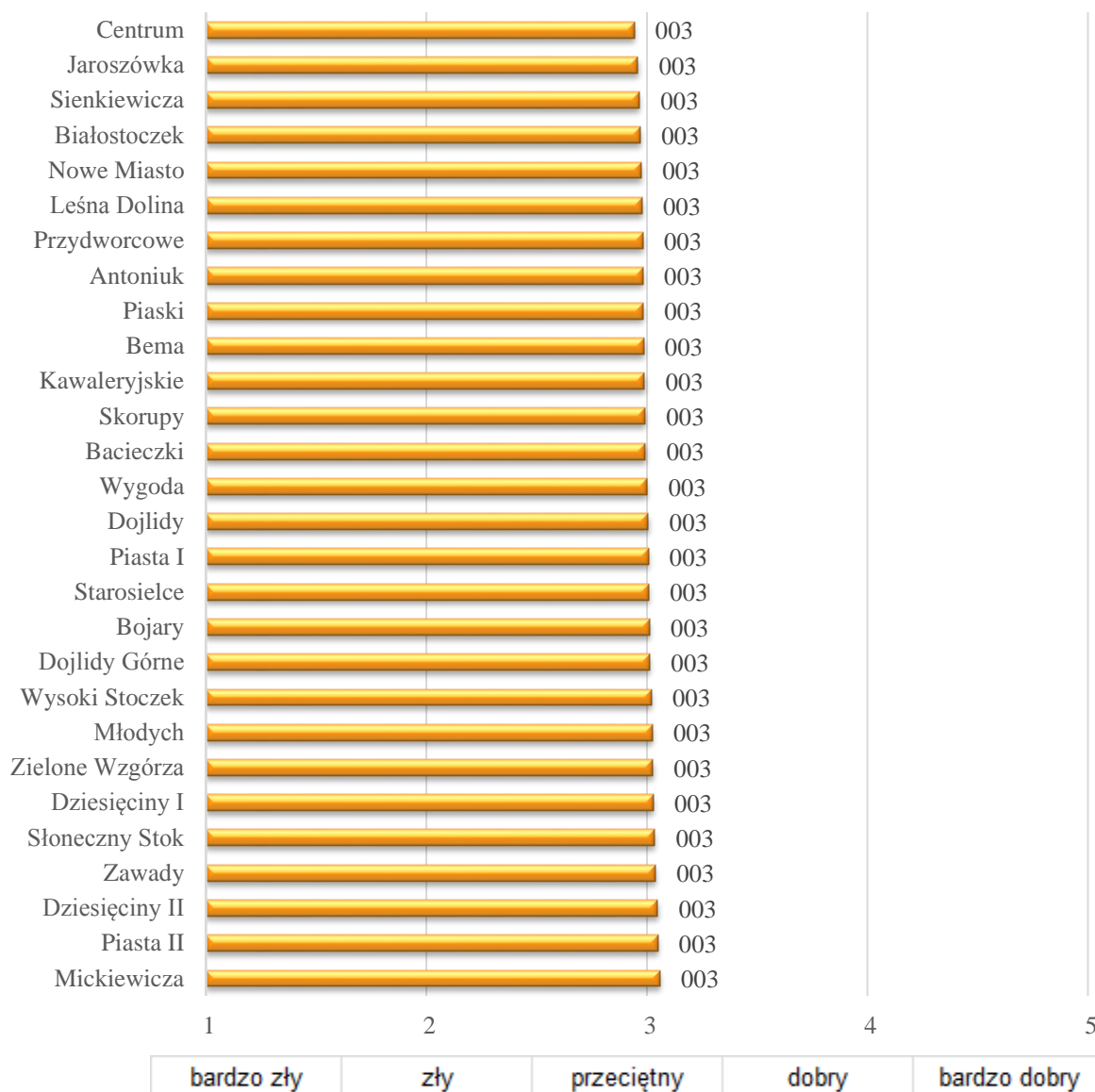

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Badani zostali poproszeni o ocenę stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych osiedli Białegostoku. Do ich dyspozycji pozostały warianty odpowiedzi: „bardzo zły”, „zły”, „przeciętny”, „dobry”, „bardzo dobry”. Podobnie jak w pytaniu wyżej, tak i tu średnia ocen była bardzo wyrównana, wahała się od 2,94 do 3,06. Stosunkowo najgorszy stan społeczno-gospodarczy panuje na terenie osiedla Centrum (średnia ocen 2,94), zaś najlepiej oceniony został stan osiedla Mickiewicza (3,06).

³⁵ W obliczeniach nie uwzględniono odpowiedzi „Nie wiem”

Wykres 25. Ocena stanu społeczno-gospodarczego poszczególnych osiedli³⁶

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

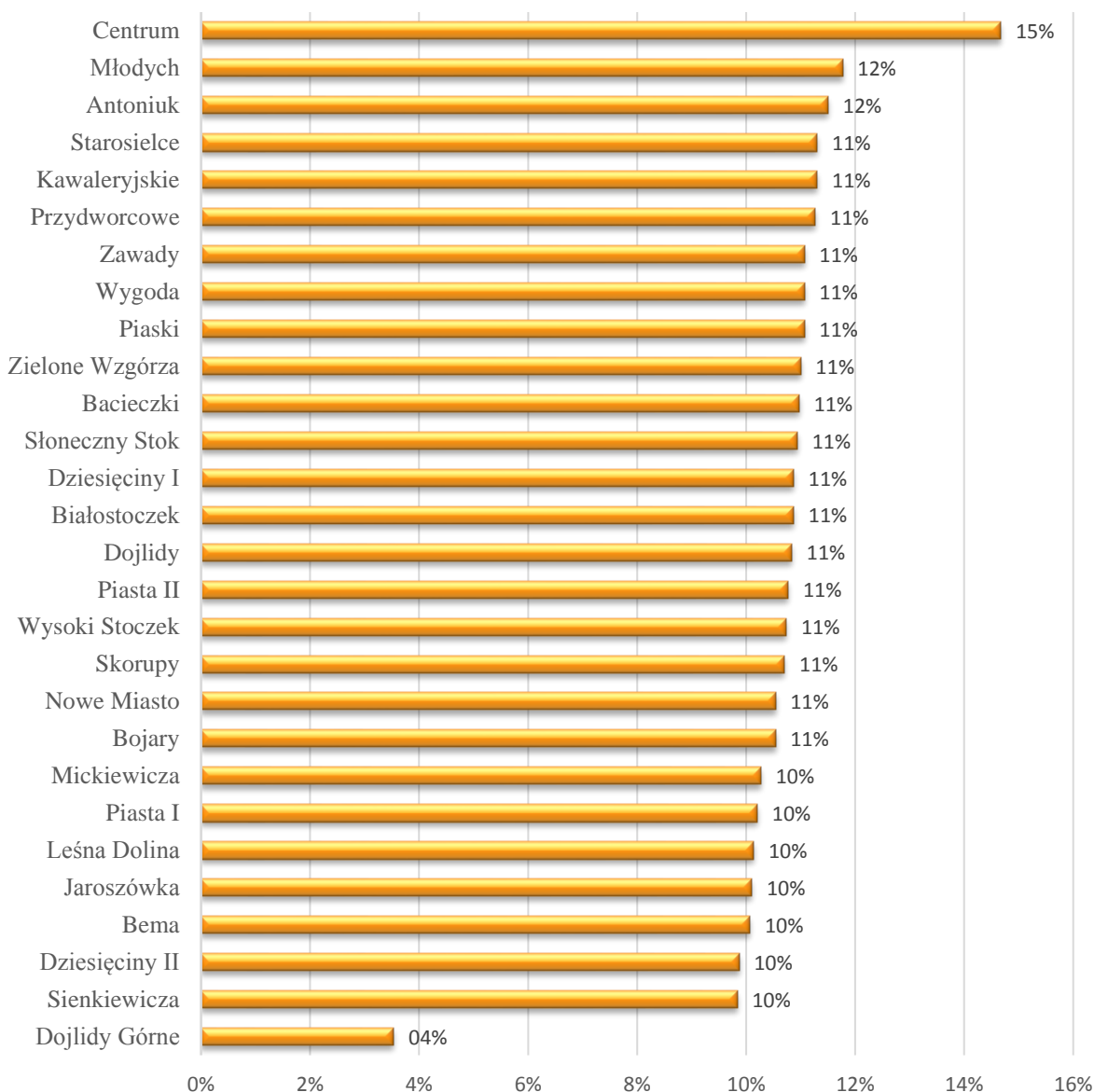
Badanych zapytano o obszary, które najbardziej potrzebują wsparcia w zakresie rozwoju społecznego, m.in. ograniczenie ubóstwa, wsparcie rodzin ubogich, walka z patologiami społecznymi. Mieli oni możliwość wskazania maksymalnie trzech osiedli.

Za najbardziej potrzebujące wsparcia uznane zostało osiedle Centrum (14,7% odpowiedzi). Kolejne osiedla miały zbliżony do siebie odsetek odpowiedzi, ich poziom wahał się od 11,8% do 9,8%. Zdecydowanie najniższą liczbę wskazań miało osiedle Dojlidy Górne. Jedynie 3,5% badanych uznało je za najbardziej potrzebujące działań z zakresu rozwoju społecznego.

³⁶ W obliczeniach nie uwzględniono odpowiedzi „Nie wiem”

Wykres 26. Zapotrzebowanie na działania z zakresu wsparcia rozwoju społecznego (np. ograniczenie ubóstwa, wsparcie ubogich rodzin, walka z patologiami społecznymi) na poszczególnych osiedlach³⁷

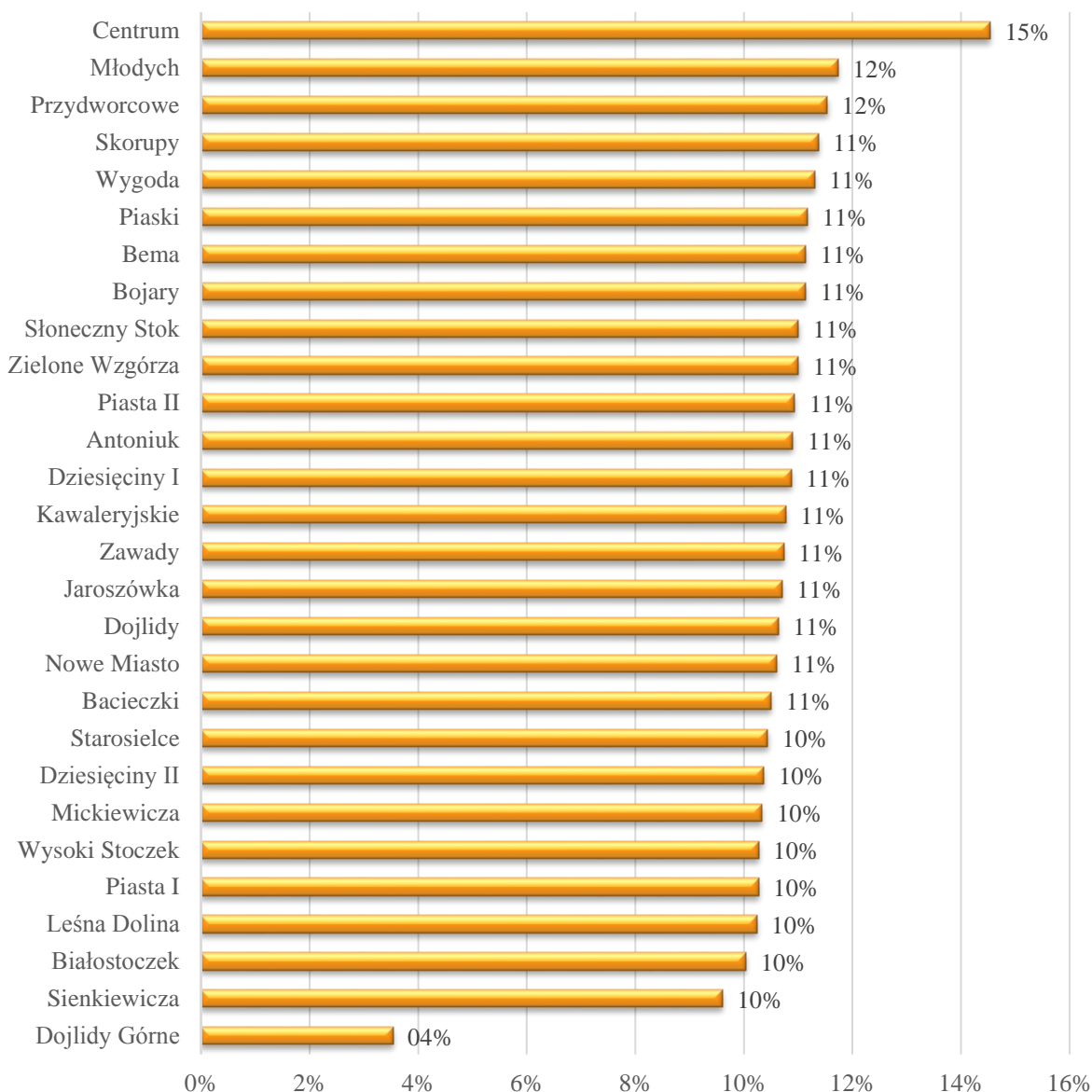

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Bardzo podobnie rozkładają się odpowiedzi dotyczące działań z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego, m.in. wzrostu produkcji, zmniejszenia bezrobocia czy zwiększenia liczby przedsiębiorstw na osiedlach. Za obszar najbardziej potrzebujący wsparcia uznane zostało osiedle Centrum (14,5%). Kolejne osiedla przyjmują wartości od 11,7% do 9,6%. Obszarem, który według mieszkańców Białegostoku wymaga najmniejszego wsparcia rozwoju gospodarczego, jest znów osiedle Dojlidy Górne (jedynie 3,5% wskazań).

³⁷ Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy osiedla, na których są potrzebne tego rodzaju działania.

Wykres 27. Zapotrzebowanie na działania z zakresu wsparcia rozwoju gospodarczego (np. wzrost produkcji, zmniejszenie bezrobocia, zwiększenie liczby przedsiębiorstw na poszczególnych osiedlach)³⁸

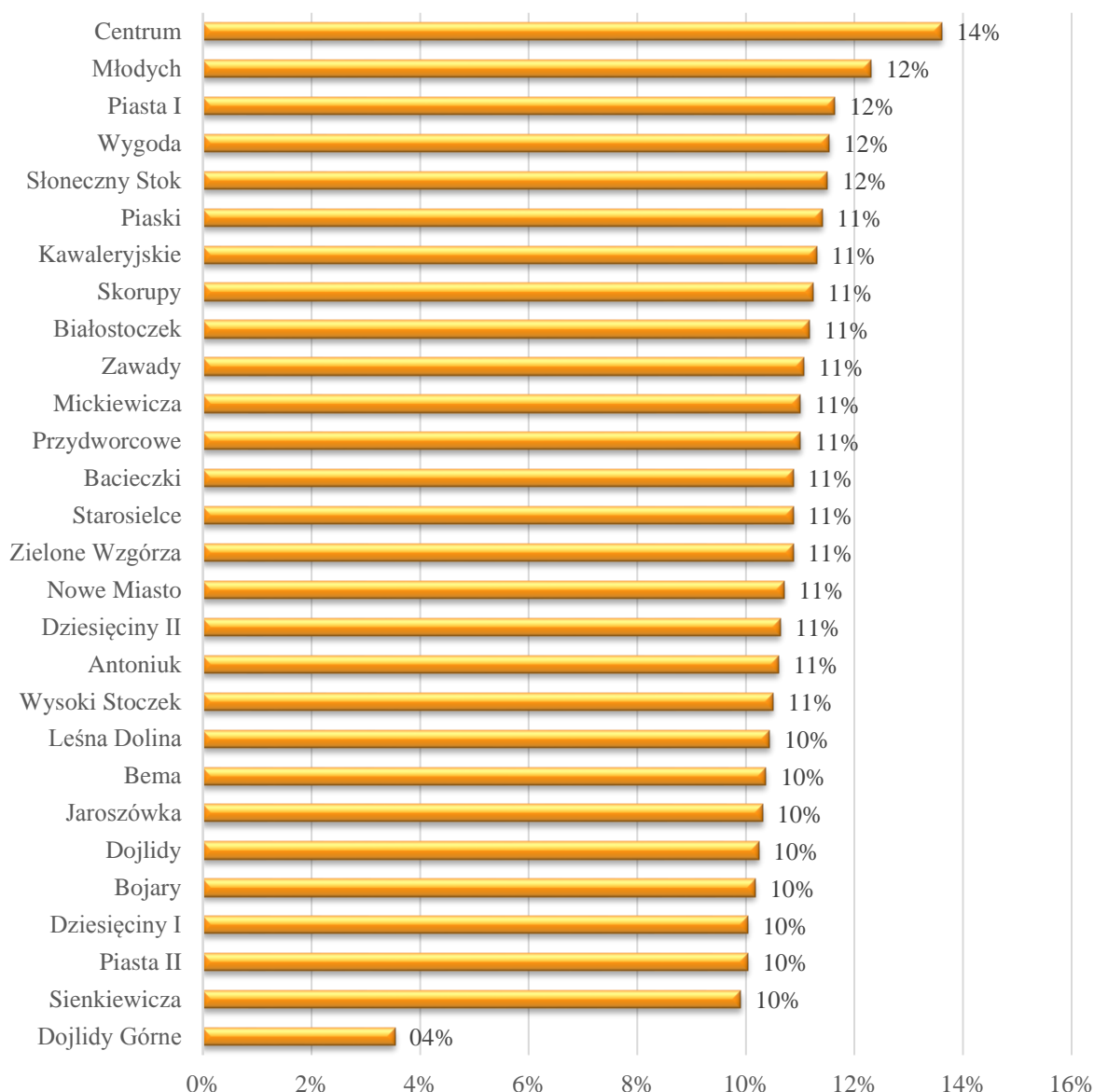

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Kolejne pytanie dotyczyło zapotrzebowania na działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury drogowej i mieszkaniowej. Za obszar najbardziej wymagający pomocy znów uznane zostało Centrum (13,6% odpowiedzi). Po raz kolejny również następne odpowiedzi rozkładają się równomiernie, tzn. rozpościerają się między 12,3% a 9,9%. Obszarem najmniej potrzebującym wsparcia z zakresu modernizacji jest osiedle Dojlidy Górne (jedynie 3,5% wskazań).

³⁸ Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy osiedla, na których są potrzebne tego rodzaju działania.

Wykres 28. Zapotrzebowanie na działania z zakresu modernizacji lub budowy nowej infrastruktury drogowej (np. chodniki, ulice, parkingi), mieszkaniowej (np. odnowienie elewacji budynków, dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych)³⁹

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Respondenci zostali poproszeni o ocenę swojego miejsca zamieszkania pod względem trzech aspektów: poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, poziomu jakości życia oraz poziomu warunków mieszkaniowych panujących na osiedlu. Badani mieli do dyspozycji skalę: „bardzo źle”, „źle”, „przeciętnie”, „dobrze” i „bardzo dobrze”.

Według badanych najwyższy poziom społeczno-gospodarczy występuje na terenie osiedla Dziesięciny II (średnia 3,24). Średnią powyżej 3,0 uzyskały też osiedla: Antoniuk (3,10), Białostoczek (3,07), Leśna Dolina

³⁹ Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy osiedla, na których są potrzebne tego rodzaju działania.

(3,05), Skorupy (3,04), Przydworcowe (3,03), Mickiewicza (3,03) oraz Piaski (3,02). Obszarem o najniższej ocenie stanu społeczno-gospodarczego jest osiedle Dojlidy Górne (średnia 2,69).

Najwyższy poziom jakości życia (mierzony przez dostępność usług) zdaniem respondentów odczuwalny jest na osiedlu Sienkiewicza (średnia 3,19). Średnią powyżej 3,0 uzyskały również osiedla: Piaski (3,10), Mickiewicza (3,13), Bema (3,01), Słoneczny Stok (3,02), Dziesięciny I (3,15) oraz Dziesięciny II (3,05). Obszarem o najniższej ocenie jakości życia jest osiedle Antoniuk (średnia 2,50).

Najwyższej oceniane warunki mieszkaniowe występują na osiedlu Sienkiewicza (średnia 3,43). Średnią powyżej 3,0 uzyskały również osiedla: Bojary (3,18), Piaski (3,05), Przydworcowe (3,10), Piasta II (3,14), Nowe Miasto (3,06), Zielone Wzgórza (3,08) oraz Dziesięciny II (3,09). Obszarem o najniższej ocenie warunków mieszkaniowych jest osiedle Skorupy (średnia 2,63).

Podsumowując, najlepiej ocenianymi miejscami zamieszkania są osiedla Sienkiewicza oraz Dziesięciny II.

Tabela 96. Średnia ocena miejsca zamieszkania (osiedla) pod względem trzech aspektów (skala 1: bardzo źle – 5: bardzo dobrze)⁴⁰

Nazwa osiedla	Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego zamieszkanego osiedla	Ocena poziomu jakości życia (dostępność usług) na zamieszkanym osiedlu	Ocena warunków mieszkaniowych na zamieszkanym osiedlu
Centrum	3,00	2,99	2,76
Białostoczek	3,07	2,92	2,85
Sienkiewicza	2,74	3,19	3,43
Bojary	2,73	2,77	3,18
Piaski	3,02	3,10	3,05
Przydworcowe	3,03	2,77	3,10
Młodych	2,70	2,78	2,84
Antoniuk	3,10	2,50	2,87
Jaroszówka	2,91	2,86	2,81
Wygoda	2,86	2,95	2,87
Piasta I	2,92	2,92	2,76
Piasta II	2,77	2,86	3,14
Skorupy	3,04	2,85	2,63
Mickiewicza	3,03	3,13	2,68
Dojlidy	2,98	2,89	2,96
Bema	2,94	3,01	2,79
Kawaleryjskie	2,95	2,90	2,72
Nowe Miasto	2,83	2,65	3,06
Zielone Wzgórza	3,00	2,74	3,08
Starosielce	2,85	2,77	2,89
Słoneczny Stok	2,94	3,02	2,86
Leśna Dolina	3,05	2,74	2,97
Wysoki Stoczek	2,83	2,99	2,85
Dziesięciny I	2,83	3,15	2,99

⁴⁰ W obliczeniach nie uwzględniono odpowiedzi „Trudno powiedzieć”

Nazwa osiedla	Ocena poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego zamieszkanego osiedla	Ocena poziomu jakości życia (dostępność usług) na zamieszkanym osiedlu	Ocena warunków mieszkaniowych na zamieszkanym osiedlu
Dziesięciny II	3,24	3,05	3,09
Bacieczki	2,90	2,99	2,53
Zawady	2,96	2,85	2,80
Dojlidy Górne	2,69	2,82	3,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

Respondentów poproszono o ocenę natężenia poszczególnych problemów w miejscu ich zamieszkania. Do dyspozycji ankietowanych pozostawała pięciostopniowa skala, gdzie 1 oznacza duże natężenie problemu, zaś 5 brak problemu. Ocena dla każdego z osiedli podana została jako średnia z wszystkich odpowiedzi.

Według badanych, obszarem dotkniętym największą degradacją środowiska (co objawia się w zanieczyszczeniu wód, gleby itp.) jest osiedle Białostoczek (średnia 2,54). Nieco wyższą, lecz nadal niską średnią otrzymały osiedla Piasta I (2,60) oraz Bojary (2,66). Obszarem o najmniejszej degradacji środowiska zdaniem mieszkańców okazały się osiedla Dziesięciny II oraz Młodych (oba uzyskały średnią 3,15).

Zdaniem mieszkańców, w najgorszym stanie technicznym znajdują się budynki na osiedlu Leśna Dolina (średnia 2,45). Podobną średnią uzyskały osiedla Zawady (2,59), Dziesięciny II (2,77) oraz Młodych (2,78). Budynki charakteryzujące się najlepszym stanem technicznym występują na osiedlach: Słoneczny Stok (średnia 3,34), Bojary (3,10), Dojlidy (3,13), Jaroszkówka (3,14) oraz Kawaleryjskie (3,10).

Najgorszy stan techniczny budynków użyteczności publicznej występuje na osiedlu Białostoczek (średnia 2,58). Nieco wyższa, lecz nadal niska średnia należy do osiedla Sienkiewicza (2,60). Budynki o najlepszym, zdaniem badanych, stanie technicznym, mieści się na osiedlu Dojlidy (średnia 3,30).

Najwyższe bezrobocie jest problemem osiedla Leśna Dolina (średnia 2,64). Wysokie bezrobocie, zdaniem mieszkańców, występuje również na osiedlach Piasta I (2,78) oraz Zielone Wzgórza (2,76). Najniższy poziom bezrobocia charakteryzuje osiedla Bema (3,16) oraz Bacieczki (3,12).

Problem ubóstwa zdaniem mieszkańców dotyczy głównie osiedli Antoniuk (średnia 2,56) oraz Białostoczek (2,59). Według nich najmniejszy odsetek osób z tym problemem społecznym zamieszkuje osiedla: Mickiewicza (średnia 3,20), Dziesięciny II (3,13), Słoneczny Stok (3,15), Bema (3,15) oraz Przydworcowe (3,12).

Zdaniem badanych, najbardziej niebezpiecznie jest na osiedlu Bema (średnia 2,68). Podobna sytuacja występuje na osiedlach: Piasta I (2,71), Wygoda (2,74), Antoniuk (2,74) oraz Sienkiewicza (2,76). Za obszary najbezpieczniejsze uznane zostały osiedla: Kawaleryjskie oraz Dziesięciny II (oba uzyskały średnią 3,19).

Badanych zapytano także o duże natężenie problemów społecznych (w tym szczególnie przemoc w rodzinie, alkoholizm itp.). Według nich, osiedlami, gdzie zjawiska te występują najczęściej, są: Jaroszkówka (średnia

2,62), Bojary (2,69) oraz Piasta II (2,69). Najmniejsze natężenie problemów społecznych występuje na osiedlu Zielone Wzgórza (średnia 3,15).

Najniższy poziom edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym, zdaniem przebadanych osób występuje na osiedlach: Jaroszkówka (średnia 2,60), Nowe Miasto (2,67), Słoneczny Stok (2,68), Wygoda (2,69) oraz Dojlidy Górne (2,69). Najwyższe wyniki uczniowie otrzymują w szkole w Piaskach (średnia 3,21).

Oprócz pytania o poziom podstawowy i gimnazjalny, respondenci zapytani zostali o poziom edukacji w szkołach ponadgimnazjalnych. Zdaniem ankietowanych, najniższe wyniki otrzymywali uczniowie na osiedlu Piaski (średnia ocen badanych wyniosła 2,48), a najwyższy poziom edukacji ponadgimnazjalnej występuje w szkołach na osiedlach Bacieczki (3,16), Wygoda (3,15), Młodych (3,14) oraz Skorupy (3,14).

Badani zostali zapytani o sferę gospodarczą. Według nich najniższy poziom przedsiębiorczości, brak miejsc pracy i mała liczba przedsiębiorstw charakteryzują osiedle Antoniuk (2,64), a najlepsza sytuacja gospodarcza występuje na osiedlach Zawady (średnia 3,19) oraz Sienkiewicza (3,14).

Według respondentów, najsłabsza oferta kulturalno-rozrywkowa oferowana jest mieszkańcom osiedla Bema (średnia 2,49) oraz osiedla Przydworcowe (2,58). Słabo pod tym względem wypadają również osiedla: Sienkiewicza (2,76), Antoniuk (2,71), Jaroszkówka (2,78), Dojlidy (2,67), Starosielce (2,72), Słoneczny Stok (2,73) oraz Dziesięciny II (2,78). Najbardziej bogatą ofertę kulturalno-rozrywkową zapewnia mieszkańcom osiedle Mickiewicza (średnia 3,40).

Badani zostali również zapytani o ofertę sportowo-rekreacyjną. Według nich, najsłabsza oferta proponowana jest na osiedlach Leśna Dolina (średnia 2,52) oraz Dojlidy (2,54), zaś najlepsza na osiedlu Kawalerskim (średnia 3,27) oraz osiedlu Wysoki Stoczek (3,19).

Osiedla Białegostoku zbadane zostały także pod względem liczby żłobków i przedszkoli. Najgorzej pod tym względem wypadły osiedla Nowe Miasto (średnia 2,77) oraz Dziesięciny I (2,78). Osiedlami o największej liczbie przedszkoli i żłobków są według badanych osiedla Mickiewicza (średnia 3,28) oraz Bojary (3,27).

Mieszkańcy ocenili również liczbę szkół. Ich zdaniem, najmniejsza liczba szkół znajduje się na terenie osiedli Piasta I (średnia 2,63), Zielone Wzgórza (2,63), Bacieczki (2,64) oraz Białostoczek (2,66). Najwięcej szkół znajduje się na osiedlach: Starosielce (3,19), Bojary (3,16), Sienkiewicza (3,07) oraz Bema (3,04).

Pod względem liczby obiektów ochrony zdrowia oraz dostępu do usług medycznych, najgorzej wypada osiedle Bema (średnia 2,62). Niewiele lepiej oceniane jest osiedle Wysoki Stoczek (2,65). Według badanych największa liczba obiektów ochrony zdrowia są osiedla: Starosielce (3,18), Dojlidy Górne (3,14) oraz Dziesięciny I (3,10).

Mieszkańcy Białegostoku zostali zapytani o transport wewnątrz Miasta. Według nich, komunikacja funkcjonuje najgorzej w obrębie osiedli: Dziesięciny I (średnia 2,67), Słoneczny Stok (2,68) oraz Dojlidy

(2,69). Najlepiej skomunikowane są według badanych osiedla Zielone Wzgórza (3,19), Młodych (3,12) oraz Przydworcowe (3,11).

W ankiecie oceniana była również infrastruktura transportowa. Według respondentów zły stan dróg, brak parkingów i chodników najbardziej widoczny jest na osiedlach Dojlidy Górne (średnia 2,72) oraz Dziesięciny II (2,79). Najlepiej pod tym względem wypada osiedle Słoneczny Stok (3,31).

Najniższa jakość terenów publicznych, terenów zielonych, skwerów, miejsc rekreacyjnych i wypoczynkowych, według opinii mieszkańców, obserwowana jest osiedle Jaroszkówka (średnia 2,51). Nisko oceniane jest również osiedle Młodych (2,67). Najwięcej terenów charakteryzujących się wysoką jakością, znajduje się na osiedlach: Piasta II (średnia 3,40), Bema (3,20) oraz Przydworcowe (3,13).

Najwięcej organizacji znajduje się, zdaniem mieszkańców, na osiedlach Piasta II (średnia 3,11) oraz Dziesięciny I (3,11). Najmniejsza aktywność mieszkańców, objawiająca się małą liczbą organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i klubów sportowych, według ankietowanych charakteryzuje osiedla Skorupy (średnia 2,64) oraz Bojary (2,65).

Osiedle Bacieczki ma, zdaniem respondentów, najgorzej rozwiniętą bazę turystyczną (średnia 2,68). Najlepiej pod tym względem wypadają osiedla Białostoczek (3,20) oraz Piaski (3,17).

Tabela 97. Ocena natężenia poszczególnych problemów w miejscu (na osiedlu) zamieszkania

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Centrum	2,90	2,85	2,96	2,91	2,85	3,09	3,04	2,95	2,93	3,02	3,14	2,94	2,82	2,86	2,81	2,94	3,05	2,75	2,98	2,91
Białostoczek	2,54	2,95	2,58	2,89	2,59	2,84	3,00	2,99	3,12	3,08	2,89	2,83	3,08	2,66	2,94	2,78	3,22	2,82	2,87	3,20
Sienkiewicza	2,79	2,97	2,60	2,99	2,87	2,76	2,94	2,74	2,79	3,14	2,76	3,05	2,89	3,07	2,79	2,83	2,84	2,89	2,78	2,79
Bojary	2,66	3,10	2,95	2,89	3,07	2,81	2,69	2,73	2,75	2,87	2,93	2,79	3,27	3,16	2,99	2,85	2,97	2,87	2,65	2,77
Piaski	2,88	2,84	2,79	2,95	2,80	3,04	2,84	3,21	2,48	2,93	2,80	2,91	2,96	2,79	3,02	2,86	2,94	3,09	2,89	3,17
Przydworcowe	2,89	2,92	3,00	3,02	3,12	2,79	3,08	2,95	3,39	2,91	2,58	2,92	2,96	2,93	2,82	3,11	2,90	3,13	2,91	2,90
Młodych	3,15	2,78	2,81	2,99	2,69	2,95	2,82	3,04	3,14	2,95	3,06	2,82	3,11	2,70	2,86	3,12	2,85	2,67	2,79	2,85
Antoniuk	2,95	3,03	2,72	3,04	2,56	2,74	2,98	3,01	3,09	2,64	2,71	2,99	2,86	2,80	2,83	2,82	3,14	3,03	3,03	3,10
Jaroszówka	2,91	3,14	3,06	3,03	2,73	3,07	2,62	2,60	3,09	2,99	2,78	2,99	2,94	2,95	2,91	2,94	2,84	2,51	3,10	3,11
Wygoda	2,85	2,85	3,15	2,80	2,89	2,74	2,91	2,69	3,15	2,88	2,82	2,90	3,03	2,76	2,89	2,96	2,97	3,23	3,01	3,04
Piasta I	2,60	2,76	3,16	2,78	2,97	2,71	3,02	2,71	3,01	2,96	2,92	2,77	2,97	2,63	2,83	2,72	2,94	2,80	2,94	2,86
Piasta II	2,90	3,04	3,01	2,88	2,78	2,99	2,69	3,08	2,58	2,83	2,91	2,83	3,01	2,75	2,96	2,91	3,13	3,40	3,11	3,05
Skorupy	2,99	2,87	2,79	2,95	2,80	2,84	3,07	2,82	3,14	2,87	3,04	2,90	2,98	2,87	2,82	2,79	3,13	2,78	2,64	2,95
Mickiewicza	2,72	3,09	3,13	3,02	3,20	2,86	3,16	2,98	2,75	2,82	3,40	2,77	3,28	2,70	2,80	2,90	3,05	2,72	3,00	2,80
Dojlidy	2,88	3,13	3,30	2,93	2,83	2,90	3,10	3,09	2,86	2,93	2,67	2,54	2,82	2,82	2,98	2,69	2,98	2,84	2,86	2,97
Bema	3,00	2,92	2,96	3,16	3,15	2,68	2,78	2,76	2,61	2,85	2,49	2,81	2,91	3,04	2,62	2,87	2,92	3,20	3,00	2,84
Kawalerskie	2,88	3,10	3,05	2,86	3,09	3,19	2,81	2,77	2,79	3,00	2,79	3,27	2,98	2,77	3,04	2,97	2,98	2,97	2,95	2,92
Nowe Miasto	3,06	2,85	2,90	2,83	2,78	2,80	2,70	2,67	2,99	2,83	2,93	2,80	2,77	2,84	3,01	2,82	2,84	2,95	2,84	2,98
Zielone Wzgórza	3,03	2,95	3,10	2,76	3,00	2,82	3,15	2,91	2,88	2,76	2,91	2,77	3,13	2,63	2,72	3,19	2,99	2,87	2,74	2,93
Starosielce	2,78	3,10	2,96	2,93	3,03	3,01	3,08	3,08	2,83	2,96	2,72	3,03	3,10	3,19	3,18	2,88	2,97	2,76	2,75	2,88
Słoneczny Stok	2,82	3,34	2,93	2,93	3,15	3,06	3,09	2,68	2,98	2,76	2,73	2,93	2,90	2,85	3,01	2,68	3,31	2,93	2,72	2,91
Leśna Dolina	2,93	2,45	2,85	2,64	2,95	2,93	2,96	2,86	2,75	2,94	2,83	2,52	2,96	2,97	2,77	2,59	2,80	2,93	2,79	2,99
Wysoki Stoczek	2,85	2,94	2,84	3,02	2,99	2,87	2,71	3,04	3,05	2,83	3,10	3,19	2,88	2,82	2,65	3,05	2,90	2,94	2,85	2,88
Dziesięciny I	2,84	2,99	3,05	2,95	2,99	2,83	2,85	2,91	2,89	2,99	3,14	2,90	2,78	2,81	3,10	2,67	3,05	2,83	3,11	2,85
Dziesięciny II	3,15	2,77	2,91	2,98	3,13	3,19	2,94	3,09	3,11	2,95	2,78	3,08	2,94	2,76	2,98	2,87	2,79	3,11	2,99	2,78
Bacieczki	2,83	2,88	2,87	3,12	2,98	3,00	3,01	2,99	3,16	2,83	2,94	2,77	3,13	2,64	2,96	3,06	2,82	3,09	2,89	2,68
Zawady	2,90	2,59	2,73	3,03	2,94	2,99	3,05	2,99	2,96	3,19	2,95	3,00	3,20	2,94	3,03	2,83	2,84	2,90	3,07	2,75
Dojlidy Górne	3,06	3,00	2,98	2,91	2,90	3,10	3,01	2,69	2,93	2,89	2,88	2,90	2,80	2,93	3,14	3,04	2,72	2,81	3,09	3,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań CAPI

1. degradacja środowiska, zanieczyszczenie powietrza, wód, gleby itp.; **2.** zły stan techniczny budynków mieszkalnych; **3.** zły stan techniczny budynków użyteczności publicznej; **4.** wysoki poziom bezrobocia; **5.** niskie dochody mieszkańców, ubóstwo; **6.** niski poziom bezpieczeństwa; **7.** duże natężenie problemów społecznych, w tym szczególnie przemoc w rodzinie, alkoholizm itp.; **8.** niski poziom edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym; **9.** niski poziom edukacji na poziomie ponadgimnazjalnym; **10.** niski poziom przedsiębiorczości, mała liczba przedsiębiorstw, brak miejsc pracy, brak wsparcia dla przedsiębiorców; **11.** słaba oferta kulturalno-rozrywkowa; **12.** słaba oferta sportowo-rekreacyjna; **13.** mała liczba przedszkoli i żłobków; **14.** mała liczba szkół; **15.** mała liczba obiektów ochrony zdrowia, słaby dostęp do usług medycznych; **16.** słaba komunikacja wewnątrz Miasta; **17.** słaba infrastruktura transportowa, zły stan techniczny dróg, brak parkingów itp.; **18.** niska jakość terenów publicznych, terenów zielonych, skwerów, miejsca rekreacyjne i wypoczynkowe; **19.** niski poziom aktywności społecznej mieszkańców, mała liczba organizacji pozarządowych, stowarzyszeń klubów sportowych itp. **20.** słabo rozwinięta baza turystyczna

22.2. Formularz uwag CAWI

22.2.1. Podstawowe informacje

W dniach 07.11.2016-16.11.2016 r. wszyscy interesariusze mieli możliwość wypełnienia formularza CAWI odnoszącego się do dokumentu diagnozy oraz wyznaczonego obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Formularz uwag został wypełniony przez cztery osoby.

22.2.2. Wyniki oraz zgłoszone uwagi

W poniższych tabelach zaprezentowano zgłoszone uwagi wraz z ustosunkowaniem się do nich.

Tabela 98. Uwagi do zidentyfikowanych obszarów problemowych

Uwaga	Odpowiedź
Jako mocną stroną dla rozwoju w strefie przestrzennej podaje się obszar ZPP, brak jest jednak konkretnych informacji jak obecność w obszarze ZPP daje szansę na rozwój w inwestycje związane z ekoinnowacyjnością i edukacją społeczeństwa w tym kierunku.	Część diagnostyczna dokumentu stanowi opis sytuacji na danym obszarze. Proponowane kierunki działań oraz możliwości wykorzystania potencjałów obszaru są tematem części projekcyjnej dokumentu
Zabrakło odniesienia się m.in. w zakresie starzenia się społeczeństwa, przestępczości w ogóle, bezpieczeństwa na osiedlach, itp.	Diagnoza obejmuje wskaźniki odzwierciedlające poziom bezpieczeństwa oraz dotyczące aktywności seniorów. Możliwość określenia wskaźników uzależniona jest również od dostępności danych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI

Tabela 99. Uwagi do wyznaczonych obszarów zdegradowanych i rewitalizacji

Uwaga	Odpowiedź
Brak jest uwzględnionego obszaru i miejsca przeznaczonego na rozwój i edukację różnych grup społecznych w kontekście innowacji w połączeniu z rozwojem pro-środowiskowym, ekoprzedsiębiorczością i edukacją ekologiczną	Część diagnostyczna dokumentu stanowi opis sytuacji na danym obszarze. Proponowane kierunki działań oraz możliwości wykorzystania potencjałów obszaru są tematem części projekcyjnej dokumentu
Obszary nie posiadają ze sobą wspólnych granic - dlaczego? po drugie - nie przeprowadzono pogłębionej analizy w ramach każdego ze zdiagnozowanych osiedli, jak również nie wskazano potencjałów danego obszaru - czyli faktycznego znaczenia danego obszaru	Obszary wyznaczone do rewitalizacji nie muszą posiadać wspólnych granic. Ponieważ jednostki urbanistyczne, w których zidentyfikowano najwyższe natężenie zjawisk problemowych są położone w różnych częściach miasta zdecydowano o wyznaczeniu trzech podobszarów rewitalizacji. Diagnoza zawiera opis wszystkich osiedli włączonych do rewitalizacji oraz opis natężenia zjawisk problemowych w obszarze rewitalizacji w stosunku do całego miasta.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI

22.3. Warsztat strategiczno-diagnostyczny

22.3.1. Podstawowe informacje

Termin: 9.11.2016 r., godz. 17.00

Miejsce: Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku, ul. Ciepła 40

Uczestnicy: w warsztatach wzięły udział 23 osoby

Prowadzący: Michał Kazem-Bek, Robert Loba

Cel spotkania: wstępne określenie i charakterystyka obszarów rewitalizacji (identyfikacja problemów, zjawisk negatywnych i ich przyczyn, potencjałów)

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w trzech grupach:

- zespół 1. sfera społeczna,

- zespół 2. sfera gospodarcza ,
- zespół 3. sfera przestrzenno-funkcjonalna. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i mocnych stron obszaru w danym podsystemie.

Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów poszczególnych obszarów, a także wskazywali ich atuty. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1) Jakie występują negatywne zjawiska, problemy, czego Państwa zdaniem brakuje w sferze:

- społecznej,
- gospodarczej,
- przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej, technicznej.

2) Jakie są Państwa zdaniem największe atuty i potencjały wybranego obszaru rewitalizacji?

- Jakie miejsca/obiekty?
- Jakie podmioty?
- Jakie działania?
- Jaka oferta?
- Szczególne wyróżniki?

22.3.2. Wyniki ze spotkania

Sfera społeczna

Tabela 100. Dojlidy

Problemy	Atuty	Podmioty	Działania	Oferta	Wyróżniki
1. Stara dzielnica 2. Dwa osiedla bloków socjalnych (przy ul. Dojnowskiej i Eliasza 3. Niska aktywność zawodowa (wszystko niskie) 4. Stara Infrastruktura niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych	1. Najstarsza w okolicy parafia prawosławna 2. Dwie świetlice organizacji pozarządowych 3. Punkt wychowawców podwórkowych (zajmują się również dziećmi starszymi niż w wieku gimnazjalnym) 4. W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych BOF planuje się: a. dostosowanie budynków przy ul. Ks. Stanisława Suchowolca dla osób z problemami psychicznymi, które można przywrócić do funkcjonowania w społeczeństwie (spotkania w domu pod fontanną), b. całoroczny ośrodek sportów wodnych Dojlidy.	1. Podmioty ekonomii społecznej 2. Dwie parafie	1. Projekty aktywizacji społeczno-zawodowej 2. Poszukiwanie liderów lokalnych, aktywizacja seniorów	Szkolenia, staże	1. Budownictwo socjalne 2. OSW Dojlidy

Źródło: opracowanie własne

Tabela 101. Starosielce

Problemy	Atuty	Działania
1. Zbudowano potężne osiedle socjalne (przy ulicach Barszczańskiej i Klepackiej) 2. Dawna nazwa Meksyk pochodzi od części mieszkańców wszczynających bójki 3. Desant — ludzie niezakorzeni, brak identyfikacji z budynkiem socjalnym (nie mają grobów rodzin w dzielnicy, swoich szkół) 4. Bezrobocie 5. Ubóstwo 6. Przestępczość	1. Dział świadczeń rodzinnych MOPR 2. Dwie świetlice: szansa i DPPS, działalność aktywizacyjna, projekt z budżetu obywatelskiego, wychowawca podwórkowy	1. Więcej świetlic. 2. Profilaktyka uzależnień. 3. Oferta dla seniorów 4. Walka poprzez podmioty ekonomii społecznej 5. Aktywizacja mieszkańców, żeby poczuli, że to ich

Źródło: opracowanie własne

Sfera gospodarcza

Tabela 102. Dojlidy

Problemy	Atuty
1. Obecność budownictwa socjalnego a. zniechęca mały biznes b. niska aktywność społeczna 2. Upadek PMB i innych zakładów	1. Bliskość SSSE, Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego 2. Uzbrojenie w infrastrukturę techniczną 3. Browar Dojlidy 4. Dostępność komunikacyjna i infrastrukturalna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 103. Starosielce

Problemy	Atuty
1. Obecność budownictwa socjalnego 2. Upadek dużych firm (KZKS)	1. Polmos, PZZ, MIRPOL, Promotech 2. Infrastruktura techniczna 3. Dostępność komunikacyjna

Źródło: opracowanie własne

Tabela 104. Przydworcowe

Problemy	Atuty
1. Zamknięte tereny PKP i PKS (MPZP ich nie obejmuje)	1. Dworce PKP i PKS

Źródło: opracowanie własne

Tabela 105. Centrum

Problemy	Atuty
1. Zwarta zabudowa a. Działalność gospodarcza determinowana przez SKIUZP oraz MPZP (zabytki, ochrona konserwatorska, ograniczenie reklam)	1. Lokalne gastronomiczne 2. Dużo placówek bankowych, usług

Źródło: opracowanie własne

Tabela 106. Antoniuk

Problemy	Atuty
1. Gęsta zabudowa domów jednorodzinnych ogranicza biznes	1. Centrum handlowe Madro 2. Galeria Antoniuk

Źródło: opracowanie własne

Tabela 107. Bema

Problemy	Atuty
1. Gęsta zabudowa mieszkaniowa uniemożliwiająca lokalizację działalności gospodarczej	1. PUP 2. Placówka Straży Granicznej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 108. Sienkiewicza

Problemy	Atuty
1. Słaba dostępność komunikacyjna do innych osiedli (brak kładki)	1. Lokalizacja WSFiZ 2. Powojkowe magazyny przy ulicy Węglowej

Źródło: opracowanie własne

Tabela 109. Skorupy

Problemy	Atuty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska dostępność lokali usługowych 2. Gęsta zabudowa domów jednorodzinnych z coraz większym udziałem zabudowy wielorodzinnej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dużo firm (okolice ulicy Ciołkowskiego) 2. Rozbudowa ulicy Ciołkowskiego w stronę Trasy Generalskiej (obwodnicy Białegostoku)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 110. Dziesięciny I

Problemy	Atuty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gęsta zabudowa wielorodzinna i brak możliwości rozwoju działalności gospodarczej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sieć handlowo-usługowa

Źródło: opracowanie własne

Sfery przestrzenno-funkcjonalna, techniczna i środowiskowa

Tabela 111. Atuty i problemy obszaru rewitalizacji

Problemy	Atuty
<ol style="list-style-type: none"> 1. Centrum zamieszkiwane jest głównie przez osoby starsze. 2. Dominującą formą działalności gospodarczej jest gastronomia. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą są głównie banki i firmy telekomunikacyjne. 3. Stan zagospodarowania terenów cennych przyrodniczo. Przebieg napowietrznej infrastruktury technicznej w obrębie rzeki Białej. 4. Rzeką Białą wymaga nakładów finansowych (poprzedzająca infrastrukturą techniczną). 5. Układ komunikacyjny — podział miasta torami (os. Antoniuk, Centrum — wiadukt Dąbrowskiego, Tunel im. gen. Emila Augusta Fieldorfa „Nila”). 6. Miała ilość terenów rekreacyjnych (poza Centrum mieszkańcy zgłaszali projekty w budżecie obywatelskim — siłownię, orliki, place zabaw). 7. Mała liczba „ryneczków” osiedlowych. 8. Mała ilość terenów gminnych do zagospodarowania (na realizację pomysłów). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dolina rzeki Białej — potencjalny teren rekreacyjny. 2. Dostęp do podstawowych usług i infrastruktury. 3. Zasób gminnych nieruchomości (w tym nieużytkowanych i wykwaterowanych). 4. Potencjał terenów wewnątrzosiedlowych do wykorzystania na cele rekreacyjno-wypoczynkowe (w większości spółdzielni i wspólnot, które ciężko integrują się; bazarki osiedlowe — spółdzielnie wskazały, że nie chcą tworzyć tego typu terenów). 5. Proces konsultacji społecznych przeprowadzonych na Osiedlu Bema dot. zagospodarowania terenów osiedla.

Źródło: opracowanie własne

22.4. Spotkanie z NGO

Termin: 30.11.2016 r.

Miejsce: Kawiarnia „W Starym Kinie”, ul. Rocha 23

Uczestnicy: w spotkaniu wzięło udział 14 przedstawicieli organizacji pozarządowych

Cel spotkania: przedstawienie założeń projektu dotyczącego opracowania Programu Rewitalizacji, zachęcenie do zaangażowania się w działania partycypacyjne w ramach projektu

Przebieg spotkania:

W pierwszej części spotkania uczestnikom zostały zaprezentowane etapy i główne elementy projektu. Następnie przedstawione zostały główne definicje związane z procesem rewitalizacji oraz podkreślone zostało znaczenie partycypacji i partnerstwa w całym procesie rewitalizacji.

Kolejnym krokiem było poinformowanie uczestników spotkania o sposobie wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji na obszarze miasta. Przedstawione zostały wskaźniki wykorzystane do przeprowadzenia delimitacji w poszczególnych sferach oraz sposób, w jaki zostały one wyliczone. Następnie zaprezentowane zostały obszary wybrane jako obszary zdegradowane i obszary rewitalizacji.

Uczestnicy podczas prezentacji zadawali szczegółowe pytania odnośnie doboru wskaźników będących podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Pojawiały się także pytania odnośnie możliwości zmiany obszarów. Uczestnikom zostało wyjaśnione, że wybór obszarów wynika z przeprowadzonej analizy wskaźnikowej i tylko zmiana bądź dodanie nowych danych mogłoby wpłynąć na zmianę obszarów. Uczestnicy poprosili również o weryfikację ulic wchodzących w skład poszczególnych osiedli.

Po wyjaśnieniu wszystkich wątpliwości, uczestnikom spotkania zostały przekazane informacje odnośnie kolejnych działań partycypacyjnych. Pierwszym z nich były spotkania warsztatowo-konsultacyjne, które zostały zaplanowane odrębnie dla każdego osiedla wchodzącego w skład obszaru rewitalizacji. Uczestnikom został przedstawiony cel spotkań, czyli pogłębienie charakterystyki obszarów rewitalizacji oraz określenie potrzeb i działań rewitalizacyjnych na poszczególnych obszarach. Uczestnicy zostali zaproszeni na spotkania oraz poproszeni o przekazanie informacji o nich w swoim otoczeniu.

Uczestnicy spotkania zostali poinformowani również o kolejnej formie konsultacji jaką była możliwość zgłaszania własnych projektów rewitalizacyjnych. Ta część spotkania wywołała największą dyskusję wśród uczestników. Uczestnicy zadawali pytania odnośnie tego, jakiego typu projekty będą mogły być zgłaszane oraz kto może być projektodawcą. Zostało wyjaśnione, że zgłaszane projekty mogą mieć zarówno charakter „miękki”, nieinwestycyjny, jak i infrastrukturalny. Ponadto podkreślone zostało, że Miasto nie jest jedynym realizatorem projektów, a wręcz rolą Miasta jest koordynowanie całego procesu rewitalizacji. W związku z powyższym ważne jest zgłaszanie projektów przez różnych partnerów społeczno-gospodarczych. Kolejną istotną kwestią poruszaną podczas spotkania była ocena poszczególnych zgłoszonych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz sposób ich wyboru do wpisania do programu rewitalizacji. Zostało wyjaśnione, że określone zostaną kryteria wyboru projektów, według których projekty zostaną ocenione. Uczestnikom zostało przekazane, że ostateczna forma podmiotu oceniającego projekty nie została jeszcze potwierdzona.

22.5. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Antoniuk

22.5.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 6.12.2016 r. godz. 18.00

Miejsce: Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Białymstoku, ul. Zwycięstwa 14/3 – Osiedle Antoniuk

Uczestnicy: w spotkaniu wzięło udział 11 osób

Prowadzący: Małgorzata Patyńska, Michał Kazem-Bek

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- **Antoniuk,**
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- **Antoniuk,**
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w grupach. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jaka są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.5.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 112. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Antoniuk

Przyczyny	Problemy	Działania
<ul style="list-style-type: none"> Starzejące się społeczeństwo, Występujące pustostany, Niezagospodarowane tereny, ogrzewalnie, Ludność napływowa, Istniejący system społeczny nie motywuje do zmiany postaw życiowych klientów (atrakcyjne kwoty świadczeń pomocy społecznej), 	<ul style="list-style-type: none"> Brak zagospodarowania terenów nad rzeką Białą, ul. Dąbrowskiego jest wąskim gardłem komunikacyjnym, Zbyt mała liczba miejsc do rekreacji tzw. siłownie pod chmurką, Wąskie uliczki, zbyt mała liczba miejsc parkingowych, w szczególności przy Klubie Kręgu, Niefunkcjonalny wyjazd przy Klubie Krąg, Złe zagospodarowanie terenu, Słabo odczuwalna działalność organizacji pozarządowych, Brak drogi rowerowej na wiadukcie, który jest węzłem komunikacyjnym, Dużo osób starszych i samotnych na osiedlu, brak wystarczającej opieki dla osób starszych, nienależyte zabezpieczenie usług dla osób starszych, niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dla osób starszych, Rosnąca liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, są to przeważnie osoby starsze bez opieki rodziny lub młodsze wyniszczone w skutek zażywania narkotyków lub dopalaczy. Bezradność służb publicznych w zakresie pomocy (bez wyrażenie zgody nie jest możliwe leczenie – procedury sądowe to min. rok), Duża liczba bezdomnych; występujące koczowiska (ul. Zwycięstwa 25). Związane z tym zakłócenia porządku publicznego, kradzieże, 	<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie terenów nad Białą na cele rekreacyjne, Budowa nowych miejsc do rekreacji i integracji, renowacja istniejących, Edukacja i informowanie społeczeństwa, Budowa parkingu przy ul. Wierzbowej, Prowadzenie działań profilaktycznych, Rozwój usług i oferty dla osób starszych, Wspieranie rozwoju wolontariatu, w tym kierowanych do osób starszych, Wspólne działania z parafiami, Ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu.

- Zauważalna liczba włamań na ogródkach działkowych i w innych obiektach,
- Niski poziom poczucia tożsamości lokalnej,
- Brak opieki nad częścią dzieci, w szczególności obcokrajowców,
- Występujące zakłócenia porządku publicznego, rozboje, w szczególności w pobliżu Klubu Krąg, parku,
- Duża liczba klientów pomocy społecznej to osoby bezrobotne, w tym długotrwale – są to ich wybory życiowe, niechęć do podjęcia pracy,
- Duża liczba osób żyjąca na „garnuszku rodziców”
- Duża liczba osób zatrudnionych „na czarno”, rozwinięta szara strefa,
- Życie na rachunek rodziny i państwa,
- Niska chęć osób do udziału w szkoleniach, przekwalifikowania się,
- Występująca przemoc domowa (psychiczna i fizyczna), ale także wykorzystywanie niebieskich kart, jako argument przy rozwodach,

Źródło: opracowanie własne

Tabela 113. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Antoniuk

Atuty
<ul style="list-style-type: none"> • Działający Dom Pomocy Społecznej, • Kluby działające przy spółdzielniach (np. Metafora), • Park Antoniuk (funkcjonalny, dobrze utrzymany), • Połączenia komunikacyjne, • Galeria (obiekt handlowy), • Blisko centrum, dworca, • Łatwy dostęp do lekarza (dużo przychodni, w tym specjalistycznych).

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE ANTONIUK

Sfera społeczna:

- Niewielka liczba organizacji pozarządowych, co przekłada się na małą aktywność mieszkańców (zwłaszcza osób starszych).
- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby długotrwale chore, osoby starsze, uzależnione od alkoholu i narkotyków, przemoc domowa).
- Wyższy niż średnia dla miasta odsetek przestępstw i wykroczeń (bójki, rozboje i pobicia).
- Niskie wyniki z egzaminu 6-klasisty.

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych.
- Gęsta zabudowa domów jednorodzinnych ogranicza możliwości rozwoju działalności gospodarczej .

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie ,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe ,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.6. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Bema

22.6.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 7.12.2016 r. godz. 18:00

Miejsce: Białystok, Zespół Szkół Handlowo-Ekonomicznych, ul. Bema – Osiedle Bema

Uczestnicy: 12 osób (dzielnicowy, 1 pracownik socjalny, 3 członków Rady Osiedla, 1 osoba z organizacji pozarządowej, radny Rady Miejskiej kandydujący z osiedla, 2 przedstawicielki Urzędu Miasta w Białymstoku, 2 mieszkańców)

Prowadząca: Barbara Szczerbińska

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- **Bema,**
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk,

- **Bema,**
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali wspólnie nad odpowiedziami na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów osiedla Bema, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące rozwiązaniu problemów dostrzeganych na osiedlu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.6.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 114. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Bema

Przyczyny	Problemy	Działania
	<p><u>Z analizy DR:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby długotrwale chore, osoby starsze, uzależnione od alkoholu i narkotyków, przemoc domowa) • Mała liczba organizacji pozarządowych • Wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy asystenta • Wyższy niż średnia dla miasta odsetek przestępstw (kradzieży) • Niskie wartości średnich wyników sprawdzianów szóstoklasisty • Wysoka liczba uczniów z problemami wychowawczymi i nieotrzymującymi promocji do następnej klasy • Wysoki odsetek bezrobotnych • Gęsta zabudowa mieszkaniowa uniemożliwiająca lokalizację działalności gospodarczej 	
Z dyskusji na spotkaniu:		
1. Osiedle zbudowane przed wielu laty więc mieszkańcy się zestarli	1. Duża liczba osób starszych, brak integracji międzypokoleniowej	1. Integracja osób starszych poprzez kontakt z młodzieżą: spotkania, korepetycje, utworzenie miejsca, gdzie takie spotkania mogłyby się odbywać (np. w nowo wybudowanych blokach komunalnych)
2. Zwiększająca się liczba aut	2. Mało miejsc parkingowych (zaznaczone na mapie na fioletowo)	2. Budowa miejsc postojowych i parkingów wzdłuż ul. Wiejskiej między ul. Lisią, a wjazdem do Wiejskiej i Kopernika
	3. Brak ogólnodostępnych i przystosowanych do wypoczynku terenów zielonych – ławki, alejki (zaznaczenie: kolor zielony)	3. Zagospodarowanie terenów wokół stawu i tzw. dawnej strzelnicy oraz parku przy ul. Pogodnej

	4. Słabe oświetlenie tzw. alejki wśród osiedlowej koło szkół i przedszkoli (zaznaczone kolorem zielonym)	4. Więcej latarni, ławek, koszy na śmieci
	5. Mały, stary, zniszczony plac zabaw w centrum osiedla przy Lewiatanie (kolor brązowy na mapie)	5. Modernizacja i zwiększenie obszaru placu zabaw oraz połączenie z alejką z p.4 oraz budowa boiska dla młodzieży
	6. Zagrożenie bezpieczeństwa pieszych na tzw. alejce wśród osiedlowej	6. Zamknięcie przejazdu, zlikwidowanie służebności na ciągu pieszym z ul. Bema do posesji ul. Pogodna 4
	7. Brak zabezpieczenia miejsc składowania odpadów (śmiećniki, kontenery na śmieci)	7. Wykonać zadania i obudowy śmiećników
	8. Bezdomność, alkoholizm, meliny z alkoholem, nielegalna sprzedaż alkoholu (meliny)	8. Działania interwencyjne i profilaktyczne dla osób z problemem alkoholowym

Źródło: opracowanie własne

Większość z tych inicjatyw została przedstawiona na spotkaniu jako działania potrzebne na osiedlu, w dyskusji próbowaliśmy doprecyzować, na jaki problem odpowiada dane działanie. Dużo kontrowersji wzbudził problem pojawiających się na osiedlu osób bezdomnych i pod wpływem alkoholu. Są one postrzegane jako zagrożenie bezpieczeństwa mieszkańców. Zmniejszenie liczby ławek rozmieszczonych na osiedlu ograniczyło obecność niemiłe widzianych "gości" (choćby ławki jako miejsca odpoczynku spełniały oczekiwania mieszkańców, ale uciążliwość korzystających z nich osób pijanych i bezdomnych była silnym argumentem uzasadniającym likwidację takich miejsc i mieszkańcy to zaakceptowali).

Tabela 115. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedle Bema

Atuty	Jak je wykorzystać?
Rozdział komunikacji kołowej od pieszej	
Dobra infrastruktura usługowa, handlowa, szkoły, przedszkola, przychodnia lekarska	
Istnienie ogrodów działkowych, jako terenów zielonych	
Dobre połączenia komunikacją miejską z innymi częściami miasta	
Bliskie sąsiedztwo wyższej uczelni (Politechnika Białostocka)	

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE BEMA

Sfera społeczna:

- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby długotrwale chore, osoby starsze, uzależnione od alkoholu i narkotyków, przemoc domowa).
- Mała liczba organizacji pozarządowych.
- Wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy asystenta .
- Wyższy niż średnia dla miasta odsetek przestępstw (kradzieży).
- Niskie wartości średnich wyników sprawdzianów szóstoklasisty.
- Wysoka liczba uczniów z problemami wychowawczymi i nieotrzymującymi promocji do następnej klasy.

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych.
- Gęsta zabudowa mieszkaniowa uniemożliwiająca lokalizację działalności gospodarczej.

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego ,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej .

22.7. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Centrum

22.7.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 08.12.2016 r., godz. 18:00

Miejsce: Zespół Szkół Katolickich w Białymstoku – Osiedle Centrum

Uczestnicy: 5 osób – przedstawiciele UM, MOPR, CKU, społeczności lokalnej

Prowadzący: Małgorzata Bobryk

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- **Centrum,**
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk.
- Bema.
- Przydworcowe.
- **Centrum.**

- Sienkiewicza.
- Starosielce.
- Skorupy.
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w grupach. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jaka są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.7.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 116. Wybrane kwestie ze spotkania –osiedle Centrum

Przyczyny	Problemy	Działania
Starzejące się społeczeństwo, starzejący się mieszkańcy osiedla – w szczególności obszary osiedla w granicach ulic: północ osiedla w granicy ulic Piłsudskiego – Poleska , Nowy Świat, Malmeda.	1. Brak miejsc spotkań dla seniorów. Jest Klub seniora na ulicy Białej, ale seniorzy: a) albo nie chcą korzystać z oferty, b) liczba miejsc ograniczona	– Miejsce spotkań osób starszych, mieszkańców. – Klub osiedlowy. – Bulwary nad rzeką Białą (zagospodarowanie terenu nad bulwarami w taki sposób, aby pełniły funkcję oprócz turystycznej – integracyjną, animacyjną.
j.w	2. Problem osób starszych potrzebujących opieki (usługi opiekuńcze) w części innej, niż proponuje MOPR. 3 organizacje świadczą usługi opiekuńcze, ale: a) wyczerpane są limity miejsc, b) godziny pracy - usług świadczeń w godzinach 8-16, c) brakuje całodobowej opieki opiekuńczej.	– Zwiększenie działań wolontarystycznych na osiedlu (zaangażowanie społeczności uczniowskiej (podstawówki, gimnazja, licea), studentów. – Zwiększyć pule środków finansowych na zadania zlecone miasta w obszarze usług opiekuńczych – Stosować klauzule społeczne ww. zleceniach – Powołać spółdzielnię socjalną świadcząca usługi opiekuńcze na obszarze osiedla.
– Zastość, roszczeniowość społeczeństwa, sposób myślenia: należy nam się, nie chce się, – Osiedle nie stanowi zintegrowanej społeczności (blok, klatki – stanowią czasami zintegrowana społeczność, nie znają się mieszkańcy jednej klatki. Aby „pożyczyć szklankę cukru” - trzeba dzwonić i się umawiać. – Jeżeli występuje interakcja – to w obrębie wspólnoty.	3. Niskie zaangażowanie społeczności osiedla w działania Osiedla Centrum. –w Centrum odbywają się wydarzenia „miejskie”, a nie osiedlowe. –brakuje klubów osiedlowych, Domu Spotkań – takich w skali „mikro”, jak np. Jubilat na Antoniku, Relaks na osiedlu Młodych. Na Kilińskiego jest klub osiedlowy - brakuje miejsc dla dzieci, które się „nie zapisały na zajęcia”. –brakuje podwórek – rewitalizacja podwórek w Centrum – pod kątem dzieci, które wracają – wprowadzają się młodzi do bloków, spotkań mieszkańców, osób starszych (podwórka jako miejsce integracji – ładne i przestrzenne, miejsce, gdzie	– „Lokalne spotkania” – festyny sąsiedzkie, reanimacja podwórek, wyprzedaż garażowa, piknik, wspólna praca nad podwórkami, wspólne współfinansowanie, pokazy filmów mówiących o historii bloku, ulicy, osiedla. – Zidentyfikowanie lokalnych liderów, nawiązanie współpracy z nimi, „pozwolić im działać – nie przeszkadzać, wspomagać”. – Wspierać osoby, organizacje, społeczności lokalne, które chcą pracować na rzecz osiedla – np. w formie grantów, projektów. – Przeprowadzenie rewitalizacji podwórek.

Przyczyny	Problemy	Działania
	chce się być), brak placów zabaw. – szpetne śmietniki, walające się śmieci w Centrum miasta, pomiędzy blokami, nieprzemyślana architektura zieleni.	
Mała motywacja ww. grupy do pracy, przyzwyczajenia z życia z zasiłków, mało miejsc pracy dla osób starszych na osiedlu, niskie wykształcenie, brak motywacji.	4. Pomoc społeczna - przede wszystkim korzystają osoby bezrobotne 50+, bezrobotne, osoby starsze.	Powstanie spółdzielni socjalnej, prace społecznie - użyteczne
Rejon zapomniany, teren historyczny (obszar Getta); Miejsca zieleni zabrały parkingi.	5. Brak podstawowej infrastruktury: chodniki, zielen, drogi, lampy. Brakuje małej infrastruktury – pomniczek, ławeczka. Brakuje infrastruktury dotyczącej podwórek Brakuje infrastruktury sportowej Brakuje ryneków osiedlowych, małych sklepów spożywczych osiedlowych - wewnątrz osiedla Brakuje podstawowego rzemiosła i handlu (szewc, krawcowa, zegarmistrz, etc)	Przeprowadzenie rewitalizacji podwórek. Bulwary nad rzeką Białą – Partycypacyjny charakter projektu, coś, co faktycznie będzie bulwarem, szukanie dobrych pomysłów zagospodarowania np. Wisła, praktyki zagraniczne. Rewitalizacja – oprócz zmiany infrastruktury – zmiana społeczna. Dążenie do celu, jakim jest „życie Białej” – animacja działań na bulwarach.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 117. Wybrane kwestie ze spotkania –Atuty osiedla Centrum

Atuty	Jak je wykorzystać?
Jest w centrum, ma dostęp do wszystkich publicznych działań, wszędzie jest „blisko”. Park Planty i Park Branickich. Dobra infrastruktura drogowa.	Pozwolić działać, przeprowadzić rewitalizację podwórek.

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE CENTRUM

Sfera społeczna:

- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (osoby starsze, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie).
- Wysoki udział przestępstw (kradzieże, rozboje, pobicia, przemoc domowa).
- Wyższa niż średnia dla miasta liczba przestępstw związanych z przemocą domową.
- Wysoka liczba uczniów z problemami wychowawczymi i nieotrzymujących promocji do następnej klasy.
- Niskie wyniki z egzaminów 6-klasisty i gimnazjalnego.
- Bezdomność.
- Starzejące się społeczeństwo.

Sfera techniczna:

- Wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem .

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych.
- Działalność gospodarcza determinowana przez SUIKZP oraz MPZP (zabytki, ochrona konserwatorska, ograniczenie reklam).

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.8. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Dojlidy

22.8.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 09.12.2016 r. – godz. 16:00

Miejsce: WSAP w Białymstoku – osiedle Dojlidy

Uczestnicy: 9 osób (przedstawiciele MOPR, UM, Komisariat Policji IV w Białymstoku, Radny Osiedla, Stowarzyszenie Ręce Precz od Dojlid, osoby indywidualne)

Prowadzący: Małgorzata Bobryk

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- **Dojlidy.**

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk,
- Bema,
- Przydworcowe,

- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- **Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).**

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w grupach. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jaka są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.8.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 118. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Dojlidy

Przyczyny	Problemy	Działania
<ul style="list-style-type: none"> Koncentracja zamieszkania osób wykluczonych społecznie. Uzależnienie od pomocy, zasiłki, alkohol, dedykowana pomoc do wskazanej grupy. Dziedziczenie korzystania z pomocy. Wzrastające poczucie wykluczenia społecznego, poprzez zamieszkiwanie na tym samym terytorium, w skupisku. Społeczność lokalna izoluje się od mieszkańców bloków komunalnych. 	<p>1. Zidentyfikowane bezrobocie, brak możliwości, chęci rozwoju młodzieży, młodych osób, mieszkańców bloków socjalnych (komunalnych) przede wszystkim koncentracja ulic: Dojnowska, Suchowolca, Eliasza</p> <p>Strach mieszkańców przy ww. blokach. Społeczność osiedla Dojlid izoluje się, od mieszkańców ww. bloków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zapewnić zaplecze socjalne (przedszkole) w miejscu tworzenia skupisk bloków socjalnych Istnieje świetlica młodzieżowa (zmienić nazwę, aby nie kojarzyła się z biedą) - sprawdzić ofertę. Utworzyć takie miejsce jak świetlica poza obszarem socjalnych bloków, powstała z inicjatywy młodzieży. Siłownia na powietrzu w innym miejscu niż obecne (teraz mało osób z niej korzysta i pod blokami socjalnymi) Przygotować dostępną ofertę zawodową Praca streetworkera Realizować Program Aktywności Lokalnej (PAL) na osiedlu – zlecić zadaniem publicznym, ogłosić konkurs, etc.
	2. Brakuje przedszkola samorządowego na osiedlu	<p>Zapewnić przedszkole samorządowe na osiedlu, zapewnienie opieki samorządowej (nie prywatnej) dzieciom w wieku przedszkolnym.</p> <p>Bieżące informowanie mieszkańców o sytuacji na osiedlu (ogłoszenie na sklepie, informacja do skrzynek)</p> <p>Wzmocnienie siły radnych osiedlowych</p>
<p>Poczucie „a co to da?”</p> <p>Dzielnica starzeje się, nic się społecznie nie dzieje, młodzi przeprowadzają się na inne osiedla, mówiąc o „Dojlidach” – myśli się o plaży miejskiej.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> Brak planu zagospodarowania przestrzennego osiedla. Nie mówi się, że źle się dzieje w Dojlidach, 	3. Przeznaczenie gruntów przemysłowych pod zabudowę (Sklejki)	<ul style="list-style-type: none"> Stworzyć Plan zagospodarowania przestrzennego osiedla

Przyczyny	Problemy	Działania
mówi się o Starosielach. • Wzrastające poczucie, „że na Dojlidach się nie mieszka”.	Utrata terenów uzbrojonych Utrata miejsc pracy	
j.w.	4. Brak planu zagospodarowania przestrzennego osiedla (obejmujących strefy mieszkaniowe, przemysłowe, małe sklepiki, chroniąca zabytki i tereny zielone (rewitalizacja stawów), kompleks szpitalny)	j.w.
	5. Mieszkańcy nie chcą, aby „zagęścić” osiedla nowymi blokami	
	6. W myśleniu społeczności miasta – Dojlidy są martwym osiedlem, martwym punktem, stereotyp postrzegania osiedla	Utworzenie centrum Edukacji Ekologicznej – między Pałacem Suchowolska 26A
	7. Nie wykorzystane są lokalne zasoby turystyczne/historyczne	j.w.
	8. Brak wykorzystania istniejącej infrastruktury edukacyjnej (WSAP)	Centrum Aktywności społecznej
	9. Nie wykorzystuje się walorów zielonych kompleksu szpitalnego	Festyn zdrowotny Festiwal oddawania krwi Współpraca z WORD
Dołączenie nowych terenów pod opiekę rejonu.	10. Za mało funkcjonariuszy policji dbających o bezpieczeństwo osiedla	Zwiększyć flotę funkcjonariuszy policji

Źródło: opracowanie własne

Tabela 119. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Dojlidy

Atuty	Jak je wykorzystać?
<ul style="list-style-type: none"> • Duży potencjał rekreacyjny • Zielona część miasta • Pałac Lubomirskich, Hasbacha • Park przy WSAPie • Parki zabytkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Zachować tak jak jest – stan obecny • Nie burzyć poczucia bezpieczeństwa mieszkańców osiedla • Wykorzystanie i stworzenie miejsc rekreacyjnych (Staw Młyński) • WSAP przerobić jako biurowiec , open space, miejsce kulturalne, edukacyjne, spotkań, porozumienia.

Atuty	Jak je wykorzystać?
<ul style="list-style-type: none"> • Strefa Ekonomiczna • BPNT • Spokojne osiedle, trochę „wiejskie” 	

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE DOJLIDY

Sfera społeczna:

- Wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy asystenta.
- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby starsze, ubogie, niepełnosprawne, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i uzależnione od alkoholu).
- Wyższy niż średnia dla miasta odsetek przestępstw (kradzieże, bójki, rozboje, pobicia).
- Wysoka liczba uczniów z problemami wychowawczymi i nieotrzymujących promocji do następnej klasy.
- Niskie wartości średnich wyników sprawdzianu szóstoklasisty i gimnazjalisty.

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych (długotrwale bezrobotnych i pow. 50 roku życia).
- Obecność budownictwa socjalnego (zniechęca mały biznes, niska aktywność społeczna).
- Upadek PMB (zakład mięsny) i innych zakładów.

Sfera techniczna:

- Stara infrastruktura niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Sfera środowiska:

- Występowanie wyrobów zawierających azbest.

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni, a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.9. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Dziesięciny I

22.9.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 6.12.2016 r. godz. 16.00

Miejsce: Szkoła Podstawowa nr 37 im. Kazimierza Górskiego, ul. Jaworowa 8 – Osiedle Dziesięciny I

Uczestnicy: w spotkaniu wzięło udział 4 osoby

Prowadzący: Małgorzata Patyńska, Michał Kazem-Bek

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- **Dziesięciny I,**
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- **Dziesięciny I,**
- Antoniuk,
- Bema,
- Przydworcowe,

- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.9.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 120. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Dziesięciny I

Przyczyny	Problemy	Działania
<ul style="list-style-type: none"> Niezadawalające wynagrodzenia dla osób młodych – praca „na czarno”, zatrudnianie na umowy „śmieciowe”. Brak odpowiednich kwalifikacji, brak kontynuacji nauki. Korzystny system pomocy społecznej dla osób bezrobotnych. Migracje np. ze wsi za pracę, ale ze względu na brak kwalifikacji, niedopasowanie do rynku pracy osoby te poszerzają grono osób bezrobotnych. Ludzie starsi zostają bez opieki – osoby młode wyjeżdżają; nie interesują się starszymi. Uzależnienia od alkoholu. Depresje. Pęd życia. Niechęć do leczenia. Brak perspektyw. Przyjęty model rodziny (rodzina 2+1, 2+2) Brak skwerów. Gęsta zabudowa bez przestrzeni wspólnych „Betonowa pustynia”. Brak nadzoru rodziców (wynikająca np. z konieczności pracy na kilka etatów). Duża liczba osób w klasach. Zbyt duże oczekiwania rodziców odnośnie roli szkoły; podważanie autorytetu nauczycieli przez rodziców roszczeniowe 	<ul style="list-style-type: none"> Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie. Duży odsetek osób starszych korzystających z pomocy społecznej – liczba tych osób wzrasta. Brakuje miejsc, gdzie osoby starsze mogłyby korzystać z oferty dziennej. Małe zaangażowanie osób starszych, „zamykanie się w 4 ścianach”. Wzrastający odsetek osób młodych z zaburzeniami psychicznymi. Niż demograficzny. Niska estetyka przestrzeni. Brak miejsc spotkań, terenów rekreacyjnych, ścieżek pieszo-rowerowych. Nie ma nowego budownictwa, stare osiedla Niskie wyniki egzaminów. Problemy wychowawcze. Anonimowość, duża liczba mieszkań wynajmowanych – brak zainteresowania, integracji. Małe zainteresowanie np. udziałem w radach osiedlowych, w życiu społecznym. „Sypialnia miasta”. Duże organizacje działające na terenie całego miasta; brakuje organizacji i grup funkcjonujących typowo na terenie osiedla. 	<ul style="list-style-type: none"> Tworzenie hospicjów. Opiekunowie osób starszych. Zapewnienie większej liczby miejsc w domach opieki dziennej i domach opieki społecznej. Zwiększenie nieodpłatnej oferty kulturalnej dla osób starszych, zachęcenie do wzięcia udziału. Wprowadzenie systemu interwencji w przypadkach osób z zaburzeniami. Poszerzenie oferty edukacyjnej, zwiększenie liczby zajęć wyrównawczych. Świetlice szkolne – pomoc w odrabianiu lekcji, w nauce – zwiększenie liczby etatów. Powstające Rady Osiedli: <ul style="list-style-type: none"> promowanie wspólnych przedsięwzięć na osiedlach, organizacja festynów, integracyjnych, zachęcanie do zaangażowania się w sprawy społeczne.

Przyczyny	Problemy	Działania
<p>podeście.</p> <ul style="list-style-type: none"> Nuda wśród dzieci, brak zajęć dodatkowych (wiąże się z ubóstwem rodziców). „Blokery” (ul. Fabryczna) – przejmowanie od rówieśników w określonym środowisku negatywnych wzorców. Brak mieszkań na własność. Brak utożsamiania się z miejscem zamieszkania. Młode osoby żyją w „sieci”. 		

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE DZIESIECINY I

Sfera społeczna:

- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby długotrwale chore, osoby starsze, uzależnione od alkoholu i narkotyków, przemoc domowa).
- Wyższy niż średnia dla miasta odsetek przestępstw i wykroczeń (bójki, rozboje i pobicia.).
- Niskie wartości średnich wyników egzaminów gimnazjalnych i sprawdzianów szóstoklasisty.
- Wysoka liczba uczniów nieotrzymujących promocji do następnej klasy.
- Mała liczba organizacji pozarządowych.
- Wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy asystenta.

Sfera środowiska:

- Występowanie wyrobów zawierających azbest.

Sfera gospodarcza:

- Gęsta zabudowa wielorodzinna i brak możliwości rozwoju działalności gospodarczej.

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.10. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Przydworcowe

22.10.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 7.12.2016 r. godz. 16.00

Miejsce: Politechnika Białostocka Wydział Architektury, ul. Oskara Sosnowskiego 11 – os. Przydworcowe

Uczestnicy: w spotkaniu wzięło udział 19 osób

Prowadzący: Małgorzata Patyńska, Michał Kazem-Bek

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- **Przydworcowe,**
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk,
- Bema,
- **Przydworcowe,**
- Centrum,

- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w grupach. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.10.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 121. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Przydworcowe

Problemy	Działania
<ul style="list-style-type: none"> • Bezdomność. • Starzejące się społeczeństwo. • Duży poziom ubóstwa (niewielki odsetek dzieci korzystających z odpłatnych zajęć, duża liczba udzielanych stypendiów socjalnych). • Bezradność wychowawcza części rodziców w rodzinach z problemami społecznymi. • Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla całych rodzin, seniorów, a także dla młodzieży gimnazjalnej i licealnej. • Brakuje ośrodka typu dawny dom kultury. • Brakuje miejsc spotkań dla osób młodych. • Znaczący odsetek osób starszych wymagających opieki, wyspecjalizowanych opiekunów. • Brak żłobka. • Silna antropopresja. • Ograniczenie przestrzeni wspólnej – rozbudowywanie osiedli mieszkaniowych; może zwiększać to hałas; ul. Angielska w stronę ul. Kopernika, Kaczorowskiego, problemy parkingowe; może to powodować konflikty między sąsiadami. • Ograniczanie zieleni, ograniczanie przestrzeni możliwej do zagospodarowania mieszkańców. • Mniejsza integracja między mieszkańcami, bo nie ma miejsc wspólnych, brakuje placów zabaw, siłowni na powietrzu. • Możliwy problem w przypadku budowy dróg wielopasmowych (np. dla osób starszych). • Niezagospodarowane przestrzenie wspólne, zieleń nieurządzona. • Bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej np. Rocha 23 oraz w przestrzeni miejskiej – chodniki, krótkie światła, przejścia bez świateł (np. ul. Wyszyńskiego). • Mała liczba ścieżek rowerowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie mieszkań treningowych dla osób bezdomnych (w budynku na ul. Żelaznej, który jest starym obiektem wymagającym modernizacji). • Wsparcie instytucji zajmujących się problemem bezdomności w mieście (Grochowa, Sienkiewicza, Kolejowa, Świętojańska). • Wsparcie Stowarzyszenia Ku Dobrej Nadziei w rozwoju utworzonej kawiarni Ku Dobrej Nadziei (św. Rocha 23) będącej m.in. punktem spotkań organizacji pozarządowych. • Kontynuowanie działań w ramach CIS (ul. Grochowej) prowadzącego m.in. galerię ekonomii społecznej; spółdzielni socjalnej w formie kawiarni. • Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla rodziców i seniorów np. koła zainteresowań. • Wprowadzenie pomocy sąsiedzkiej – wsparcie finansowe w zamian za oświadczenie pomocy osób mieszkających w sąsiedztwie. • Wprowadzenie nakazu deweloperom zapewnienia odpowiedniej infrastruktury dla lokalnej społeczności (parkingi, drogi dojazdowe). • Budowa parkingu przy dworcu. • Poprawa stanu infrastruktury chodnikowej i drogowej, dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych. • Zapewnienie instalacji energooszczędnych w budynkach, ograniczenie niskiej emisji. • Zachowanie dziedzictwa kulturowego „domków”. • Zwiększenie oferty dla seniorów na wzór realizowanej np. przez Stowarzyszenie Klanza. • Wykorzystanie potencjału Wydziału Architektury np. utworzenie parku artystycznego; otwarcie Wydziału na mieszkańców. • Wprowadzenie wychowawców podwórkowych, animatorów zarówno dla dzieci jak i seniorów. • Wspieranie lokalnych sklepików, lokali usługowych (np. szewc, rzemiosło) – ma to szczególne znaczenie dla osób starszych.

Problemy	Działania
<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca promocja i informacja o wydarzeniach, zmianach jakie zachodzą w przestrzeni, działalności organizacji pozarządowych, organizowanych spotkaniach, przeprowadzanych ankietach itp. W większym stopniu powinien być wykorzystany Białostocki Obiektów. • Pustostan po szkole hebrajskiej na Grochowej – liczne dewastacje. • Niewystarczające oświetlenie w niektórych częściach osiedla wpływające na poczucie bezpieczeństwa; mniejsze poczucie bezpieczeństwa – okolice dworca, galeriowca (Bohaterów Monte Casino). • Duża liczba wynajmowanych mieszkań – mniejsza identyfikacja z obszarem – osoby z różnymi problemami, bardzo często objęte pomocą asystenta, ale trudno zaplanować działania ze względu na zmiany miejsca zamieszkania. • Problemy wielopokoleniowe szczególnie wśród osób zamieszkujących tzw. „domki” – zabudowa głównie drewniana (ul. Generała Józefa Bema/Wyszyńskiego). • Niska emisja z „domków”. • 3 pustostany (Kijowska 1,2, Młynowa 23). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zachęcanie osób młodszych do osiedlenia się na os. Przydworcowym. • Stworzenie klubu osiedlowego. • Rocha 23 – centrum społeczno-kulturalne (np. pracownia krawiectwa, zajęcia ze śpiewu). • Budowa parkingów wielopoziomowych.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 122. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Przydworcowe

Atuty	Jak je wykorzystać?
<ul style="list-style-type: none"> • Dużo małych sklepików, lokalna przedsiębiorczość – charakter osiedla – usługi rzemieślnicze – pasaż na ul. Wyszyńskiego. • Budynek Opery (ale obiekt zamknięty na lokalną społeczność). • Istniejące ośrodki oświatowe – 3 szkoły i przedszkole – zapewniona infrastruktura dla młodych osób, które chciałyby zamieszkać na osiedlu. • Potencjałem o znaczeniu historyczno-kulturowym jest budynek dawnej Syreny (dawniej działa tam misja Towarzystwa Samarytanin. Miejsce pełne historii. Rocha 23 – działa stowarzyszenie na rzecz osób wykluczonych społecznie; prowadzi działania o charakterze kulturalnym. Duży potencjał miejsca, ale budynek jest zimny i wymaga remontu, dostosowania do potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie usług rzemieślniczych. • Informacje o spotkaniach, wykorzystanie w większym stopniu drogi mailowej. • Rocha 23 – potrzebny remont całociowy budynku i dostosowanie do potrzeb osób o ograniczonych zdolnościach ruchowych; kontynuowanie działań społecznych.

Atuty	Jak je wykorzystać?
<p>osób niepełnosprawnych. Propozycja stworzenia centrum społeczno-kulturowe osiedla.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Istniejące i aktywnie działające organizacje pozarządowe w Białymstoku (Federacja Organizacji Pozarządowych zrzeszająca 73 podmioty). • Istniejące ośrodki poza obszarem (ul. Warszawska – mieszkania chronione; wydawanie obiadów). • Instytucje działające na rzecz osób z obszaru (ul. Sienkiewicza, Grochowa, Kolejowa, Świętojańska, Żelazna – budynki znajdujące się na tych ulicach wymagają wsparcia remontowego). • CIS ul. Grochowa; Caritas ul. Warszawska. • Duże zainteresowanie mieszkańców ofertą NGO. • Zauważa się coraz mniejszą liczbę dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych – poprawa warunków bytowych mieszkańców. • Sytuacja z niskimi wynikami egzaminów była jednorazowa – porównując wyniki z poprzednimi latami były one znacznie lepsze. • Przykłady ciekawych projektów, które mogą być realizowane w przyszłości: Pomoc Sąsiedzka – projekt realizowanych pod koniec lat 90-tych; Asystent dla osób starszych – projekt Stowarzyszenia „My dla innych” rekrutujący wolontariuszy do pomocy osobom starszym. • Przestrzeń otwarta przy Szkole Podstawowej – duży teren dla mieszkańców. • Duża powierzchnia terenów zielonych (nieurządzonych). • Potencjał do stworzenia szkoły międzykulturowej w budynku dawnej szkoły hebrajskiej na Grochowie. • Obszar posiada silne korzenie żydowskie. • Budynek Synagogi do odbudowania. • Dostępność obiektów rekreacyjnych – istniejące siłownie pod chmurką (jedna ul. Mickiewicza, druga za sklepem Kometa) – rozwiązania bardzo dobrze ocenione przez mieszkańców. • Unikalny charakter zabudowy objęty jest ochroną konserwatorską. • Mieszkańcy obserwują poprawę bezpieczeństwa na osiedlu – osiedle zmienia się pozytywnie. • Lokalizacja na obszarze Wydziału Architektury (ale jednostka jest zamknięta 	

Atuty	Jak je wykorzystać?
na społeczność lokalną, nie organizuje żadnych działań na jej rzecz – kiedyś pomysłem było stworzenie artystycznego parku sztuki.	

Zródło: opracowanie własne

* W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele Stowarzyszenia Ku Dobrej Nadziei zajmującego się problemem bezdomności w mieście. Liczba bezdomnych na terenie miasta wynosi ok. 500 osób. Osoby te przebywają głównie na terenie osiedla Centrum i Przydworcowego. Na terenie Miasta działa kilka organizacji realizujących działania na rzecz osób bezdomnych m.in. Caritas (ośrodek dla bezdomnych w Centrum i noclegownia dla kobiet), Dialog, Patronat (ośrodek na ul. Świętojańskiej - jedyna jednostka, które jest stricte przeznaczona dla osób wychodzących z więzienia, objętych kuratelą, osoby wychodzące na przepustki), Stowarzyszenie Ku Dobrej Nadziei, Eleos (świetlica i łaźnia) PKPS

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE PRZYDWORCOWE:

Sfera społeczna:

- Mała liczba organizacji pozarządowych, co wiąże się z małą aktywnością mieszkańców, w tym małą aktywnością osób starszych.
- Duża liczba osób korzysta też z pomocy społecznej (wydawane są zasiłki stałe i okresowe, duża część osób korzystających z pomocy to osoby ubogie, starsze, chore, uzależnione od alkoholu i narkotyków).
- Występujące na terenie osiedla bójki, rozboje, pobicia.
- Wysoka liczba uczniów z problemami wychowawczymi.
- Wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy asystenta.
- Niskie wyniki z egzaminu 6-klasisty.

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych.

Sfera techniczna:

- Wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem.

Sfera środowiska:

- Występowanie wyrobów zawierających azbest.

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.11. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Sienkiewicza

22.11.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 8.12.2016 r., godz. 16:00

Miejsce: Białystok, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania, ul. Ciepła – Osiedle Sienkiewicza

Uczestnicy: 7 osób (2 dzielnicowych, 1 pracownik socjalny, 2 członków Rady Osiedla, 1 przedstawiciel Urzędu Miasta w Białymstoku, 1 mieszkanka osiedla zaangażowana w działania Stowarzyszenia Kontakt Miast Białystok-Eindhoven)

Prowadząca: Barbara Szczerbińska

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- **Sienkiewicza,**
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk,
- Bema,

- Przydworcowe,
- Centrum,
- **Sienkiewicza,**
- Starosielce,
- Skorupy,
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali wspólnie nad odpowiedziami na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki osiedla. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów osiedla Sienkiewicza, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące rozwiązaniu problemów dostrzeganych na osiedlu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.11.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 123. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Sienkiewicza

Przyczyny	Problemy	Działania
	<p><u>Z analizy DR:</u></p> <p><u>Sfera społeczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby starsze, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie); • Większa niż średnia liczba kradzieży, kradzieży z włamaniem, kradzieży samochodów, bójek, rozbojów i pobić. • Niskie wyniki z egzaminu 6-klasisty. <p><u>Sfera gospodarcza:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek bezrobotnych. <p><u>Sfera przestrzenno-funkcjonalna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Słaba dostępność komunikacyjna do innych osiedli (brak kładki) <p><u>Sfera techniczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem <p><u>Sfera środowiska:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Występowanie wyrobów zawierających azbest 	
Z dyskusji na spotkaniu:		
tory kolejowe na granicy osiedla, rzeka Biała	utrudniona komunikacja piesza z sąsiednimi osiedlami	kładki, przejścia podziemne, mosty
	brak przestrzeni i warunków na aktywność fizyczną mieszkańców	
	utrudniony ruch pieszych na chodniku wzdłuż ul. Sienkiewicza po wykonaniu jego kosztem "meandrującej" ścieżki rowerowej	przenieść ścieżkę na drugą stronę ul. Sienkiewicza, ująć ją w ciąg jezdni a nie chodnika

Przyczyny	Problemy	Działania
mieszkańcy nie mają miejsca, w którym mogliby skorzystać ze sprzętu, narzędzi na własne potrzeby i pomoc innym (np. drobne samodzielne naprawy, majsterkowanie)	utrudniony dostęp do bazy sprzętowo-narzędziowej, zwłaszcza dla osób starszych	utworzenie "centrum technologicznego" - miejsca dostępu mieszkańców do zaplecza technicznego
	brak przestrzeni/miejsca do dzielenia się miejscowych pasjonatów swoim hobby z innymi (np. młodzieżą)	utworzenie miejsca, w którym można będzie organizować warsztaty (np. modelarskie, fotograficzne, robótek ręcznych), wystawy prac mieszkańców, spotkania hobbystów; włączenie się pasjonatów do dzielenia się doświadczeniem z innymi
	brak miejsca spotkań dla młodzieży	
	uciążliwość Domu dla bezdomnych prowadzonego przez Caritas (pijani bezdomni spędzający czas na klatkach schodowych bloków mieszkalnych, w pawilonie handlowo-usługowym przy ul. Sienkiewicza	aktywizacja osób bezdomnych (np. prace porządkowe, nasadzeniowe, pielęgnacja zieleni na terenie osiedla) zmiana przeznaczenia budynku Caritas (lub zakwaterowanie tam bezdomnych kobiet zamiast mężczyzn) wypracowanie i wprowadzenie i egzekwowanie standardów usług świadczonych dla bezdomnych za pieniądze Miasta
niska świadomość swoich praw i niewiedza o podmiotach świadczących pomoc w różnych zdarzeniach losowych (w tym sytuacji prowadzących do bezdomności jak powrót z zakładu karnego, powrót z dłuższego pobytu za granicą, bezradność życiowa po śmierci małżonka)	"bezradność prawna" niektórych mieszkańców	edukacja prawna w szkołach, bezpłatne poradnictwo dostępne dla mieszkańców w trudnej sytuacji
	niesamodzielność, niezaradność, życiowa osób starszych i potrzeba opieki (czasami nieuświadomiana)	utworzenie miejsca spotkań seniorów
likwidacja targowiska przy ul. Jurowieckiej	brak miejsc do integracji mieszkańców, do prowadzenia drobnego handlu (ryneček miejscem spotkań)	wykorzystanie przestrzeni publicznej na osiedlu

Przyczyny	Problemy	Działania
	pustostany - zaniedbane, duży stopień dewastacji	zagospodarować i przeznaczyć na drobny handel, usługi; miejsca spotkań mieszkańców
	niewystarczająca liczba miejsc parkingowych	
	słabe oświetlenie ulic, przestrzeni wewnątrzosiedlowej	wymiana lamp/żarówek na silniejsze, instalacja oświetlenia w miejscach, gdzie go brakuje
	niska jakość i mała ilość zielni na osiedlu	nowe nasadzenia (zwłaszcza przy pieszym szlaku komunikacyjnym), nowa aranżacja (np.: na skwerze przy ul. Poleskiej)
	brak wyróżnika osiedla	utworzenie na skwerze przy ul. Poleskiej otwartej galerii prac uczniów Liceum Plastycznego w Supraślu
	niewykorzystanie rzeki Białej do celów rekreacyjnych	zagospodarowanie bulwarów nad Białą do celów rekreacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 124. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Sienkiewicza

Atuty	Jak je wykorzystać?
rada osiedla	
dobre położenie: łatwy dostęp do centrum i do obwodnicy śródmiejskiej	
dobry dostęp do usług medycznych	
skwer zieleni przy ul. Poleskiej	zagospodarować od nowa na miejsce rekreacji i wypoczynku

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy nie mieli pomysłów na wykorzystanie wymienionych przez siebie atutów osiedla Sienkiewicza.

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE SIENKIEWICZA

Sfera społeczna:

- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby starsze, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie).
- Większa niż średnia liczba kradzieży, kradzieży z włamaniem, kradzieży samochodów, bójek, rozbojów i pobić.
- Niskie wyniki z egzaminu 6-klasisty.

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- Słaba dostępność komunikacyjna do innych osiedli (brak kładki).

Sfera techniczna:

- Wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem.

Sfera środowiska:

- Występowanie wyrobów zawierających azbest.

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.12. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Skorupy

22.12.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 9.12.2016 r., godz. 18:00

Miejsce: Białystok Zespół Szkół nr 1 – Osiedle Skorupy

Uczestnicy: 7 osób (2 dzielnicowi, 2 pracownicy socjalni, 2 przedstawiciel lokalnej społeczności, 1 reprezentantka UM w Białymstoku)

Prowadzący: Krzysztof Leończuk

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- **Skorupy,**
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk,
- Bema,

- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- Starosielce,
- **Skorupy,**
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w grupach. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.12.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 125. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Skorupy

Przyczyny	Problemy	Działania
Likwidacja miejsc pracy	Brak miejsc pracy – upadek dużych zakładów pracy	Miejsca do rekreacji ogólnodostępne
Nierozsądna polityka przestrzenna	Bezrobocie	Miejsca spotkań - kawiarnie
Problemy z uzbrojeniem działek	Nierozsądna polityka przestrzenna	Kluby osiedlowe z zajęciami dla dzieci, młodzieży i seniorów
Brak szkolnictwa zawodowego	Wysoka zabudowa mieszkaniowa	Plac zabaw
Skupisko bloków socjalnych – nakładanie się problemów społecznych	Alkoholizm, drobne kradzieże	Budowa przejścia dla pieszych przy wejściu na plażę
Powielanie negatywnych wzorców społecznych i kulturowych	Sąsiedztwo bloków socjalnych - zakłócenia porządku, alkoholizm, ubóstwo, bezrobocie, niskie wykształcenie, wyuczona bezradność dziedziczona pokoleniowo	Utrzymanie charakteru przemysłowego terenów PMB
Gęsta zabudowa uniemożliwiająca inwestycje lokalne/społeczne	Brak ławek – brak miejsc rekreacji	Utrzymanie kameralnego charakteru dzielnicy – jednorodzinna zabudowa mieszkaniowa
Brak pokrycia całej dzielnicy planem zagospodarowania przestrzennego	ul. Nowowarszawska – mieszkania z zasobów gminy – ubóstwo, niepełnosprawność	Zagospodarowanie terenu między blokami na skrzyżowaniu ulic Leśna/Sowlańska
	Brak przejścia dla pieszych przy plaży	
	Brak placów zabaw dla dzieci	
	Brak przestrzeni biurowej	
	Brak miejsca spotkań mieszkańców - lokal gastronomiczny/kawiarnia	
	Brak klubu osiedlowego	
	Brak siłowni pod chmurką	
	Za dużo bloków socjalnych skupionych w jednym miejscu	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 126. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Skorupy

Atuty	Jak je wykorzystać?
Spokojne osiedle	Zachować stan obecny
Bliskość centrum	Nie burzyć spokoju
Dobre skomunikowanie z centrum	Chronić ład przestrzenny
Niska przestępczość	
„Wiejski” charakter (kury, koguty hodowane przez mieszkańców)	
Tereny zielone – las, rodzinny ogród działkowy	
Dobra jakość nawierzchni ulic	
Przyjazne stosunki sąsiedzkie	

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE SKORUPY

Sfera społeczna:

- Mała liczba organizacji pozarządowych.
- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, uzależnienie od alkoholu).
- Wyższy niż średnia dla miasta odsetek przestępstw (kradzieże, bójki, rozboje, pobicia).
- Wysoka liczba uczniów z problemami wychowawczymi i nieotrzymujących promocji do następnej klasy.

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych (długotrwale, powyżej 50 r.ż., bez kwalifikacji).
- Niska dostępność lokali usługowych.
- Gęsta zabudowa domów jednorodzinnych z coraz większym udziałem zabudowy wielorodzinnej utrudniająca rozwój działalności gospodarczej.

Sfera techniczna:

- Wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem.

Sfera środowiska:

- Występowanie wyrobów zawierających azbest.

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.13. Spotkania warsztatowo-konsultacyjne – osiedle Starosielce

22.13.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 5.12.2016 r. godz. 17.00

Miejsce: V Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego, ul. Miodowa 5 – Osiedle Starosielce

Uczestnicy: w spotkaniu wzięło udział 10 osób

Prowadzący: Małgorzata Patyńska, Michał Kazem-Bek

Cel spotkania: pogłębienie charakterystyki obszaru, wypracowanie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych

Przebieg spotkania:

Podczas warsztatu jego uczestnikom zostały zaprezentowane podstawowe informacje na temat rewitalizacji oraz etapy realizacji projektu. Następnie zostały przedstawione propozycje obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, które przedstawiają się następująco:

Obszary zdegradowane:

- Dziesięciny I,
- Dziesięciny II,
- Antoniuk,
- Młodych,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,
- Sienkiewicza,
- **Starosielce,**
- Skorupy,
- Dojlidy.

Obszary rewitalizacji:

- Dziesięciny I,
- Antoniuk,
- Bema,
- Przydworcowe,
- Centrum,

- Sienkiewicza,
- **Starosielce,**
- Skorupy,
- Dojlidy (część zurbanizowana - 25%).

Druga część spotkania miała charakter warsztatowy. Uczestnicy pracowali w grupach. Zadaniem uczestników była odpowiedź na pytania pozwalające na zidentyfikowanie problemów i pogłębienie charakterystyki obszarów. Uczestnicy podczas pracy warsztatowej odpowiadali na pytania dotyczące problemów danego osiedla, identyfikowali ich przyczyny oraz wypracowywali działania służące ich przeciwdziałaniu. Zadaniem uczestników była odpowiedź na następujące pytania:

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jakie jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

22.13.2. Wybrane kwestie ze spotkania

Tabela 127. Wybrane kwestie ze spotkania – osiedle Starosielce

Przyczyny	Problemy	Działania
<ul style="list-style-type: none"> Nieprawidłowy podział środków finansowych na modernizację infrastruktury (nieproporcjonalna ilość środków przeznaczonych na osiedle socjalne w stosunku do pozostałej części Starosielce). Brak współpracy na szczeblu osiedla. Zbyt duża liczba koncesji na alkohol względem ilości mieszkańców (łatwa dostępność). Niskie wykształcenie. Brak zawodu (kwalifikacji). Brak motywacji do pracy i odpowiednich wzorców. Istniejące i krzywdzące stereotypy dotyczące osiedla. Własność gruntu (PKP, miejskie, prywatne) Brak ekranów wyciszających. Duże nasilenie ruchu (ruch samochodów ciężarowych po drogach do tego niedostosowanych). Brak terenów inwestycyjnych Izolacja osiedla – poprzez istniejące tory kolejowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Brak infrastruktury drogowej (parkingi, chodniki, strefy osiedlowe). Zniszczona istniejąca infrastruktura drogowa. Brak infrastruktury społecznej w innej części niż osiedle socjalne. Niska stopień tożsamości lokalnej. Alkoholizm. Zachowania ryzykowne. Przemoc domowa. Duża ilość niebieskich kart. Wysoka stopa bezrobocia. Bezrobocie jako „sposób na życie”. Wyuczona bezradność. Brak miejsc spotkań dla mieszkańców. Brak bezpiecznych miejsc przejścia przez tory, chodników. Znacznie zagrożenia akustyczne dużych części osiedla. Mała liczba podmiotów gospodarczych. Brak poczucia bezpieczeństwa w niektórych rejonach osiedla (ul. Barszczańska, ul. Klepacka). Brak szkolnictwa zawodowego. Zbyt mała ilość terenów zieleni urządzonej (park, skwer) i ogólnodostępnych obiektów sportowych, w tym placów zabaw. Brak biblioteki. Ograniczony dostęp do lekarza pierwszego kontaktu. 	<ul style="list-style-type: none"> Zmiana podziału administracyjnego dzielnicy. Podjęcie działań w celu zmiany tego stanu rzeczy. Partnerstwo na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych. Przyznawanie i odbieranie koncesji po konsultacji z dzielnicowymi i mieszkańcami. Wykorzystanie zasobów (stadion Elewatorska), przywrócenie funkcji – dostępności istniejącemu stadionowi. Utworzenie terenów rekreacyjnych, siłowni „pod chmurką”. Działania promocyjne i informacyjne. Stworzenie mechanizmu porozumienia pomiędzy różnymi właścicielami gruntów. Ograniczenie ruchu pojazdów ciężarowych na ul. Popiełuszki. Instalacja ekranów akustycznych. Bezpieczne planowanie ciągów komunikacyjnych. Podjęcie działań w celu wyodrębnienia terenów pod inwestycje. Dostosowanie wykształcenia mieszkańców do potrzeb rynku pracy. Zwiększenie liczby patroli policyjnych i straży miejskiej. Zwiększenie i poprawienie jakości ciągów komunikacyjnych. Wykorzystanie istniejącej biblioteki w szkole

Przyczyny	Problemy	Działania
	<ul style="list-style-type: none"> • Brak klubów seniora i klubów młodzieżowych • Słaba dostępność komunikacyjna, brak przejazdu kolejowego. • Zanieczyszczenie powietrza (niska emisja). • Brak miejscowego planu zagospodarowania dla całego osiedla. • Niewystarczająca dostępność do usług. 	(SP 21). <ul style="list-style-type: none"> • Dofinansowanie do wymiany indywidualnych źródeł ciepła i unieszkodliwiania azbestu.

Źródło: opracowanie własne

*największe natężenie problemów społecznych zostało zidentyfikowane w okolicy Barszczańskiej i Klepackiej, gdzie zlokalizowane są mieszkania komunalne i lokale socjalne. Do tych mieszkań zostały przesiedlone osoby z problemami społecznymi z innych osiedli

Tabela 128. Wybrane kwestie ze spotkania – Atuty osiedla Starosielce

Atuty	Jak je wykorzystać?
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywnie działający członkowie Rady Miejskiej. • Dobrze współpracujące parafie osiedlowe. • 4 świetlice środowiskowe. • Przestrzeń do zagospodarowania ogólnodostępnego, m.in. niezagospodarowane tereny zieleni (przy torach, przy ul. Szkolnej). • Niezagospodarowany budynek przy ul. Elewatorskiej. • Duża liczba przedsiębiorstw przy ul. Elewatorskiej. • Planowany dworzec PKP w ramach inwestycji „Rail Baltica”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Składanie interpelacji w sprawach mieszkańców. • Budowanie tożsamości lokalnej i animacji środowiska. • Zagospodarowanie czasu wolnego. • Wybudowanie obiektów rekreacyjnych.

Źródło: opracowanie własne

Zidentyfikowanie problemy i pytania warsztatowe

Zidentyfikowane problemy - OSIEDLE STAROSIELCE

Sfera społeczna:

- Mała liczba organizacji pozarządowych.
- Wysoki odsetek rodzin korzystających z pomocy asystenta.
- Wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo, osoby długotrwale chore, uzależnione od alkoholu i narkotyków, przemoc domowa).
- Wyższy niż średnia dla miasta odsetek przestępstw (bójki, rozboje, pobicia).
- Wysoka liczba uczniów z problemami wychowawczymi i nieotrzymujących promocji do następnej klasy.
- Niski stopień tożsamości lokalnej, identyfikacji z miejscem zamieszkania (dot. w szczególności mieszkańców budynku socjalnego).

Sfera gospodarcza:

- Wysoki odsetek bezrobotnych.
- Obecność budownictwa socjalnego.
- Upadek dużych firm (KZKS - Kolejowe Zakłady Konstrukcji Stalowych).

Sfera techniczna:

- Wysoki odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem.

Sfera środowiska:

- Występowanie wyrobów zawierających azbest.

Pytania warsztatowe

1. Jakie są przyczyny wskazanych problemów? Z czego one wynikają?
2. Jakie inne, istotne problemy występują na terenie osiedla? Jakie są ich przyczyny?
3. Jak jest natężenie zidentyfikowanych problemów? Jak długo trwa dane zjawisko?
4. Jakie działania należy podjąć aby przeciwdziałać występującym problemom? Które z nich należy traktować priorytetowo?
5. Jakie projekty, działania już prowadzone należy kontynuować?
6. Jakie są mocne strony obszaru? Jak je wykorzystać w procesie rewitalizacji?

Zakres zagadnień

Sfera społeczna - diagnozowane zjawiska:

- aktywność zawodowa mieszkańców,
- status materialny mieszkańców, występujące ubóstwo,
- poziom bezpieczeństwa,
- poziom edukacji,
- stopień aktywności mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym,
- poziom kapitału społecznego, w tym zaufania w społeczeństwie,
- lokalni liderzy i organizacje pozarządowe,
- poziom integracji społecznej, wykluczeni społecznie,
- potrzeby społeczne różnych grup mieszkańców (dzieci, młodzież, osoby w wieku produkcyjnym, seniorzy),
- dostępność oferty spędzania czasu wolnego.

Sfera gospodarcza - diagnozowane zjawiska:

- poziom przedsiębiorczości mieszkańców,
- kondycja przedsiębiorstw,
- liczba i dostępność lokali usługowych, sklepów,
- zjawisko bezrobocia, grupy wykluczone i zagrożone na rynku pracy,
- rynek pracy – dostępni, a poszukiwani fachowcy,
- wsparcie dla osób poszukujących pracy,
- branże szczególnie aktywne na lokalnym rynku,
- działalność instytucji otoczenia biznesu,
- prowadzone działania z zakresu rozwoju gospodarczego i promocji lokalnej.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa, techniczna - diagnozowane zjawiska:

- dostępność infrastruktury technicznej i społecznej np. dostęp do szkoły, ośrodka zdrowia oraz dostęp do usług,
- dostęp i jakość podstawowych usług,
- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru (np. dostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- poziom obsługi komunikacyjnej,
- ilość i jakość terenów publicznych,
- stan środowiska naturalnego,
- obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

- walory środowiska przyrodniczego,
- stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym,
- rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska,
- stan infrastruktury liniowej.

22.14. Zbieranie projektów do programu rewitalizacji

22.14.1. Zbieranie kart projektowych

W dniach 12.12.2016-06.01.2017 r. miało miejsce zbieranie formularzy projektowych przedsięwzięć proponowanych do rewitalizacji w ramach Programu rewitalizacji miasta Białegostoku. Kartę w wersji papierowej można było pobrać i złożyć w pięciu punktach konsultacyjnych:

- **ul. Słonimska 1** (Budynek Urzędu Miejskiego w Białymstoku),
- **ul. J.K. Branickiego 3/5** (Budynek Urzędu Miejskiego w Białymstoku),
- **ul. Lipowa 16** (Punkt Personalizacji Kart Miejskich BKM),
- **ul. Składowa 11** (Budynek Urzędu Miejskiego w Białymstoku),
- **ul. Nowy Świat 4** (Biuro Strefy Płatnego Parkowania, Punkt Kasowy).

Wersję elektroniczną formularzy projektowych można było pobrać na stronie internetowej www.bialystok.pl, a po uzupełnieniu wydrukować i przekazać w punkcie konsultacyjnym lub przesłać na adres rewitalizacja@eu-consult.pl.

22.14.2. Ocena zgłoszonych projektów

Podczas przeprowadzanych konsultacji zgłoszono łącznie 18 projektów rewitalizacyjnych, w tym 15 zgłoszonych przez stronę społeczną (11 w wersji elektronicznej oraz 4 w wersji papierowej), które poddane zostały wstępnej ocenie według przyjętych kryteriów.

1. Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z rozbudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu,
2. Remont i modernizacja budynku przy ul. Ciepłej 4,
3. Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku realizowany etapami,
4. Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących,
5. Aktywny Antoniuk,
6. Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych,
7. Dawna Misja Barbikańska centrum życia kulturalnego,
8. Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na Osiedlu Bema w Białymstoku,
9. Rewitalizacja tzw. Stawu Młyńskiego na osiedlu Dojlidy,
10. Centrum Aktywności Lokalnej na Włókienniczej,
11. STAROTEKA - biblioteka multimedialna, formalnie filia biblioteczna,
12. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku,
13. Zadaszenie odcinków ulic okolicy ul. Lipowej i Rynek Kościuszki,

14. Uruchomienie linii autobusowej na trasie Dworzec PKP/PKS -centrum miasta, darmowej dla pasażerów,
15. Parking dla samochodów osobowych przy ul. Wiejskiej na Osiedlu Bema w Białymstoku,
16. Białostocka Kolej Miejska i Aglomeracyjna,
17. Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Dorosłych Osób z Autyzmem w Białymstoku,
18. Odtworzenie publicznej drogi gminnej w miejscu dawnej ul. Ostrołęckiej w Białymstoku.

22.14.3. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych w ramach Programu rewitalizacji miasta Białegostoku

Złożone karty projektów podlegać będą ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami. Ocena będzie dokonywana przez powołany Zespół. Procedura oceny kart projektów będzie przebiegała dwuetapowo:

1. Ocena formalna,
2. Ocena merytoryczna.

W ramach oceny formalnej zostaną zweryfikowane następujące aspekty na zasadzie spełnia/nie spełnia:

1. Czy karta projektu została złożona na przygotowanym formularzu karty projektów?
2. Czy stopień wypełnienia formularza karty projektu pozwala na ocenę merytoryczną jego realizacji?
3. Czy projekt jest realizowany na terenie obszaru rewitalizacji bądź w opisie projektu znajduje się uzasadnienie, że odbiorcami projektu będą osoby mieszkające na obszarze rewitalizacji?
4. Czy zgłoszony projekt jest zgodny z obowiązującym prawem i nie narusz praw osób trzecich?

Karty projektów ocenione pozytywnie zostaną poddane ocenie merytorycznej. W ramach oceny merytorycznej weryfikacji poddane zostaną następujące elementy:

1. Stopień zgodności z przyjętą strategią rozwoju miasta (0 – brak zgodności, 1 – średni stopień zgodności, 2 – wysoki poziom zgodności).
2. Stopień oddziaływania osiągniętych w projekcie rezultatów na zidentyfikowane problemy i negatywne zjawiska w obszarze społecznym (0 – brak oddziaływania, 1 – średni stopień oddziaływania, 2 – wysoki stopień oddziaływania).
3. Stopień komplementarności problemowej projektu (łączenie aspektów społecznych, z aspektami: gospodarczymi, technicznymi, środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi) (0 – brak komplementarności, 1 – średni stopień komplementarności, 2 – wysoki stopień komplementarności).
4. Stopień przygotowania projektu do realizacji i realność jego wykonania (0 – brak realności osiągnięcia zakładanych rezultatów projektu, 1 – średni stopień realności osiągnięcia zakładanych rezultatów projektu, 2 – wysoki stopień realności osiągnięcia zakładanych rezultatów projektu).

5. Stopień ryzyka niepowodzenia projektu, projekt nie przyniesie zakładanych rezultatów (0 – wysokie ryzyko, 1 – umiarkowany stopień ryzyka, 2 – wysoki stopień ryzyka).
6. Realizacja projektu w partnerstwie (0 – projekt nie jest realizowany w partnerstwie, 1 – projekt jest realizowany w partnerstwie).

Do włączenia do Programu rewitalizacji zostaną zakwalifikowane te projekty, które otrzymają min. po 1 punkcie w ramach kryteriów merytorycznych określonych w punktach 1-5.

Zaproponowane projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne do Programu rewitalizacji miasta Białegostoku stanowią jedynie „bank pomysłów” i powinny być jeszcze zweryfikowane w kontekście uwarunkowań prawnych i struktury własnościowej oraz możliwości technicznych i finansowych ich realizacji. Na obecnym etapie trudno jest wskazać źródło finansowania projektu/przedsięwzięcia.

Tabela 129. Ocena projektów rewitalizacyjnych

	Nazwa projektu	Czy karta projektu została złożona na przygotowanym formularzu karty projektów? (0-1)	Czy stopień wypełnienia formularza karty projektu pozwala na ocenę merytoryczną jego realizacji? (0-1)	Czy projekt jest realizowany na terenie obszaru rewitalizacji bądź znajduje się uzasadnienie, że odbiorcami projektu będą osoby mieszkające na obszarze rewitalizacji? (0-1)	Czy zgłoszony projekt jest zgodny z obowiązującym prawem i nie narusza praw osób trzecich? (0-1)	Stopień zgodności z przyjętą strategią rozwoju miasta (0-2)	Stopień oddziaływania osiąganych w projekcie rezultatów na zidentyfikowane problemy i negatywne zjawiska w obszarze społecznym (0-2)	Stopień kompletności problemowej projektu (0-2)	Stopień przygotowania projektu do realizacji i realność jego wykonania (0-2)	Stopień ryzyka niepowodzenia projektu, projekt nie przyniesie zakładanych rezultatów (0-2)	Realizacja projektu w partnerstwie (0-1)	Liczba punktów	Wpis na listę podstawową (P)/uzupełniającą (U)
1	Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania zabytkowego budynku przy ul. Sukiennej 5 w Białymstoku na potrzeby placówki opiekuńczo-wychowawczej wraz z rozbudową budynku gospodarczego i nowym zagospodarowaniem terenu	1	1	1	1	2	2	2	2	2	0	14	P
2	Remont i modernizacja budynku przy ul. Ciepłej 4	1	1	1	1	2	2	2	2	2	0	14	P
3	Program zagospodarowania terenów w dolinie rzeki Białej w Białymstoku realizowany etapami	1	1	1	1	2	2	2	2	2	0	14	P
4	Koncepcja zagospodarowania terenów zieleni na Osiedlu Bema w Białymstoku	1	1	1	1	2	1	2	2	2	1	14	P
5	Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących	1	1	1	1	2	2	2	1	2	1	14	P

	Nazwa projektu	Czy karta projektu została złożona na przygotowanym formularzu karty projektów? (0-1)	Czy stopień wypełnienia formularza karty projektu pozwala na ocenę merytoryczną jego realizacji? (0-1)	Czy projekt jest realizowany na terenie obszaru rewitalizacji bądź znajduje się uzasadnienie, że odbiorcami projektu będą osoby mieszkające na obszarze rewitalizacji? (0-1)	Czy zgłoszony projekt jest zgodny z obowiązującym prawem i nie narusza praw osób trzecich? (0-1)	Stopień zgodności z przyjętą strategią rozwoju miasta (0-2)	Stopień oddziaływania osiąganych w projekcie rezultatów na zidentyfikowane problemy i negatywne zjawiska w obszarze społecznym (0-2)	Stopień kompletności problemowej projektu (0-2)	Stopień przygotowania projektu do realizacji i realność jego wykonania (0-2)	Stopień ryzyka niepowodzenia projektu, projekt nie przyniesie zakładanych rezultatów (0-2)	Realizacja projektu w partnerstwie (0-1)	Liczba punktów	Wpis na listę podstawową (P)/ uzupełniającą (U)
6	Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	13	P
7	Centrum Aktywności Lokalnej na Włókienniczej	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	12	P
8	Aktywny Antoniuk	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	12	P
9	Dawna Misja Barbikańska centrum życia kulturalnego	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	12	P
10	STAROTEKA - biblioteka multimedialna, formalnie filia biblioteczna	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	11	P
11	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 11 z oddziałami integracyjnymi im. K. Makuszyńskiego w Białymstoku	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	11	P
12	Rewitalizacja tzw. Stawu Młyńskiego na osiedlu Dojlidy	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	8	U
13	Parking dla samochodów osobowych przy ul. Wiejskiej na Osiedlu Bema w Białymstoku	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	8	U

	Nazwa projektu	Czy karta projektu została złożona na przygotowanym formularzu karty projektów? (0-1)	Czy stopień wypełnienia formularza karty projektu pozwala na ocenę merytoryczną jego realizacji? (0-1)	Czy projekt jest realizowany na terenie obszaru rewitalizacji bądź znajduje się uzasadnienie, że odbiorcami projektu będą osoby mieszkające na obszarze rewitalizacji? (0-1)	Czy zgłoszony projekt jest zgodny z obowiązującym prawem i nie narusza praw osób trzecich? (0-1)	Stopień zgodności z przyjętą strategią rozwoju miasta (0-2)	Stopień oddziaływania osiąganych w projekcie rezultatów na zidentyfikowane problemy i negatywne zjawiska w obszarze społecznym (0-2)	Stopień kompletności problemowej projektu (0-2)	Stopień przygotowania projektu do realizacji i realność jego wykonania (0-2)	Stopień ryzyka niepowodzenia projektu, projekt nie przyniesie zakładanych rezultatów (0-2)	Realizacja projektu w partnerstwie (0-1)	Liczba punktów	Wpis na listę podstawową (P)/ uzupełniającą (U)
14	Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla Dorosłych Osób z Autyzmem w Białymstoku	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	8	U
15	Odtworzenie publicznej drogi gminnej w miejscu dawnej ul. Ostrołęckiej w Białymstoku	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	7	U
16	Uruchomienie linii autobusowej na trasie Dworzec PKP/PKS - centrum miasta, darmowej dla pasażerów.	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	6	U
17	Białostocka Kolej Miejska i Aglomeracyjna	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	6	U
18	Zadaszenie odcinków ulic okolicy ul. Lipowej i Rynek Kościuszki	1	1	1	1	0	0	1	0	0	1	6	U

Źródło: opracowanie własne

22.15. Formularz uwag CAWI 2

W dniach 06.02.2017-27.02.2017 r. interesariusze rewitalizacji mieli możliwość zgłaszania uwag do Programu rewitalizacji za pomocą formularza ankiety zamieszczonego na stronie internetowej. Razem z kwestionariuszem udostępniony został aktualny projekt dokumentu oraz mapa obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Kwestionariusz ankiety został wypełniony przez 40 mieszkańców. Poniżej przedstawiono zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców.

W pierwszym pytaniu mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na temat trafności wizji i celów umieszczonych w dokumencie. Zdania w tym temacie nie miało 5% uczestników badania, którzy wybrali odpowiedź „trudno powiedzieć”. Zdecydowana większość badanych (80%) wskazała, że są one przedstawione w sposób trafny. Przeciwnego zdania było 15% respondentów wskazując przede wszystkim na następujące aspekty, które ich zdaniem należałoby poprawić w dokumencie:

Tabela 130. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz CAWI2 – pytanie nr 1

Uwaga	Odpowiedź
Jednym z ważniejszych projektów rewitalizacyjnych, czyli polepszających jakość życia mieszkańców Białegostoku powinna być poprawa funkcjonowania zaniedbanej, niskiej jakości infrastruktury.	W ramach Programu rewitalizacji miasta Białegostoku uwzględniono projekty infrastrukturalne. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że w myśl wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji projekty rewitalizacyjne dotyczące infrastruktury powinny stanowić uzupełnienie projektów społecznych (tzw. miękkich).
W moim odczuciu diagnoza społeczna nie została wykorzystana w 100%. Zupełnie pominięte zostały obszary uznane za niezdegradowane, a uważam, że i ich rewitalizacja jest bardzo potrzebna.	Ograniczenia obszaru rewitalizacji wynikają z wytycznych Ministerstwa Rozwoju. Jednocześnie obszary, w których zidentyfikowano problemy określone w wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji zostały oznaczone, jako obszary zdegradowane.
Ogólnie cele są trafne, ale brak poważnego potraktowania problemu zanieczyszczenia powietrza.	Sferze środowiskowej został poświęcony cel 3.5 Programu rewitalizacji. W ramach tego celu są przewidziane działania ukierunkowane np. na zwiększenie efektywności cieplnej w budynkach, które pośrednio wpływają na jakość powietrza.
Projekt super, ale proszę uwzględnić BOJARY	Obszary wyznaczone na etapie diagnozy pozostaną już niezmienione. Należy zauważyć, że wyznaczony obszar rewitalizacji wykorzystuje maksymalnie wartości graniczne, które są określone w wytycznych – nie ma, zatem niestety możliwości włączenia kolejnych obszarów do obszaru rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu mieszkańców zapytano o to czy przedstawione w dokumencie propozycje działań są odpowiednie, w stosunku do potrzeb i charakterystyki miasta. Rozkład odpowiedzi był identyczny, jak w pytaniu poprzednim tzn. zdecydowana większość osób (80%) uznała, że propozycje działań przedstawione

są w sposób właściwy, a przeciwnego zdania było 15% respondentów. Ponownie 5% badanych nie miało zdania na ten temat i wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Tabela 131. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz CAWI2 – pytanie nr 2

Uwaga	Odpowiedź
Przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest za mało, ich realizacja nie jest w stanie zasadniczo wpłynąć na wskaźniki. Kierunki działań są ogólne i ich realizacja jest uzależniona tylko od dobrej woli władz. Działania powinny być precyzyjniejsze.	Projekty zgłaszane w ramach opracowywania programu rewitalizacji były zgłaszane zarówno przez Urząd Miejski w Białymstoku, jak i organizacje pozarządowe oraz innych interesariuszy rewitalizacji. Przedstawione w Programie projekty odnoszą się do konkretnych inwestycji.
W znacznej mierze tak, ale jak powyżej, uważam, że rewitalizacja potrzebna jest całemu miastu, nie tylko obszarom zagrożonym, choć z pewnością przede wszystkim.	Obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni miasta oraz nie może na nim mieszkać więcej niż 30% ludności całego miasta. Jest to odgórne ograniczenie wynikające z wytycznych.
Brakuje wiele tematów, prawdopodobnie z powodu powierzchownej wiedzy o problemach miasta.	Projekty rewitalizacyjne, działania i cele były formułowane na podstawie wniosków zgłaszanych przez interesariuszy rewitalizacji w postaci formularzy projektowych. Każda ze zgłoszonych propozycji była rozważana i analizowana, a informacja o niej i punktacji przyznanej danemu projektowi odnotowana w dokumencie.

Źródło: opracowanie własne

Trzecim z pytań zadanych respondentom było pytanie o system wdrażania Programu rewitalizacji. W opinii większości (72%) badanych został on sformułowany prawidłowo. Znaczna część respondentów nie ma zdania na ten temat (20%). Pozostali mieszkańcy wskazali, że ich zdaniem system wdrażania został określony w sposób nieprawidłowy. Należy jednocześnie podkreślić, iż pojawiła się jedna uwaga w miarę precyzyjnie definiująca zastrzeżenia do systemu wdrażania:

Tabela 132. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz CAWI2 – pytanie nr 3

Uwaga	Odpowiedź
Struktura jest zbyt pionowa, mało partycypacyjna. Społeczne ciało doradcze nie ma właściwie żadnych kompetencji.	Społeczne ciało doradcze posiada kompetencje m. in. w zakresie oceny projektów rewitalizacyjnych, co bezpośrednio wpływa na działania prowadzone w ramach rewitalizacji.

Źródło: opracowanie własne

W ostatnim pytaniu poruszona została kwestia wskaźników monitorowania. Większość mieszkańców (66%) określiła zdefiniowane wskaźniki, jako prawidłowe. Pozostali badani nie posiadali opinii na ten temat i wybrali odpowiedź „trudno powiedzieć” (32%). Pojawiła się pojedyncza opinia uznająca wskaźniki monitorowania za sformułowane w sposób nieprawidłowy, jednak w uzasadnieniu respondent nie odniósł się do tej kwestii, a nawiązał do rodzaju projektów wybranych do rewitalizacji, która to kwestia była też poruszona przez tego respondenta w poprzednich pytaniach.

Ostatnią częścią ankiety była tabela, w której respondenci mogli wprowadzać dowolne uwagi odnoszące się bezpośrednio do konkretnych fragmentów Programu rewitalizacji. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odniesieniem się do nich Wykonawcy przedstawiono poniżej.

Tabela 133. Zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców – formularz CAWI2

Część dokumentu	Uwaga	Odpowiedź
Str. 165, Tab. 30, "projekty uzupełniające", Lp. 11 - oraz - str. 322, Lp. 6	Tabela na stronie 322 kwalifikuje rewitalizację stawu Młyńskiego wg. punktacji do programów podstawowych, a tabela 30 na stronie 165 do uzupełniających	Uwagę uwzględniono
15. propozycja dotycząca odbudowy drogi publicznej, dawnej Ostrołęckiej	Powinna trafić do części podstawowej, a nie listy uzupełniającej.	Uwagi nie uwzględniono – wskazany projekt posiada charakter strictly infrastrukturalny, przez co jego ocena pod względem wpływu na sferę społeczną jest niska, co między innymi implikuje wpis tegoż projektu na listę uzupełniającą.
BOJARY	-	Brak możliwości dołączenia wskazanego obszaru do obszaru rewitalizacji, co wynika z przeprowadzonej diagnozy oraz wytycznych Ministerstwa Rozwoju dotyczących rewitalizacji.
p. 7.2 - 7.5	Podanie aktualnych danych o zanieczyszczeniu powietrza, określenie wpływu zanieczyszczenia na jakość życia, propozycje działań zmniejszających zanieczyszczenie i kompensacji, ocena efektywności działań.	Działania ukierunkowane na poprawę jakości środowiska zostały przedstawione w ramach celu 3.5. Przedstawione dane są najbardziej aktualnymi danymi potwierdzonymi oficjalnie i dostępnymi w formie pozwalającej na analizę przestrzenną w podziale na jednostki analityczne.
Antoniuk zachodni	Nowe miejsca parkingowe na osiedlu	Uwaga nieuwzględniona – uwaga może zostać uwzględniona w przyszłości, przy uzupełnianiu listy projektów rewitalizacyjnych.
Popieram działanie. Projektów Stowarzyszenie Ku Dobrej Nadziei	Popieram działanie. Projektów stowarzyszenia ku dobrej. Nadziei	-
Całość dokumentu w różnych miejscach	Rzeka w Białymstoku ma nazwę Biała, a nie Białka	Uwagę uwzględniono – poprawiono nazewnictwo w całym dokumencie
Część dotycząca zgłoszonych projektów	1. Projekty zgłoszone na budynek przy ul. Włókienniczej 16. Warto połączyć w tym budynku dwa pomysły. Parter przeznaczyć na	Zgłoszone propozycje zostaną rozważone także na etapie składania wniosków

Część dokumentu	Uwaga	Odpowiedź
	<p>działania na rzecz seniorów a piętro na mieszkania treningowe.</p> <p>2. Warto zrealizować projekty wspierające tworzenie mieszkań treningowych zarówno dla bezdomnych jak i niepełnosprawnych. To nic, że część proponowanych lokalizacji jest poza terenem rewitalizacji jak budynek na ul. Żelaznej. Ale będą one służyć ludziom znajdującym się teraz na terenie rewitalizowanym.</p> <p>3. Budynek Misji Barbikańskiej powinien być wyremontowany i świetnym pomysłem jest umieszczeniem tam centrum kulturalnego tego osiedla.</p> <p>4. Budynek na Grochowej powinien być wyremontowany z zewnątrz oraz w środku na tyle by go nie zamykać, powinien cały czas służyć bezdomnym</p>	o dofinansowanie wskazanych projektów. Projekty, które znajdują się poza obszarem rewitalizacji mogą zostać zrealizowane, jako projekty komplementarne.
Strona 160 budynek byłej Misji Barbikańskiej	budynek zabytkowy niezbędny jest remont, bo było tam kino a przecież to był kiedyś kościół	Program rewitalizacji przewiduje realizację projektu związanego z tym budynkiem
str160 ul. Grochowa 2a	Potrzebny remont budynku	Projekty Stowarzyszenia, które mieści się pod tym adresem są uwzględnione w Programie rewitalizacji
Str. 160 budynek byłej Misji Barbikańskiej	Budynek istniejący do remontu	Program rewitalizacji przewiduje realizację projektu związanego z tym budynkiem
cel 5.	Stowarzyszeniu "Ku Dobrej Nadziei" należy się pomoc, bo oni naprawdę kompleksowo pomagają osobom bezdomnym.	Projekty Stowarzyszenia, są uwzględnione w Programie rewitalizacji
Dotyczy przedsięwzięcia - Nowa szansa na nowe życie w mieszkaniach treningowych dla osób bezdomnych	Owszem budynek na ulicy Żelaznej znajduje się poza obszarem rewitalizowanym jednak służyłby osobom z terenu rewitalizacji	Projekt Stowarzyszenia został uwzględniony w Programie rewitalizacji
p.14	Włączenie do „celów” alternatywnych dla autobusów środków komunikacji zbiorowej (zmniejszenie zanieczyszczenie powietrza i szybkość połączenia), np. kolej miejska.	Wprowadzono dla celu 3.5 kierunek działań: modernizacja komunikacji miejskiej z uwzględnieniem alternatywnych, ekologicznych rozwiązań. Ewentualne projektu z tego zakresu do rozważenia przy uzupełnianiu listy projektów rewitalizacyjnych.
Antoniuk zachodni	Zadaszenie i wiatrochron na śmietniki	Kwestia realizacji tego rodzaju projektu do rozważenia w przypadku uruchomienia procedury uzupełniającej projektu rewitalizacyjne

Część dokumentu	Uwaga	Odpowiedź
Strona 160 budynek ul. Grochowa 2a	Pomoc bezdomnym i niezbędne miejsce, by pomóc tym ludziom podnieść się z życiowej porażki	Projekt uwzględniony w Programie rewitalizacji
Str 160 budynek byłej Misji Barbikańskiej	Budynek zabytkowy , warto go wyremontować	Projekt uwzględniony w Programie rewitalizacji
Projekt na stworzenie mieszkań dla bezdomnych.	Remont ośrodka dla bezdomnych	Projekt uwzględniony w Programie rewitalizacji
Str 160	Fajnie, że mimo, iż budynek nie jest w obszarze rewitalizacji, to została zauważona potrzeba	-
Dotyczy przedsięwzięcia - Białystok miastem wyciągającym dłoń do potrzebujących	Budynek na ulicy Grochowej jest potrzebny aby służyć osobom bezdomnym w wychodzeniu z bezdomności i chodź w tym momencie jego funkcja nie jest zgodna z miejskim planem zagospodarowania, jednakże plan zagospodarowania można zmienić.	Projekt uwzględniony w Programie rewitalizacji
Antoniuk zachodni	Nowe nasadzenia drzew i krzewów wzdłuż ul. Wierzbowej - w wyniku przebudowy ul. Wierzbowej wycięto znaczną ilość drzew i krzewów a w szczególności jest to widoczne na łuku między Wierzbową 17 a 15 co powoduje przedostawanie się hałasu i spalin z drogi	Kwestia realizacji tego rodzaju projektu do rozważenia w przypadku uruchomienia procedury uzupełniającej projektu rewitalizacyjne.
Antoniuk, Młodych	Centrum handlowe Auchan niszczy małe przedsiębiorstwa	Brak możliwości podjęcia działań w ramach rewitalizacji ograniczających funkcjonowanie centrum handlowego. Do rozważenia pozostaje kwestia dodania, w przypadku uzupełniania listy projektów projektu wspierającego lokalnych przedsiębiorców.

Źródło: opracowanie własne

22.16. Debata podsumowująca

22.16.1. Informacje o spotkaniu

Termin: 21.02.2017 r.

Miejsce: Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku, ul. Ciepła 40

Uczestnicy: w spotkaniu wzięło udział 41 osób

Cel spotkania: konsultacja głównych założeń Programu

Przebieg spotkania:

W pierwszej części spotkania zostały przedstawione podstawowe informacje na temat rewitalizacji. Następnie podsumowane zostały działania przeprowadzone w ramach poszczególnych etapów projektu.

Kolejnym krokiem było wskazanie, w jaki sposób istnieje możliwość zgłaszania uwag do Programu, po zakończonym spotkaniu.

Po omówieniu części organizacyjnej, przedstawiony został obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji, wskazane zostały metody delimitacji, a także czynniki potwierdzające wybór obszaru. Kolejnym krokiem było zaprezentowanie wizji obszaru rewitalizacji oraz celów służących jego realizacji – celu nadrzędnego oraz celów strategicznych i operacyjnych. Ostatnim elementem części prezentacyjnej było przedstawienie zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych w podziale na główne i uzupełniające.

W dalszej części spotkania odbyła się dyskusja, podczas której wszystkie zainteresowane osoby mogły zgłosić swoje propozycje zmian bądź uwagi do dokumentu. Poniżej znajduje się zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odniesieniem do nich.

22.16.2. Zgłoszone uwagi podczas debaty

Tabela 134. Zestawienie uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców zgłoszonych podczas debaty

Uwaga	Odpowiedź
Edukacja może dotyczyć nie tylko dzieci, ale również dorosłych	Działania dotyczące edukacji dorosłych zawierają się w celu 2.1 Wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców
Czy w Programie przewidziane są działania na rzecz osób niepełnosprawnych, żyjących samotnie bądź z rodzinami?	Działania w ramach tego celu zostały przewidziane w ramach celu 1.3 1.3. Zwiększona dostępność do usług społecznych dla mieszkańców, w szczególności w kierunku działania Rozwój usług dla osób starszych i niepełnosprawnych.
Czy w Programie przewidziane są działania mające na celu rewitalizację gospodarczą Białegostoku, a co za tym idzie rewitalizację społeczną, która powstrzyma odpływ młodych osób. Obecnie rozwija się głównie działalność deweloperska, przemysł zanika, firmy przenoszą się do miejscowości ościennych.	Odpowiedzią na te problemy są działania przewidziane do realizacji w ramach celu strategicznego nr 2 Zaktywizowane zawodowo społeczeństwo i rozwinięty pod względem gospodarczym obszar rewitalizacji.
W mieście widoczne jest zjawisko wyjeżdżania ludzi młodych, widoczne są pustostany. Jak rewitalizacja może przyczynić się do poprawy tej sytuacji?	Program zakłada kompleksowe działania zarówno przyczyniające się do poprawy warunków życia mieszkańców, do poprawy warunków gospodarczych oraz zagospodarowania przestrzennego.
Zwrócenie uwagi, że informacja np. o konsultacjach nie powinna być prowadzona tylko w Internecie.	Zwrócono uwagę, że informacja była dostępna nie tylko w formie elektronicznej, ale także w innych formach.
Zauważono, że projekty uzupełniające dotyczą różnych sfer, w tym także społecznej. Czy projekty uzupełniające nie powinny dotyczyć pozostałych sfer, poza społeczną?	Na liście projektów uzupełniających znalazły się projekty o zasięgu ogólnomiejskim, bądź zlokalizowane poza obszarem rewitalizacji, które oddziałują na obszar rewitalizacji – ale nie dotyczą go wyłącznie. Dodatkowo na liście projektów uzupełniających znalazły się projekty komplementarne do głównych, ale nie mające jeszcze określonych ram organizacyjnych oraz finansowych. Te projekty dotyczą zarówno sfery społecznej jak i pozostałej.

Uwaga	Odpowiedź
Czy projekty uzupełniające zostaną uszczegółowione?	W chwili obecnej nie podjęto decyzji kto i w jakiej formie ma realizować konkretne działania. W ramach projektów uzupełniających przedstawiono sugestie, możliwe działania, mogą to być np. konkursy dla organizacji pozarządowych dotyczące przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji. Należy to rozumieć jako możliwe projekty/przedsięwzięcia, które przyczynią się do przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom.
Zgodnie z informacjami wszystkie zgłoszone projekty są oceniane zgodnie z przyjętymi kryteriami dotyczącymi możliwości ich realizacji. Czy w przypadku, gdy projekt taki zostanie oceniony negatywnie pod kątem możliwości realizacji (np. nie będzie zgodny z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego), to czy w takim wypadku projekt taki zostanie usunięty z programu i nie brany jako możliwy do realizacji?	Projekty wpisane do Programu stanowią bank pomysłów na działania rewitalizacyjne. Nie oznacza to, że wszystkie z nich zostaną zrealizowane.
Nie ma żadnego projektu zgłoszonego na osiedlu Skorupy.	W związku z tym, że na tym osiedlu nie zostały zgłoszone projekty szczegółowe, obowiązują dla niego ogólne działania wpisane do Programu.
W opracowaniu nie widać powiązania z poprzednim tego typu opracowaniem. Uwaga zgłoszona w terminie w formie pisemnej.	Zbieranie uwag trwało do 27.02.2017 wszystkie uwagi pisemne zostały przeanalizowane i udzielono na nie odpowiedzi.
Pytanie o budynek przy ul. Ciepłej 4 – w Programie przy projektach jest zapis, że budynek zostanie przeznaczony na działalność placówki opiekuńczo-wychowawczej, ale także w Programie znalazła się propozycja, żeby zgodnie z sugestiami przeznaczyć go na centrum aktywności lokalnej mieszkańców os. Sienkiewicza.	W chwili obecnej nie ma ostatecznego przesądzenia dotyczącego przeznaczenia budynku. Decyzja będzie podjęta po rozważeniu możliwości organizacyjnych, technicznych i finansowych realizacji danego projektu.
Czy termin 27.02.2017 r. to jest termin na zgłaszanie dodatkowych projektów?	Do 27.02.2017 r. można zgłaszać uwagi do Programu, ale już nie same projekty.
Propozycja dodania współczynnika podziału środków finansowych w zależności od użyteczności projektu tj. w zależności od tego ile osób obejmuje dany projekt swoim zasięgiem.	W tym momencie nie ma jeszcze określonych środków na realizację poszczególnych przedsięwzięć, dlatego też ten podział nie jest możliwy do zastosowania.
Jak ma wyglądać projekt dotyczący zadaszenia ulicy Lipowej?	Projekt został przedstawiony przez wnioskodawcę – przedstawiciela Federacji Zielonych
Czas na wypracowanie projektów wspólnych partnerskich na każdym osiedlu był za krótki, więc mam nadzieję, że zostanie to nadrobione w czasie trwania programu, bo inaczej zakładane cele nie zostaną zrealizowane.	Program jest dokumentem otwartym, zakładana jest jego aktualizacja, więc możliwość zmiany projektów jest dopuszczalna. Ponadto organizowane były spotkania, organizacje, które były zainteresowane złożeniem projektu w wyznaczonym czasie to zrobiły.
W jaki sposób uwagi zgłoszone przez mieszkańców podczas spotkań zostały uwzględnione w Programie?	Propozycje mieszkańców zostały uwzględnione przede wszystkim przy opracowywaniu kierunków działań.
Ile osób uczestniczyło w spotkaniach, czy była policja, jak to zostało ujęte w Programie? Jaki to miało wpływ na diagnozę, bo wyciągnięte są wnioski, ale czy dane do analizy były dobre.	Diagnoza opracowana była głównie na podstawie danych ilościowych pozyskanych od różnych jednostek i instytucji. Poza tym prowadzone były spotkania, w których

Uwaga	Odpowiedź
	uczestniczyło od kilku do kilkunastu osób, byli to przedstawiciele mieszkańców, Policji, MOPR.
W Ministerstwie Rozwoju organizowane były spotkania, na których poruszane były kwestie rewitalizacji, włączenia społecznego. Są miasta, które realizują już działania w tym kierunku np. Poznań, Gdańsk, Warszawa, Starogard Gdański, więc warto korzystać z dobrych praktyk.	Dobre praktyki są odpowiednim źródłem do czerpania inspiracji odnośnie projektów, które mogą być realizowane w ramach rewitalizacji. Należy jednak pamiętać, że każde miasto ma swoją specyfikę i nie każdy projekt odpowiedni dla danego społeczeństwa sprawdzi się w innym miejscu.
Projekt w obecnej formie nie jest zamknięty, ma być ewaluowany, czy w przyszłości poprawione będą błędy i niedociągnięcia związane z niewystarczającą ilością informacji, spotkań itp.	Nie można w tym przypadku mówić o błędach i niedociągnięciach, gdyż informacje o planowanych działaniach pojawiły się w telewizji, na plakatach, ulotkach, w autobusach miejskich, Internecie. Użyte zostały do poinformowania mieszkańców różne kanały informacji. Miasto będzie odpowiedzialne za aktualizację dokumentu, więc wówczas będą prowadzone ewentualnie dodatkowe działania.
Czy projekt dotyczący kolei miejskiej jest wpisany jako projekt rezerwowowy?	Projekt dotyczący kolei znalazł się na liście projektów uzupełniających, z tego względu, że jest to projekt ogólnomiejski i nie ma wystarczającego oddziaływania społecznego na mieszkańców obszaru rewitalizacji. Jednocześnie projekt przed przystąpieniem do realizacji będzie musiał zostać poddany weryfikacji pod kątem organizacyjnym i finansowym.

Źródło: opracowanie własne

22.17. Konsultacje społeczne aktualizacji Programu rewitalizacji miasta Białegostoku

Na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2017 r. poz. 1875) oraz w związku z § 3 i § 13 załącznika do uchwały nr XXXVI/590/17 Rady Miasta Białystok z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu konsultacji społecznych Miasta Białegostoku (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2017 r. poz. 2382) Prezydent Miasta Białegostoku Zarządzeniem Nr 318/18 z dnia 08 marca 2018 r. zarządził przeprowadzenie konsultacji społecznych aktualizowanego Programu rewitalizacji miasta Białegostoku. Mieszkańcy mieli możliwość zapoznania się z opracowanym Programem rewitalizacji oraz wyrażeniem swojej opinii na ten temat za pomocą:

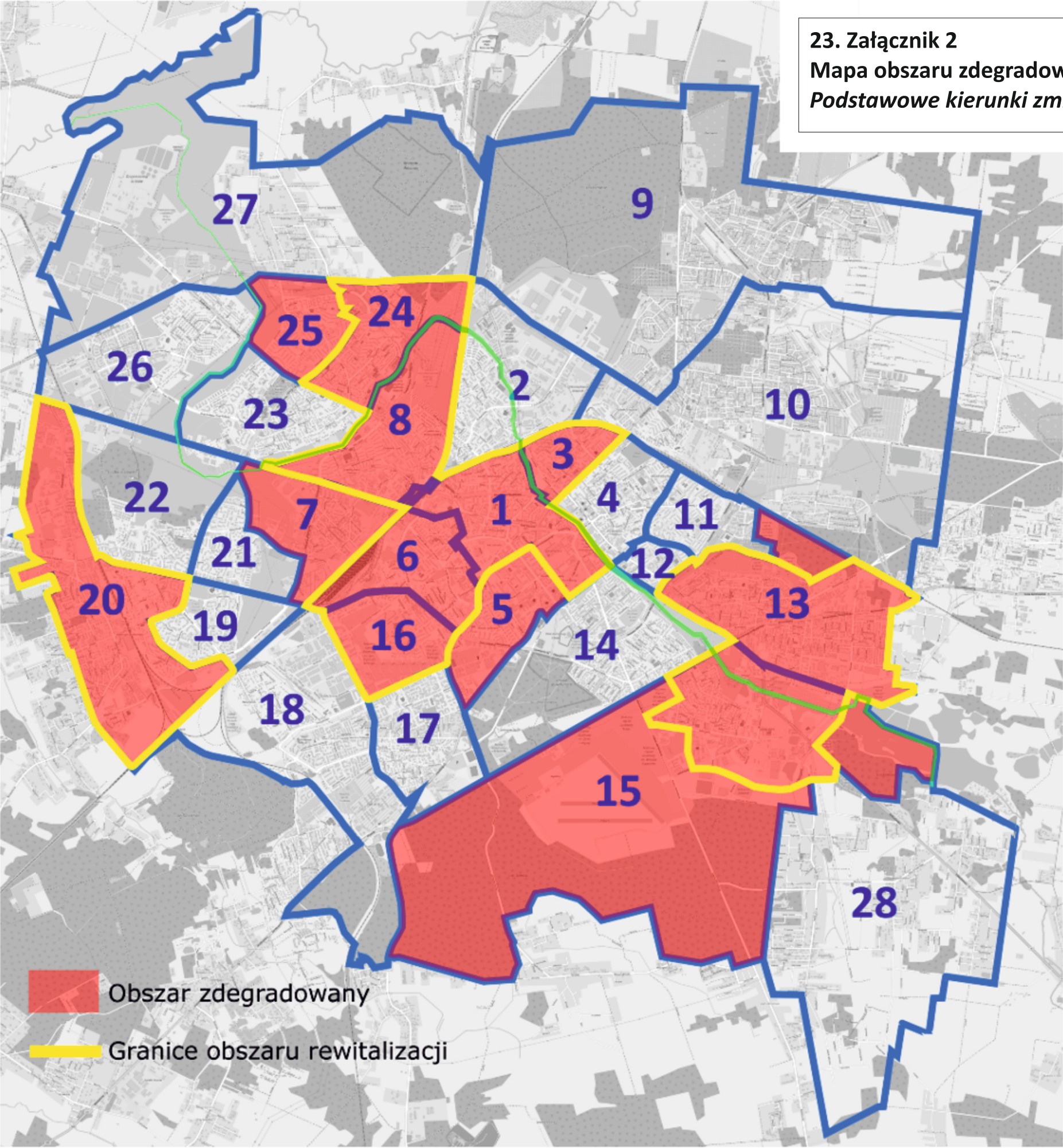
- ankiety papierowej dostępnej w przygotowanych punktach Urzędu Miejskiego w Białymstoku:
  - Centrum Aktywności Społecznej, przy ul. Św. Rocha 3,
  - Kancelarii Ogólnej, przy ul. Słonimskiej 1.
- ankiety elektronicznej zamieszczonej na stronie www.bialystok.pl.

Kwestionariusz ankiety został wypełniony przez 10 mieszkańców. Zgodnie z Regulaminem konsultacji społecznych Miasta Białegostoku zestawienie zgłoszonych uwag wraz z odpowiedziami na pytania mieszkańców zostanie zamieszczone w formie raportu na stronie internetowej w terminie 30 dni od daty ich zakończenia.

23. Załącznik 2
Mapa obszaru zdegradowanego i rewitalizacji
Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych

Załącznik Nr 2
do Programu rewitalizacji
miasta Białegostoku na lata 2017 - 2023

Osiedla

- 1 Centrum
- 2 Białostoczek
- 3 Sienkiewicza
- 4 Bojary
- 5 Piaski
- 6 Przydworcowe
- 7 Młodych
- 8 Antoniuk
- 9 Jaroszkówka
- 10 Wygoda
- 11 Piasta
- 12 Piasta II
- 13 Skorupy
- 14 Mickiewicza
- 15 Dojlidy
- 16 Bema
- 17 Kawaleryjskie
- 18 Nowe Miasto
- 19 Zielone Wzgórza
- 20 Starosielce
- 21 Słoneczny Stok
- 22 Leśna Dolina
- 23 Wysoki Stoczek
- 24 Dziesięciny I
- 25 Dziesięciny II
- 26 Bacieczki
- 27 Zawady
- 28 Dojlidy Górne

UZASADNIENIE

Przyjęty uchwałą Nr XXXIV/559/17 Rady Miasta Białostok z dnia 24 kwietnia 2017 r. Program rewitalizacji miasta Białegostoku na lata 2017-2023 został obecnie zaktualizowany o projekty w kontekście zdiagnozowanych problemów. Wynikało to wprost z zaleceń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego jako organu opiniującego Program. Według wytycznych ww. instytucji oraz zgodnie z Regulaminem Konkursu Dotacji przed przekazaniem Programu rewitalizacji do ponownego zaopiniowania, konieczne było uzupełnienie dokumentu o wymagane ww. elementy. Po podjęciu uchwały Program rewitalizacji zostanie przekazany IZ RPOWP celem uzyskania wpisu do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa podlaskiego.

Program rewitalizacji miasta Białegostoku obejmuje swoim zasięgiem interwencje w różnych sferach tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej, uwzględniając przy tym realizację przedsięwzięć z różnych źródeł finansowania.

Program jest podstawowym dokumentem wymagany przy ubieganiu się o pozyskanie środków zewnętrznych na finansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym z RPO Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Działania te w dłuższej perspektywie powinny przyczynić się do zniwelowania zdiagnozowanych problemów i wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów rewitalizacji.